AUTORUL BESTSELLERULUI
STÂLPII PĂMÂNTULUI

KEN FOLLETT

ARMELE LUMINII

Revoluția stă să înceapă

„Anglia de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea [...] trăiește încă într-o epocă în care, pe lângă faptul că tinerii nu sunt în general respectați, un copil poate fi spânzurat fiindcă a furat o panglică în valoare de 6 șilingi pentru ca mama lui să o revândă pentru pâine; criticarea guvernului este o infracțiune pedepsită cu închisoare; iar angajaților li se interzice prin Legea din 1799 să-și critice angajatorul. Dar schimbări monumentale sunt în curs de desfășurare odată cu începuturile Revoluției Industriale, și nu totul este benefic. Noile războaie de tors necesită mai puțini lucrători pentru a le opera, lăsând mulți oameni fără loc de muncă.

[...] Cei ce încalcă legea pot evita uneori închisoarea intrând în armată, ceea ce conduce la scena dramatică a acestui lung roman. Când Wellington se confruntă cu Bonaparte la Waterloo, măcelul este înfiorător, cu proiectile de tun sfâșiind trupuri în bucăți. Sal și fiul ei sunt esențiali în poveste. Sunt caractere remarcabile, fără imperfecțiuni evidente, în timp ce restul protagoniștilor cuprinde figuri diverse: judecători nemiloși, oameni de afaceri avizi, hoți, adulteri, criminali și chiar un consilier al unui episcop care nutrește ambiții nepotrivite."

Kirkus Reviews

KEN
FOLLETT

ARMELE LUMINII

Traducere din limba engleză
ALEXANDRU MARINESCU

RAO CLASS

Această carte este dedicată tuturor istoricilor. Există mii de istorici în toată lumea. Unii stau în biblioteci, aplecați deasupra manuscriselor străvechi, încercând să înțeleagă limbi moarte, scrise în hieroglife. Alții stau îngenuncheați, îndepărtând pământul din locurile unor clădiri vechi, în căutarea unor fragmente ale civilizațiilor pierdute. Chiar şi mai mulți citesc interminabile şi plictisitoare hârtii guvernamentale, care tratează crize politice de mult timp uitate. Cu toții se află în căutarea neobosită a adevărului.

Fără ei nu am înțelege de unde ne tragem. Şi asta ar face şi mai dificil să ne imaginăm încotro ne îndreptăm.

Să lepădăm dar lucrurile întunericului
şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii.

Romani 13:12

PARTEA I

MAŞINA DE TORS

între 1792 și 1793

CAPITOLUL 1

Până în ziua aceea, Sal Clitheroe nu-l auzise niciodată pe bărbatul ei țipând. După aceea, nu l-a mai auzit niciodată țipând – sau poate doar în visele ei.

Era amiază când ajunse la Brook Field. Știa ce oră era după textura luminii care strălucea slab prin norii gri perlați care acoperiseră cerul. Câmpul era o suprafață plată și noroioasă de două hectare, cu un pârâu rapid care curgea pe o parte și un deal scund la capătul sudic. Ziua era rece și uscată, dar plouase timp de o săptămână și, în timp ce ea pleoscăia prin bălți, noroiul lipicios încerca să-i tragă din picioare pantofii confecționați în casă. Era greu de mers, dar ea era o femeie înaltă, puternică și nu obosea ușor.

Patru bărbați strângeau o recoltă de iarnă de napi, aplecându-se, ridicând și stivuind rădăcinile maronii și noduroase în niște coșuri largi și puțin adânci, numite panere. Atunci când un paner era încărcat, bărbatul îl căra până la poalele dealului și răsturna napii într-o căruță solidă, cu patru roți, din lemn de stejar. Sal observă că treaba lor era aproape încheiată, pentru că în capătul acela al câmpului nu mai erau napi, iar bărbații lucrau aproape de poalele dealului.

Toți erau îmbrăcați la fel. Purtau cămăși fără guler și pantaloni lungi până la genunchi, făcuți în casă de nevestele lor, precum și veste cumpărate la mâna a doua sau aruncate de oamenii bogați. Vestele nu se uzau niciodată. Tatăl lui Sal avusese una elegantă, la două rânduri, cu dungi roșii și maro și cu poalele împletite, aruncată de vreun filfizon de la oraș. Ea nu-l văzuse niciodată îmbrăcat în altceva și fusese îngropat cu ea.

În picioare, muncitorii aveau pantofi uzați, reparați la nesfârșit. Fiecare bărbat avea o pălărie și toate erau diferite: o căciulă din blană de iepure, o roată din paie cu boruri largi, o pălărie înaltă din pâslă și un tricorn care ar fi putut să aparțină unui ofițer naval.

Sal recunoscu pălăria de blană. Îi aparţinea bărbatului ei, Harry. O făcuse ea însăşi, după ce prinsese iepurele şi îl omorâse cu o piatră; apoi îl jupuise şi-l gătise în oală, cu o ceapă. Dar l-ar fi recunoscut pe Harry chiar şi fără pălărie, chiar şi de la distanţă, după barba lui roşcată.

Harry avea o siluetă zveltă, dar vânjoasă, fiind un bărbat înşelător de puternic: îşi încărca panerul cu la fel de mulţi napi precum bărbaţii mai masivi. Doar privind spre trupul solid, aplecat, de la capătul îndepărtat al câmpului noroios, Sal simţea o mică scânteie de dorinţă în interior, pe jumătate plăcere, pe jumătate anticipaţie, ca şi cum ar fi intrat de la frig într-o încăpere caldă, cu mirosul unui foc de lemne.

În timp ce traversa câmpul, începu să le audă vocile. La fiecare câteva minute, se strigau unul pe altul şi urma un scurt schimb de replici, încheiat cu râsete. Ea nu putea distinge cuvintele, dar putea să bănuiască genul de lucruri pe care şi le spuneau. Era zeflemeaua batjocoritor-agresivă a bărbaţilor care munceau, insulte joviale şi replici de o vulgaritate veselă, glume care rupeau monotonia muncii grele, repetitive.

Un al cincilea bărbat îi privea, aşezat pe căruţă, cu un bici scurt în mână. Acesta era mai bine îmbrăcat, purtând o redingotă albastră şi cizme negre, până la genunchi, lustruite. Numele său era Will Riddick. Avea treizeci de ani şi era fiul cel mai mare al moşierului de Badford. Câmpul era al tatălui său, la fel şi calul, şi căruţa. Will avea părul negru şi des, tăiat până la nivelul bărbiei, şi părea nemulţumit. Sal putea să bănuiască de ce. Supravegherea recoltării napilor nu era treaba lui şi simţea probabil că această treabă era sub nivelul său; dar agentul nobilului se îmbolnăvise şi Sal presupuse că Will fusese însărcinat să se ocupe de asta, împotriva voinţei sale.

Mergând alături de Sal prin pământul mocirlos, în picioarele goale, copilul ei se împiedică, în timp ce se străduia să ţină pasul cu ea, până când ea se întoarse şi-l ridică fără efort; apoi continuă să meargă cu el aşezat pe un braţ, ţinându-i capul pe umărul ei. Strângea trupul mic şi cald mai tare decât era nevoie, doar pentru că-l iubea atât de mult.

Şi-ar fi dorit mai mulţi copii, dar pierduse două sarcini, iar un copil i se născuse mort. Încetase să mai spere şi începuse să-şi spună în sinea ei că, la cât de săraci erau, un singur copil era suficient. Îi era profund devotată copilului ei, poate prea mult, mai ales pentru că ştia că, adesea, copiii erau răpiţi de vreo boală sau de vreun accident nefericit, iar asta i-ar fi sfâşiat inima.

Îl botezase Christopher, dar pe vremea când începuse el să înveţe să vorbească, îşi pocise numele până ajunsese la Kit, iar acum aşa era strigat. Avea

șase ani și era micuț pentru vârsta lui. Sal spera că avea să crească și să ajungă ca Harry, slab, dar puternic. Cu siguranță însă, moștenise părul roșu al tatălui său.

Era vremea mesei de prânz și Sal adusese un coș cu brânză, pâine și trei mere zbârcite. La ceva distanță în spatele ei, venea o altă nevastă din sat, Annie Mann, o femeie viguroasă, de aceeași vârstă cu Sal; și alte două femei, cu aceeași misiune, se apropiau din direcția opusă, coborând dealul cu coșuri pe braț și copiii atârnați de ele. Bărbații se opriră recunoscători din lucru, scuturându-și și ștergându-și mâinile înnoroiate de pantaloni și îndreptându-se spre pârâu, unde se puteau așeza pe o pajiște cu iarbă.

Sal ajunse la potecă și îl lăsă jos pe Kit cu blândețe.

Will Riddick scoase un ceas cu lanț din buzunarul jachetei și îl consultă încruntat.

– Nu e prânzul încă, strigă el.

Sal era sigură că mințea, dar nimeni altcineva nu avea ceas.

– Continuați să munciți, băieți!

Sal nu era surprinsă. Will avea o latură răutăcioasă. Tatăl lui, moșierul, putea să aibă inima de piatră, dar Will era mult mai rău.

– Terminați treaba și apoi vă puteți lua cina.

Se simți o notă de desconsiderare în felul în care spusese *cina voastră*, de parcă ar fi fost ceva demn de dispreț în orice avea legătură cu cinele muncitorilor. Probabil că el avea să se întoarcă la conac pentru o friptură de vită cu cartofi, se gândi ea, și o carafă de bere tare alături.

Trei dintre bărbați se aplecară din nou la lucru, dar al patrulea nu o făcu. Era Ike Clitheroe, unchiul lui Harry, un bărbat cu barba căruntă, în jur de cincizeci de ani. Pe un ton moale, spuse:

– Ar fi mai bine să nu supraîncărcați căruța, domnule Riddick.

– Lasă în seama mea să socotesc asta.

– Vă rog să mă iertați, insistă Ike, dar frâna este aproape complet uzată.

– Nu e nimic în neregulă cu nenorocita asta de căruță, spuse Will. Nu vreți decât să vă opriți mai devreme din lucru. Întotdeauna faceți asta.

Bărbatul lui Sal interveni. Harry nu se dădea niciodată înapoi de la o dispută.

– Ar trebui să-l ascultați pe unchiul Ike, îi spuse el lui Will. Altfel ați putea să pierdeți căruța, calul și toți nenorociții de napi.

Ceilalți bărbați râseră. Dar nu era prea înțelept să faci glume pe seama nobililor și Will se agită și spuse:

– Închide-ți gura aia insolentă, Harry Clitheroe!

Sal simți cum mâna micuță a lui Kit se crispează în mâna ei. Tatăl lui intra într-un conflict și, deși era tânăr, Kit simțise pericolul.

Obrăznicia era slăbiciunea lui Harry. Era un bărbat cinstit și un muncitor harnic, dar nu considera că nobilii erau mai buni decât el. Sal îl iubea pentru mândria lui, ca și pentru gândirea lui independentă, dar stăpânilor nu le plăcea asta și adesea Harry dădea de necaz din cauza nesupunerii. În orice caz, acum își subliniase punctul de vedere și nu mai spuse nimic altceva, aplecându-se din nou și întorcându-se la muncă.

Femeile lăsară jos coșurile, pe malul pârâului. Sal și Annie începură să-și ajute bărbații să adune napii, în timp ce celelalte două femei, care erau mai în vârstă, se așezară lângă mâncare.

Munca se termină rapid.

În acel moment, deveni evident că Will făcuse o greșeală lăsând căruța la poalele dealului. Ar fi trebuit să o oprească cincizeci de metri mai în jos, pe drum, pentru a-i lăsa spațiu calului să prindă viteză înainte să urce panta. Se gândi o clipă, apoi spuse:

– Voi, bărbații, împingeți căruța din spate, ca să ajutăm calul să pornească. Apoi sări pe capră, desfășură biciul și strigă: Dii!

Iapa cenușie se încordă.

Cei patru muncitori trecură în spatele căruței, pentru a o împinge. Picioarele le alunecau pe drumul ud. Mușchii de pe spatele lui Harry se încordară. Sal, care era la fel de puternică precum oricare dintre ei, li se alătură. La fel făcu și Kit, ceea ce-i făcu pe bărbați să zâmbească.

Roțile se deplasară, iapa își lăsă capul în jos și se aplecă spre drum, biciul șfichiui și căruța porni. Cei care ajutaseră rămaseră în urmă, privind căruța în timp ce urca panta. Dar iapa încetini și Will strigă în spate:

– Continuați să împingeți!

Alergară cu toții în față, își fixară mâinile pe partea din spate a căruței și reluară împingerea. Din nou, căruța prinse viteză. Preț de câțiva metri, iapa alergă bine, cu umerii puternici prinși în harnașamentul din piele, dar nu reuși să mențină ritmul. Încetini, apoi se împiedică în noroiul cleios. Părea să-și fi regăsit pasul, dar pierduse inerția și căruța se opri cu un zgâlțâit. Will lovi animalul cu biciul, iar Sal și bărbații se opintiră cu toată puterea, dar nu reușiră să țină căruța; marile roți de lemn începură să se învârtă încet înapoi.

Will trase de mânerul frânei, apoi auziră cu toții un trosnet puternic și Sal văzu cele două jumătăți ale sabotului de frână, plesnit, zburând prin spatele roții, în stânga. Apoi îl auzi pe Ike spunând:

– I-am spus ticălosului! I-am spus!

Deşi împingeau cât puteau de tare, fură forţaţi să se dea înapoi, iar Sal avu senzaţia unui pericol iminent. Căruţa prinse viteză în spate. Will strigă:

– Împingeţi, câini puturoşi!

Ike îşi ridică mâinile de pe coadă şi strigă:

– Nu o putem ţine!

Calul alunecă din nou şi, de data asta, căzu. O parte din harnaşamentul de piele se rupse şi animalul lovi pământul şi fu tras înapoi.

Will sări de pe capră. Căruţa, acum scăpată de sub control, începu să ruleze mai rapid. Fără să gândească măcar, Sal îl ridică pe Kit cu o mână şi sări într-o parte, în afara traiectoriei roţilor. Ike strigă:

– Toată lumea, daţi-vă din cale!

Bărbaţii se împrăştiară exact când căruţa se răsuci şi începu să se încline într-o parte. Sal îl văzu pe Harry ciocnindu-se de Ike şi amândoi căzură. Ike se rostogoli într-o parte, dar Harry căzu în calea căruţei şi aceasta ateriză peste el cu marginea podelei grele de stejar peste piciorul lui.

Acela fu momentul în care Harry ţipă.

Sal îngheţă, simţind o frică rece cuprinzându-i inima. Harry era rănit, rănit grav. Trecu un moment până când toţi realizară ce se petrecuse, holbându-se îngroziţi. Napii din căruţă se rostogoliră pe pământ şi unii dintre ei ajunseră în pârâu. Harry strigă răguşit:

– Sal! Sal!

– Luaţi căruţa de pe el! strigă ea. Haideţi!

Îşi puseră cu toţii mâinile pe căruţă. O ridicară de pe piciorul lui Harry, dar era dificil de îndreptat din cauza roţilor mari, iar Sal înţelese că ar fi trebuit să o ridice pe muchiile roţilor înainte să o poată îndrepta.

– Haideţi să ne punem umerii dedesubt! strigă ea şi toţi înţeleseră sensul cuvintelor ei.

Dar lemnul era greu şi împingeau în sus pe panta dealului. Preţ de un moment îngrozitor, ea crezu că erau în pericol să scape căruţa şi că aceasta avea să cadă înapoi, zdrobindu-l pe Harry a doua oară.

– Haideţi, împingeţi! strigă ea. Împreună!

Iar ei spuseră cu toţii:

– Haide!

Şi, brusc, căruţa se înclină în sus şi se îndreptă, cu roţile din partea opusă aterizând pe pământ zgomotos.

Apoi Sal văzu piciorul lui Harry şi gemu de groază. Era distrus de la coapsă până la tibie. Fragmente de oase ieşeau prin piele, iar pantalonii îi

erau îmbibați de sânge. Avea ochii închiși și un geamăt îngrozitor îi ieșea de pe buzele pe jumătate deschise. Sal îl auzi pe unchiul Ike spunând:

– O, Doamne, îndură-te de el!

Kit începu să plângă.

Sal ar fi vrut să plângă și ea, dar se stăpâni: trebuia să aducă ajutoare. Cine putea să alerge rapid? Privi spre grupul din jurul ei și ochii i se luminară la vederea lui Annie.

– Du-te în sat, Annie, cât poți de repede, și cheamă-l pe Alec.

Alec Pollock era frizerul-chirurg.

– Spune-i să vină la noi acasă. Alec va ști ce trebuie făcut.

– Stai cu ochii pe copiii mei, spuse Annie și începu să alerge.

Sal se ghemui alături de Harry, cu genunchii în noroi. El deschise ochii.

– Ajută-mă, Sal, spuse el. Ajută-mă!

– O să te duc acasă, dragul meu, îi spuse ea.

Își puse mâinile sub el, dar, când încercă să preia greutatea și să-i ridice trupul, el țipă din nou. Sal își trase mâinile și spuse:

– Iisuse, ajută-mă!

Îl auzi pe Will spunând:

– Hei, băieți, începeți să puneți napii la loc în căruță. Haideți, mai cu viață!

– Cineva să-i închidă gura înainte să i-o închid eu, spuse ea încet.

– Ce se întâmplă cu calul tău, domnule Riddick? întrebă Ike. Se poate ridica?

Apoi ocoli căruța ca să arunce o privire la iapă, distrăgându-i atenția lui Will de la Harry. Sal se gândi: „Mulțumesc. Inteligent, unchiule Ike".

Se întoarse apoi către bărbatul lui Annie, Jimmy Mann, proprietarul pălăriei cu trei colțuri.

– Du-te la tâmplărie, Jimmy, îi spuse ea. Cere-le să încropească rapid o targă, cu două sau trei scânduri late, cu care să-l putem căra pe Harry.

– Am plecat, spuse Jimmy.

– Ajutați-mă să ridic calul ăsta din nou pe picioare, strigă Will.

– Nu o să mai stea niciodată în picioare, domnule Riddick, zise Ike.

Urmă o pauză, apoi Will spuse:

– Cred că s-ar putea să ai dreptate.

– De ce nu aduceți o pușcă? spuse Ike. Scăpați animalul de agonie.

– Da, zise Will, fără să pară însă prea hotărât, iar Sal înțelese că, dincolo de fanfaronada lui, era șocat.

– Luați o gură sănătoasă de brandy, dacă aveți plosca la îndemână, zise Ike.

– Bună idee.

În timp ce el bea, Ike spuse:

– Sărmanul băiat cu piciorul zdrobit, i-ar prinde bine ceva de băut. I-ar putea ușura durerea.

Will nu răspunse, dar, câteva clipe mai târziu, Ike veni lângă căruță cu o ploscă argintie în mână. În timpul acesta, Will se îndrepta vioi în direcția opusă.

– Bine lucrat, Ike, murmură Sal.

El îi dădu plosca lui Will și ea o duse la buzele lui Harry, scurgând un firișor subțire în gura lui. El tuși, înghiți și deschise ochii. Ea îi dădu mai mult, iar el bău cu lăcomie.

– Bagă în el cât poți de mult, spuse Ike. Nu știm ce va trebui să facă Alec.

Pentru o clipă, Sal se întrebă ce voia să spună Ike, apoi înțelese că el se gândea că ar fi putut să fie nevoie să-i taie piciorul lui Harry.

– O, nu! spuse ea. Te rog, Doamne!

– Doar dă-i mai mult brandy.

Băutura aduse puțină culoare pe fața lui Harry. Într-o șoaptă care abia se auzea, spuse:

– Mă doare, Sal, mă doare atât de tare...

– Chirurgul e pe drum.

Era tot ce-i venea în minte să spună. Se simțea înnebunită de propria ei neajutorare.

În timp ce așteptau, femeile hrăniră copiii. Sal îi dădu lui Kit merele din coș. Bărbații începură să adune napii împrăștiați și să-i pună înapoi în căruță. Trebuiau să facă și asta, mai devreme sau mai târziu.

Jimmy Mann se întoarse cu o ușă din lemn, ținută într-un echilibru precar pe umăr. O lăsă cu greutate pe pământ, gâfâind din cauza efortului de a căra obiectul greu pe o distanță de vreo opt sute de metri.

– Este pentru casa aceea nouă care se înalță lângă moară. Mi-au spus să nu o stricăm.

Lăsă ușa jos, lângă Harry, care trebuia acum mutat pe targa improvizată. Iar asta avea să-l doară. Sal îngenunche lângă capul lui Harry. Unchiul Ike păși în față să o ajute, dar ea flutură din mână să se îndepărteze. Nimeni altcineva nu s-ar fi străduit la fel de mult ca ea să se poarte cu blândețe. Ea strânse mâinile lui Harry lângă umeri și, încet, îi răsuci partea superioară a corpului peste ușă. El nu reacționă. Îl trase câțiva

centimetri, până când torsul lui ajunse să fie așezat pe ușă. Dar, până la urmă, trebuia să-i mute și picioarele. Ridicându-se deasupra lui cu picioarele de-o parte și de alta, se aplecă și îl apucă de coapse, apoi îi mută picioarele pe ușă dintr-o mișcare rapidă.

El țipă pentru a treia oară.

Țipătul se pierdu și se transformă într-un geamăt.

– Haideți să-l ridicăm, spuse ea.

Se așeză în genunchi la colțul ușii și trei bărbați apucară celelalte colțuri.

– Trebuie să mergem încet, spuse ea. Țineți-o dreaptă.

Ei apucară ușa și o ridicară treptat, răsucindu-se ca să se bage sub ea cât mai repede posibil, apoi o așezară pe umeri.

– Gata? întrebă ea. Încercați să mergeți în cadență. Unu, doi, trei, gata!

Începură să traverseze câmpul. Sal aruncă o privire în urmă și îl văzu pe Kit, nedumerit și supărat, dar urmând-o îndeaproape și cărând coșul. Cei doi copii mici ai lui Annie se țineau după tatăl lor, Jimmy, care sprijinea colțul din stânga spate al tărgii.

Badford era un sat mare, cu o mie de locuitori sau mai mult, iar casa lui Sal era la o distanță de un kilometru și jumătate. Urma să fie o plimbare lungă și lentă, iar ea cunoștea drumul atât de bine, încât ar fi putut să-l parcurgă, probabil, cu ochii închiși. Locuise acolo toată viața, iar părinții ei se odihneau în cimitirul de lângă biserica St Matthew. Singurul loc pe care-l mai cunoștea era Kingsbridge și ultima dată fusese acolo cu zece ani în urmă. Dar Badford se schimbase de-a lungul timpului și, în prezent, nu mai era la fel de ușor să ajungi dintr-un capăt în celălalt al satului. Idei noi transformaseră agricultura și apăruseră garduri și împrejmuiri cam peste tot. Cei care-l purtau pe Harry trebuiau să treacă prin porți și să parcurgă cărări șerpuite aflate pe domeniile private.

Bărbați care lucrau pe câmpuri li se alăturară, iar femeile ieșiră de prin case ca să vadă ce se întâmplase, urmate de copii mici și de câini, sporovăind între ele, discutând despre sărmanul Harry și rana lui îngrozitoare.

În timp ce mergea, cu umărul pulsându-i dureros sub greutatea lui Harry și a ușii, Sal își amintea de ea însăși, la vârsta de cinci ani – pe atunci își spunea Sally –, când se gândea la terenul din afara satului ca la o periferie vagă dar îngustă, ceva în genul grădinii din jurul casei în care locuia. În imaginația ei, întreaga lume era doar puțin mai mare decât Badford. Prima dată când fusese la Kingsbridge, îl găsise uluitor: mii de oameni, străzi aglomerate, tarabele din piață înțesate de mâncare, haine și lucruri despre

care ea nu auzise niciodată – un papagal, un glob, o carte în care să scrii, o farfurie de argint. Şi apoi catedrala, incredibil de înaltă, de o frumuseţe stranie şi rece şi tăcută în interior, evident locul în care locuia Dumnezeu.

Kit era acum doar cu puţin mai mare decât fusese ea la vremea acelei uluitoare prime călătorii. Încerca să-şi imagineze la ce se gândea el în acele momente. Presupunea că îl considerase întotdeauna pe tatăl lui ca fiind invulnerabil – băieţii obişnuiau să creadă asta –, iar acum încerca să se împace cu ideea că Harry zăcea rănit şi neajutorat. Probabil că era confuz şi speriat. Urma să aibă nevoie de multă încurajare.

În sfârşit, ajunseră în apropierea casei lor. Era una dintre cele mai amărâte case din sat, dar era construită din turbă, ramuri întreţesute şi nuiele. Ferestrele aveau obloane, dar nu şi sticlă. Sal spuse:

– Kit, fugi înainte şi deschide uşa!

El se supuse şi îl băgară pe Harry direct înăuntru. Mulţimea rămase afară, aruncând priviri în interior.

Casa avea o singură cameră. Existau două paturi, unul îngust şi unul larg, ambele nişte platforme simple din scânduri nevopsite, îmbinate prin cuie de către Harry. Fiecare dintre acestea era acoperită cu câte o saltea de pânză, umplută cu paie.

– Haideţi să-l aşezăm pe patul cel mare, spuse Sal.

Îl coborâră cu grijă pe Harry, care era încă întins pe uşă, şi îl aşezară pe pat.

Cei trei bărbaţi şi Sal se ridicară în picioare, frecându-şi mâinile umflate şi întinzându-şi spinările amorţite. Sal privea în jos spre Harry, care era palid şi nemişcat şi abia respira.

– Doamne, te rog nu mi-l lua! murmură ea.

Stând în picioare în faţa ei, Kit o luă în braţe, apăsându-şi faţa pe abdomenul ei, care rămăsese moale de la naşterea lui. Ea îl mângâie pe păr. Dorea să-i spună cuvinte de îmbărbătare, dar nu-i venea nimic în minte. Orice adevăr ar fi fost înfricoşător.

Îi observă pe bărbaţi privind în jur prin casă. Era destul de sărăcăcioasă, dar şi ale lor trebuie să fi fost la fel, pentru că toţi munceau în agricultură. Roata de tors a lui Sal se afla în mijlocul camerei. Era o piesă construită frumos, cioplită cu precizie şi lustruită. O moştenise de la mama ei. Alături de ea se afla o stivă mică de gheme cu fir terminat, care aşteptau să fie ridicate de ţesător. Roata asigura plata unor mici răsfăţuri: ceai cu zahăr, lapte pentru Kit, carne de două ori pe săptămână.

– O Biblie! spuse Jimmy Mann, observând celălalt obiect scump din casă.

Cartea greoaie, cu încuietoarea de alamă înverzită de vreme, cu legătura din piele pătată de multe mâini soioase, se afla în mijlocul mesei.

– A fost a tatălui meu, spuse Sal.

– Dar ştii să o citeşti?

– El m-a învăţat.

Părură impresionaţi. Ea presupunea că niciunul dintre ei nu putea citi mai mult de câteva cuvinte: numele lor, probabil, şi, poate, preţurile scrise cu cretă în taverne şi la piaţă.

Jimmy spuse:

– N-ar trebui să-l mutăm pe Harry de pe uşă şi să-l aşezăm pe pat?

– Ar fi mult mai confortabil, spuse Sal.

– Şi eu voi fi mai fericit după ce voi înapoia uşa în siguranţă la tâmplărie.

Sal se duse de cealaltă parte a patului şi se lăsă în genunchi pe podeaua de pământ. Îşi aşeză un braţ pe pat ca să-l sprijine pe Harry când avea să fie lăsat să alunece de pe uşă. Cei trei bărbaţi apucară de cealaltă parte.

– Încet, cu blândeţe, spuse Sal.

Ei ridicară de margine, uşa se înclină şi Harry alunecă vreo câţiva centimetri, gemând.

– Înclinaţi puţin mai mult, le spuse ea.

De data asta, el alunecă până la marginea lemnului. Ea îşi aşeză mâinile sub trupul lui.

– Mai mult, spuse ea. Şi trageţi uşa câţiva centimetri în partea cealaltă.

Înainte ca Harry să alunece, ea îşi fixă palmele şi apoi antebraţele sub el. Scopul era să-l ţină pe cât mai nemişcat cu putinţă. Păru să funcţioneze, pentru că el nu scoase niciun sunet. Ei îi trecu prin minte că liniştea era prevestitoare de rău.

La final, bărbaţii traseră uşa puţin prea brusc şi piciorul zdrobit al lui Harry ateriză pe saltea cu o mică bufnitură. El ţipă din nou. De data asta, Sal consideră ţipătul un semn de bun augur – însemna că era încă în viaţă.

Annie Mann ajunse cu Alec, chirurgul. Primul lucru pe care-l făcu fu să verifice dacă micuţii ei erau în regulă. Apoi privi spre Harry. Nu spuse nimic, dar Sal îşi dădea seama că era şocată de felul în care arăta.

Alec Pollock era un bărbat îngrijit, îmbrăcat într-o haină cu coadă şi o pereche de pantaloni vechi, dar bine întreţinuţi. Nu avea niciun fel de pregătire medicală în afară de ceea ce învăţase de la tatăl său, care se ocupase de aceste lucruri înaintea lui şi îi lăsase moştenire cuţitele ascuţite şi celelalte instrumente, ce reprezentau toate certificatele de care avea nevoie un chirurg.

Alec avea cu el un mic cufăr din lemn cu mâner, pe care îl așeză pe podea, în apropierea vetrei focului. Apoi se uită la Harry.

Sal începu să studieze fața lui Alec în căutarea unor semne, dar expresia lui nu lăsa loc de nicio interpretare.

– Harry, mă auzi? întrebă el apoi. Cum te simți?

Harry nu răspunse.

Alec se uită la piciorul zdrobit. Acum, salteaua de sub el era îmbibată de sânge. Alec atinse oasele care se iveau prin piele. Harry scoase un strigăt de durere, dar nu la fel de îngrozitor precum strigătele de mai devreme. Alec încercă rana cu un deget și Harry strigă din nou. Apoi Alec apucă glezna lui Harry și o ridică, iar bărbatul urlă.

– E rău, nu-i așa? spuse Sal.

Alec privi spre ea, ezită puțin, apoi spuse simplu:

– Da.

– Ce poți să faci?

– Nu pot așeza la loc oasele rupte, spuse el. Uneori, acest lucru este posibil: dacă un singur os este rupt, iar acesta nu se află prea departe de poziția normală, pot să-l așez în poziția corectă, să-l leg cu o atelă și să-i las ocazia să se vindece singur. Dar genunchiul este prea complicat, iar leziunile oaselor lui Harry sunt prea grave.

– Așadar?

– Cel mai mare pericol ar fi ca rana să fie contaminată și să producă putrezirea cărnii. Acest lucru poate fi fatal. Soluția este amputarea piciorului.

– Nu, spuse ea, cu vocea tremurând de disperare. Nu poți să-i tai piciorul, a suferit deja prea multă durere.

– S-ar putea ca asta să-i salveze viața.

– Trebuie să existe o altă soluție.

– Aș putea încerca să-i astup rana, spuse el nu prea convins. Dar dacă asta nu funcționează, atunci amputarea va rămâne singura cale.

– Încearcă, te rog.

– Prea bine. Alec se aplecă și deschise cufărul din lemn, apoi spuse: Sal, poți să pui niște lemne pe foc? Am nevoie de un foc puternic.

Ea se grăbi spre cămin să aprindă focul sub hota coșului de fum.

Alec scoase din cufărul lui un bol din argilă și o carafă cu capac. Apoi i se adresă lui Sal:

– Presupun că nu ai niște brandy.

– Nu, spuse Sal, apoi își aminti de plosca lui Will. O băgase în rochia ei. Ba da, am, spuse ea și o trase afară.

Alec ridică din sprâncene.

– Este a lui Will Riddick, explică ea. Accidentul s-a întâmplat din vina lui, prost nenorocit! Aș vrea să fi fost genunchiul lui cel zdrobit.

Alec pretinse că nu a auzit insulta la adresa fiului moșierului.

– Fă-l pe Harry să bea cât se poate de mult. Dacă leșină, cu atât mai bine.

Ea se așeză pe pat alături de Harry, ridicându-i capul și picurând brandy în gura lui, în timp ce Alec încălzea ulei în bol. Până când se goli plosca, uleiul începu să fiarbă în bol, o priveliște care o îngrețoșa pe Sal.

Alec strecură o farfurie plată, puțin adâncă, sub genunchiul lui Harry. Martorii îngroziți priveau împreună cu Sal: cei trei muncitori, Annie și cei doi copii ai ei, precum și Kit, care devenise incredibil de palid.

Când veni momentul, Alec acționă cu o precizie fulgerătoare. Folosind niște clești, ridică bolul din foc și turnă lichidul fierbinte peste genunchiul lui Harry.

Harry scoase cel mai îngrozitor urlet dintre toate, apoi rămase inconștient.

Toți copiii plângeau.

În aer se simțea un miros dezgustător de carne umană arsă.

Uleiul se scurgea în farfuria puțin adâncă de sub piciorul lui Harry și Alec scutură recipientul ca să se asigure că o parte din lichidul încins ardea partea de dedesubt a genunchiului, pentru a ajuta la închiderea rănii. Apoi îndepărtă farfuria, turnă uleiul înapoi în carafă și închise capacul.

– Îi voi trimite nota de plată moșierului, îi spuse el lui Sal.

– Sper să te plătească, rosti Sal. Eu nu pot.

– Trebuie să mă plătească. Un moșier are o datorie față de muncitorii săi. Dar nu există o lege care să specifice clar acest lucru. În orice caz, asta este între mine și el. Nu-ți face griji în legătură cu aceste lucruri. Harry nu va dori să mănânce nimic, dar asigură-te că îi dai să bea, dacă poți. Ceaiul e cel mai bun. Berea e în regulă și chiar și apa proaspătă. Și ține-l la căldură.

Apoi începu să-și împacheteze lucrurile și să le introducă înapoi în cufăr.

– Mai pot să fac și altceva? întrebă Sal.

Alec ridică din umeri.

– Roagă-te pentru el, spuse el.

CAPITOLUL 2

Amos Barrowfield înțelese că era ceva în neregulă de îndată ce ajunse să vadă satul Badford.

Erau bărbați care lucrau pe câmp, dar nu atât de mulți pe cât era de așteptat. Drumul spre sat era pustiu, cu excepția unei căruțe goale. Nu vedea nici măcar vreun câine.

Amos era țesător. Mai exact, tatăl său era țesătorul; dar Obadiah avea cincizeci de ani și își pierdea adesea suflul, iar Amos era cel care călătorea la țară, conducând un șir de cai de povară și vizitând colibele. Caii cărau saci cu lână brută, lâna tunsă de pe oi.

Munca de transformare a lânii în haine era asigurată, în mare parte, de sătenii care lucrau în casele lor. Mai întâi, lâna trebuia să fie descâlcită și curățată, iar acest proces se numea dărăcire. Apoi aceasta era răsucită în fire lungi și înfășurată în gheme. În final, firele erau țesute pe un război de țesut și deveneau fâșii de pânză cu lățimea de un metru. Fabricarea pânzei era principala industrie din vestul Angliei, iar Kingsbridge era centrul acesteia.

Amos își imagina că Adam și Eva, după ce mâncaseră fructele din pomul cunoașterii, probabil că făcuseră ei înșiși aceste treburi diferite, pentru a confecționa haine ca să-și acopere goliciunea – deși Biblia nu spunea prea multe despre dărăcit și tors și nici despre cum Adam își construise războiul de țesut.

Când ajunse la case, Amos observă că nu toată lumea dispăruse. Ceva le distrăsese atenția muncitorilor agricoli, dar lucrătorii care se ocupau de pânza lui se aflau în casele lor. Aceștia erau plătiți în funcție de cât de mult produceau și nu erau ușor de distras de la munca lor.

Se duse mai întâi la casa dărăcitorului numit Mick Seabrook. În mâna dreaptă, Mick ținea o perie mare cu dinții de fier; în stânga, avea o bucată

de lemn plată, de aceeași dimensiune; între cele două era întinsă o bucată de lână brută, pe care o peria cu mișcări ferme, puternice. Când încâlceala de bucle murdare, amestecate cu noroi și vegetație, se transforma într-un mănunchi de fibre drepte, curate, el le răsucea într-o sfoară nu prea strânsă, numită turtă.

Primele cuvinte pe care Mick i le adresă lui Amos fură:

– Ai auzit despre Harry Clitheroe?

– Nu, răspunse Amos. Abia am ajuns aici. Ești primul om pe care îl vizitez. Ce s-a întâmplat cu Harry?

– Piciorul i-a fost zdrobit de o căruță scăpată de sub control. Se spune că nu va mai lucra niciodată.

– Este îngrozitor. Cum s-a întâmplat asta?

– Oamenii spun povești diferite. Will Riddick pretinde că Harry se dădea mare, încercând să arate că putea împinge singur căruța încărcată. Dar Ike Clitheroe spune că a fost vina lui Will, pentru că a supraîncărcat căruța.

– Cred că Sal are inima frântă.

Amos cunoștea familia Clitheroe și știa că mariajul celor doi fusese unul din dragoste. Harry era un tip dur, dar ar fi făcut orice pentru Sal. Ea făcea pe șefa cu el, dar îl adora.

– Mă duc acum să-i vizitez.

Îl plăti pe Mick, îi lăsă o provizie nouă de lână și preluă un sac de turte proaspăt confecționate.

În curând află unde se aflau sătenii care păreau să lipsească. În jurul colibei familiei Clitheroe se afla o mulțime de oameni.

Sal era torcătoare. Spre deosebire de Mick, ea nu putea lucra la asta douăsprezece ore pe zi, pentru că trebuia să se ocupe și de celelalte sarcini pe care le avea: să confecționeze haine pentru Harry și Kit, să se îngrijească de legumele din grădina lor, să cumpere mâncare și să gătească, să spele rufe, să facă zilnic curățenie și să rezolve tot felul de alte munci casnice. Amos își dorea să fi avut mai mult timp pentru tors, pentru că era o criză de fire.

Mulțimea se dădu la o parte ca să-i facă loc. Era cunoscut acolo, mai ales pentru că le oferea multor săteni o ocupație în plus pe lângă munca agricolă, care era prost plătită. Mai mulți bărbați îl salutară cu căldură și unul dintre ei spuse:

– Chirurgul tocmai a plecat, domnule Barrowfield.

Amos intră în casă. Harry stătea întins pe pat, alb și nemișcat, cu ochii închiși, respirând greoi. Mai multe persoane stăteau în picioare în jurul

patului. Când ochii lui Amos se obişnuiră cu lumina difuză din interior, îi recunoscu pe cei mai mulţi dintre cei aflaţi acolo.

– Ce s-a întâmplat? o întrebă el pe Sal.

Pe faţa ei se citea o expresie de amărăciune şi resemnare.

– Will Riddick a supraîncărcat căruţa şi aceasta a scăpat de sub control. Bărbaţii au încercat să o oprească, dar căruţa a zdrobit piciorul lui Harry.

– Ce-a spus Alec Pollock?

– Ar fi vrut să-i taie piciorul lui Harry, dar l-am convins să încerce cu ulei încins. Privi spre bărbatul inconştient de pe pat şi adăugă cu tristeţe: Chiar nu cred că poate să-l ajute vreun alt tratament.

– Sărmanul Harry, spuse Amos.

– Cred că s-ar putea să se pregătească să traverseze râul Iordan.

Vocea ei cedă atunci şi începu să suspine.

Amos auzi o voce de copil şi îl recunoscu pe Kit, care spuse cu o voce speriată:

– Nu plânge, Ma!

Suspinele lui Sal încetară, apoi femeia îşi puse palma pe umărul băiatului şi îl strânse.

– E în regulă, Kit. N-am să plâng.

Amos nu ştia ce să spună. Imaginaţia lui fusese învinsă de această scenă îngrozitoare de tristeţe domestică, în casa deprimantă a unei familii sărace. În schimb, spuse ceva banal:

– N-o să te deranjez cu torsul săptămâna asta.

– O, te rog să o faci, spuse ea. Acum vreau să lucrez mai mult decât oricând. Cu Harry scos din funcţiune, chiar am nevoie de banii din tors.

Unul dintre bărbaţi vorbi şi Amos îl recunoscu pe Ike Clitheroe.

– Moşierul ar trebui să aibă grijă de tine.

– Ar trebui, zise Jimmy Mann. Dar asta nu înseamnă că o va face.

Mulţi moşieri se simţeau responsabili pentru văduve şi orfani, dar nu exista nicio garanţie, iar moşierul Riddick era un om rău.

Sal arătă spre grămada de gheme din spatele roţii de tors.

– Aproape le-am terminat pe cele de săptămâna trecută. Presupun că în noaptea asta rămâi la Badford, nu?

– Da.

– Voi face restul peste noapte şi ţi le voi da pe toate înainte să pleci.

Amos ştia că Sal avea să lucreze toată noaptea dacă era nevoie.

– Doar dacă eşti sigură de asta...

– Ca de Evanghelie.

– În regulă.

Amos ieși din casă și dezlegă un sac de pe spatele calului din frunte. Teoretic un torcător putea procesa o livră de lână pe zi, dar puțini își petreceau întreaga zi la roata de tors: cei mai mulți erau la fel ca Sal, combinând torsul cu alte îndatoriri.

Amos duse sacul în casă și îl așeză pe podea, alături de roată. Apoi aruncă din nou o privire spre Harry. Bărbatul rănit nu se mișcase. Părea deja mort, dar Amos nu văzuse niciodată un om murind, așa că nu știa asta cu certitudine. Își spuse în sinea lui că n-avea niciun rost să fantazeze în legătură cu asta.

Apoi își luă rămas-bun.

Se îndreptă spre o clădire aflată nu departe de casa lui Sal, un grajd care fusese rearanjat și transformat în atelier de către Roger Riddick, al treilea și cel mai tânăr fiu al moșierului. Amos și Roger aveau aceeași vârstă, nouăsprezece ani, și fuseseră colegi la școala din Kingsbridge. Roger era un elev ager, neinteresat de sporturi sau de băut cu fetele, și fusese terorizat până când Amos intervenise ca să-l apere; după aceea, deveniseră prieteni.

Amos bătu la ușă și intră. Roger îmbunătățise dotările clădirii cu ferestre mari: un banc de lucru stătea lângă una dintre ferestre, pentru a avea mai multă lumină. Pe pereți erau atârnate diverse scule și în jur se observau recipiente și cutii care conțineau colaci de sârmă, mici lingouri din diferite metale, cuie, șuruburi și clei. Lui Roger îi plăcea să confecționeze jucării ingenioase: un șoarece care chițăia și mișca din coadă, un coșciug al cărui capac se deschidea, iar cadavrul se ridica în fund. Mai inventase și o mașină care desfunda țevile, atunci când blocajul se afla la câțiva metri distanță și chiar și dincolo de coturi.

Roger îl salută pe Amos cu un zâmbet larg și lăsă jos foarfeca pe care o folosea.

– La fix! spuse el. Tocmai mă pregăteam să plec acasă pentru cină. Pot să sper că ni te alături?

– Chiar speram să spui asta. Mulțumesc.

Roger avea părul blond și pielea roz, spre deosebire de tatăl și de frații săi, care erau bruneți, iar Amos presupunea că îl moștenise probabil de la mama sa, care murise în urmă cu câțiva ani.

Părăsiră atelierul și Roger încuie ușa. Pe drumul spre conac, în timp ce Amos își conducea hoarda de cai, vorbiră despre Harry Clitheroe.

– Încăpățânarea de porc a fratelui meu, Will, a provocat accidentul, spuse Roger cu sinceritate.

Roger era acum la Colegiul Kingsbridge, care fusese înființat la Oxford de către călugării de la Kingsbridge, în Evul Mediu. Începuse cu câteva săptămâni în urmă și aceea era prima lui revenire acasă. Lui Amos i-ar fi plăcut să meargă la universitate, dar tatăl său insistase să se implice în afacerea familiei. „Poate că lucrurile se vor schimba cu generațiile, se gândea el, aș putea avea un fiu care să meargă la Oxford."

- Cum e la universitate? întrebă el.

- Foarte amuzant, răspunse Roger. Distracție pe cinste. Din păcate, am pierdut ceva bani la cărți.

Amos zâmbi.

- Mă refeream la studiu, serios.

- Ei bine, aș zice că e în regulă. Nimic dificil deocamdată. Nu prea sunt interesat de teologie și de retorică. Îmi place matematica, dar profesorii de matematică sunt obsedați de astronomie. Ar fi trebuit să merg la Cambridge - se pare că matematica se face mai temeinic acolo.

- Îmi voi aminti de asta când va veni rândul fiului meu.

- Te gândești să te însori?

- Mă gândesc tot timpul la asta, dar nu este nicio șansă să se întâmple prea curând. N-am niciun ban, iar tatăl meu nu-mi dă nimic până când nu-mi termin ucenicia.

- Nu-ți face griji, vei avea destul timp ca să tatonezi terenul.

Să tatoneze terenul nu era stilul lui Amos. Schimbă subiectul.

- Am să te deranjez cu rugămintea de a-mi oferi un pat în seara asta, e în regulă?

- Desigur. Tata va fi bucuros să te vadă. Se plictisește cu fiii săi și te place foarte mult, în ciuda părerilor tale pe care el le consideră radicale. Îi place să discute cu tine în contradictoriu.

- Nu sunt radical.

- Într-adevăr, nu ești. Tata ar trebui să-i cunoască pe unii dintre bărbații pe care i-am întâlnit la Oxford. Părerile lor i-ar pârjoli urechile.

Amos râse.

- Îmi imaginez.

Când se gândea la viața lui Roger, studiind cărțile și dezbătând idei cu un grup dintre cei mai străluciți tineri, se simțea invidios.

Conacul era o clădire frumoasă din cărămidă roșie, în stil iacobin, cu ferestre ce aveau nenumărate vitralii. Duseră caii lui Amos la grajduri, ca să fie adăpați, apoi intrară în sala mare.

Era o gospodărie bărbătească, iar locul nu era nici pe departe curat. Exista un iz de fermă, iar Amos observă coada unui șobolan care se strecura pe sub o ușă. Intrară primii în sala de mese. Deasupra căminului se afla un portret al fostei soții a moșierului. Era întunecat de vreme și prăfuit, de parcă nimănui nu i-ar fi păsat prea mult să-l privească.

Apoi intră moșierul, un bărbat masiv și supraponderal, cu fața roșie, dar încă viguros la cei cincizeci și ceva de ani ai săi.

– La Kingsbridge va avea loc o luptă cu premii sâmbăta aceasta, spuse el cu entuziasm. Bestia din Bristol luptă cu oricine dorește, oferind o guinee oricărui adversar care poate rămâne în picioare timp de cincisprezece minute.

– Vei petrece un timp minunat, spuse Roger.

Celor din familia lui le plăceau sporturile, în special luptele pe bani și cursele de cai, mai ales dacă puteau să parieze pe rezultat.

– Eu prefer să pariez la cărți, spuse el. Îmi place să calculez șansele.

George Riddick, fratele mijlociu, intră și el. Era mai masiv decât în mod obișnuit, cu părul negru și ochii întunecați, și arăta la fel ca tatăl său, cu excepția faptului că părul său avea cărare pe mijloc.

În sfârșit, sosi și Will, urmat îndeaproape de un valet cu un castron aburind cu supă. Aroma îl făcu pe Amos să-i lase gura apă.

Pe bufet se aflau o șuncă, o bucată de brânză și o pâine uriașă. Se serviră singuri și valetul le turnă vin de Porto în pahare.

Amos saluta întotdeauna servitorii, iar acum i se adresă valetului:

– Salut, Platts, ce mai faci?

– Destul de bine, domnule Barrowfield, spuse Platts morocănos.

Nu toți servitorii răspundeau la amabilitatea lui Amos.

Will își luă o felie groasă de șuncă și spuse:

– Lordul Locotenent a mobilizat Miliția din Shiring.

Miliția era forța locală de apărare. Recruții erau aleși prin tragere la sorți și, până atunci, Amos scăpase fără să fie selecționat. De când își amintea, miliția fusese inactivă, cu excepția celor șase săptămâni pe an destinate antrenamentelor, ceea ce însemna să campeze pe dealurile de la nord de Kingsbridge, să facă marșuri și să formeze careuri, să învețe să încarce și să tragă cu o muschetă. Părea că acest lucru avea să se schimbe acum.

– Și eu am auzit același lucru, spuse moșierul. Dar nu e vorba doar de Shiring. Zece ținuturi au fost mobilizate.

Erau vești uluitoare. La ce fel de criză se aștepta guvernul?

– Eu sunt locotenent, zise Will, așa că ar trebui să ajut la organizarea mobilizării. Probabil că va trebui să plec pentru o vreme la Kingsbridge.

Deși Amos evitase până atunci recrutarea, ar fi putut să fie chemat și el dacă era vorba de o recrutare nouă. Nu prea știa ce simțea în legătură cu asta. Nu avea nicio dorință de a deveni soldat, deși ar fi putut să fie mai bine decât să fie sclavul tatălui său.

– Cine este ofițerul comandant? întrebă moșierul. Am uitat.

– Colonelul Henry Northwood, răspunse Will.

Henry, viconte de Northwood, era fiul contelui de Shiring. Conducerea miliției era datoria tradițională a moștenitorului contelui.

Moșierul spuse:

– Prim-ministrul Pitt crede, evident, că situația este gravă.

Mâncară și băură o vreme într-o liniște gânditoare, apoi Roger își îndepărtă farfuria și spuse:

– Miliția are două îndatoriri: să apere țara de invazie și să suprime revoltele. Am putea intra în război cu Franța – asta nu m-ar surprinde deloc –, dar, chiar dacă se va întâmpla asta, francezii vor avea nevoie de câteva luni ca să pregătească o invazie, ceea ce ne va oferi suficient timp ca să mobilizăm miliția. Așa că nu cred că ăsta este motivul. Ceea ce înseamnă că guvernul se așteaptă la revolte. Mă întreb de ce.

– Știi tu de ce, spuse Will. Au trecut aproape zece ani de când americanii s-au revoltat împotriva regelui ca să formeze o republică și trei ani de când mulțimile din Paris au cucerit Bastilia. Iar Brissot, diavolul de francez, a spus: „Nu putem să ne relaxăm până când întreaga Europă nu va fi în flăcări". Revoluția se răspândește precum ciuma.

– Nu cred că e necesar să intrăm în panică, spuse Roger. Ce au făcut, de fapt, revoluționarii? Au acordat egalitate protestanților, de exemplu. George, în calitate de cleric protestant, ar trebui să le acorzi credit pentru asta.

George era paroh la Badford.

– Vom vedea cât va dura asta, spuse el posac.

Roger continuă:

– Au desființat feudalismul, au anulat dreptul regelui de a arunca oamenii în Bastilia fără proces și au instituit o monarhie constituțională – ceea ce Marea Britanie are deja.

Tot ceea ce spusese Roger era corect, dar, chiar și așa, Amos considera că înțelesese greșit. După cum înțelegea Amos lucrurile, nu exista libertate adevărată în Franța revoluționară: nu exista libertatea de exprimare, nu exista libertate religioasă. În realitate, Anglia era mult mai deschisă.

Furios, Will rosti făcând un gest amenințător cu degetul arătător:

– Ce spuneți despre masacrele din septembrie din Franța? Revoluționarii au omorât mii de oameni. Fără dovezi, fără juriu, fără proces. „Cred că sunteți contrarevoluționari. Deci asta sunteți." Bang, bang, amândoi morți. Unele dintre victime erau copii!

– O tragedie, sunt de acord cu tine, spuse Roger, și o pată pe reputația Franței. Dar chiar credem cu adevărat că asta se va întâmpla și aici? Revoluționarii noștri nu atacă închisori, ei scriu pamflete și scrisori către ziare.

– Așa începe! zise Will, luând o înghițitură de vin.

– Eu dau vina pe metodiști, adăugă George.

Roger râse.

– Unde își țin ascunsă ghilotina?

George ignoră remarca.

– Școlile lor de duminică îi învață pe copiii săraci să citească, apoi aceștia cresc și ajung să citească volumul lui Thomas Paine, devenind indignați și alăturându-se câte unui club de nemulțumiți. Revolta este următorul pas logic.

Moșierul se întoarse spre Amos.

– Ești tăcut în seara asta. De obicei, susții ideile noi.

– Nu știu ce să cred despre ideile noi, spuse Amos. Am descoperit că merită să asculți oamenii, chiar și pe cei care sunt needucați și înguști la minte. Muncesc mult mai bine dacă au impresia că îți pasă de ce gândesc ei. Așa că, dacă englezii cred că parlamentul trebuie schimbat, sunt de părere că ar trebui să ascultăm ce au de spus.

– Foarte bine precizat, zise Roger.

– Dar eu am de lucru, spuse Amos, apoi se ridică. Încă o dată, domnule, vă mulțumesc pentru amabila ospitalitate. Acum ar trebui să plec să-mi fac vizitele, dar, dacă îmi permiteți, voi reveni în seara asta.

– Desigur, desigur, spuse moșierul.

Amos ieși.

Își petrecu restul zilei vizitându-și meșteșugarii din colibe, adunând produsele finite, plătindu-i și oferindu-le materiale noi de procesat. Apoi, pe când apunea soarele, reveni la casa familiei Clitheroe.

Auzi muzica de la distanță, patruzeci sau cincizeci de oameni cântând cu toată forța vocilor lor. Familia Clitheroe era metodistă, la fel ca Amos, iar metodiștii nu foloseau instrumente muzicale la slujbele lor; așa că, pentru a compensa, munceau din greu să țină ritmul și foloseau adesea armonii în patru timpi. Imnul era *Dragoste divină, dragostea este supremă,* o

compoziție populară a lui Charles Wesley, fratele fondatorului metodismului. Amos grăbi pasul. Îi plăcea sunetul cântecelor fără acompaniament și era nerăbdător să li se alăture.

Badford avea un grup metodist activ, la fel și Kingsbridge. Deocamdată, metodismul era o mișcare de reformă în sânul Bisericii Anglicane, condusă mai ales de clerici anglicani. Se vorbea despre o despărțire, dar metodiștii încă își primeau împărtășania în bisericile anglicane.

În timp ce se apropia, văzu o mulțime adunată în jurul colibei lui Sal și Harry. Unii dintre cei prezenți țineau torțe aprinse pentru a face lumină, iar flăcările trimiteau umbre tremurătoare care dansau în jur ca niște spirite malefice. Conducătorul neoficial al metodiștilor era Brian Pikestaff, un fermier independent care avea vreo cincisprezece hectare. Pentru că era proprietarul pământului său, moșierul nu-l putea împiedica să țină adunările metodiste în hambarul propriu. Dacă ar fi fost chiriaș, probabil că ar fi fost evacuat.

Imnul ajunse la final și Pikestaff vorbi despre dragostea dintre Harry, Sal și Kit. Spuse că trăiau o dragoste adevărată, atât cât se puteau apropia oamenii de dragostea divină despre care cântase grupul. Oamenii începură să plângă.

Când Brian termină de vorbit, Jimmy Mann își scoase pălăria cu trei colțuri și începu o rugăciune improvizată, ținându-și-o în mâini. Aceasta era practica normală la metodiști. Oamenii se rugau sau sugerau un imn, oricând îi inspira duhul sfânt. În teorie toți erau egali în fața Domnului, deși în practică se întâmpla foarte rar ca o femeie să vorbească.

Jimmy îi ceru Domnului să-l însănătoșească pe Harry, astfel încât să poată să aibă grijă în continuare de familia lui. Dar rugăciunea fu întreruptă grosolan, când apăru George Riddick cu un felinar în mână și o cruce pe piept. Purta veșminte preoțești complete: sutană, robă cu mânecile umflate și o pălărie Canterbury pătrată, cu colțuri ascuțite.

– Este revoltător! strigă el.

Jimmy se opri, deschise ochii, apoi îi închise din nou și continuă:

– O, Dumnezeule, Tatăl nostru, ascultă-ne rugăciunea din seara asta, îți cerem...

– Ajunge cu asta! urlă George și Jimmy fu obligat să se oprească.

Brian Pikestaff rosti pe un ton prietenos:

– Bună seara, reverend Riddick. Vrei să te alături rugăciunii noastre? Îi cerem Domnului să-l vindece pe fratele nostru, Harry Clitheroe.

George spuse furios:

– Clericii cheamă congregația la rugăciune, nu invers!

– Tu n-ai făcut-o, totuși, nu-i așa, domnule reverend? spuse Brian.

Pentru o clipă, George păru derutat.

Brian continuă:

– Nu ne-ai chemat să ne rugăm pentru Harry, care se află acum, exact în timp ce vorbim, pe malul unui râu întunecat, așteptând să afle dacă este voia Domnului ca el să traverseze în noaptea asta spre spiritul divin. Dacă ne-ai fi chemat, domnule reverend, ne-am fi adunat bucuroși la biserica St Matthew ca să ne rugăm împreună cu tine. Dar nu ne-ai chemat, așa că... iată-ne aici!

– Sunteți niște țărani ignoranți, se stropși George. Pentru asta, Domnul vă trimite un preot ca să vă păstorească.

– Ignoranți?

Era o voce de femeie și Amos o identifică pe Annie Mann, una dintre torcătoarele sale.

– Nu suntem atât de ignoranți încât să supraîncărcăm o căruță cu napi, spuse ea.

Se auziră strigăte de aprobare și chiar râsete răzlețe.

George ripostă:

– Domnul v-a făcut subordonați ai celor care știu mai bine, iar datoria voastră este să vă supuneți autorității, nu să o sfidați.

Urmă o scurtă tăcere, apoi toată lumea auzi un geamăt puternic, agonizant, din interiorul casei.

Amos se duse spre ușă și păși în interior.

Sal și Kit erau în genunchi într-o parte a patului, cu mâinile împreunate în rugăciune. Chirurgul, Alec Pollock, stătea în picioare la capul patului, ținând încheietura lui Harry.

Harry gemu din nou și Alec spuse:

– Se duce, Sal. Ne părăsește.

– O, Doamne! murmură Sal și Kit începu să plângă.

Amos rămase tăcut și nemișcat lângă ușă, privind.

După un minut, Alec spuse:

– S-a dus, Sal.

Femeia își puse brațul în jurul lui Kit, plângând împreună.

– Suferința lui s-a terminat, în sfârșit, adăugă Alec. Acum este cu Domnul Iisus.

Amos șopti:

– Amin.

CAPITOLUL 3

Pe terenul palatului episcopului, acolo unde, pe vremuri – conform legendei din Kingsbridge –, călugării își cultivau fasolea și varza, Arabella Latimer crease o grădină de trandafiri.

Familia ei fusese surprinsă. Nu arătase niciodată interes pentru cultivarea vreunui lucru. Sarcinile ei erau întotdeauna îndreptate spre soțul ei, episcopul: să-i gestioneze gospodăria, să ofere cine pentru clerici și alți mahări de la țară și să apară alături de el, în haine scumpe, dar respectabile. Apoi, într-o zi, anunțase că avea să cultive trandafiri.

Era o idee nouă, care captivase imaginația doamnelor la modă. Nu era chiar o nebunie, dar devenise o toană, iar Arabella citise despre asta în *The Lady's Magazine* și fusese prinsă de idee.

Nici Elsie, singurul ei copil, nu se așteptase ca entuziasmul acesta să dureze. Anticipase că mama ei avea să se sature rapid de atâta aplecat și prășit, de stropit și pus îngrășăminte, precum și de pământul care îi intra pe sub unghii și care nu mai putea fi curățat pe deplin.

Episcopul, Stephen Latimer, mormăise:

– O minune de nouă zile, ia aminte la cuvintele mele! Și se întorsese la citit *Critical Review*.

Amândoi se înșelaseră.

Când Elsie ieși, la opt și jumătate dimineața, căutând-o pe mama ei, o găsi în grădină, cu un grădinar alături de ea, îngrămădind mizerie din grajd la baza plantelor, în timp ce lapovița cădea udă peste capetele lor. Când o observă pe Elsie, Arabella îi spuse peste umăr:

– Protejez plantele de îngheț. Și își continuă munca.

Elsie era amuzată. Se întreba dacă mama ei mai ținuse vreodată o lopată în mâini, până în ziua aceea.

Privi în jurul ei. Tufele de trandafiri erau, iarna, doar niște bețe goale, dar forma grădinii era vizibilă. Exista o intrare formată dintr-un arc construit din răchită, care susținea, pe durata verii, o dezordine de tufe cățărătoare de

trandafiri. Aceasta ducea la un careu de tufe de trandafiri care aveau să explodeze într-o mulțime de culori înflăcărate. Dincolo de asta, un grilaj sprijinit de o bucată de zid ruinat – construit de călugări ca să adăpostească o grădină de bucătărie de mult uitată, poate – oferea sprijin pentru plantele cățărătoare care creșteau ca buruienile pe vreme caldă și înfloreau cu pete strălucitoare, de parcă îngerii din ceruri fuseseră neglijenți cu vopselele lor.

Elsie simțea de multă vreme că viața mamei ei era deprimant de goală, dar și-ar fi dorit pentru ea o ocupație ceva mai importantă decât grădinăritul. În orice caz, Elsie era o idealistă și o intelectuală, în timp ce Arabella nu era nici una, nici alta. Pentru orice lucru exista o vreme, ar fi spus tatăl ei, citând din Ecclesiastul, și o vreme pentru orice scop, în ceruri. Trandafirii aduseseră bucurie în viața Arabellei.

Era frig și Elsie avea ceva important de spus.

– O să dureze mult? întrebă ea.

– Aproape am terminat.

Arabella avea treizeci și opt de ani, fiind mult mai tânără decât bărbatul ei, și încă era strălucitoare. Era înaltă și cu forme, cu un păr șaten-deschis, având nuanțe specifice toamnei. Avea nasul pistruiat, ceea ce oamenii considerau a fi un defect, deși, cumva, la ea arăta bine. Elsie era diferită de mama ei, atât ca aspect, cât și din punctul de vedere al caracterului – cu păr întunecat și ochi căprui –, dar oamenii spuneau că avea un zâmbet fermecător.

Arabella îi dădu lopata grădinarului și cele două femei se grăbiră să intre în casă. Arabella își scoase bocancii și pelerina, în timp ce Elsie îi tampona părul ud cu un prosop. Apoi Elsie spuse:

– În dimineața asta o să-l întreb pe tata despre școala de duminică.

Era marele ei proiect. Era îngrozită de felul în care erau tratați copiii în orașul ei natal. Adesea începeau să muncească de la șapte ani și lucrau câte paisprezece ore pe zi, de luni până vineri, și douăsprezece ore sâmbăta. Cei mai mulți nu învățau niciodată să citească sau să scrie mai mult de câteva cuvinte. Aveau nevoie de școala de duminică.

Tatăl ei știa toate acestea, dar nu părea să-i pese. În orice caz, ea avea un plan ca să-l câștige de partea ei.

– Sper să fie într-o dispoziție bună, spuse mama ei.

– Mă vei susține, nu-i așa?

– Desigur. Cred că este un plan măreț.

Elsie dorea mai mult decât o vagă exprimare de bunăvoință.

– Știu că ai îndoieli, dar – te rog să nu te superi că spun asta – ai putea să le păstrezi doar pentru tine, cel puțin astăzi?

- Sigur, dragă. Nu sunt lipsită de tact, ştii asta.

Elsie nu ştia nimic de genul acesta, dar nu spuse nimic.

- Cu siguranţă el va avea obiecţii, dar mă voi ocupa eu de ele. Vreau doar ca tu să murmuri încurajări din când în când, ceva de genul: „Ai dreptate!" şi „Ce idee bună!" Şi alte lucruri de genul acesta.

Arabella părea amuzată, chiar dacă era uşor iritată de insistenţa fiicei sale.

- Draga mea, înţeleg mesajul, nu-ţi face griji. Eşti ca un actor, nu vrei critici constructive, vrei o audienţă care să te aplaude.

Era ironică, dar Elsie pretinse că nu observa.

- Mulţumesc, spuse ea.

Se duseră apoi în sufragerie. Personalul era aliniat pe o parte a camerei, în ordinea importanţei: mai întâi bărbaţii - majordomul, valeţii, băieţii de serviciu şi cei care lustruiau cizmele -, apoi femeile - menajera, bucătăreasa, două cameriste şi ajutoarele de la bucătărie. Masa era aranjată cu porţelanuri, decorate cu flori în stilul numit chinezesc.

Alături de locul episcopului se afla un exemplar din *The Times,* vechi de două zile. Era nevoie de o zi ca să ajungă de la Londra la Bristol, pe drumul principal, şi apoi de încă o zi ca să ajungă la Kingsbridge, pe drumurile de ţară, care erau înnămolite pe vreme umedă şi, astfel, de nepracticat. O asemenea viteză părea miraculoasă pentru oamenii bătrâni precum episcopul, care-şi puteau aminti vremurile în care această călătorie dura o săptămână.

Când intră episcopul, Elsie şi Arabella îşi traseră scaunele în spate şi se aşezară în genunchi pe covor, cu coatele pe scaune, cu mâinile împreunate. Ceainicul şuiera în timp ce el trecu prin rugăciuni metodic, dar grăbit, nerăbdător să-şi servească şunca. După ultimul *Amin*, servitorii reveniră la treburile lor şi mâncarea fu rapid adusă de la bucătărie.

Elsie mâncă nişte pâine cu unt, îşi sorbi ceaiul şi aşteptă momentul potrivit. Era încordată. Îşi dorea foarte tare această şcoală de duminică. Îi sfâşia inima gândul că atât de mulţi dintre copiii din Kingsbridge erau analfabeţi. Îl studie cu atenţie pe tatăl ei în timp ce acesta mânca, analizându-i dispoziţia. Avea cincizeci şi cinci de ani şi părul alb. Pe vremuri fusese o figură impozantă - înalt şi lat în umeri, deşi Elsie abia dacă îşi mai amintea -, dar îi plăcea prea mult mâncarea, iar acum era corpolent, cu o faţă rotundă şi o talie uriaşă, şi deja gârbovit.

Când episcopul fu mulţumit şi sătul de pâine prăjită şi ceai - şi înainte să deschidă *The Times* -, camerista, Mason, intră cu o carafă de lapte

proaspăt și Elsie își cântări mutarea. Îi făcu un semn discret din cap lui Mason. Acesta era un semnal prestabilit și Mason știa ce avea de făcut.

– E ceva ce vreau să te întreb, tată, spuse Elsie.

Era întotdeauna cel mai potrivit să prezinte ceea ce avea de spus ca pe o solicitare de iluminare: episcopului îi plăcea să explice, dar nu-i plăcea să i se spună ce avea de făcut.

El zâmbi inocent.

– Spune.

– Orașul nostru are în lume reputația unei educații alese. Biblioteca de la catedrala ta atrage savanți din toată Europa de Vest. Liceul din Kingsbridge este faimos în toată țara. Și, desigur, există un colegiu Kingsbridge la Oxford, unde ai studiat tu însuți.

– Foarte adevărat, draga mea, dar știu toate aceste lucruri.

– Și totuși, noi dăm greș.

– Cu siguranță, nu dăm.

Elsie ezita, dar de acum era hotărâtă. Cu inima bătându-i nebunește, spuse:

– Intră, Mason, te rog!

Mason intră, aducând cu ea un băiețel murdar, având în jur de zece ani. Odată cu el, în cameră pătrunse un miros neplăcut. Surprinzător, el nu părea să fie intimidat de ceea ce-l înconjura.

Elsie îi spuse tatălui ei:

– Vreau să-l cunoști pe Jimmy Passfield.

Băiatul vorbi cu aroganța unui duce, deși nu folosea niciun fel de reguli gramaticale.

– Mi s-au promis cârnați cu muștar, dar n-am văzut nimic încă.

– Ce naiba înseamnă asta? spuse episcopul.

Elsie se ruga ca tatăl ei să nu explodeze.

– Te rog, tată, ascultă un minut sau două. Fără să aștepte consimțământul lui, se întoarse spre copil și îi spuse: Știi să citești, Jimmy?

Apoi își ținu respirația, fără să fie sigură de ce avea să spună el.

– N-am nevoie să citesc, răspunse el sfidător. Știu totul. Pot să-ți spun ora la care trece diligența, în fiecare zi a săptămânii, fără ca măcar să mă uit la bucățica de hârtie bătută în cuie la hanul Bell Inn.

Episcopul mârâi disprețuitor, dar Elsie îl ignoră și puse întrebarea-cheie:

– Îl știi pe Iisus Hristos?

– Cunosc pe toată lumea și nu există nimeni cu acest nume în Kingsbridge. Mă pun chezaș pentru asta.

Apoi bătu o dată din palme și scuipă în foc.

Episcopul era redus la tăcere de şoc – aşa cum sperase Elsie.

Jimmy adăugă:

– Există un barcagiu în Combe, care urcă pe râu din când în când, dar se numeşte Jason Cryer. Flutură un deget dojenitor spre Elsie. Pariez o liră contra un penny că i-ai înţeles greşit numele.

Elsie insistă:

– Mergi la biserică?

– Am fost o dată, dar n-au vrut să-mi dea niciun pic de vin, aşa că am plecat.

– Vrei să ţi se ierte păcatele?

Jimmy era revoltat.

– N-am comis niciodată vreun păcat, iar purceluşul ăla care a fost furat de la doamna Andrews din Well Street n-are nimic de-a face cu mine, nici măcar n-am fost pe-acolo.

– Bine, bine, Elsie, ai dovedit ce aveai de dovedit, interveni episcopul. Mason, du copilul de aici.

– Şi dă-i cârnaţi, adăugă Elsie.

– Cu muştar, spuse Jimmy.

– Cu muştar, repetă Elsie.

Mason şi Jimmy ieşiră.

Arabella bătu din palme şi râse.

– Ce ţânc simpatic! Nu se teme de nimeni!

Elsie spuse cu seriozitate:

– Nu este neobişnuit, tată. Jumătate dintre copiii din Kingsbridge sunt la fel. Nu văd niciodată interiorul unei şcoli şi, dacă părinţii lor nu-i obligă să meargă la biserică, nu află niciodată despre religia creştină.

Vizibil şocat, episcopul spuse:

– Dar ce îţi închipui că aş putea face eu în legătură cu asta?

Era momentul către care îl îndreptase ea.

– Unii dintre oamenii din oraş discută despre înfiinţarea unei şcoli de duminică.

Acest lucru nu era chiar adevărat. Şcoala era ideea lui Elsie şi, deşi mulţi oameni erau de acord, probabil că nu s-ar fi înfăptuit fără ea. Dar nu dorea ca el să afle cât de uşor ar fi fost pentru el să împiedice asta.

– Dar avem deja în oraş şcoli pentru copii mici, spuse el. Cred că doamna Baines din Fish Street îi învaţă principiile creştine sănătoase, deşi am îndoieli în legătură cu locul acela din Loversfield unde îşi trimit copiii metodiştii.

– Şcolile acelea cer taxă, desigur.

– Cum altfel ar putea să funcţioneze?

– Eu vorbesc despre o şcoală gratuită, pentru copiii săraci, duminică după-amiaza.

– Înţeleg. Elsie îşi dădea seama că el se gândea ce obiecţii ar putea ridica. Unde ar trebui să aibă loc?

– Poate la piaţa de lână. Nu e folosită niciodată duminica.

– Crezi că primarul ar permite ca spaţiul pieţei de lână să fie folosit de copiii săracilor? Jumătate dintre ei nu au o educaţie corespunzătoare de acasă. În timp ce, chiar şi în catedrală, am văzut... dar nu contează asta.

– Sunt sigură că toţi copiii pot fi ţinuţi sub control. Dar dacă nu putem folosi piaţa de lână, există şi alte posibilităţi.

– Şi cine ar ţine cursurile?

– Mai mulţi oameni s-au oferit voluntari, inclusiv Amos Barrowfield, care a fost la liceu.

Arabella murmură:

– Mă gândeam eu că Amos se va băga în treaba asta cumva.

Elsie se înroşi, prefăcându-se că nu auzise.

Episcopul ignoră divagaţia Arabellei şi nu observă stânjeneala lui Elsie. Apoi spuse:

– Tânărul Barrowfield este un metodist, cred.

– Canonicul Midwinter va patrona şcoala.

– Alt metodist, în ciuda faptului că este un canonic la catedrală.

– Ei mi-au cerut să mă ocup eu, iar eu nu sunt metodistă.

– Să te ocupi tu? Eşti prea tânără pentru aşa ceva!

– Am douăzeci de ani şi sunt suficient de bine educată ca să îi învăţ pe copii să citească.

– Nu-mi place treaba asta, spuse episcopul pe un ton hotărât.

Elsie nu era surprinsă, deşi tonul lui o descuraja. Se aştepta ca el să nu fie de acord şi plănuia să-l îmbrobodească pentru a-l atrage de partea ei. Dar acum, spuse:

– De ce naiba nu-ţi place asta?

– Vezi tu, draga mea, nu e bine pentru clasele muncitoare să înveţe să scrie şi să citească, răspunse el, schimbând tonul de mai devreme cu unul patern, al bărbatului mai în vârstă care tratează cu înţelepciune tineretul utopic. Cărţile şi ziarele le umplu minţile cu idei înţelese pe jumătate. Asta îi face să fie nemulţumiţi de locul în viaţă pe care Dumnezeu l-a aranjat pentru ei. Astfel, capătă noţiuni prosteşti despre egalitate şi democraţie.

– Dar trebuie să citească Biblia...

– Chiar și mai rău! Ei înțeleg greșit scripturile și acuză biserica tradițională de doctrină falsă. Se transformă în dizidenți și nonconformiști, apoi vor să-și înființeze propriile biserici, așa cum fac prezbiterienii și congregaționaliștii. Și metodiștii.

– Metodiștii nu au propriile lor biserici.

– Lasă-le timp.

Tatăl ei era priceput la demolarea și susținerea argumentelor: învățase la Oxford. În mod normal, Elsie s-ar fi bucurat de această provocare, dar proiectul era prea important ca să fie învins de o demonstrație de dezbatere eficientă. În orice caz, aranjase să apară și un al doilea vizitator, unul care ar fi putut să-l convingă pe tatăl ei, dar trebuia să continue discuția până când apărea acesta.

– Nu crezi că citirea Bibliei îi va ajuta pe oamenii muncitori să reziste în fața falșilor profeți? continuă ea.

– Mult mai bine ar face să-i asculte pe clerici.

– Dar ei nu fac asta, așa că ești avocatul perfecțiunii.

Arabella râse.

– Voi doi, spuse ea, dezbateți ca un Whig și un Tory[1]. Nu discutăm despre revoluția franceză! E vorba despre o școală de duminică, despre copii care stau pe podea și își scrijelesc numele pe plăcuțe, cântând *Mărșăluim spre Zion*.

Camerista își băgă capul pe ușă și spuse:

– Domnul Shoveller este aici, domnule episcop.

– Shoveller?

– Țesătorul, zise Elsie. Este poreclit Spade. A adus o bucată de pânză pentru mine și pentru mama, ca să ne uităm la ea. Se întoarse spre cameristă și adăugă: Adu-l încoace, Mason, și dă-i o ceașcă de ceai.

Un țesător era cu câțiva pași mai jos pe scara socială decât familia unui episcop, dar Spade era fermecător și foarte manierat: învățase singur eticheta din saloanele de vază, pentru a putea să vândă în sânul claselor superioare. Intră purtând o legătură de pânză. Atrăgător într-un mod frust, cu părul neascultător și un zâmbet atractiv, era întotdeauna bine îmbrăcat, în haine confecționate din propriile materiale textile.

Se înclină și spuse:

– Nu intenționam să vă întrerup micul-dejun, domnule episcop.

Elsie își dădea seama că tatăl ei nu era prea încântat, dar se prefăcea că nu-i păsa.

– Intră, domnule Shoveller, te rog.

---

[1] Denumirea populară a partidelor politice tradiționale britanice, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea (n.tr.)

– Sunteți foarte amabil, domnule. Spade rămase acolo unde putea fi văzut de toți și desfăcu o bucată de pânză. La aceasta era nerăbdătoare să se uite doamna Latimer.

Elsie nu era prea interesată de haine – la fel ca trandafirii mamei ei, erau prea frivole ca să-i atragă atenția –, dar chiar și ea era uluită de culorile minunate ale pânzei, un roșu pământiu și un galben muștar intens, amestecate într-un model subtil, în carouri. Spade ocoli masa și ținu pânza în fața Arabellei, fiind atent să nu o atingă.

– Nu oricine poate să poarte aceste culori, dar pentru dumneavoastră sunt perfecte, doamnă Latimer, spuse el.

Ea se ridică și se privi în oglindă, pe deasupra șemineului.

– O, da! spuse ea. Par să mi se potrivească.

– Materialul este un amestec de mătase și lână merinos, continuă Spade. Foarte moale, vă rog să pipăiți.

Arabella mângâie ascultătoare pânza.

– Este călduros, dar ușor, adăugă Spade. Perfect pentru o haină sau o pelerină de primăvară.

„Ar trebui să fie și scump", se gândi Elsie. Dar episcopul era bogat și nu părea să-i pese niciodată că Arabella îi cheltuia banii.

Spade rămase în picioare în spatele Arabellei și îi puse pânza pe umeri. Ea își strânse materialul în jurul gâtului și se întoarse pe jumătate spre dreapta, apoi spre stânga, ca să se vadă din diferite unghiuri.

Mason îi dădu lui Spade o ceașcă de ceai. El aranjă pachetul de pânză pe un scaun, astfel încât Arabella să poată continua să pozeze în el, apoi se așeză la masă ca să-și bea ceaiul. Elsie spuse:

– Tocmai discutam despre ideea unei școli de duminică, pentru copiii celor săraci.

– Îmi pare rău că v-am întrerupt.

– Nicio problemă. Aș fi interesată de părerea ta.

– Cred că este o idee splendidă.

– Tatăl meu se teme ca asta îi va îndoctrina pe copii cu metodismul. Canonicul Charles ar trebui să patroneze școala, iar Amos Barrowfield poate ajuta la predare.

– Domnul meu episcop este înțelept, spuse Spade.

El ar fi trebuit să o susțină pe Elsie, nu pe episcop.

Spade continuă:

– Și eu sunt metodist, dar cred că toți copiii ar trebui să învețe adevărurile esențiale, și nu să fie deranjați cu subtilitățile doctrinare.

Era un argument bun și clar, dar Elsie își dădea seama că tatăl ei nu era mișcat.

Spade continuă:

– Dar dacă toți cei implicați în școala ta sunt metodiști, Elsie, Biserica Anglicană va trebui să își înceapă propria școală ca să ofere o alternativă.

Episcopul se încruntă surprins. Nu anticipase asta.

Spade adăugă:

– Și sunt convins că mulți dintre oamenii din oraș ar fi foarte fericiți ca progeniturilor lor să le fie povestite istorisirile biblice chiar de către episcop însuși.

Elsie aproape că izbucni în râs. Fața tatălui ei era o imagine a groazei. El ura ideea de a le spune povești biblice copiilor nespălați ai sărăcimii din Kingsbridge.

– Dar, Spade, spuse ea imediat, eu mă voi ocupa de școală, așa că mă voi asigura că sunt învățați acele elemente ale credinței noastre cu care Biserica Anglicană și reformiștii metodiști sunt de acord.

– O! În acest caz, retrag tot ce am spus. Și, că tot veni vorba, cred că ai fi un profesor minunat.

Episcopul părea ușurat.

– Ei bine, fă-ți școala ta de duminică, dacă e într-adevăr necesar. Trebuie să merg să mă ocup de îndatoririle mele acum. Buna ziua, domnule Shoveller.

Apoi părăsi încăperea.

– Elsie, tu ai plănuit asta? întrebă Arabella.

– Cu siguranță. Și mulțumesc, Spade, ai fost strălucit.

– Cu plăcere. El se întoarse apoi spre Arabella. Doamnă Latimer, dacă vă doriți un costum din această pânză superbă, sora mea ar fi încântată să-l croiască.

Sora lui Spade, Kate Shoveller, era o cusătoreasă talentată și avea un magazin pe High Street, pe care-l ținea împreună cu o altă femeie, Rebecca Liddle. Hainele lor erau la modă și magazinul mergea bine.

Elsie dorea să-l răsplătească pe Spade pentru treaba bună pe care o făcuse pentru ea și îi spuse mamei sale:

– Ar trebui să comanzi o haină, o să arate minunat!

– Cred că așa voi face, zise Arabella. Te rog, spune-i domnișoarei Shoveller că o să vin la magazin.

Spade se înclină.

– O plăcere, desigur, spuse el.

CAPITOLUL 4

În noaptea de dinaintea înmormântării Sal rămase trează, oscilând între a-l jeli pe Harry și îngrijorarea legată de cum avea să se descurce fără salariul lui.

Trupul lui era întins în biserica rece, învelit într-un giulgiu, iar ea avea patul doar pentru ea. Părea gol și continuă să tremure. Ultima dată când dormise singură fusese în noaptea de dinainte de a se mărita cu el, cu opt ani în urmă.

Kit se afla în patul mai mic și ea înțelese, după ritmul respirației lui, că adormise. Măcar el avea să își uite tristețea în somn.

Lovită de amintiri dulci-amare și de anxietatea legată de viitor, alunecă spre somn și se trezi când văzu lumină în jurul marginilor obloanelor. Apoi se ridică și aprinse focul. Se așeză la roata de tors până când se trezi Kit, apoi pregăti micul-dejun, cu pâine cu untură și ceai. În curând avea să fie prea săracă să mai cumpere ceai.

Înmormântarea era programată pentru după-amiază. Cămașa lui Kit era subțiată de uzură și ruptă dincolo de orice reparație. Ea nu dorea ca el să arate rău în ziua aceea. Una dintre vechile cămăși ale lui Harry putea fi refăcută ca să i se potrivească băiatului, așa că se așeză să taie și să coasă.

Pe când se apropia de sfârșit, auzi un foc de armă. Trebuia să fie Will Riddick, care împușca potârnichi la Mill Field. El era responsabil pentru sărăcirea lor bruscă. El era cel obligat să facă ceva în legătură cu asta. În gât i se ridică furia și se hotărî să-l înfrunte.

– Stai aici, îi spuse ea lui Kit. Mătură podeaua.

Apoi ieși din casă în dimineața rece.

Will se afla pe câmp, cu setterul lui alb cu negru. În timp ce se apropia de el din spate, un potop de păsări se ridică din pădurile din împrejurimi și Will le urmări zborul cu pușca, trăgând de două ori. Era un trăgător bun

şi două dintre păsări fâlfâiră spre pământ, cenuşii, cu aripi vărgate, cam de mărimea unor porumbei. Dintre copaci ieşi un bărbat şi Sal recunoscu părul dezlânat şi silueta deşirată a lui Platts, majordomul de la conac. Era evident că el speria păsările pentru Will.

Câinele alergă spre locul unde căzuseră. Aduse înapoi o pasăre, apoi pe a doua. Will strigă spre Platt:

- Din nou!

Până în momentul în care Sal ajunse acolo unde se afla Will.

Îşi aminti că nu avea nimic de pierdut dacă îi supăra pe cei aflaţi la putere. Uneori, linguşindu-i, aceştia puteau să fie convinşi să facă ceea ce era corect, dar nu puteau fi intimidaţi. Orice încercare de a forţa lucrurile nu făcea decât să-i determine să se încăpăţâneze.

- Ce vrei? spuse Will grosolan.

- Trebuie să ştiu ce ai de gând să faci pentru mine... Adăugă „domnule" puţin prea târziu.

El îşi încărcă din nou arma.

- Pentru ce ar trebui să fac ceva pentru tine?

- Pentru că Harry lucra sub comanda ta. Pentru că ai supraîncărcat căruţa. Pentru că nu ai ascultat avertismentul unchiului Ike. Pentru că mi-ai omorât bărbatul.

Will se înroşi.

- A fost în întregime vina lui.

Ea se forţă să adopte un ton moale, rezonabil.

- Unii oameni ar putea crede ceea ce le-ai spus tu, dar tu ştii adevărul. Ai fost acolo. La fel şi eu!

El stătea relaxat, ţinând arma lejer, dar lăsând ţeava să se îndrepte spre ea. Ea nu avea nicio îndoială că ameninţarea era intenţionată, dar nu credea că el avea să apese trăgaciul. Ar fi fost greu să pretindă că fusese un accident, la doar două zile după ce îi omorâse soţul.

- Presupun că vrei o pomană, spuse el.

- Vreau ceea ce mi-ai luat - salariul soţului meu, opt şilingi pe săptămână.

El se prefăcu amuzat.

- Nu mă poţi obliga să-ţi plătesc opt şilingi pe săptămână. De ce nu-ţi găseşti un alt bărbat? O privi din cap până-n picioare, zăbovind cu dispreţ asupra rochiei ei terne şi asupra pantofilor făcuţi în casă.

- Trebuie să existe cineva care să te dorească.

Ea nu se simți insultată. Știa că era atrăgătoare pentru bărbați. Will însuși o privise cu lascivitate, și nu doar o dată. În orice caz, nu-și putea imagina că s-ar putea mărita din nou.

Dar nu acesta era argumentul care trebuia folosit acum. În schimb, spuse:

– Dacă se întâmplă asta, poți înceta să mă plătești.

– Nu am de gând să încep.

Se auzi un fâlfâit de aripi când păsările se ridicară din nou și el se răsuci și trase. Alte două potârnichi căzură la pământ. Câinele aduse una și plecă să o aducă și pe cealaltă.

Will ridică pasărea de la picioarele sale.

– Uite aici, îi spuse el lui Sal. Ia o potârniche.

Pe pieptul alb-cenușiu al păsării era sânge, deși încă era în viață. Sal era tentată să o ia. Cu o potârniche putea să pregătească o cină consistentă pentru ea și pentru Kit.

– Ca o compensație pentru soțul tău, zise Will. Ar fi nivelul corect.

Ea icni de parcă o pocnise. Nu-și putea trage respirația ca să vorbească. Cum îndrăznea el să spună că soțul ei valora cât o potârniche? Sugrumată de furie, se întoarse și se îndepărtă, lăsându-l cu pasărea în mână.

Clocotea și, dacă ar mai fi rămas, ar fi spus ceva prostesc.

Merse împiedicat peste câmp, îndreptându-se spre casă, apoi se răzgândi și se decise să se ducă la moșier. Nu era el Făt-Frumos, dar nici nu era la fel de rău ca Will. Și trebuia să facă ceva pentru ea.

Ușa din față a conacului era interzisă pentru săteni. Ea fu tentată să încalce regula, dar ezită. Nu dorea să folosească ușa din spate și să întâlnească personalul, pentru că ar fi insistat ca ea să aștepte în timp ce îl întrebau pe moșier dacă dorea să o primească, iar răspunsul ar fi putut să fie nu. Dar exista o ușă laterală folosită de săteni atunci când veneau să-și plătească chiriile. Ea știa că aceasta ducea, printr-un scurt coridor, la sala principală și la biroul moșierului.

Ocoli casa prin lateral și încercă ușa. Nu era încuiată.

Intră.

Ușa biroului era deschisă și se simțea un miros de fum de tutun. Privi înăuntru și îl văzu pe moșier la birou, fumând pipă, în timp ce scria într-un registru. Ea bătu la ușă și spuse:

– Mă iertați, domnule!

El ridică privirea și își scoase pipa din gură.

– Ce cauți aici? spuse el, fără să fie însă iritat. Nu este ziua de chirie.

– Ușa laterală era descuiată și trebuia să vă vorbesc de urgență.

Păși înăuntru și închise ușa biroului în urma ei.

– Ar fi trebuit să folosești intrarea servitorilor. Cine te crezi?

– Domnule, trebuie să știu ce veți face pentru mine acum, când mi-am pierdut bărbatul. Am un copil de hrănit și de îmbrăcat.

El ezită. Sal se gândi că nobilul Riddick avea să încerce să se eschiveze de la responsabilitate, dacă avea cum. Dar presupuse că avea conștiința încărcată. În public, probabil că avea să nege că Will era responsabil pentru moartea lui Harry. Dar el nu era la fel de malefic ca fiul său. Ea văzu indecizia și rușinea apărându-i pe față. Apoi păru să-și împietrească inima și spuse:

– Pentru asta avem fondul pentru săraci.

Proprietarii din sat plăteau în fiecare an câte o sumă pentru ajutorarea oamenilor săraci din parohie. Fondul era administrat de biserică.

– Vorbește cu parohul, spuse moșierul. El este administratorul fondului.

– Domnule, parohul Riddick îi urăște pe metodiști.

Cu aerul unuia care joacă un atu important, moșierul spuse:

– Atunci, n-ar trebui să fii metodistă, nu-i așa?

– Fondul pentru săraci nu ar trebui să fie doar pentru oamenii care sunt de acord cu parohul.

– Biserica Angliei dă banii.

– Dar nu sunt banii bisericii, nu-i așa? Aceștia vin de la proprietari. Se înșală când au încredere că biserica va fi corectă?

Moșierul deveni exasperat.

– Tu ești una dintre acele persoane care cred că trebuie să-i corecteze pe cei mai buni decât ea, nu-i așa?

Sal începea să-și piardă speranța. O dispută cu unul dintre cei care conduceau se termina întotdeauna în felul acesta. Nobilii aveau dreptate pentru că erau nobili, indiferent de lege, promisiuni sau logică. Doar săracii trebuiau să se supună regulilor.

Nu mai avea energie. Trebuia să-l implore pe parohul Riddick, iar el avea să facă tot ce îi stătea în putere ca să evite să-i dea vreun ajutor.

Părăsi încăperea fără să mai spună vreo vorbă. Ieși pe ușa laterală și plecă acasă. Se simțea fără speranță, derutată și deprimată.

Termină cămașa lui Kit, mâncară pâine și brânză, apoi, când începu să sune clopotul, porniră spre biserica St Matthew. Mulți oameni se aflau deja acolo și nava era aglomerată. Biserica era o clădire medievală mică și ar fi

trebuit extinsă ca să încapă oamenii din satul în creştere, dar familia Riddick nu era dispusă să cheltuiască bani.

Unii dintre cei îndoliaţi nu îl cunoscuseră bine pe Harry şi Sal se întrebă de ce lipseau de la lucru ca să participe la înmormântare; apoi înţelese că moartea lui era deosebită. Nu fusese pus la pământ de vreo boală, de bătrâneţe sau de vreun accident inevitabil, una dintre cauzele normale. Harry murise din cauza prostiei şi brutalităţii lui Will Riddick. Venind la înmormântare, sătenii demonstrau clar că viaţa lui Harry conta şi că moartea lui nu putea fi dată la o parte.

Parohul Riddick părea să înţeleagă acest lucru. Intră îmbrăcat în roba sa, se holbă surprins la dimensiunile mulţimii şi păru furios. Se îndreptă rapid spre altar şi începu slujba. Sal era destul de sigură că el ar fi preferat să nu oficieze înmormântarea, dar era singurul cleric din sat. Iar taxele pentru botezurile, nunţile şi înmormântările dintr-un sat mare adăugau un bonus semnificativ la salariul său.

Grăbi liturghia atât de mult, încât congregaţia începu să murmure de nemulţumire. El îi ignoră şi se grăbi spre final. Lui Sal abia dacă îi păsa. Continua să se gândească la faptul că nu avea să-l mai vadă niciodată pe Harry şi că nu putea face altceva decât să plângă.

Unchiul Ike îi organizase pe purtătorii coşciugului şi congregaţia îi urmă în cimitir. Brian Pikestaff stătea alături de Sal şi puse o mână reconfortantă peste umerii ei, care tremurau.

Parohul spuse ultima rugăciune şi trupul fu coborât.

După ce se termină slujba, se apropie de Sal. Ea se întrebă dacă avea să îi spună cuvinte nesincere de consolare, dar el spuse:

– Tatăl meu mi-a spus despre vizita ta. Voi veni să vorbim după-amiază, mai târziu.

Apoi plecă grăbit.

După ce plecă, Brian Pikestaff ţinu un mic necrolog. El vorbi despre Harry cu afecţiune şi respect, iar cuvintele sale fură întâmpinate cu mişcări de aprobare din cap şi cu murmure de „Amin“ dinspre cei din jurul mormântului. Spuse o rugăciune, apoi cântară toţi *Love's Redeeming Work is Done.*

Sal le strânse mâinile câtorva prieteni apropiaţi, mulţumindu-le pentru participare, apoi îl luă de mână pe Kit şi se îndepărtară repede.

La scurtă vreme după ce ajunseră acasă, apăru şi Brian, aducând o pană de scris şi o călimară mică.

– Mă gândeam că ai vrea să scrii numele lui Harry în Biblia ta, spuse el. Nu rămân – doar să-mi aduci înapoi pana și sticluța, oricând îți convine.

Ea se pricepea mai bine la citit decât la scris, dar putea să scrie date și să copieze orice. Numele lui Harry era în carte, alături de data nunții lor, și se așeză la masă cu cartea în fața ei, apoi, cu pana în mână, își aminti de ziua aceea din urmă cu opt ani. Își amintea cât de fericită se simțise pentru că se măritase cu el. Purtase o rochie nouă, pe care o purta și astăzi. Spusese cuvintele „până când moartea ne va despărți", dar nu-și imaginase niciodată că avea să fie un timp atât de scurt. Timp de câteva momente, își permise să simtă întreaga greutate a durerii.

Apoi își șterse lacrimile și scrise cu grijă:

Harold Clitheroe, decedat 4 decembrie 1792.

I-ar fi plăcut să scrie câteva cuvinte despre felul în care murise, dar nu știa să scrie cuvinte precum „călcat de o căruță" sau „din prostia fiului moșierului" și, oricum, probabil că era mai înțelept să nu scrie astfel de lucruri cu cerneală.

Viața trebuia să revină la normal și, așezându-se la roata de tors, lucră la lumina care intra prin ușa deschisă. Kit se așeză alături de ea, așa cum făcea adesea, trecând turtele de lână netoarsă din mâinile lui într-ale ei, în timp ce ea le alimenta prin orificiu și, în același timp, învârtea roata care angrena fusul și răsucea lâna într-un fir continuu. El privea gânditor și, după o vreme, o întrebă:

– De ce trebuie să murim înainte să mergem în ceruri?

Și ea pusese întrebări de felul acesta, deși credea că făcuse asta la o vârstă mai mare, mai degrabă la doisprezece ani decât la șase. Înțelesese rapid că rareori exista o explicație folositoare pentru aspectele derutante ale religiei și, curând, încetase să mai întrebe. Avea senzația că Kit urma să fie mult mai insistent.

– Nu știu de ce, îmi pare rău, spuse ea. Nimeni nu știe. E un fel de mister.

– Ajunge cineva, vreodată, la ceruri fără să moară?

Când era pe punctul să spună nu, ceva i se activă în memorie și, după câteva momente de gândire, își aminti despre ce era vorba.

– Da, a existat un bărbat numit Ilie.

– Deci el nu a fost îngropat într-un cimitir, lângă o biserică?

– Nu.

Sal era destul de sigură că nu existau biserici în vremurile profeților din Vechiul Testament, dar se hotărî să nu corecteze greșeala lui Kit.

– Şi cum a ajuns în ceruri?

– A fost dus de o tornadă. Ca să evite o întrebare implicită, adăugă: Nu ştiu de ce.

Copilul rămase tăcut şi ea presupuse că se gândea la tatăl lui, care era acolo, sus, în ceruri, cu Dumnezeu şi cu îngerii.

Kit avu apoi o altă întrebare.

– Pentru ce ai nevoie de roata cea mare?

La asta putea să răspundă.

– Roata este mult mai mare decât fusul pe care-l învârte – poţi să vezi asta, nu-i aşa?

– Da.

– Aşa că, atunci când roata se învârte o dată, fusul se învârte de cinci ori. Asta înseamnă că fusul se roteşte mult mai rapid.

– Dar ai putea să învârţi doar fusul.

– Aşa se făcea înainte să fie inventată roata cea mare. Dar este greu să învârţi rapid fusul. Ai obosi foarte repede. Pe când aşa, poţi învârti roata cea mare toată ziua.

El se uită atent la maşinărie, adâncit în gânduri, în timp ce o privea rotindu-se. Era un copil deosebit. Sal ştia că fiecare mamă gândea în felul acesta, mai ales mamele care aveau un singur copil; dar tot avea senzaţia că Kit era diferit de ceilalţi. Când avea să crească, putea fi capabil să facă mai mult decât doar să muncească manual, iar ea nu îşi dorea ca el să trăiască aşa cum trăia ea, într-o casă de chirpici.

Pe vremuri, avusese şi ea aspiraţii. O idolatrizase ca pe un erou pe mătuşa ei, Sarah, sora mai mare a mamei ei. Sarah părăsise satul, se mutase la Kingsbridge şi începuse să vândă balade pe stradă, cântându-le, ca să ajute vânzările. Se măritase cu bărbatul care tipărea baladele şi învăţase aritmetică pentru a deveni contabila lui. O vreme, mai vizitase satul, venind cam de două ori pe an. Era mereu bine îmbrăcată, aranjată, încrezătoare, aducând daruri generoase, mătase pentru rochii, o găină vie, un bol de sticlă. Vorbea despre lucruri despre care citise în ziare: revoluţia americană, căpitanul Cook în Australia, numirea ca prim-ministru a tânărului de 24 de ani, William Pitt. Sal îşi dorise să fie exact ca mătuşa Sarah. Apoi se îndrăgostise de Harry şi vieţile lor apucaseră în direcţii diferite.

Nu prea îşi putea imagina ce curs ar fi putut să ia viaţa lui Kit, dar ştia care era începutul acesteia, şi anume învăţătura. Sal îl învăţase literele şi numerele, iar el putea deja să scrijelească cele trei litere ale numelui său pe

pământ, cu un băț. Dar nici ea nu avusese parte de prea multă școală și în curând avea să-l învețe cam tot ce știa.

În sat exista o școală condusă de paroh - familia Riddick controla aproape totul acolo. Școala aceea costa un penny pe zi. Sal îl trimitea pe Kit acolo oricând avea un penny de cheltuit, dar asta nu se întâmpla prea des, iar acum, când Harry nu mai era, era posibil să nu se mai întâmple niciodată. Era la fel de hotărâtă ca întotdeauna să-l ajute pe Kit să prospere, dar nu prea știa cum.

- Putem să citim? întrebă Kit.

- Bună idee. Adu cartea.

El traversă camera și apucă Biblia. O așeză pe podea, astfel încât să o poată vedea amândoi în timp ce lucrau.

- Ce să citim?

- Haide să citim povestea băiatului care a ucis un uriaș!

Ea ridică volumul greu și găsi capitolul al șaptesprezecelea din prima carte a lui Samuel.

Își reluară lucrul în timp ce Kit încerca să citească. Ea trebuia să-l ajute cu toate numele și cu multe dintre cuvinte. Pe când era copil, ceruse o explicație pentru cei „șase coți și o palmă", așa că acum putea să-i spună lui Kit că Goliat era mai înalt de trei metri.

În timp ce se luptau amândoi să citească cuvântul *înfățișare*, parohul intră fără să bată la ușă.

Kit se opri din citit și Sal se ridică.

- Ce-nseamnă asta? spuse parohul. Citiți?

- Povestea lui David și Goliat, domnule paroh, spuse Sal.

- Hmm... Voi, metodiștii, doriți întotdeauna să citiți singuri Biblia. Ar fi mai bine să vă ascultați parohul.

Nu era un moment bun să se angajeze cu el într-o dispută.

- Este singura carte din casă, domnule, și nu cred că-i face vreun rău copilului să asculte cuvintele sfinte ale Domnului. Îmi pare rău dacă am greșit.

- Ei bine, nu pentru asta sunt aici.

Privi în jur după un loc în care să se așeze. În casă nu existau scaune, așa că trase un taburet cu trei picioare.

- Vrei ca biserica să-ți acorde ajutor din fondul pentru săraci.

Sal nu mai preciză că nu erau banii bisericii. Avea nevoie să fie umilă, altfel el putea să o refuze cu totul. Nu exista cu adevărat un control asupra

supraveghetorului fondului, nu exista nimeni deasupra lui la care Sal să fi putut apela. Așa că își plecă ochii și spuse:

– Da, vă rog, domnule paroh.

– Cât de mare este chiria pentru casa asta?

– Șase pence pe săptămână, domnule.

– Parohia va plăti pentru asta.

„Deci, se gândi Sal, prima ta grijă este să te asiguri că stăpânul casei nu pierde niciun venit." Totuși, era o ușurare să știe că ea și Kit încă puteau să aibă un acoperiș deasupra capului.

– Dar faci bani frumoși din tors.

– Amos Barrowfield plătește un șiling pentru fiecare livră de lână toarsă, iar eu reușesc să fac trei livre pe săptămână, dacă stau trează cea mai mare parte a nopții.

– Deci asta înseamnă trei șilingi, aproape jumătate din salariul unui lucrător.

– Trei optimi, domnule, îl corectă ea.

Aproximările erau periculoase atunci când fiecare penny conta.

– Acum a cam venit timpul pentru Kit să înceapă să muncească.

Sal fu luată prin surprindere.

– Are doar șase ani!

– Da, și în curând va avea șapte. Este vârsta obișnuită la care copiii își iau prima slujbă.

– Nu va împlini șapte ani decât în martie.

– Douăzeci și cinci martie. Am căutat data în înregistrările parohiei. Nu e prea departe.

Erau mai mult de trei luni și, la vârsta de șase ani, asta însemna vreme lungă. Dar Sal avea o altă obiecție.

– Ce ar putea el să facă? Este iarnă – nimeni nu are nevoie să angajeze un ajutor în timpul iernii.

– Avem nevoie de un lustragiu la conac.

Deci ăsta era planul.

– Ce muncă va trebui să facă Kit?

– Va învăța să lustruiască cizmele până strălucesc, desigur. Și alte sarcini asemănătoare: să ascută cuțitele, să aducă lemne de foc, să golească oalele de noapte din camere, genul acesta de lucruri.

Sal îl privi pe Kit, care stătea și asculta cu ochii măriți. Era atât de mic și de vulnerabil, că ei îi venea să plângă. Dar parohul avea dreptate: era aproape vremea să meargă la muncă.

Parohul adăugă:

– Îi va prinde bine să înveţe să se poarte în casa moşierului. Poate că va creşte şi va fi mai puţin obraznic decât tatăl său.

Sal încercă să ignore insulta la adresa lui Harry.

– Cât va fi plătit?

– Un şiling pe săptămână. Este foarte corect pentru un copil.

Era adevărat şi Sal ştia asta.

– Desigur, va primi mâncare şi, de asemenea, haine. Parohul privi spre ciorapii peticiţi ai lui Kit şi spre haina lui supradimensionată. Nu poate să fie îmbrăcat în felul ăsta.

Kit se învioră la ideea unor haine noi.

– Şi va dormi la conac, desigur, adăugă parohul.

Acest gând o descuraja pe Sal, deşi nu era surprinzător: cei mai mulţi servitori locuiau în incintă. Avea să fie singură. Ce viaţă singuratică urma să aibă...

Kit, de asemenea, era tulburat şi ochii lui se umplură de lacrimi.

Parohul spuse:

– Încetează cu smiorcăiala, băiete, şi fii recunoscător pentru o casă călduroasă şi mâncare din belşug. Băieţii de vârsta ta lucrează în mine de cărbune.

Sal ştia că aşa era.

– O vreau pe mama mea, suspină Kit.

– Şi eu o vreau pe a mea, dar e moartă, spuse parohul. Tu încă o vei avea pe a ta şi, în plus, vei avea liber câte o jumătate de zi în fiecare după-amiază de duminică, aşa că poţi să o vezi atunci.

Asta îl făcu pe Kit să plângă şi mai mult.

Sal îşi coborî vocea şi spuse:

– Tocmai ce şi-a pierdut tatăl, iar acum simte că îşi pierde şi mama.

– Ei bine, nu o va pierde şi va afla acest lucru duminica viitoare, când va veni să te vadă.

Asta o şocă pe Sal.

– Vrei să-l iei astăzi?

– N-are niciun rost să aşteptăm. Cu cât începe mai repede, cu atât mai repede se va obişnui cu asta. Dar dacă nevoile tale nu sunt atât de urgente pe cât pretinzi...

– Prea bine.

– Deci, am să-l iau acum.

Cu o voce sfidătoare şi stridentă, Kit rosti:

- Voi fugi!

Parohul ridică din umeri.

- Atunci, vei fi urmărit, adus înapoi și biciuit.

- Voi fugi din nou!

- Dacă faci asta, vei fi adus din nou înapoi. Dar cred că prima biciuire va fi suficientă.

- Haide, Kit, încetează cu plânsul, spuse Sal.

Îi vorbea ferm, deși ea însăși era pe punctul să izbucnească în lacrimi.

- Tatăl tău s-a dus și tu va trebui să devii bărbat mai repede decât era de așteptat. Dacă te comporți bine, vei avea cină și prânz, precum și haine frumoase.

Parohul adăugă:

- Moșierul va deduce, din salariul lui, trei pence pe săptămână pentru mâncare și băutură și șase pence pe săptămână, în primele patruzeci de săptămâni, pentru haine.

- Dar asta înseamnă că va primi doar trei pence pe săptămână!

- Și este exact cât face, cel puțin la început.

- Și cât de mult îmi vei da din fondul pentru săraci?

Parohul se prefăcu indignat.

- Nimic, desigur.

- Dar cum voi trăi?

- Acum, când nu mai ai un bărbat și nici un fiu de care să ai grijă, poți să torci în fiecare zi. Mă gândesc că ți-ai putea dubla veniturile. Vei avea șase șilingi pe săptămână și vei cheltui doar pentru tine.

Sal știa că ar fi trebuit să toarcă douăsprezece ore pe zi, șase zile pe săptămână, ca să ajungă la suma asta. Grădina ei de legume avea să se umple de buruieni, iar hainele ei să se uzeze. Avea să trăiască doar cu pâine și brânză, dar urma să supraviețuiască. La fel și Kit.

Parohul se ridică.

- Vino cu mine, băiete!

- Ne vedem duminică, Kit, și poți să-mi povestești tot, spuse Sal. Dă-mi un sărut de rămas-bun.

El nu se opri din plâns, dar o strânse în brațe. Ea îl sărută, apoi se desprinse din îmbrățișare și spuse:

- Să-ți spui rugăciunile și Iisus va avea grijă de tine.

Parohul apucă ferm mâna lui Kit și ieșiră amândoi din casă.

- Ai grijă să te porți bine, Kit! strigă ea.

Apoi se așeză și începu să plângă.

* * *

Parohul Riddick îl ţinu pe Kit de mână în timp ce traversară satul. Nu era un gest prietenos, liniştitor, ci mai degrabă o strângere puternică menită să-l împiedice pe Kit să fugă. Dar el nu avea nicio intenţie să fugă. Povestea parohului despre biciuire îl speriase, convingându-l să nu facă aşa ceva.

Iar acum era speriat de orice: speriat pentru că nu avea tată, speriat pentru că îşi părăsise mama, speriat de paroh, de duşmănosul Will şi de atotputernicul moşier.

În timp ce se grăbea alături de paroh, alergând din când în când ca să poată ţine pasul cu el, sătenii îl priveau curioşi – mai ales prietenii lui şi ai părinţilor lui –, dar nimeni nu spunea nimic şi nici nu îndrăznea să-l întrebe ceva pe paroh.

Se sperie din nou când se apropiară de conac. Era cea mai mare clădire din sat, mai mare chiar decât biserica şi construită din aceeaşi piatră gălbuie. O cunoştea bine din exterior, dar acum o privea cu alţi ochi. Faţada avea o uşă la mijloc, cu trepte şi un portal, iar el numără unsprezece ferestre, câte două de fiecare parte a uşii, cinci la etaj şi încă două în acoperiş. Când se apropiară, observă că avea şi subsol.

Habar n-avea ce se putea afla în interiorul unei asemenea structuri uriaşe. Îşi aminti de Margaret Pikestaff, care-i spunea că totul era din aur acolo, chiar şi scaunele, însă Kit presupunea că ea făcea o confuzie cu raiul.

Biserica era mare pentru că toată lumea din sat trebuia să încapă înăuntru pentru slujbă, dar conacul era doar pentru patru persoane, moşierul şi cei trei fii ai săi, plus câţiva servitori. Ce făceau cu tot acel spaţiu? Casa lui Kit avea o singură cameră pentru trei persoane. Conacul era misterios, ceea ce îl făcea să pară sinistru.

După ce intrară pe uşa impozantă, parohul îl conduse pe scări, spunându-i:

– Nu intri niciodată pe aici, decât dacă eşti împreună cu moşierul sau cu unul dintre noi, fiii săi. Pentru tine şi pentru ceilalţi servitori există o uşă în spate.

„Deci eu sunt unul dintre servitori, se gândi Kit. Eu sunt cel care lustruieşte cizmele. Aş vrea să ştiu cum să lustruiesc cizmele. Mă întreb ce fac toţi ceilalţi servitori. Mă întreb dacă ei fug şi sunt aduşi înapoi şi biciuiţi."

Uşa din faţă se închise în urma lor şi parohul dădu drumul mâinii lui Kit.

Se aflau într-un hol care era mai mare decât interiorul casei lui Kit. Pe pereţii acoperiţi cu un lemn întunecat văzu patru uşi, apoi observă o scară

largă, care ducea sus. Un cerb aflat pe cămin se uita amenințător la Kit, dar capul părea incapabil să se miște și el fu aproape sigur că nu era viu. Holul era destul de întunecos și exista un miros neplăcut pe care Kit nu-l recunoștea.

Una dintre cele patru uși se deschise și Will Riddick păși în hol.

Kit încercă să se ascundă după paroh, dar Will îl văzu și se încruntă.

– Ăsta e micul plod al lui Clitheroe, nu-i așa, George?

– Da, spuse parohul.

– Pentru ce dracu' l-ai adus aici?

– Calmează-te, Will, avem nevoie de un lustragiu.

– De ce el?

– Pentru că este disponibil, iar mama lui are nevoie de bani.

– Nu vreau cățelușul ăsta blestemat în casă.

Mama lui Kit nu folosea niciodată cuvinte precum *blestemat* și *dracu'* și chiar se încrunta în rarele ocazii când Pa le folosea. Kit nu le rostise niciodată.

– Nu fi prost! spuse parohul. Nu e nimic în neregulă cu băiatul.

Fața lui Will se înroși mai tare.

– Știu că tu crezi că din vina mea a murit Clitheroe.

– N-am spus niciodată așa ceva.

– Ai adus copilul aici ca un reproș permanent la adresa mea.

Kit nu cunoștea cuvântul *reproș*, dar presupunea că lui Will nu-i convenea să i se amintească ceea ce făcuse. Iar accidentul *era* din vina lui Will, chiar și un copil putea înțelege asta.

Kit își dorise întotdeauna un frate cu care să se joace, dar nu-și imaginase niciodată că frații s-ar fi putut certa în felul acela.

Parohul continuă:

– În orice caz, tata a avut ideea să-l angajăm pe băiat.

– Corect. Voi vorbi cu tata. O să-l trimită pe băiat înapoi la mama lui.

Parohul ridică din umeri.

– Poți să încerci. Nu prea îmi pasă.

Kit își dorea din tot sufletul să fie trimis înapoi la mama lui.

Will traversă coridorul și intră pe o altă ușă, iar Kit se întrebă cum avea să reușească vreodată să-și găsească drumul printr-o casă atât de complicată.

Dar îl frământa altceva, mult mai important.

– Voi fi trimis acasă? întrebă el nerăbdător.

– Nu, răspunse parohul. Moșierul se răzgândește rareori și nu va face asta doar pentru că sentimentele lui Will sunt rănite.

Kit se cufundă din nou în disperare.

– Trebuie să înveţi numele camerelor, spuse parohul. Apoi deschise o uşă şi adăugă: Camera de desen. Aruncă o privire înăuntru.

Kit păşi nervos în încăpere şi privi în jur. În camera aceea părea să fie mai multă mobilă decât în tot satul la un loc. Existau covoare, scaune, numeroase mese mici, draperii, perne, picturi şi ornamente. Exista şi un pian, care era mult mai mare decât singurul pian pe care-l văzuse el vreodată, aflat în casa familiei Pikestaff. Dar în camera de desen nu exista nimic cu care cineva ar fi putut să deseneze.

Încă încerca să asimileze totul când parohul îl trase înapoi şi închise uşa.

Ajunseră la următoarea uşă.

– Sufrageria.

Aceasta era mai simplă, cu o masă în mijloc şi scaune în jurul ei, plus câteva dulapuri. Pe pereţi se aflau picturi de bărbaţi şi femei. Kit fu intrigat de un obiect care arăta ca un păianjen şi care atârna din tavan, cu zeci de lumânări înfipte în el. Poate că acela era un loc la îndemână ca să păstrezi lumânările, astfel încât, atunci când se făcea întuneric, să poţi pur şi simplu să iei una şi să o aprinzi.

Apoi traversară holul.

– Camera de biliard.

Aici se afla o masă cu totul diferită, cu marginile ridicate şi cu bile colorate pe o suprafaţă verde. Kit nu mai auzise niciodată cuvântul *biliard* şi era derutat de scopul pe care ar fi putut să-l aibă camera.

La cea de-a patra uşă, parohul spuse:

– Biroul.

Aceasta era uşa pe care intrase Will şi parohul nu o deschise. Kit auzi dinăuntru voci ridicate.

– Se ceartă în legătură cu tine, spuse apoi parohul.

Kit nu putea să-şi dea seama ce anume spuneau.

În capătul din spate al holului se afla o uşă verde, pe care nu o observase până atunci. Parohul îl conduse spre uşa aceea, pătrunzând apoi într-o zonă a casei care avea o atmosferă diferită: aici nu existau picturi pe pereţi, nici covoare pe podea, iar lemnăria avea nevoie de vopsire. Coborâră o scară către subsol şi intrară într-o cameră în care doi bărbaţi şi două femei erau aşezaţi la o masă şi mâncau deja cina. Toţi patru se ridicară în picioare când intră parohul.

– Acesta este noul lustragiu, spuse parohul. Kit Clitheroe.

Ei îl priviră cu interes. Cel mai bătrân dintre cei doi bărbați înghiți mâncarea pe care o avea în gură și spuse:

- Fiul bărbatului care...?

- Exact. Arătând spre cel care vorbise, parohul spuse: Kit, acesta este Platts, majordomul. Tu îl vei striga domnul Platts și vei face tot ceea ce-ți spune el.

Platts avea un nas mare, acoperit de liniuțe mici, roșii.

- Alături de el se află Cecil, valetul.

Cecil era tânăr și avea o umflătură pe gât, despre care Kit știa că se numește furuncul.

Parohul arătă apoi spre o femeie de vârstă mijlocie, cu fața rotundă.

- Doamna Jackson este bucătăreasa, iar Fanny, de aici, este camerista.

Kit presupuse că Fanny avea vreo doisprezece sau treisprezece ani. Era o fată slăbănoagă, cu pete pe față, și părea la fel de speriată pe cât era el.

- Mă aștept să-l înveți tot ce are nevoie să știe, Platts, spuse parohul. Tatăl lui era obraznic și nesupus, așa că, dacă băiatul se dovedește a fi la fel, va trebui să-i dai o bătaie bună.

- Da, domnule, așa voi face, spuse Platts.

Kit încercă să nu plângă, dar lacrimile îi țâșneau din ochi și îi curgeau pe față.

- Va avea nevoie de haine - arată ca o sperietoare de ciori, spuse bucătăreasa.

- Există un cufăr cu haine de copii pe undeva, răspunse Platts. Probabil purtate de dumneata și de frații dumitale când erați tineri. Cu permisiunea voastră, o să încerc să văd dacă i se potrivește ceva lui Kit.

- Sigur că da, spuse parohul. Te las să te ocupi.

Apoi ieși.

Kit privi spre cei patru servitori, întrebându-se ce ar fi trebuit să facă sau să spună, dar nu se putea gândi la nimic, așa că rămase în picioare nemișcat și nu spuse nimic.

După un moment, Cecil zise:

- Nu fi supărat, micuțule, nu prea ne ocupăm cu bătaia pe-aici. Ar fi mai bine să mănânci ceva. Du-te și așază-te lângă Fanny și ia o bucată din plăcinta de porc a doamnei Jackson.

Kit se duse lângă piciorul mesei și se așeză pe bancă, alături de cameristă. Ea luă o farfurie, un cuțit și o furculiță și tăie o felie din plăcinta mare din mijlocul mesei.

– Mulţumesc, domnişoară, spuse Kit.

Era prea supărat ca să mănânce, dar ei se aşteptau ca el să o facă, aşa că îşi tăie o bucată din felie şi se forţă să o mănânce. Nu mai mâncase niciodată plăcintă de porc şi era uluit de cât de delicioasă era.

Masa fu întreruptă din nou, de data asta de către Roger, fiul cel mai tânăr al moşierului.

– Este aici? întrebă el în timp ce intra.

Toţi se ridicară din nou şi Kit făcu acelaşi lucru.

– Bună ziua, domnule Roger, spuse Platts.

– Ah, iată, aici erai, tinere Kit, zise Roger. Văd că ai primit o felie de plăcintă, aşa că lucrurile nu pot fi prea rele.

Kit nu era sigur ce să răspundă, aşa că spuse:

– Mulţumesc, domnule Roger.

– Acum, ascultă bine, Kit. Ştiu că este greu să pleci de acasă, dar trebuie să fii curajos, ştii asta, nu? Vei încerca să faci asta?

– Da, domnule Roger.

Roger se întoarse spre Platts şi adăugă:

– Ia-l uşor, Platts. Ştii prin ce a trecut.

– Da, domnule, ştim.

Apoi privi spre ceilalţi.

– Mă bazez pe voi toţi. Arătaţi puţină compasiune, mai ales la început.

Kit nu cunoştea cuvântul *compasiune,* dar presupuse că însemna ceva gen *milă.*

– Nu vă faceţi griji, domnule Roger, rosti Cecil.

– Foarte bine. Mulţumesc, zise Roger, apoi ieşi.

Ei se aşezară din nou.

Roger era o persoană minunată, se hotărî Kit.

După ce terminară masa, doamna Jackson le făcu ceai şi Kit primi o cană, cu mult lapte şi o bucată de zahăr, iar asta era, de asemenea, minunat.

Apoi, în sfârşit, Platts se ridică în picioare şi spuse:

– Mulţumesc, doamnă Jackson.

Ceilalţi trei îl imitară.

– Mulţumesc, doamnă Jackson.

Kit presupuse că trebuia să facă acelaşi lucru, aşa că rosti şi el.

– Bun băiat, spuse Cecil. Acum ar fi bine să-ţi arăt cum să lustruieşti o pereche de ghete.

CAPITOLUL 5

Amos Barrowfield lucra într-un depozit rece, din spatele casei familiei sale, aflată lângă catedrala din Kingsbridge. Era deja târziu, în după-amiaza aceea, iar el se pregătea să plece devreme a doua zi de dimineață, pregătind încărcăturile pentru caii de povară, care erau hrăniți în grajdul alăturat.

Se grăbea pentru că spera să întâlnească o fată ceva mai târziu.

Grupă sacii în legături care puteau fi ușor încărcate pe ponei, a doua zi, în zorii înghețați, apoi înțelese că nu avea destul fir. Asta era o problemă. Tatăl său ar fi trebuit să cumpere ceva de la piața de lână din Kingsbridge, de pe High Street.

Deranjat de întârzierea planurilor sale pentru seara respectivă, părăsi hambarul și traversă curtea, simțind miros de zăpadă în aer, apoi intră în casă. Era o clădire veche și mare, prost întreținută: din acoperiș lipseau țigle și pe palierul de sus exista o găleată care aduna apa de la scurgere. Construită din cărămidă, avea o bucătărie la subsol, două etaje principale și o mansardă. Familia Barrowfield era compusă din doar trei persoane, dar aproape tot parterul era ocupat de nevoile afacerii; și mai erau, de asemenea, câțiva servitori care dormeau în incintă.

Amos trecu rapid prin holul cu podeaua de marmură în alb și negru și intră în biroul din față, care avea-și propria ușă către stradă. Pe o masă mare, centrală, se aflau baloturi de pânză pe care le vindea Barrowfield: flanel moale, gabardină țesută des, postav pentru pălării, pânză aspră de Kersey pentru marinari. Obadiah avea cunoștințe impresionante despre tipurile tradiționale de lână și despre stilurile de țesut, dar nu dorea să se extindă. Amos credea că se putea face profit cu serii scurte de țesături de lux, angora și merinos, precum și cu amestecuri de mătase, dar tatăl său prefera să rămână la ceea ce știa.

Obadiah era așezat la birou, citind dintr-un registru gros, cu un opaiț alături de el. Amos știa cât de diferiți erau ei doi: tatăl lui era scund și chel, în timp ce el era înalt, cu părul sănătos și des. Obadiah avea o față rotundă și un nas cârn; Amos avea fața lungă, cu o bărbie pronunțată. Amândoi purtau haine din materiale scumpe, ca să facă reclamă bunurilor pe care le vindeau, dar Amos era îngrijit și cu jacheta închisă la nasturi, în timp ce gulerul lui Obadiah era desfăcut, haina sa era mototolită, iar ciorapii săi erau boțiți.

– Nu mai este fir, spuse Amos fără nicio introducere. După cum ar trebui să știi...

Obadiah ridică privirea, părând iritat că fusese deranjat. Amos se pregăti pentru o dispută: tatăl lui devenise arțăgos în ultimul an.

– N-am ce să fac, spuse Obadiah. N-am putut să cumpăr nimic la un preț rezonabil. La ultima licitație, un țesător din Yorkshire l-a cumpărat pe tot, la un preț ridicol de mare.

– Ce vrei să le spun țesătorilor?

Obadiah oftă, simțind din plin presiunea, apoi spuse:

– Spune-le să-și ia o săptămână de odihnă.

– Și copiii lor să moară de foame?

– Nu fac afaceri ca să hrănesc copiii altora.

Asta era cea mai mare diferență dintre tată și fiu. Amos considera că avea o responsabilitate față de oamenii care depindeau de el ca să trăiască. Obadiah nu credea asta. Dar Amos nu dorea să intre din nou în această dispută, așa că schimbă abordarea.

– Dacă vor putea să găsească de lucru pentru altcineva, o vor face.

– Așa să fie.

Amos se gândi că ăsta era mai mult decât arțag. Era aproape ca și cum tatălui său nu-i mai păsa de afacere. Ce era în neregulă cu el?

– S-ar putea să nu se mai întoarcă la noi, spuse Amos. Vom intra în criză de materiale de vândut.

Obadiah ridică vocea, spunând pe un ton de exasperare furioasă:

– Și ce ai vrea să fac eu?

– Nu știu. Tu ești șeful, după cum nu încetezi niciodată să-mi spui.

– Ocupă-te de dificultăți, ce zici?

– Nu sunt plătit să conduc afacerea. De fapt, nu sunt plătit deloc.

– Ești un ucenic! Așa vei fi până la douăzeci și unu de ani. Asta este practica obișnuită.

– Nu, nu este, spuse Amos nervos. Cei mai mulţi ucenici primesc un salariu, chiar dacă este mic. Eu nu primesc nimic.

Obadiah gâfâia doar din cauza efortului de a se certa.

– Tu nu trebuie să plăteşti pentru mâncare, haine şi cazare – pentru ce ai nevoie de bani?

Şi-ar fi dorit bani ca să poată să-i ceară unei fete să iasă cu el, dar nu-i spuse asta tatălui său.

– Ca să nu mă simt ca un copil.

– Ăsta este singurul motiv la care te poţi gândi?

– Am nouăsprezece ani şi fac cea mai mare parte a muncii. Am dreptul la un salariu.

– Încă nu eşti bărbat, aşa că eu sunt cel care va lua această decizie.

– Da, tu iei deciziile. Şi din cauza asta nu mai avem fir.

Amos ieşi furios din cameră.

Era tulburat la fel de mult pe cât era de mânios. Tatăl lui nu asculta de raţiune. Oare doar pentru că devenea tot mai irascibil şi mai zgârcit odată cu vârsta? Avea doar cincizeci de ani. Se întâmpla oare altceva, exista vreun alt motiv pentru comportamentul său?

Neavând bani, Amos se simţea ca un copil. Unei fete ar fi putut să i se facă sete, cerându-i să-i cumpere o ulcică de bere într-o tavernă. Poate că el ar fi vrut să-i cumpere o portocală de la o tarabă din piaţă. Dacă voiai să curtezi o fată, primul pas era să ieşi cu ea, mai ales în cazul fetelor respectabile din Kingsbridge. Amos nu era interesat de altfel de fete. Ştia despre Bella Lovegood, al cărei nume adevărat era Betty Larchwood, că nu era respectabilă. Mai mulţi băieţi de vârsta lui susţineau că fuseseră cu ea, iar unul sau doi dintre ei chiar ar fi putut să spună adevărul. Amos nu ar fi fost tentat nici chiar dacă ar fi avut banii. Îi părea rău pentru Bella, dar nu se simţea atras de ea.

Şi ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi devenit serios în legătură cu o fată şi ar fi dorit să o ducă la o piesă de teatru în Kingsbridge sau la un bal la Assembly Rooms? Cum ar fi putut să plătească pentru bilete?

Se întoarse în hambar şi termină repede de împachetat. Îl deranja faptul că tatăl său fusese atât de neglijent încât să rămână fără fir. Pierdea bătrânul controlul afacerii?

Îi era foame, dar nu avea timp să mănânce cu părinţii lui. Se duse la bucătărie. Mama lui era aşezată lângă foc, purtând o rochie albastră confecţionată dintr-o pânză moale din lână de miel, care fusese făcută de unul dintre ţesătorii din Badford. Pălăvrăgea cu bucătăreasa, Ellen, care se

sprijinea de masă. Mama o mângâia cu afecţiune pe umăr, iar Ellen zâmbea drăgăstos: ambele femei îl răsfăţaseră în cea mai mare parte a vieţii lui.

Tăie câteva felii de şuncă şi începu să mănânce în picioare, cu o bucată de pâine alături şi o cană de bere slabă, din butoi. În timp ce mânca, o întrebă pe mama lui:

– Înainte să te măriţi ai ieşit cu tata?

Ea zâmbi timid, ca o fată, şi, pentru un moment, păru că părul ei grizonant devine negru şi lucios şi că ridurile dispar, dezvăluind o femeie tânără şi frumoasă.

– Desigur, spuse ea.

– Unde mergeaţi? Ce făceaţi?

– Nu prea multe. Ne îmbrăcam în hainele de biserică şi ne plimbam prin oraş, ne uitam la magazine, vorbeam cu prieteni de vârsta noastră... Pare destul de plictisitor, nu-i aşa? Dar era incitant pentru că îl plăceam cu adevărat pe tatăl tău.

– Îţi cumpăra lucruri?

– Nu prea des. Într-o zi, mi-a cumpărat o bandă albastră pentru păr din piaţa din Kingsbridge. Încă o mai am în cutia cu bijuterii.

– Înseamnă că avea bani.

– Cu siguranţă. Avea douăzeci şi opt de ani şi se descurca bine.

– Tu ai fost prima fată cu care a ieşit?

– Amos! spuse Ellen. Cum poţi să-i pui mamei tale o astfel de întrebare?

– Îmi pare rău. Nu gândeam limpede. Iartă-mă, mamă!

– Nicio problemă.

– Trebuie să mă grăbesc.

– Te duci la întrunirea metodistă?

– Da.

Ea îi dădu un penny din poşeta ei. Metodiştii îţi îngăduiau să participi fără să plăteşti, dacă le spuneai că nu îţi permiţi, şi, pentru o vreme, Amos aşa făcuse, dar când aflase mama lui, insistase să-i dea ea banii. Tatăl lui obiectase: el considera că metodiştii creează necazuri. Dar, măcar o dată, mama îi sfidase autoritatea. „Fiul meu nu are nevoie de pomană", spusese ea indignată. „Ruşine!" Şi tata dăduse înapoi.

Amos îi mulţumi pentru penny şi ieşi în stradă, la lumina felinarelor. De acum Kingsbridge avea iluminat cu petrol pe Main Street şi High Street, plătit de consiliul local, justificat de faptul că astfel se reducea criminalitatea.

Porni vioi spre sala metodistă, aflată pe High Street. Aceasta era într-o clădire simplă, din cărămidă, văruită în alb, cu ferestre mari care simbolizau

iluminarea. Uneori, oamenii o numeau capelă, dar nu era o biserică sfinţită, după cum subliniaseră metodiştii când colectaseră fondurile pentru construcţie, cerând donaţii de la micii ţesători şi de la meşteşugarii prosperi, care formau cea mai mare parte a congregaţiei lor. Mulţi metodişti considerau că ar fi trebuit să se despartă de Biserica Anglicană, dar alţii doreau să rămână şi să reformeze biserica din interior.

Lui Amos nu-i păsa prea mult de toate acestea. El considera că religia însemna modul în care-ţi trăieşti viaţa. Din acest motiv se înfuriase când tatăl său spusese: „Nu fac afaceri ca să hrănesc copiii altora". Tatăl lui îl considera un tânăr idealist şi prost. „Poate că sunt, se gândea el. Poate că şi Iisus era."

Se bucura de animatele discuţii despre studiul Bibliei de la sala metodistă, pentru că îşi putea spune părerea şi era ascultat cu politeţe şi respect, în loc să fie invitat să tacă şi să creadă doar ceea ce spuneau clericii sau bărbaţii mai în vârstă – şi chiar tatăl lui. Iar ăsta era un bonus. Mulţi oameni de vârsta lui mergeau la aceste întruniri, aşa că sala metodistă era, neintenţionat, un fel de club pentru tineretul respectabil. Participau şi multe fete drăguţe.

În seara aceea spera să se întâlnească cu o anumită fată – numele ei era Jane Midwinter şi, după părerea lui, era cea mai drăguţă dintre toate. Se gândea foarte mult la ea când călărea pe la ţară, fără să aibă nimic de privit în afară de câmpuri. Şi ea părea să-l placă, dar nu era sigur.

Intră în sală, care era cât se poate de diferită de catedrală – probabil, în mod intenţionat. Nu existau statui sau picturi, nici vitralii sau argintărie cu bijuterii. Scaunele şi băncile erau singurul mobilier. Lumina clară a lui Dumnezeu intra prin ferestre şi se reflecta pe pereţii văruiţi în culori deschise. La catedrală, liniştea sfântă era întreruptă de cântecul corului sau de vreun trântor de cleric, dar aici toată lumea putea să vorbească, să se roage sau să propună un imn. Ei cântau tare, fără acompaniament, aşa cum făceau de obicei metodiştii. Exista o anumită exuberanţă în adoraţia lor, care practic lipsea la slujbele Bisericii Anglicane.

Amos cercetă încăperea şi observă, spre încântarea sa, că Jane se afla deja acolo. Pielea ei palidă şi sprâncenele negre îi făceau inima să bată mai repede. Purta o rochie din caşmir, în aceeaşi nuanţă delicată de gri ca ochii ei. Dar, din nefericire, locurile aflate de ambele părţi ale scaunului ei erau deja ocupate de prietenele sale.

Amos fu întâmpinat de tatăl ei, conducătorul metodiştilor din Kingsbridge, canonicul Charles Midwinter, un bărbat chipeş şi carismatic, cu un păr grizonant, bogat, pe care-l purta lung. Un canonic era un cleric care servea la Capitol, comitetul de conducere al catedralei. Episcopul de

Kingsbridge tolera metodismul canonicului Midwinter, deşi cu reticenţă. Amos se gândea că reticenţa era naturală: era inevitabil ca un episcop să se simtă criticat de o mişcare care spunea că biserica trebuia reformată.

Canonicul Midwinter îi strânse mâna lui Amos şi îl întrebă:

- Ce mai face tatăl tău?

- Nici mai bine, nici mai rău, spuse Amos. Îşi pierde răsuflarea şi trebuie să evite să ridice baloţii de pânză.

- Probabil că ar trebui să se retragă şi să-ţi predea ţie treaba.

- Aş vrea eu.

- Dar e dificil pentru cineva care a fost stăpân atâta timp să renunţe.

Amos era concentrat asupra propriei nemulţumiri şi nu luase în considerare faptul că situaţia ar fi putut să constituie o încercare şi pentru tatăl său. Se simţi uşor ruşinat. Canonicul Midwinter avea un anume fel de a te determina să te priveşti în oglindă. Era mai mult o povestire decât o predică despre păcat.

Amos se duse mai aproape de Jane şi se aşeză pe o bancă alături de Rupe Underwood, care era ceva mai în vârstă, având douăzeci şi cinci de ani. Rupe confecţiona panglici, o afacere bună când oamenii aveau bani de cheltuit; altfel, nu prea profitabilă.

- O să ningă, spuse Rupe.

- Sper că nu. Mâine trebuie să merg la Lordsborough.

- Încalţă două perechi de şosete.

Amos nu putea să-şi ia câte o zi liberă, indiferent de vreme. Întregul sistem depindea de circuitul materialelor, de care se ocupa el. Trebuia să plece şi, dacă era necesar, chiar să rişte să îngheţe.

Înainte ca Amos să se poată apropia mai mult de Jane, canonicul Midwinter deschise discuţia, citind din *Beatitudini*, din *Evanghelia după Matei*.

- Binecuvântaţi sunt cei săraci cu duhul, pentru că a lor este împărăţia cerurilor.

Lui Amos această declaraţie a lui Iisus i se părea mistică şi nu reuşise niciodată să o înţeleagă. Ascultă cu atenţie şi se bucură de dispută, cântărind argumentele pro şi contra, dar era prea derutat ca să contribuie la discuţie. „Mâine, pe drum, asta o să-mi dea prilejul să mă gândesc şi la altceva decât la Jane“, îşi spuse el.

După aceea se servi ceai, cu lapte şi zahăr, în căni simple, din argilă, cu farfurioare. Metodiştilor le plăcea ceaiul, o băutură care nu te făcea niciodată să devii violent, stupid sau desfrânat, indiferent câte căni ai fi băut.

Amos se uită după Jane și observă că fata fusese deja abordată de Rupe. Acesta avea un breton blond și lung și, din când în când, scutura din cap ca să-și îndepărteze părul din ochi, un gest care îl irita oarecum pe Amos.

Observă pantofii lui Jane, din piele neagră și sobră, cu o panglică legată într-o fundă în loc de șireturi și cu toc înalt, care o făcea să pară cu câțiva centimetri mai înaltă. Văzu că ea râdea de ceva ce-i spusese Rupe și îl mângâia pe piept, mustrându-l în glumă. Oare îl prefera pe Rupe în locul lui Amos? Spera că nu.

În timp ce aștepta ca Jane să se elibereze, discută cu David Shoveller, cunoscut drept Spade. Acesta avea treizeci de ani și era un țesător foarte talentat, în special pentru haine care se vindeau la prețuri mari. Spade angaja și alți oameni, printre care se numărau și câțiva țesători. La fel ca Amos, purta haine care promovau produsele sale, iar în ziua aceea avea o haină de tweed, dintr-o țesătură gri-albăstruie cu inserții de roșu și galben.

Lui Amos îi plăcea să-i ceară sfatul lui Spade: bărbatul era deștept, fără să fie condescendent. Amos îi spuse despre problema cu firele.

– Este o criză, spuse Spade. Nu doar în Kingsbridge, ci peste tot.

Spade citea ziare și reviste și, prin urmare, era bine informat.

Amos era derutat.

– Cum s-a putut întâmpla așa ceva?

– Îți spun eu, zise Spade. Sorbi din ceaiul fierbinte în timp ce-și aduna gândurile. Există o invenție numită suveica zburătoare. Tragi de un mâner și suveica sare dintr-un capăt în celălalt al gherghefului. Asta îi permite țesătorului să lucreze cam de două ori mai rapid.

Amos auzise despre asta.

– Credeam că nu a prins.

– Aici, nu. Eu le folosesc, dar cei mai mulți țesători din vestul Angliei nu o fac. Ei cred că diavolul însuși mișcă suveica. În orice caz, în Yorkshire este populară.

– Tatăl meu spune că un tip din Yorkshire a cumpărat tot firul la ultima licitație.

– Acum știi de ce. O cantitate dublă de pânză cere o cantitate dublă de fire. Dar noi producem firul pe roata de tors, așa cum se face de nu știu când, probabil dinainte ca Noe să-și construiască arca.

– Deci avem nevoie de mai mulți torcători. Și tu ești în criză de fire?

– Am prevăzut că va apărea această problemă și mi-am creat un stoc. Sunt surprins că tatăl tău nu a făcut același lucru. Obadiah a fost întotdeauna prevăzător.

– Nu mai este, spuse Amos.

Apoi se întoarse, pentru că o văzuse pe Jane că nu mai vorbea cu Rupe şi era nerăbdător să o prindă înainte să intervină altcineva. Traversă sala din câţiva paşi, ţinând în mână cana şi farfuria, şi spuse:

– Bună seara, Jane!

– Bună seara, Amos. Nu-i aşa că a fost o discuţie interesantă?

El nu dorea să discute despre *Beatitudini*.

– Îmi place rochia ta.

– Mulţumesc.

– Are aceeaşi culoare precum ochii tăi.

Ea își înclină capul într-o parte și zâmbi, într-o postură care lui îi făcea gura să se usuce de dorinţă.

– Frumos din partea ta că mi-ai observat ochii, spuse ea.

– Este neobişnuit?

– Mulţi bărbaţi habar n-au ce culoare au ochii soţiilor lor.

Amos râse.

– E greu de imaginat. Pot să te întreb ceva?

– Da, deşi s-ar putea să nu-ţi răspund.

– Ai vrea să ieşi cu mine?

Ea zâmbi din nou, dar scutură din cap, iar el ştiu imediat că visurile lui erau condamnate.

– Te plac, spuse ea. Eşti dulce.

El nu dorea să fie dulce. Avea sentimentul că fetele nu se îndrăgosteau de băieţi care erau dulci.

– Dar nu vreau să mă îndrăgostesc de un băiat care n-are nimic de oferit în afară de speranţe, continuă ea.

El nu ştiu ce să spună. Nu se vedea pe sine ca neavând altceva decât speranţe şi era şocat că ea îl privea în felul acesta.

– Suntem metodişti, aşa că trebuie să spunem adevărul, adăugă ea. Îmi pare rău.

Se priviră preţ de un moment lung, apoi ea îşi puse uşor mâna pe braţul lui, într-un gest de simpatie, şi se întoarse.

Amos se duse acasă.

CAPITOLUL 6

Kit fu trezit la ora cinci de către Fanny, menajera de treisprezece ani. Era slabă, cu tenul pătat și cu părul subțire, ascuns timid sub o bonetă albă și murdară, dar ea se purta frumos cu Kit și îi arăta cum trebuia să facă lucrurile, iar el o adora. O striga Fan.

În dimineața aceea Fan avea vești proaste.

– Domnul Will s-a întors.

– O, nu!

– A ajuns azi-noapte, târziu.

Kit era descurajat. Will Riddick îl ura și se purta urât cu el de câte ori avea ocazia. Când Will plecase la Kingsbridge, Kit îi mulțumise Domnului. Will fusese plecat timp de șase săptămâni binecuvântate, ocupându-se de ceva ce avea legătură cu miliția. Acum, răgazul se terminase.

Will nu se trezea devreme, așa că, probabil, Kit era în siguranță pentru alte câteva ore.

Kit și Fan se îmbrăcară rapid și se deplasară în tăcere prin casa rece și întunecată, luminându-și calea cu o mică torță pe care o ducea Fan. Kit ar fi fost speriat de umbrele din acele camere înalte, dar se simțea în siguranță cu ea.

Prima ei sarcină era să curețe vetrele de la parter, iar a lui, să curețe ghetele; dar lor le plăcea să lucreze împreună, așa că împărțeau ambele sarcini. Scoteau cenușa rece din vetre, frecau feroneria cu o cârpă cu grafit, ca să strălucească, apoi clădeau focurile cu câlți și lemn, pregătindu-le să fie aprinse imediat ce se trezea familia.

În timp ce lucrau, vorbeau cu voce joasă. Familia lui Fan făcuse febră, în urmă cu șase ani, și ea era singurul supraviețuitor. Îi spusese lui Kit că era foarte norocoasă să aibă slujba aceea. Avea mâncare și haine și un loc în care să doarmă. Nu știa ce s-ar fi întâmplat cu ea altfel.

După ce-i auzise povestea, Kit nu-şi mai plângea de milă atât de mult. Până la urmă, el încă avea o mamă.

După ce terminară cu vetrele, porniră pe coridorul cu dormitoarele, adunând cizmele, pe care le duseră înapoi în jos, pe scări, până în camera pentru încălţări. Trebuiau să cureţe noroiul, să aplice grăsime amestecată cu negru de fum şi să lustruiască pielea până când strălucea. Braţele lui Kit deveniră rapid incapabile să suporte efortul, dar Fan îi arătase o modalitate uşoară să obţină luciul: scuipând pe cizme. Oricum, braţele lui erau mult mai slabe decât ale ei şi, de obicei, ea termina şi treaba lui.

Când familia cobora pentru micul-dejun, se puteau duce în dormitoare. Fiecare avea câte o vatră şi o oală de noapte cu capac. Mai întâi, curăţau grătarul şi pregăteau focul, la fel cum făcuseră în camerele de la parter, apoi Kit ducea jos oalele de noapte, le vărsa la spălător, le spăla şi le aducea înapoi în dormitoare, în timp ce Fan făcea paturile şi le aranja. Apoi se mutau la următorul dormitor.

În ziua aceea nu reuşiră să-şi termine treaba.

Necazul apăru în camera lui Will. El era ultimul care se trezea, aşa că lăsaseră camera lui la sfârşit. Lucrau rapid de când Kit începuse să se obişnuiască cu treaba şi de obicei terminau înainte ca Will să urce înapoi la etaj.

Dar nu şi în ziua aceea.

Fan freca fierăria şi Kit tocmai luase oala din cameră când intră Will. Era îmbrăcat de călărie, cu cravaşa în mână, şi, evident, îşi uitase pălăria, pe care şi-o luă din dulap.

Apoi îi observă şi scoase un sunet de surprindere, aproape de parcă ar fi fost speriat.

După un moment, îşi reveni şi strigă:

– Ce căutaţi voi doi aici?

Ştia foarte bine ce făceau, dar era furios pentru că fusese surprins.

Ei erau atât de speriaţi, încât Fan răsturnă sticla cu grafit, pătând covorul, iar Kit scăpă oala de noapte, vărsându-i conţinutul. Se holbă îngrozit la mizeria pe care o făcuse, o baltă albă cu trei rahaţi maro în mijloc.

– Idioţilor! mugi Will.

Când era furios, ochii îi ieşeau atât de mult din orbite, încât arătau de parcă ar fi fost pe punctul să explodeze. Îl apucă pe Kit de braţ şi îl lovi peste fund cu cravaşa. Kit urlă de durere şi se zbătu, încercând să scape, dar Will era mult prea puternic.

Apoi îl lovi din nou şi Kit scânci de disperare.

– Lasă-l în pace! scrâşni Fan şi se aruncă spre Will.

Acesta îl trânti pe Kit la podea şi o apucă pe Fan.

– O, vrei şi tu câteva? spuse el, iar Kit auzi şfichiuitul biciului şi pocnitura, când o lovi.

Se ridică în picioare şi îl văzu pe Will smulgându-i rochia lui Fan şi începând să-i biciuiască fundul gol.

Kit îşi dorea să o apere pe Fan cu tot atâta vitejie pe cât îl apărase ea, dar era prea speriat şi nu putea face altceva decât să plângă.

O voce nouă rosti:

– Ce naiba se întâmplă aici? Will, ce naiba crezi că faci?

Era fratele lui Will, Roger. Will încetă să o mai bată pe Fan şi se întoarse spre el.

– Nu te băga în treaba asta.

– Lasă copiii în pace, bou mare şi tâmpit! rosti Roger.

– Dacă nu ai grijă, te biciuiesc şi pe tine.

Roger nu părea înspăimântat, deşi era mic şi slab, în timp ce Will era mare şi puternic.

– Ai putea încerca, spuse el zâmbind. Cel puţin, ar fi mai drept decât ce faci acum. Îţi place să biciuieşti fundul fetiţelor?

– Eşti un prost nenorocit!

Deşi se certau, Kit îl vedea pe Will calmându-se. Se simţi extrem de recunoscător faţă de Roger pentru că-i salvase pe el şi pe Fan. Will ar fi putut să-i omoare pe amândoi.

Roger i se adresă lui Will:

– Nu înţeleg de ce îi baţi pe amărâţii ăştia doi, cu toată puterea ta. Sunt doar copii...

– Copiii trebuie să fie pedepsiţi, toată lumea spune asta. Asta îi face să fie ascultători. Fetele au nevoie cel mai mult – le transformă în soţii respectabile, care-şi venerează bărbaţii.

– Nu ştii nimic despre neveste, idiotule. Hai să luăm micul-dejun – s-ar putea să-ţi îmbunătăţească starea de spirit.

Will privi spre Kit şi Fan, iar Kit se cutremură de frică; dar Will nu spuse decât atât:

– Curăţaţi mizeria asta sau vă bat din nou!

Cu voci îngrozite, amândoi rostiră:

– Da, domnule Riddick.

Will ieşi şi Roger îl urmă.

Kit alergă la Fan și își îngropă fața în rochia ei, tremurând. Ea își puse brațele în jurul lui și îl îmbrățișă.

– Nu contează, nu contează, spuse ea. Durerea o să treacă într-un minut.

El încercă să fie curajos.

– Cred că deja este mai bine.

Ea îi dădu drumul din îmbrățișare.

– Haide, atunci, spuse ea. Hai să curățăm!

* * *

Duminică după-amiază se întâlni cu mama lui.

După ce se încheia cina familiei Riddick și totul era strâns, servitorii erau liberi până la ora de culcare. Ma îl aștepta, ca de obicei, la ușa din spate a conacului. El se aruncă în brațele ei și o strânse cu înflăcărare, îngropându-și capul în pieptul ei moale. Apoi îi luă mâna și porniră să se plimbe prin sat.

Când ajunseră acasă, se așezară la roata de tors, ca în vremurile trecute, doar ei doi. El îi dădea turtele de lână dărăcită și ea le introducea în mecanism, în timp ce învârtea roata. Pe podea se aflau fuse cu fir tors și Kit spuse:

– Ai făcut o mulțime, Amos va fi încântat.

– Povestește-mi ce-ai mai făcut, îi spuse ea.

În timp ce lucrau, el îi povesti despre tot ce se întâmplase în cursul săptămânii: treburile pe care le făcuse, mâncarea pe care o mâncase, momentele în care fusese fericit și cele în care fusese speriat. Ea se supără atât de tare din cauza lui Will Riddick, încât Kit începu rapid să-i povestească despre Fan și despre cât de amabilă era. El o iubea, îi spuse el, iar când aveau să fie mari, voia să se însoare cu ea.

Ma zâmbi.

– Vom vedea, îi spuse ea. Obișnuiai să spui că te vei însura cu mine.

– Asta este o prostie. Nu te poți căsători cu mama ta. Toată lumea știe asta.

– Tu nu știai pe vremea când aveai trei ani.

Faptul că vorbea cu ea duminicile îl făcea să se simtă mai bine în restul săptămânii. Îl ura pe Will, dar cei mai mulți oameni din casă nu erau nici amabili, nici cruzi, iar Roger și Fan erau de partea sa. Pe Roger îl venera.

În timp ce-i povesti lui Ma cum curăța și lustruia, se simți ca un adult, mai ales atunci când ea îi spuse:

– Vai, dar ești un adevărat bărbat!

După-amiaza zbură foarte repede. Ma avea de obicei o mică tratație pentru el: o felie de șuncă, o cană de lapte proaspăt, o portocală. În ziua aceea îi dădu o bucată de pâine prăjită cu miere.

Gustul acesteia îi rămase în gură în timp ce se întorceau la conac, seara. În timp ce se apropiau, înțelese că n-avea s-o mai vadă pe mama lui pentru încă o săptămână și începu să plângă.

– Haide, acum, îi spuse ea. Ai aproape șapte ani. Trebuie să te porți ca un bărbat, pentru că asta ești.

El făcu un efort uriaș, dar lacrimile continuau să îi curgă.

La ușa din spate se agăță de ea. Ma îl îmbrățișă preț de un moment lung, apoi se desprinse din brațele lui, îl împinse prin ușă și o închise în urma lui.

* * *

În diminețile de luni, treaba lui Kit era să curețe și să lustruiască șeile și celelalte echipamente de călărie. Unele dintre acestea se murdăreau în timp ce erau folosite și toate trebuiau frecate cu untură, pentru ca pielea să se mențină suplă și impermeabilă. Kit făcea această treabă în spălătorie, în timp ce Fan mătura covoarele la etaj. Șeile erau grele, iar Kit trebuia să le care una câte una prin curtea grajdului.

Nu-i plăceau caii. Aceștia îl speriau. Pe părinții săi nu-i văzuse niciodată călărind un cal.

Moșierul și fiii săi aveau în grajd zece animale. Moșierul Riddick se deplasa într-o cabrioletă, o căruță cu două roți, cu acoperiș de pânză, trasă de un ponei solid. Atât parohul George, cât și domnul Roger aveau caii lor, o iapă mare pentru paroh și un armăsar cu picior ușor pentru Roger. Will prefera caii de vânătoare masivi și rapizi și avea doi, unul dintre ei achiziționat recent, un armăsar întunecat, numit Steel[1]. Mai existau și patru cai de tras la căruță.

Kit avea în mâini o legătură de hamuri din piele când păși în curte și-l văzu pe Steel stând lângă scara de încălecat. Un valet bătrân, numit Nobby, ținea frâul ca să mențină animalul nemișcat. Era o sarcină dificilă: calul se împotrivea, scuturând din cap de parcă ar fi vrut să arunce frâul. Avea ochii mari, dinții dezveliți și urechile date pe spate. Coada lui biciuia aerul rapid, iar picioarele din față îi erau încordate, de parcă ar fi vrut să sară înainte.

Kit traversă curtea, ocolind larg animalul.

[1] Oțel

Will se afla pe scara de încălecat cu un picior în scări și cu frâul în mâini, gata să încalece, iar Roger îl privea.

- Eu l-aș conduce pe pajiște, la pas mic, pentru câteva minute, ca să-l calmez, spuse Roger. Este într-o dispoziție proastă.

- Prostii, spuse Will, e doar foarte vioi. Vrea să fie călărit în forță preț de o jumătate de oră. Asta o să-l calmeze. Își aruncă piciorul peste spinarea calului și adăugă: Deschide poarta, Nobby!

De îndată ce Nobby dădu drumul frâului, Steel începu să pășească nervos în lateral. Will trase de frâu, strigând:

- Stai locului, diavole!

Calul îi ignoră ordinele și păși în spate.

Dintr-odată, calul ajunse lângă Kit.

- Ai grijă, Kit! strigă Roger.

Îngrozit, Kit îngheță.

Trăgând de frâie, Will aruncă o privire peste umăr, în spate, și strigă:

- Dă-te dracului din drum, băiat stupid!

Kit se întoarse, făcu doi pași și alunecă pe o grămadă de bălegar, scăpând hamurile și căzând la pământ. Îl văzu pe Roger alergând spre el, dar picioarele din spate ale lui Steel erau mai aproape. Will țipa incoerent și lovea cu cravașa, iar Nobby încerca să apuce frâul, dar calul continua să se apropie.

Cu Steel aproape deasupra lui, Kit se ridică în coate și în genunchi. Apoi văzu piciorul lui Steel zburând spre el. Potcoava de fier îl lovi pe Kit în cap.

Urmă o durere îngrozitoare, apoi leșină.

* * *

Următorul lucru de care deveni conștient fu o durere de cap agonizantă. Nimic, în scurta lui viață, nu-l duruse atât de tare. În același timp, auzi o voce bărbătească rostind:

- Băiatul e norocos că e în viață.

Când începu să scâncească din cauza durerii, aceeași voce spuse:

- Își vine în fire.

Kit deschise ochii și îl văzu pe Alec Pollock, chirurgul, în haina lui uzată și neagră, cu coadă.

- Mă doare capul, suspină Kit.

- Ridică-te în fund și bea asta, spuse Alec. Este Godfrey's Cordial. Conține laudanum, care-ți va ameliora durerea.

Un alt bărbat se apropie de pat şi Kit recunoscu părul blond şi faţa roz a lui Roger, care-i puse braţul pe după umeri şi, cu blândeţe, îl ridică în şezut. Mişcarea îi accentuă şi mai mult durerea de cap.

Alec îi duse o cană la gură, spunând:

– Ai grijă să nu verşi din ea – laudanumul este scump.

Kit bău. El nu ştia ce este laudanumul, dar băutura părea să fie lapte cald. Poate că Alec pusese ceva în ea, ca zahărul în ceai.

– Întinde-te pe spate acum şi stai cât poţi de nemişcat.

Kit făcu ce i se spusese. Capul încă îl durea, dar se simţea mai calm și se opri din plâns.

– Știi ce s-a întâmplat cu tine? îl întrebă Alec.

– Am scăpat toate hamurile! N-am vrut, îmi pare rău!

– Și apoi, ce s-a întâmplat?

– Cred că m-a lovit Steel.

– E bine că-ți amintești. Cum îţi mai simţi capul acum?

Kit fu surprins să constate că durerea de cap se redusese.

– Nu la fel de rău pe cât era.

– Este efectul băuturii pe care ţi-am dat-o.

– Voi avea necazuri pentru că am scăpat hamurile?

Roger spuse:

– Nu, Kit. Nu vei avea necazuri. N-a fost vina ta.

– O, bine.

– Acum, ascultă-mă, spuse Alec. Aş vrea să îţi explic ceva.

– Da, domnule.

– Osul din capul tău se numeşte craniu. Cred că lovitura lui Steel a provocat în el o mică crăpătură. Se va vindeca dacă vei putea să stai nemişcat în următoarele şase săptămâni.

Șase săptămâni însemnau un timp atât de lung, încât Kit abia dacă se putea imagina făcând asta.

– Fan îţi va aduce de mâncare, iar când ai nevoie să te uşurezi, îţi va aduce o oală specială, pe care poţi să o foloseşti fără să te dai jos din pat.

Kit privi în jurul său pentru prima dată. Acela nu era dormitorul mohorât, din pod, pe care îl împărţea de obicei cu Platts şi Cecil. Acolo, cearşafurile erau cenuşii, iar pereţii erau vopsiţi în verde. Camera aceea avea tapet cu model floral, iar cearşafurile erau albe.

– Unde mă aflu? spuse el.

– Acesta este dormitorul pentru oaspeţi, spuse Roger.

– La conac?

– Da.

– Pentru ce sunt aici?

– Pentru că ai fost rănit. Trebuie să stai nemişcat până când vei fi bine din nou.

Kit se simţea inconfortabil. Era tratat ca un oaspete. Se întreba ce credea despre asta moşierul. Spuse temător:

– Dar trebuie să curăţ cizmele!

Roger râse.

– Fanny o să facă asta.

– Fan nu poate să o facă. Are deja prea mult de lucru.

– Nu-ți face griji, Kit, spuse Roger. Vom rezolva lucrurile și Fanny va fi în regulă.

Roger părea să creadă că era ceva amuzant în anxietatea lui Kit, așa că băiatul nu mai spuse nimic. Se gândi apoi la altceva.

– Pot merge să-mi văd mama?

– Cu siguranţă, nu, răspunse Alec. Nicio mișcare inutilă.

– Dar mama ta poate veni să te vadă, adăugă Roger. Mă voi asigura de asta.

– Da, vă rog, spuse Kit. Chiar vreau să o văd, vă rog.

CAPITOLUL 7

Amos visa că se afla într-o discuţie intensă, intimă, cu Jane Midwinter. Capetele lor erau excitant de apropiate, vorbeau cu voce joasă, iar subiectul conversaţiei lor era ceva deosebit de personal. Avea un sentiment cald, de fericire. Apoi Rupe Underwood veni în spatele lui şi încercă să-i atragă atenţia. Amos nu dorea să pună capăt acestui moment special cu Jane şi, la început, îl ignoră pe Rupe, dar acesta îl scutură de umăr. Atunci ştiu că visa, dar îşi dorea atât de tare ca visul să continue, încât încercă să ignore scuturatul. Nu funcţionă şi părăsi visul cu tristeţea unui înger alungat care cade spre pământ.

– Amos, trezeşte-te! auzi apoi vocea mamei lui.

Era încă întuneric. În mod normal, mama lui nu-l trezea dimineaţa. Întotdeauna se trezea la timp pentru orice ar fi avut de făcut şi de obicei părăsea casa în timp ce ea încă era în pat. Şi, oricum, îşi aminti el, în ziua aceea era duminică.

Deschise ochii şi se ridică în şezut. Ea stătea în picioare lângă pat, cu o lumânare, complet îmbrăcată.

– Cât e ceasul? întrebă el.

Ea începu să plângă.

– Amos, dragul meu fiu, începu ea, tatăl tău a murit.

Prima lui reacţie fu să se îndoiască.

– Dar era bine aseară, la cină...

– Ştiu.

Ea îşi şterse nasul cu mâneca, ceva ce n-ar fi făcut niciodată în circumstanţe normale.

Asta îl convinse.

– Ce s-a întâmplat?

– M-am trezit, nu ştiu de ce. Poate că a făcut vreun zgomot... sau poate că, pur şi simplu, am ştiut. Am vorbit cu el, dar nu mi-a răspuns. Am aprins

lumânarea de la capul patului ca să-l pot vedea. Era întins pe spate, cu ochii deschiși, holbându-se spre tavan. Nu mai respira.

Pe Amos îl izbi înțelegerea faptului că a te trezi alături de un cadavru putea fi o experiență îngrozitoare.

– Sărmana mamă! zise el luându-i mâna.

Ea dorea să-i spună întreaga poveste.

– Am chemat-o pe Ellen și i-am spălat trupul.

Amos se gândi că trebuia să fi făcut asta în mare liniște; dar, oricum, el dormea adânc.

– L-am înfășurat într-un giulgiu și i-am pus bănuți pe pleoape ca să-i închidă ochii. Apoi m-am spălat și m-am îmbrăcat. Și am venit să-ți spun și ție.

Amos își aruncă păturile de pe el și se ridică în picioare, în cămașă de noapte.

– Vreau să-l văd.

Ea aprobă din cap, de parcă ar fi fost de așteptat.

Traversară împreună casa până la dormitorul părinților.

Tatăl lui era întins pe patul cu patru coloane, cu capul pe o pernă albă, imaculată, cu părul pieptănat, cu trupul acoperit de o pătură care-l învelea strâns, mai îngrijit în moarte decât fusese în viață. Amos auzise oamenii spunând despre câte un cadavru că arăta atât de bine, încât părea să fie încă în viață, dar nu era cazul acum. Tatăl lui era dus și Amos privea o formă goală, iar acest lucru era cumva îngrozitor de evident. Amos n-ar fi putut să spună ce anume era cu fața lui, de îi lăsa această impresie, dar nu exista loc de îndoieli. Moartea era inconfundabilă.

Fu cuprins de un sentiment de tristețe atât de puternic, încât izbucni în plâns. Suspinând puternic, vărsă un potop de lacrimi. În același timp, o parte a minții lui se întreba de ce se simțea așa. Tatăl lui fusese aspru și lipsit de generozitate cu el, tratându-l ca pe un cal de tras la căruță, ca pe un animal de povară, valoros doar pentru utilitatea lui. Și totuși era îndurerat, plângând incontrolabil. Își șterse fața în mod repetat, dar lacrimile continuau să-i curgă.

Când furtuna se potoli, în sfârșit, mama lui spuse:

– Acum, îmbracă-te și vino la bucătărie pentru o ceașcă de ceai. Sunt multe de făcut, iar lucrul acesta ne va ajuta să suportăm pierderea.

El încuviință din cap și se lăsă condus afară din cameră. Întors în propriul său dormitor, începu să se îmbrace. Fără să se gândească prea mult, începu să-și pună hainele de fiecare zi, apoi trebui să și le scoată și să

înceapă din nou. Alese o haină gri-închis, cu vestă și guler negru. Rutina de a lega șireturi și de a încheia nasturii îl calmă, astfel că, în momentul în care își făcu apariția în bucătărie, controlul îi revenise.

Se așeză la masă. Mama lui îi dădu o ceașcă de ceai și îi spuse:

– Trebuie să ne gândim la înmormântare. Mi-ar plăcea ca slujba să aibă loc la catedrală. Tatăl tău a fost o persoană importantă în Kingsbridge, merită asta.

– Să-l întreb pe episcop?

– Dacă vrei...

– Desigur.

Ellen așeză în fața lui Amos o farfurie cu pâine prăjită unsă cu unt. El nu se gândise că ar putea să mănânce ceva, dar mirosul îl făcu să-i lase gura apă. Luă o felie și o mâncă repede, apoi spuse:

– Ce facem cu priveghiul?

– Ellen se poate ocupa de asta.

– Poate cu puțin ajutor suplimentar, adăugă Ellen.

– Dar voi avea nevoie de niște bani din seif, spuse mama lui.

– Mă voi ocupa de asta, zise Amos. Știu unde este cheia.

Mai mâncă o felie de pâine prăjită.

Zâmbind vag, ea spuse:

– Acum sunt banii tăi, presupun. La fel și afacerea.

– Întrucât am doar nouăsprezece ani, îmi închipui că sunt ale tale, cel puțin până împlinesc douăzeci și unu de ani.

Ea ridică din umeri.

– Tu ești bărbatul în casă.

Chiar era – mai curând decât se așteptase. Fusese multă vreme nerăbdător să preia conducerea, dar acum nu simțea nicio emoție și nicio satisfacție. Mai degrabă era intimidat de perspectiva de a conduce întreprinderea fără să beneficieze de cunoștințele și experiența tatălui său.

Se întinse după o altă felie de pâine prăjită, dar se terminase.

Afară apăreau zorii. Mama sa spuse:

– Ellen, dă ocol casei și asigură-te că toate perdelele sunt trase. Va fi un semn pentru trecători că în casă a avut loc un deces. Eu voi acoperi oglinzile, spuse ea.

Și acesta era un obicei, deși Amos nu înțelegea de ce.

– Trebuie să începem să le spunem oamenilor, zise el. Se gândea la primar și la editorul de la *Kingsbridge Gazette.* Probabil că ar trebui să merg acum să vorbesc cu episcopul, dacă nu e prea devreme.

– El va considera un gest de politețe faptul că a fost informat primul, spuse mama lui. Este sensibil la genul acesta de lucruri.

Amos își puse o pelerină și ieși afară în dimineața rece de duminică. Casa tatălui său – acum, casa lui – se afla pe High Street. Merse până la intersecția dintre High Street și Main Street, centrul comercial al orașului, cu cele patru colțuri ale sale, ocupate de piața de lână, Sala Breslelor, sala de întruniri și teatrul din Kingsbridge. Acolo coti pe Main Street și merse în jos, pe lângă catedrală. Cimitirul acesteia se afla pe latura de nord. În curând, trupul tatălui său avea să zacă acolo, dar sufletul lui se afla deja în Rai.

Palatul episcopului, aflat peste drum de Bell Inn, era o clădire măreață, cu ferestre înalte și un portal elaborat, toate construite din piatră de la cariera care îi aprovizionase pe constructorii catedralei. Amos o recunoscu pe menajera de vârstă mijlocie, Linda Mason, care îl conduse în sala mare.

– Bună dimineața, Linda, trebuie să-l văd pe episcop.

– Se odihnește după slujba de dimineață, spuse ea. Pot să-i transmit despre ce e vorba?

– Tatăl meu a murit în cursul nopții.

– O! Amos, îmi pare rău.

– Mulțumesc.

– Îi voi comunica episcopului că ești aici. Ia loc lângă foc.

El își trase un scaun în apropierea focului și aruncă o privire în jurul său, în sală. Era decorată cu gust, în culori deschise, cu nenumărate picturi care înfățișau peisaje. Nu existau imagini religioase, probabil pentru că acestea aduceau puțin a catolicism.

Un minut mai târziu, apăru fiica episcopului, Elsie. Amos zâmbi, încântat să o vadă. Era o fată deșteaptă și voluntară și plănuiau împreună școala de duminică. Îi plăcea de ea, deși nu avea alura irezistibilă a lui Jane Midwinter. Elsie era destul de comună, având gura și nasul prea mari, dar – după cum remarcă acum – zâmbetul ei era încântător.

– Bună dimineața, domnule Barrowfield, ce cauți aici? îl întrebă ea.

– Am venit să-l întâlnesc pe episcop. Tatăl meu a murit.

În semn de simpatie, ea îi strânse brațul.

– Ce trist pentru tine... Și pentru mama ta.

El încuviință din cap.

– Au fost căsătoriți timp de douăzeci de ani.

– Cu cât petreci mai mult timp împreună, cu atât mai rău trebuie să fie.

– Presupun că da. Nu te-am văzut de câteva zile. Ce noutăți ai despre școala de duminică?

– Oamenii par să creadă că voi fi doar eu, într-o cameră mică, învățând doisprezece copii să citească. Vreau să fac mai mult de atât – să am mai mulți copii, poate o sută, și să-i învăț și să scrie, și să socotească. Și trebuie să le oferim o tratație ca să-i atragem – poate niște prăjituri la final.

– Sunt de acord. Când putem începe?

– Nu știu cu precizie, dar în curând. Iată că vine tatăl meu.

Episcopul cobora pe scara mare, în ținută completă de duminică. Elsie spuse:

– Tată, Amos Barrowfield este aici. Tatăl lui, Obadiah, a murit.

– Mi-a spus Mason. Episcopul îi strânse mâna lui Amos. O zi tristă pentru tine, domnule Barrowfield, spuse el cu o voce răsunătoare, de parcă predica. Dar putem să ne consolăm unul pe altul conștientizând faptul că tatăl tău este acum cu Hristos, ceea ce este mult mai bine, după cum ne spune apostolul Pavel.

– Mulțumesc, Eminența Voastră, răspunse Amos. Mama mea dorea ca să fiți prima persoană care află.

– Ce atent din partea ei!

– Și m-a rugat să vă întreb dacă serviciul funerar poate să fie ținut la catedrală.

– Așa cred. Un consilier municipal – și om care venea regulat la biserică – are dreptul la așa ceva. Trebuie să verific cu confrații mei clerici, dar nu întrevăd nicio problemă.

– Mama mea se va simți mult consolată.

– Bine. Și acum, trebuie să conduc rugăciunile casei. Vino, Elsie.

Episcopul și fiica lui intrară în sufragerie, iar Amos se descurcă să iasă singur pe ușa din față.

* * *

Două zile mai târziu, împreună cu cinci țesători, toți purtând pălării negre, Amos însoți sicriul de acasă, de-a lungul High Street și apoi în jos pe Main Street, până la catedrală, unde îl așezară cu toții pe niște capre înălțate în fața altarului.

Amos fu surprins de mulțimea din navă. Veniseră mai mult de o sută de oameni, poate chiar două sute. Jane se afla printre ei, ceea ce-i făcea plăcere.

Amos avea sentimente amestecate în legătură cu catedrala. Metodiștilor le displăcea pompa bisericii tradiționale, robele și ornamentele incrustate cu pietre prețioase; ei preferau să țină slujbele într-o cameră simplă, cu decorațiuni elementare. Atenția era îndreptată către ceea ce se întâmplă în mintea

credinciosului. În ciuda acestui lucru, Amos se simțea întotdeauna impresionat de stâlpii măreți ai catedralei și de bolțile sale plutitoare. Singurul lucru care-i displăcea cu adevărat la Biserica Angliei era atitudinea sa dogmatică. Clerul considera că el ar fi trebuit să creadă ceea ce i se spunea să creadă, în timp ce metodiștii îi respectau dreptul de a avea propria părere.

Biserica avea aceeași atitudine ca și tatăl lui, care zăcea acum în coșciug.

În sfârșit, se eliberase de tirania tatălui său, se gândea el în timp ce începea slujba, dar această libertate îi aducea și anxietate. Trebuia să se afle la Kingsbridge ca să discute cu clienții și să cumpere lână, prin urmare avea nevoie de cineva care să-i preia turele. Plănuia să facă stocuri de materiale, astfel încât să nu fie dezechilibrat de eventuale crize, dar ăsta nu era un lucru simplu, pentru că trebuia să cumpere când prețurile aveau să fie scăzute. Ar fi vrut să-și extindă afacerea, dar nu știa unde ar fi putut să găsească mai mulți meșteșugari, mai ales torcători. „Am nevoie de ajutor, se gândi el, mai ales acum, când bătrânul nu mai este. Nu mă așteptam la asta."

Era atât de absorbit de îngrijorările sale, încât sfârșitul slujbei îl surprinse și avu nevoie de un moment ca să înțeleagă că trebuia să ridice sicriul.

Îl purtară pe Obadiah în lungul navei, îl scoaseră prin marea ușă de vest și ocoliră spre latura nordică a bisericii, unde se afla cimitirul. Continuară pe lângă mormântul monumental al abatelui Philip, călugărul al cărui nume era legat de construcția catedralei, în urmă cu mai bine de șase sute de ani. Apoi se opriră la un mormânt proaspăt săpat.

Vederea gropii adânci și a mormanului de pământ afânat care se înălța alături îl șocă profund pe Amos. Nu era nimic neobișnuit sau neașteptat în această priveliște; ceea ce-l șoca era gândul că trupul tatălui său avea să zacă în groapa aceea rece și noroioasă, până în ziua Judecății de Apoi.

Fără nicio altă rugăciune, coborâră coșciugul în mormânt.

Amos luă o mână de pământ din morman. Preț de un moment, rămase în picioare la marginea gropii, privind în jos, șocat de sumbra finalitate a ceea ce era pe cale să facă. Apoi împrăștie peste coșciug pământul pe care-l ținea în mână. Când se termină totul, se întoarse.

Mama lui, suspinând zgomotos, făcu același lucru, apucând o mână de pământ și aruncând-o peste coșciug. Apoi se îndepărtă nesigură. În timp ce alți participanți la înmormântare stăteau la coadă așteptând să le vină rândul, mama îl apucă pe Amos de braț și îi spuse:

– Du-mă acasă.

Ellen pregătise casa pentru o mare adunare. Pe hol se afla un butoi de bere, împreună cu zeci de căni de lut, iar masa din sufragerie era acoperită de platouri cu prăjituri, tarte, plăcinte cu brânză și pâine îndulcită cu melasă. La etaj, salonul fusese pregătit pentru cei mai importanți oaspeți, iar acolo existau sherry, vin de Madeira și un vin roșu, alături de cele mai rafinate gustări: pateuri de vânat, pește sărat, plăcintă de iepure și creveți.

Văzând toate acestea, mama lui încercă să se adune. Își scoase paltonul și se apucă să așeze totul astfel încât să arate perfect. Amos se pregăti să întâmpine oaspeții, iar după vreo două minute, începură să sosească primii. Strângea mâini, le mulțumea oamenilor pentru condoleanțe, îi îndemna pe oaspeții obișnuiți să se servească singuri cu bere și îi dirija pe musafirii speciali la etaj, inclusiv pe canonicul Midwinter și pe Jane. Începea să se simtă ca un țesător, repetând aceleași acțiuni iar și iar, până când deveniră toate simple automatisme.

Toată lumea vorbea despre Franța. Revoluționarii îl decapitaseră pe regele Ludovic al XVI-lea și apoi declaraseră război Angliei. Spade le spuse că cea mai mare parte a armatei regulate britanice se afla fie în India, fie în Caraibe. Miliția din Shiring făcea, de acum, exerciții în teren în fiecare zi, în împrejurimile orașului Kingsbridge.

Amos era dornic să discute cu Jane și, când oaspeții începură să plece, o căută. Se gândea că ea ar fi putut să îl ia ceva mai în serios acum, când era proprietarul unei afaceri. Era o fire practică, ceea ce reprezenta un lucru bun la o nevastă, își spunea el, chiar dacă nu era foarte romantic.

Se duse la etaj și o găsi pe palier. Rochia ei era confecționată dintr-un flanel negru, lucios, care era surprinzător de strălucitor alături de părul ei negru.

– Te-am visat, îi spuse el încet, pentru ca ceilalți să nu-l poată auzi.

Ea îl privi cu ochii aceia gri și, ca întotdeauna, el se simți neajutorat.

– Un vis frumos, întrebă ea. Sau un coșmar?

– A fost foarte frumos. Doream să nu se mai termine.

Ea deschise ochii larg, având pe față o expresie uluită.

– Sper că te-ai comportat respectabil în visul acela.

– O, da. Doar stăteam de vorbă, așa cum facem acum, dar era... nu știu. Perfect.

– Despre ce discutam?

– Nu sunt sigur, dar părea să fie despre ceva la care țineam amândoi.

– Îmi închipui... Ea ridică din umeri. Cum s-a terminat?

– M-am trezit.

– Asta-i problema cu visele.

La fel ca întotdeauna când era cu ea, își dorea să nu fi vorbit, ca să se poată concentra să o privească. Ea nu trebuia să facă nimic: îl vrăjise fără să încerce.

– Lumea mea s-a întors cu fundul în sus de când am vorbit ultima dată cu tine, îi spuse el.

– Îmi pare foarte rău pentru tatăl tău.

– Deși ne-am certat destul de mult în ultimul an, sunt surprins de cât de trist mă simt pentru că l-am pierdut.

– Așa se întâmplă cu cei din familie. Chiar dacă-i urăști, tot îi iubești.

El se gândi că era o remarcă înțeleaptă, în genul celor pe care le-ar fi spus tatăl ei.

Nu știa cum să pună întrebarea pe care ar fi vrut să i-o adreseze. Se decise să treacă direct la subiect.

– Ai vrea să ieși cu mine?

– Deja m-ai întrebat asta, spuse ea. Iar eu ți-am răspuns.

Era descurajant, dar, pe de altă parte, nu era chiar o respingere directă.

– Mă gândeam că este posibil să te fi răzgândit, îi spuse el.

– De ce să mă fi răzgândit?

– Pentru că nu mai sunt un băiat care nu are nimic de oferit în afară de speranțe.

Ea se agită.

– Dar ești.

– Nu, zise el scuturând din cap. Dețin o afacere profitabilă. Și am o casă. Aș putea să mă însor și mâine.

– Dar afacerea ta a acumulat datorii mari.

El nu se aștepta la asta. Făcu un pas în spate, de parcă fusese amenințat.

– Datorii? Nu, nu-i adevărat.

– Tatăl meu spune că este.

Amos era uluit. Canonicul Midwinter nu răspândea bârfe aiurea.

– Cum așa? zise el. Cât de multe? Către cine?

– Nu știai?

– Încă nu știu.

– Nu pot să-ți spun de ce și nici nu știu câți bani au fost împrumutați, dar știu cui îi ești dator: consilierului Hornbeam.

Amos era nedumerit. Îl cunoștea pe Hornbeam, desigur; toată lumea îl cunoștea. Acesta venise la priveghi și Amos îl văzuse discutând cu prietenul

lui, Humphrey Frogmore, cu un minut în urmă. Hornbeam venise la Kingsbridge în urmă cu cincisprezece ani. Cumpărase afacerea cu haine care-i aparținuse socrului canonicului Midwinter, consilierul Drinkwater, și o transformase în cea mai mare întreprindere din oraș. Obadiah îl respectase ca pe un om de afaceri priceput, dar fără să-l placă prea mult.

– De ce ar fi împrumutat tatăl meu bani de la el? De la oricine?

– Nu știu.

Amos privi în jur, căutând cu privirea un bărbat înalt, agitat, îmbrăcat în haine sobre, dar scumpe, cu o perucă de un șaten-deschis, cârlionțată, singura concesie pe care o făcea vanității sale.

– A fost aici, dar sunt sigură că a plecat deja, spuse Jane.

– Mă duc după el.

– Amos, așteaptă!

– De ce?

– Pentru că nu este un om amabil. Când vei discuta cu el despre asta, ar trebui să fii înarmat cu toate informațiile.

Amos se forță să rămână nemișcat și să gândească.

– Ai perfectă dreptate, spuse el după un moment. Mulțumesc.

– Așteaptă până după plecarea tuturor oaspeților. Ajut-o pe mama ta să pună casa în ordine. Află adevărul despre finanțele tale. Și, pe urmă, du-te să discuți cu Hornbeam.

– Este exact ceea ce am să fac, spuse Amos.

Jane plecă împreună cu tatăl ei, dar unii dintre oaspeți mai zăboviră, împiedicându-l pe Amos să facă ceea ce avea nevoie urgentă să facă. Un grup de la parter părea hotărât să rămână până când butoiul se golea. Mama lui Amos și Ellen începură să curețe locul în jurul lor, îndepărtând vesela folosită și mâncarea rămasă. Apoi, în sfârșit, Amos le ceru politicos ultimilor străini să meargă acasă.

După aceea se duse în birou.

În cele două zile care trecuseră de la moartea tatălui său, fusese prea ocupat cu pregătirile pentru înmormântare ca să se uite în registre. Acum își dorea să-și fi făcut timp pentru asta.

Biroul îi era la fel de familiar ca orice altă parte a casei, dar acum își dădea seama că nu știa unde să găsească lucrurile importante. Existau facturi și chitanțe în sertare, dar și în cutii așezate pe jos. Un jurnal conținea nume și adrese din Kingsbridge și din alte părți, fără să indice dacă persoanele respective erau clienți, furnizori sau orice altceva. Într-un dulap se aflau câteva

registre grele, unele așezate în picioare și altele culcate, toate fără titluri. De câte ori îi adresase tatălui său întrebări despre bani, i se răspunsese că nu trebuia să-și bată capul cu asta până când nu împlinea douăzeci și unu de ani.

Începu cu registrele, alegând unul la întâmplare. Nu era dificil de înțeles. Prezenta banii primiți și banii plătiți zi de zi, precum și totalurile de la sfârșitul fiecărei luni. În cele mai multe luni, chitanțele de încasări depășeau cheltuielile, așa că se realiza un profit. Ocazional, existau și pierderi. Întorcând prima pagină, observă că era datată în urmă cu șase ani.

Găsi apoi registrul cel mai recent. Verificând totalurile lunare, observă că chitanțele de încasări totalizau, de obicei, mai puțin decât costurile. Se încruntă. Cum era posibil un asemenea lucru? Căută în urmă, în ultimii doi ani, și descoperi că pierderile crescuseră treptat. Dar existau câteva chitanțe cu o valoare mare, care fuseseră etichetate misterios: „Din contul H". Acestea prezentau sume rotunde – zece lire, cincisprezece lire, douăzeci de lire –, dar fiecare dintre ele echilibra, aproximativ, deficitul din cele câteva luni anterioare. Și mai erau mici sume regulate marcate ca: „Int. 5%".

Se creiona treptat o imagine și aceasta era, într-adevăr, îngrijorătoare.

Având o presimțire sumbră, întoarse pagina din spate și descoperi o coloană scurtă, cu titlul: „Contul H". Începea în urmă cu optsprezece luni. Fiecare intrare corespundea unei intrări din înregistrările lunare. Cele mai multe dintre numerele de pe pagina din spate erau negative.

Amos era îngrozit.

Tatăl lui pierduse bani timp de doi ani. Se împrumutase ca să-și acopere pierderile. Două intrări pozitive pe pagina din spate demonstrau că plătise o parte din banii datorați, dar fusese obligat, curând, să se împrumute din nou.

„Int." însemna dobândă și „H." trebuia să fie Hornbeam. Jane avusese dreptate.

Totalul scris la baza paginii din spate era de o sută patru lire, treisprezece șilingi și opt pence.

Amos era devastat. Crezuse că moștenise o afacere viabilă, dar se trezise cu o datorie masivă. O sută de lire era prețul de achiziție al unei case bune în Kingsbridge.

Trebuia să plătească tot ce datora. Pentru Amos, era rău și rușinos să datoreze bani și să nu-i plătească înapoi. Cu greu ar fi putut trăi cu el însuși dacă devenea genul acela de persoană.

Dacă putea să transforme pierderile într-un profit modest de o liră pe lună, tot i-ar fi trebuit aproape nouă ani ca să-și plătească datoria – și asta s-ar fi putut întâmpla fără să cumpere mâncare pentru el și mama lui.

Asta explica răutatea și discreția exagerată a tatălui său din ultimii ani. Obadiah își ținea ascunse pierderile – poate în speranța că putea răsturna cursul afacerii, deși părea să fi făcut prea puțin în acest sens. Sau poate că boala, care se arătase sub forma unei respirații tot mai îngreunate, îi afectase cumva și mintea.

Amos avea să afle mai multe de la Hornbeam. Dar nu putea să-i adreseze, pur și simplu, întrebări. Avea nevoie să-l asigure că datoria urma să fie plătită cât se putea de repede. Pe Hornbeam trebuia să-l impresioneze hotărârea lui.

Și nu trebuia să-și facă griji doar pentru Hornbeam. Probabil că și alți oameni de afaceri din Kingsbridge aveau să stea cu ochii pe el. Cunoscându-l pe tatăl lui și văzând că Amos se dovedise un asistent competent, aveau să îl privească toți cu amabilitate, cel puțin la început. Dar dacă el începea prin a da faliment, prietenia lor s-ar fi diluat. Era important ca toată lumea să afle cât de intens muncea Amos ca să plătească datoriile tatălui său.

Avea să fie Hornbeam înțelegător, în ciuda atitudinii sale severe? Încercase să-l ajute pe Obadiah să facă față dificultăților afacerii, ceea ce era un semn bun – deși îi pretinsese dobândă, desigur. Și el îl cunoștea pe Amos încă din copilărie, ceea ce trebuia să conteze cumva.

Înarmat cu aceste gânduri optimiste, Amos părăsi biroul pe ușa dinspre stradă și se îndreptă spre reședința lui Hornbeam.

Aceasta se afla la nord pe High Street, în apropierea bisericii St Mark, într-un fost cartier sărac, unde vechile terase ieftine fuseseră demolate pentru a face loc unor case noi mai mari, cu grajduri. Casa lui Hornbeam avea ferestre simetrice și un portal cu coloane de marmură. Amos își amintea că tatăl său spunea că Hornbeam angajase un arhitect ieftin din Bristol, căruia îi dăduse o carte cu proiectele lui Robert Adam, cerându-i o versiune ieftină a unui palat clasic. Pe o latură și ușor în spatele clădirii principale, se afla curtea grajdurilor, unde un grăjdar înfrigurat spăla o trăsură.

Un valet îi deschise ușa. Avea un aer lugubru și, când Amos întrebă de consilierul Hornbeam, bărbatul spuse cu o voce de înmormântare:

– Să văd dacă este acasă, domnule.

Pășind înăuntru, Amos simți imediat atmosfera casei: întunecată, formală, strictă. În sală, un ceas înalt ticăia sonor și câteva scaune cu spătarul drept, confecționate din stejar lustruit, ofereau un confort redus. Nu exista niciun covor. Deasupra unei vetre reci, într-o ramă aurită, se afla un portret al lui Hornbeam, în care avea un aer sever.

În timp ce aştepta, apăru fiul lui Hornbeam, Howard, care urca pe o scară ce venea de la subsol, ca un secret al familiei care ieşea la lumină. Era un tip masiv, suficient de amabil însă atunci când se afla departe de tatăl lui. Amos şi Howard fuseseră colegi la liceul din Kingsbridge; Howard era cu vreo doi ani mai tânăr şi oarecum nătâng. Creierul tatălui său şi personalitatea puternică a acestuia fuseseră moştenite de copilul său mai tânăr, Deborah, căreia nu i se permisese să meargă la liceu, desigur.

Howard îl salută pe Amos şi îşi strânseră mâinile. Valetul melancolic reapăru şi îi spuse că domnul Hornbeam îl putea primi pe Amos. Howard spuse:

– Îl conduc eu acolo, Simpson.

Apoi îl însoţi pe Amos la o uşă din spatele sălii şi, după ce îl introduse în biroul lui Hornbeam, se retrase.

Camera era precum o celulă: fără covoare, fără picturi, fără draperii şi cu un foc anemic într-o vatră mică. Hornbeam era aşezat în spatele biroului, încă îmbrăcat în hainele de la înmormântare. Se apropia de patruzeci de ani, avea faţa cărnoasă şi sprâncene groase. Îşi luă în grabă o pereche de ochelari, de parcă ar fi fost ruşinat că avea nevoie de ei. Nu-i spuse lui Amos să ia loc.

Amos nu era complet străin de ostilitate şi nu se simţea intimidat de răceala lui Hornbeam. Mai întâlnise ţesători şi torcători nemulţumiţi, precum şi clienţi nefericiţi, şi ştia că aceştia puteau să fie îmbunaţi.

– Vă mulţumesc pentru că aţi venit la înmormântarea tatălui meu, domnule, spuse el.

Hornbeam era ciudat din punct de vedere social, iar acum ridică din umeri, o reacţie nepotrivită.

– Amândoi am fost consilieri, spuse el. După un moment, adăugă: Şi prieteni.

Nu-i oferi ceai sau vin.

Rămas în picioare în faţa biroului, ca un elev neascultător, Amos spuse:

– Am venit să vă văd pentru că tocmai am aflat că tatăl meu împrumuta bani de la dumneavoastră. El nu mi-a spus niciodată.

Hornbeam spuse doar:

– O sută patru lire.

Amos zâmbi.

– Treisprezece şilingi şi opt pence.

Hornbeam nu-i zâmbi, la rândul său.

– Da.

– Vă mulţumesc pentru că l-aţi ajutat atunci când a avut nevoie.

Hornbeam nu dorea să fie perceput ca unul care împărțea favoruri cu generozitate.

– Nu sunt un filantrop. I-am cerut dobândă.

– Cinci la sută. Pentru un împrumut personal riscant, nu e deloc exorbitant.

Era clar că Hornbeam nu știa ce să răspundă la asta, așa că se limită la a înclina din cap în semn de recunoaștere.

Amos înțelese că șarmul său nu avea niciun efect asupra indiferenței de piatră a lui Hornbeam.

– În orice caz, spuse el, acum este datoria mea să returnez împrumutul.

– Într-adevăr, așa este.

– Nu eu am creat problema, dar trebuie să o rezolv.

– Continuă.

Amos își adună gândurile. Avea un plan – și era unul bun, se gândi el. Poate că era suficient de bun ca să depășească irascibilitatea lui Hornbeam.

– Mai întâi, trebuie să fac afacerea profitabilă, astfel încât să nu mai fie nevoie de alte împrumuturi. Tatăl meu a adunat stocuri vechi care nu erau prea populare printre clienți: voi scădea prețul ca să scap de ele. Și aș dori să mă concentrez pe haine de calitate mai bună, care pot fi vândute la prețuri mai mari. În acest fel, cred că pot să revin la profit într-un an. Sper să pot începe să plătesc împrumutul din ziua de Anul Nou, în 1794.

– Așa să faci.

Acesta nu era un răspuns încurajator. Cu siguranță Hornbeam ar fi trebuit să fie mai fericit aflând că avea să își recupereze banii. Dar el fusese întotdeauna un taciturn.

Amos încercă să meargă mai departe.

– Apoi sper să pot face afacerea și mai profitabilă, astfel încât să pot crește viteza plăților.

– Și cum intenționezi să faci asta?

– Prin extindere, în special. Voi căuta mai mulți torcători, astfel încât să am o aprovizionare solidă cu fir, și apoi mai mulți țesători.

Hornbeam clătină din cap, aproape ca și cum ar fi aprobat, și Amos se simți ceva mai bine.

În speranța de a obține o susținere mai clară, spuse:

– Sper să considerați că planul meu este practic.

Hornbeam nu răspunse la asta, în schimb întrebă:

– Când te aștepți să lichidezi datoria?

– Cred că pot face asta în patru ani.

Urmă o pauză lungă, apoi Hornbeam spuse:

– Ai la dispoziție patru zile.

Amos nu înțelegea.

– Ce vreți să spuneți?

– Ceea ce am spus. Îți dau patru zile ca să-mi plătești datoria.

– Dar... tocmai v-am explicat...

– Iar acum îți explic eu.

Amos avea un sentiment foarte bizar, dar își mușcă limba și spuse doar atât:

– Vă rog...

– Eu nu ți-am împrumutat banii ție, i-am împrumutat tatălui tău. Îl cunoșteam și aveam încredere în el. Dar acum, el este mort. Pe tine nu te cunosc, nu am încredere în tine și nici nu-mi pasă de tine. Nu îți voi împrumuta bani și nu îți voi permite să preiei împrumutul tatălui tău.

– Ce înseamnă asta?

– Asta înseamnă că trebuie să-mi returnezi împrumutul în patru zile.

– Dar nu pot.

– Știu. Așa că la finalul celor patru zile eu voi prelua afacerea ta.

Amos îngheță.

– Nu puteți face asta!

– Ba pot. Este ceea ce am convenit cu tatăl tău, iar el a semnat un contract în acest sens. Vei găsi o copie a respectivului document undeva printre hârtiile tatălui tău, iar eu am una chiar aici.

– Deci nu mi-a lăsat nimic!

– Tot stocul îmi aparține și, săptămâna viitoare, agenții mei de teren vor începe să-i abordeze pe meșteșugarii care au lucrat pentru tine. Afacerea va continua. Dar va fi a mea.

Amos privi intens spre fața lui Hornbeam. Era tentat să spună: *Pentru ce mă urăști?* Dar nu exista ură, ci doar o ușoară satisfacție care se vedea în zâmbetul vag, ceva mai mult decât o contracție a colțului gurii.

Hornbeam nu era malițios. Era doar lacom și nemilos.

Amos se simțea neajutorat, dar era prea mândru ca să accepte asta. Se îndreptă spre ușă.

– Ne vedem peste patru zile, domnule Hornbeam, spuse el.

Apoi ieși.

CAPITOLUL 8

Spade se afla la războiul său de țesut, înfășurând fir pe ratiera[1] verticală ca să formeze rețeaua de fire și fixând firele cu atenție, astfel încât să rămână tensionate. Se auzi o bătaie în ușă și, când ridică privirea, îl văzu pe Amos intrând.

Spade fu surprins să-l vadă în lume și pus pe treabă la atât de scurt timp după înmormântare. Deși îndurerat, Amos arăta mai degrabă învins. Pentru el, era ceva neobișnuit: indiferent cât de neliniștit sau de furios ar fi fost, părea mereu susținut de un optimism tineresc. Acum părea să fi renunțat la speranță. Spade simți un val de compasiune.

– Salut, Amos, spuse el. Vrei o ceașcă de ceai?

– Da, te rog, răspunse Amos. Am fost la Hornbeam, iar el nu mi-a oferit de băut nici măcar o blestemată de apă.

Spade râse.

– Ar pretinde că nu-și permite.

– Nenorocitul...

– Haide, povestește-mi!

Spade avea un depozit și un atelier cu un mic apartament, potrivit pentru un bărbat singur. Deși țesea mult el însuși, folosea și alți lucrători, inclusiv un țesător care era aproape la fel de priceput pe cât era el, Sime Jackson. Țesutul era bine plătit, dar Spade era ambițios și dorea mai mult.

Acum îl conduse pe Amos în apartamentul său, care avea un pat îngust, o masă rotundă și o vatră. Era o locuință austeră. Spade își folosea întreaga energie creativă pentru țesut: era ceea ce-l incita mai mult decât orice.

– Stai jos, îi spuse el, arătând spre un scaun de lemn.

Puse un ibric cu apă pe foc și adăugă câteva linguri de ceai dintr-o oală, apoi se așeză pe un taburet, în timp ce ibricul se încingea.

---

[1] Grilaj de bare metalice, parte a războiului de țesut, care folosește la tensionarea și dirijarea firelor (n.tr.)

– Ce mai pune la cale acum bătrânul diavol?

Amos își apropie mâinile de căldura focului. Avea un aer nefericit și lui Spade îi părea rău pentru el.

– Am descoperit că tatăl meu pierdea bani de doi ani, rosti Amos.

– Hm... Părea să-și fi pierdut energia.

– Dar Hornbeam îl ținea pe linia de plutire, împrumutându-l cu bani.

Spade se încruntă.

– Nu e stilul lui Hornbeam să dea o mână de ajutor unui prieten aflat în necaz.

– I-a cerut dobândă.

– Desigur. Cât de mult îi datorezi?

– O sută patru lire, treisprezece șilingi și opt pence.

Spade fluieră.

– Asta înseamnă enorm.

– Abia dacă îmi vine să cred că am ajuns în situația asta, spuse Amos, iar Spade fu mișcat de uluirea sa tinerească.

– Sunt un negustor cinstit și muncesc din greu, dar sunt falit. Mă simt ca un prost. Cum de mi s-a putut întâmpla așa ceva?

Sărmanul băiat părea în agonie. Spade se ridică în picioare, gândindu-se la cele auzite, și turnă apă clocotită peste frunzele de ceai.

– Pur și simplu va trebui să-i plătești datoria. S-ar putea să dureze ani, dar încercarea asta îți va aduce o reputație foarte bună.

– Ani, da. Dar Hornbeam mi-a acordat patru zile.

– Ce? Este imposibil. Ce e în capul lui?

Spade amestecă ceaiul în oală, apoi îl turnă în căni.

– I-am spus lui Hornbeam că nu pot face asta.

– Și el ce ți-a răspuns?

– A spus că îmi va prelua afacerea. Că are un contract.

Spade se dumiri.

– Deci asta era...

– Ce vrei să spui cu *asta era*? întrebă Amos.

– Mă întrebam de ce o persoană atât de strânsă la pungă cum este Hornbeam ar împrumuta bani unei afaceri în pierdere. Acum știu. Îi întinse lui Amos o cană. De fapt, nu o făcea din amabilitate. Se aștepta ca tatăl tău să dea faliment și în tot acest timp plănuia să preia afacerea lui.

– E chiar atât de viclean?

– Omul este de nestăvilit. Vrea să stăpânească lumea.

– Poate că ar trebui doar să-i rup gâtul și să fiu spânzurat pentru crimă.

Spade zâmbi.

– Nu face asta încă. Nu mi-ar plăcea să te văd spânzurat și cred că majoritatea oamenilor din Kingsbridge ar simți același lucru.

– Nu știu ce altceva să fac.

– Cât timp spuneai că ți-a lăsat Hornbeam?

– Patru zile. De ce?

– Mă gândesc...

Speranța străluci pe fața lui Amos.

– La ce te gândești?

– Nu renunța la speranță. Încerc să născocesc o altă cale de scăpare, dar s-ar putea să nu funcționeze.

– Spune-mi.

– Nu, lasă-mă să o rumeg.

Amos își domoli nerăbdarea cu un efort vizibil.

– În regulă. Voi încerca orice.

– Astăzi este marți. Patru zile înseamnă sâmbătă. Hai să ne întâlnim vineri după-amiază.

Amos își goli cana și se ridică în picioare pregătindu-se să plece.

– Nu poți să-mi dai niciun indiciu?

– Probabil că nu va funcționa. Îți spun precis vineri.

– Ei bine, îți mulțumesc pentru că, cel puțin, te gândești la asta. Ești un adevărat prieten, Spade.

După plecarea lui, Spade rămase așezat o vreme, reflectând. Ceva nu era în regulă cu Hornbeam. Omul era bogat; era un personaj de vază în oraș, consilier și judecător de pace; era însurat cu o femeie drăguță, supusă, care îi născuse doi copii. Ce anume îl împingea de la spate? Deținea mai mulți bani decât ar fi putut cheltui, având în vedere că nu era interesat să organizeze petreceri fastuoase, să cumpere cai de curse sau să meargă în cluburile de jocuri de noroc din Londra și să piardă sute de lire pe o singură carte. Și totuși era atât de lacom, încât era gata să-l exploateze pe fiul lipsit de experiență al unui bărbat decedat, ca să-i preia afacerea.

Dar poate că putea să fie împiedicat.

În mintea lui prindea contur o idee.

Își puse mantaua, ieși în aerul rece și porni spre casa canonicului Midwinter.

Cele mai vechi și mai elegante case din Kingsbridge se aflau în posesia bisericii și erau rezervate pentru cei mai de seamă clerici ai săi. Midwinter

avea o vilă în stil iacobin, aflată peste drum de catedrală, probabil cea mai râvnită clădire din oraș. Spade fu introdus într-un salon confortabil, decorat în stilul clasic, stil care era la modă încă de când Spade fusese suficient de în vârstă ca să remarce astfel de lucruri: un tavan pictat în culori vii, scaune cu picioare fusiforme, un șemineu pe care se afla o pereche de urne de culoare crem, decorate cu benzi curbe și festoane – realizate probabil în faimoasa fabrică a lui Josiah Wedgwood. Spade presupuse că încăperea fusese decorată de fosta soție a lui Midwinter.

Canonicul își lua ceaiul împreună cu Jane, fiica lui. Era o fată chiar frumoasă, se gândi Spade, cu ochii mari, gri. Toată lumea știa că Amos era îndrăgostit de ea și Spade putea să înțeleagă de ce, deși el o considera mai degrabă rece și, poate, puțin prefăcută. Cea mai mare bârfitoare din oraș, Belinda Goodnight, îi spusese lui Spade că Jane n-avea să se mărite niciodată cu Amos.

Midwinter mai avea și doi fii, băieți dezghețați, mai în vârstă decât Jane, amândoi plecați la Universitatea din Edinburgh. Metodiștii preferau să-și trimită fiii la universitățile scoțiene, care-i învățau mai puțină dogmă a Bisericii Angliei și mai multe subiecte utile, cum erau medicina și ingineria.

Midwinter și Jane îl salutară cu căldură pe Spade. El se așeză și acceptă o ceașcă de ceai. După câteva schimburi de replici politicoase, el le spuse povestea lui Amos și Hornbeam.

Jane era revoltată.

– Ce lucru urât a făcut Hornbeam... și chiar în ziua înmormântării tatălui lui Amos.

Midwinter comentă:

– Hornbeam se va asigura că hârtiile sunt în perfectă ordine și că nu se poate face nicio contestație la adresa contractului.

– Fără îndoială, spuse Spade.

– Cu siguranță vom putea împiedica să se întâmple asta, comentă Jane.

– Există o posibilă soluție, spuse Spade. Din acest motiv am venit aici.

– Continuă, zise Midwinter.

Spade le formulă ideea care îi înflorise în minte.

– Amos este un băiat deștept și muncitor. Dacă i se acordă timp, sunt convins că își va putea plăti datoria.

– Dar exact timpul este ceea ce îi refuză Hornbeam, spuse Midwinter.

– Ce-ar fi dacă ne-am aduna câțiva dintre noi și i-am împrumuta lui Amos banii de care are nevoie ca să-l plătească pe Hornbeam până sâmbătă?

Jane spuse cu entuziasm:

– Ce idee minunată!

Midwinter aprobă încet din cap.

– Există un risc, dar, după cum spuneai, este foarte probabil ca Amos să plătească, în cele din urmă.

– Cred că putem să sprijinim un coleg metodist în vremuri de restrişte. Sunt sigur că se vor găsi destui oameni.

– Sunt absolut convins.

Spade era mulțumit că lui Midwinter îi plăcea ideea, dar mai era un lucru pe care îl putea face şi care, aproape sigur, i-ar fi garantat succesul – iar acesta era să contribuie el însuşi la împrumut.

Mai întâi, spuse:

– Eu aş fi bucuros să contribui cu zece lire.

– Foarte bine.

– Dacă doriți să mă susțineți, domnule canonic Midwinter, şi să vă înscrieți cu zece lire, mă voi afla într-o poziție foarte bună ca să le solicit şi altor metodişti să ni se alăture.

Urmă o pauză în care Spade aşteptă cu emoție reacția lui Midwinter.

În cele din urmă, acesta spuse:

– Da, aş fi bucuros să contribui cu zece lire.

Spade respiră uşurat şi trecu mai departe.

– Va trebui să stabilim o dată de închidere a datoriei – să spunem peste zece ani, începând de acum.

– Sunt de acord.

– Şi să-i cerem lui Amos dobândă.

– Desigur.

Jane comentă gânditoare:

– Amos va trebui să-şi economisească toți banii ca să plătească împrumutul. Urmează să fie sărac vreme de zece ani.

– Adevărat, spuse Spade. Şi, cel mai important, mi-ar plăcea ca dumneata, domnule canonic Midwinter, să fii trezorierul acestui fond.

Midwinter ridică din umeri.

– Tu ai putea să fii trezorier. Oamenii ştiu că eşti cinstit.

Spade zâmbi.

– Dar dumneata eşti canonic la catedrală, eşti mult mai strălucitor.

– Prea bine.

Jane bătu din palme.

– Deci Amos va fi salvat... în cele din urmă.
– Încă n-am rezolvat treaba, spuse Spade. Abia am început.

* * *

Lui Spade îi plăcea magazinul surorii lui. El și Kate împărtășeau aceeași dragoste pentru textile: iubeau culorile, diferitele tipuri de țesături, atingerea moale a merinosului, aspectul solid al tweedului. Tatăl lor fusese țesător, iar mama lor cusătoreasă, așa că se născuseră în industria textilă, așa cum prinții și prințesele se nășteau în trândăvie și lux.

Examină haina pe care Kate o confecționase pentru Arabella Latimer, soția episcopului. Avea un guler de pelerină în trei straturi, mâneci strânse și o talie înaltă, strânsă, care cădea în falduri spre glezne și care punea în valoare culorile bogate și modelul în carouri, subestimat, al materialului.

– Va arăta minunat pe ea, spuse Spade. Știam că așa va fi.

– Ar fi bine să ai dreptate, spuse Kate. Plătește o mulțime de bani pentru ea.

– Ai încredere în mine, zise Spade. Știu ce îi face plăcere unei femei.

Kate pufni disprețuitor și Spade râse.

Kate însăși purta o mulțime de dantelă: o eșarfă de dantelă peste umeri, volane lungi și dantelate pe mâneci, precum și o jachetă din dantelă. Avea o față drăguță, iar dantela i se potrivea; dar adevăratul motiv era acela că investise într-un stoc mare și astfel prezenta materialul clienților.

Magazinul ocupa parterul unei case de pe High Street, care fusese casa copilăriei lui Kate și Spade. Kate locuia acolo împreună cu partenera ei, Rebecca. La etajul de deasupra se aflau dormitoarele, care puteau fi folosite drept cabine de probă de către clienții care-și încercau hainele. Deasupra acelui nivel se aflau camerele lui Kate și Rebecca, iar bucătăria se găsea la subsol.

În timp ce Spade admira haina doamnei Latimer, cumnatul său coborî de la etaj, îmbrăcat într-o uniformă nouă-nouță de miliție. În mod normal, Kate nu confecționa haine pentru bărbați, dar Freddie Caines era fratele mai tânăr al fostei soții a lui Spade. Freddie avea optsprezece ani și tocmai fusese recrutat pentru miliție; Kate îi confecționase uniforma ca o favoare specială.

– Ei bine, spuse Kate, arăți chiar splendid!

Chiar arăta bine, iar rânjetul de pe fața lui spunea că știa și el acest lucru.

– Vei fi singurul recrut din toată miliția din Shiring care poartă o uniformă croită pe măsură, spuse Spade.

Ofiţerii îşi făceau uniformele pe comandă, dar celelalte grade aveau uniforme făcute de-a gata.

– Pot să o păstrez pe mine? întrebă Freddie. Vreau să o prezint.

– Desigur, spuse Kate.

– Voi reveni să-mi iau hainele vechi – au rămas la etaj.

În timp ce Freddie pleca, doamna Latimer intră pe uşa dinspre stradă, cu vârful nasului înroşit de frig. Spade se înclină şi Kate făcu o reverenţă: soţia unui episcop merita respect.

Dar Arabella Latimer se purta întotdeauna informal şi foarte prietenos. Observă imediat pe masă haina cea nouă.

– Asta este? întrebă ea. Este superbă.

Mângâie şi strânse materialul cu ambele mâini, bucurându-se sincer de senzaţie. „Este o femeie senzuală, se gândi Spade. Ce risipă să fie soţia acelui episcop gras..."

– Probeaz-o, îi spuse Kate. Scoate-ţi pelerina!

Doamna Latimer încă purta hainele de la înmormântare. Spade trecu în spatele ei.

– Dă-mi voie să te ajut!

Părul ei mirosea bine, iar el simţi imediat pomada parfumată pe care o folosea pentru buclele arămii.

Ea ridică umerii ca să-şi scoată pelerina, pe care Spade o agăţă într-un cârlig. Pe sub pelerină purta o mătase uluitor de strălucitoare, având tonul negru-maroniu al lemnului ars. Doamna Latimer ştia ce i se potriveşte.

Kate ridică haina cea nouă şi o ţinu astfel încât ea să o îmbrace.

Spade privea intens, concentrându-se mai degrabă asupra ei decât asupra hainei. Părul ei era un poem în diferite nuanţe: ceai tare, frunze de toamnă, ghimbir şi galben pai. Haina se aşeză perfect.

Ea închise nasturii.

– E puţin strâmtă, spuse apoi.

Kate deschise uşa camerei de lucru.

– Becca, draga mea, vrei, te rog, să vii şi să arunci o privire?

Rebecca veni din camera din spate, aducând o pernă cu ace şi un degetar. Era cu totul diferită de Kate, având un aspect comun şi anost, conferit mai ales de părul prins strâns şi mânecile suflecate. Făcu o reverenţă înspre doamna Latimer, apoi se învârti în cerc în jurul ei, privind critic spre haină.

– Hm, rosti ea. Apoi, ca şi cum şi-ar fi amintit care era datoria ei, adăugă: Arată minunat.

- E adevărat, spuse Kate.

- Este prea strânsă la corsaj, zise Becca. Scoase o bucată de cretă din mânecă și făcu un semn pe haină. Cu doar câțiva centimetri, adăugă ea. Trecând în spatele doamnei Latimer, își trecu mâinile în jos, pe marginea hainei. Și la talie. Apoi făcu un alt semn cu creta. Umerii sunt perfecți. Păși în spate. Fusta cade perfect. Orice altceva arată excelent.

Doamna Latimer se privi în oglinda cea mare.

- Dumnezeule, mi s-a înroșit nasul.

- E din cauza ginului, spuse Spade.

- David! exclamă Kate. Folosea numele lui adevărat doar atunci când îl certa – la fel cum făcuse și mama lor.

- E de la vântul înghețat, spuse chicotind doamna Latimer, dovedind că nu o deranjase gluma. Studie haina în oglindă și adăugă: Abia aștept să o port.

- Pot să o termin până mâine, spuse Becca.

- Minunat.

Doamna Latimer descheie haina, iar Kate o ajută să și-o scoată; apoi Spade îi ținu pelerina. În timp ce își lega panglica care îi închidea gulerul, ea i se adresă Beccăi:

- O să revin mâine.

- Mulțumesc, doamnă Latimer, răspunse aceasta.

Apoi, doamna Latimer ieși.

- Ce femeie atrăgătoare, zise Kate. Frumoasă, încântătoare și cu o siluetă perfectă.

Becca spuse tăios:

- Dacă-ți place de ea așa de mult, dă-i drumul, dă-te la ea!

- Aș face-o, draga mea, dacă n-aș avea pe cineva mai bun.

Becca păru îmbunată.

Apoi Kate adăugă:

- În afară de asta, ea nu e tentată de genul nostru.

- Ce te face să fii atât de sigură? spuse Becca.

- Îl place prea mult pe fratele meu.

- Prostii, spuse Spade râzând.

Părăsi casa pe ușa din spate. Când el și Kate moșteniseră locul, Spade construise un depozit în spate, acolo unde înainte fusese o livadă, iar sora lui preluase casa.

Kate și Becca trăiau ca un cuplu, împărțind toate chestiunile care erau importante. Se iubeau sincer și împărțeau patul. Erau foarte discrete, dar

Spade era extrem de apropiat de sora lui și îi cunoștea secretul de mulți ani. Era însă sigur că nimeni altcineva nu mai știa.

Traversă curtea și când ajunse la depozit, văzu silueta înaltă a lui Amos Barrowfield intrând pe poartă de pe aleea din spate.

Era vineri și Spade urma să se întâlnească la depozit cu el. Amos era palid, cu ochii măriți, agitat. Spade lăsă deschisă ușa de la depozit.

– Intră, îi spuse el.

Îl conduse în apartamentul său, apoi se așezară și rosti:

– Am vești pentru tine!

Amos părea înspăimântat.

– Bune sau rele?

Spade băgă mâna în cămașă și scoase o bucată de hârtie.

– Citește asta.

Amos luă hârtia.

Era o bancnotă scrisă de mână, extrasă de la banca Thomson's din Kingsbridge, cea mai veche dintre cele trei bănci din oraș, și reprezenta un ordin de plată pentru suma de o sută patru lire, treisprezece șilingi și opt pence, care trebuia plătită lui Joseph Hornbeam.

Amos fu incapabil să vorbească. Când ridică privirea spre Spade, ochii îi erau plini de lacrimi.

– Acesta este un împrumut, desigur, spuse Spade.

– Abia dacă pot să cred. Sunt salvat.

Spade îi explică detaliile, încercând să-l calmeze pe Amos.

– Canonicul Midwinter este administratorul unui grup format din câțiva dintre colegii tăi metodiști, care s-au unit ca să te ajute să ieși din necaz.

– Nu pot să cred cât sunt de norocos.

– În orice caz, te sfătuiesc să ții pentru tine proveniența banilor. Nu este treaba nimănui altcuiva.

– Desigur.

– Va trebui să plătești o dobândă de patru la sută și să returnezi întreg capitalul în termen de zece ani.

Amos se uită spre Spade cu infinită admirație.

– Tu ai făcut să se întâmple asta, nu-i așa?

– Canonicul Midwinter și cu mine, împreună.

– Cum aș putea vreodată să-ți mulțumesc?

Spade scutură din cap.

– Muncește mult, condu-ți bine afacerea și plătește pe toată lumea când va veni timpul. Asta este tot ce doresc de la tine.

– Așa voi face, îți jur. Abia dacă pot să cred că am un asemenea noroc, slavă Domnului! Îți mulțumesc.

Spade se ridică.

– Încă nu s-a terminat. Trebuie să ne asigurăm că Hornbeam nu încearcă vreo șmecherie.

– În regulă.

– Mai întâi, va trebui să semnezi cu canonicul Midwinter un acord pentru împrumutul respectiv, în fața judecătorului de pace. Apoi, trebuie să-i dai bancnota lui Hornbeam și îți sugerez foarte serios să faci și acest lucru în fața unui judecător.

– Care dintre ei?

La Kingsbridge existau mai mulți judecători și unii dintre ei erau acoliții lui Hornbeam, cum era, de exemplu, Humphrey Frogmore.

Spade spuse:

– Am vorbit cu consilierul Drinkwater, președintele judecătorilor. El este socrul lui Midwinter, după cum știi.

– Bună alegere.

Drinkwater era cunoscut ca fiind onest.

– Va trebui să-l plătești, desigur: el îți va cere cinci șilingi. Judecătorii cer adesea bani pentru astfel de servicii.

Amos râse.

– Acum îmi pot permite asta.

Părăsiră depozitul lui Spade. Mai întâi, trecură pe la locuința lui Amos ca să ia cei cinci șilingi din seiful său. Apoi, se duseră la locuința lui Drinkwater din Fish Lane. Era o casă pe jumătate construită din lemn, modestă și veche.

Drinkwater îi aștepta într-o cameră care-i servea drept birou, așezat în spatele unei mese pe care se aflau toate obiectele de scris necesare: pene de scris, hârtie, cerneală, nisip și ceară pentru sigilii. Era chel, dar în ziua aceea purta o perucă, ceea ce însemna că juca un rol oficial.

Citi acordul de împrumut pe care-l redactase Spade.

– Perfect normal, spuse el și îl împinse peste masă.

Amos ridică o pană, o înmuie în călimara cu cerneală și își scrise numele, apoi Drinkwater semnă ca martor.

Spade luă documentul, presără nisip peste el, ca să se usuce cerneala, apoi îl rulă cu grijă și îl băgă în haina sa.

– Acum trebuie să mă asigur că voi returna banii, zise Amos.

– Așa să faci, spuse Drinkwater. Toți avem încredere în tine.

Amos părea descurajat, dar era hotărât.

Drinkwater își puse o pelerină ponosită, apoi cei trei bărbați ieșiră și porniră spre casa lui Hornbeam.

În timp ce așteptau în hol, uitându-se la portretul lui Hornbeam, Amos spuse:

– Ultima dată când am fost aici am suferit cel mai puternic șoc din viața mea.

– Acum este rândul lui Hornbeam să fie șocat, zise Spade.

Un valet îi introduse în birou. Hornbeam părea uluit să-i vadă acolo.

– Ce înseamnă asta? spuse el enervat. Îl așteptam pe tânărul Barrowfield, nu o delegație.

– Este vorba despre împrumutul tânărului Barrowfield, zise Spade.

– Dacă ați venit să cereți îndurare, vă pierdeți timpul.

– O, nu, spuse Spade. Nu ne așteptăm să arăți îndurare.

Atitudinea arogantă a lui Hornbeam fu zdruncinată de un sâmbure de îndoială.

– Ei bine, nu-mi irosiți timpul. Ce doriți?

– Nimic, spuse Spade. Dar Barrowfield are ceva pentru tine.

Amos îi dădu nota bancară.

Apoi Drinkwater spuse:

– Hornbeam, înainte să prezinți nota la bancă, va trebui să predai toate documentele pe care le deții legate de datoriile pe care le are față de tine răposatul ObadiahBarrowfield. Îmi închipui că este legătura de pe biroul tău, dar dacă nu ești capabil să pui mâna pe ele imediat, trebuie să-i înapoiezi de îndată nota tânărului Barrowfield.

Fața plină a lui Hornbeam deveni palidă, apoi roz și, în sfârșit, roșie de furie. Ignorându-l pe Drinkwater, îl privi pe Amos.

– De unde ai făcut rost de bani? țipă el.

Amos păru intimidat, dar nu cedă.

– Nu cred că ai nevoie să știi asta, domnule consilier.

Bine lucrat, Amos, gândi Spade.

– I-ai furat! țipă Hornbeam.

Drinkwater interveni:

– Te pot asigura, Hornbeam, că banii au fost obținuți în mod cinstit.

Hornbeam se întoarse spre Drinkwater.

– Ce treabă ai tu, de te bagi în chestia asta? Nu are nimic de-a face cu tine!

Drinkwater spuse cu blândețe:

– Sunt aici în calitate de judecător de pace, ca să fiu martor la o tranzacție legală: achitarea unei datorii. Pentru a evita orice dubiu, poate că ai fi dispus să scrii o notă simplă în care să menționezi că Barrowfield și-a achitat în întregime datoria. Eu voi fi martor și Barrowfield poate să o păstreze.

– Aici s-a petrecut ceva necurat! spuse Hornbeam.

– Calmează-te, înainte să spui ceva ce ai putea ajunge să regreți, spuse Drinkwater. Amândoi suntem judecători și este necuviincios ca noi doi să țipăm unul la altul ca niște negustori ambulanți.

Hornbeam păru pe punctul să rostească o replică, apoi se controlă. Fără să spună vreun cuvânt, smulse o foaie de hârtie, scrise rapid pe ea câteva rânduri, apoi i-o dădu lui Drinkwater.

Acesta o studie, apoi zise:

– Hm, este abia lizibilă.

Luă o pană și o semnă, apoi îi înmână documentul lui Amos.

Hornbeam rosti cu fălcile încleștate:

– Dacă asta încheie afacerile noastre, vă doresc tuturor o seară bună.

Cei trei se ridicară și părăsiră încăperea, murmurând urări de rămas-bun.

Când ajunseră în stradă, Spade își permise să râdă.

– Ce mai scenă! zise el. Omul era să facă apoplexie!

Amos îi spuse lui Drinkwater:

– Îmi pare rău că a fost atât de nepoliticos cu dumneata, domnule consilier.

Drinkwater dădu din cap.

– În seara asta mi l-am făcut dușman.

– Presupun că toți trei ne-am făcut un dușman din Hornbeam, zise Spade.

– Vă sunt atât de recunoscător amândurora, rosti Amos. Este un om pe care nu e bine să-l ai drept dușman.

– Știu, spuse Spade. Dar un bărbat trebuie să facă ceea ce este corect.

* * *

Spade se duse la magazin în dimineața următoare, sperând să o vadă pe doamna Latimer atunci când venea după haina cea nouă. Avu noroc. Ea intră ca o briză caldă, iar el se gândi din nou la cât de atrăgătoare era.

Când ea încercă haina, el îi privi trupul, prefăcându-se a verifica dacă haina i se potrivea. Ea avea rotunjimi delicioase, iar el nu se putu abține să nu își imagineze sânii ei pe sub haine.

Deși credea că este discret, ea îi surprinse privirea, spre stânjeneala sa profundă. Ea își ridică puțin sprâncenele și îi oferi o privire de interes nevinovat, de parcă privirea lui, deși o surprinsese, nu-i provocase neplăcere.

El se simți îngrozit pentru că fusese surprins holbându-se și își întoarse rapid privirea, simțind cum i se înroșesc obrajii.

– Se potrivește bine, murmură el.

– Da, spuse Kate. Cred că Becca a croit-o exact cum trebuie.

– Mă scuzați, doamnelor, trebuie să mă întorc la muncă, spuse Spade, apoi plecă pe ușa din spate.

Era supărat pe el însuși pentru că fusese atât de bădăran. Dar era și intrigat de reacția doamnei Latimer. Ea nu se simțise ofensată. Ba chiar păruse bucuroasă că el îi observase sânii.

„Ce naiba fac?“ se gândi el.

Fusese celibatar timp de un deceniu, de când murise soția lui, Betsy. Nu-i lipsea dorința: mai degrabă contrariul. Se gândise la câteva alte femei. Văduvii se recăsătoreau adesea, de obicei cu femei mai tinere; dar fetele nu-i puteau atrage atenția. El considera că trebuia să fii tânăr ca să te căsătorești cu o persoană tânără. Apoi fusese Cissy Bagshaw, văduva unui țesător, o femeie vioaie și practică, de vârsta lui. Ea îi arătase clar că ar fi fost bucuroasă să se culce cu el, mai ales că exista ceea ce ea numise „potrivire“, de parcă ar fi trebuit să se probeze unul pe altul, ca pe haine. O plăcea, dar asta nu era suficient. Dragostea lui pentru Betsy fusese intensă și plină de pasiune și nu merita să încerce nimic altceva.

Dar acum, aproape brusc, el simțea că ar fi putut ajunge să simtă pasiune pentru Arabella Latimer. Ceva se agita în sufletul său când se afla în preajma ei. Nu era vorba doar de felul în care arăta ea, deși și asta îl impresiona. Era ceva legat de felul în care părea ea să vadă lumea: un loc amuzant, care însă trebuia să fie mai bun. Și el vedea lucrurile la fel.

Când se imagina căsătorit cu ea, simțea că nu ar fi obosit niciodată să facă dragoste și că ar fi avut permanent ceva despre care să discute.

Și nici nu se supărase că el îi observase sânii.

Dar era deja măritată.

Cu episcopul.

Așa că, se gândi el, era mai bine să uite de ea.

CAPITOLUL 9

Când bucuria de a-l fi învins pe Hornbeam începu să dispară, mintea lui Amos se îndreptă către anii care urmau. Avea de înfruntat un urcuș abrupt. Era pregătit să muncească din greu – nu era ceva nou –, dar avea să fie de ajuns? Dacă-și putea extinde afacerea, ar fi reușit să achite datoria mai repede și chiar să înceapă să acumuleze capital. Dar criza de fir îi stătea în cale. Cum putea să obțină mai mult fir?

Îi trecu prin minte că ar fi putut să-i plătească mai bine pe torcători. Fiind majoritatea femei, munca lor era plătită prost. Dacă ar fi crescut tarifele, ar fi putut găsi oare mai multe femei care să devină torcători? Nu era sigur. Femeile aveau alte responsabilități și multe, pur și simplu, nu dispuneau de timpul necesar. Iar această industrie era conservatoare: dacă Amos ar fi crescut tarifele, țesătorii din Kingsbridge l-ar fi acuzat că le ruina afacerile.

Dar gândul că ar fi putut să-l aștepte ani de chin ca să o scoată la capăt era extrem de deprimant.

Într-o seară, târziu, îl întâlni pe Roger Riddick pe Fish Street.

– Ia spune, Amos, bătrân prieten, i se adresă Roger, trecând la jargonul de la universitate. Aș putea să rămân la tine peste noapte?

– Desigur, cu plăcere, spuse Amos. M-am bucurat, la rândul meu, de multă ospitalitate la conacul din Badford. Stai și o lună, dacă îți face plăcere.

– Nu, nu. Mă voi întoarce acasă mâine. Dar mi-am pierdut toți banii la localul lui Culliver și nu mai pot face rost de alții până când moșierul nu-mi dă următoarea tranșă.

Hugh Culliver, cunoscut ca Sport, avea o casă pe Fish Street. La parter erau o tavernă și o cafenea, etajul era un cuib de jocuri de noroc, iar deasupra se afla un bordel. Roger era un obișnuit al etajului din mijloc.

– La mine acasă ne așteaptă cina, spuse Amos.

– Minunat. Începură să meargă, iar Roger zise: Cum îți mai merge?

– Ei bine, fata pe care o iubesc preferă un confecționer de panglici, cu păr blond.

– La această problemă există o soluție, cred, la etajul de sus al localului lui Culliver.

Amos ignoră această sugestie. Nu era nici măcar tentat de prostituate.

– Am atât de mult de recuperat înainte să pot începe să plătesc datoria tatălui meu, spuse el.

– Războiul ăsta te va afecta? Francezii câștigă peste tot – Savoia, Nisa, ținutul Rinului, Belgia.

– O mare parte din pânza care provine din vestul Angliei se exportă pe continentul european, iar războiul va întrerupe acest comerț. Dar ar trebui să existe contracte militare care să compenseze asta. Armata va avea nevoie de o mulțime de uniforme noi. Sper să beneficiez de o parte din această afacere – dacă pot face rost de fir.

Ajunseră acasă. Mama lui Amos pregătise o cină cu șuncă și ceapă murată, pâine și bere. Aranjă imediat un loc pentru Roger, apoi se duse la culcare, spunând:

– Vă las pe voi, băieți, să discutați.

Roger sorbi prelung din bere.

– Deci există o criză de fire? întrebă el.

– Da. Spade crede că este provocată de suveica zburătoare. Țesătorii lucrează mai repede, dar torcătorii, nu.

– În urmă cu câteva zile am fost la Combe și am vizitat o fabrică de bumbac, deținută de tatăl unui coleg de-al meu de la universitate.

Amos aprobă din cap. Prelucrarea bumbacului se realiza preponderent în nordul și în centrul Angliei, în Midlands, dar existau câteva fabrici și în sud, mai ales în orașele portuare, cum erau Combe și Bristol, unde era descărcat bumbacul brut.

Roger continuă:

– Știi că oamenii din industria bumbacului au inventat o mașină de tors.

– Am auzit ceva despre asta. Dar nu funcționează pentru lână.

– Ei o numesc „Jenny torcătoarea“ – este un dispozitiv minunat, spuse Roger cu entuziasm.

Lui îi plăcea orice fel de mașinărie – cu cât era mai complicată, cu atât era mai încântat.

– O persoană poate să rotească până la opt bobine simultan. Și mașina este atât de ușor de folosit, încât o poate acționa și o femeie.

– Aş vrea să am o maşină care să poată lucra de opt ori mai repede decât vechea roată de tors, spuse Amos. Dar fibrele de bumbac sunt mult mai rezistente ca lâna. Lâna se rupe uşor.

– Asta este o problemă, spuse Roger gânditor. Dar nu văd de ce ar trebui să fie de nerezolvat. Tensiunea în fire poate să fie redusă şi poate că astfel o poţi utiliza pentru lână mai groasă, mai brută, păstrând torsul de mână pentru materialele mai fine. Trebuie să mă uit din nou la maşinărie.

Amos începu să vadă o scânteie de speranţă. El ştia cât de ingenios era Roger în atelierul său de la Badford.

– De ce n-am merge împreună la Combe? spuse el.

Roger ridică din umeri.

– De ce nu?

– Există o diligenţă poimâine. Putem ajunge acolo pe la mijlocul după-amiezii.

– În regulă, consimţi Roger. Nu am nimic altceva de făcut acum, când mi-am pierdut toţi banii.

* * *

Amos publică un anunţ în ziarele *Kingsbridge Gazette* şi *Combe Herald*:

În interesul stimaților negustori de haine
Domnul Amos Barrowfield doreşte să anunțe
că afacerea înființată cu mult timp în urmă de tatăl său, decedatul Obadiah Barrowfield,
va continua fără întreruperi.
Materialele de înaltă calitate sunt o specialitate:
mohair, merinos, caşmir la modă,
pure sau în amestec cu mătase, bumbac şi in.
LA TOATE SOLICITĂRILE SE VA RĂSPUNDE LA REVENIREA POŞTEI.
Amos Barrowfield, Esq
High Street
Kingsbridge

I-l arătă lui Spade, la sala metodistă.

– Foarte bine, spuse Spade. Fără să-l critici pe tatăl tău, oferi un indiciu despre faptul că recentele neajunsuri au încetat şi că întreprinderea are parte de un management proaspăt şi dinamic.

– Exact, spuse Amos mulțumit.

– Eu cred în publicitate, zise Spade. Nu-ți vinde singură produsele, dar îți creează oportunități.

La fel gândea și Amos.

Era seara pentru studiul Bibliei, iar subiectul era povestea lui Cain și Abel, dar, de îndată ce se ajunse la subiectul crimei, începură să discute despre execuția regelui Franței. Episcopul din Kingsbridge ținuse o slujbă în care spunea că revoluționarii francezi comiseseră o crimă.

Aceasta era părerea nobilimii britanice, a clerului și a celei mai mari părți a clasei politice. Prim-ministrul William Pitt era în mod violent ostil la adresa revoluționarilor francezi. Dar opoziția Whig era divizată, cei mai mulți aflându-se de partea lui Pitt; o minoritate substanțială însă observa mai mult ceea ce era pozitiv la revoluția franceză. Oamenii de rând erau, de asemenea, divizați: o minoritate milita pentru reforme democratice, după modelul celor franceze, în timp ce majoritatea precaută își declara loialitatea față de regele George al III-lea și opoziția față de revoluție.

Rupe Underwood se afla de partea lui.

– A fost crimă, pur și simplu, spuse el indignat. Este o nelegiuire.

Bretonul îi căzu peste ochi și scutură din cap ca să-l așeze la loc.

Apoi aruncă o privire spre Jane.

Amos înțelese că Rupe se dădea în spectacol pentru Jane. În seara aceea, era întruchiparea eleganței, ca de obicei, purtând o rochie bleumarin și o pălărie cu calotă înaltă, asemănătoare cu una bărbătească. Avea să fie atrasă oare de atitudinea de înaltă moralitate a lui Rupe?

Spade vedea lucrurile diferit, așa cum se întâmpla adesea.

– În ziua în care regele Franței a fost executat pe ghilotină, noi, aici, în Kingsbridge, l-am spânzurat pe Josiah Pond pentru că a furat o oaie. Și asta a fost crimă?

Amos ar fi vrut să spună ceva inteligent ca să o impresioneze pe Jane și să-l facă pe Rupe să pară prost, dar nu era sigur de ce parte se afla sau ce credea despre revoluția franceză.

Rupe spuse pios:

– Dumnezeu l-a făcut pe Ludovic rege.

– Dumnezeu l-a făcut pe Josiah un om sărac, răspunse Spade.

Amos se gândi: „Iată, de ce n-am putut și eu să născocesc asta?"

– Josiah Pond a fost un hoț, judecat și găsit vinovat de către un tribunal, continuă Rupe.

– Și Ludovic a fost un trădător, acuzat de conspirație cu dușmanii țării sale, contracară Spade. A fost judecat și găsit vinovat, la fel ca Josiah. Doar că trădarea este mai rea decât furtul unei oi, dacă mă întrebi pe mine.

Amos decise că nu avea nevoie să-l facă pe Rupe să pară prost, pentru că Spade deja îi făcea asta.

Rupe deveni pompos.

– Pata acestei execuții va rămâne asupra fiecărui francez, vreme de sute de ani.

Spade zâmbi.

– Și tu, Rupe, porți o pată similară?

Rupe se încruntă, pentru că nu înțelegea.

– N-am omorât niciodată un rege, evident.

– Dar strămoșii tăi și ai mei l-au executat pe Carol I, regele Angliei, în urmă cu o sută patruzeci de ani. După raționamentul tău, noi toți purtăm pata aceea.

Poziția lui Rupe slăbea.

– Uciderea unui rege nu aduce nimic bun, spuse el cu disperare.

– Nu sunt de acord, răspunse Spade cu blândețe. De când noi, englezii, ne-am omorât regele, ne-am bucurat de mai mult de un secol de libertate religioasă, venită treptat, în timp ce francezii au fost obligați să fie catolici – până acum.

Amos se gândi că Spade mergea prea departe, iar acum, în sfârșit, își găsi cuvintele să intervină.

– Îngrozitor de mulți francezi au fost omorâți pentru că aveau opinii greșite, spuse el.

– Iată, Spade, ce ai să-i spui lui Amos? zise Rupe.

– Spun că Amos are dreptate, zise Spade în mod surprinzător. Doar îmi amintesc ceea ce spunea Dumnezeu: „Mai întâi scoate bârna din ochii tăi și abia apoi poți vedea clar paiul din ochiul fratelui tău..." În loc să ne concentrăm asupra a ceea ce fac francezii greșit, ar trebui să ne întrebăm ce anume trebuie reformat aici, în țara noastră.

Canonicul Midwinter interveni:

– Prieteni, cred că am dus discuția suficient de departe pentru o singură seară. Când plecăm de aici, în seara asta, am putea să ne întrebăm cu toții ce ar gândi Domnul nostru, amintindu-ne că el însuși a fost executat.

Asta îl ului pe Amos. Era ușor să uiți că religia creștină era clădită pe sânge, tortură și moarte – mai ales acolo, în interiorul simplu al sălii metodiste,

privind spre pereţii văruiţi în alb ai acesteia şi spre mobila primitoare. Catolicii erau mai realişti, cu statuile lor despre răstignire şi picturile despre martirii torturaţi până la moarte.

Midwinter continuă:

– Ar condamna Dumnezeu ghilotinarea regelui francez? Dacă da, ar aproba El spânzurarea lui Josiah Pond? Eu nu vă ofer răspunsuri la aceste întrebări. Eu doar cred că, dacă ne gândim la ele în lumina învăţăturilor lui Iisus, am putea să ne clarificăm ideile şi să descoperim că asemenea chestiuni nu sunt deloc simple. Şi acum, haideţi să încheiem cu o rugăciune.

Toţi îşi plecară capetele.

Rugăciunea fu scurtă.

– O, Doamne, dă-ne nouă curajul să luptăm pentru ceea ce este drept şi umilinţa să ştim când greşim. Amin.

– Amin, spuse Spade cu voce tare.

* * *

Diligenţa de la Bristol la Combe opri în Kingsbridge la taverna Bell, în piaţa mare. Amos şi Roger primiră locurile de la exterior. Amos nu-şi putea permite un loc în interior, iar Roger nu avea bani.

– Îţi voi înapoia banii! spuse Roger, dar Amos refuză.

Îi era drag de Roger, dar nu era înţelept să împrumuţi pariorii.

Diligenţa părăsi piaţa şi porni pe Main Street, unde cele mai multe case erau, de acum, magazine. Traversă râul pe podul cu două deschideri, numit Podul lui Merthin după constructorul său medieval. Acesta mergea de pe malul stâng până pe Insula Leproşilor, trecea pe lângă spitalul Caris, apoi traversa pe malul sudic. După aceea şerpuia prin cartierul nou şi prosper numit Loversfield. Amos îşi închipuia că, în urmă cu multă vreme, existase un loc în care se duceau cuplurile necăsătorite, ca să rămână singuri. Acum nu mai existau câmpuri acolo, deşi unele dintre curţi aveau livezi. Apoi diligenţa trecu pe lângă un şir lung de case mai sărăcăcioase şi, în sfârşit, ieşi în câmp deschis.

Era frig, dar amândoi aveau paltoane groase, fulare tricotate şi pălării. Roger fuma o pipă. La tavernele la care oprea diligenţa, ca să schimbe caii, cumpărară băuturi fierbinţi: ceai, supă sau whisky şi apă fierbinte.

Amos se simţea optimist. Deşi îşi spunea în sinea lui că era prea curând ca să se bucure, nu se putea împiedica să nu se gândească la afacerea lui, care ar fi putut să fie transformată de ideea lui Roger. O maşină care putea toarce opt bobine în acelaşi timp!

Își petrecură noaptea într-o casă de oaspeți, apoi, în dimineața următoare, plecară spre locuința prietenului lui Roger, Percy Frankland. Tatăl lui Percy era prosper și îi întâmpină cu un mic-dejun copios, alături de Percy, soția lui și doi copii adolescenți. Amos nu mâncă prea mult. Se simțea destul de încordat în legătură cu vizita aceea și se temea ca nu cumva speranțele sale să fie distruse.

Imediat după micul-dejun plecară spre depozit, care se afla pe terenul locuinței familiei Frankland. Etajul de jos era dedicat depozitării; torsul se efectua la etaj.

Când Amos intră, în sfârșit, în camera de tors, îi luă un lung moment ca să înțeleagă la ce se uita; apoi realiză că nu exista una, ci un întreg șir de mașini de tors.

Fiecare mașină era precum o masă mică, până la înălțimea taliei, lungă cam de un metru și lată pe jumătate, așezată pe patru picioare solide. Dispozitivul părea să fie operat de două persoane, o femeie și un copil. Femeia stătea în picioare la capătul mai îngust, iar firele se întindeau până la fusele de la capătul îndepărtat. Cu mâna dreaptă, ea răsucea o roată mare, aflată pe o parte. Roata învârtea cele opt fuse, care răsuceau bumbacul într-un fir solid. Când ea considera că firul era suficient de strâns, își folosea mâna stângă ca să împingă în față o bârnă, ce aducea în joc alte opt lungimi noi de fir slab.

În cameră se aflau opt mașini.

– Copilul ce face? îl întrebă Amos pe domnul Frankland.

– El este împletitorul; repară firele rupte pentru mama sa, răspunse domnul Frankland.

Urmăriră un băiat, care avea în jur de unsprezece ani, reparând un fir rupt: mai întâi se târî sub mașină, astfel încât mama lui să nu fie nevoită să oprească lucrul. Lucrătorii din domeniul textil erau plătiți în funcție de cât de mult produceau, niciodată cu ora. Băiatul apucă de capetele celor două fire și le așeză în palma stângă, astfel încât să se suprapună pe șapte sau opt centimetri. Apoi își folosi palma dreaptă ca să frece firele împreunate, cu mișcări scurte, apăsând tare. Când își luă mâna dreaptă de pe fir, cele două fire se întrețesuseră și deveniseră din nou unul singur. Procesul durase doar câteva secunde.

Amos observă că palmele băiatului erau bătătorite de la frecatul permanent. Apucă mâna băiatului și atinse partea îngroșată.

Băiatul spuse cu mândrie:

– Mi-am întărit palmele. Acum nu mai sângerează.

Amos i se adresă domnului Frankland:

– Probabil că firele se rup foarte des dacă este nevoie de un împletitor cu normă întreagă.

– Mi-e teamă că așa se întâmplă.

Acestea erau vești proaste, îi spuse Amos lui Roger. Apoi continuă:

– Dacă bumbacul se rupe des, lâna ar putea să se rupă tot timpul. Chiar și torcătorii manuali, cum este Sal Clitheroe, mai rup firele uneori.

Roger îi spuse băiatului:

– Există vreun moment, în timpul procesului, când este mai probabil ca firul să se rupă? Înțelegi ce te întreb?

– Da, stăpâne, răspunse băiatul. Se întâmplă atunci când firul împletit se tensionează. Mai ales dacă bătrâna freacă prea tare.

Roger i se adresă lui Amos:

– S-ar putea să fiu în stare să fac ceva în legătură cu asta.

Amos era visător. Această mașină ar fi putut să-i furnizeze tot firul de care avea nevoie ca să-și extindă afacerea. Dar avea să facă mai mult de atât. Urma să elimine nevoia de a umbla de bezmetic pe la țară, ca să-și viziteze lucrătorii din sat. O cameră plină cu mașini de tors, în depozitul său, îi putea furniza mai multe fire decât toate femeile din sate. Iar dacă una dintre ele se îmbolnăvea și nu putea să-și facă treaba, el nu trebuia să aștepte o săptămână ca să afle asta. Mașina avea să îi ofere mai mult control asupra afacerii.

Stăpânindu-și încântarea, încercă să fie practic. I se adresă domnului Frankland:

– Nu știu dacă această mașină poate să fie modificată astfel încât să lucreze cu lână, dar dacă mă decid că e posibil, unde aș putea merge să cumpăr una?

– Există mai multe locuri în nord, unde sunt fabricate, îi spuse domnul Frankland. Ezitând puțin, adăugă: Sau aș putea să-ți vând una dintre ale mele. Eu sunt pe cale să le înlocuiesc cu mașini mai mari, numite „catâri de tors". Acelea torc patruzeci și opt de fire simultan.

Amos era consternat.

– Patruzeci și opt?

– Fuse care înfloresc ca rubarba în luna mai, comentă Roger.

Amos se concentră asupra treburilor practice.

– Când te aștepți să primești catârul de tors?

– În orice zi de acum.

– Câți bani vrei pentru o jenny torcătoare la mâna a doua?

– Pe mine m-au costat șase lire. Și nu se uzează. Așa că aș putea să-ți vând una folosită cu patru lire.

„Și o primesc în câteva zile", se gândi Amos.

Putea să facă rost de patru lire, deși n-avea să mai rămână cu nimic pentru situații de urgență.

Dar mintea lui continua să se întoarcă la aceeași întrebare: avea să funcționeze pentru lână?

Iar răspunsul nu se schimba niciodată: singura cale de a afla era să încerce.

Încă ezita.

Domnul Frankland spuse:

– Am un meșter prelucrător de bumbac, care vine să se uite la mașini săptămâna viitoare.

– Îți voi da un răspuns până diseară, spuse Amos. Și îți mulțumesc pentru această oportunitate. Apreciez.

Domnul Frankland zâmbi și încuviință din cap.

– Între timp, trebuie să port o discuție serioasă cu inginerul meu.

Își strânseră mâinile, apoi Amos și Roger plecară.

Se opriră la o tavernă și își comandară o cină ușoară. Roger era plin de entuziasm, iar fața lui era roșie de încântare.

– Știu cum să reduc incidența firelor rupte, spuse el. Îmi pot imagina.

– Bine, zise Amos.

Știa că aceasta era o răscruce. Dacă făcea acest pas și lucrurile mergeau prost, trebuia să se împace cu ideea că avea să-și petreacă și mai mulți ani economisind bani ca să-și plătească datoria. Dar, dacă mergea bine, putea începe să facă bani adevărați.

– Este un risc, îi spuse el lui Roger.

– Mie îmi plac riscurile, răspunse Roger.

– Eu le urăsc, spuse Amos.

Dar cumpără mașina.

* * *

Amos se hotărî să fie optimist și să liciteze pentru un contract militar înainte să-i ajungă jenny torcătoarea.

Colonelul miliției din Kingsbridge era Henry, viconte de Northwood, fiul și moștenitorul contelui de Shiring. În mod normal, această slujbă era

una de figurație, dar tradiția în comitatul Shiring era ca fiul contelui să fie colonelul în exercițiu. Northwood era, de asemenea, membru al parlamentului pentru Kingsbridge: nobilimii îi plăcea să păstreze treburile importante în familie, spunea Spade.

În mod normal, Northwood locuia împreună cu tatăl său la castelul contelui, dar, după ce fusese convocată miliția, închiriase Willard House, o clădire mare, amplasată în piață, care dispunea de suficient loc pentru colonel și mai mulți ofițeri superiori. Legenda din Kingsbridge spunea că această casă îi aparținuse, pe vremuri, lui Ned Willard, care avusese un rol foarte important la Curtea reginei Elisabeta, deși nimeni nu știa exact ce anume făcuse.

Sosirea lui Northwood provocase o oarecare agitație socială: era singur și avea douăzeci și trei de ani, fiind cel mai eligibil burlac din comitat.

Amos nu-l întâlnise niciodată și nici nu cunoștea pe cineva care putea să-l prezinte, așa că decise să meargă Willard House și să-și încerce norocul.

În sala spațioasă fu oprit de un bărbat de vreo patruzeci de ani, în uniformă de sergent cu pantaloni și moletiere, o jachetă scurtă și roșie și o caschetă militară cilindrică și înaltă. Roșul jachetei era, de fapt, un roz prăfuit, ceea ce indica faptul că fusese prost vopsită.

– Ce treabă ai, tinere domn? îl întrebă sergentul abrupt.

– Sunt aici ca să discut cu vicontele de Northwood, colonelul tău.

– Te așteaptă?

– Nu. Te rog să-i transmiți că Amos Barrowfield ar dori să discute cu el despre uniforma ta.

– Uniforma mea? spuse bărbatul indignat.

– Da. Ar trebui să fie roșie, nu roz.

Sergentul privi spre mâneca tunicii sale și se încruntă. Amos continuă:

– Mi-ar plăcea să văd miliția din Shiring bine îmbrăcată și mă aștept ca vicontele de Northwood să gândească la fel.

Sergentul ezită un moment, apoi spuse:

– Rămâi aici. Îl voi întreba.

Rămas să aștepte în sală, Amos observă atmosfera de forfotă: bărbații mergeau preocupați dintr-o cameră în alta și purtau conversații energice, ceea ce dădea impresia unei eficiențe active. Mulți ofițeri ai armatei – aristocrați – erau leneși și nepăsători, toată lumea știa asta; dar poate că Northwood era diferit.

Sergentul reveni și spuse:

– Urmează-mă, te rog.

Îl conduse pe Amos într-o cameră mare din partea din față a casei, care avea o fereastră ce dădea spre fațada de vest a catedralei. Northwood era așezat în spatele unui birou. În vatră ardea un foc mare.

Așezat în apropierea biroului și purtând o uniformă de locotenent, cu un teanc de hârtii strâns în mână, era un bărbat pe care Amos îl recunoscu: metodistul Archie Donaldson. Amos clătină din cap spre el și făcu o plecăciune în fața vicontelui.

Northwood nu purta perucă și avea părul scurt, cârlionțat, și nasul mare. Fața lui avea o expresie amabilă, dar ochii lui îl cântăriră pe Amos cu o inteligență ascuțită. „Am doar un minut ca să-l impresionez pe acest bărbat, se gândi Amos, iar dacă eșuez, voi fi dat afară de aici cât ai clipi."

– Amos Barrowfield, stăpâne, țesător din Kingsbridge.

– Ce nu e în regulă cu uniforma sergentului Beach, Barrowfield?

– A fost vopsită cu roz de rubia, o vopsea vegetală care este mai degrabă roz decât roșie și care se estompează rapid. Pentru soldații de rând este în regulă, dar hainele pentru sergenți și pentru alți subofițeri ar trebui să fie vopsite cu vopsea de kerria, care provine de la o insectă solzoasă și care asigură un roșu mai intens – deși nu este la fel de scumpă precum cea de coșenilă, care dă adevărata strălucire a „roșului britanic" și care este folosită pentru uniformele ofițerilor.

– Îmi place un bărbat care-și cunoaște treaba, spuse Northwood.

Amos era mulțumit.

Northwood continuă:

– Presupun că vrei să furnizezi pânză pentru uniformele miliției.

– Aș fi bucuros să vă ofer o pânză lată, rezistentă la uzură, impermeabilă, de patru sute de grame, pentru soldații de rând și sergenți. Pentru ofițeri vă propun o pânză lată, mai ușoară, superfină, la fel de practică dar cu o finisare mai fină, realizată din lână special importată din Spania. Hainele fine sunt specialitatea mea, domnul meu.

– Înțeleg.

Amos era în plin avânt.

– Cât despre prețuri...

Northwood ridică o mână, făcându-i semn să tacă.

– Am auzit destul, mulțumesc.

Amos tăcu și presupuse că era pe cale să fie refuzat.

Dar Northwood nu îl trimise la plimbare. Întorcându-se spre Donaldson, spuse:

– Scrie o notă, te rog. Donaldson apucă o foaie de hârtie și înmuie o pană în călimara cu cerneală. Spune-i maiorului să fie amabil să discute cu Barrowfield despre pânza pentru uniforme. Northwood se întoarse apoi spre Amos și adăugă: Aș vrea să te întâlnești cu maiorul Will Riddick.

Amos își suprimă un geamăt de uluire.

Donaldson presără nisip peste notă și i-o dădu lui Amos, fără să se deranjeze să o sigileze sau măcar să o împăturească.

– Riddick este responsabil pentru toate achizițiile, ajutat de intendent. Are un birou în această casă, imediat ce ajungi sus, pe scări. Îți mulțumesc pentru că ai venit să mă vezi.

Amos se înclină și ieși, ascunzându-și dezamăgirea. Se gândi că îl impresionase pe Northwood, dar asta nu-i folosea probabil la mare lucru.

Îl găsi pe Riddick la etajul de mai sus, în partea din spate a casei, într-o cameră mică și cețoasă din cauza fumului de pipă. Will purta o haină roșie și pantaloni albi. Îl salută cu precauție pe Amos.

– Mă bucur să te văd, Will, spuse Amos vesel, făcând un efort considerabil. Am vorbit cu colonelul Northwood. A scris o notă pentru tine.

Apoi îi dădu biletul.

Will îl citi, rămânând cu privirea ațintită asupra hârtiei mai mult timp decât părea să fie necesar pentru un mesaj atât de scurt. Apoi luă o decizie și spuse:

– Uite cum facem, haide să discutăm despre povestea asta la o halbă de bere.

– Cum dorești, spuse Amos, deși nu simțea nevoia unei beri în toiul dimineții.

Părăsiră casa împreună. Amos presupunea că aveau să meargă la Bell, care se afla la doar câțiva pași depărtare, dar Will îl conduse în josul dealului și apoi pe Fish Street. Spre disperarea lui Amos, se opri la stabilimentul lui Sport Culliver.

– Te deranjează dacă mergem în altă parte? întrebă Amos. Locul ăsta are o reputație proastă.

– Prostii, spuse Will. Nu intrăm decât să bem ceva. Nu-i nevoie să urcăm la etaj.

Apoi intră în local.

Amos îl urmă, cu speranța că niciun metodist n-avea să-l vadă.

Nu mai intrase niciodată acolo până atunci, dar parterul arăta liniștitor, ca în orice altă tavernă, fără prea multe indicații despre desfrâul care se

petrecea în apropiere, în aceeași incintă. Încercă să se consoleze cu asta, dar încă se simțea inconfortabil. Se așezară într-un colț liniștit și Will ceru două carafe de porter, o bere tare.

Amos se hotărî să treacă direct la afaceri.

– Pot să-ți ofer pânză lată, simplă, pentru hainele recruților, la un șiling pe metru, spuse el. Nu vei obține un preț mai bun nicăieri. Aceeași pânză, vopsită cu vopsea de kerria pentru sergenți și alți subofițeri, cu trei pence mai mult. Și superfină, pentru ofițeri, roșu britanic, la doar trei șilingi și șase pence pe metru. Dacă poți obține prețuri mai bune de la un alt țesător din Kingsbridge, îmi mănânc pălăria.

– De unde vei lua firul? Aud că este criză.

Amos fu surprins că Will era atât de bine informat.

– Am o sursă specială, spuse el.

Era oarecum adevărat: jenny torcătoarea avea să îi fie livrată în foarte scurt timp.

– Ce sursă?

– Nu pot să-ți dezvălui asta.

Un chelner le aduse berea și rămase în picioare, așteptând. Will privi spre Amos, iar el înțelese că trebuia să plătească berea. Scoase câteva monede din buzunar și i le dădu bărbatului.

Will sorbi prelung din berea sa, apoi oftă satisfăcut și spuse:

– Să presupunem că miliția are nevoie de o sută de uniforme pentru sergenți.

– Vei avea nevoie de două sute de metri de pânză lată, vopsită cu kerria, la un șiling și trei pence, așa că te va costa totul douăsprezece lire și zece șilingi. Dacă îmi dai comanda mie, acum, o poți avea pentru douăsprezece lire fix. Renunț la mult prea mult, dar știu că vei fi atât de mulțumit de pânză, încât vei comanda mai multă.

Amos sorbi din berea sa ca să-și ascundă tensiunea.

– Asta sună bine, spuse Will.

– Mă bucur.

Amos era surprins și, în aceeași măsură, mulțumit. Nu se așteptase să fie atât de ușor să-i vândă pânza lui Will. Și, deși nu era o comandă uriașă, putea să fie doar începutul.

– Acum mă duc acasă să scriu o factură, dar ți-o aduc să o semnezi peste câteva minute.

– În regulă.

– Mulțumesc, spuse Amos.

Ridică apoi carafa ca să ciocnească cu Will, un gest care simboliza un acord. Băură amândoi.

– Încă un lucru, spuse Will. Fă factura pentru paisprezece lire.

Amos nu înțelese.

– Dar prețul este doisprezece.

– Și doisprezece este ceea ce vei primi.

– Deci cum pot să-ți fac factura pentru paisprezece lire?

– Acesta e felul în care procedăm noi în armată.

Brusc, Amos înțelese.

– Vei spune armatei că prețul total este paisprezece lire, îmi vei plăti mie douăsprezece și vei păstra două pentru tine.

Will nu comentă.

Amos spuse indignat:

– Asta e mită!

– Vorbește încet! Will privi în jur, dar nu se afla nimeni în apropiere. Fii discret, prostule!

– Dar este necinstit!

– Ce importanță are pentru tine? Așa se fac afacerile. Cât de naiv poți să fii?

Preț de un moment, Amos se întrebă dacă Will spunea adevărul și dacă toate afacerile de genul acela implicau mita. Poate că era un lucru pe care tatăl său nu i-l spusese. Apoi își aminti că mulți dintre țesătorii din Kingsbridge erau metodiști și își spuse că aceștia nu ar fi acceptat să fie necinstiți.

– Nu voi emite o factură falsă, rosti el.

– În cazul acesta, nu primești comanda.

– Crezi că vei găsi un țesător dispus să te mituiască?

– Sunt sigur că voi găsi.

Amos scutură din cap.

– Ei bine, nu așa fac metodiștii afaceri.

– Mulți te prostesc, spuse Will, apoi își goli carafa.

CAPITOLUL 10

Will Riddick reveni la Badford cu o zi înainte de încheierea celor șase săptămâni de izolare în pat ale lui Kit.

Printr-un joc al ghinionului, protectorul lui Kit, Roger, plecase cu o săptămână în urmă. Părea să stea la locuința lui Amos Barrowfield din Kingsbridge, după cum auziseră servitorii, lucrând la un proiect misterios, nimeni nu știa ce anume.

Kit abia aștepta să se dea jos din pat.

La început, când îl durea capul și era încă șocat, nici măcar nu-și dorea să se miște. Fusese atât de obosit, încât se simțea ușurat doar stând întins în patul moale și cald. De trei ori pe zi, Fan îl ajuta să se ridice în fund și îl hrănea cu terci de ovăz, supă sau pâine înmuiată în lapte cald. Efortul de a mânca îl epuiza și de fiecare dată se întindea la loc, imediat ce termina.

Lucrurile se schimbaseră treptat. Uneori putea să privească păsările pe fereastră și o convinsese pe Fan să pună firmituri de pâine ca să le atragă. Fan stătea adesea cu el după cina servitorilor și, atunci când nu aveau nimic de discutat, el îi spunea povești biblice, pe care le auzise de la mama lui: arca lui Noe, Iona și balena, Iosif și haina lui multicoloră. Fan nu știa prea multe povești biblice. Ea rămăsese orfană la vârsta de șapte ani și ajunsese să lucreze la conac, unde nimeni nu se gândea să-i spună povești. Ea nu știa să citească și nici să-și scrie numele. Kit fu surprins să afle că ea nu primea salariu.

– Este ca și cum aș lucra pentru părinții mei, asta mi-a spus moșierul.

Când Kit îi povesti mamei lui, aceasta spuse:

– Eu o numesc sclavie, apoi regretă că zisese asta și îl rugă pe Kit să nu repete niciodată cuvintele acelea.

Ma venea să-l vadă în fiecare după-amiază de duminică. Intra pe ușa de la bucătărie și urca pe scările din spate, astfel încât să nu se întâlnească

nici cu moşierul, nici cu fiii acestuia; Fan îi spusese că ei nici măcar nu ştiau că ea îl vizita pe Kit.

Apoi Kit deveni nerăbdător să revină la normal. Dorea să se îmbrace cu haine obişnuite şi să îşi mănânce gustările împreună cu ceilalţi servitori, la bucătărie. Ba chiar aştepta să cureţe vetrele şi să lustruiască cizmele împreună cu Fan.

Dar acum, dorinţa lui trebuia să aştepte. Cu Will în casă, Kit se simţea mai în siguranţă stând ascuns.

În ziua de după eliberarea sa, fusese nevoit să rămână în pat până când îl consultase chirurgul, Alec Pollock. La scurtă vreme după micul-dejun, Alec intrase în cameră, îmbrăcat în haina uzată, şi spusese:

– Ce mai face tânărul meu pacient, după şase săptămâni?

El îi spuse adevărul.

– Mă simt bine, domnule, şi sunt sigur că pot să mă întorc la lucru.

Nu menţionă teama de Will.

– Ei bine, se pare că te faci bine.

– Sunt recunoscător pentru pat şi mâncare, adăugă Kit.

– Da, da... Acum, spune-mi, care este numele tău întreg?

– Christopher Clitheroe.

Kit se întrebă de ce îi adresase chirurgul o astfel de întrebare.

– Şi ce anotimp al anului este acesta?

– Sfârşitul iernii, începutul primăverii.

– Îţi aminteşti numele mamei lui Iisus?

– Maria.

– Ei bine, creierul tău pare să nu fi fost grav afectat de blestematul de cal al lui Will.

Kit înţelese de ce îi pusese chirurgul toate acele întrebări, cu răspunsuri evidente: ca să se asigure că mintea lui funcţiona normal.

– Asta înseamnă că pot să muncesc? întrebă el.

– Nu încă, nu. Mama ta te poate lua acasă, dar n-ar trebui să faci nimic obositor timp de încă trei săptămâni.

Asta era o uşurare. Avea să scape de Will pentru încă o vreme. Apoi, poate că Will trebuia să plece din nou la Kingsbridge. Starea de spirit a lui Kit se îmbunătăţi.

Alec continuă:

– Păstrează-ţi bandajul în jurul capului, astfel încât ceilalţi băieţi să ştie că nu poţi juca jocuri dure. Fără fotbal, fără alergat, fără bătăi şi, cu siguranţă, fără muncă.

– Dar mama mea are nevoie de bani.

Alec nu părea să ia în serios această chestiune.

– Poți să muncești după ce îți revii complet.

– Nu sunt leneș.

– Nimeni nu crede că ești leneș, Kit. Toți cred că ai fost lovit în cap de un cal periculos, ceea ce s-a și întâmplat. Acum, mă voi duce să vorbesc cu mama ta. Bucură-te de ultima ta dimineață în pat!

* * *

Lui Sal îi era dor de Kit. Se simțea îngrozitor de singură, cam în același fel în care se simțise la moartea lui Harry. Nu îi plăcea să fie departe de el, să nu aibă cu cine să schimbe o vorbă. Până atunci nu realizase cât de concentrată era viața ei în jurul lui Kit. Simțea constant impulsul de a verifica tot ce simțea el: îi era foame, îi era frig, se afla prin apropiere, era în siguranță? Dar, în timpul ultimelor șase săptămâni, alte persoane avuseseră grijă de el, pentru prima dată de când se născuse.

Se bucură când Alec Pollock intră în casa ei. Știa că trecuseră șase săptămâni de când calul lui Will îl lovise pe Kit. Se ridică de la roata de tors.

– Este suficient de bine ca să se ridice?

– Da. Treaba asta s-ar fi putut termina foarte urât, dar cred că a trecut peste tot.

– Domnul să te binecuvânteze, Alec.

– E un băiat isteț, nu-i așa? Spuneai că are șase ani.

– De acum, aproape șapte.

– Foarte isteț pentru vârsta lui.

– Asta e și impresia mea, deși mamele întotdeauna cred despre copiii lor că sunt excepționali, nu-i așa?

– Indiferent de adevăr, așa e, râse Alec. Observasem deja asta.

– Deci este bine din nou.

– Este, dar vreau să-l ții acasă timp de trei săptămâni. Nu-l lăsa să se joace și nici să facă alte treburi care presupun efort. Nu trebuie să cadă și să se lovească la cap.

– Mă voi asigura de asta.

– Dar, după trei săptămâni, lasă-l să revină la normal.

– Îți sunt atât de recunoscătoare... Știi că nu te pot plăti.

– Îi voi trimite nota de plată moșierului și sper să iasă bine.

Alec plecă. Sal își puse pantofii și pălăria și își acoperi umerii cu un pal gros. Vremea era încă rece, dar nu mai îngheța.

Pe câmpuri, bărbații începeau aratul de primăvară. Oamenii o salutau când își croia drum printre case și ea le spunea tuturor același lucru:

– Mă duc să-l aduc acasă, în sfârșit, pe Kit al meu, de la conac, slavă Domnului.

Mergea repede. Nu era nevoie să se grăbească, dar acum, când Kit era pe punctul să fie eliberat, nu mai avea răbdare.

Intră, ca de obicei, pe ușa din spate a bucătăriei și urcă scările. Când îl văzu pe Kit în picioare, în dormitor, îmbrăcat în hainele zdrențuite pe care le purtase când se mutase la conac, izbucni în lacrimi.

Încă plângând, îngenunche pe podea și îl strânse în brațe cu blândețe.

– Nu-ți face griji, plâng de fericire, îi spuse ea.

Era fericită mai ales pentru că el supraviețuise, dar nu îi spuse asta.

Se adună și se ridică în picioare. Observă că Fanny se afla în cameră, stând în picioare lângă pat. Sal o îmbrățișă și îi spuse:

– Îți mulțumesc pentru că ai fost atât de bună cu băiețelul meu.

– A fost ușor, răspunse Fanny. Este pur și simplu adorabil.

Kit o îmbrățișă pe Fanny, apoi o sărută pe obrazul plin de coșuri și îi spuse:

– Mă voi întoarce în curând să te ajut cu vetrele și cu ghetele.

– Nu te grăbi, fă-te bine, îi spuse ea.

Sal îl luă de mână și ieșiră împreună din dormitor; spre stupoarea lor, pe coridor dădură nas în nas cu Will.

Sal scoase un strigăt involuntar de șoc, apoi rămase nemișcată preț de un moment. Îl simți pe Kit strângând-o de mână de frică. Apoi făcu o reverență, plecându-și privirea ca să nu se uite direct la el, și încercă să treacă pe lângă el fără să vorbească.

El se așeză în calea ei.

Kit se ascunse în spatele lui Sal și încercă să se pitească după fusta ei.

– Nu-l mai aduce înapoi, spuse Will. Cățelul nu e de niciun folos.

Sal își reținu furia. Nu făcuse Will destule? Îl omorâse pe bărbatul ei și îi rănise copilul, și totuși, încă dorea să o batjocorească. Cu o voce abia controlată, ea spuse:

– Voi face așa cum îmi spune moșierul, desigur.

– Moșierul va fi bucuros să scape de mica stârpitură.

– În acest caz, vă lăsăm acum, domnule. Să aveți o zi bună.

Will nu se mișcă din calea lor.

Sal păși mai aproape de el și îl privi în față. Era aproape la fel de înaltă ca el și la fel de solidă. Vocea i se schimbă fără să intenționeze asta.

– Dă-mi voie să trec, îi spuse ea pe un ton jos, fără să își mai poată ascunde furia.

Ea observă o străfulgerare de teamă în ochii lui, de parcă ar fi conștientizat că ar fi putut să regrete această confruntare, dar nu se dădu înapoi. Părea hotărât să provoace necazuri.

– Mă ameninți? îi spuse el.

Disprețul lui nu era însă întru totul convingător.

– Ia-o cum vrei.

Cu o voce înspăimântată, Fanny rosti:

– Kit trebuie să meargă acasă, domnule Will, așa a spus chirurgul.

– Nu știu de ce tatăl meu s-a obosit să trimită după chirurg. N-ar fi fost mare pierdere dacă mica stârpitură ar fi murit.

Asta fu prea mult pentru Sal. Să dorești moartea cuiva era un blestem îngrozitor și Will aproape că-l omorâse pe Kit. Fără să se mai gândească, ea își propulsă în față brațul drept și-l lovi pe Will în lateralul capului. Avea spatele lat și brațele puternice, iar lovitura fu însoțită de o bufnitură sonoră.

Will se holbă la ea uluit, apoi căzu la podea, strigând de durere.

Fanny icni de șoc.

Sal se uită la Will. Din ureche îi curgea sânge. Era îngrozită de ceea ce făcuse.

– Domnul să mă ierte! spuse ea.

Will nu făcu niciun efort să se ridice, ci rămase acolo gemând.

Kit începu să plângă.

Sal îl luă de mână și îl conduse pe lângă Will, care gemea de durere. Trebuia să iasă din casă cât de repede putea. O luară pe scări și se grăbiră să coboare. Trecură prin bucătărie fără să le vorbească celorlalți servitori, care se holbau la ei.

Ieșiră apoi pe ușa din spate și se întoarseră acasă.

* * *

După-amiază fu chemată la moșier.

Sal încălcase legea, desigur. Se făcea vinovată de o crimă. Mai rău, era un sătean oarecare care atacase un gentleman. Se afla în mare necaz.

Legea și ordinea erau responsabilitatea judecătorilor de pace, numiți și magistrați. Ei erau desemnați de Lordul Locotenent, reprezentantul regelui în ținut. Aceștia nu erau oameni ai legii, ci proprietari de pământ locali. Într-un oraș cum era Kingsbridge, existau mai mulți judecători,

dar într-un sat exista, de obicei, unul singur, iar la Badford acesta era moşierul Riddick.

Crimele majore erau judecate de doi sau mai mulţi judecători, iar acuzaţiile care atrăgeau pedeapsa cu moartea trebuiau să fie audiate de un judecător la un tribunal cu juraţi; dar infracţiunile mai puţin importante, cum erau beţia, vagabondajul şi violenţele minore, puteau fi analizate de un judecător, care de obicei stătea în propria casă.

Moşierul Riddick urma să fie judecătorul şi juratul lui Sal.

Urma să fie găsită vinovată, desigur, dar cum avea să fie pedepsită? Un judecător putea dispune ca un infractor să petreacă o zi legat în butuci, aşezat pe pământ, cu picioarele legate, o pedeapsă care era mai umilitoare decât orice altceva.

Sentinţa de care se temea Sal era biciuirea, ordonată de obicei de judecători şi un eveniment curent în armată şi marină. De obicei, era publică. Persoana condamnată era legată de un stâlp, goală sau pe jumătate goală – oricum, orice haine ar fi purtat aveau să fie sfâşiate în timpul executării sentinţei. Biciul folosit era de obicei temuta pisică cu nouă cozi, respectiv cu nouă fâşii de piele care aveau pietre la capete, ca să sfâşie rapid pielea.

Beţia putea să fie pedepsită cu şase lovituri, bătaia cu douăsprezece. Pentru atacarea unui gentleman ea putea să primească douăzeci şi patru, un adevărat supliciu. În armată, bărbaţii erau adesea pedepsiţi cu sute de lovituri şi, uneori, mureau; pedepsele civile nu erau atât de sălbatice, deşi erau destul de aspre.

Sal porni imediat spre conac, luându-l şi pe Kit cu ea – nu putea să-l lase singur. În timp ce mergeau unul lângă altul, ea se întreba ce ar fi putut să spună în apărarea ei. Will era cel puţin parţial responsabil pentru ceea ce se întâmplase, dar ar fi fost nechibzuit din partea ei să sublinieze acest lucru: ar fi adăugat o insultă la acuzaţia de rănire. Nobilii aveau voie să găsească scuze pentru comportamentul lor, dar oamenii de rând era de aşteptat să fie smeriţi: orice încercare de a se justifica ar fi atras, probabil, o pedeapsă şi mai aspră.

La conac, Platts, majordomul, o conduse în bibliotecă, unde moşierul Riddick era aşezat în spatele unui birou. Will se afla alături de el, cu un bandaj peste ureche. Parohul George era aşezat la masă, cu o pană, o călimară cu cerneală şi un registru. Sal nu fu invitată să se aşeze.

– Acum, Will, ar fi bine să spui ce s-a întâmplat, rosti moşierul.

– Femeia asta m-a înfruntat pe coridorul de la etaj, spuse Will.

Minţea deja, dar Sal nu spuse nimic.

– I-am zis să se dea la o parte din calea mea, continuă Will şi atunci m-a lovit peste cap.

Moşierul privi spre Sal.

– Tu ce ai de spus în apărarea ta?

– Îmi pare foarte rău pentru ceea ce s-a întâmplat, rosti Sal. Nu pot decât să spun că am fost înnebunită de tragediile care s-au întâmplat în familia mea în ultimele luni.

– Dar ăsta nu este un motiv să-l ataci pe Will, zise moşierul.

– Mi-a intrat în cap că domnul Will este parţial responsabil pentru moartea soţului meu şi pentru rana îngrozitoare suferită de fiul meu. El pare să nu aibă niciun fel de milă pentru mine şi să creadă că fiul meu nu are nicio importanţă.

– Nu este important? zise Will. Priveşte la căţeluşul ăsta! Este absolut inutil – pentru ce aş vărsa lacrimi pentru el? Sigur că eu consider că nu este important. Sătenii ăştia au oricum prea mulţi copii. Unul mai puţin nu este un motiv să plângi.

Sal încercă să vorbească într-o manieră umilă.

– Mama lui ar plânge, domnule.

Moşierul se încruntă la Will, părând deranjat de cuvintele acestuia. Era un bărbat dur, dar nu atât de crud precum fiul său cel mare. Sal constată că Will nu-şi făcea niciun bine ducând discuţia în direcţia aceea. Dovedind dispreţ pentru băieţel, nu era respectat nici măcar de familia lui.

– Îmi pare rău, domnule, spuse Sal, dar Kit este singurul meu copil.

– Iar ăsta este un lucru bun! pufni Will. Nu poţi să ai grijă nici măcar de unul – se pare că trebuie să vină aici ca să aibă unde dormi şi ce mânca!

– Domnule, toată viaţa mea, înainte şi după căsătorie, nu am cerut niciodată ajutorul parohiei, nu până când nu a fost omorât soţul meu.

– O, deci totul este din vina altor persoane, nu-i aşa? spuse Will.

Sal nu făcu decât să-l privească în ochi, fără să spună nimic.

Tăcerea ei era suficient de elocventă ca să-l determine pe moşier să treacă la acţiune.

– În regulă, cred că imaginea este clară, spuse el. Asta dacă niciunul dintre voi nu mai are nimic de adăugat.

– Ar trebui să fie biciuită, zise Will.

Moşierul încuviinţă din cap.

– Aceasta este o pedeapsă corespunzătoare pentru violenţa împotriva unui gentleman.

– Nu, vă rog! șopti Sal.

Moșierul continuă:

– Oricum, această femeie a suferit foarte multe în ultima vreme, fără să fie vina ei.

Will spuse indignat:

– Atunci, ce vei face?

Moșierul se întoarse spre el.

– Închide gura, băiete! zise el, iar Will tresări vizibil. Sunt tatăl tău – crezi că sunt mândru pentru ceea ce ai făcut unei amărâte de familii din sat?

Will era prea șocat ca să răspundă.

Moșierul se întoarse din nou spre Sal.

– Te compătimesc cu adevărat, Sal Clitheroe, dar nu pot să trec cu vederea crima pe care ai comis-o. Dacă rămâi în acest sat, vei fi biciuită. Dacă însă pleci, chestiunea va fi uitată.

– Să plec?! rosti Sal.

– Nu te pot lăsa să locuiești aici nepedepsită. Vei fi întotdeauna arătată drept femeia care l-a lovit pe fiul moșierului și a scăpat nepedepsită.

– Dar unde aș putea să mă duc?

– Nu știu și nici nu-mi pasă. Dar dacă nu vei pleca până mâine, la răsăritul soarelui, vei primi treizeci și șase de lovituri de bici.

– Dar...

– Nu mai spune nimic altceva. Ai scăpat ușor. Pleacă din această casă acum și părăsește satul Badford la prima geană de lumină.

Ea se ridică.

– Și consideră-te al naibii de norocoasă! zise Will.

Sal îl apucă pe Kit de mână și ieșiră.

* * *

Toată lumea din sat știa că Sal îl trântise la pământ pe Will Riddick. Mulți dintre prietenii lui Sal o așteptau când ieși de la conac. Annie Mann o întrebă ce se întâmplase. Sal simți că ar fi fost prea dureros să spună din nou povestea și, în plus, ar fi vrut să o spună o singură dată. Îi ceru lui Annie să le spună oamenilor să se întâlnească la locuința lui Brian Pikestaff.

Când ajunse acolo, Brian curăța noroiul de pe plug, după o zi petrecută la câmp. Ea îl întrebă dacă se putea întâlni cu toată lumea în hambarul lui, așteptându-se ca el să fie de acord fără probleme.

Înainte să se strângă prietenii ei, Sal încercă să-și adune gândurile. Descoperi că era greu să-și imagineze cum ar fi putut să arate viața ei începând de a doua zi. Unde ar fi putut să se ducă? Ce ar fi putut să facă?

Când se adună toată lumea, ea le povesti întreaga istorie în detaliu. Cu toții murmurară insulte când ea le spuse că Will dorise moartea lui Kit; se auziră urale când ea le povesti cum îl doborâse la pământ și icnete de șoc atunci când le dezvălui sentința ei de alungare.

– Voi pleca dimineață, devreme, le spuse ea. Vă rog pe toți să vă rugați pentru mine.

Brian se ridică în picioare și rosti o rugăciune improvizată, cerându-i lui Dumnezeu să aibă grijă de Sal și de Kit orice s-ar fi întâmplat. Apoi începură întrebările, dar nici măcar ea însăși nu avea răspunsuri.

Brian încercă să fie practic.

– Va trebui să pleci doar cu ceea ce poți duce. Vom depozita restul posesiunilor tale aici, în acest hambar. După ce te stabilești în altă parte, poți veni cu o căruță ca să iei totul.

Îngrijorarea și bunătatea lui o făcură pe Sal să plângă.

Dărăcitorul Mick Seabrook spuse:

– Mătușa mea are o casă de oaspeți în Combe – este ieftină și curată.

– Asta ar putea fi de ajutor, spuse Sal, deși Combe se afla la două zile distanță – o distanță care putea să intimideze pe cineva care nu părăsise niciodată Badfordul.

– Dar trebuie să-mi câștig existența. Nu pot să cer ajutorul pentru săraci – pe care, de altfel, nu îl poți primi decât în parohia în care te-ai născut.

– Ce zici de cariera de la Outhenham? spuse Jimmy Mann. Acolo au mereu nevoie de forță de muncă.

Sal avea îndoieli.

– Angajează femei?

Ea nu fusese niciodată la Outhenham, dar cunoștea prejudecățile bărbaților.

– Nu știu, dar tu ești la fel de puternică precum cei mai mulți dintre bărbați, spuse Jimmy.

– Asta este ceea ce-i deranjează.

Oamenii doreau să fie de ajutor și aveau tot felul de sugestii, dar ideile lor erau speculații, iar Sal și Kit ar fi putut să moară de foame încercându-le. După o vreme, ea le mulțumi tuturor și își luă rămas-bun, apucându-l pe Kit de mână și părăsind hambarul.

Între timp se lăsase noaptea, dar ea își găsi cu ușurință drumul prin întuneric. A doua zi, seara, avea să se afle într-un loc străin.

Ajunsă înapoi acasă, încălzi niște supă, apoi îl duse pe Kit la culcare.

O vreme rămase în fața focului, gândindu-se la ce avea să urmeze; apoi se auzi o bătaie în ușă. Ike Clitheroe, unchiul lui Harry, intră în casă împreună cu Jimmy Mann. Jimmy își ținea în mână pălăria cu trei colțuri.

– Prietenii au făcut o chetă, spuse unchiul Ike. Nu e prea mult.

Pălăria lui Jimmy conținea o mică grămadă de penny și câțiva șilingi. Ike avea dreptate, nu era prea mult, dar banii aceia puteau să constituie un ajutor esențial în zilele disperate care urmau. Oamenii fără locuință trebuiau să cumpere mâncare din taverne, unde totul costa mai mult.

Jimmy răsturnă monedele pe masă, o mică grămadă în nuanțe de maro și argintiu. Sal știa cât era de greu pentru oamenii săraci să ofere bani.

– Nu pot să vă spun... Se înecă și începu din nou: Nu pot să vă spun cât sunt de recunoscătoare pentru că am prieteni atât de buni. „Și cât sunt de nefericită că trebuie să plec și să vă las în urmă pe toți", se gândi ea.

– Domnul să te binecuvânteze, Sal, rosti Ike.

– Și pe voi – și pe tine, Jimmy.

După ce bărbații plecară, ea se duse la culcare, dar nu reuși să adoarmă. Oamenii spuneau *Domnul să te binecuvânteze,* dar, uneori, Dumnezeu nu o făcea și, în ultima vreme, ea se simțise de-a dreptul blestemată. Dumnezeu îi dăduse prieteni buni, dar și dușmani puternici.

Se gândi la mătușa ei, Sarah. Aceasta plecase de bunăvoie din sat, ducându-se la Kingsbridge ca să vândă balade pe stradă. Sal o admirase întotdeauna pe Sarah. Poate că și Sal, la rândul ei, avea să prospere dacă pleca. Viața în sat nu fusese niciodată ceea ce-și dorise ea, înainte să-l cunoască pe Harry.

Mătușa Sarah se dusese la Kingsbridge. Poate că acela era locul potrivit și pentru Sal.

Cu cât se gândea mai mult la asta, cu atât i se părea mai bună ideea. Putea să ajungă acolo în jumătate de zi, deși drumul ar fi fost greu pentru piciorușele lui Kit. Iar acolo, în oraș, chiar cunoștea o persoană, pe Amos Barrowfield. Poate că ar fi putut să continue să toarcă pentru el. Iar el ar fi putut să o ajute să găsească o cameră unde să locuiască ea și Kit.

Se simți ceva mai bine după ce întrezări aceste posibilități. Era epuizată și tristă și, în cele din urmă, o cuprinse somnul. Chiar și așa, se trezi înaintea zorilor. Nesigură de oră, se mișcă prin casă la lumina palidă a cărbunilor din vatră și adună câteva lucruri pe care avea să le ia cu ea.

Trebuia să ia roata de tors a mamei ei. Era grea și avea să fie nevoită să o care cincisprezece kilometri, dar putea să constituie singurul ei mijloc de a-și câștiga existența.

Nu avea haine de schimb. Urma să poarte singura ei rochie, singurii pantofi și singura pălărie. Își dorea să fi avut pantofi pentru Kit, dar el nu purtase niciodată așa ceva până să meargă să lucreze la conac. Haina lui era mult prea mare, ceea ce era o binecuvântare, pentru că nu avea să-i rămână mică în următorii câțiva ani.

Avea să își ia oala de gătit, cuțitul de bucătărie și puțina mâncare care mai exista în casă. Ezită în legătură cu Biblia tatălui ei, dar se decise să o lase. Kit nu putea mânca o carte.

Se întrebă dacă avea să aibă vreodată suficienți bani ca să închirieze o căruță și să-și ia cu ea mobilierul. Nu era mare lucru – două paturi, o masă, două taburete și o bancă –, dar toate fuseseră făcute de Harry și ea le iubea.

Când prima urmă de cenușiu apăru pe cer, dincolo de câmpurile dinspre est. Sal îl trezi pe Kit și făcu un terci. După aceea spălă oala, bolurile și lingurile și folosi o bucată veche de sfoară ca să le adune într-o legătură. Puse mâncarea în sac și i-l dădu lui Kit să-l care. După ce ieșiră Sal închise ușa, simțindu-se sigură că nu avea să o mai deschidă niciodată.

Se duseră mai întâi la biserica St Matthew. Acolo, în cimitir, exista o cruce simplă, frumoasă, pe care era scris cu alb *Harry Clitheroe.*

– Hai să îngenunchem aici pentru un moment, îi spuse ea lui Kit.

El păru nedumerit, dar nu-i puse întrebări, și se așezară amândoi în genunchi lângă mormânt.

Sal se gândi la Harry: la trupul lui deșirat, dispoziția lui certăreață, dragostea lui pentru ea și grija pe care i-o purta lui Kit. Era sigură că el se afla acum în Rai. Își aminti perioada în care el o curtase: mai întâi flirturile, apoi încercarea de a o săruta și ținutul de mână, întâlnirile secrete din pădure, orele de sâmbătă, după ce mergeau la biserică, când nu-și puteau ține mâinile departe unul de altul, și, în sfârșit, înțelegerea faptului că doreau amândoi să-și petreacă viața împreună. Sal își mai aminti și cum murise el, în agonie, și se întrebă cum de era o posibilă o asemenea cruzime, din voința Domnului.

Apoi se rugă cu voce tare, improvizând, așa cum făceau metodiștii la adunările lor. Îi ceru lui Harry să vegheze asupra ei și asupra copilului lor și îl imploră pe Dumnezeu să o ajute să aibă grijă de Kit. Ceru iertare pentru păcatul de a-l fi lovit pe Will, dar nu putu să se roage pentru vindecarea

urechii acestuia. Ceru ca încercările ei să nu mai dureze multă vreme, apoi spuse *Amin*. La fel făcu și Kit.

Apoi se ridicară și ieșiră din cimitir.

– Unde mergem acum? întrebă Kit.

– La Kingsbridge, răspunse Sal.

* * *

Amos și Roger își petrecuseră ultimele câteva zile încercând să o adapteze pe jenny torcătoarea.

Lucraseră într-o cameră din spate, la depozitul lui Amos, în spatele unei uși încuiate. Nu doreau ca veștile despre noua mașină să iasă în lume înainte ca ei să fie gata.

O testau cu lână englezească, care era mai dură decât cea importată din Spania sau Irlanda, cu fire lungi, cu o probabilitate mai mică de a se rupe. Roger legase câte o turtă de fir slab și răsucit la fiecare dintre cele opt fuse, apoi le tensionase printr-o clemă care le ținea întinse în timpul torsului. După ce terminară, Amos acționă mașina.

Torsul de mână era o artă care trebuia învățată, dar acționarea mașinii era simplă. Cu mâna dreaptă, Amos roti încet roata cea mare, făcând fusele să se învârtă, răsucind firele. Apoi opri roata și, cu grijă, mișcă bara în față, pe toată lungimea mașinii, ca să alimenteze cu noi calupuri de fire.

– Funcționează! spuse el jubilând.

– La fabrica lui Frankland, învârteau roata mult mai rapid, zise Roger.

Amos mări ritmul și firele începură să se rupă.

– După cum ne temeam, spuse Roger.

– Cum putem îndrepta asta?

– Am câteva idei.

Timp de câteva zile, Roger încercase diferite idei. Cea care funcționa implica apăsarea firelor astfel încât să rămână tensionate în toate etapele procesului. Fusese nevoie de multe încercări și erori ca să nimerească greutatea potrivită. În ziua aceea, după o dimineață frustrantă de încercări și erori, reușiseră; apoi mama lui Amos îi chemă la masă.

* * *

Amintirile lui Sal despre Kingsbridge erau vii. Deși ultima ei vizită fusese în urmă cu zece ani, fusese o experiență uluitoare și își amintea fiecare detaliu. Iar acum putea să vadă cât de mult se schimbase orașul.

Apropiindu-se din zona mai înaltă dinspre nord, remarcă reperele familiare: catedrala, piaţa de lână, cu bine cunoscuta cupolă, şi râul, cu podul său caracteristic cu două deschideri. Locul părea mai mare, mai ales înspre sud-vest, unde se înălţau mai multe case decât îşi amintea ea. Dar observă şi ceva nou. Pe partea opusă a râului, în amonte faţă de pod, unde înainte nu fuseseră decât câmpuri, văzu câteva clădiri lungi, înalte, cu rânduri de ferestre mari, toate aflate în apropierea apei. Îşi aminti vag că auzise oamenii vorbind despre astfel de construcţii: acestea erau ţesătoriile, unde se producea pânza. Erau înguste şi aveau ferestre înalte, pentru ca lucrătorii să poată vedea foarte clar ce făceau. Apa era necesară pentru piuă şi pentru împâslirea pânzei, dar şi pentru vopsire; iar acolo unde râul curgea mai repede, putea să acţioneze şi maşinile. Unele dintre acestea probabil că fuseseră acolo şi în urmă cu zece ani, pentru că Kingsbridge fusese un oraş de ţesători încă dinainte să se nască ea. Dar, pe vremuri, clădirile fuseseră mai mici şi mai împrăştiate. Crescuseră şi se răspândiseră, iar acum exista un cartier separat, al manufacturilor.

– Aproape am ajuns, Kit, spuse ea.

Epuizat, copilul mergea împiedicându-se. Ea l-ar fi luat în braţe dacă nu trebuia să care roata de tors şi oala de gătit.

Intrară în oraş. Sal întrebă o femeie cu un aer prietenos unde locuia Amos Barrowfield şi fu îndrumată spre o casă din apropierea catedralei.

Uşa îi fu deschisă de o menajeră.

– Sunt una dintre torcătoarele lui Amos Barrowfield, spuse Sal. Aş dori să vorbesc cu el, dacă se poate.

Camerista părea precaută.

– Cum te numeşti, te rog?

– Sal Clitheroe.

– O! rosti menajera. Am auzit multe despre tine. Privi apoi spre Kit. Acesta este băieţelul care a fost lovit de cal?

– Da. El este Kit.

– Sunt sigură că Amos va dori să te primească. Intră! Numele meu este Ellen.

Apoi îi conduse în casă.

– Ei tocmai termină masa. Să vă aduc şi vouă nişte ceai?

– Ar fi trimis de Dumnezeu, spuse Sal.

Ellen îi conduse în sufragerie. Amos era aşezat la masă, împreună cu Roger Riddick. Amândoi fură uluiţi să-i vadă pe Sal şi Kit.

Sal se înclină, apoi spuse abrupt:

– Am fost exilată din Badford.

– Pentru ce? întrebă Roger.

Sal spuse ruşinată:

– Îmi pare rău să spun asta, domnule Roger, dar l-am pocnit în cap pe fratele dumitale, Will, şi l-am doborât la pământ.

Urmă o secundă de linişte, apoi Roger izbucni în râs şi, o clipă mai târziu, Amos i se alătură.

– Bravo ţie! spuse Roger. Cineva ar fi trebuit să-l pocnească în cap cu mult timp în urmă.

Când se liniştiră, Sal spuse:

– Este foarte bine că râdeţi, dar eu nu mai am casă acum. Domnule Barrowfield, dacă pot găsi un loc în care să locuiesc, aici, în Kingsbridge, sper că pot continua să torc pentru dumneata, dacă mă mai vrei.

– Sigur că te vreau! spuse Amos.

Lui Sal i se luă o greutate de pe umeri.

Amos continuă:

– Voi fi foarte fericit să cumpăr firul tău. Ezită un moment, apoi spuse: Dar am o idee şi mai bună. S-ar putea să-ţi pot oferi de lucru ceva pentru care să te plătesc mai bine decât pentru torsul de mână.

– Ce ar putea să fie?

Amos se ridică în picioare.

– Trebuie să-ţi arăt, spuse el. Vino la depozit. Roger şi cu mine avem o maşină nouă.

PARTEA A II-A

REVOLTA CASNICELOR

1795

CAPITOLUL 11

Sal și Kit lucraseră pentru Amos timp de mai bine de doi ani. În timpul acesta, locul se schimbase. Întreprinderea devenise prea mare pentru depozitul din spatele casei lui Amos: acum, el avea șase mașini de tors și o piuă mecanică. Închiriase o mică moară, lângă râu, în partea de nord-vest a orașului Kingsbridge, acolo unde râul curgea suficient de rapid încât să acționeze ciocanele de la piua mecanică, care îndesau și îngroșau pânza.

Trudeau de la cinci dimineața până la șapte seara, cu excepția duminicilor – sfânta duminică –, când lucrau doar până la cinci după-amiaza. Toți copiii erau permanent obosiți. În orice caz însă, viața era mai bună decât înainte. Mama lui Kit avea bani, locuiau într-o casă călduroasă, cu un șemineu adevărat și – cel mai bun lucru dintre toate – scăpaseră de huliganii din Badford, care-l omorâseră pe tatăl său. El spera că n-avea să mai locuiască niciodată într-un sat.

Oricum, încetul cu încetul, războiul schimbase lucrurile în tot mai rău. Kit, ajuns la vârsta de nouă ani, era conștient de existența banilor și înțelegea că taxele de război crescuseră prețurile tuturor lucrurilor, în timp ce lucrătorii textiliști erau plătiți la fel. Pâinea nu era impozitată, dar prețul ei crescuse din cauza recoltei proaste. Pentru o vreme, după ce învățase cum să opereze torcătoarea jenny, Sal reușise să-și permită carne de vită, ceai cu zahăr și prăjituri; dar acum mâncau șuncă și beau bere slabă. Chiar și așa, era un progres față de viața în sat.

Cel mai bun prieten al lui Kit era o fată numită Sue, care era cam de vârsta lui și care, la fel ca el, își pierduse tatăl. Sue lucra împreună cu mama ei, Joanie, la mașina de tors de lângă cea a lui Sal, la moara lui Barrowfield.

Ziua aceea era specială. Muncitorii realizaseră asta de îndată ce intraseră în moară și văzuseră, pe podea, alături de piua mecanică, învelit în pânză de sac, un obiect cam de mărimea unui pat cu baldachin sau a unei diligențe. Probabil că fusese livrat seara trecută, după ce plecaseră toți acasă.

Discutaseră despre asta în timpul pauzei de masă de o jumătate de oră și mama lui Kit spusese că era, probabil, o mașină nouă, deși nimeni nu văzuse vreodată o mașină atât de mare.

Prietenul lui Amos Barrowfield, Roger Riddick, apăru pe la jumătatea după-amiezii. Kit n-avea să uite niciodată bunătatea pe care i-o arătase Roger pe vremea când se afla la Badford. El își amintea, de asemenea, că Roger fusese cel care adaptase prima mașină jenny torcătoarea pentru Amos. Acum existau șase astfel de mașini și Amos plănuise să mai cumpere câteva, până când războiul începuse să afecteze afacerile.

Amos opri lucrul cu o jumătate de oră mai devreme și le ceru lucrătorilor să se adune, împreună cu el și cu Roger, la parter, în jurul obiectului misterios. Le ordonă bărbaților să oprească piua mecanică, pentru că nimeni nu putea vorbi în timp ce aceasta bufnea și zăngănea. Apoi spuse:

– Cu puțină vreme în urmă, domnul Shiplap din Combe mi-a cerut cinci sute de metri de țesătură linsey-woolsey[1].

Era o comandă mare, până și Kit știa asta, și toți izbucniră în urale.

Amos continuă:

– I-am oferit un preț de cincizeci și cinci de lire pentru această comandă și eram dispus să cobor până la cincizeci de lire. Dar el mi-a oferit treizeci și cinci și mi-a spus că știe un alt țesător din Kingsbridge care e dispus să facă afacerea la acest preț. Ceea ce știu e că singurul mod în care un alt țesător ar putea să-și asume această afacere este prin a reduce salariile lucrătorilor săi.

Urmă un murmur de nemulțumire. Bărbații și femeile din jurul lui Kit păreau îngrijorați și puși pe harță. Nu le plăcea să se discute despre reducerea salariilor.

– Așa că l-am refuzat, spuse Amos.

Lucrătorii fură ușurați să audă asta.

Amos continuă:

– Nu mi-a plăcut să refuz o comandă, pentru că nu mai primim atât de multe precum eram obișnuiți, iar dacă lucrurile merg în direcția în care se îndreaptă acum, atunci va trebui ca unii dintre voi să fie concediați.

Acum Kit era îngrijorat. El știa că, în acel moment, niciun țesător din Kingsbridge nu căuta mână de lucru suplimentară. O auzise pe mama lui spunând că nu existau înlocuitori care să plece, pentru că erau nesiguri în

[1] Țesătură aspră din in cu adaos de lână, utilizată în special în America, în perioada colonială britanică (n.tr.)

legătură cu ce le rezerva viitorul și nu știau cât avea să dureze războiul. Dilema lui Amos nu era singulară.

– Dar am găsit o soluție. Știu cum pot realiza comanda domnului Shiplap fără să reduc salariile sau să concediez oameni.

Se făcu liniște. Kit simți că lucrătorii erau suspicioși, neștiind dacă să-l creadă pe Amos.

Amos și Roger traseră pânza care acoperea obiectul misterios și o aruncară pe podea. Când obiectul fu în întregime vizibil, Kit încă nu știa ce era. Nu mai văzuse niciodată ceva asemănător.

Și nici altcineva, își dădea seama de asta. Toți murmurau nedumeriți.

Erau opt role cilindrice, metalice, dispuse într-o piramidă neagră. Lui Kit îi amintea de un morman de conducte de apă pe care le văzuse odată pe High Street. Acești cilindri păreau să fie înțesați de cuie. Întreaga treabă era montată pe o platformă solidă din stejar, cu picioare scurte și groase.

Evident era o mașină, dar ce făcea?

Amos răspunse întrebării nerostite.

– Aceasta este soluția problemelor noastre. Este o mașină de dărăcit.

Kit știa ce însemna dărăcitul. Își amintea de Mick Seabrook, un dărăcitor din Badford. Mick folosea perii cu dinți de fier, iar Kit văzu acum că fiecare cilindru era înfășurat într-o teacă de piele înțesată cu cuie, exact ca periile pe care le folosea Mick.

Amos continuă:

– Mașinile de genul acesta există de multă vreme, dar au revenit în atenția tuturor în ultimii ani, iar asta este o versiune actualizată. Lâna este introdusă prin prima pereche de role, iar cuiele descâlcesc lâna și îndreaptă fibrele.

– Dar dărăcitorul trebuie să reia operațiunea toată ziua, spuse Kit.

Lucrătorii râseră, auzind că vorbise un băiețel, dar, un moment mai târziu, Joanie spuse:

– Are dreptate, totuși.

– Da, spuse Amos. Pentru asta sunt atât de multe role. O trecere nu este niciodată suficientă, așa că lâna trece prin a doua pereche, cu dinții amplasați mai aproape unul de altul; apoi prin a treia și prin a patra, fiecare dintre ele pieptănând mai fin, îndepărtând mai multă mizerie, îndreptând mai bine fibrele.

Roger adăugă:

– Această mașină a fost construită pentru bumbac și lâna este mai moale, așa că am modificat dinții de fier, făcându-i mai puțin ascuțiți, și

am mărit distanța dintre rola superioară și cea inferioară, astfel încât procesul să fie mai puțin brutal.

– Și noi am testat-o și funcționează, spuse Amos.

– Și cine învârte rolele? întrebă Sal.

– Nimeni, spuse Amos. La fel ca piua mecanică, mașina de dărăcit este acționată de puterea uriașă a râului, dirijat prin canalul morii și transmisă, prin intermediul roților dințate și al lanțurilor, până la role. Este nevoie doar de un singur om, care să supravegheze mecanismul și să facă reglaje mici în timp ce funcționează.

– Și ce vor mai lucra dărăcitorii manuali? întrebă Joanie.

Avea dreptate, se gândi Kit; era posibil să nu mai fie nevoie de Mick și de ceilalți dărăcitori, dacă existau mașini de dărăcit acționate de forța apei.

Amos părea să fie pregătit să răspundă întrebării.

– Nu vă voi minți, spuse el. Mă cunoașteți cu toții – nu vreau ca oamenii să-și piardă mijloacele de trai. Dar nu am de ales. Aș putea trimite mașina de unde a venit, să uit de comanda domnului Shiplap și să le spun celor mai mulți dintre voi să nu mai vină mâine, pentru că nu mai am să vă dau de lucru. Sau aș putea să vă țin pe toți la lucru, dar să reduc salariile pe care vi le ofer. A treia opțiune: putem să menținem salariile la același nivel, să onorăm comanda domnului Shiplap și să vă păstrez pe toți la lucru – dacă folosim mașina de dărăcit.

Joanie spuse pe un ton sfidător:

– Ai putea să-ți folosești banii proprii ca să menții lucrurile în funcțiune.

– Nu am suficienți bani, spuse Amos. Încă plătesc datoriile pe care mi le-a lăsat tatăl meu, în urmă cu trei ani. Și știți cum a ajuns să aibă datorii? Tonul lui se modifică, devenind emoționat. Ținând afacerea în funcțiune, în pierdere. Singurul lucru pe care pot să vi-l spun cu siguranță este că eu nu voi face așa ceva. Niciodată.

O femeie spuse:

– Am auzit că mașinile acestea nu fac o treabă prea bună.

Urmă un murmur de aprobare.

Altcineva zise:

– Mie mi se pare diavolească. Toate cuiele alea...

Kit mai auzise oameni vorbind în felul acesta despre mașini. Oamenii nu înțelegeau cum funcționau mașinile, așa că preferau să spună că trebuie să fi fost un drăcușor ascuns în interior, care o punea în mișcare. Kit înțelegea mașinile și știa că nu era niciun drăcușor înăuntru.

Urmă o tăcere nemulțumită, apoi mama lui Kit spuse:

– Nu-mi place mașina asta. Nu vreau să văd că dărăcitorii manuali își pierd mijloacele de trai. Privi în jur spre ceilalți lucrători, majoritatea femei. Dar am încredere în domnul Barrowfield. Dacă el spune că nu avem de ales, eu îl cred. Îmi pare rău, Joanie. Va trebui să acceptăm mașina de dărăcit.

Amos nu spuse nimic.

Lucrătorii se priviră unul pe altul. Kit auzi o cacofonie de comentarii, cea mai mare parte în surdină; erau nefericiți, dar nu erau furioși. Păreau doar resemnați. Treptat se îndepărtară, cu un aer gânditor, spunând noapte bună încet.

Sal, Kit, Joanie și Sue plecară împreună. Se îndreptară toți patru spre casă, în lumina amurgului. În timpul zilei plouase, pe când ei se aflau în interiorul morii, iar acum, soarele care apunea strălucea prin bălți. Traversară piața în timp ce un lampagiu se învârtea în jur cu flacăra lui. În centrul pieței, construcțiile destinate pedepselor se înălțau în semiîntuneric: spânzurătorile, butucii și stâlpul de biciuire – de fapt, doi stâlpi și o bară transversală, unde răufăcătorul era atârnat, cu mâinile legate deasupra capului, ca să fie biciuit. Lemnăria avea pete maro, de la sângele învechit. Kit încercă să nu privească într-acolo: toate îl speriau.

În timp ce treceau pe lângă catedrală, începură să bată clopotele. Lunea era ziua de repetiții pentru clopotari. Kit știa că existau șapte clopote: cel cu vocea cea mai subțire, nr. 1, era numit sopran, iar cel cu vocea cea mai gravă, nr. 7, era numit tenor. Ca de obicei, aceștia începură cu o linie simplă, sunând toate cele șapte clopote în ordine descendentă, 1234567. În scurt timp aveau să treacă la ceva mai complicat. Kit era interesat de felul în care alterau nota, prin schimbarea ordinii clopotelor. Era ceva logic în toată această desfășurare.

Sal și Kit împărțeau o casă cu Sue și familia ei, în cartierul cu chirii reduse din partea de nord-vest a orașului. La parter, în spate, se afla bucătăria, unde găteau și mâncau cu toții. Camera din față era ocupată de unchiul lui Sue, Jarge, cu cinci ani mai tânăr decât Joanie, având douăzeci și cinci de ani, țesător într-una dintre morile lui Hornbeam. Jarge era și unul dintre clopotari și Kit aflase de la el câteva legende.

La etaj se aflau două dormitoare. Joanie și Sue dormeau împreună în camera din față, iar Sal și Kit aveau partea din spate. Cei mai mulți oameni săraci împărțeau patul ca să se încălzească, economisind banii pentru lemn de foc sau cărbune.

Camera din pod, cu tavanul jos, era ocupată de mătuşa lui Joanie, Dottie Castle. Aceasta era mai în vârstă şi cu sănătatea şubredă şi îşi câştiga traiul reparând şosete şi peticind pantaloni.

De îndată ce ajunseră acasă, Kit se întinse pe patul pe care-l împărţea cu mama lui – cel mare, adus de la Badford. O simţi pe Sal scoţându-i ghetele şi acoperindu-l cu o pătură, apoi adormi.

Ea îl trezi ceva mai târziu şi coborî împiedicat pe scări, pentru cină. Aveau şuncă cu ceapă şi pâine unsă cu untură. Toţi erau înfometaţi şi mâncară repede. Joanie şterse tigaia cu o altă felie de pâine, pe care o împărţi între copii.

După ce mâncară, copiii se duseră la culcare. Kit adormi în câteva clipe.

* * *

Sal îşi spălă faţa, apoi îşi pieptănă părul şi îl legă cu o veche panglică roşie. Se duse apoi în camera din pod şi îi ceru mătuşii Dottie să stea cu ochii pe copii, pentru o oră sau două.

– Dacă se trezesc, dă-le nişte pâine, îi spuse ea. Ia şi pentru tine, dacă ţi-e foame.

– Nu, mulţumesc, dragă. Sunt în regulă. N-am nevoie de prea mult dacă stau aşezată aici toată ziua. Voi, lucrătorii de la moară, aveţi nevoie de mai mult.

– Dacă aşa crezi...

Îl privi pe Kit, adormit profund. Alături de pat se aflau o tăbliţă de scris şi un cui. În fiecare seară, Sal îşi petrecea timpul exersându-şi scrisul, copiind pasaje din Biblie, singura carte pe care o avea. Devenea tot mai bună. Duminicile îl învăţa şi pe Kit, dar în celelalte zile era mult prea obosit.

Îl sărută pe frunte şi se duse în celălalt dormitor. Joanie îşi aşeza pe cap o pălărie cu flori, pe care o brodase ea însăşi. O sărută pe Sue, care dormea. Apoi cele două femei ieşiră.

Porniră în jos pe Main Street. Centrul oraşului era aglomerat, pentru că oamenii ieşeau seara în căutarea distracţiilor, a companiei şi poate chiar a dragostei. Sal renunţase la dragoste. Era destul de sigură că fratelui lui Joanie, Jarge, i-ar fi plăcut să se însoare cu ea, dar îl descurajase. Îl iubise pe Harry, dar el murise, iar ea nu mai era dispusă să rişte din nou aceeaşi durere, nici să-şi pună fericirea în mâinile nobilimii, care putea să scape nepedepsită pentru orice crimă.

Traversară piaţa. Hanul Bell era un stabiliment mare, cu o intrare pentru trăsuri, care ducea spre o curte şi spre grajduri. Atârnat deasupra arcului de

la intrare se afla – evident – un clopot, care suna ca să avertizeze că diligența era pe cale să plece. Nu cu multă vreme în urmă, acesta sunase ca să invite oamenii la o piesă, dar în zilele acelea piesele se prezentau la teatru.

Hanul Bell avea o sală în care erau aliniate mai multe butoaie, care păreau o baricadă. Aceasta era deja zgomotoasă din cauza conversației și a râsetelor, iar fumul de pipă crea o ceață densă. Clopotarii se aflau deja acolo, așezați în jurul mesei lor obișnuite, lângă vatră, cu pălăriile ponosite în mâini și căni de bere din lut în fața lor. Erau plătiți cu un șiling pentru fiecare dată când trăgeau clopotele, așa că aveau întotdeauna bani pentru bere luni seara.

Sal și Joanie îi cerură chelnerului o oală de bere pentru fiecare și aflară că prețul urcase de la trei la patru pence.

– E la fel ca la pâine, spuse chelnerul. Și din același motiv: grâul este prea scump.

Când Sal și Joanie se așezară, Jarge le aruncă o privire sumbră și spuse:

– Discutam despre noua mașină a lui Barrowfield.

Sal luă o înghițitură lungă din berea ei. Nu-i plăcea să se amețească și, în orice caz, niciodată nu-și putea permite mai mult de o carafă, dar îi plăceau gustul de malț și strălucirea caldă a berii.

– O mașină de dărăcit, îi spuse ea lui Jarge.

– O mașină care să înfometeze oamenii care muncesc, eu așa o numesc, îi răspunse Jarge. În ultimii zece ani, de câte ori stăpânii au încercat să introducă noile mașini sofisticate aici, în vestul Angliei, s-au stârnit revolte, iar ei au dat înapoi. Asta ar trebui să se întâmple și acum.

Sal scutură din cap.

– Poți să spui ce vrei, dar asta m-a salvat pe mine. Amos Barrowfield era pe cale să trimită acasă jumătate din oameni, pentru că prețul pe piață al pânzei e atât de scăzut, dar noua mașină îi permite să facă afaceri la un preț mai scăzut, așa că eu încă lucrez la jenny.

Lui Jarge nu-i plăcea această direcție a discuției, dar o plăcea pe Sal și își controlă furia.

– Deci, Sal, ce le spui torcătorilor manuali despre noua mașină?

– Nu știu, Jarge. Dar știu că am fost săracă și fără adăpost până când am început să lucrez la prima mașină de tors a lui Barrowfield și aș fi putut să-mi pierd astăzi această slujbă dacă el n-ar fi cumpărat mașina de dărăcit.

Alf Nash interveni. El nu era clopotar, dar li se alătura adesea și Sal credea că se purta drăguț cu Joanie. Acum era așezat alături de ea. Alf era

lăptar și, din cauză că laptele se vărsa mereu pe hainele lui, mirosea mereu a brânză. Sal nu credea că Joanie s-ar fi putut îndrăgosti de el.

– Sal are dreptate aici, Jarge, zise Alf.

Sime Jackson, un țesător care lucra cu Spade, era unul dintre cei mai gânditori membri ai grupului.

– Nu pot să îi dau dreptate. Nu pot. Mașinile îi ajută pe unii și îi lasă pe alții fără muncă. Cum poți să spui care variantă e mai bună?

– Asta-i problema noastră, spuse Sal. Știm întrebările, dar nu știm răspunsurile. Trebuie să învățăm.

– Învățatul nu este pentru cei de teapa noastră, rosti Alf. Noi nu mergem la Universitatea Oxford.

Spade vorbi pentru prima dată. El era maestru al clopotelor, ceea ce însemna că era dirijorul clopotarilor.

– Greșești în legătură cu asta, Alf, spuse el. În toată această țară, oamenii muncii se educă singuri. Ei merg la biblioteci și la cluburi de carte, societăți muzicale și coruri. Merg la grupuri pentru studiul Bibliei și la întruniri pentru discuții politice. London Corresponding Society[1] are sute de filiale.

Sal era încântată de idee.

– Ar trebui să facem asta – să studiem și să învățăm. Ce este acea asociație de corespondență de care vorbeai?

– A fost înființată ca să discute reforma parlamentului. Voturi pentru oamenii muncii și așa mai departe. S-a întins peste tot.

– Nu și la Kingsbridge, aici nu e, zise Jarge.

– Ei bine, ar trebui să fie, spuse Sal. Este exact ceea ce ne trebuie.

Un alt clopotar, Jeremiah Hiscock, tipograf cu atelier pe Main Street, interveni și el.

– Eu am auzit de London Corresponding Society, spuse el. Fratele meu de la Londra tipărește niște materiale pentru ei. Și îi place. El spune că aceștia decid totul prin votul majorității. Nu există nicio diferență între stăpâni și oameni normali în adunările lor.

– Asta demonstrează că se poate face! spuse Jarge.

– Știu și eu? zise Sime nervos. Vom fi numiți revoluționari.

– London Corresponding Society n-are legătură cu revoluția, e vorba despre reformă, rosti Spade.

---

[1] Asociație de cluburi de citit și de dezbateri, care se baza în mare parte pe micii meseriași și care era organizată pe baze democratice, dezbătând reformarea sistemului parlamentar britanic, mai ales în perioada imediat următoare Revoluției franceze. (n.tr.)

– Stați puțin, spuse Alf. Nu cumva câțiva dintre bărbații de la London Corresponding au fost judecați pentru trădare, chiar înainte de Crăciunul trecut?

– Treizeci dintre ei, spuse Spade, care citea cu aviditate ziarele. Au fost acuzați de complot împotriva guvernului și a parlamentului. Dovada a fost că făcuseră campanie pentru reforma parlamentară. Se pare că acum este o crimă să spui că guvernul nostru nu este perfect.

– Nu-mi amintesc dacă au fost spânzurați sau ce s-a ales de ei, rosti Alf.

Spade spuse:

– Au avut tupeul să-l cheme pe prim-ministrul William Pitt la tribunal. Acesta a fost nevoit să admită că, în urmă cu treisprezece ani, a făcut și el campanie pentru reforma parlamentară. Cazul s-a prăbușit în râsete și juriul a aruncat la gunoi acuzațiile.

Sime nu părea prea liniștit.

– Chiar și așa, nu mi-ar plăcea să fiu judecat pentru trădare. Un juriu din Londra ar putea să dispună un lucru, iar un juriu din Kingsbridge ar putea să facă exact pe dos.

– Mie nu-mi pasă de jurați, zise Jarge. Îmi voi încerca norocul.

– Ești curajos ca un leu, Jarge, spuse Sal, dar noi trebuie să fim la fel de deștepți pe cât de curajoși.

– Sunt de acord cu Sal, spuse Spade. Să înființăm o societate, da, dar să nu o numim filială a grupului din Londra – asta ar însemna să ne căutăm necazul. Să-i spunem... Societatea Socratică, dacă vă place.

– Să fiu al naibii dacă știu ce înseamnă asta, spuse Jarge.

– Socrate a fost un filosof grec care credea că poți să ajungi la adevăr prin discuții și contradicție. Canonicul Midwinter mi-a spus asta. El zicea despre mine că sunt socratic pentru că îmi place să dezbat.

– Am cunoscut odată un marinar grec. Bea ca un pește, dar nu era un nenorocit de filosof.

Ceilalți râseră.

Spade continuă:

– Numiți-o cum vreți, atâta timp cât nu sună subversiv. Începeți cu o întrunire despre orice altceva, știință, de exemplu, teoriile lui Isaac Newton, să zicem. Nu țineți întrunirea secretă – spuneți-le celor de la *Kingsbridge Gazette.* Numiți un comitet ca să se ocupe de ea. Solicitați-l pe canonicul Midwinter să fie președinte. Faceți totul respectabil, cel puțin la început.

Sal era entuziasmată.

– Trebuie să facem asta!

– Dar cine o să vină să le vorbească despre știință celor câțiva muncitori din Kingsbridge? întrebă Jeremiah.

Toți fură de acord că așa ceva era improbabil. Dar Sal avu o idee.

– Știu pe cineva care a fost la Oxford, spuse ea.

Toți o priviră cu scepticism, în afară de Joanie, care zâmbi și spuse:

– Te referi la Roger Riddick.

– Așa este. E un prieten de-ai lui Amos Barrowfield și vine adesea pe la moara noastră.

– Poți să-l întrebi? zise Spade.

– Desigur. Eu am fost prima care a lucrat pe jenny torcătoarea modificată de el și încă operez aceeași mașină. Întotdeauna se oprește să mă întrebe cum merge treaba.

– Nu va considera că e prea îndrăzneț din partea ta?

– Nu cred. El nu e ca fratele lui, Will.

– Deci o să-l întrebi?

– Imediat ce îl văd.

La scurtă vreme după aceea, se despărțiră. În timp ce Sal și Joanie mergeau spre casă, Joanie spuse:

– Ești sigură în legătură cu treaba asta?

– Ce treabă?

– Să te implici în societatea asta?

– Da. Abia aștept.

– De ce?

– Pentru că muncesc și dorm și am grijă de fiul meu și nu vreau ca asta să fie toată viața mea.

Se gândi din nou la mătușa ei, Sarah, care discuta despre ceea ce citise în ziare.

– Dar o să dai de necaz.

– Nu doar pentru că învăț despre știință.

– Dar nu va fi vorba doar despre știință. Toți vor să discute despre libertate, democrație și drepturile omului. Știi asta.

– Ei bine, englezii ar trebui să aibă dreptul la propriile lor păreri.

– Când spun asta, ei se referă la nobilime. Ei nu cred că oamenii ca noi ar trebui să aibă păreri.

– Dar bărbații aceia de la Londra n-au fost găsiți vinovați.

– Chiar și așa, Sime are dreptate – nu poți fi sigură că un juriu din Kingsbridge va face același lucru.

Sal începu să creadă că Joanie ar fi putut să aibă dreptate.

Joanie continuă:

– Dacă lucrătorii de la moară încep să discute despre politică, consilierii și judecătorii vor ajunge să se sperie – și primul lor instinct va fi să pedepsească pe câțiva și să-i sperie pe ceilalți. Pentru Jarge și Spade e în regulă – ei nu au copii. Dacă sunt trimiși în Australia sau chiar spânzurați, nu suferă nimeni în afară de ei. Dar tu îl ai pe Kit și eu o am pe Sue – cine va avea grijă de ei dacă noi nu mai suntem aici?

– O, Iisuse, ai dreptate!

Sal fusese atât de încântată de ideea societății socratice, încât nu acordase suficientă atenție riscurilor.

– Dar am spus că voi vorbi cu Roger Riddick. Acum nu pot să-i las baltă pe ceilalți.

– Atunci, ai grijă. Ai foarte mare grijă.

– Voi avea, spuse Sal. Îți jur că voi avea.

Capitolul 12

Într-o capelă laterală a catedralei din Kingsbridge se afla o pictură a Sfintei Monica, sfânta patroană a mamelor. Pictura data din perioada medievală și fusese revopsită în perioada Reformei, dar vopseaua se subțiase în cei două sute cincizeci de ani și fața sfintei era acum vizibilă. Avea pielea palidă, ceea ce-l nedumerea pe Spade, pentru că ea fusese africană.

Spade aprinse o lumânare acolo, în prima zi din august, la exact doisprezece ani de la moartea soției sale, Betsy. Cerul era acoperit de nori grăbiți și, când soarele străbătu printre ei, lumină arcadele navei, transformând, pentru scurtă vreme, pietrele cenușii în torente de argint strălucitor.

Spade rămase în picioare la lumina lumânării, amintindu-și de Betsy. Se gândi cât de incitant fusese pentru amândoi, ambii în vârstă de nouăsprezece ani, să-și aranjeze o casă împreună la periferia orașului Kingsbridge. Se simțiseră ca niște copii care se jucau de-a căsătoria. Războiul lui de țesut și roata ei de tors ocupau una dintre cele două camere mici, așa că dormiseră și gătiseră în bucătărie. În timp ce lucra, el putea să arunce deseori o privire către capul ei brunet aplecat peste fus. Nu se simțea niciodată nefericit. Fuseseră și mai încântați când ea rămăsese însărcinată și discutaseră la nesfârșit despre cum avea să fie copilul lor: frumos, inteligent, înalt, neastâmpărat? Dar Betsy murise la naștere, iar copilul nu ajunsese niciodată pe lume.

Timpul trecu pe nesimțite în timp ce rememora aceste lucruri, până când deveni conștient că în apropiere cineva stătea în picioare. Se întoarse și o văzu pe Arabella Latimer, care-l privea. Fără să vorbească, ea îi întinse un trandafir – din grădina ei, presupuse el. Ghicindu-i intenția, el îi luă trandafirul din mână și îl așeză cu blândețe în centrul altarului.

Floarea strălucea ca o pată proaspătă de sânge pe marmura gălbuie.

Arabella se îndepărtă în tăcere.

Spade mai rămase câteva momente, gândindu-se. Un trandafir roşu însemna dragoste. Ea îl adusese pentru Betsy. Dar i-l dăduse lui Spade.

Ieşi apoi din capelă. Ea îl aştepta în navă.

– Înţelegi, spuse el.

– Desigur. Vii la aceeaşi capelă în prima zi de august, în fiecare an.

– Ai observat.

– Faci asta de multă vreme.

– De doisprezece ani.

– De obicei metodiştii nu se roagă la sfinţi.

– Sunt un gen amuzant de metodist. Nu mă pricep să respect regulile. Spade ridică din umeri. Cel mai bun lucru la metodişti este faptul că ei sunt convinşi că sufletul contează mai mult decât regulile.

– Şi asta crezi şi tu?

– Da.

– La fel şi eu.

– Ar trebui să te alături metodiştilor.

Ea zâmbi.

– Ce scandal ar stârni asta! Soţia episcopului!

Ea se întoarse şi ridică o mică grămadă de robe de cor proaspăt spălate, pe care le lăsase pe jos, lângă fântână.

– Trebuie să pun astea în vestiar.

El nu dorea să se încheie conversaţia.

– Presupun că nu speli singură rufele, doamnă Latimer.

Sigur că nu le spăla ea.

– Eu supraveghez, spuse ea.

– Ei bine, poţi să mă supraveghezi pe mine dacă duc robele în locul dumitale.

El luă legătura de robe din mâinile ei, iar ea fu fericită să îi dea drumul.

Apoi ea spuse:

– Uneori mi se pare că jumătate din viaţa mea se petrece în momentele de supraveghere. Dacă n-ar exista cărţile, nu ştiu ce aş putea face ca să-mi ocup timpul.

El deveni interesat.

– Ce îţi place să citeşti?

– Am făcut rost de o carte despre drepturile femeilor, de Mary Wollstonecraft. Dar trebuie să o ţin ascunsă.

Spade nu avu nevoie să o întrebe de ce. Era convins că episcopul ar fi dezaprobat asta cu tărie.

– Îmi plac și romanele. *Povestea lui Tom Jones, un copil orfan.* Ea zâmbi. Tu îmi amintești de Tom Jones.

Porniră amândoi în lungul navei. Nu se întâmpla mare lucru, dar el simți tensiunea dintre ei ca pe un secret nerostit.

Nu uitase momentul acela din magazinul surorii sale, din urmă cu mai mult de doi ani, când ea îl surprinsese admirându-i silueta și ridicase din sprâncene de parcă ar fi fost intrigată, mai degrabă decât jignită. Privirea aceea era vie în memoria lui. Își propusese, în sinea lui, să uite de ea, dar nu reușise.

O urmă printr-o ușă joasă spre transeptul de sud. Vestiarul era o cameră mică, simplă, care conținea un raft de cărți, o oglindă și un cufăr mare, din stejar, numit cufăr ritual. Ea săltă capacul greu al cufărului și, cu grijă, Spade așeză robele înăuntru. Arabella împrăștie apoi niște levănțică uscată, ca să țină la distanță moliile.

După aceea se întoarse spre el și spuse:

– Doisprezece ani.

El o privi. Afară se înseninase și o rază de soare trecu prin fereastra mică și se așeză în părul ei, scoțând în evidență culorile de toamnă ce păreau să strălucească.

– Îmi amintesc cât de amuzant părea totul pe vremea când eram doi tineri naivi, spuse el. Delicii inocente. Ceva ce nu se va mai întâmpla niciodată.

– Ai fost îndrăgostit de Betsy.

– Dragostea este cel mai bun lucru pe care-l poți avea pe lumea asta și cel mai de preț pe care-l poți pierde, ceea ce e mai rău decât orice altceva.

Preț de o clipă, el simți o tristețe îngrozitoare și trebui să se lupte să-și stăpânească lacrimile.

– Nu, greșești, spuse ea. Chiar și mai rău este să fii prins în capcană și să știi că nu vei avea niciodată parte de așa ceva.

Spade era uluit: nu de ceea ce spusese ea – lucru pe care el și alții l-ar fi putut bănui –, ci pentru faptul că îi făcuse o confesiune atât de intimă. Oricum, era la fel de curios pe cât era de surprins.

– Cum s-a întâmplat asta? întrebă el.

– Băiatul pe cere-l doream s-a însurat cu altcineva. Mă gândeam că am inima frântă, dar, de fapt, eram doar furioasă. Apoi Stephen m-a cerut de nevastă, iar eu am spus da, pentru că astfel i-aș fi dat peste nas acelui băiat.

– Stephen era mult mai în vârstă.

– De două ori vârsta mea.

– E greu să mi te imaginez fiind într-atât de iritată.

- Eram naivă când eram mai tânără. Nici acum nu sunt foarte înțeleaptă, dar pe atunci era mult mai rău. Se întoarse cu spatele și lăsă capacul cufărului. Tu m-ai întrebat, spuse ea.

- Îmi pare rău că am fost indiscret.

- Dar cei mai mulți bărbați mi-ar fi spus ce ar trebui să fac.

- N-am habar ce ar trebui să faci.

- Ceva ce foarte puțini bărbați sunt dispuși să admită.

Era adevărat și Spade râse.

Arabella se îndreptă spre ușă. Spade puse mâna pe clanță, dar, înainte să-i poată deschide ușa, ea îl sărută.

Păru un gest neîndemânatic. Se repezise spre el și își așezase buzele, fără nicio precizie, pe obrazul lui.

Nu prea avea experiență la asta, se gândi el.

Dar ea se corectă rapid și îl sărută pe gură. Apoi se retrase, dar el o simți în așteptare și, după un moment, îl sărută din nou. De data asta, își așeză buzele pe ale lui și le lăsă zăbovească acolo. „Chiar își dorește asta", se gândi el. Își așeză mâinile pe umerii ei și îi întoarse sărutul, mișcându-și gura peste a ei. Ea se agăță de el, strivindu-și trupul de al lui.

„Ar putea să intre cineva", se gândi el. Nici nu-și putea imagina ce i-ar fi făcut cei din Kingsbridge unui bărbat care o săruta pe soția episcopului. Dar era mult prea adâncit în plăcere ca să se oprească. Ea îi luă mâinile de pe umeri și i le mută mai jos, iar el îi simți sânii moi umplându-i palmele. Când el îi apăsă cu blândețe, ea scoase un sunet înăbușit din adâncul gâtlejului.

Apoi își reveni brusc în simțiri și se trase deoparte, privindu-l intens în ochi.

- Dumnezeu să mă ierte, spuse ea încet.

Apoi se întoarse cu spatele, deschise ușa și ieși în grabă.

Spade rămase nemișcat, gândindu-se: „Ce-a fost asta?"

* * *

Consilierului Joseph Hornbeam îi plăcea să vadă masa plină la micul-dejun: șuncă și rinichi, cârnați, ouă, pâine prăjită și unt, ceai, cafea, lapte și frișcă. Nu mânca prea mult din ele – cafea cu frișcă și un pic de pâine prăjită –, dar îl încânta să știe că se putea ospăta ca un rege, dacă asta își dorea.

Fiica lui, Deborah, era la fel ca el, dar soția lui, Linnie, și fiul lor, Howard, erau amândoi foarte mâncăcioși și, prin urmare, mult mai corpolenți. La fel erau și servitorii, care consumau resturile.

Hornbeam citea *The Times*.

– Spania a făcut pace cu Franța, spuse el.

Sorbi din cafeaua cu frișcă.

– Totuși, războiul nu s-a terminat, nu-i așa? zise Deborah.

Ea înțelegea totul repede. Semăna cu el.

– Nu, pentru Anglia nu s-a terminat, răspunse el. Noi n-am făcut pace cu criminalii aceia de revoluționari francezi și sper că nu vom face niciodată.

Privi cu atenție spre Deborah. Ea nu era foarte atrăgătoare, se gândi el, deși era greu să-ți judeci astfel propriul copil. Avea un păr negru și des și sprâncene drăguțe, dar avea bărbia mult prea mare ca să fie frumoasă. La cei optsprezece ani ai ei, era suficient de în vârstă ca să se mărite. Poate că putea să fie îndreptată spre un soț care ar fi reușit să facă ceva util pentru afacerile familiei.

– Te-am văzut discutând cu Will Riddick la teatru, îi spuse el.

Ea îi aruncă o privire directă. Nu era speriată de el. Fratele ei, în schimb, era, la fel și mama ei. Deborah era respectuoasă, dar nu supusă.

– Chiar așa? spuse ea pe un ton neutru.

Încercând să pară relaxat, Hornbeam continuă:

– Îți place de Riddick?

Ea făcu o pauză, devenind gânditoare.

– Da, îmi place. E genul de bărbat care obține ceea ce dorește. De ce mă întrebi?

– Pentru că ne înțelegem foarte bine în privința afacerilor pe care le avem împreună.

– Contracte militare.

Ei nu-i scăpau prea multe.

– Exact, spuse el. L-am invitat aici la cină, în seara asta. Mă bucur că-ți place de el... asta ar trebui să contribuie la o seară plăcută.

Valetul Simpson intră în cameră și spuse:

– Domnule consilier Hornbeam, lăptarul ar dori să vă vorbească, dacă sunteți de acord.

– Lăptarul?

Hornbeam era nedumerit. Ce naiba ar fi putut să însemne asta? Hornbeam vorbea rareori cu negustorii care aprovizionau gospodăria. Apoi își aminti că-i împrumutase bani bărbatului aceluia: se numea Alfred Nash. Se ridică în picioare, își lăsă șervetul pe scaun și ieși.

Nash stătea în picioare în holul de la intrarea din spate, cunoscut drept holul pentru cizme. De pe haină și de pe pălărie i se scurgeau picături de ploaie. Hornbeam simți un iz de produse lactate.

- Pentru ce ai venit să mă vezi, Nash? spuse el abrupt.

Spera că omul nu avea să-i ceară mai mulți bani.

- Să vă dau niște informații, domnule consilier.

Asta era altceva.

- Continuă.

- S-a întâmplat să aud ceva ce s-ar putea să vă intereseze și m-am gândit să vă transmit informația, întrucât ați fost atât de amabil încât să-mi împrumutați bani ca să-mi extind lăptăria.

- Foarte bine. Ce ai auzit?

- David Shoveller, cel căruia i se spune Spade, organizează o filială în Kingsbridge a asociației London Corresponding Society.

Asta chiar era o informație interesantă.

- Chiar face asta?! Pe toți dracii!

Hornbeam îl ura pe Spade. Era cel care năruise planul impecabil al lui Hornbeam de a prelua afacerea deținută de Obadiah Barrowfield și moștenită de Amos. Împrumutul pe care Spade reușise să-l acopere pentru Amos dejucase planul lui Hornbeam și toată munca lui fusese irosită.

Nash continuă:

- Și pentru că dumneata ești președinte al Reeves Society...

- Da, desigur.

Reeves Society fusese înființată de guvern pentru a se situa în opoziție cu London Corresponding Society. Reeves Society din Kingsbridge ținuse câteva întruniri lipsite de strălucire și se cam destrămase, dar Hornbeam încă avea o listă utilă de oameni cu gândire de dreapta, care se opuneau radicalismului.

- Cine altcineva mai este implicat în acest grup nou?

- Jarge Box, un țesător. De asemenea, Sal Clitheroe, care lucrează pe o jenny torcătoare pentru Amos Barrowfield. Deși ea este femeie, toți o ascultă.

Astfel de oameni îl înnebuneau pe Hornbeam.

- Oamenii aceștia nu doresc decât să ne tragă în noroi, alături de ei, spuse el amărât. Îi vom eradica pe acești provocatori de necazuri ca pe niște viermi ce sunt. Spade va fi spânzurat pentru trădare.

Nash păru surprins de vehemența lui Hornbeam. Spuse:

- Dar ei ziceau că bărbații din Londra au fost găsiți nevinovați.

- Slăbiciune, slăbiciune! Asta este ceea ce permite lucrurilor de genul acesta să înflorească. Dar Londra este Londra. Aici este Kingsbridge.

- Da, domnule.

– Supraveghează treaba asta pentru mine, eşti de acord, Nash?

– Se poate face, domnule. Ei mi-au cerut să fac parte din comitetul lor.

– Ai consimţit?

– Le-am spus că mă voi gândi la asta.

– Alătură-te comitetului. În felul acesta vei afla tot ce trebuie.

– Prea bine, domnule.

– Şi îmi vei raporta mie totul.

– Voi fi bucuros să vă fac pe plac.

– Le vom da o lecţie.

– Da, domnule. Aş putea să mai menţionez o altă chestiune?

Hornbeam bănuia că Nash avea să mai dorească ceva. Întotdeauna exista un *quid pro quo*.

– Dă-i drumul.

– Afacerile merg rău din cauza taxelor de război şi a preţului mâncării şi cu atât de mulţi lucrători care nu-şi pot găsi de lucru.

– Ştiu, şi mie îmi merge rău.

Nu era adevărat. Hornbeam profita de pe urma contractelor militare. Dar politica lui era să nu admită niciodată că-i mergea bine.

– Dacă aş putea sări peste următoarea mea plată trimestrială, mi-ar fi de mare ajutor.

– O amânare.

– Da, domnule. Până la urmă, voi plăti tot, desigur.

– Sigur că o vei face. Dar ai permisiunea mea să sari peste următoarea rată.

– Vă mulţumesc, domnule.

Nash îşi duse mâna la pălărie.

Hornbeam se întoarse la micul-dejun.

* * *

Câteva zile mai târziu, Roger Riddick îşi făcu apariţia la moara lui Barrowfield.

Cu cât Sal se gândea mai mult la asta, cu atât i se părea mai important ca Roger să ţină primul curs la Societatea Socratică. Nimeni nu putea obiecta la o discuţie despre ştiinţă. Iar Roger era fiul moşierului de Badford, ceea ce-l făcea un membru al elitei conducătoare. Mai mult decât atât, Roger n-avea să ceară să fie plătit, ceea ce era important, pentru că societatea nu-şi putea permite să plătească.

Ea îl cunoştea pe Roger încă din copilărie. Copiii nu acordau prea mare atenţie regulilor claselor sociale, iar copilul unui moşier se putea stropi în

pârâu cu progeniturile lucrătorilor agricoli. Îl văzuse pe Roger crescând și, în adolescență, el încă se dovedea diferit față de restul familiei lui.

Dar asta nu însemna că ar fi făcut orice i s-ar fi cerut.

Când veni în sala de tors, Sal se gândi că își pierdute aspectul de băietan. Acum avea puțin peste douăzeci de ani. Încă arăta bine, fiind subțire și blond, dar nu era genul care să o atragă pe ea – ea prefera bărbații mai masculini. Chiar și așa, Roger avea farmec, mai ales atunci când arbora zâmbetul acela de drăcușor. Toate femeile îl plăceau, iar el chiar își permitea câte o tachinare subtilă.

– Bună, Sal, ce mai face bătrâna mașină? spuse el. Încă merge bine?

– Da, jenny torcătoarea se descurcă bine, domnule Riddick.

Era o glumă pe care o făceau deseori și amândoi râseră.

– Acum pare atât de mică, spuse Roger. În ziua de azi se fac mașini cu câte nouăzeci și șase de fuse.

– Așa am auzit.

Roger îl observă pe Kit.

– Bună, băiete, îi spuse el. Ce-ți mai face capul?

– Nu-mi face necazuri, domnule, răspunse Kit.

– Bine.

Celelalte femei se opriseră din lucru ca să asculte. Aflată la următoarea mașină, Joanie spuse:

– De ce nu ești la Oxford, domnule Riddick?

– Pentru că nu mai sunt student. Mi-am încheiat cei trei ani de studiu.

– Sper că ți-ai luat examenele.

– Da. Am terminat în fruntea promoției la pierdut bani la cărți.

– Și acum știți totul.

– O, nu. Doar o femeie poate să știe totul.

Ceilalți se amuzară auzind această replică.

El continuă:

– După Crăciun mă duc la o altă universitate, Academia de Științe Prusacă din Berlin.

– Prusia! spuse Sal. Va trebui să înveți germană.

– Și franceză. Dintr-un anume motiv, cursurile de acolo se țin în franceză.

– Mai mult studiu! Se termină vreodată?

– De fapt, nu cred că se termină.

– Ei bine, oamenii din Kingsbridge se vor educa singuri, așa că ai grijă, s-ar putea să te prindem din urmă.

El se încruntă.

– Cum așa?

– Organizăm un grup nou, numit Societatea Socratică.

– Organizați o societate socratică?

Ea observă că Roger încerca să ascundă cât era de uluit.

– Și mi s-a spus să te întreb dacă vrei să ții cursul de deschidere.

– Serios?

El încă era tulburat de această conversație, ceea ce o amuza pe Sal.

– Curs, spuse el, evident adunându-și gândurile. Ei bine, da...

– Ne gândeam că ai putea să ne vorbești despre Isaac Newton.

– Chiar așa?

– Dar, de fapt, poți alege orice alt subiect științific.

– Ei bine... la Oxford am studiat sistemul solar.

Ea nu avea habar ce era sistemul solar.

El îi simți perplexitatea și explică:

– Soarele, Luna și planetele, știi tu, precum și felul în care se mișcă acestea.

Nu suna prea interesant. „Dar, se gândi ea, ce știu eu?"

El adăugă:

– Am realizat un mic model care demonstrează modul în care se mișcă toate, raportate unele la altele. L-am făcut de amuzament, dar poate să ajute oamenii să înțeleagă mai bine.

Asta suna minunat. Iar Roger prindea repede ideea. Ar fi putut să reușească.

– Se numește planetariu, spuse el. Modelul. Alți oameni l-au conceput.

– Cred că ar trebui să-l arăți tuturor, domnule Riddick. Sună minunat.

– Poate că o voi face.

Sal încercă să nu zâmbească triumfător.

Apoi apăru și Amos Barrowfield.

– Le-ai oprit pe femei din lucru, Roger, zise el.

– Femeile organizează o societate socratică, spuse el.

– Sper că nu în timpul programului de lucru. Amos își lăsă brațul pe umărul lui Roger. Haide să vezi la lucru mașina de dărăcit! E o minune.

Se îndepărtară împreună.

Apoi Roger se opri în capul scărilor.

– Anunță-mă care va fi data, strigă el spre Sal. Trimite-mi un bilet.

– Așa voi face, răspunse ea.

Cei doi bărbați dispărură.

Una dintre femei spuse:

– Nu-i poți trimite o notă, Sal. Abia dacă poți scrie.

– Ai să rămâi surprinsă.

* * *

Arabella vorbea cu Spade de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Când li se încrucișau drumurile, în piață, la magazinul surorii sale sau la catedrală, ea îi zâmbea rece, îi adresa câteva cuvinte politicoase, apoi trecea mai departe – de parcă nu i-ar fi oferit niciodată un trandafir roșu, de parcă n-ar fi fost singuri în vestiar, iar ea nu l-ar fi sărutat niciodată cu buze înfometate, apăsându-i mâinile pe sâni.

Ce ar fi trebuit să creadă el? Avea nevoie de sfaturi, lucru neobișnuit pentru el, dar nu putea discuta cu nimeni despre asta. Ceea ce făcuseră – un sărut fugar, care durase un minut – era periculos nu doar pentru Arabella, ci și pentru el. Dar mai ales pentru Arabella, pentru că femeile erau întotdeauna cele învinovățite.

Poate că n-avea să se mai repete. Poate că ea își dorea să nu se mai vorbească niciodată despre acel sărut, un secret ce avea să fie îngropat odată cu ei și uitat până în ziua Judecății de Apoi. Dacă era așa, el ar fi fost dezamăgit, dar avea să facă exact cum își dorea ea. Oricum, instinctul îi spunea că ea n-avea să se țină de un asemenea plan. Sărutul nu fusese rezultatul unui flirt jucăuș sau vreun fleac. Acesta exprimase o emoție, ceva simțit profund.

Spade încerca să-și imagineze cum era viața ei. Episcopul nu era doar bătrân: asta ar fi putut să fie în regulă dacă el ar fi fost un bărbat în vârstă vioi, energic, îndrăgostit nebunește de ea. Dar el era gras, lent în mișcări, pătruns de propria importanță și lipsit de umor. Poate că nu-i mai rămăsese nimic din dorința care le-o adusese pe Elsie. Spade nu urcase niciodată la etaj, în palatul episcopului, dar era convins că aveau dormitoare separate.

Și probabil că asta dura de multă vreme, suficient de îndelungată pentru ca o femeie normală, de vârstă mijlocie, să se simtă deziluzionată și furioasă și să înceapă să cultive fantezii pentru alți bărbați.

Dar de ce Spade? El știa, deși ar fi ezitat să spună asta oricui altcuiva, că femeile îl plăceau. Iar lui îi făcea plăcere să discute cu femeile, pentru că ele erau raționale. Dacă i-ar fi adresat unei femei o întrebare serioasă, de genul: „Ce speranțe ai de la viață?“, ea i-ar fi răspuns cam așa: „În principal, vreau să-mi văd copiii așezați la casa lor și deveniți adulți fericiți, de preferință cu

propriii copii". Dacă i-ar fi adresat unui bărbat aceeaşi întrebare, el i-ar fi dat un răspuns stupid, de felul: „Vreau să mă însor cu o virgină de douăzeci de ani, cu sânii mari, care să aibă o tavernă".

Dacă Spade avea dreptate şi Arabella avea să cedeze, în cele din urmă, în faţa dorinţei şi să încerce să înceapă o aventură adevărată, cum ar fi trebuit să răspundă el? Întrebarea era superfluă, înţelese el. El n-avea să ia o decizie raţională; nu era şi cum ar fi cumpărat o casă. Sentimentele lui pentru ea erau al naibii de aproape să izbucnească. Ea era o femeie deşteaptă, pasională, care părea să fie îndrăgostită de el, iar el n-avea de gând să încerce să se împotrivească.

Dar consecinţele puteau să fie tragice. Îşi aminti de Lady Worsley, care fusese îngrozitor de umilită. La vremea aceea, el avea optsprezece ani şi era îndrăgostit de Betsy, dar îşi dezvoltase deja obiceiul de a citi ziarele, de obicei numere mai vechi, care fuseseră aruncate de oamenii mai bogaţi. Lady Worsley avusese un amant. Bărbatul ei îl dăduse în judecată pe amant, pentru douăzeci de mii de lire, după cum evaluase el castitatea nevestei lui. Douăzeci de mii de lire era o sumă uriaşă, suficientă pentru a cumpăra una dintre cele mai importante case din Londra. Amantul, care nu era gentleman, susţinuse la tribunal că, de fapt, castitatea ei nu valora nimic, pentru că ea comisese adulter cu alţi douăzeci de bărbaţi înaintea lui. Fiecare detaliu al vieţii amoroase a lui Lady Worsley fusese dezvăluit la tribunal, apoi reluat în ziare, iar publicul din nenumărate ţări salivase citind asta. Tribunalul fusese de partea amantului şi îi acordase lui Sir Richard daune în valoare de un şiling, ceea ce implica faptul că puritatea lui Lady Worsley nu mai valora nimic, un verdict crud şi dispreţuitor.

Acesta era genul de coşmar pe care Spade îl risca dacă avea să facă dragoste cu nevasta unui episcop.

Iar Arabella ar fi suferit cel mai mult.

* * *

Spade trecu prin măreaţa intrare cu coloane a sălilor de întrunire din Kingsbridge, unde trebuia să înceapă în curând prima întrunire a Societăţii Socratice.

Era nervos pentru că trebuia să meargă totul bine. Sal şi ceilalţi investiseră mari speranţe în el. Muncitorii din Kingsbridge încercau să se dezvolte şi meritau să aibă succes. Chiar şi Spade credea că era un pas mare în evoluţia oraşului. El îşi dorea ca Kingsbridge să devină un loc în care muncitorii

să fie văzuţi ca oameni, nu doar ca „mână de lucru". Dar ce s-ar fi întâmplat dacă nimeni n-ar fi înţeles cursul? Ce s-ar fi întâmplat dacă oamenii plictisiţi ar fi devenit scandalagii? Şi, cel mai rău, dacă nu venea nimeni?

Intră în clădire în acelaşi timp cu Arabella Latimer şi cu fiica ei, Elsie. Elita oraşului era interesată. Îşi scutură picăturile de ploaie de pe pălărie şi se înclină către cele două femei.

– Am auzit că ai fost la Londra, domnule Shoveller, spuse Arabella pe un ton băţos. Sper că vizita a mers bine.

Era discuţia politicoasă obişnuită pentru ocaziile sociale şi el era dezamăgit de formalismul ei, dar intră în joc.

– M-am bucurat de călătorie şi am făcut, de asemenea, câteva afaceri bune, doamnă Latimer. Cum au fost lucrurile prin Kingsbridge?

– La fel, spuse ea fără să-l privească. Apoi adăugă încet: Întotdeauna la fel.

Spade se întreba dacă Elsie simţea tensiunea dintre ei. Femeile erau sensibile la genul acesta de lucruri. Dar Elsie nu dădea niciun semn. În schimb, spuse:

– Vreau să merg la Londra. N-am fost niciodată. Este atât de incitantă pe cât se spune?

– Incitantă, da, spuse Spade. Agitată, da. Aglomerată, zgomotoasă, murdară, da.

Intrară în salonul de cărţi, unde urma să se ţină cursul. Era aproape plin, ceea ce înlătura unele dintre temerile lui Spade.

Pe masă, în mijlocul camerei, se afla o cutie din lemn. Spade presupuse că în interiorul ei se afla planetariul lui Roger Riddick. Scaunele şi băncile erau aranjate în cercuri în jurul mesei.

Audienţa era amestecată, cei înstăriţi, în hainele lor cele mai bune, fiind alături de lucrătorii din fabrici, în hainele lor mohorâte şi cu pălăriile ponosite pe care le purtau în fiecare zi. Spade observă că muncitorii se aşezaseră toţi pe bănci, în timp ce persoanele mai bine îmbrăcate ocupaseră scaunele din faţă. El ştia că nu fusese ceva planificat; oamenii creaseră instinctiv o diviziune socială. Se gândi că ar fi fost un lucru amuzant dacă n-ar fi fost, totuşi, atât de trist.

Doar o mână de femei se aflau acolo. Spade nu era surprins: evenimentele de genul acesta se considerau a fi destinate bărbaţilor, deşi nu exista o interdicţie pentru femei.

Arabella se întoarse cu spatele spre Spade, arătând spre locul din sală unde erau aşezate cele două sau trei femei, şi îi spuse lui Elsie:

– Ar trebui să ne aşezăm acolo, indicând clar că nu dorea să stea lângă Spade.

El înţelese, dar se simţi respins.

Elsie se îndreptă într-acolo. Preţ de o secundă, Spade simţi mâna Arabellei pe braţul său. Îl strânse tare, apoi, imediat, îşi îndepărtă mâna şi porni să traverseze camera. Deşi foarte scurt, fusese un mesaj inconfundabil de intimitate.

Spade se simţi uşor ameţit. O fată fără experienţă ar fi putut să trimită semnale false, dar nicio femeie matură nu ar fi atins un bărbat în felul acesta, decât dacă îşi dorea cu adevărat asta. Ea îi transmitea că aveau o înţelegere secretă şi că nu ar fi trebuit să ia în serios răceala ei superficială.

Spade era emoţionat, dar nu avea să facă nimic în legătură cu asta. Arabella era cea care se afla în cel mai mare pericol, aşa că ea trebuia să deţină controlul. El doar avea să o urmeze.

Jarge Box veni spre el, părând derutat. Nu era nevoie de prea mult ca să-l derutezi pe Jarge, aşa că Spade nu se îngrijoră.

– E ceva în neregulă? întrebă el cu blândeţe.

– Prea mulţi stăpâni aici! spuse Jarge indignat.

Era adevărat. Spade îi văzuse pe Amos Barrowfield, pe vicontele de Northwood, pe consilierul Drinkwater şi pe Will Riddick.

– Şi asta e rău? îl întrebă el pe Jarge.

– N-am organizat societatea asta pentru ei!

Spade încuviinţă din cap.

– Ai dreptate. Pe de altă parte, dacă ei se află aici, cu greu putem fi acuzaţi de trădare.

– Nu-mi place treaba asta.

– Hai să vorbim despre asta mai târziu! Când terminăm aici, avem o întrunire a comitetului.

– În regulă, spuse Jarge, liniştit pentru moment.

Se aşezară. Canonicul Midwinter se ridică şi ceru linişte, apoi spuse:

– Bine aţi venit la prima întâlnire a Societăţii Socraticed in Kingsbridge!

Cei din spate aplaudară.

Midwinter continuă:

– Dumnezeu ne-a dat capacitatea să învăţăm, să înţelegem lumea din jurul nostru; noaptea şi ziua, vântul şi valurile, iarba care creşte şi creaturile care se hrănesc cu ea. Şi ne-a dat această capacitate tuturor, bogaţi sau săraci, de spiţă nobilă sau oameni obişnuiţi. Timp de sute de ani, Kingsbridge a fost

un centru de învățământ, iar această societate nouă este cea mai recentă manifestare a acestei tradiții sfinte. Fie ca Dumnezeu să binecuvânteze Societatea Socratică!

Mai mulți oameni spuseră „Amin".

Midwinter continuă:

– Oratorul nostru din seara aceasta este domnul Roger Riddick, proaspăt absolvent al Universității Oxford. El ne va vorbi despre sistemul solar. Ai cuvântul, domnule Riddick.

Roger se ridică și se duse la masă. Părea relaxat, se gândi Spade; poate că mai făcuse genul acesta de lucruri la universitate. Înainte să vorbească, Roger făcu încet o rotire completă, privind spre audiență cu un zâmbet plăcut.

– Dacă mă învârtesc în felul acesta, dar ceva mai rapid, mi se va părea că voi vă îndreptați spre mine, spuse el și continuă să se rotească. Iar când pământul se învârtește, creând ziua și noaptea, nouă ni se pare că soarele se mișcă, urcând dimineața și coborând seara. Dar aparențele sunt înșelătoare. Voi nu vă mișcați, nu-i așa? Eu mă mișc. Nici soarele nu se rotește – pământul o face. Apoi se opri, adăugând: Încep să amețesc.

Audiența izbucni în râs.

– Pământul se învârtește și, de asemenea, zboară. El ocolește soarele o dată pe an. Ca o minge de cricket, acesta se poate roti în timp ce zboară prin aer. Iar pământul este doar una dintre cele șapte planete care fac același lucru. Începe să devină complicat, nu-i așa?

Se auziră chicoteli și murmure de aprobare. Spade se gândi: „Roger se pricepe la asta – face ca totul să pară de bun-simț".

– Așa că am construit un model ca să văd arăt cum se rotesc planetele în jurul soarelui.

Oamenii se aplecară în față pe scaune în timp ce el deschidea cutia de pe masă. Scoase un dispozitiv care arăta ca o grămadă de discuri metalice. Din centrul grămezii apăru o furcă având o bilă galbenă la capăt.

– Acest dispozitiv se numește planetariu, spuse Roger. Bila galbenă este soarele.

Spade era mulțumit. Treaba mergea bine. Prinse privirea lui Sal și observă că femeia strălucea de plăcere.

Fiecare disc din grămadă avea atașată câte o tijă în formă de L, cu o bilă mică în capăt.

– Bilele mai mici sunt planetele, spuse Roger. Dar ceva e greșit la acest model. Știe cineva ce anume?

Se făcu linişte pentru câteva momente, apoi Elsie spuse:

– Este prea mic.

Se auzi un murmur de dezaprobare la adresa intervenţiei unei femei, dar Roger spuse tare:

– Corect!

Elsie nu fusese la liceu, pentru că fetele nu erau primite acolo, dar Spade îşi aminti că avusese un profesor pentru o vreme.

Roger continuă:

– Dacă acest model ar fi la scară, pământul ar fi mai mic decât o lacrimă şi s-ar afla la zece metri mai încolo, prin sală. În realitate, soarele se află la o sută cincizeci de milioane de kilometri distanţă de Kingsbridge.

Auzind distanţa imposibil de mare, oamenii reacţionară cu sunete de uluire.

– Şi toate se mişcă, după cum suntem pe cale să vedem. Privi în jur, spre public. Cine este cea mai tânără persoană de aici?

Imediat, o voce firavă rosti:

– Eu, eu.

Spade privi în sală şi observă un băiat care se ridică în picioare: era Kit, fiul lui Sal. Kit avea vreo nouă ani, presupuse Spade. Oamenii râseră de nerăbdarea lui, dar Kit nu părea să vadă nimic distractiv în asta. Era mai degrabă un copil grav.

– Vino în faţă, îi spuse Roger. Apoi se întoarse spre public. Acesta este Kit Clitheroe, născut la Badford, la fel ca mine.

Kit veni la masă şi oamenii îl aplaudară.

– Prinde uşor mânerul, spuse Roger. Foarte bine. Acum, răsuceşte-l încet.

Planetele începură să se mişte în jurul soarelui.

Kit privi fascinat efectul acţiunii sale. Apoi spuse:

– Toate planetele se mişcă şi au viteze diferite!

– Corect, spuse Roger.

Kit privi mai de aproape.

– Asta se întâmplă pentru că ai pus roţi dinţate acolo. Este ca un mecanism de ceas. Tonul său era admirativ.

Spade presupusese că modelul lui Roger folosea roţi dinţate, dar fu surprins şi impresionat de faptul că un băieţel de nouă ani îşi dăduse seama de asta. Toţi lucrătorii de la fabrică foloseau maşini, desigur, dar nu toţi înţelegeau cum funcţionau acestea.

Roger îl trimise pe Kit înapoi la locul lui şi continuă:

– Peste câteva minute, oricine doreşte poate să rotească mecanismul.

Continuând cursul, el numi toate planetele şi menţionă distanţele la care se aflau faţă de soare. Arătă spre lună, care era ataşată de pământ printr-o tijă scurtă, apoi explică de ce unele dintre celelalte planete aveau una sau mai multe luni. Apoi le arătă cum înclinarea pământului crea diferenţele între vară şi iarnă. Audienţa era cucerită.

La final primi un ropot entuziast de aplauze, apoi oamenii se îngrămădiră în jurul mesei, nerăbdători să determine planetele să se rotească în jurul soarelui.

În cele din urmă, publicul se îndepărtă. Roger introduse planetariul înapoi în cutia lui şi plecă împreună cu Amos Barrowfield. Când rămaseră doar membrii comitetului, puseră câteva bănci în cerc şi se aşezară.

Atmosfera era triumfătoare.

– Vă felicit pe toţi, spuse canonicul Midwinter. Cu toţii aţi făcut posibil acest lucru – nu aveaţi nevoie de mine.

Jarge era nemulţumit.

– Nu este ceea ce doream eu! spuse el. Sistemul solar este foarte instructiv, dar noi vrem să aflăm mai multe despre cum putem schimba lucrurile astfel încât copiii noştri să nu moară de foame.

– Jarge are dreptate, spuse Sal. A fost un început bun şi ne-a făcut să arătăm respectabili, dar nu ne ajută cu preţul până la cer al alimentelor şi cu oamenii care nu-şi pot găsi de lucru.

Spade era de acord cu amândoi.

Tipograful, Jeremiah Hiscock, spuse:

– Poate că ar trebui să discutăm *Drepturile omului,* cartea lui Thomas Paine.

Midwinter interveni cu blândeţe:

– Cred că aceasta afirmă că o revoluţie este justificată atunci când guvernul nu reuşeşte să protejeze drepturile oamenilor şi, prin urmare, revoluţia franceză a fost un lucru salutar.

– Asta ne va băga în bucluc, zise Sime Jackson.

Spade citise *Drepturile omului* şi era un susţinător pasionat al ideilor lui Tom Paine, dar înţelegea logica celor spuse de Midwinter şi Jackson.

– Am o idee mai bună, spuse el. Să alegem o carte care-l critică pe Paine.

Jarge protestă:

– De ce?

– Să luăm, de exemplu, *Motive de satisfacţie dezvoltate pentru partea muncitoare a publicului britanic,* de Arhidiaconul Paley.

Jarge era revoltat.

– Noi nu dorim să promovăm genul acesta de lucruri! La ce îți stă mintea?

– Calmează-te, Jarge, și îți voi explica la ce mă gândesc. Fie că îl alegem pe Paine sau pe Paley, subiectul este același, reformarea guvernului britanic, așa că vom purta aceeași discuție. Dar va părea diferit pentru cei din afară. Și cum ar putea ei să obiecteze la faptul că discutăm o carte ce ne este adresată nouă, care ne spune că trebuie să fim mulțumiți cu ceea ce avem?

Jarge păru furios, apoi nedumerit, după care deveni gânditor și, zâmbind, spuse:

– Pe toți dracii, Spade, ești foarte șiret.

– O să iau asta ca pe un compliment, spuse Spade și ceilalți chicotiră.

Midwinter adăugă:

– E un plan foarte bun, Spade. Grupul ar putea să descopere că argumentele Arhidiaconului Paley sunt dezamăgitor de slabe, desigur, dar asta nu ar putea să fie considerată trădare.

Jeremiah interveni:

– Există un pamflet intitulat *Un răspuns pentru Arhidiaconul Paley*, publicat de London Corresponding Society. Știu asta pentru că fratele meu l-a tipărit pentru ei. Chiar am un exemplar acasă. Aș putea tipări un teanc.

– Ar fi foarte util, zise Sal, dar amintește-ți că acestea sunt pentru oameni care ar putea să nu fie capabili să citească. Cred că avem nevoie de un orator care să ne prezinte subiectul.

– Știu eu pe cineva, spuse Midwinter. Un cleric care predă la Oxford, Bartholomew Small, un fel de rebel printre profesori. Nu este un revoluționar, dar simpatizează cu ideile lui Paine.

– Perfect, zise Spade. Te rog să-l chemi! Apoi se întoarse spre grup și adăugă: Trebuie să păstrăm acest lucru pentru noi, cât de mult timp se poate, și să îl anunțăm doar în ultima clipă. Credeți-mă, sunt o mulțime de oameni în acest oraș care își doresc să-i țină pe muncitori în ignoranță. Dacă lăsăm veștile să se răspândească prea repede, le oferim dușmanilor noștri timp să se organizeze. Discreția este cuvântul de ordine.

Toți fură de acord.

CAPITOLUL 13

Ca băiat crescut la Londra, Hornbeam fusese îngrozit de judecători și de pedepsele pe care le puteau aplica aceștia. Acum era unul dintre ei și nu mai avea de ce să se teamă. Chiar și așa, îi rămăsese în străfundurile minții o ușoară trepidație, precum fantoma unei amintiri, care-l făcu să se simtă inconfortabil preț de un moment, atunci când aprodul îl chemă la Michaelmas Quarter Sessions ca să prezideze, pe când începeau procesele; trebuia să-și atingă peruca pentru a-și aminti că, acum, era unul dintre stăpâni.

Sala consiliului de la Guild Hall era folosită și ca tribunal pentru sesiunile trimestriale și pentru curtea cu jurați. Lui Hornbeam îi plăcea grandoarea vechii săli. Lambriurile vopsite și grinzile străvechi îi confirmau poziția înaltă. Dar, când era plină cu infractorii din Kingsbridge și familiile lor înlăcrimate, și-ar fi dorit o ventilație mai bună. Ura mirosul săracilor.

Cu ajutorul unui aprod, care avea pregătire juridică, judecătorii analizau cazurile de furt, atac și viol, judecându-le în fața unui juriu format din proprietari din Kingsbridge. Aceștia judecau toate crimele, cu excepția celor care implicau pedeapsa cu moartea, pentru care trebuiau să convoace marele juriu – ca să decidă dacă trebuiau să înainteze cazul către curtea cu jurați, instanța superioară.

Astăzi aveau de-a face cu o mulțime de furturi. Era septembrie și recolta era ratată – pentru al doilea an la rând. O bucată de pâine de două kilograme costa acum un șiling, aproape dublu față de prețul obișnuit. Oamenii furau mâncare sau furau ceva ce puteau vinde rapid pe bani, ca să cumpere mâncare. Erau disperați. Dar, după părerea lui Hornbeam, asta nu era o scuză și, astfel, solicita pedepse aspre. Hoții trebuiau să fie pedepsiți, altfel întregul sistem avea să se prăbușească și toată lumea avea să sfârșească în mocirlă.

La sfârșitul după-amiezii, judecătorii se adunau într-o sală mai mică, pentru un vin de Madeira și un cozonac. Cele mai importante decizii pentru viața orașului erau adesea luate în momente informale, ca acestea. Hornbeam

se folosi de această ocazie ca să abordeze și să discute subiectul Societății Socratice a lui Spade cu consilierul Drinkwater, președintele judecătorilor.

– Cred că este periculos, spuse Hornbeam. El va aduce oratori care vor provoca necazuri, spunându-le muncitorilor că sunt prost plătiți, că sunt exploatați și că ar trebui să se revolte și să răstoarne conducătorii, așa cum au făcut francezii.

– Sunt de acord, spuse Will Riddick, care devenise moșier de Badford și judecător de pace după moartea tatălui său. Femeia aceea violentă, Sal Clitheroe, e băgată în asta. Ea a fost alungată din Badford pentru că a încercat să mă atace.

Hornbeam auzise o versiune diferită a acestei povești, în care Sal îl trântise, de fapt, pe Riddick la podea, dar era de înțeles că Riddick lăsase deoparte acest detaliu umilitor.

Hornbeam spera că ceilalți judecători aveau să aprecieze pericolul, dar fu dezamăgit. Consilierul Drinkwater își băgă un deget pe sub perucă ca să-și scarpine capul chel și spuse cu blândețe:

– Am fost la întrunire. A fost vorba despre sistemul solar. Nu e nimic rău în asta.

Hornbeam oftă. Drinkwater nu cunoscuse niciodată altceva în afară de o viață confortabilă. El moștenise afacerea tatălui său, i-o vânduse lui Hornbeam, cumpărase câteva case mari și le închiriase, trăind în trândăvie de atunci încoace. Nu știa că proprietatea putea să fie fragilă; el nu învățase nimic din revoluția franceză. Opoziția lui nu era surprinzătoare, dar, chiar și așa, Hornbeam trebui să se împotrivească sentimentului de panică care se ridica în el când persoanele cu gândire liberală închideau ochii la amenințarea unei insurecții din partea celor amărâți. Luă o sorbitură calmantă de vin bun, făcând eforturi să pară relaxat.

– Foarte abil din partea lor, spuse el. Dar se întâmplă să știu că cea de-a doua întrunire a lor va susține reforma parlamentară.

Drinkwater scutură din cap.

– Ai înțeles greșit, Hornbeam, dacă mă ierți pentru că spun asta. Am înțeles de la ginerele meu, canonicul Midwinter, că studiază cartea Arhidiaconului Paley, care susține că cei din clasa muncitoare ar trebui să fie mulțumiți și să nu se agite pentru reformă sau revoluție.

Riddick îndreptă un deget agresiv spre Drinkwater.

– Ginerele tău nu va mai rămâne canonic multă vreme. S-a rupt de Biserica Anglicană și se duce să fie predicator metodist. Aceștia colectează deja bani ca să-i plătească un salariu.

– Dar Paley este Arhidiacon, contră Drinkwater. Iar cartea lui *este scrisă cu intenția* să fie studiată de oamenii muncitori. Chiar nu înțeleg cum ar putea să obiecteze cineva.

Privind în jur spre micul grup, Hornbeam înțelese că nu reușise să-i convingă, așa că renunță repede la subiect.

– Prea bine, spuse el cu părere de rău. Oricum avea un plan de rezervă.

Judecătorii se despărțiră și Hornbeam plecă de la Guild Hall împreună cu Riddick. Ploua tare, așa cum se întâmplase toată vara, și își ridicară gulerele hainelor, trăgându-și pălăriile pe ochi. Al doilea an de vreme proastă făcea ca prețul grânelor să continue să crească; Hornbeam cumpărase o sută de banițe și le dosise într-un depozit. Se aștepta să-și dubleze banii când avea să le vândă.

În timp ce mergeau, Riddick spuse pe un ton ezitant, ceea ce era neobișnuit pentru el:

– Trebuie să spun… că o admir pe fata ta, Deborah… foarte mult. Este… destul de drăguță și, de asemenea, hmm, foarte… hmm, inteligentă.

Avea pe jumătate dreptate. Deborah era inteligentă și avea un aspect destul de plăcut, cu silueta suplă pe care o aveau fetele la nouăsprezece ani, dar nu era chiar drăguță. Oricum, Riddick se îndrăgostise de ea sau, cel puțin, se hotărâse că ar fi fost o soție bună. Hornbeam era mulțumit: planul lui avansa. Dar încercă să nu lase să se întrezărească satisfacția aceasta.

– Mulțumesc, spuse el neutru.

– Mă gândeam că ar trebui să-ți spun asta.

– Apreciez.

– Știi care sunt poziția și posibilitățile mele, spuse Riddick.

Era mândru să fie moșier de Badford, deși, în calitate de conducător peste abia vreo mie de săteni, el aparținea micii nobilimi.

– Presupun că nu trebuie să-ți dovedesc că îmi permit să o întrețin în felul în care este obișnuită.

– Într-adevăr, nu e nevoie.

Hornbeam era mai interesat de poziția lui Riddick în cadrul miliției din Shiring. Hornbeam îi plătea o mită grasă – și obținea un profit bun pentru banii săi. Și alți furnizori stăteau la coadă ca să-i plătească lui Riddick pe sub mână și să vândă apoi armatei la prețuri umflate. Toată lumea avea de câștigat.

Riddick spuse:

– Nu știu dacă Deborah are aceleași sentimente pentru mine, dar aș vrea să încerc să aflu… cu permisiunea ta.

Hornbeam își înăbuși entuziasmul, pentru că nu dorea să-l încurajeze pe Riddick să solicite un aranjament de căsătorie generos.

– Ai permisiunea mea și te rog să primești cele mai bune urări.

– Mulțumesc.

Deborah era suficient de sensibilă încât să înțeleagă că trebuia să încheie o căsătorie care să fie utilă pentru afaceri și părea să-l placă pe Riddick. Dar el avea reputația că-și trata aspru țăranii, iar asta ar fi putut să o îndepărteze. În acest caz, Hornbeam ar fi avut o problemă.

Ajunseră la locuința lui Hornbeam.

– Intră un moment, îi spuse el lui Riddick. Mai este ceva ce aș dori să discut cu tine.

Își scoaseră hainele ude și le agățară în cuier, lăsându-le să picure pe podeaua cu dale. Hornbeam îl observă pe fiul său, Howard, traversând holul și spuse:

– Cheamă pe cineva să șteargă aici, Howard.

– Desigur, spuse Howard ascultător, apoi coborî scările îndreptându-se spre subsol.

Asta îi aminti lui Hornbeam că mai avea de rezolvat și problema unei mirese pentru fiul lui. Howard nici măcar nu ar fi încercat să-și găsească singur o soție. Ar fi fost mulțumit cu orice i-ar fi ales tatăl său. Dar ce femeie ar fi dorit să se mărite cu Howard? Una care își dorea o viață ușoară și fără griji, dar care nu era în stare să obțină așa ceva, din cauza felului în care arăta. Sau, ca să fim direcți, o fată care era ambițioasă, dar ștearsă. Hornbeam trebuia să-și țină ochii deschiși.

Îl conduse pe Riddick în biroul său, unde focul ardea în șemineu. Îl observă pe oaspetele său privind lacom spre o carafă cu sherry de pe bufet, dar cum tocmai băuseră vin de Madeira la Guild Hall, Hornbeam considera că nu era necesar ca un bărbat să bea vin de câte ori se așeza.

Riddick spuse:

– Îmi pare rău că nu ți-a ieșit așa cum doreai cu judecătorii. Am făcut tot ce am putut, dar ei nu m-au urmat.

– Nu-ți face griji. Sunt mai multe drumuri spre Londra, după cum se spune.

– Ai un plan de urgență, zise Riddick zâmbind și clătinând din cap cu un aer cunoscător. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

– Nu i-am spus lui Drinkwater tot ceea ce știu.

– Ai păstrat o carte în mânecă.

– Exact. Jeremiah Hiscock tipărește mai multe exemplare dintr-un pamflet al London Corresponding Society, intitulat *Un răspuns pentru*

Arhidiaconul Paley. Înţeleg că acesta contrazice tot ceea ce spune Paley. Ei plănuiesc să împartă copiile la întrunire.

- Cine ţi-a spus asta?

Fusese Nash, lăptarul, dar Hornbeam nu îi spuse asta. Îşi atinse nasul, făcând gestul obişnuit de discreţie.

- Voi păstra informaţia aceasta pentru mine, dacă nu te superi.

- Cum doreşti. Cum am putea folosi această informaţie?

- Cred că este destul de clar. Presupun că pamfletul este revoltător până la limita criminalităţii. Dacă e aşa, Hiscock va fi acuzat.

Riddick aprobă din cap.

- Cum tratăm povestea asta?

- Mergem acasă la Hiscock, împreună cu şeriful, şi percheziţionăm locul, iar dacă este vinovat, ne exercităm drepturile, ca judecători, să iniţiem o judecată sumară.

Riddick zâmbi.

- Bine.

- Acum mergi şi întâlneşte-te cu Phil Doye! Spune-i să vină ne vadă mâine, la prima oră. Ar fi mai bine să aducă şi un poliţist.

- Foarte bine, zise Riddick ridicându-se în picioare.

- Nu-i spune şerifului Doye despre ce este vorba – nu vrem să se scurgă informaţia şi să-i oferim lui Hiscock o şansă să ardă dovezile înainte să ajungem acolo. Şi, oricum, Doye nu are nevoie de un motiv, este suficient că doi judecători sunt de părere că percheziţia este necesară.

- Cu siguranţă este.

- Ne vedem în zori.

- Poţi să te bazezi pe asta.

Riddick plecă.

Hornbeam rămase aşezat, privind spre foc. Oamenii ca Spade şi canonicul Midwinter se credeau deştepţi, dar nu erau pe măsura lui Hornbeam. El avea să pună capăt activităţilor lor subversive.

Îi trecu prin minte apoi că îşi asuma un risc. Informaţia lui Alf Nash ar fi putut să fie greşită. Sau, pe de altă parte, Hiscock ar fi putut să tipărească pamfletele şi să le ascundă; sau să le dea cuiva ca să le păstreze în siguranţă. Acestea erau nişte posibilităţi neplăcute. Dacă Hornbeam percheziţiona casa lui Hiscock în zori, cu şeriful şi cu un poliţist, şi nu găsea nimic incriminator, avea să arate ca un prost. Umilirea era singurul lucru pe care nu-l putea suporta. Era un om important şi merita respect. Din păcate, riscurile erau uneori necesare. În cei patruzeci de ani stranii ai săi, îşi

asumase unele riscuri periculoase, reflectă el, dar întotdeauna se descurcase – de obicei devenind mai bogat decât înainte.

Soția lui, Linnie, deschise ușa și aruncă o privire înăuntru. Hornbeam se căsătorise cu ea în urmă cu douăzeci și doi de ani, iar acum ea nu mai era potrivită pentru a fi nevasta lui. Dacă ar fi putut să o ia de la capăt, ar fi făcut alegeri mai bune. Linnie nu era frumoasă și vorbea ca un londonez din clasa de jos, ceea ce și era. Se agăța cu încăpățânare de unele obiceiuri, cum era, de pildă, să pună o bucată mare de pâine pe masă și să taie feliile, după cum era nevoie, cu un cuțit mare. Dar ca să scape de ea ar fi însemnat prea mult deranj. Divorțul era dificil, fiind nevoie de un act special din partea parlamentului, și făcea rău reputației unui bărbat. Oricum, ea administra eficient gospodăria și, în rarele ocazii când el dorea sex, era întotdeauna dornică. Și servitorii o plăceau, ceea ce ungea perfect roțile domestice.

În schimb pe Hornbeam servitorii nu-l plăceau. Se temeau de el, ceea ce lui îi convenea.

– Cina e gata, dacă ești gata și tu, spuse ea.

– Voi veni imediat, răspunse el.

* * *

Simpson, valetul cu aer lugubru, îl trezi devreme, spunând:

– O dimineață umedă, domnule. Îmi pare rău.

„Mie nu-mi pare rău", își spuse Hornbeam în sinea lui, gândindu-se la grânele ascunse în depozitul său, care făceau mai mulți bani pentru el cu fiecare zi ploioasă.

– Domnul Riddick este aici, împreună cu șeriful și cu polițistul Davidson, spuse Simpson de parcă ar fi anunțat o moarte tragică.

Tonul lui nu se schimba niciodată. Părea dezamăgit chiar și atunci când anunța că masa era servită.

Hornbeam bău ceaiul pe care i-l adusese Simpson și se îmbrăcă rapid. Riddick aștepta în hol. Vorbea cu voce joasă cu șeriful Doye, un omuleț pompos, cu o perucă ieftină. Doye avea cu el un baston greu, cu un bulb mare, din granit lustruit, pe post de mâner, care putea să treacă drept baston pentru mers, dar care putea servi și ca o armă formidabilă.

Lângă ușă stătea în picioare polițistul, Reg Davidson, un bărbat cu umeri largi, care purta cicatricile mai multor lupte: un nas rupt, un ochi pe jumătate închis și urma unei răni de cuțit pe ceafă. Hornbeam se gândi că, dacă Davidson n-ar fi ajuns polițist, probabil că și-ar fi câștigat traiul ca hoț la drumul mare, atacând și jefuindu-i pe bărbații imprudenți, care aveau bani, după lăsarea întunericului.

Ploaia picura de pe hainele tuturor celor trei bărbați.

Hornbeam îi informă:

– Mergem la locuința lui Jeremiah Hiscock de pe Main Street.

– Atelierul de tipărit, spuse Doye.

– Exact. Cred că Hiscock se face vinovat de tipărirea unui pamflet care îndeamnă la revoltă și trădare. Dacă am dreptate, va fi spânzurat. Îl vom aresta și îi vom confisca materialele tipărite. Mă aștept ca el să protesteze zgomotos în legătură cu libertatea cuvântului, dar nu va opune o rezistență reală.

– Angajații lui nu vor fi încă la muncă, spuse Davidson. Ceea ce înseamnă că nu vor fi acolo ca să ne dea de furcă.

Părea dezamăgit.

Hornbeam îi conduse afară. Cei patru bărbați merseră rapid pe High Street și coborâră apoi pe Main Street. Din garguii catedralei țâșnea puternic apa de ploaie. Atelierul de tipărit se afla în fundul străzii, cu vedere la râul umflat.

Asemenea tuturor meseriașilor din Kingsbridge, în afara celor mai prosperi, Hiscock locuia în incinta în care își derula afacerea. Nu exista un subsol, iar fațada casei nu fusese modificată, așa că Hornbeam presupuse că atelierul se afla în spate.

– Bate la ușă, Doye, spuse Hornbeam.

Șeriful bătu de patru ori cu mânerul bastonului său. Familia aflată înăuntru avea să știe că aceea nu era o vizită de curtoazie a unui vecin prietenos.

Ușa fu deschisă chiar de Hiscock, un bărbat înalt și subțire, în jur de treizeci de ani, care își trăsese în grabă o haină peste cămașa de noapte. El înțelese imediat că dăduse de necaz și frica subită din ochii lui îi provocă lui Hornbeam un frison de plăcere.

Doye rosti pe un ton ce demonstra uriașa importanță de sine:

– Judecătorii au fost informați că această incintă este folosită pentru tipărirea unor materiale care incită la revoltă.

Hiscock își găsi o urmă de curaj.

– Este o țară liberă, spuse el. Englezii au dreptul la părerile lor. Noi nu suntem iobagi ruși.

Hornbeam interveni:

– Libertatea ta nu include dreptul la acțiuni subversive la adresa guvernului – după cum știe orice prost.

Făcu un gest care-l îndemna pe Doye să înainteze.

– Dă-te la o parte din cale, îi spuse Doye lui Hiscock și se năpusti în casă.

Hiscock se trase în spate ca să le permită intrarea. Hornbeam îl urmă pe Doye, cu ceilalți doi alături.

După ce încercase un gest măreț, Doye se trezi că nu știa unde să meargă. După un moment de ezitare, spuse:

– Hmm, Hiscock, ți se ordonă să-i însoțești pe judecători la atelierul de tipărit.

Hiscock îi conduse prin casă. În bucătărie se holbară la ei soția lui înspăimântată, o menajeră nedumerită și o fetiță care-și sugea degetul. Hiscock ridică o lampă cu ulei în timp ce traversau camera. Ușa din spate a casei ducea direct într-un atelier care mirosea a metal uns cu ulei, hârtie nouă și cerneală.

Hornbeam privi în jur, având parte de un moment de nesiguranță în timp ce se uita la mașinile nefamiliare, dar înțelese imediat ce erau. Identifică tăvile care conțineau literele metalice, aranjate ordonat pe coloane; o ramă în care erau aranjate literele ca să formeze cuvinte și propoziții; și un dispozitiv greu, cu un mâner lung, care trebuia să fie presa. Peste tot în jur erau stivuite pachete și cutii cu hârtie, unele albe și altele deja tipărite.

Privi spre literele din ramă: aceea trebuia să fie lucrarea lui Hiscock, aflată în lucru. Poate că era pamfletul incriminator, se gândi el, cu inima bătându-i ceva mai repede. Dar nu putea citi cuvintele.

– Mai multă lumină! spuse el și Hiscock, ascultător, aprinse câteva lămpi.

Hornbeam tot nu putea să citească ceea ce se afla în ramă: cuvintele păreau să fie pe dos.

– Ăsta este un cod? întrebă el acuzator.

Hiscock îl privi cu desconsiderare.

– Lucrul la care te uiți este o imagine în oglindă a ceea ce va apărea pe foaia de hârtie, spuse el; apoi, pe un ton de dispreț, adăugă: După cum știe orice prost.

Imediat ce i se explică, Hornbeam înțelese că literele de metal trebuiau să fie o răsturnare, de la dreapta la stânga, a materialului tipărit și se simți ca un prost.

– Desigur, spuse el abrupt, usturat de replica lui Hiscock.

Privind spre tiparniță în această nouă lumină, văzu că era un calendar pentru anul următor, 1796.

– Calendarele sunt specialitatea mea, spuse Hiscock. Acesta prezintă toate sărbătorile religioase ale anului. Este foarte popular printre clerici.

Nerăbdător, Hornbeam se întoarse cu spatele la ramă.

– Nu este ceea ce căutăm. Deschide toate cutiile și desfă toate pachetele. Pe aici, pe undeva, există propagandă revoluționară.

Hiscock spuse:

– Când vei înțelege că nu există asemenea materiale aici, mă vei ajuta să împachetez la loc cutiile și să leg pachetele?

O întrebare atât de stupidă nu merita un răspuns și Hornbeam o ignoră.

Doye și Davidson începură căutarea în timp ce Hornbeam și Riddick priveau. Soția lui Hiscock, o femeie subțire, cu aspect sculptural, plăcut, intră în încăpere. Avea un aer sfidător, care nu era prea convingător.

– Ce se petrece aici? întrebă ea.

– Nu-ți face griji, draga mea, spuse Hiscock. Șeriful caută ceva ce nu se află aici.

Hornbeam deveni puțin îngrijorat auzind cât de încrezător sunaseră cuvintele tipografului.

Doamna Hiscock privi spre șeriful Doye.

– Faci o dezordine îngrozitoare, spuse ea.

Doye deschise gura să răspundă, dar, aparent, nu reuși să se gândească la ceva ce ar fi putut spune și închise gura din nou.

Hiscock i se adresă soției sale:

– Du-te înapoi în bucătărie. Dă-i lui Emmy micul-dejun.

Doamna Hiscock ezită; evident nu era încântată să fie trimisă la plimbare, dar, după un moment, dispăru.

Hornbeam privi în jur. Femeia avea dreptate, locul începea să arate dezordonat; dar cel mai important era faptul că nu găsiseră nimic subversiv.

– Doar calendare, în principal, spuse Doye. O cutie cu fluturași pentru teatru, toate despre spectacolele viitoare, și un prospect pentru un magazin care vinde veselă la modă.

– Acum ești satisfăcut, Hornbeam? întrebă Hiscock.

– Consilier Hornbeam, pentru tine. Temându-se că situația avea să devină umilitoare pentru el, spuse cu încăpățânare: Trebuie să fie pe aici, pe undeva. Căutați și în camerele de locuit.

Parcurseră tot parterul fără să găsească ceva. Locul era mobilat confortabil, chiar dacă obiectele erau ieftine. Hiscock și soția lui urmăreau cu atenție percheziția. La etaj se aflau trei dormitoare, plus o cameră în pod, care era, probabil, destinată menajerei. Trecură mai întâi prin dormitorul conjugal, în care patul mare, dublu, era încă nefăcut, fiind plin de pături colorate și perne mototolite. În timp ce Doye căuta în cufărul cu sertare al doamnei Hiscock, ea spuse sarcastic:

– Este ceva ce te interesează prin lenjeria mea, șerifule?

Hiscock spuse:

– Nu te obosi, dragă. Au fost trimiși la vânătoare de gâște sălbatice.

Dar în vocea lui se simțea un tremur de teamă și Hornbeam se gândi că se aflau aproape de o descoperire.

Nu găsiră nimic în garderobă sau în presa pentru pături. Alături de pat se afla o Biblie mare, legată în piele maro, nu foarte veche, dar intens folosită. Hornbeam o ridică și o deschise. Era traducerea standard a regelui James. Răsfoi paginile și de acolo căzu ceva. Se aplecă și ridică de pe podea ceea ce căzuse.

Era un pamflet de șaisprezece pagini, iar titlul de pe copertă era *Un răspuns pentru Arhidiaconul Paley.*

– Bine, bine, spuse Hornbeam cu un oftat de satisfacție.

– Nu este nimic subversiv în asta, spuse Hiscock, devenind palid. Disperat, adăugă: Este un sprijin pentru studiul Bibliei.

Hornbeam deschise pamfletul la întâmplare.

– Pagina trei, spuse el. Beneficiile revoluției franceze. Ridică privirea, cu buzele strânse într-un rânjet. Spune-mi, rogu-te, unde în Biblie găsim vreo mențiune despre revoluția franceză?

– *Cartea Proverbelor*, capitolul douăzeci și opt, spuse Hiscock fără să ezite, apoi cită: „Ca un leu care rage și un cerb furios, așa este un conducător malefic pentru poporul său".

Hornbeam nu îl luă în seamă și continuă să cerceteze pamfletul.

– Pagina cinci, spuse el. Câteva avantaje ale formei de guvernământ republicane.

– Autorul are dreptul la propria părere, spuse Hiscock. Asta nu înseamnă neapărat că eu sunt de acord cu tot ceea ce spune.

– Ultima pagină: Franța nu este dușmanul nostru. Hornbeam ridică privirea. Dacă nici asta nu înseamnă subminarea forțelor noastre armate, atunci nu știu ce înseamnă. Se întoarse spre Riddick. Cred că a fost găsit în posesia unor materiale care îndeamnă la revoltă și trădare. Ce crezi?

– Sunt de acord.

Hornbeam se întoarse apoi spre Hiscock.

– Doi judecători te-au găsit vinovat. Trădarea este un delict care duce la spânzurătoare.

Hiscock începu să tremure.

– Vom ieși afară ca să cântărim pedeapsa.

Hornbeam deschise ușa și o ținu astfel pentru Riddick. Ieșiră pe hol și Hornbeam închise ușa, lăsându-i pe șerif și pe polițist cu familia Hiscock.

Riddick spuse:

- Nu-l putem spânzura noi înşine şi nu am încredere că va fi găsit vinovat de către curtea cu juraţi.

- Sunt de acord, spuse Hornbeam. Din păcate, nu există nicio dovadă că el a tipărit sau a diseminat această otravă. Este posibil ca pamfletele să fie deja în circulaţie şi depozitate undeva în secret, dar asta este doar o presupunere.

- Deci, biciuire?

- Este tot ce putem face.

- Vreo douăsprezece lovituri, poate?

- Mai multe, spuse Hornbeam, amintindu-şi cât de dispreţuitor spusese Hiscock „După cum ştie orice prost".

- Cum doreşti.

Intrară din nou în cameră.

- Pedeapsa ta va fi uşoară, având în vedere delictul pe care l-ai comis, îi spuse el lui Hiscock. Vei fi biciuit în piaţa oraşului.

Doamna Hiscock ţipă:

- Nu!

Cu satisfacţie, Hornbeam rosti:

- Vei primi cincizeci de lovituri.

Hiscock se clătină şi aproape căzu.

Doamna Hiscock începu să plângă isteric.

- Şerifule, du-l la închisoarea din Kingsbridge, zise apoi Hornbeam.

***

Spade se afla la războiul lui de ţesut când în atelier năvăli Susan Hiscock, fără pălărie, cu părul negru îmbibat de ploaie şi cu ochii mari înroşiţi de plâns.

- L-au ridicat! spuse ea.

- Cine?

- Consilierul Hornbeam, moşierul Riddick şi şeriful Doye.

- Pe cine au ridicat?

- Pe Jerry al meu – şi o să fie biciuit!

- Calmează-te. Vino cu mine în camera mea. O conduse dincolo de uşă. Aşază-te! Voi face nişte ceai. Inspiră adânc şi povesteşte-mi totul.

Ea îi spuse povestea în timp ce el punea ibricul pe foc şi pregătea frunzele de ceai, o oală, lapte şi zahăr. Făcu ceaiul extrem de dulce, ca să-i dea ei puteri. Ceea ce îi spuse ea îl tulbură profund. Hornbeam se ridica împotriva Societăţii Socratice în ciuda precauţiilor lui Spade.

După ce ea termină de povestit, el spuse:

– Cincizeci de lovituri! Este revoltător! Nu suntem în marină!

Cincizeci de lovituri nu era o pedeapsă, era o tortură. Hornbeam dorea să-i îngrozească pe oameni. Era un fanatic, de aceea era atât de hotărât să-i împiedice pe muncitorii din Kingsbridge să se educe singuri.

– Ce mă voi face?

– Trebuie să-l vizitezi pe Jerry la închisoare.

– Mă vor lăsa?

– Voi vorbi eu cu temnicerul, George Gilmore, ei îl strigă Gil. Te va lăsa să intri. Doar să-i dai un şiling.

– O, slavă Domnului, măcar pot să-l văd pe Jerry.

– Du-i nişte mâncare şi o ploscă de bere. Asta o să-i ţină moralul ridicat.

– În regulă. Susan părea ceva mai luminoasă.

Faptul că putea să facă ceva pentru Jeremiah o mai întărise.

Însă acum trebuia să-i provoace o nefericire şi mai mare.

– O să aibă nevoie, de asemenea, de o pereche de pantaloni vechi şi de o curea lată din piele.

Ea se încruntă.

– Pentru ce?

Trebuia să-i spună asta.

– Pantalonii îi vor fi sfâşiaţi de bici. Centura e menită să-i protejeze rinichii. Unii oameni au urinat cu sânge vreme de câteva săptămâni. Unii nu şi-au revenit niciodată.

– O, Doamne...

Susan începu din nou să plângă, de data asta mai potolit, mai degrabă cu tristeţe decât cu panică.

Apoi Spade îi adresă întrebarea care cântărea cel mai greu în mintea lui.

– Au spus cine i-a informat despre soţul tău?

– Nu.

– Niciun indiciu?

– Nu.

Spade clătină din cap. Trebuia să fie cineva din comitet. Erau două sau trei posibilităţi, dar cel mai probabil fusese Alf Nash. Exista ceva perfid la lăptar.

„Voi descoperi", se gândi el sumbru.

Femeii abia dacă îi păsa cine era trădătorul. Ea se gândea la bărbatul ei.

– Îi voi duce o tocană cu şuncă şi fasole. Mama lui obişnuia să-i facă asta. Se ridică şi adăugă: Îţi mulţumesc, Spade.

– Transmite-i cele mai bune... Spade nu ştia cum să încheie această propoziţie. Urări? Salutări? Binecuvântări? Toată dragostea, spuse el.

- O voi face.

Femeia plecă, încă îndurerată, dar mai calmă și mai hotărâtă. Spade reveni la războiul său de țesut și analiză veștile în timp ce acționa mașina. Dacă Societatea Socratică urma să aibă nevoie de tipărituri pe viitor, trebuia să folosească un alt tipograf, unul care era imposibil de atins de către judecătorii din Kingsbridge, probabil din Combe.

Nu reuși să facă prea multe înainte să fie întrerupt din nou, de data aceasta de către sora lui, Kate, care purta un șorț de pânză cu ace înfipte în el.

- Poți să vii în casă? îl întrebă ea. E cineva care vrea să te vadă.

- Cine?

Ea își coborî vocea, deși nu se afla nimeni prin preajmă ca să audă.

- Soția episcopului.

Spade simți un amestec de dorință și de emoție. Doar să o vadă pe Arabella era excitant, dar acum, ea dorea să-l vadă pe el. Chiar dacă atracția lor reciprocă era periculoasă, el nu avea să-i refuze chemările.

- Imediat, spuse el și se grăbi să traverseze împreună cu Kate curtea stropită de ploaie.

Când ajunseră înăuntru, Kate îi spuse:

- Este la etaj, ușa din dreapta. Nu mai este nimeni sus.

- Mulțumesc, zise Spade, apoi urcă scările.

Cele trei camere de la acest etaj erau dormitoare, dar erau folosite mai ales pe post de cabine de probă, pentru cliente. Arabella se afla în camera cea mai mare, stând în picioare lângă pat, îmbrăcată cu haina în carouri pe care Kate i-o făcuse din materialul lui Spade, cu trei ani în urmă. Spade spuse formal:

- Doamnă Latimer! Este o onoare.

Observă că ea era agitată.

Cu voce scăzută, ea spuse:

- Închide ușa!

El închise ușa în urma lui.

- Care-i problema?

- Jeremiah Hiscock urmează să fie biciuit pentru posesia unui pamflet revoluționar.

- Știu. Tocmai mi-a spus soția lui. Veștile circulă repede. De ce ești atât de îngrijorată?

Ea își coborî vocea până la o șoaptă frenetică:

- Pentru că tu ai putea fi următorul!

Faptul că ea era atât de îngrijorată pentru el îl mișcă pe Spade. Dar oare avea dreptate să fie îngrijorată? Încălca el legea? Deși nu se afla în posesia

unor materiale revoluționare, era, cu siguranță, implicat în organizarea unei întruniri care ar fi putut să critice guvernul, să ridice problema înțelepciunii războiului împotriva Franței și să militeze pentru republică. Nu era clar dacă acest lucru reprezenta o crimă, dar judecătorii aveau o mare libertate de a interpreta legea după cum le plăcea.

Biciuirea era o pedeapsă dureroasă și umilitoare. Dar acum nu mai putea da înapoi, dezicându-se de Societatea Socratică. Hornbeam și Riddick erau doi escroci care încercau să terorizeze pe toată lumea și nu li se putea permite să conducă orașul Kingsbridge de parcă ar fi fost regi.

– Nu cred că sunt în pericol, îi spuse el Arabellei, reușind să pară mai încrezător decât era de fapt.

– Nu pot suporta ideea asta! spuse ea și se aruncă în brațele lui. M-am gândit la trupul tău atât de des și pentru atât de mult timp, încât acum nu mă pot opri din a-mi imagina pielea ta sfâșiată și însângerată.

El o îmbrățișă.

– Chiar îți pasă, spuse el, uimit de forța pasiunii ei.

Ea păși înapoi și își șterse ochii.

– Trebuie să renunți la Societatea Socratică. O să-ți aducă numai necazuri. Episcopul spune că judecătorii nu vor permite funcționarea ei.

– Nu pot să renunț.

– Acum vorbește doar mândria!

– Poate că da.

– Dar, serios, toate discuțiile astea revoluționare folosesc la ceva? Doar îi fac pe oameni să fie nemulțumiți cu ce au.

– Asta este ceea ce spune episcopul?

– Ei bine, da, dar nu are dreptate?

– El nu înțelege. Oamenii ca noi își prețuiesc dreptul de a avea propriile opinii și de a și le exprima. Nu-ți poți imagina cât este de important.

– Spui *oamenii ca noi.* Crezi că eu sunt diferită?

– Ei bine, da. Ești soția unui episcop. Poți face orice vrei.

– Știi bine că nu este adevărat. Dacă aș putea face orice aș vrea, acum aș fi în pat cu tine.

Ea îl privi, iar el se minună de frumoasa nuanță de portocaliu a ochilor ei căprui.

– Goală, adăugă ea.

Era ceva extraordinar. El nu mai auzise niciodată o femeie vorbind în felul acesta, ca să nu mai spunem soția unui episcop. Se simți exaltat peste măsură.

– Asta este ceva pentru care ar merita să fiu biciuit! zise el.

Ea veni mai aproape și își descheie haina. Era o invitație și el îi mângâie trupul, explorându-i curbele, simțindu-i carnea caldă pe sub rochie. Ea îl privea în ochi în timp ce o atingea. Spade fu convins că aveau să facă dragoste chiar atunci, acolo, în patul acela.

Apoi auzi pe hol vocea lui Kate, care spunea:

– Poți să o încerci aici, doamnă Tolliver.

Spade și Arabella înghețară.

Se auziră pași pe scări și o altă voce spuse:

– O, mulțumesc!

Spade se întoarse spre ușă. Era închisă, dar nu exista nicio cheie în broască. Observă că Arabella devenise palidă. Își propti vârful bocancului la baza ușii, ca să o împiedice să se deschidă.

Apoi se auzi zgomotul unei alte clanțe care era răsucită și al altei uși care se deschidea. Doamna Tolliver intrase într-o cameră aflată pe partea cealaltă a palierului. Ușa se închise, apoi se auzi o bătaie ușoară în ușa lor și vocea moale a lui Kate, care rosti încet:

– E liber.

Spade deschise ușa pentru Arabella.

– Mergi tu prima, îi spuse el.

Ea plecă fără să spună vreun cuvânt.

Kate privi în jos, spre broască, și spuse:

– Ar fi mai bine să fac o cheie pentru asta.

Spade știa că ea avea să păstreze secretul. El îl ținuse pe al ei ani buni. Își aminti cum intrase în dormitorul ei, pe când erau adolescenți, și o văzuse sărutând sânii iubitei ei. Plecase în grabă, dar discutaseră mai târziu și ea îi spusese că iubea femeile, nu bărbații, dar că nimeni altcineva nu trebuia să afle acest lucru. El îi promisese că n-avea să spună nimănui și nu o făcuse niciodată.

Acum ea îl privi intens și spuse:

– Fii atent, pentru numele lui Dumnezeu!

El zâmbi.

– Am spus asta de prea multe ori. Dar ne asumăm nenumărate riscuri pentru dragoste.

– Nu-i același lucru. Nimeni nu suspectează două femei. Toți cred că nu poți să faci sex fără un penis. Dar tu ești un bărbat singur, iar ea este soția episcopului: dacă se află, vă vor răstigni.

Nu l-ar fi răstignit la propriu, desigur, dar puteau să facă astfel încât să devină imposibil pentru el să mai facă afaceri în Kingsbridge.

– N-am făcut nimic, niciodată, spuse el. Ei bine, un singur sărut.

– Dar veți face mai mult, nu-i așa?

– Ei bine...

Ea își scutură capul, disperată.

– Noi doi suntem la fel, tu și cu mine!

Coborâră scările împreună. Spade ieși pe ușa din spate și traversă curtea spre locuința lui.

Trebuia să discute cu Alf Nash. Putea să fie relevant dacă reacțiile bărbatului ar fi trădat vreun semn de vinovăție. În acel moment al zilei, Alf ar fi trebuit să se afle la lăptăria lui. Spade își puse pălăria și haina, își luă carafa de lapte și ieși din nou.

Alf era singur în magazin, numărând banii din tura de dimineață. Avea o față plină și rotundă și aerul unui om sănătos, ceea ce era de înțeles cu tot untul și brânza pe care le mânca. Spade își așeză carafa pe tejghea.

Alf scufundă o cană de măsurat într-o găleată cu lapte. Spade așteptă până când el începu să se concentreze la turnatul laptelui în carafa lui, apoi spuse:

– Ai auzit că l-au arestat pe Jeremiah?

Privi atent fața lui Alf în timp ce aștepta un răspuns.

Alf rosti cu voce fermă, fără nicio ezitare:

– Am auzit-o de zeci de ori în timpul turei de dimineață. Toată lumea vorbește despre asta. Termină de turnat și adăugă: Un penny, te rog.

Expresia lui era impasibilă, dar evita să întâlnească privirea lui Spade.

Acesta îi dădu o monedă.

Bănuia că Alf era vinovat, dar dorea să fie sigur și, brusc, se gândi la o metodă. Se aplecă peste tejghea și șopti confidențial:

– Au găsit un singur pamflet, originalul de la Londra.

– Așa am auzit.

– Din fericire, Jeremiah a terminat de tipărit copiile ieri și le-a adus la depozitul meu.

Asta era o minciună. Alf se uită pentru prima dată direct la el.

– În depozitul tău? A fost inteligent.

„Alf crede minciuna", se gândi Spade cu satisfacție.

– Am fost mai deștepți decât porcul acela de Hornbeam, spuse el. Apoi își dezvoltă minciuna: Vom beneficia de toate copiile de care avem nevoie pentru întrunire.

– Excelente vești, spuse Alf pe un ton lipsit de orice emoție și Spade fu convins că juca teatru.

Spade își luă carafa și se îndreptă spre ușă. Mai avea un singur lucru de spus. Se întoarse.

- Nu zice nimănui ceea ce tocmai ți-am spus.

- Sigur că nu, răspunse Alf.

- Să nu vorbești despre asta nici măcar cu ceilalți membri ai comitetului. Pereții au urechi.

- Buzele mele sunt pecetluite, spuse Alf.

* * *

În ora de dinainte de prânz, o mulțime impresionantă se adună în piață să asiste la biciuire, în ciuda ploii. Pe tarabe erau întinse mărfuri și taverna Bell era deschisă, dar oamenii nu aveau prea mulți bani de cheltuit. Chiar și așa, piața se umpluse, cu excepția unui spațiu din jurul stâlpului pentru biciuire, pe care oamenii îl ocoleau de parcă ar fi fost contaminat și se temeau de infectare.

Călăul din Kingsbridge stătea în picioare lângă stâlp, cu biciul în mână. Numele lui era Morgan Ivinson, iar biciuirea era una dintre îndatoririle sale. Era un bărbat ursuz, căruia nu-i păsa de popularitate, ceea ce era foarte bine pentru el, fiindcă nimeni nu dorea să fie prieten cu un călău. Era plătit cu o liră pe săptămână, plus câte o liră pentru fiecare execuție – o plată foarte bună pentru muncă puțină. Primea doi șilingi și șase pence pentru o biciuire.

Jeremiah fu adus de la închisoarea din Kingsbridge, care se înălța chiar alături de Guild Hall. Dezbrăcat de la brâu în sus, cu mâinile legate în față, era condus în jos pe Main Street de doi polițiști. Pe măsură ce oamenii din piață dădeau cu ochii de el, din mulțime se ridica un murmur de simpatie.

Dacă cel condamnat ar fi fost un tâlhar sau un bandit, mulțimea l-ar fi batjocorit, insultându-l și chiar aruncând cu gunoaie în el; oamenii urau hoții. Dar acum situația era diferită. Oamenii îl cunoșteau pe Jeremiah, iar el nu le făcuse niciun rău. Doar citise un pamflet care susținea reforma și cei mai mulți dintre ei considerau că reforma era de multă vreme necesară. Așa că nu era prea multă bătaie de joc, iar când niște băieți din apropierea stâlpului începură să-l fluiere, alți oameni din mulțime le spuseră să tacă din gură.

Spade stătea în picioare pe treptele catedralei, privind scena de sus. Alături de el, Joanie ducea ceea ce părea a fi un cearșaf mare și curat.

- Pentru ce este ăla? întrebă Spade.

- Vei vedea, răspunse Joanie.

Sal se afla și ea acolo.

– Spune-mi, Spade, zise ea, cine ne-a trădat? Cineva i-a spus lui Hornbeam că Jeremiah urma să tipărească pamfletul. Cine a fost?

– Nu știu, răspunse Spade. Dar voi afla.

– Când afli, spune-mi și mie, interveni Jarge.

– Ce vrei să faci?

– Să-i explic omului greșeala acțiunilor lui.

Spade aprobă din cap. El știa ce avea să implice explicația lui Jarge și nu se aștepta la vorbe potolite, înțelepte.

Șeriful Doye își croi drum prin mulțime, cu un aer plin de importanță. Polițiștii îl aduseră pe Jeremiah la stâlpul de biciuire, o structură simplă, formată din trei grinzi de lemn dispuse sub forma unui cadru de ușă. Hornbeam și Riddick formau ariergarda, ei fiind judecătorii care impuseseră sentința.

Jeremiah fu așezat în dreptunghiul de lemn ca o siluetă într-un tablou. Mâinile îi fură legate de bara transversală de deasupra capului, lăsându-i-se la vedere spatele pe de-a-ntregul.

Biciul era obișnuita „pisică cu nouă cozi", iar puterea distructivă a celor nouă curele era amplificată de pietrele și cuiele înfipte în piele. Ivinson îl scutură, de parcă i-ar fi testat greutatea, apoi îndreptă cu atenție fâșiile de piele.

Fiecare oraș și sat avea o astfel de practică. La fel aveau și fiecare navă a marinei regale și fiecare unitate a armatei. Era considerată esențială pentru menținerea legii și ordinii și a disciplinei militare. Oamenii spuneau că descuraja crima și comportamentul nepotrivit. Spade însă se îndoia de asta.

Din catedrală ieși un cleric. Spade, Jarge, Sal și Joanie se dădură din calea lui. Spade nu-l cunoștea pe bărbat, dar acesta era destul de tânăr; probabil, un adolescent. Episcopul nu avea să se coboare într-atât încât să asiste la această pedepsire de rutină, dar biserica trebuia să arate că aproba ceea ce se întâmpla. Mulțimea observă veșmintele clericale și se liniști puțin, iar clericul rosti o rugăciune cu voce sonoră, cerând iertare de la Domnul pentru bărbatul vinovat. Câțiva dintre cei prezenți spuseră „Amin".

Hornbeam îi făcu semn din cap lui Ivinson, care se poziționă în spatele lui Jeremiah, ușor spre stânga, astfel încât brațul său drept să poată executa o lovitură amplă.

Mulțimea tăcu.

Ivinson lovi.

Plesnitura biciului pe piele fu puternică. Jeremiah nu scoase niciun sunet. Pe spatele lui apărură dungi roșii, dar nu curse sânge.

Ivinson își trase brațul înapoi și lovi din nou. De data asta apărură câteva picături de sânge.

Ivinson se mișca încet: pedeapsa nu trebuia să fie rapidă. Dacă obosea, pur și simplu tortura nu putea continua. Își trase brațul în spate pentru a treia oară și lovi din nou, Jeremiah începând acum să sângereze în mai multe locuri. Lăsă să-i scape un geamăt.

Biciuirea continuă. Pe spatele lui Jeremiah apărură mai multe tăieturi. Pentru variație, Ivinson îi lovi picioarele, sfâșiindu-i pantalonii și scoțându-i la iveală fundul.

Șeriful Doye strigă:

- Zece. Treaba lui era să numere loviturile.

În curând, tot spatele lui Jeremiah era însângerat. Acum biciul nu mai lovea pe piele, ci direct pe carnea de dedesubt și el începu să strige de durere. Șeriful spuse:

- Douăzeci.

Agonia deveni obositor de privit, iar o parte dintre spectatori se îndepărtară, scârbiți și plictisiți. Cei mai mulți însă rămaseră să privească până la sfârșit. Jeremiah începu să țipe de fiecare dată când îl lovea biciul, iar între lovituri scotea un sunet oribil, care era pe jumătate suspin, pe jumătate geamăt.

- Treizeci.

Ivinson începu să obosească și făcea pauze mai mari între lovituri, dar părea să lovească la fel de tare. Când ridică biciul, acesta arunca bucăți de piele și de carne. Spectatorii se strânseră mai în spate, revoltați de bucățile de carne umană care cădeau peste ei ca o ploaie însuflețită.

De acum, Jeremiah era complet dezbrăcat, în afară de ghete și de brâul de piele. Își pierdea capacitatea de a striga și începu să plângă ca un copil.

- Patruzeci, spuse Doye și Spade îi mulțumi lui Dumnezeu că supliciul se apropia de sfârșit.

La patruzeci și cinci, Jarge îi spuse lui Joanie:

- Acum.

Spade privi cum cei doi, frate și soră, își făceau loc către stâlpul de biciuire, împingând mulțimea.

Ochii lui Jeremiah erau închiși, dar el încă plângea.

Se auzi și ultima lovitură și Doye spuse:

- Cincizeci.

Jarge se plasă în picioare în fața lui Jeremiah. Polițiștii îi desfăcură legăturile de la mâini și el se prăbuși, dar Jarge îl ținu în picioare. Joanie despături

cearşaful şi înveli spatele distrus al lui Jeremiah. Jarge îl răsuci, apoi Joanie înfăşură cearşaful în partea din faţă a lui Jeremiah, ca să-i ascundă goliciunea. Jarge îl răsuci din nou, se aplecă şi-l lăsă pe bărbatul pe jumătate inconştient să se prăbuşească peste umărul lui şi se ridică în picioare.

Apoi îl cără pe Jeremiah acasă, la soţia lui.

* * *

Două zile mai târziu, Spade fu trezit, în zori, de un bocănit puternic la uşa depozitului său. Ştia cine este. Cu mai puţin de patruzeci şi opt de ore în urmă, îi spusese lui Alf Nash că pliantele subversive erau ascunse acolo, în depozit. Alf crezuse minciuna şi – aşa cum îşi dorise Spade – îi transmisese informaţia falsă lui Hornbeam, care îi spusese şerifului Doye. Ceea ce se auzea era bătaia preventivă a şerifului.

Alf era trădătorul şi căzuse în capcană.

Spade strigă:

– Vin acum! Dar nu se grăbi să-şi pună pantalonii şi ghetele, cămaşa şi jacheta. Nu avea de gând să înfrunte autoritatea, pe jumătate dezbrăcat. Era important să arate respectabil.

Bătaia se repetă, mai tare şi mai insistentă.

– Răbdare! strigă el. Vin acum!

Apoi deschise.

După cum se aştepta, îi văzu pe Hornbeam, Riddick, Doye şi Davidson. Doye spuse:

– Judecătorii au fost informaţi că în acest loc sunt ascunse materiale tipărite care îndeamnă la revoltă şi trădare.

Spade se întoarse spre Hornbeam, care privi spre el cu o expresie ce-i aminti lui Spade de cuvintele *dacă privirea ar putea ucide*.

– Eşti binevenit, domnule consilier.

Hornbeam păru nedumerit.

– Binevenit?

– Desigur. Spade zâmbi. Vei cerceta cu atenţie incinta şi îmi vei curăţa numele de aceste zvonuri murdare. Îţi voi fi cât se poate de recunoscător. El observă cum trăsăturile lui Hornbeam inspiră nesiguranţă.

– Te rog să intri.

Ţinu uşa şi se trase înapoi în timp ce ei păşeau înăuntru.

Apoi începu să privească în jur.

– Veţi avea nevoie de lumină, spuse Spade şi începu să aprindă lămpile, dându-i câte una fiecărui bărbat.

Toți păreau să se simtă inconfortabil. Erau obișnuiți să fie întâmpinați cu resentimente și să fie obstrucționați de oamenii ale căror case erau percheziționate și nu puteau înțelege reacția amabilă a lui Spade.

Examinară baloturile de pânză din depozit, traseră păturile de pe patul lui Spade și inspectară războiul de țesut al lui Spade și pe cele ale celorlalți țesători ai săi, de parcă sute de pliante ar fi putut să fie ascunse în urzeală și bătătură.

În cele din urmă, renunțară. Hornbeam era atât de furios și frustrat, încât părea că e pe cale să explodeze.

Spade conduse grupul în stradă. Acum era deja lumină, iar pe High Street erau oameni care se duceau la muncă și magazinele se deschideau. Spade insistă să-i strângă mâna lui Hornbeam, care era furios, mulțumindu-i pentru amabilitate cu voce tare, ca să atragă atenția trecătorilor. În scurtă vreme, toată lumea din oraș avea să știe că Hornbeam percheziționase depozitul lui Spade și nu găsise nimic.

Spade reveni în camera lui și își pregăti micul-dejun. În timp ce-și spăla farfuria, intră Jarge.

– Am auzit despre toată povestea asta, spuse el. De ce a crezut șeriful Doye că ai avea pliante subversive.

– Pentru că așa i-a spus Alf Nash.

Jarge se lupta să înțeleagă.

– Dar tu nu le aveai.

– Desigur că nu.

– Deci, de ce ar fi crezut Alf că le ai?

– Cineva i-a spus asta.

– Cine?

– Eu i-am spus.

– Dar... Jarge arăta perplex. Stai o clipă.

Spade zâmbi, în timp ce-l privea cum începea să proceseze. În cele din urmă, se lumină.

– Ești un câine viclean, Spade.

Spade aprobă din cap.

Jarge spuse:

– Asta dovedește că trădătorul este Alf Nash. Prin urmare, el este cel care trebuie să-l fi turnat pe Jeremiah.

– Asta este ceea ce cred eu.

Jarge păru sinistru.

– Cred că știu ce trebuie să facem mai departe.

– Sunt convins că știi, spuse Spade.

CAPITOLUL 14

La micul-dejun, Hornbeam o privi speculativ pe Isobel Marsh.

I se spunea Belle, dar fără să fie frumoasă. Oricum, era vioaie şi familia lui Hornbeam o plăcea. Belle rămăsese la ei peste noapte. La micul-dejun, Deborah şi Belle se uitau la imaginile dintr-o revistă numită *The Gallery of Fashion* (*Galeria de Modă*) şi râdeau de ceea ce ele considerau că sunt nişte pălării ridicole, cu boruri largi şi festonate cu panglici, pene şi broşe.

Howard râdea împreună cu ele şi asta îi atrăsese atenţia lui Hornbeam. Acum, el o studia pe Belle mai îndeaproape. Fata avea ochi de un albastru-deschis şi o gură plină, roşie, cu buze care se luptau să se închidă peste dinţii proeminenţi din faţă. Ar fi putut să fie o nevastă foarte potrivită pentru Howard.

Tatăl ei, Isaac Marsh, avea cea mai înfloritoare vopsitorie din oraş. Angaja vreo duzină de lucrători şi făcea o mulţime de bani. În urmă cu câţiva ani, Hornbeam făcuse nişte investigaţii discrete în legătură cu disponibilitatea lui Marsh de a-şi vinde afacerea. Ar fi fost o completare splendidă a imperiului lui Hornbeam. Dar răspunsul fusese NU.

Oricum, Belle era singurul său copil. Dacă se mărita cu Howard, ei ar moşteni atelierul de vopsitorie, acesta devenind, efectiv, al lui Hornbeam.

În timp ce îi privea pe tinerii de la masă, Howard spuse:

– Arată de parcă o familie de porumbei şi-ar fi făcut cuibul în pălăria aia! Fetele chicotiră şi Belle îi lovi, jucăuş, braţul lui Howard. El se prefăcu că îl durea şi spuse că braţu-i era rupt; Belle râse din nou. Părea să-l placă pe Howard.

Hornbeam nu-l mai văzuse niciodată pe Howard flirtând. Băiatul se pricepea la asta, în felul lui. Nu era prea departe de tatăl său. „Bine, bine, gândi Hornbeam, poate că voi pune mâna, până la urmă, pe vopsitorie."

Soţia sa, Linnie, îi ceru valetului mai mult lapte. Abordând obişnuita sa expresie tragică, Simpson spuse:

– Îmi pare rău, doamnă, dar, pentru moment, nu mai este lapte.

Asta îl irită pe Hornbeam. Toți acești servitori împreună nu reușeau să se organizeze încât să fie suficient lapte pentru mic-dejunul familiei? Enervat, exclamă:

– Cum este posibil să rămânem fără lapte?

– Nash nu a făcut livrarea în dimineața asta, domnule, așa că am fost nevoit să trimit menajera la lăptărie. Ar trebui să se întoarcă în orice clipă.

Linnie spuse:

– E în regulă, Simpson, putem aștepta câteva minute.

– Mulțumesc, doamnă.

Lui Hornbeam nu-i plăcea faptul că Linnie era iertătoare față de servitori, dar nu spuse nimic, pentru că se gândea la ceva mult mai important. Anunțul lui Simpson declanșase un clopoțel de alarmă. Alf Nash nu livrase laptele în dimineața aceasta. De ce oare?

Hornbeam era tulburat de rezultatul negativ al percheziției de la depozitul lui Spade. El suspecta că vicleanul de Spade mutase pliantele incriminatoare, probabil după ce primise un pont. Dar cine-ar fi putut să-l avertizeze? Hornbeam nu reușise încă să-și dea seama. Între timp, situația evoluă într-o nouă direcție. Oare ce se întâmplase ca să-l împiedice pe Nash să-și facă tura în dimineața asta?

Hornbeam era îngrijorat. Se ridică în picioare. Linnie ridică o sprânceană; el nu-și terminase cafeaua.

– Trebuie să mă ocup de ceva, murmură el pe post de explicație și părăsi camera.

Își puse haina, o pălărie și o pereche de cizme de călărie, ca să-i țină picioarele uscate, apoi părăsi casa. Se grăbi nervos prin ploaie spre lăptărie și păși înăuntru recunoscător. Acolo foșgăia o mică mulțime de oameni, cei mai mulți dintre ei servitori din casele mari din partea de nord a High Street, toți purtând carafe de diverse dimensiuni. Printre ei se afla și menajera lui, Jean, dar el nu o recunoscu.

Sora lui Nash, Pauline, se afla în spatele tejghelei, servind vioaie numărul neobișnuit de mare de clienți, cât putea de repede. Hornbeam își croi drum în față.

– Bună dimineața, domnișoară Nash.

Ea îi aruncă o privire rece.

– Bună dimineața, domnule consilier. Îmi pare rău că nu am putut face livrarea...

– Nu contează asta, spuse el, nerăbdător. Sunt aici ca să discut cu Nash.

– Mi-e teamă că este bolnav, în pat. Vrei nişte lapte? Pot să-ţi împrumut o carafă.

Hornbeam nu era dispus să înghită obrăznicii de la o femeie, aşa că ridică vocea:

– Doar du-mă la el, vrei?

Ea ezită, părând insubordonată, dar nu avu curajul să-l sfideze.

– Dacă insişti, spuse ea, posacă.

El ocoli tejgheaua. Pauline îşi abandonă clienţii şi îl conduse în zona de locuit. Bărbatul o urmă pe scări în sus. Ea deschise o uşă şi privi înăuntru:

– Consilierul Hornbeam este aici, Alfie, spuse ea. Te simţi în stare să-l primeşti?

Hornbeam îşi făcu loc pe lângă ea. Dormitorul putea fi recunoscut imediat ca fiind al lui, după mirosul de lapte covăsit. Era decorat minimalist, în culori simple şi îi lipsea orice dovadă a atingerii unei femei, cum ar fi nişte perne, ornamente sau pânze brodate. Deşi Nash trecuse de treizeci de ani, era încă singur. Stătea întins peste cuvertură, iar Hornbeam rămase şocat să vadă că era înfăşurat în bandaje. Un picior şi un braţ îi erau legate în atele şi avea o cârpă petrecută în jurul capului. Prin bandaje i se prelingea sânge şi arăta îngrozitor. În plus, vorbea greoi, de parcă l-ar fi durut gura:

– Intră, domnule Hornbeam.

Pauline rămase la uşă, cu mâinile-n şolduri şi îi spuse lui Hornbeam:

– Asta este numai din vina ta.

Hornbeam era furios. Păstrându-şi cumpătul, spuse pe un ton rece:

– Poţi să pleci, domnişoară Nash.

Aceasta îl ignoră.

– Sper că te afli aici ca să-ţi ceri scuze pentru ceea ce s-a întâmplat!

– N-am făcut nimic.

Nash spuse:

– Du-te înapoi în magazin, Pauline. Pierzi bani dacă stai aici.

Părând supărată, femeia părăsi camera fără să salute.

Hornbeam îi spuse lui Nash:

– Ce dracului ţi s-a întâmplat?

Nash nu se întoarse spre Hornbeam – poate că îl durea dacă-şi întorcea capul. Cu privirea fixată în tavan, spuse:

– Azi-dimineaţă, înaintea zorilor, când am ieşit să merg la staul să-mi încep munca, am fost atacat de trei bărbaţi, cu măşti pe faţă şi cu bâte în mâini.

Ăsta era lucrul de care se temuse Hornbeam. Şi fu sigur că Spade se afla în spatele poveştii.

– Ai fost vizitat de chirurg, presupun.

– Da, spune că un braţ e rupt şi tibia e crăpată.

– Pari foarte calm...

– Am fost tocmai opusul, până când mi-a dat laudanum.

Laudanumul era opiul dizolvat în alcool.

Hornbeam îşi trase un scaun şi se aşeză mai aproape de Nash. Stăpânindu-şi furia, vorbi cu o voce controlată:

– Acum, gândeşte-te bine. Deşi aveau măşti, ţi s-a părut cunoscut vreunul dintre ei?

Nu-şi închipuia că Spade ar fi fost unul dintre ei; bărbatul era prea viclean ca să facă asta. Dar poate că făptuitorii erau nişte bărbaţi care puteau să aibă legături cu Spade.

– Era întuneric, spuse Nash, pe un ton lipsit de speranţă. Abia dacă puteam vedea ceva. Imediat am fost trântit la pământ. Nu puteam să mă gândesc decât cum să mă feresc de bâtele alea.

– Ce ai auzit?

– Doar icnete. Niciunul dintre ei nu a vorbit.

– Nu ai strigat?

– Ba da, până când mi-au zdrobit gura.

– Deci, nu-i poţi identifica?

Nash era indignat.

– Ba da, pot. Erau oamenii care au format Societatea Socratică.

– Sigur că erau...

– Erau furioşi pentru biciuirea lui Hiscock şi, cumva, ştiau că eu sunt responsabil. Chiar şi aşa, ei ar fi putut să accepte o duzină de lovituri. Dar tu ai mers prea departe.

Hornbeam ignoră critica.

– Nu putem stabili vinovăţia, dacă nu recunoşti pe niciunul dintre ei. Nu te poţi ridica în faţa curţii ca să spui că ai fost bătut pentru că îi spionai pentru mine.

– Deci, ar trebui să nu fac nimic? Ce-ar trebui să-i spun şerifului Doye? El e obligat să vină aici să mă întrebe.

– Nu-ţi face griji în legătură cu Doye. Doar spune-i că ai fost aranjat de nişte bărbaţi mascaţi. Au furat ceva?

– Mi-au luat doar sacul cu mărunţiş, doar penny şi jumătăţi de penny. Totalul nu ajungea nici măcar la cinci şilingi.

– Au fost omorâţi oameni pentru mai puţin de cinci şilingi. Asta va fi o poveste bună pentru *Kingsbridge Gazette*. Dar, de fapt, atacatorii nu doreau

banii. I-au luat doar a face ca atacul să pară ca fiind un jaf şi să îndepărteze suspiciunile de la Societatea Socratică.

– Nimeni nu va fi păcălit.

– Nu, dar transformă cazul nostru într-unul greu de dovedit. Ceea ce înseamnă că trebuie să ne ocupăm de asta prin altă metodă.

Se lăsă tăcerea pentru unul sau două minute, cu Hornbeam căzut pe gânduri, apoi spuse:

– Diavolul acela de Spade a făcut-o, ştii asta. El trebuie să fie cel care a descoperit că tu erai spionul.

– Ce te face să crezi asta?

Hornbeam începea să vadă imaginea de ansamblu.

– El ţi-a spus că pliantele se află la depozitul lui. Nu a mai spus nimănui altcuiva. Apărând acolo să le caut, a dovedit că tu ai fost cel care mi-a spus, aşa că tu trebuia să fii spionul.

– Şi pliantele n-au fost niciodată acolo...

– E posibil ca nici măcar să nu fi fost tipărite.

– A fost o capcană.

– Şi noi am căzut în ea. „Spade a fost deştept ca un diavol", gândi Hornbeam, furios. Va trebui să fie zdrobit. „Da, gândi el, ca un gândac sub călcâiul meu."

– Zilele mele ca spion au luat sfârşit, spuse Nash.

– Absolut. Acum nu-mi mai eşti de niciun folos.

– Nu pot spune că-mi pare rău. Dar va trebui să mă ajuţi cu bani. Chirurgul spune că vor trece luni de zile până când voi putea să-mi fac turele din nou.

– Ia pe altcineva să livreze laptele.

– Aşa voi face. Dar va trebui să-l plătesc, probabil cu doisprezece şilingi pe săptămână.

– Voi acoperi eu asta, cât timp eşti invalid.

– Şi mai este şi chirurgul...

Hornbeam nu vedea cum ar fi putut să evite să plătească aceste cheltuieli. Dacă refuza, Nash s-ar fi plâns prin tot oraşul şi ar fi ieşit la iveală întreaga poveste, cum Hornbeam aranjase un spion ca să trădeze Societatea Socratică. Iar asta n-ar fi arătat foarte bine.

– În regulă.

Dar principala îngrijorare a lui Hornbeam nu era legată de bani. El fusese fraierit de Spade, ceea ce-l făcea să fie înnebunit de frustrare. Trebuia să facă ceva.

Se ridică în picioare.

- Anunţă-mă când găseşti pe cineva să livreze laptele şi voi trimite banii. Se îndreptă apoi spre uşă, nerăbdător să plece înainte ca Nash să se mai poată gândi la alte solicitări. Aruncă doar o privire înapoi; Nash stătea nemişcat, privind la tavan, alb ca un cadavru. Hornbeam ieşi.

În timp ce mergea prin ploaie, medita. Avea senzaţia că pierdea controlul evenimentelor şi asta îl scotea din minţi. Deja încercase de două ori să pună capăt Societăţii Socratice şi eşuase. Mai întâi, consilierul Drinkwater refuzase să interzică grupul, iar acum, pedepsirea lui Hiscock se întorsese împotriva lui.

Adevăratul necaz, gândi el cu frustrare, era acela că legea era prea vagă şi prea slabă. Ţara avea nevoie de o interzicere mai fermă a actelor revoluţionare. În ziare se discuta despre legi ale trădării mai aspre. Membrii parlamentului ar trebui să discute, să nu se lase pe tânjală şi să facă ceva. Care era scopul parlamentului, dacă nu acela de a asigura liniştea şi de a-i zdrobi pe cei care creau necazuri?

Membrul parlamentului pentru Kingsbridge era vicontele Northwood.

Northwood nu-şi luase niciodată foarte în serios obligaţiile parlamentare şi acum, când ţara se afla în război şi miliţia era activă, avea o scuză bună. Oricum, el tot se mai ducea la Westminster, din când în când, aşa că poate ar fi putut fi convins să susţină legi noi împotriva grupurilor de genul Societăţii Socratice.

Hornbeam se duse în piaţă şi intră în Willard House.

Tropăind cu cizmele ude prin hol, ca să-şi scuture stropii de ploaie, vorbi cu un sergent cu păr grizonant:

- Consilierul Hornbeam! Trebuie să-l văd imediat pe colonelul Northwood!

Sergentul spuse pe un ton arogant:

- Voi întreba dacă domnul colonel este liber.

Tipic pentru un parvenit din clasa de jos, gândi Hornbeam. Bărbatul probabil că fusese majordom înainte să fi fost înrolat în miliţie.

- Cum te numeşti? întrebă Hornbeam.

Era clar că omului nu-i plăcea să fie luat la întrebări, dar nu era suficient de curajos ca să înfrunte un consilier.

- Sergent Beach.

- Continuă, Beach.

Northwood era un Whig şi aceştia erau mai liberali decât Tories, reflectă Hornbeam, în timp ce aştepta. Oricum, Northwood avea o reputaţie de

eficiență militară și, de obicei, asta mergea împreună cu o atitudine foarte strictă față de insubordonare. Pe de altă parte, exista o șansă bună ca Northwood să fie împotriva Societății Socratice.

El decise să nu menționeze ce i se întâmplase lui Alf Nash. Ar trebui să evite să pară că asta era o vendetă personală. Ar fi mai bine să se prezinte pe sine ca fiind un cetățean îngrijorat pentru bunăstarea generală.

Sergentul Beach reveni prompt: părea că Northwood înțelegea statutul lui Hornbeam, chiar dacă sergentul lui nu pricepea. Câteva momente mai târziu, Hornbeam fu introdus într-o cameră spațioasă din partea din față a casei, cu un foc strălucitor și vedere spre latura vestică a catedralei.

Northwood era așezat în spatele unui birou mare. Într-o parte, stătea în picioare un tânăr locotenent, în mod evident un aghiotant. Spre surprinderea lui Hornbeam, Jane Midwinter, frumoasa fată a canonicului rebel, se afla și ea acolo, îmbrăcată într-o haină roșie, ca a unui soldat. Era așezată pe marginea biroului lui Northwood, de parcă ar fi fost al ei.

Când îl văzu pe Hornbeam, se ridică și îl salută, iar el se înclină politicos. Își aminti că Deborah și Belle vorbiseră despre Jane; spuneau că își pusese busola pe Northwood, așa că, probabil, ea se afla aici ca să înainteze cu planul său de a-i cuceri inima. Mijlocul dimineții nu era chiar momentul obișnuit pentru vizite sociale, dar poate că Jane Midwinter era una dintre acele femei frumoase care considerau că pot face orice doresc.

Fetele credeau că Jane nu avea nicio șansă să-l prindă în plasă pe viconte, pentru că tatăl ei era metodist. Privind la expresia tâmpă care se afla acum pe fața lui Northwood, Hornbeam avu senzația că s-ar putea înșela. Spera că ea nu avea să rămână. Și, spre ușurarea lui, ea se îndreptă spre ușă, suflă un sărut spre Northwood și ieși.

Northwood se înroși și păru ciudat, dar spuse:

– Ia loc, domnule consilier, te rog.

– Vă mulțumesc, domnul meu.

Hornbeam își trase un scaun.

Vulnerabilitatea lui Northwood față de Jane sugera că avea o latură slabă. Astea nu erau vești bune. Vremurile cereau bărbați duri. Vremurile întotdeauna ceruseră bărbați duri.

– Pot să-ți ofer un întăritor? întrebă Northwood politicos. E o vreme mizerabilă.

Pe biroul lui Northwood se afla o tavă cu o carafă de cafea și una de frișcă. Hornbeam își aminti că nu-și terminase micul-dejun.

– O cană de cafea ar fi foarte binevenită, mai ales dacă are și puțină frișcă în ea.

– Sigur că da. O cană nouă, sergent, pas alergător.

– Imediat, domnule. Beach ieși.

Northwood era politicos, dar direct.

– Așadar, domnule consilier, îmi imaginez că vizita ta are un scop!

– Sper că pânza pe care v-am furnizat-o pentru uniformele miliției a fost în întregime satisfăcătoare!

– Cred că da. Nu au existat niciun fel de plângeri.

– Bine. Știu că delegați responsabilitățile pentru achiziții, dar dacă pentru vreun motiv oarecare ai dori să vorbești cu mine despre pânză, evident că aș fi bucuros să fac tot ce-mi stă în putință.

– Mulțumesc, spuse Northwood, cu o urmă de nerăbdare.

Hornbeam trecu repede la adevăratul său scop.

– Oricum, am venit aici ca să mă întâlnesc un membru al parlamentului, mai degrabă decât cu ofițerul comandant al miliției noastre. Sper că nu te deranjează.

– Desigur.

– Sunt îngrijorat în legătură cu Societatea Socratică, care a fost înființată de Spade – David Shoveller – și de unele elemente din clasa de jos din oraș. Cred că adevăratele lor scopuri sunt subversive.

– Oh, am fost la prima lor întrunire!

Ăsta era un pas înapoi.

Northwood continuă:

– A fost mai degrabă bine. Și destul de nevinovată.

– Asta este o dovadă pentru cât de viclean e Spade, domnul meu. Ei ne-au adormit, pe unii dintre noi, cu un sentiment fals de securitate.

Lui Northwood nu-i plăcu insinuarea faptului că fusese prostit.

– Nu văd nicio indicație că ei puteau să fie violenți.

– Se întâmplă să știu că a doua lor întâlnire va fi despre reforma parlamentului.

Northwood nu era deosebit de impresionat.

– Asta este o chestiune diferită, desigur, spuse el, dar nu părea să fie prea îngrijorat. Sergentul aduse o ceașcă de porțelan și o farfurie, turnă cafea și frișcă și i-o dădu lui Hornbeam, în timp ce Northwood continuă:

– Totul depinde de ceea ce se spune. Dar, cu siguranță, nu putem interzice întrunirea aceea anticipat. Simpla planificare a unei întruniri pentru a discuta reformarea parlamentului nu încalcă nicio lege.

– Exact asta este problema, spuse Hornbeam. Ar *trebui* să fie împotriva legii. Și am auzit că se discută mult la Westminster despre înăsprirea legilor antirevoluționare.

– Hm. Ai dreptate în legătură cu asta. Primul-ministru Pitt vrea să îi pună la pământ. Dar știi că englezii au dreptul la propriile lor opinii. Suntem o țară liberă, în limite rezonabile.

– Într-adevăr. Și eu sunt un susținător dedicat al libertății cuvântului. Ăsta era exact opusul adevărului, dar era un lucru care dădea bine să fie spus.

– Oricum, suntem în război și țara are nevoie să fie unită împotriva blestemaților de francezi.

Northwood scutură din cap.

– Nu poți merge prea departe cu represiunea, să știi.

Asta nu-l îngrijorase niciodată pe Hornbeam.

– Nu prea înțeleg ce vrei să spui.

– Ei bine, sunt convins că știi ce i s-a întâmplat lui Alf Nash, lăptarul.

Hornbeam era uluit. De unde știa deja Northwood despre asta?

– Ce are asta de-a face cu orice altceva?

– Oamenii spun că Nash l-a acuzat pe tipograful care a fost biciuit și a fost bătut ca răzbunare.

– Este revoltător! protestă Hornbeam, știind foarte bine că era adevărat. Spade și prietenii lui răspândiseră deja povestea asta prin oraș, presupuse Hornbeam.

– Și eu pun să fie biciuiți unii oameni câteodată, spuse Northwood. Este o pedeapsă corespunzătoare pentru furt sau viol. Dar vreo duzină de lovituri sunt suficiente. Bărbatul este rănit și umilit în fața prietenilor săi și jură să nu-și mai asume niciodată acest risc. Oricum, o sentință de cincizeci de lovituri sau mai multe reprezintă o cruzime brutală și stârnește simpatia pentru făptaș. Omul devine un erou. El își arată cicatricile ca pe niște medalii de război. Pedeapsa se întoarce împotriva celui care a cerut-o.

Hornbeam înțelese că nu ajungea nicăieri.

– Bine, tot ce pot spune este că negustorii din Kingsbridge, în ansamblul lor, ar dori ca întrunirile subversive să fie interzise.

– Nu mă surprinde. Dar avem și o datorie față de cei inferiori, nu-i așa? Un cal care nu-și părăsește niciodată grajdul devine, în cele din urmă, prea slab.

Hornbeam își pierdea timpul. Se ridică abrupt.

– Mulțumesc că m-ai primit, domnul meu.

Northwood nu se ridică.

– Este întotdeauna o plăcere să discut cu unul dintre oamenii din circumscripția mea.

Hornbeam plecă, având o presimțire care aproape că se transforma în panică. Suferise trei înfrângeri. Forțele dezordinii aveau aliați în locuri neașteptate.

Avea nevoie să gândească și nu dorea să meargă acasă, unde putea să fie întrerupt de problemele curente. Traversă piața și intră în catedrală. Atmosfera liniștită și pietrele reci și cenușii îl ajutau să se concentreze.

Miezul problemei era mulțumirea de sine. Oamenii nu vedeau nimic periculos într-un club pentru muncitori care doreau să învețe. Hornbeam știa foarte bine asta. Dar avea nevoie să-i scoată și pe alții din toropeală. Orice grup care încuraja lucrătorii să discute liber deschidea o ușă. Insurecția nu era niciodată înfiptă prea adânc față de suprafață.

Dacă următoarea întrunire a societății va deveni violentă, asta avea să dovedească dreptatea lui.

Poate că asta se putea aranja.

Da, gândi el, ăsta ar putea să fie răspunsul.

O izbucnire de violență la întrunire se va întoarce împotriva societății. Ar putea exista dispute în legătură cu cine a stârnit-o, dar ar fi puțini oameni cărora le-ar păsa de asta. Atașamentul lor față de libertatea cuvântului nu va supraviețui câtorva ferestre sparte.

Dar cum să organizeze asta?

Gândurile lui se îndreptară imediat spre Will Riddick. Deși familia Riddick făcea parte din nobilime, Will se asocia cu cei de speță joasă din Kingsbridge. Își petrecea foarte mult timp la notoriul stabiliment al lui Sport Culliver. El trebuie că știa câțiva huligani.

Hornbeam ieși înapoi în ploaie și, din nou, își croi drum spre casa lui Riddick.

Majordomul lui Riddick luă haina udă și pălăria lui Hornbeam, agățându-le în apropierea focului.

– Moșierul Riddick este la micul-dejun, domnule consilier, spuse el.

Hornbeam își privi ceasul de buzunar. Era aproape miezul zilei; un mic-dejun întârziat.

Majordomul deschise ușa și spuse:

– Puteți să-l primiți pe consilierul Hornbeam, domnule?

Se auzi vocea lui Riddick:

– Trimite-l aici!

Hornbeam intră în sufragerie și observă că Riddick nu era singur. Alături de el ședea o femeie îmbrăcată în cămașă de noapte, cu un șal pe umeri și cu părul lung și negru nepieptănat. În fața lor se afla o farfurie cu oase cu măduvă, sparte și fripte, cei doi scoțând cu lingura măduva și înfulecând-o cu plăcere.

– Intră, Hornbeam, spuse Riddick. O, apropo, ea este... Păru incapabil să-și amintească numele fetei.

– Mariana, spuse ea. Îi aruncă lui Hornbeam o privire cu subînțeles. Sunt spanioloaică, vezi!

„La fel de spanioloaică precum fundul meu", gândi Hornbeam.

– Ia un os, spuse Riddick, ospitalier. Sunt delicioase. Luă o înghițitură lungă din carafa sa cu bere. Avea ochii injectați.

– Nu, mulțumesc, spuse Hornbeam. Se întoarse apoi spre majordom, care era pe punctul să părăsească încăperea. Dar aș aprecia o cană de cafea tare, cu frișcă, îi spuse acestuia.

– Imediat, domnule.

Hornbeam se așeză. Se simțea inconfortabil stând la aceeași masă cu Mariana. Considera că prostituția este dezgustătoare. Dar avea nevoie de ajutorul lui Will.

– Am tot încercat să organizez interzicerea așa-numitei Societăți Socratice, inițiată de Spade.

– Și de vaca aia nebună, Sal Clitheroe.

– Da. Alf Nash a fost bătut și vicontele de Northwood, parlamentarul nostru, refuză să ne ajute.

– Dar ai un plan, nu-i așa? spuse Riddick, cu un aer cunoscător.

– O, iată, spuse Mariana, mi-am vărsat măduvă pe piept. Poți să mă ajuți să o iau, Willy?

Riddick ridică un șervețel și șterse partea vizibilă a sânilor ei.

– De ce nu-ți folosești limba? spuse Mariana.

Era prea mult pentru Hornbeam.

– Uite ce e, Will, putem discuta în privat?

– Desigur, spuse Riddick. Dispari, dulceață!

Mariana se ridică îmbufnată.

– Îmi voi folosi limba pe tine mai târziu, dragă, spuse Riddick.

– Abia aștept!

Când se închise ușa, Hornbeam spuse:

– A cam venit timpul să renunți la genul acesta de lucruri. În curând urmează să te însori cu fiica mea.

Riddick păru ruşinat.

– Desigur, desigur, spuse el. De fapt, tocmai îi spuneam la revedere Marianei.

– Bine. Hornbeam nu crezu asta pentru nicio clipă. Dar nu insistă pe subiect. Nu era dispus să-şi pună în pericol profiturile grase pe care le făcea cu ajutorul lui Riddick.

– Voi fi un soţ model, jură Riddick. Viaţa aia de burlac s-a încheiat pentru mine.

– Sunt foarte bucuros să aud aşa ceva. Să ai o curvă la micul-dejun chiar este dincolo de graniţele unui comportament respectabil.

Intră majordomul cu cafeaua lui Hornbeam.

Riddick spuse:

– Vorbeşte-mi despre planul tău!

– Oamenii care este probabil să meargă la întrunirile lui Spade sunt deja simpatizanţi. S-ar putea să nu existe nimeni care să prezinte un alt punct de vedere. Ar avea nevoie de o opoziţie viguroasă.

– Viguroasă?

Riddick se prindea repede, gândi Hornbeam.

– Nu am nicio îndoială că există băieţi puternici şi patrioţi în oraş, care ar fi scandalizaţi de genul de idei pe care le scuipă Spade şi Sal.

Riddick aprobă încet din cap.

– Îmi imaginez că tu ai putea să-i cunoşti pe unii dintre băieţii ăştia.

– Cu siguranţă ştiu unde să-i găsesc. Slaughterhouse Inn, de lângă malul apei, ar fi locul din care trebuie început.

Suna bine.

– Crezi că îi poţi convinge pe câţiva dintre ei să-şi facă apariţia la următoarea întrunire?

– O, da, spuse Riddick cu un rânjet. Vor fi foarte dornici.

CAPITOLUL 15

Amos dădu peste Rupe Underwood pe High Street şi îşi dădu seama că nu se mai întâlniseră de ceva vreme. Metodiştii se rupseseră în sfârşit de Biserica Anglicană şi Rupe se afla, probabil, printre cei care deciseseră să rămână cu cea consacrată. Amos îl întrebă direct:

– Ai renunţat la metodişti?

– Am renunţat la Jane, spuse Rupe, amar. El scutură din cap ca să-şi îndepărteze părul din ochi. Sau, mai degrabă, ea a renunţat la mine.

Astea erau vești importante pentru Amos.

– Ce s-a întâmplat?

Faţa frumoasă a lui Rupe se schimonosi într-o grimasă de dezamăgire şi resentimente.

– M-a părăsit, asta s-a întâmplat. Aşa că poţi să o iei tu. Nici măcar nu voi fi gelos. În ceea ce mă priveşte, este în întregime a ta.

– A anulat logodna?

– N-am fost niciodată logodiţi oficial. Aveam însă o înţelegere, dar acum nu mai avem. Mi-a spus adio şi Dumnezeu să te binecuvânteze!

Lui Amos îi părea rău pentru Rupe, dar, în acelaşi timp, nu se putea împiedica să nu se umple de speranţă. „Dacă Jane nu-l mai dorea pe Rupe, există vreo șansă ca ea să mă vrea pe mine?" Abia dacă îndrăznea să se gândească la asta.

– Ţi-a spus de ce se desparte de tine?

– Nu mi-a spus adevărul. Ea zice că a înţeles că nu mă iubește. Eu nu sunt sigur că a făcut-o vreodată. Adevărul este că nu aveam suficient de mulţi bani.

Amos tot nu înţelegea.

– Dar trebuie să se fi întâmplat ceva ca să i se schimbe sentimentele.

– Da. Tatăl ei a demisionat din clerul anglican. El nu mai este canonic la catedrală.

– Știu asta, dar... Apoi, înţelese. Acum este sărac.

– El va trăi din ceea ce ar putea să strângă congregația metodistă ca să-l plătească. S-a terminat cu hainele la modă pentru Jane și se va descurca fără cameriste care să o îmbrace și să o pieptene și fără lenjerie brodată.

Amos rămase șocat de menționarea lenjeriei intime. Rupe nu avea de unde să știe nimic despre lenjeria lui Jane sau... putea? Dar ei fuseseră ca un cuplu pentru multă vreme. Poate că ea îi permisese anumite libertăți.

Cu siguranță că nu.

Amos hotărî să nu se gândească la asta.

– S-a îndrăgostit de altcineva? întrebă el.

– Nu, din câte știu eu. Flirtează cu toată lumea. Howard Hornbeam este, probabil, cel mai bogat burlac din Kingsbridge; poate că se va îndrepta către el.

Era posibil, gândi Amos. Howard nu era prea deștept și, cu siguranță, nu era frumos, dar era amabil, spre deosebire de tatăl său.

– Howard este cu vreo doi ani mai tânăr decât Jane, cred, spuse el.

– Asta n-o s-o împiedice, spuse Rupe.

* * *

Duminicile, după slujbele de dimineață din bisericile și capelele orașului, unii dintre oamenii din Kingsbridge aveau obiceiul să viziteze cimitirul. Amos simțea ocazional impulsul de a-și petrece câteva momente amintindu-și de tatăl său și se ducea de la sala metodistă la cimitirul catedralei.

Întotdeauna se oprea la mormântul abatelui Philip. Era cel mai mare monument de acolo. Philip, un călugăr din secolul al doisprezecelea, era un personaj de legendă, deși nu se cunoșteau prea multe despre el. Conform cărții lui Timothy, o istorie a catedralei începută în Evul Mediu și adăugită ulterior, Philip organizase reconstrucția catedralei după ce fusese distrusă de un incendiu.

Amos își luă privirea de la monument și o văzu pe Jane Midwinter la un alt mormânt, aflat la câțiva metri distanță, îmbrăcată în cenușiu sumbru. De la conversația lui cu Rupe, sperase mult să aibă șansa să discute cu ea. Acesta era un moment foarte nepotrivit, dar nu reuși să reziste tentației. Se proțăpi în picioare în spatele ei și citi inscripția de pe piatra funerară:

Janet Emily Midwinter
4 Aprilie 1750
până la
12 August 1783

Soția iubită a lui Charles
și mama lui Julian, Lionel și Jane
„Alături de Iisus îi este mult mai bine"

Încercă să și-o imagineze pe mama lui Jane, dar era dificil.

– Abia dacă îmi pot aminti de ea, spuse el. Trebuie să fi avut vreo zece ani când a murit.

– Iubea hainele frumoase, petrecerile și bârfa. Îi plăceau bărbații și femeile de viță nobilă. I-ar fi plăcut să-l cunoască pe rege. Ochii lui Jane erau umezi. Ceva se strânse în inima lui. Oare juca teatru? O făcea adesea.

El declară ceea ce era evident:

– Semeni cu mama ta.

– Da, frații mei, în schimb, nu seamănă. Julian și Lionel erau plecați la universități scoțiene. Ei seamănă, amândoi, cu tatăl meu, doar muncă, fără joacă. Îl iubesc pe tata, dar nu pot să suport felul lui de viață.

Este într-o dispoziție neobișnuită, gândi el despre femeie; nu o văzuse niciodată capabilă să fie sinceră cu ea însăși.

Ea spuse:

– Și problema cu Rupe este că și el seamănă cu tatăl meu.

Cei mai mulți țesători din Kingsbridge erau așa. Munceau din greu și nu aveau timp pentru distracție.

Amos avu o străfulgerare de înțelegere.

– Presupun că și eu sunt la fel.

– Și tu ești la fel, dragă Amos, deși nu am niciun drept să te critic. Unde este mormântul tatălui tău?

El îi oferi brațul și ea își sprijini o mână ușoară pe mâneca lui, prietenos, dar nu intim, în timp ce traversau cimitirul.

Ea nu-i vorbise niciodată atât de afectuos, deși îi explicase de ce nu avea să fie niciodată iubita lui. „Nu înțeleg femeile", gândi el.

Ajunseră la mormântul tatălui lui. El îngenunche lângă piatra de mormânt și îndepărtă resturile împrăștiate pe pământ: frunze moarte, o bucată de cârpă, o pană de porumbel, o coajă de nucă.

– Presupun că și eu semăn cu tatăl meu, spuse el și se ridică în picioare.

– În sensul ăsta, poate. Dar ești atât de deștept. Asta te face să fii formidabil.

El râse.

– Nu sunt formidabil, deși mi-ar cam plăcea să fiu.

Ea scutură din cap.

- Hai să spunem așa: nu mi-ar plăcea să-ți fiu dușman.

El privi în ochii ei mari, cenușii.

- Dar nici soția mea, spuse el, trist.

- Nici soția ta, îmi pare rău, Amos.

El tânjea să o sărute.

- Da, spuse el. Și mie îmi pare rău.

* * *

Teatrul din Kingsbridge arăta ca o mare casă de oraș, în stil clasic, cu rânduri de ferestre identice. Interiorul era o sală mare, cu bănci pe podeaua plată și cu o scenă ridicată la un capăt. Pe pereți se aflau balcoane, susținute de stâlpi de lemn. Cele mai scumpe locuri erau cele de pe scenă și lui Amos i se părea că oameni bogați, îmbrăcați în haine scumpe, făceau parte din spectacol.

Prima parte a serii era *Evreul din Veneția* și un fundal pictat prezenta un oraș, la malul apei, cu bărci și corăbii. Elsie veni și se așeză alături de Amos. Ei conduseseră împreună școala de duminică, timp de mai bine de doi ani, și acum deveniseră prieteni buni.

Amos nu văzuse niciodată o piesă de Shakespeare. Văzuse operă, balet și pantomimă la teatru, dar asta era prima lui dramă și abia o aștepta cu nerăbdare. Elsie mai văzuse Shakespeare și înainte și citise piesa care se juca.

- Numele real al piesei este *Neguțătorul din Veneția*, spuse ea.

- Presupun că ei vând mai multe bilete dacă spun *Evreu* în loc de *Neguțător.*

- Presupun că așa e. Existau evrei în Combe și Bristol, cei mai mulți implicați în negoțul de reexportare a bunurilor, cumpărând tutun din Virginia și vânzându-l pe continentul european. Mulți oameni îi urau, dar Amos nu putea înțelege de ce. Ei credeau în același Dumnezeu ca anglicanii și metodiștii, nu-i așa?

- Oamenii spun că Shakespeare este greu de înțeles, spuse Amos.

- Uneori, limbajul este de modă veche, dar dacă asculți atent, îți va merge la suflet chiar și așa.

- Spade spune că poate fi violent.

- Da, însetat de sânge, când și când. Există o scenă în *Regele Lear*...

Amos o văzu intrând pe Jane Midwinter.

Elsie abandonă subiectul Shakespeare.

- Știi că Jane a rupt-o cu sărmanul Rupe Underwood, spuse ea.

- Da, e foarte amărât din cauza asta.

– Oare ce-și închipuie ea că face? L-a ținut pe sărmanul băiat atârnat timp de doi ani și acum doar l-a concediat, ca pe un servitor prost.

– Rupe nu este foarte bogat, iar ea își dorește să trăiască oarecum confortabil. Mulți oameni își doresc asta.

– Ar fi trebuit să știu că vei veni cu o scuză pentru ea, spuse Elsie. Fata aia nu are habar de semnificația dragostei.

Amos ridică din umeri.

– Nu sunt sigur că eu știu.

– Cel care se îndrăgostește de Jane este un bărbat ghinionist.

Critica lui Elsie la adresa lui Jane îl făcu pe Amos să se simtă inconfortabil. El spuse:

– Jane este una dintre acele femei care sunt plăcute de bărbați și displăcute de femei. Nu înțeleg de ce.

– Eu înțeleg.

Spectatorii rămaseră în liniște și Amos arătă spre scenă, ușurat să scape de această dispută. Apăruseră trei actori și unul dintre ei spuse:

– Pe legea mea, zău, nu știu de ce sunt atât de trist[1].

– Eu știu de ce sunt tristă, spuse Elsie.

Amos se întrebă ce însemna asta, dar fu prins de piesă. Când Antonio explică apoi că toată averea lui era investită în nave care se aflau pe mare, Amos murmură spre Elsie:

– Înțeleg ce înseamnă asta, pentru că am avut mărfuri valoroase în tranzit și am fost bolnav de îngrijorare pentru siguranța lor.

Se simți agitat în timpul celei de a doua scene, când Portia se plângea că nu-i este permis să-și aleagă singură bărbatul, ci trebuie să se mărite cu câștigătorul unui concurs, în care trebuiau să aleagă cutia potrivită dintre trei cutii, una cu aur, una cu argint și alta cu plumb.

– Pentru ce ar face tatăl ei așa ceva? spuse el. N-are niciun sens.

– Este o poveste, spuse Elsie.

– Sunt prea bătrân pentru povești.

Întreaga piesă prinse viață când apăru Shylock, în scena a treia. El năvăli pe scenă purtând un nas fals și o perucă ce arăta ca un tufiș mare și roșu, iar când spectatorii îl huiduiră, se repezi în fața scenei și mârâi la ei. La început, râseră de el. Apoi, veni momentul când fu de acord să-i împrumute lui Antonio trei mii de ducați, cu condiția ca Antonio, dacă nu-i returna împrumutul la timp, să plătească o penalitate. „Vei stinge datoria

[1] Citatele din William Shakespeare – *Negutătorul din Veneția* – au fost preluate din traducerea în limba română realizată de Scarlat Ion Ghica. (n.tr.)

lăsându-te să-ți tai din carnea ta cea albă și fragedă, o livră, din oricare parte a trupului voi cere-o", spuse Shylock cu viclenie malițioasă.

– El nu va fi niciodată de acord cu asta, spuse Amos, apoi gemu când Antonio spuse: „Primesc cu bucurie. Voi iscăli biletul".

În timpul pauzei era un balet, dar majoritatea spectatorilor îl ignoră, alegând, în schimb, să-și dezmorțească picioarele, să cumpere mâncare și băutură și să stea la taclale cu prietenii. Elsie dispăru. Zgomotul conversației între atât de mulți oameni se transformă într-un muget. Amos observă că Jane se duse direct spre vicontele de Northwood. Era o profitoare lipsită de jenă, dar lui Henry Northwood nu părea să-i pese. Amos se duse mai aproape, să audă ce spunea Jane.

– Tatăl meu spune că n-ar trebui să-i urâm pe evrei, spuse Jane. Tu ce crezi, lord Northwood?

– N-aș putea spune că-mi pasă prea mult de străini, de orice fel, spuse el.

– Sunt de acord cu tine, spuse Jane.

Jane ar fi fost de acord cu orice ar fi spus Northwood, gândi Amos cu amărăciune. Ea nu ura cu adevărat evreii, ci doar iubea nobilimea.

– Englezii sunt cei mai buni, spuse Northwood.

– O, da. Chiar și așa, mi-ar plăcea să călătoresc. Ai fost vreodată în străinătate?

– Am petrecut un an pe continent. Am prins câteva cuvinte în franceză și germană și am cumpărat câteva picturi din Italia.

– Ce norocos! Ești iubitor de pictură?

– În felul meu simplu, soldățesc, știi tu. Orice cu cai și câini.

– Mi-ar plăcea să-ți văd picturile, într-o zi.

– O, bine, desigur, dar ele se află la Earlscastle[1], iar eu am atât de multe de făcut aici, la Kingsbridge. Vezi tu, miliția, deși nu servește în afara țării, a preluat apărarea țării, astfel încât armata regulată să fie liberă să lupte în străinătate.

Dintr-odată, Henry devenise vorbăreț, observă Amos, acum, când subiectul era armata. Henry adăugă:

– Dar asta, vezi tu, depinde de faptul ca miliția să fie pregătită de luptă!

Jane nu dorea să vorbească despre miliție.

– N-am fost niciodată la Earlscastle, spuse ea.

Amos nu mai zăbovi ca să audă răspunsul lui Henry la acest apropo grosolan, pentru că piesa începea din nou. Se grăbi spre locul lui. În timp ce se așeza, Elsie spuse:

[1] Castelul contelui (n.tr.)

– Mă conduci acasă, după asta?

– Desigur, spuse el.

Ea păru foarte mulţumită, deşi el nu putea înţelege de ce.

El fu cucerit de Shylock şi enervat de iubiţii din Bellemont, dar nu mai văzuse niciodată ceva de genul acesta şi, la final, îşi dori să meargă la alte piese de Shakespeare.

– S-ar putea să am nevoie să-mi explici unele lucruri, îi spuse el lui Elsie şi, din nou, ea păru încântată.

În timp ce plecau, el spuse:

– Ar putea Jane să se mărite cu Northwood? Nu se află prea jos pe scara socială? El urmează să fie conte de Shiring, la moartea tatălui său, iar ea este fiica unui cleric, şi metodist, pe deasupra. Contesa de Shiring trebuie să-l întâlnească pe rege uneori, nu-i aşa? Tu ştii mai multe despre genul acesta de lucruri decât ştiu eu.

Era adevărat. Ca fiică a unui episcop, Elsie era mai apropiată de nobilime decât de ţesători. Probabil, ea ar fi putut să se mărite cu Northwood, deşi Amos era convins că ea nu dorea aşa ceva. Şi ea prindea toate bârfele vizitatorilor de la palatul episcopal.

– Ar fi dificil, dar nu imposibil, spuse ea. Nobilii se căsătoresc uneori cu fete nepotrivite. Dar de mulţi ani s-a dat de înţeles că Henry se va căsători cu verişoara lui, Miranda, singurul copil al lordului de Combe, şi, prin urmare, va uni cele două proprietăţi.

– Dar o înţelegere poate fi anulată, spuse Amos. Dragostea trece peste orice.

– Nu, nu trece, spuse Elsie.

* * *

Trei copii din aceeaşi familie fură îngropaţi în cimitirul St Luke, într-o dimineaţă rece şi umedă de septembrie. Toţi trei fuseseră elevi ai şcolii de duminică a lui Elsie şi ea îi observase cum deveneau mai palizi şi mai sfrijiţi cu fiecare săptămână. O felie groasă de tort nu fusese suficientă ca să-i salveze.

Tatăl lor operase o piuă mecanică în Kingsbridge până când, într-o zi, un cap de ciocan slăbit se desprinsese, sărise de pe ax şi îl lovise în cap, omorându-l. După asta, soţia şi copiii lui se mutaseră într-o cameră de la subsol, mai ieftină, într-o casă dărăpănată, iar mama lor încercase să-şi câştige existenţa ca croitoreasă, lăsându-i pe copii singuri în pivniţă, în timp ce ea ieşea să caute oameni care aveau nevoie de cusut repede şi ieftin. Copiii

se îmbolnăviseră de genul de tuse și respirație șuierătoare care îi afecta pe oamenii din pivnițele umede și, fiind atât de slăbiți, muriseră toți, într-o singură zi. Acum, mama lor suspina la marginea mormântului, cu capul acoperit cu o pânză de bumbac, pentru că nu avea pălărie. Imnul era *Dumnezeu este păstorul meu* și lui Elsie îi trecu prin minte gândul păcătos cum că păstorul eșuase să aibă grijă de acești trei miei.

St Luke era o biserică mică, din cărămidă, dintr-un cartier sărac, iar vicarul purta pe picioarele lui slăbănoage niște ciorapi cârpiți grosolan. În jurul mormântului stăteau în picioare un număr surprinzător de mare de oameni, cei mai mulți dintre ei îmbrăcați sărăcăcios. Cântau cu entuziasm, gândindu-se, poate, că păstorul nu făcuse prea multe nici pentru ei.

Elsie se întreba dacă tristețea lor nu se va transforma, într-o zi, în furie și dacă se întâmpla asta, cât de curând?

Ea însăși se simțea chinuită și, uneori, neajutorată. Se gândi că ar fi putut să-i ia acasă pe cei trei copii să-i hrănească la palat în fiecare zi, iar în clipa următoare înțelese că asta era o fantezie lipsită de speranță. Dar trebuia să facă ceva.

În timp ce sicriele cutremurător de mici erau coborâte în mormânt, Amos Barrowfield veni alături de Elsie. Purta o haină lungă, neagră, și cântă imnul cu o voce baritonală. Fața îi era udată de lacrimi sau de ploaie, sau de amândouă.

Prezența lui o calmă și o consolă pe Elsie. Uită că-i era frig și era udă și că se simțea mizerabil. Totuși, el nu făcea ca problemele să dispară, ci doar le făcea să pară mai mici și mai controlabile. Își strecură mâna într-a lui și îi strânse palma pe piept, într-un gest de simpatie.

Când se termină înmormântarea, plecară împreună de la mormânt, braț la braț.

– Asta se va întâmpla din nou, îi spuse ea, cu voce joasă. Și mai mulți dintre copiii noștri vor muri.

– Știu, spuse el. Prăjitura nu este suficientă.

– Cu siguranță că putem să le oferim mai mult... gândi ea cu voce tare. Un fel de supă. De ce nu?

– Haide să ne gândim cum am putea să facem asta.

Ei îi plăcea acest lucru la el. Se purta de parcă orice ar fi fost posibil. Poate că de asta reușise să depășească atât de multe dificultăți, după moartea tatălui lui. Experiența îl făcuse să aibă o atitudine pozitivă, care se potrivea cu a ei.

Ea spuse:

– În loc să coacă turte rotunde, susținătorii noștri ar putea să facă supă cu mazăre și napi.

– Da, și bucăți de carne ieftină, ca gâtul de berbec.

Amos se trase de vârful nasului, semn că gândea.

– Vor vrea să facă asta?

– Depinde cine le cere. Pastorul Charles va fi dispus să-i abordeze pe metodiști?

– Îl voi întreba.

– Și eu voi încerca, la anglicani.

– Am putea să mergem pe la brutari, duminica dimineața, și să le cerem pâine veche, pe care n-au vândut-o sâmbătă.

– Ei își vând surplusul mai ieftin, sâmbătă seara târziu, dar probabil că tot vor mai avea ceva rămas.

– Oricum, putem să-i întrebăm.

Ajunseră în fața palatului episcopului și se opriră. Elsie spuse dornică:

– Ar trebui să încercăm?

Amos aprobă din cap solemn.

– Cred că trebuie.

Ea își dori să-l sărute, dar, în schimb, își desprinse mâna.

– Duminica viitoare?

– Desigur. Cu cât mai repede, cu atât mai bine.

Se despărțiră.

Elsie nu dori să intre în palat imediat, așa că se duse la catedrală, care era întotdeauna un loc bun să-ți aduni gândurile. Nu se desfășura nicio slujbă. Avea nevoie să pună la punct detaliile noului program de hrănire, dar mintea îi era în întregime la Amos. El însă nu avea nici cea mai mică idee despre cât de mult îl iubea, crezând că erau doar prieteni. Și, în mod stupid, era obsedat de Jane Midwinter, o fată care nu-i întorcea dragostea și care, oricum, era mult mai puțin decât merita el. Elsie voia să se roage, să-i ceară lui Dumnezeu să-l facă pe Amos s-o iubească pe ea și să uite de Jane, dar părea să fie ceva prea egoist pentru o rugăciune, nefiind genul de lucru pe care ar fi trebuit să i-l ceară lui Dumnezeu.

Pe coridorul sudic, trecu pe lângă doi bărbați care se certau. Îi recunoscu pe Stan Gittings, un parior pasionat, și pe Sport Culliver, proprietarul celui mai mare salon de jocuri de noroc din oraș. Niciunul dintre ei nu era un obișnuit al bisericii, așa că probabil intraseră doar ca să se certe, să nu stea în ploaie. Nu era surprinzător. Oamenii intrau adesea să discute

câte o problemă, o afacere sau chiar o chestiune amoroasă. În cazul acesta, banii păreau să fie problema, dar ea nu le acordă prea multă atenție.

Observă pe cineva pe care nu-l recunoscu, îngenuncheat în fața altarului celui mare. Bărbatul părea tânăr. Era înfășurat într-o pelerină mare, care acoperea hainele de dedesubt, așa că Elsie nu-și putea da seama dacă era un cleric. Avea fața ridicată, dar ochii închiși și buzele i se mișcau într-o rugăciune intensă și tăcută. Se întrebă cine era.

Elsie intenționa să se așeze în tăcere în transeptul sudic, dar cearta de pe coridor deveni mai încinsă. Bărbații vorbeau cu voci ridicate și adoptaseră atitudini agresive. Ea se gândi să intervină, să le sugereze să se mute afară, dar, când se gândi mai bine, realiză că era mai puțin probabil să recurgă la lovituri dacă rămâneau în biserică, așa că abandonă ideea unui moment liniștit și se îndreptă spre ieșire, trecând pe lângă ei fără să vorbească.

În spatele ei, Culliver strigă:

– Dacă pariezi cu bani pe care nu-i ai, trebuie să suporți consecințele!

Un moment mai târziu, o altă voce se ridică plină de indignare:

– Vă ordon să părăsiți imediat acest loc sfânt!

Se întoarse și-l văzu pe tânărul bărbat care se rugase la altarul cel mare. El se îndreptă în viteză spre cei doi certăreți, cu fața – mai degrabă frumoasă, observă ea – înroșită de furie.

– Afară! le spuse el lui Gittings și Culliver. Afară, acum!

Gittings, un bărbat sfrijit, îmbrăcat în haine uzate, păru rușinat și era pe punctul să se îndrepte spre ieșire, dar Culliver nu era așa de ușor de intimidat. Nu numai că era înalt și bine făcut, ci era și unul dintre cei mai bogați oameni din oraș. În plus, nu era genul de bărbat care să fie forțat să facă ceva.

– Cine dracu' ești tu? spuse el.

– Numele meu este Kenelm Mackintosh, spuse tânărul, cu o urmă de mândrie.

Elsie știa că era așteptat. Demisia canonicului Midwinter declanșase o serie de promovări în rândul clericilor catedralei și asta lăsase un loc liber în personalul privat al episcopului, iar tatăl lui Elsie numise o rudă îndepărtată, un cleric tânăr, absolvent recent al Universității Oxford. Deci acesta era! Probabil că tocmai coborâse din diligență.

Bărbatul își desfăcu rapid pelerina, lăsând să se vadă hainele preoțești.

– Sunt asistentul episcopului Latimer. Asta este casa Domnului. Vă ordon să vă duceți cearta în altă parte!

Culliver o observă pentru prima dată pe Elsie și-i spuse:

– Cine se crede? Micul neînsemnat!

– Du-te acasă, Sport, spuse Elsie încet. Și dacă-l lași pe Sid Gittings să parieze pe credit, trebuie să suporți consecințele.

Sport era clar furios din cauza acestei remarci disprețuitoare din partea unei tinere femei și părea că este pe cale să o contrazică; apoi, se gândi mai bine la asta și, după o pauză, cei doi bărbați se întoarseră și porniră spre ușa portalului sudic.

Elsie îl privi cu interes pe noul venit. Avea cam vârsta ei, douăzeci și doi, și aducea cu o fată, cu smocul său de păr blond și niște ochi verzi, interesanți. Și avea boașe să i se împotrivească unui huligan masiv, cum era Culliver. Pe față însă i se ghicea o expresie contrariată: evident nu era mulțumit de felul în care se încheiase disputa.

Elsie spuse:

– Nu vor să facă rău.

– Eram capabil să mă descurc singur cu ei, spuse Mackintosh, arogant, dar chiar și așa, îți mulțumesc.

Sensibil, gândi ea. Nu contează.

– Ei par să te considere o persoană cu autoritate, continuă, clar surprins că o biată fată fusese capabilă să stăpânească doi bărbați furioși.

– Autoritate? spuse ea. Nu chiar. Sunt Elsie Latimer, fata episcopului.

El rămase derutat.

– Îmi cer iertare, domnișoară Latimer. Habar n-aveam.

– N-ai pentru ce să te scuzi. Și acum am fost prezentați. L-ai cunoscut deja pe episcop?

– Nu. Mi-am trimis cufărul la palat și am venit direct aici, să-i mulțumesc Domnului pentru călătoria în siguranță.

Foarte devotat, gândi ea; dar este pe bune sau doar de spectacol?

– Ei bine, permite-mi să te duc la episcop.

– Bucuros.

Părăsiră catedrala și traversară piața.

– Mi s-a spus că ești scoțian, spuse ea.

– Da, replică el, înțepat. Are vreo importanță?

– Pentru mine, nu. Sunt doar surprinsă că nu ai accent.

– Am scăpat de el la Oxford.

– Intenționat?

– Nu mi-a părut rău să-l pierd. Există un anumit nivel de prejudecăți la universitate. Cuvintele îi erau blânde, dar se simțea o nuanță de amărăciune.

– Îmi pare rău să aud asta.

Intrară în palat și Elsie îl conduse la biroul tatălui ei, o cameră confortabilă, cu un foc mare și fără birou.

– A sosit domnul Mackintosh, tată, spuse ea.

– Bagajul lui este deja aici!

Episcopul se ridică de pe scaunul tapițat și îi strânse mâna cu entuziasm.

– Bine ai venit, dragă băiete!

– Sunt foarte onorat să mă aflu aici, domnule episcop, și vă mulțumesc umil pentru acest privilegiu.

Episcopul privi spre Elsie.

– Mulțumesc, draga mea, spuse el, trimițând-o la plimbare.

Ea însă nu plecă.

– Tocmai am fost la funeraliile a trei elevi de la școala de duminică, toți din aceeași familie. Tatăl lor a murit, mama lor s-a străduit să-i hrănească, au căpătat o răceală în camera umedă în care locuiau și au murit toți, într-o singură zi.

Episcopul clătină din cap.

– Acum se află împreună cu tatăl lor ceresc, spuse el.

Mulțumirea lui o enervă pe Elsie. Ea spuse, cu voce ridicată:

– Tatăl lor ceresc ar putea să întrebe pentru ce vecinii lor nu au făcut nimic să-i ajute. Iisus spunea: „Hrăniți mieii mei!" Sunt sigură că-ți amintești.

– Cred că ar fi mai bine să lași teologia pe seama clerului, Elsie, spuse el, făcându-i cu ochiul conspirativ lui Mackintosh, care-i răspunse cu un zâmbet lingușitor.

– Așa voi face, spuse ea, apoi adăugă sfidător: Și am să le dau de mâncare supă hrănitoare mieilor Domnului.

– Chiar așa ai să faci? spuse el, neîncrezător.

– Sau, cel puțin, celor care vin la școala mea de duminică.

– Și cum vei face asta?

– Bucătăria noastră este suficient de mare și tu abia dacă vei observa creșterea bugetului pentru alimente.

Fu luat prin surprindere.

– Bucătăria noastră? Chiar propui serios ca noi să-i hrănim pe copiii săraci ai orașului din bucătăria noastră?

– Nu doar a noastră. Susținătorii școlii de duminică vor face același lucru.

– Este revoltător. Criza de mâncare este națională. Nu putem hrăni pe toată lumea.

– Nu pe toată lumea. Doar pe elevii de la școala mea de duminică. Cum pot să le spun să fie buni și amabili ca Iisus și apoi să-i trimit acasă flămânzi?

Episcopul se întoarse spre noul venit.

– Tu ce crezi, domnule Mackintosh?

Mackintosh păru să se simtă inconfortabil: nu-i plăcea să i se ceară să fie arbitru între Elsie și tatăl ei. După o ezitare, spuse:

– Singurul lucru de care sunt sigur este că datoria mea este să mă las îndrumat de episcopul meu și îmi închipui că același lucru este valabil și pentru domnișoara Latimer.

El nu era atât de curajos pe cât crezuse Elsie. Ea spuse:

– Metodiștii sunt deosebit de interesați de această idee. Aceasta era mai degrabă o speranță decât un fapt, dar ea își spuse că era doar o mică minciună bine intenționată.

Tatăl ei se răzgândi. Nu-și dorea să pară că nu este generos, în comparație cu metodiștii.

– Cât de mulți copii participă la școala de duminică?

– Niciodată mai puțin de o sută. Uneori, aproape două sute.

Mackintosh rămase surprins.

– Pe cuvântul meu! De obicei sunt doisprezece copii într-o cameră mică!

Episcopul îi spuse lui Elsie:

– Iar tu și prietenii tăi metodiști vreți să-i hrăniți pe toți?

– Desigur. Dar sunt și mulți anglicani printre susținătorii noștri.

– Ei bine, ai face mai bine să discuți și cu mama ta despre cum crede că ar putea să ne gestioneze bucătăria.

Elsie își păstră fața rigidă, ca să evite să zâmbească triumfătoare.

– Da, tată, spuse ea.

CAPITOLUL 16

Când lui Sal îi venise pentru prima dată ideea Societății Socratice, ea nu-și imaginase că va deveni o treabă atât de importantă. Își aminti cu câtă relaxare spusese: „Ar trebui să facem asta – să studiem și să învățăm. Ce este chestia cu corespondența, despre care vorbeai?" Ea își imaginase vreo duzină de oameni într-o cameră sau într-o tavernă. Succesul cursului lui Roger Riddick îi schimbase perspectiva. Participaseră mai mult de o sută de oameni și evenimentul fusese prezentat în *Kingsbridge Gazette*. Iar triumful era triumful ei. Jarge și Spade o încurajaseră și o ajutaseră, dar ea fusese forța motrice. Era mândră pentru ceea ce realizase.

Dar acum simțea că societatea este doar primul pas. Făcea parte dintr-o mișcare care se producea în întreaga țară, oamenii muncii educându-se singuri, citind cărți și participând la cursuri. Iar în spatele acestei mișcări se afla un scop. Ei doreau să aibă ceva de spus în felul în care era guvernată țara. Când era război, trebuiau să lupte, iar când creștea prețul pâinii, ajungeau înfometați.

„Noi suferim, raționă ea, așa că noi ar trebui să decidem. Ce cale lungă am parcurs de la Badford!"

O lună mai târziu, a doua întrunire a societății părea să fie chiar mai importantă. Muncitorii din Kingsbridge erau furioși pentru prețurile în creștere, mai ales la alimente. În unele orașe existaseră revolte pentru pâine, adesea conduse de femei disperate să-și hrănească familiile.

Întrunirea era programată pentru sâmbătă, când oamenii terminau munca mai devreme cu câteva ore. Cu câteva minute înainte să înceapă, Sal și Jarge se duseră la casa pastorului Charles Midwinter, ca să-l întâmpine pe oratorul invitat, reverendul Bartholomew Small.

Pastorul Midwinter se mutase din casa canonicului, o vilă care era aproape un palat. Noua lui casă, aleasă convenabil în apropierea sălii metodiste, nu era cu mult mai mare decât coliba unui muncitor. Trebuia s-o fi

simţit ca pe o cădere, gândi Sal, mai ales pentru Jane, care tânjea după lucruri bune în viaţă.

În salon, Midwinter le oferi sherry. Sal nu se simţea confortabil şi Jarge era chiar mai rău. Se îmbrăcaseră cât de bine putuseră, dar pantofii le erau peticiţi şi hainele decolorate. Oricum, pastorul le oferi o încurajare:

– Reverend Small, aceşti doi oameni sunt liderii intelectuali ai oamenilor muncii din Kingsbridge.

Small spuse:

– Sunt onorat să vă cunosc pe amândoi. Era un bărbat subţire, cu voce moale şi arăta exact aşa cum îşi imaginase întotdeauna Sal că ar trebui să arate un profesor: cu părul cărunt, purtând ochelari, cocârjat de la anii de aplecat asupra cărţilor.

Jarge spuse:

– Ca să spunem adevărul, reverendule, Sal este intelectualul nostru.

Această laudă o stânjeni pe Sal. „Nu sunt un intelectual, gândi ea. Dar nu contează, învăţ."

Small zise:

– Spuneţi-mi, cât de mulţi oameni vă aşteptaţi să fie în public în seara asta?

– În jur de vreo două sute, spuse Sal.

– Atât de mulţi? Sunt obişnuit cu vreo doisprezece studenţi.

Era uşor nervos, ceea ce o surprinse pe Sal şi, în acelaşi timp, o făcu să fie mai încrezătoare.

Pastorul Midwinter îşi goli paharul de sherry şi se ridică în picioare.

– N-ar trebui să întârziem, spuse el.

Urcară pe Main Street, unde felinarele stradale făceau ploaia să strălucească. Când se apropiară de Assembly Rooms, Sal rămase şocată să vadă vreo duzină de bărbaţi din miliţia din Shiring în faţa clădirii, uzi, dar arătoşi în uniformele lor, înarmaţi cu muschete. Cumnatul lui Spade, Freddie Caines, se afla printre ei. Pentru ce se aflau aici?

Se îngrozi când îl observă pe Will Riddick împreună cu ei, purtând o spadă şi, evident, aflat la comandă.

Ea se propti în faţa lui, cu mâinile în şolduri:

– Ce înseamnă asta? spuse ea. Nu avem nevoie de tine şi de soldaţii tăi.

El o privi în ochi. În expresia lui se amesteca dispreţul cu o urmă de frică.

– În calitate de judecător de pace am adus miliţia aici, ca să facem faţă oricăror necazuri, spuse el cu îngâmfare.

– Necazuri? spuse ea. Ăsta este un grup de dezbateri. Nu va fi niciun necaz.

– Vom vedea dacă va fi așa.

Ei îi trecu prin minte o întrebare și se încruntă:

– De ce nu se află aici vicontele Henry Northwood?

– Colonelul Northwood este plecat din oraș astăzi.

Era păcat. Northwood n-ar fi făcut niciodată ceva atât de provocator. Will era rău intenționat și stupid. Și o ura personal pe Sal.

Dar ea nu putea să facă nimic în legătură cu asta.

Intrând în clădire, îi văzu pe șeriful Doye și pe polițistul Davidson stând în picioare imediat după intrare, încercând să pară că nu își dădeau seama cât erau de nepopulari.

Scaunele erau așezate în rânduri, cu fața spre un pupitru. Sal observă că venise multă lume, mai mulți decât veniseră la prima întrunire. O mulțime de artizani – țesători, vopsitori, fabricanți de mănuși și cizmari – care erau amestecați printre lucrătorii de la fabricile de lână. Spade era așezat în spate, împreună cu clopotarii.

Tipograful Jeremiah Hiscock se afla și el aici, deși era clar că nu-și revenise complet după biciuire: era palid și părea nervos, iar aspectul umflat al hainei sale sugera existența unor bandaje ce-i fuseseră aplicate pe spate. Soția lui, Susan, era așezată alături de el, cu un aer sfidător, de parcă ar fi provocat pe oricine să spună că soțul ei este un criminal.

Susan și Sal erau două din cele foarte puține femei din sală. Se spunea adesea că politica ar trebui lăsată pe seama bărbaților și unele femei credeau asta sau se prefăceau că o cred.

Audiența includea și un grup de bărbați tineri, pe care Sal îi văzuse învârtindu-se pe la Slaughterhouse Inn, în avalul râului. Îi șopti lui Jarge:

– Nu-mi place cum arată băieții ăia.

– Îi cunosc, spuse Jarge. Mungo Landsman, Rob Appleyard și Nat Hammond – vor și ei să privească.

Sal și Jarge se așezară pe rândul din față, împreună cu Midwinter și reverendul Small. Un minut mai târziu, Spade se ridică și veni la pupitru. Se ridică un murmur de surpriză: Spade era deștept, toată lumea știa asta, și citea ziarele, dar, chiar și așa, era un simplu țesător.

El ducea un exemplar din *Motive de satisfacție dezvoltate pentru partea muncitoare a publicului britanic,* de Arhidiaconul Paley.

– Ar trebui să acordăm mare atenție celor spuse de domnul Paley, începu el. Este foarte înțelept în legătură cu modul în care ar trebui să ne vedem de

treburile noastre, în zona de vest a Angliei, pentru că el este arhidiacon... de Carlisle. Urmă un val de râsete. Carlisle se afla în apropierea graniței cu Scoția, la vreo cinci sute de kilometri depărtare de Kingsbridge.

El continuă pe același ton. Sal se uitase peste pamfletul lui Paley și știa că acesta conținea remarci pompoase și condescendente la adresa oamenilor muncitori. Spade le citi pe cele mai rele dintre acestea, cu o voce plată și, cu fiecare citat, râsetele deveniră mai puternice. Începu să se joace cu spectatorii, prefăcându-se nedumerit și ofensat de reacția lor, ceea ce-i făcu să râdă și mai mult. Chiar și Tories erau amuzați și nu exista ostilitate, nici interpelări. Midwinter îi șopti lui Sal:

– Treaba merge bine.

Spade se așeză, în mijlocul uralelor și aplauzelor, iar Midwinter îl prezentă pe reverendul Small.

Paley era un filosof și la fel era și Small; și abordarea lui Small era academică. El nu menționă revoluția franceză sau parlamentul britanic. Argumentele sale se refereau la dreptul de a guverna. Regii erau aleși de Dumnezeu, acceptă el, dar nu la fel erau ducii, bancherii și proprietarii de magazine și niciunul dintre ei nu era perfect, așa că nu conduceau prin drept divin. Publicul deveni mai potolit, agitându-se și făcând remarci. Sal era dezamăgită, dar cel puțin Small nu spusese nimic incendiar.

Brusc, cineva sări și strigă:

– Dumnezeu să-l apere pe rege! Sal observă că era Mungo Landsman.

– O, la dracu'! spuse ea.

Mai mulți bărbați din public făcură la fel, ridicându-se și strigând: „Dumnezeu să-l apere pe rege!" Apoi se așezară.

Era grupul de la Slaughterhouse, observă Sal, dar păreau să fie mai mulți decât cei trei pe care-i menționase Jarge. Fu cuprinsă de consternare. Ce se întâmpla? Small nu spusese nimic specific referitor la regele George, așa că ei nu prea aveau de ce să fie inflamați de discursul lui. Plănuiseră ei să facă asta indiferent de ceea ce se spunea? Pentru ce ar fi venit, doar cu scopul de a deranja întrunirea?

Small își continuă discursul, dar curând fu întrerupt din nou.

– Trădătorule, strigă cineva, apoi: „Republican!" și „Egalitarist!"

Sal se întoarse în scaun.

– Nu aveți de unde să știți ce este dacă nu-l ascultați, spuse ea, furioasă.

– Curvă! strigară ei, apoi: „Papistașă!" și „Franțuzoaică!"

Jarge se ridică și se îndreptă încet spre spatele sălii, aproape de cei care strigau. I se alătură și prietenul său Jack Camp, care era chiar și mai masiv.

Ei nu discutară cu cei care provocau probleme, ci rămaseră în picioare, cu brațele încrucișate și cu fața spre scenă.

Midwinter murmură:

– Asta nu-i de bine, Sal. Poate că ar trebui să întrerupem acum întrunirea.

Sal era consternată.

– Nu, spuse ea, deși era îngrijorată. Asta ar însemna să ne predăm în fața lor.

– Ar putea să iasă mult mai rău.

Sal simți că el ar putea să aibă dreptate, dar nu putea suporta să accepte înfrângerea.

Small continuă, dar nu pentru multă vreme. Strigătele începură din nou, iar Sal spuse:

– Se poartă ca și cum ar vrea, de fapt, să stârnească o bătaie!

– Totul a fost pregătit dinainte, sunt convins, spuse Midwinter. Cineva este hotărât să discrediteze societatea.

Ea avu senzația bolnăvicioasă că are dreptate. Băieții de la Slaughterhouse nu reacționau la ceea ce se spunea, urmând un plan prestabilit.

Și ea înțelese că Riddick știa despre asta; de aceea venise cu miliția. Era un complot.

Dar cine făcuse planul? Bărbații care conduceau orașul dezaprobau societatea, dar ar încerca ei cu adevărat să stârnească o revoltă? Ea spuse:

– Dar cine-ar fi putut să facă așa ceva?

– Un om înfricoșat, spuse Midwinter.

Sal nu știa la cine se referă.

Oamenii care erau așezați lângă scandalagii începură să se ridice și să se îndepărteze, fără îndoială temători pentru ce ar putea să se întâmple în continuare.

Reverendul Small își abandonă cursul și se așeză.

Midwinter se ridică în picioare și spuse cu voce puternică:

– Acum vom face o mică pauză, urmată, peste un sfert de oră, de o dezbatere.

Sal speră că asta va calma pe toată lumea, dar observă, cu disperare, că nu conta. Oamenii începură să se grăbească spre ușile de ieșire. Sal rămase cu privirea la grupul de la Slaughterhouse. Aceștia rămaseră acolo unde se aflau, arătând mulțumiți de panica pe care o provocaseră.

Sal observă o femeie care se împiedică, fugind, de Mungo Landsman. El se împletici, apoi o lovi în față. Din nas îi țâșni sânge. Jarge îl lovi atunci pe Mungo. Într-o clipă, vreo opt bărbați se băteau.

Lui Sal i-ar fi plăcut să pună la punct vreo câțiva dintre scandalagiii aceștia, dar rezistă tentației. Unde era șeriful Doye? Un moment mai târziu, după ce îi trecu prin minte întrebarea, îl văzu pe Doye intrând pe ușa îndepărtată. De ce ieșise afară? Răspunsul îi veni o secundă mai târziu: era urmat de Will Riddick și de miliție. Soldații, plus polițistul Davidson, începură să oprească bătăile, arestând oamenii, legându-i și obligându-i să se întindă la podea. Observând asta, cei mai mulți dintre bătăuși uitară de supărarea lor și fugiră.

Sal spuse:

– Mă voi asigura că îi arestează pe golanii aceia de la Slaughterhouse. Apoi, se îndreptă hotărâtă spre soldați.

Will Riddick i se așeză în cale.

– Nu te băga în treaba asta, Sal Clitheroe, spuse el. Cu un rânjet plin de răutate, adăugă: N-aș vrea să fii rănită.

Sal spuse:

– Pentru că tu te aflai în afara clădirii, n-ai de unde să știi cine a început asta, dar eu pot să-ți spun.

– Păstreaz-o pentru judecător, spuse Riddick.

– Dar tu ești judecător! Nu vrei să știi?

– Sunt ocupat! Dă-te din calea mea!

Sal începu să-și însemneze în minte numele tuturor celor arestați. Unii făceau parte din gașca de la Slaughterhouse, dar alții erau victimele lor. Jarge se afla printre ei.

Riddick îi obligă pe toți să se ridice. Fură legați unul de celălalt și mânați afară. Sal și Midwinter îi urmară. Se duseră la pușcăria din Kingsbridge, chiar peste stradă față de Assembly Rooms. Prizonierii fură întâmpinați de Gil Gilmore, temnicerul. În timp ce ei dispăreau în întunecimea temniței, Sal îi spuse lui Riddick:

– Ar fi bine să te asiguri că toți cei pe care i-ai arestat vor fi aduși în fața judecătorilor. Asigură-te că niciunul nu este eliberat pentru favoritism.

Sal își dădu seama după expresia lui Riddick că el plănuia să facă exact asta.

– Nu-ți face griji, spuse el, absent.

Midwinter adăugă:

– Dovezile de părtinire din partea ta vor submina judecarea tuturor celor arestați, nu-i așa?

– N-ai vrea să lași legea în seama mea, pastore? Tu concentrează-te pe teologie!

* * *

Judecătorii se adunară, luni dimineață, în anticamera de lângă camera de consiliu. Hornbeam era încântat că cea de a doua întrunire a Societății Socratice se transformase într-o încăierare – așa cum plănuise –, dar încă nu avea odihnă. Își petrecuse duminica pregătindu-se pentru proces, așternând bazele pentru condamnări și pedepse aspre.

Toți jurații erau bărbați cu vârste între douăzeci și unu și șaptezeci de ani, care dețineau proprietăți în Kingsbridge, cu o valoare de închiriere de cel puțin patruzeci de șilingi pe an. Bărbații din acest grup aveau, de asemenea, dreptul de vot și această lege era numită Forty Shilling Franchise (Votul de patruzeci de șilingi). Aceștia constituiau elita conducătoare a orașului și, în general, nu ezitau să-i considere vinovați pe oamenii muncii.

Strângerea juriului era datoria șerifului și el ar fi trebuit să-i aleagă la întâmplare. Oricum, după părerea lui Hornbeam, o parte dintre cei eligibili nu erau de încredere, așa că purtase o discuție cu Doye și îi spusese să-i excludă pe metodiști și pe alți nonconformiști, care ar putea să simpatizeze cu persoanele care încercau să formeze un grup de dezbateri. Doye fusese de acord fără ezitare.

Hornbeam era dezamăgit doar pentru faptul că Spade nu fusese arestat.

Consilierul Drinkwater era președintele judecătorilor și el avea să prezideze. Hornbeam se temea că Drinkwater avea să fie indulgent, dar spera că Will Riddick ar putea să compenseze pentru indulgența lui Drinkwater.

În timp ce judecătorii așteptau ca acuzații să fie aduși de la închisoare, Hornbeam citea *The Times,* prefăcându-se relaxat.

– Regaliștii au fost învinși în Franța – din nou, spuse el. Nu știu nimic despre generalul acesta tânăr, Napoleon Bonaparte. A auzit cineva de el?

– Eu nu, spuse Drinkwater, ajustându-și peruca într-o oglindă.

– Nici eu, spuse Riddick, care nu citea prea mult ziarele.

– Parcă ar fi diavolul însuși, continuă Hornbeam. A dislocat patruzeci de tunuri pe străzile Parisului și i-a măturat pe regaliști cu mitralii, scrie aici. A continuat chiar și după ce calul a fost împușcat sub el.

Drinkwater spuse:

– Nu-mi place să aud despre oameni care sunt măturați cu tunurile. Mie mi se pare că nu este un comportament demn de un gentleman. Bătăliile ar trebui să fie om contra om, pistol contra pistol, sabie contra sabie.

– Poate că așa e, spuse Hornbeam. Chiar și așa, mi-aș dori ca generalul Bonaparte să fie de partea noastră.

Aprodul băgă capul înăuntru și spuse că tribunalul este pregătit.

– Foarte bine. Spune-le tuturor să păstreze liniştea, spuse Drinkwater.

Cei trei judecători intrară în sală şi îşi ocupară locurile.

Sala era plină. Existau o duzină de acuzaţi, numeroşi martori şi toate familiile şi prietenii lor, plus alţii care veniseră pentru că, pur şi simplu, era un eveniment important în oraş. Pe o latură, juriul se aşeză pe bănci. Oricine altcineva stătea în picioare.

În afară de grefierul judecătorilor, Luke McCullough, nu existau avocaţi în sală. Aceştia apăreau rareori în faţa judecătorilor, poate cu excepţia Londrei. În cele mai multe cazuri, victima unei crime era şi procuror/acuzator. Astăzi, întrucât încăierarea fusese un eveniment public, şeriful Doye va face acuzarea.

Doye anunţă numele celor acuzaţi de atac, inclusiv Jarge Box, Jack Camp şi Susan Hiscock. Lista nu-i includea pe golanii de la Slaughterhouse: Mungo Landsman, Rob Appleyard şi Nat Hammond. Hornbeam îi spusese şerifului să-i elibereze fără să fie acuzaţi. Oricum, ei se aflau în sală, ca martori.

Riddick murmură către Hornbeam:

– Păcat că javra aia de Sal Clitheroe n-a fost arestată.

Drinkwater spuse:

– Unul dintre acuzaţi, Jarge Box, s-a aflat şi printre organizatorii evenimentului, aşa că haideţi să audiem mai întâi cazul lui.

Hornbeam înţelese că nu fusese singurul care-şi făcuse planuri pentru acest proces. Rămase surprins că Drinkwater dovedise atât de multă anticipare. Dar poate că Drinkwater discutase cazul cu mult mai inteligentul său ginere, pastorul Midwinter, care îi sugerase cea mai bună cale să se ocupe de asta. Jarge Box părea să fi fost informat şi el, pentru că nu păru surprins să fie chemat primul.

Box era acuzat de atacarea lui Mungo Landsman şi pledă nevinovat. Landsman jură să spună adevărul şi spuse că Box îl doborâse la pământ, apoi îl lovise. Box fu întrebat dacă avea ceva de spus.

– Dacă înălţimile voastre sunt de acord, aş vrea să vă povestesc ce s-a întâmplat, spuse el; şi Hornbeam fu sigur că propoziţia fusese repetată. De asemenea, Box era îmbrăcat într-o haină respectabilă şi cu pantofi decenţi, care fuseseră, cu siguranţă, împrumutaţi pentru această ocazie.

Drinkwater spuse:

– Da, în regulă, dă-i drumul!

Box era agitat din cauza aranjării formale a curţii, dar el îşi depăşi nervozitatea şi începu încrezător.

- Întrunirea a fost paşnică şi liniştită timp de aproape o oră, înainte să înceapă scandalul. Reverendul Small de la Oxford...

Hornbeam îl întrerupse.

- Small nu a fost singurul orator, nu-i aşa?

Asta îl devie de la subiect pe Box. Avu nevoie de un moment ca să-şi adune gândurile, apoi spuse:

- A vorbit şi Spade. Adică David Shoveller.

- Pe ce subiect? întrebă Hornbeam.

- Hm, cartea arhidiaconului Paley, pentru oamenii muncii.

- Nu-i aşa că a făcut publicul să râdă?

- N-a făcut altceva decât să citească fragmente din carte.

- Cu voce amuzantă?

- Cu vocea lui normală.

Drinkwater spuse:

- Ei bine, dacă oamenii râd când este citită o carte, poate că este vina autorului, nu a cititorului. Se auziră chicote dinspre public.

- Continuă, Box.

Box se simţi încurajat.

- Reverendul Small vorbea despre monarhi în general, nimic despre regele George însuşi, când Mungo Landsman s-a ridicat şi a strigat: „Dumnezeu să-l binecuvânteze pe rege". Apoi s-au ridicat şi alţii şi au strigat acelaşi lucru. Noi n-am putut înţelege ce anume i-a jignit. Părea că veniseră la întrunire cu intenţia de a provoca necazuri. Ne-am întrebat dacă nu cumva i-a plătit cineva ca să facă asta.

Dinspre spectatori se auzi un strigăt:

- Prea adevărat!

Era o voce de femeie şi Riddick murmură:

- Asta-i femeia aia, Clitheroe.

Box continuă:

- Domnul Small şi-a continuat discursul, dar ei l-au întrerupt din nou, strigând că este trădător, republican şi egalitarist. Doamna Sarah Clitheroe spunea că ei nu au de unde să ştie ce este dacă nu-l ascultă, dar ei i-au strigat că este o curvă, ceea ce este o minciună ordinară.

Hornbeam îl întrerupse din nou.

- Vorbeşti despre Sal Clitheroe? Se vorbea că ea fusese adevăratul organizator al societăţii.

Box spuse:

- Da.

Hornbeam privi direct spre Sal în timp ce spunea:

– Femeia care a fost exilată din satul Badford pentru că l-a atacat pe fiul moșierului?

Box se trezi în defensivă și făcu o pauză înainte să răspundă:

– Riddick i-a ucis bărbatul.

Will Riddick vorbi de pe bancă.

– Cu siguranță că n-am făcut așa ceva.

Drinkwater spuse nerăbdător:

– Nu ne aflăm aici ca să judecăm cazul acela. Continuă cu mărturia, Box.

– Da, înălțimea ta. Eu și Jack Camp ne-am dus și ne-am postat în picioare în apropiere de scandalagii, dar asta n-a ajutat la nimic. Zgomotul era atât de mare, încât discursul n-a mai putut continua și pastorul Midwinter a cerut o pauză, în speranța că Mungo și prietenii lui vor tăcea din gură sau vor pleca, ca să putem avea o dezbatere liniștită și să învățăm ceva. Dar mulți oameni s-au repezit spre uși. Cred că strigătele i-au speriat și ei s-au decis, pur și simplu, să plece acasă.

Hornbeam îl întrerupse pentru a treia oară.

– Treci la subiect, omule. L-ai atacat pe Mungo Landsman?

Jarge nu era chiar așa ușor de deturnat de la povestea lui.

El spuse:

– Lydia Mallet încerca să plece când s-a ciocnit de Mungo, așa că el a lovit-o în față.

– Lydia Mallet se află aici? întrebă Drinkwater.

O femeie tânără păși în afara mulțimii. Era frumoasă, cu excepția faptului că nasul și gura îi erau roșii și umflate.

Drinkwater spuse:

– Mungo Landsman ți-a făcut asta?

Femeia aprobă din cap.

El spuse:

– Te rog să spui da, dacă asta este ceea ce vrei să spui.

– Dza, spuse ea și toată lumea râse. Tcuze, nu pot vorbi bine, adăugă ea și se auziră mai multe râsete.

– Cred că vom considera asta ca pe o confirmare, spuse Drinkwater, apoi privi spre șerif. Dacă povestea asta este adevărată, este surprinzător că Landsman nu se află printre cei acuzați.

– Lipsa dovezilor, înălțimea ta, spuse șeriful Doye.

Drinkwater era evident nemulțumit, dar alese să treacă mai departe.

– Ce s-a întâmplat mai departe, Box?

– L-am trântit pe Mungo la pământ.
– De ce?
– Pentru că a bătut o femeie! răspunse Jarge indignat.
– Şi de ce l-ai lovit? întrebă Hornbeam.
– Ca să-l oblig să rămână jos.
– N-ar fi trebuit să faci asta, spuse Drinkwater. Asta înseamnă să iei legea în propriile tale mâini. Ar fi trebuit să-l raportezi pe Landsman şerifului.
– Phil Doye ieşise afară, ca să aducă miliţia!
– Ai fi putut să-l raportezi mai târziu. Ajunge, pentru moment, Box, cred că avem toate informaţiile de care avem nevoie.

Hornbeam era enervat de felul în care decurgea procesul. El nu l-ar fi lăsat pe Box să spună o poveste lungă, despre felul în care a fost provocată violenţa. Asta ar putea face juriul să simpatizeze cu el. Şi Drinkwater era clar enervat pentru că băieţii de la Slaughterhouse fuseseră lăsaţi pe dinafară.

Ca de obicei, curtea urma să asculte mai întâi toate cazurile, înainte de a cere juriului să decidă verdictele. Nu era o procedură prea bună: până la finalul zilei uitau mare parte din ceea ce auziseră. Pe de altă parte, atunci când erau nesiguri, de obicei greşeau în sensul de a da verdicte de vinovăţie, ceea ce Hornbeam considera că este un lucru bun, întrucât, în opinia lui, oricine ajungea să aibă necazuri cu legea merita să fie pedepsit.

Cazurile erau repetitive. A îl lovise pe B pentru că B îl îmbrâncise pe C. Fiecare persoană acuzată pretindea că fusese provocată. Niciuna dintre răni nu era prea gravă: vânătăi, coaste crăpate, câte un dinte scos, o încheietură sucită. În fiecare caz, Drinkwater se chinuia să sublinieze că provocările nu justificau violenţa. La final, juriul îi găsi pe toţi vinovaţi.

Era momentul ca judecătorii să decidă pedepsele. Vorbiră în şoaptă unul cu celălalt.

– Un caz clar pentru biciuire, aş spune, zise Hornbeam.
– Nu, nu, spuse Drinkwater. Eu cred că ar trebui să le dăm tuturor câte o zi în butuci.
– Aş sugera opţiunea să poată plăti o amendă de zece şilingi, în schimb – murmură Hornbeam, care dorea să-i poată salva pe unii dintre bărbaţii selecţionaţi.
– Nu, spuse Drinkwater ferm. Toţi ar trebui pedepsiţi la fel. Nu vreau ca jumătate dintre ei să stea legaţi în butuci, iar cealaltă jumătate să umble liberi prin oraş, pentru că cineva le-a plătit amenda.

Asta era exact ceea ce plănuise Hornbeam, dar acum ştia că era învins, aşa că spuse doar:

– Foarte bine.

Ca întotdeauna, mai avea un plan de rezervă.

* * *

Hornbeam îi disprețuia pe oamenii muncii, mai ales atunci când se aflau în mulțime și cea mai rea mulțime dintre toate era gloata din Londra. Totuși, chiar și el rămase șocat de știrile din ziarul din dimineața următoare. În timp ce regele se afla pe drumul spre parlament, trăsura lui fusese atacată de huligani, care strigau: „Pâine și pace!“ Pietrele spărseseră ferestrele trăsurii.

Aruncaseră cu pietre în rege! Hornbeam nu mai auzise niciodată despre o asemenea insultă la adresa monarhului. Asta era înaltă trădare. Și totuși, deși fumega de indignare, el înțelesese că aceste vești puteau să-l ajute astăzi, la întâlnirea cu Lordul Locotenent, contele de Shiring. Împături cu grijă ziarul și îl îndesă în interiorul hainei. Apoi ieși.

Era mândru de trăsura care se afla în fața porții. Fusese construită pentru el de cel care făcea trăsurile regale, John Hatchett, din Long Acre, Londra. Pe când era copil, văzuse astfel de vehicule și tânjea să aibă unul. Era un model numit berlină, rapid, dar stabil, fiind mai puțin probabil să se răstoarne la viteză mare. Caroseria era albastră cu linii aurii și vopseaua strălucea de la lac.

Riddick se afla deja înăuntru. Mergeau împreună la Earlscastle. Lordul Locotenent va considera, cu siguranță, greu să ignore o plângere din partea a doi judecători.

Traversară piața deja aglomerată, deși era încă devreme. Hornbeam opri trăsura, ca să se poată uita la bărbații care erau pedepsiți.

Dispozitivul presupunea doi butuci legați de picioare, care-l obligau pe condamnat să stea într-o poziție foarte inconfortabilă, pe pământ, toată ziua. Era mai mult umilitoare decât dureroasă. În această dimineață, toate cele douăsprezece persoane găsite vinovate de către juriu erau expuse în ploaie.

Adesea, condamnații erau batjocoriți și abuzați, incapabili să se opună. Oamenii puteau arunca în ei cu mizeria din mormanele de balegă. Violența efectivă era interzisă, dar granița era subțire. Oricum, astăzi oamenii din piață nu le arătau ostilitate. Acesta era un semn că simpatizau cu cauza lor.

Lui Hornbeam nu-i păsa. El nu-și dorea să fie popular. Din asta nu se câștigau bani.

Privi spre Jarge Box, primul dintre clopotari, și spre sora lui, Joanie, așezați unul lângă altul. Ei nu păreau să sufere prea tare. Joanie stătea la taclale cu o femeie care ducea un coș de cumpărături. Jarge bea bere dintr-o carafă, care îi fusese probabil adusă de un binevoitor.

Apoi Hornbeam o observă pe Sal Clitheroe, organizatoarea, care nici măcar nu fusese acuzată. Ea stătea în picioare alături de Box, purtând pe umăr o lopată grea, din lemn. Se afla acolo să-l apere pe Box, dacă era nevoie. Hornbeam se îndoia că ar putea să o provoace cineva.

Totul era extrem de nesatisfăcător.

Riddick comentă:

– Adevărații vinovați sunt organizatorii și ei nici măcar nu se află aici.

Hornbeam clătină din cap, în semn de aprobare.

– Când vom reveni de la Earlscastle, în după-amiaza asta, ar trebui să dispunem de un control mai ferm al tribunalelor din oraș.

El îi spuse birjarului să pornească.

Era o călătorie lungă. Riddick propuse câteva mâini de faro, dar Hornbeam refuză. Nu-i plăceau jocurile, mai ales cele în care un bărbat putea să piardă bani.

Riddick îl întrebă cât de bine îl cunoștea pe conte.

– Aproape deloc, spuse el. Își aminti o versiune mai bătrână a vicontelui de Northwood, cu același nas mare și privire ascuțită, dar cu capul chel, în loc de bucle castanii.

– L-am întâlnit la diverse ceremonii și el m-a audiat înainte să devin judecător. Cam asta e totul.

– La fel și eu.

– Desigur, el nu înțelege afacerile, dar puțini dintre acești nobili o fac. Ei consideră că bogăția vine de la pământ. Încă se află în vremurile întunecate.

Riddick aprobă din cap.

– Fiul are o latură moale. Este înclinat să vorbească despre Anglia ca despre o țară liberă. Nu știu dacă și bătrânul este la fel.

– Vom afla. Erau în joc foarte multe. Dacă întâlnirea mergea bine, Hornbeam se va întoarce la Kingsbridge sensibil mai puternic.

Câteva ore mai târziu văzură Earlscastle. Nu mai era un castel, deși rămăsese în picioare o porțiune scurtă din zidul defensiv, cu contraforturile și ferestrele înguste pentru arcași. Partea modernă a locuinței era construită din cărămidă roșie, cu vitralii lungi și avea multe hornuri care trimiteau fum înspre norii de ploaie de deasupra. Ciorile din ulmii înalți cârâiră disprețuitoare, în timp ce Hornbeam și Riddick coborau din trăsură și se grăbeau să intre în casă.

– Sper că ne va oferi o masă contele, spuse Riddick, în timp ce-și scoteau hainele în hol. Sunt lihnit.

– Nu te baza pe asta, spuse Hornbeam.

Contele îi întâmpină în biblioteca sa, în loc de salon, un semn că ei se aflau sub nivelul lui social și că, prin urmare, el considera asta ca fiind o întâlnire de afaceri. El purta o haină de culoare prunei și o perucă gri-argintie.

Hornbeam fu surprins să-l vadă acolo pe vicontele de Northwood, fără uniformă și îmbrăcat în haine de călărie. Probabil că acolo fusese în seara întrunirii de la Societatea Socratică. Prezența lui era o surpriză neplăcută. Era improbabil ca el să fie de acord cu schema pe care dorea să o propună Hornbeam.

În șemineul enorm juca o flacără uriașă. Hornbeam era bucuros de asta, pentru că drumul cu trăsura fusese friguros.

Un valet le oferi sherry și biscuiți. Hornbeam refuză, simțind că avea nevoie să fie perfect treaz.

El spuse povestea de la întrunirea Societății Socratice: un orator revoluționar, un protest al cetățenilor loiali regelui, intimidarea din partea bătăușilor republicani și o revoltă.

Contele ascultă cu atenție, dar fața lui Northwood arăta scepticism, așa că spuse:

– A fost ucis cineva?

– Nu, deși câțiva au fost răniți.

– Grav?

Hornbeam era pe cale să spună da, lucru neadevărat, dar atunci îi trecu prin minte că Northwood ar fi putut să fi primit un raport de la aghiotantul său, locotenentul Donaldson. Trebuia să admită adevărul.

– Nu prea, spuse el.

– Atunci a fost mai mult o încăierare decât o revoltă, spuse Northwood, ca un ecou la ceea ce spusese Drinkwater la tribunal. Da, cu siguranță că vicontele fusese informat de cineva.

– Douăsprezece persoane au fost aduse în fața judecătorilor, spuse Hornbeam. Consilierul Drinkwater a prezidat ședința și acela a fost momentul în care lucrurile au început să meargă prost. Mai întâi, el a redus acuzațiile de la revoltă la atac. Juriul a fost sensibil și i-a găsit pe toți cei doisprezece vinovați. Dar Drinkwater a insistat pentru sentințe ușoare. Toți au primit o zi legați în butuci. Acum se află acolo, trăncănind cu trecătorii și primind carafe cu bere.

Riddick adăugă:

– Asta face ca justiția să fie o glumă.

– Voi considerați că este ceva grav, zise contele.

– Așa este, spuse Hornbeam.

– Ce credeți că ar trebui făcut?

Hornbeam inspiră adânc. Acesta era momentul crucial.

– Consilierul Drinkwater are șaptezeci de ani, spuse el. Desigur, vârsta nu este totul, adăugă el grăbit, amintindu-și că și contele se apropia de șaizeci de ani. Oricum, Drinkwater a intrat în faza aceea benignă a maturității, în care unii bărbați devin foarte iertători – o atitudine care se potrivește unui bunic, poate, dar nu și unui președinte al judecătorilor.

– Îmi cereți să-l revoc pe Drinkwater?

– Ca judecător, da. Desigur, el va rămâne consilier.

Northwood interveni:

– Presupun că tu vrei să devii președinte în locul lui Drinkwater, Hornbeam, nu-i așa?

– Aș accepta cu umilință postul, dacă mi-ar fi oferit.

Riddick spuse:

– Consilierul Hornbeam este alegerea evidentă, stăpâne. Este cel mai important țesător din oraș și, cu siguranță, mai devreme sau mai târziu va deveni primar.

„Asta este, gândi Hornbeam; ăsta este cazul nostru. Acum să vedem cum este primit."

Contele afișă o atitudine rezervată.

– Nu sunt foarte sigur că ceea ce mi-ați spus ar putea să justifice revocarea. E o acțiune destul de drastică.

Hornbeam se temuse de asta.

Northwood spuse:

– Haide să nu transformăm un mușuroi într-un munte. Un englez are dreptul la opiniile lui și Societatea Socratică din Kingsbridge este un grup de dezbateri. Câteva nasuri însângerate nu se transformă în revoluție. Nu cred că societatea prezintă nici cea mai mică amenințare pentru Maiestatea Sa regele George sau pentru constituția britanică.

Atitudine optimistă, gândi Hornbeam, dar nu îndrăzni să spună asta cu voce tare.

Se lăsă tăcerea. Contele părea neînduplecat și fiul său părea să fie mulțumit cu direcția în care se îndreptase conversația. Riddick păru uluit. Nu era tocmai un geniu și nu avea habar ce-ar trebui să facă în continuare.

Dar Hornbeam mai avea un atu în mânecă sau, mai bine spus, în buzunar.

– Mă întreb, stăpâne, dacă ai văzut ziarul de astăzi. El scoase *The Times*. Se raportează că regele a fost atacat cu pietre de o gloată din Londra.

Contele spuse:

– Doamne ferește!

Riddick interveni:

– Nu știam asta.

Northwood găsi cu cale să întrebe:

– Este adevărat?

– Scandau „Pâine și pace", conform acestui reportaj. Hornbeam despături ziarul și i-l înmână contelui.

Acesta citi câteva rânduri și spuse:

– Au spart ferestrele trăsurii!

– Poate că reacționez eu prea exagerat, spuse Hornbeam, nesincer. Dar consider că aceia dintre noi care dispun de autoritate în țară ar trebui să întreprindă acțiuni mai ferme împotriva agitatorilor și revoluționarilor.

Contele spuse:

– Încep să cred că ai dreptate.

Northwood rămase tăcut.

Riddick decretă:

– Oamenii aceia sunt niște diavoli.

Hornbeam conchise:

– Așa încep revoluțiile, nu-i așa? Ideile subversive conduc la violență și violența escaladează.

– S-ar putea să ai dreptate, spuse contele.

Se înmuia, gândi Hornbeam, dar fiul lui era încă un obstacol.

În cameră intră o femeie tânără, îmbrăcată într-un costum de vânătoare scump, cu o pălărioară drăguță. Îl salută pe conte și spuse:

– Îmi cer scuze că te întrerup, unchiule, dar echipa de călărie îl așteaptă pe vărul meu, Henry.

Northwood se ridică.

– Te rog să mă ierți, domnișoară Miranda. O discuție importantă... Era clar că era reticent să plece.

Dar contele spuse:

– Poți să te retragi, Henry. Mulțumesc pentru ajutor.

Hornbeam înțelese că femeia era verișoara lui Henry, Miranda Littlehampton. Se zvonea că erau neoficial logodiți. Hornbeam nu era expert în dragoste, dar i se părea că Miranda era mai dornică decât Henry.

Oricum, Henry plecă și asta era o întorsătură norocoasă pentru Hornbeam.

– Frumoasă fată, spuse Riddick, admirativ.

„Închide gura, prostule, gândi Hornbeam. Contele nu are nevoie de aprobarea ta pentru viitoarea lui noră." Apoi spuse în grabă:

– Mulțumesc excelenței voastre că ne-a primit astăzi, pe mine și pe moșierul Riddick. Amândoi apreciem acest privilegiu și știm că această discuție a fost de cea mai mare importanță pentru comitatul vostru și, mai ales, pentru orașul Kingsbridge.

Era abureală curată, dar îi îndepărtă atenția contelui de la remarca grosolană a lui Riddick, referitoare la Miranda.

– Da, spuse contele. Vă mulțumesc că mi-ați atras atenția asupra acestei probleme. Cred că ar trebui să fac ceea ce îmi sugerați voi și să-i spun lui Drinkwater că a venit momentul să se retragă.

„Ah, succes", gândi Hornbeam cu satisfacție profundă, păstrându-și fața lipsită de expresie, ca de lemn.

– Îi voi scrie lui Drinkwater, continuă contele.

Hornbeam spuse nerăbdător:

– Dacă vrei să îi transmit eu scrisoarea...

– Nu prea cred, spuse contele aspru. Drinkwater ar putea să o considere o impolitețe. Îi voi da scrisoarea lui Northwood.

Hornbeam înțelese că se grăbise prea tare cu victoria sa.

– Da, stăpâne, desigur, a fost o prostie din partea mea.

– Îmi imaginez că sunteți nerăbdători să vă întoarceți la drum. E cale lungă până la Kingsbridge.

Tonul contelui nu lăsa loc pentru discuții. Și nu intenționa să le ceară vizitatorilor săi să rămână la masă. Hornbeam se ridică în picioare.

– Cu permisiunea ta, stăpâne, ne luăm rămas-bun.

Contele se întinse după un clopoțel și sună, iar un minut mai târziu apăru un valet. Hornbeam și Riddick se înclinară și trecură în hol. Contele nu-i urmă.

Își îmbrăcară hainele și ieșiră afară. Trăsura lui Hornbeam aștepta, strălucind în ploaie. Urcară în trăsură și caii porniră la drum.

Riddick spuse:

– Trebuie să recunosc, Hornbeam, ești un porc isteț.

– Da, spuse Hornbeam, știu.

CAPITOLUL 17

Lucrătorii erau plătiţi sâmbăta după-amiaza, la ora cinci, când se oprea lucrul în ateliere. Deşi ei lucrau cu orar fix, suma cu care erau plătiţi depindea de cantitatea de fir pe care o torceau. Sal şi Kit produceau, de obicei, suficient ca să câştige doisprezece şilingi. În urmă cu trei ani, asta ar fi făcut-o să se simtă bogată, dar de atunci recoltele proaste crescuseră preţul alimentelor şi taxele de război făcuseră ca şi celelalte necesităţi să se scumpească. Acum, doisprezece şilingi abia dacă le ajungeau pentru o săptămână.

Sal şi Joanie se duseră imediat să-şi plătească chiria, târându-se prin ploaia măruntă, urmate de Kit şi de Sue. O casă cu vatră de foc era chiar mai importantă decât mâncarea. De frig se murea mai repede decât de foame. Să ajungi să ai datorii la chirie era primul pas pe panta care ducea la mizeria totală.

Casa lor era proprietatea catedralei, dar biroul pentru plata chiriilor se afla în cartierul sărac în care locuiau ele. Chiria lor era de un şiling pe săptămână şi Sal plăti cinci piese de doisprezece pence, întrucât ea ocupa mai puţin de jumătate din clădire. Dădură banii, apoi porniră spre piaţă. Era deja întuneric, dar tarabele erau strălucitoare de la lumina felinarelor.

Sal îi ceru unui brutar o pâine standard de două kilograme şi acesta îi spuse:

– Costă un şiling şi doi pence.

Sal fu revoltată.

– Ieri a fost un şiling şi un penny – şi doar şapte pence, cu un an în urmă!

Brutarul păru plictisit, de parcă ar fi ascultat aceeaşi plângere toată ziua.

– Ştiu, spuse el. Şi făina obişnuia să fie treisprezece şilingi pe sac şi acum este douăzeci şi şase. Ce ar trebui să fac? Dacă vând sub preţul de cost, aş ajunge în faliment în mai puţin de un an.

Sal era convinsă că el exagera, dar chiar şi aşa, înţelegea că avea dreptate. Ea cumpără o pâine şi Joanie făcu la fel, dar ce aveau să se facă dacă preţul creştea şi mai mult?

Asta nu era o problemă doar în Kingsbridge. Spade spunea că se întâmplă în toată țara. În unele orașe femeile se revoltaseră, adesea începând de la ușa unui magazin.

În piața acoperită, din partea sudică a catedralei, exista un măcelar cu o vitrină care-ți lăsa gura apă – articulații de vită, porc și berbec –, dar era, de asemenea, prea scump. Sal căută un fazan sau o potârniche, păsări slăbănoage, cu carne tare, care trebuiau făcute tocană. Acestea erau de obicei disponibile în această perioadă a anului, dar astăzi nu exista niciuna.

– E din cauza vremii, spuse măcelarul. În zilele astea întunecate, ploioase, pădurarii nu pot vedea păsările, ca să nu mai spunem să le prindă.

Sal și Joanie se uitară la carnea fiartă și afumată, șuncă și vită sărată, dar chiar și astea erau prea scumpe. În cele din urmă, cumpărară cod sărat.

– Nu-mi place asta, se plânse Sue, dar Joanie spuse abrupt:

– Fii recunoscătoare – unii copii nu au altceva în afară de păsat.

Pe drumul spre casă trecură pe lângă Assembly Rooms, unde era pe cale să înceapă o petrecere. Trăsurile trăgeau în față și doamnele încercau să-și păstreze uscate hainele fabuloase, în timp ce se grăbeau să intre în clădire. În spate, bucătăria primea livrările de ultimă clipă: saci uriași de pâine, șunci întregi și butoaie de vin. Unii oameni încă își puteau permite astfel de lucruri.

Joanie vorbi cu un hamal care ducea un coș cu portocale din Spania.

– Pentru ce este petrecerea?

– Consilierul Hornbeam, spuse bărbatul. O nuntă dublă.

Sal auzise despre asta. Howard Hornbeam se însurase cu Bel Marsh și Deborah Hornbeam se măritase cu Will Riddick. Lui Sal îi părea rău pentru orice fată care se căsătorea cu Will Riddick.

– Va fi o petrecere uriașă, spuse hamalul. Ne așteptăm să vină vreo două sute de persoane.

Numărul acela avea să includă mai mult de jumătate dintre oamenii cu drept de vot din oraș. Hornbeam era acum președinte al judecătorilor și era sigur că, într-o zi, va candida pentru funcția de primar. În unele orașe, postul de primar era primit prin rotație, anual, de toți consilierii, dar în Kingsbridge era ales și rămânea în funcție până când se retrăgea sau până era demis de ceilalți consilieri. Chiar acum, primarul Fishwick era sănătos și foarte popular. Dar Hornbeam avea să joace un joc cu bătaie lungă.

Își croiră drum spre casă. Sal scoase pâinea și peștele sărat în bucătărie. Mai târziu vor lăsa focul să se stingă și se vor duce la Bell, luând și copiii cu ele. Dacă economiseau bani de lemn de foc își puteau permite o cană de bere. Gândul acesta o înveseli. Și mâine era zi de odihnă.

Joanie strigă în sus, pe scări, după mătuşa Dottie. Jarge intră în bucătărie şi se aşezară în jurul mesei, în timp ce el tăia peştele. Dottie nu apăru, aşa că Joanie îi spuse lui Sue:

– Fugi sus, pe scări, după mătuşa ta. Probabil că a adormit. Sue îşi îndesă pâine în gură şi porni pe scări.

Un minut mai târziu, se întoarse şi spuse:

– Nu vorbeşte.

Urmă un moment de tăcere, apoi Joanie spuse:

– O, Iisuse!

Se repezi pe scări în sus, urmată de ceilalţi, şi se îngrămădiră toţi în camera lui Dottie din pod. Bătrâna doamnă era întinsă pe spate, în pat. Ochii-i erau larg deschişi, dar ea nu vedea nimic şi gura-i era şi ea deschisă, deşi nu respira. Sal văzuse moartea şi ştia cum arăta – şi nu avea nicio îndoială că Dottie trecuse pe lumea cealaltă. Joanie rămase tăcută, dar pe faţă i se scurseră lacrimi. Sal încercă să simtă bătăile inimii, apoi pulsul, dar făcea mişcările mecanic. În timp ce se ocupa de trupul acesteia, îşi dădu seama că Dottie slăbise foarte mult. Se simţi vinovată.

Sal ştia că asta era ceea ce se întâmpla când mâncarea era puţină: cei care mureau erau cei foarte tineri şi cei foarte bătrâni.

Copiii aveau ochii măriţi de şoc. Sal se gândi să-i trimită afară din cameră, apoi decise că ar fi trebuit să rămână. Aveau să vadă mulţi oameni morţi în timpul vieţii lor, aşa că puteau, foarte bine, să se obişnuiască mai devreme cu asta.

Dottie fusese sora mamei lui Joanie şi ea o crescuse pe aceasta după moartea mamei ei. Acum Joanie era copleşită de durere. Îşi va reveni, dar, pentru o vreme, Sal va trebui să se ocupe de mai toate lucrurile. Dottie fusese şi mătuşa lui Jarge, dar ei doi nu fuseseră niciodată apropiaţi. Oricum, multe dintre cele ce trebuiau făcute erau treburi de femeie.

Sal şi Joanie vor trebui să spele trupul şi să-l învelească într-un cearşaf – o cheltuială împovărătoare, care se adăuga la creşterea preţurilor. Apoi Sal se va duce la vicarul de la St Mark şi va discuta despre înmormântare. Dacă putea să fie făcută mâine, duminică, atunci toţi puteau să lucreze normal luni şi să evite să piardă din salariu.

– Jarge, spuse Sal, vrei să le dai copiilor să mănânce în timp ce Joanie şi cu mine ne ocupăm de trupul sărmanei Dottie?

– O! spuse el. Ah, da. Voi doi, haideţi jos cu mine!

Ieşiră.

Sal îşi suflecă mânecile.

* * *

Elsie și mama ei, Arabella, erau așezate pe o latură a sălii de bal, privind dansatorii cum urcă și coboară într-o gavotă. Femeile aveau fuste umflate, mâneci fluturânde și volănașe pufoase, toate în culori strălucitoare, plus turnuri înalte de păr coafat, în timp ce bărbații erau îmbrăcați în armuri de veste strâmte și fracuri țepene la umeri.

– Pare ciudat să dansezi, cugetă Elsie. Pierdem războiul, oamenii abia își pot permite să cumpere pâine și regele a fost atacat cu pietre în trăsura lui. Cum de putem face ceva atât de frivol?

– Astea sunt momentele în care oamenii au cea mai mare nevoie de frivolitate, spuse Arabella. Nu ne putem gândi tot timpul la nefericire.

– Presupun că așa e. Sau poate că oamenilor de aici nu le pasă de război, de rege sau de lucrătorii din fabrici, înfometați.

– Asta ar putea să fie un mod de viață foarte bun, dacă te poți descurca. Apatie fericită.

„Nu pentru mine", gândi Elsie, dar se hotărî să nu spună asta. O iubea pe mama ei, dar ele nu aveau prea multe în comun. Nu avea prea multe în comun nici cu tatăl ei. Uneori se întreba de unde apăruse pe lume.

Ea se gândi la ce fel de copii ar putea să producă cele două cupluri de proaspăt căsătoriți, care se aflau acum pe ringul de dans. Progenitura lui Howard Hornbeam va fi, probabil, grăsună și leneșă, așa cum era și el.

– Howard pare să fie nedumerit, dar fericit, observă ea.

– A fost o logodnă scurtă și am auzit că el n-a avut prea multe de spus în alegerea miresei, spuse Arabella. Are dreptul să fie nedumerit.

– Oricum, pare să fie mulțumit cu mireasa lui.

– În ciuda dinților ei de iepure.

– E posibil să se gândească la faptul că ar fi putut să fie mult mai rău. Consilierul Hornbeam ar fi putut să aleagă pentru el pe cineva oribil.

– Și Bel Marsh ar putea să fie recunoscătoare pentru același motiv. Howard este un băiat drăguț și nu seamănă deloc cu tatăl lui.

Elsie clătină din cap în semn de aprobare.

– Bel arată destul de mulțumită de sine.

Își îndreptă atenția spre celălalt cuplu, care părea mai solemn. Era convinsă că moșierul Riddick își va neglija copiii și probabil că lor avea să le fie mai bine datorită acestui lucru. Spuse:

– Sunt convinsă că Riddick își dorește doar pe cineva care să-i gestioneze gospodăria pentru el, astfel încât el să-și poată petrece tot timpul la jocuri de noroc și la curve.

– Ar putea să descopere că Deborah are propriile ei idei în legătură cu asta. Priveşte la bărbia ei! E un semn de hotărâre.

– Sper să fie aşa. Mi-ar plăcea să-l văd pe Riddick străduindu-se să facă faţă unei femei puternice.

Kenelm Mackintosh intră şi se aşeză alături de Elsie.

– Ce ocazie plăcută este asta, spuse el. Două cupluri care-şi găsesc fericirea în sfânta căsătorie.

„Timpul va spune dacă îşi vor găsi fericirea", gândi Elsie, dar spuse:

– Căsătoria este sfântă şi atunci când mariajul a fost aranjat de părinţi?

El ezită, apoi spuse:

– Ceea ce contează este alegerea Domnului.

Acesta era un răspuns evaziv, dar Elsie nu spuse asta.

Gavota se termină şi se anunţă un menuet. Acesta era un dans pentru cupluri. Vopsitorul Isaac Marsh, tatăl lui Bel, îşi făcu apariţia şi o invită pe Arabella la dans.

– Încântată, spuse ea şi se ridică în picioare.

Asta se întâmpla deseori. Arabella era, probabil, cea mai atrăgătoare femeie de vârstă mijlocie din Kingsbridge şi mulţi bărbaţi se foloseau de astfel de ocazii ca să danseze cu ea. Ei îi plăceau atenţia şi admiraţia, aşa că, de obicei, spunea da.

– Tu ce aşteptări ai de la căsătorie? i se adresă Elsie lui Mackintosh.

– Cineva care să-mi înţeleagă chemarea sacră, răspunse el prompt.

– Foarte înţelept, spuse ea. Oamenii căsătoriţi ar trebui să se înţeleagă unul pe celălalt, adăugă ea, subliniind necesitatea unui proces în ambele sensuri.

– Exact. El nu observă că ea îi modificase ideea. Dar tu? Tu ce-ţi doreşti de la căsătorie?

– Copii, spuse ea. Îmi imaginez o casă mare, plină de copii – patru, poate cinci, toţi sănătoşi şi fericiţi, cu jucării şi animale de companie şi cărţi.

– Ei bine, asta e cu siguranţă voia Domnului. Desigur, nu vei mai continua să te ocupi de şcoala de duminică, după căsătorie.

– Ba cu siguranţă o voi face.

El ridică din sprâncene.

– Nu te vei devota soţului tău?

– Cred că mă pot descurca perfect cu amândouă. Şi, până la urmă, şcoala de duminică este lucrarea Domnului.

El clătină din cap aprobator, cu reticenţă şi spuse:

– Da, este lucrarea Domnului.

„Conversaţia devine foarte personală", gândi Elsie. Ea intenţionase doar să-i contrazică presupunerea superficială cum că o căsătorie înseamnă

fericire, dar el o transformase într-o discuție despre faptul că va fi inoportun ca ea să-și continue munca după nuntă și despre cum i se va devota soțului ei. Era aproape ca și cum el ar considera-o drept o soție imposibilă.

Înainte ca ea să poată reacționa la asta, îl văzu pe bărbatul cu care s-ar fi măritat într-o clipă. Amos purta un frac nou, roșu închis și o vestă roz palid. Elsie înțelese că el nu-l mai întâlnise până atunci pe Mackintosh, așa că făcu prezentările.

– Te cunosc din auzite, desigur. Domnișoara Latimer își petrece foarte multă vreme cu tine, spuse Mackintosh, tonul său părând ușor dezaprobator.

– Ne ocupăm împreună de școala de duminică, spuse Amos. Că tot veni vorba, cred că s-ar putea să-l cunoști pe prietenul meu, Roger Riddick. Tocmai a absolvit la Oxford, cum cred că ai făcut și tu.

Mackintosh păru îngrijorat.

– M-am întâlnit cu Riddick o dată sau de două ori, da.

– El urmează să plece la Berlin, în ianuarie.

– Mi-e teamă că el și cu mine ne învârtim în cercuri diferite.

– Sunt convins, spuse Amos râzând. Roger este un jucător înveterat – nu-i tocmai cel mai potrivit mod de petrecere a timpului pentru un student la teologie –, dar este un inginer strălucit.

– Ia zi-mi, ce pregătire ai pentru a preda la școala de duminică? întrebă Mackintosh.

Amos nu avea nicio pregătire, desigur, iar Elsie simți că Mackintosh fusese lipsit de tact.

Amos ezită, apoi spuse:

– Privind retrospectiv la educația mea, cred că cei mai buni profesori au fost cei care puteau explica clar. Mințile încețoșate produc propoziții confuze. Așa că fac tot posibilul să mă fac ușor de înțeles.

– Amos se pricepe foarte bine la asta, adăugă Elsie.

Mackintosh spuse încăpățânat:

– Dar nu ai făcut o analiză sistematică a scripturilor.

Elsie înțelese că Mackintosh încerca să-și impună superioritatea. El comentase că Elsie își petrecea mult timp alături de Amos. Poate că îl considera pe Amos un potențial rival în ceea ce privea afecțiunea ei.

Dacă așa gândea, avea al naibii de multă dreptate.

– Dar cunosc foarte bine scripturile, spuse Amos cu vioiciune. Particip la orele de studiu al Bibliei, la metodiști, în fiecare săptămână, și fac asta de peste doi ani.

– A, da, spuse Mackintosh, cu un zâmbet condescendent. Studiul metodist al Bibliei.

Sublinia faptul că el studiase la universitate şi Amos nu făcuse asta. Elsie ştia că tinerii erau în felul acesta. Mama ei, care putea să fie uneori directă în limbaj, îi spusese că asemenea disensiuni între bărbaţi erau numite în mod vulgar „concurs de pişat".

Apăru tatăl ei, mergând încet, cu un aer obosit şi Elsie se întrebă îngrijorată dacă nu cumva acesta se simţea rău.

Mackintosh sări în picioare cu un entuziasm evident.

– Domnul meu, exclamă el.

– Te rog fii amabil şi găseşte-l pe arhidiacon pentru mine, vrei? spuse episcopul, cu o voce care părea să sugereze o respiraţie mai greoaie. Trebuie să discut cu el despre slujbele de mâine.

– Imediat, domnule episcop, îi răspunse Mackintosh şi se îndepărtă rapid, lăsându-l pe episcop să-şi continue drumul.

– Roger mi-a zis că Mackintosh nu era foarte popular la Oxford, i se adresă Amos lui Elsie.

– A spus şi de ce?

– Tipul este un linguşitor, care încearcă să intre în graţiile persoanelor importante.

– Este ambiţios, cred.

– Pare că îl placi.

Elsie scutură din cap.

– Nici asta, nici opusul.

– Nu ai nimic în comun cu el.

Această direcţie a discuţiei nu-i plăcu lui Elsie. Se încruntă.

– De ce îl ponegreşti în faţa mea?

– Pentru că ştiu ce pune la cale acest şarpe alunecos.

– Chiar ştii?

– Vrea să se însoare cu tine pentru că l-ar ajuta în ascensiunea lui.

Asta o înfurie.

– Doar ăsta să fie motivul? Bine, bine.

Amos nu îi observă reacţia.

– Desigur. Ginerele unui episcop cu greu poate să rateze promovările în ierarhia bisericii.

Elsie fu iritată.

– Eşti absolut convins de treaba asta?

– Da.

– Nu te gândeşti că este posibil ca reverendul Mackintosh să se fi îndrăgostit, pur şi simplu, de mine?

– Nu, sigur că nu.

– Ce te face să crezi că este atât de improbabil ca un bărbat tânăr să se îndrăgostească de mine?

Amos păru să înţeleagă implicaţia celor spuse de el. Era indignat.

– Nu asta am vrut să spun.

– Pare că asta gândeşti.

– Nu ştii ce gândesc eu.

– Sigur că ştiu. Femeile ştiu întotdeauna ce gândesc bărbaţii.

Apăru Jane Midwinter, îmbrăcată în mătase neagră.

– Nu am cu cine să dansez, spuse ea.

Amos sări în picioare.

– Acum ai, spuse el, şi o conduse spre ringul de dans.

Elsie îşi dori să plângă.

Când mama ei reveni la loc, Elsie o întrebă:

– Tata e în regulă? Părea un pic obosit. Mă întreb dacă nu cumva este bolnav.

– Nu sunt sigură, răspunse Arabella. Susţine că se simte bine, dar are mult peste greutatea normală şi cel mai mic efort pare să-l obosească.

– O, dragă.

– Dar altceva te frământă pe tine, spuse Arabella, surprinzător de perspicace.

Elsie nu putea ascunde aceste lucruri faţă de mama ei.

– M-a enervat Amos.

Arabella păru surprinsă.

– E ceva neobişnuit. Eşti îndrăgostită de el, nu-i aşa?

– Da, dar el vrea să se însoare cu Jane Midwinter.

– Şi ea şi-a dăruit inima vicontelui de Northwood.

Elsie se hotărî să-i spună mamei ei despre Mackintosh.

– Cred că domnul Mackintosh vrea să se însoare cu mine.

– Sigur că vrea. Am văzut cum te priveşte.

– Serios? Elsie nu observase. Ei bine, nu cred că aş putea să-l iubesc vreodată.

Arabella ridică din umeri cu înţelegere.

– Tatăl tău şi cu mine n-am împărtăşit niciodată o mare pasiune. El poate fi îngrozitor de pompos, dar mi-a oferit confort şi stabilitate, iar eu îl apreciez pentru asta. De asemenea, el mă consideră a fi ceva special în viaţa

lui, Domnul să-l binecuvânteze pentru asta. Cu toate acestea, între noi nu există acea iubire vehementă care cere a fi consumată... dacă înțelegi ce vreau să spun.

Elsie înțelegea. Discuția devenise intimă și deși se simțea jenată, era fascinată de confesiunea mamei ei.

– Și acum? Ești bucuroasă că te-ai măritat cu el?

Arabella zâmbi.

– Desigur! Se întinse și îi apucă mâna lui Elsie. Altfel, spuse ea, nu te-aș fi avut pe tine.

***

Nimeni nu lucra în zilele sfinte. Sărbătorile religioase importante erau zile de odihnă pentru lucrătorii din Kingsbridge și includeau Vinerea Mare, Lunea Rusaliilor, Ziua Tuturor Sfinților și ziua de Crăciun, plus una care era sărbătorită doar local: Ziua Sfântului Adolphus, în noiembrie. Adolphus era sfântul patron al catedralei din Kingsbridge și, în această zi, se ținea un târg special.

Cădea o ploaie ușoară, mult mai blândă ca potopurile din ultimele zile. Cam în această perioadă a anului fermierii trebuiau să hotărască ce parte din șeptel își puteau permite să o țină peste iarnă, apoi sacrificau restul; așa că, de obicei, prețul cărnii scădea. De asemenea, cei mai mulți fermieri păstrau o parte din producția de grâu, ca să o vândă mai târziu, când abundența verii se termina.

Sal, Joanie și Jarge merseră în piață, sperând să găsească ceva chilipiruri, poate ceva carne de vită sau de porc ieftină și copiii îi însoțiră, pentru distracție.

Dar rămaseră dezamăgiți. Nu existau prea multe produse la vânzare și nimic nu era ieftin. Femeile erau furioase din cauza prețurilor și se îngrijorau că nu-și vor putea hrăni familiile. Printre femeile care nu cunoșteau numele prim-ministrului se auzeau voci care cereau demiterea sa. Doreau încheierea războiului. Unele dintre ele spuneau că țara avea nevoie de o revoluție, asemenea celor petrecute în America și Franța.

Sal cumpără niște măruntaie, intestine de oaie, care trebuiau fierte ore întregi pentru a deveni suficient de moi ca să poată fi mestecate și care nu aveau niciun gust dacă nu erau gătite cu ceapă. Ea ar fi vrut măcar o bucățică de carne adevărată pentru Kit, care era un băiat atât de mic și muncea din greu.

În partea de nord a pieței, în apropierea cimitirului, grânele erau scoase la licitație. În spatele licitatorului, sacii erau stivuiți în grămezi înalte,

fiecare grămadă aparținând unui proprietar diferit. Sal îi auzi pe brutari murmurând furioși despre prețurile care erau cerute. Unul dintre ei spuse:

– Dacă aș plăti atât de mult pentru grâu, pâinea mea ar ajunge să coste mai mult decât carnea de vită!

– Urmează lotul cel mai mare de astăzi, o sută de banițe de grâu, anunță licitatorul. Ce oferte am?

– Privește aici, spuse Joanie. În spatele femeii cu pălărie roșie.

Sal cercetă mulțimea, iar Joanie continuă:

– Acela este cine cred eu că este?

– Vorbești despre consilierul Hornbeam?

– Mă gândeam că este el. Ce caută el la o licitație de grâne? El este țesător.

– Poate că este doar curios... la fel ca noi.

– Curios ca un șarpe.

Pe măsură ce prețul grâului creștea, un murmur de nemulțumire se răspândi prin mulțime. Ei nu-și vor putea permite niciodată să cumpere pâine făcută din acest grâu.

Joanie spuse:

– Fermierul care vinde stocul acesta va face o mulțime de bani.

În mintea lui Sal încolți o idee și spuse:

– S-ar putea să nu fie un fermier.

– Cine altcineva ar avea grâu de vânzare?

– Cineva care l-a cumpărat de la un fermier, la vremea recoltării și l-a dosit până când prețul a crescut atât de mult. Ea își aminti un cuvânt dintr-un ziar: „speculant".

– Eh? spuse Jarge, uluit de acest gând. Asta nu este împotriva legii?

– Nu cred că este, spuse Sal.

– Atunci, la dracu', ar trebui să fie!

Sal era de acord cu asta.

Grânele se vândură la un preț care depășea cu mult imaginația ei și care era, de asemenea, mult peste posibilitățile oricărui brutar din Kingsbridge.

Câțiva bărbați începură să ridice sacii și să-i încarce într-un cărucior. Fiecare sac conținea o baniță și cântărea în jur de treizeci de kilograme, așa că bărbații lucrau în perechi, fiecare apucând de un capăt al sacului, apoi legănându-l împreună ca să-l arunce în căruț. Sal nu recunoscu pe niciunul dintre ei. Trebuiau să fie din afara orașului.

– Mă întreb cine a cumpărat aceste grâne, spuse Sal cu voce tare.

O femeie din fața ei se întoarse. Sal o cunoștea vag; era doamna Dodds.

– Nu știu, spuse ea, dar bărbatul acela în vestă galbenă, care discută acum cu licitatorul, este Silas Child, negustorul de grâne din Combe.

– Crezi că el este cumpărătorul? întrebă Joanie.

– Pare probabil, nu-i așa? Și, probabil, bărbații care mânuiesc sacii sunt barcagiii lui.

– Dar asta înseamnă că grânele vor pleca din Kingsbridge.

– Așa este.

– Ei bine, asta nu-i corect, spuse Joanie furioasă. Grânele din Kingsbridge n-ar trebui să meargă la Combe.

– S-ar putea să meargă și mai departe de atât, spuse doamna Dodds. Am auzit vorbindu-se că grânele noastre sunt vândute în Franța, pentru că francezii sunt mai bogați decât noi.

– Cum pot unii să vândă grâne inamicului?

– Unii oameni fac orice pentru bani.

– Ăsta este adevărul, lua-i-ar dracul! spuse Jarge.

Căruțul fu încărcat rapid și doi bărbați îl luară de acolo, fiecare apucând de câte un mâner. Căruțul viră pe Main Street, cu bărbații lăsându-se în spate și trăgând de mânere ca să-l împiedice să pornească la vale, pe pantă.

Sal spuse:

– Kit și Sue, urmăriți căruțul, vedeți unde se duce, apoi alergați înapoi aici, cât puteți de repede, ca să-mi spuneți.

Copiii o luară la fugă.

Sime Jackson apăru și îi spuse lui Sal:

– Oamenii spun că încărcătura asta de o sută de banițe pleacă în Franța.

Ideea se răspândise deja prin mulțime.

Unele dintre femei se adunară în jurul celui de-al doilea căruț, ocărându-i pe bărbați. De la depărtare, Sal auzi vorbele „Franța" și „Silas Child" și apoi cineva strigă „Pâine și pace!" Acesta era sloganul pe care i-l strigaseră regelui la Londra.

Silas Child, în vesta lui galbenă, privi îngrijorat.

Hornbeam dispăruse.

Kit și Sue reveniră, trăgându-și suflul, după alergarea în sus, pe Main Street.

– Căruțul s-a dus la malul râului! spuse Kit.

– Încarcă sacii pe o barjă, adăugă Sue.

– Am întrebat a cui este barja și oamenii spuneau că este a lui Silas Child, continuă Kit.

– Asta dovedește cum stau lucrurile, spuse Sal.

Doamna Dodds îl ascultase pe Kit. Acum se întoarse spre vecinul ei.

– Ai auzit asta? spuse ea. Grânele noastre sunt încărcate pe o barjă de la Combe.

Vecinul se întoarse spre o femeie de lângă el și repetă veștile.

– Mă duc la malul râului să văd cu ochii mei, spuse Joanie.

Sal ar fi vrut să o sfătuiască să fie prudentă, dar Joanie era încăpățânată, la fel ca fratele ei, Jarge. Porni să traverseze piața fără aștepte să se consulte cu cineva. Sal, Jarge și copiii o urmară. Doamna Dodds merse după ei și alți oameni din mulțime avură aceeași idee. Începură să scandeze: „Pâine și pace!"

Sal îl observă pe Will Riddick, evident grăbit, cum intră la Willard House, cartierul general al miliției. În timp ce trecea prin fața ferestrelor, îl văzu pe Hornbeam în picioare, în interior, privind cu o expresie încruntată.

* * *

Hornbeam se afla în biroul lui Northwood. Îi spuse lui Riddick:

– Trebuie să oprești asta acum.

– Nu sunt prea sigur cum...

– Prin orice mijloace. Adună-ți miliția!

– Colonelul Northwood le-a dat oamenilor o zi liberă, pentru sfântul Adolphus.

– Unde dracului este Northwood?

– La Earlscastle.

– Tot acolo?

– Da. Mulți dintre oameni sunt chiar aici, afară, în piață, cu iubitele lor.

Era adevărat. Hornbeam se holbă afară, fierbând de frustrare. Oamenii din miliție erau îmbrăcați în uniforme – nu erau suficient de bogați ca să aibă două rânduri de haine –, dar se bucurau de sărbătoare, la fel ca oricine altcineva.

– Unele orașe sunt păzite de miliția din alt ținut. E un sistem mai bun. Descurajează genul acesta de fraternizare. Oamenii sunt mult mai dispuși să fie duri cu scandalagiii pe care nu-i cunosc.

– Sunt de acord, dar Northwood nu dorește asta, spuse Riddick. El spune că este împotriva tradiției.

– Northwood este un prost blestemat.

– Și ducele de Richmond este împotriva sistemului. El este Master General of the Ordnance[1]. El spune că face recrutarea mult mai dificilă – oamenii nu vor să fie duși departe de casele lor.

[1] Ofițer superior în armata britanică, până în 2013, responsabil pentru logistica și aprovizionarea armatei (n.tr.)

Hornbeam știa că nu poate lupta împotriva ducilor și viconților – cel puțin nu până când nu devenea membru al parlamentului.

– Doar du-te acolo afară și spune-le să intre în formație, îi spuse el lui Riddick.

Riddick ezită.

– N-o să le placă asta.

– Nu vor avea de ales, vor trebui să facă ceea ce li se ordonă. Și ceea ce se întâmplă începe să arate a revoltă.

Riddick nu putea să nu fie de acord.

– Prea bine, spuse el ieșind în hol, iar Hornbeam îl urmă.

Sergentul Beach se afla în hol.

– Domnule?

– Dă ocolul pieței și vorbește cu toți bărbații în uniformă. Spune-le să vină aici. Împarte-le muschete și muniție. Apoi intrați în formație, la malul râului.

Sergentul păru că se simte inconfortabil și că e pe cale să protesteze, apoi îi întâlni privirea lui Hornbeam și se răzgândi.

– Imediat, domnule, zise și ieși afară.

Tânărul locotenent Donaldson coborî scările.

– Scoate muschetele și muniția, spuse Riddick.

– Da, domnule.

Riddick văzu doi soldați cu aspect morocănos intrând dinspre piață și le spuse:

– Încheiați-vă tunicile, amândoi. Încercați să arătați ca niște soldați. Unde vă sunt pălăriile?

– Nu o purtam pe a mea, răspunse unul dintre ei, apoi adăugă nemulțumit: Astăzi este sărbătoare.

– A fost. Acum nu mai este. Aranjați-vă. Sergentul Beach vă va da arme.

Al doilea bărbat era Freddie Caines, care – își aminti Riddick – era rudă cu scandalagiul Spade. Caines spuse:

– Pe cine vom împușca, domnule?

– Pe oricine vă spun eu să împușcați.

Lui Caines, evident, nu-i plăcu ideea.

Donaldson reveni cu muschete și muniție. Hornbeam nu era militar, dar știa că muschetele cu cremene, standard, erau cu țeavă lisă, nu foarte precise. În unele regimente, trăgătorii de elită erau echipați cu puști, care aveau o canelură spiralată în interiorul țevii, pentru ca glonțul să se învârtă

și să zboare drept; dar cei mai mulți soldați trăgeau, de obicei, spre o masă compactă de soldați inamici și precizia nu era o prioritate.

Astăzi, dușmanul avea să fie o mulțime de civili – în cea mai mare parte femei – și, din nou, precizia nu era necesară.

Donaldson îi dădu fiecărui bărbat câte o armă și o mână de cartușe de hârtie. Ei puseră muniția în cutiile impermeabile din piele pe care le aveau atârnate de centuri.

Alți doi bărbați intrară dinspre piață și Riddick repetă instrucțiunile. Alții îi urmară, apoi reveni sergentul Beach.

– Ăștia sunt toți, domnule, spuse el.

– Ce?

Doar vreo cincisprezece sau douăzeci de bărbați se adunaseră în hol.

– În piață erau cel puțin o sută!

– Ca să fiu sincer, domnule maior, când au văzut ce se întâmplă, mulți dintre ei s-au topit.

– Fă o listă cu numele lor! Toți trebuie să fie biciuiți!

– Voi face tot ce pot, domnule, dar n-aș putea să-i numesc pe oamenii cu care n-am vorbit, vedeți...

– O, închide gura aia proastă. Convoacă-i pe toți cei aflați în această clădire, ofițeri și soldați. Vom mai culege și alții pe drum spre malul râului.

– Asta este o disciplină proastă! spuse Hornbeam, frustrat.

– Nu pot să înțeleg, spuse Riddick. Mă asigur că ordon cel puțin o biciuire pe săptămână, ca să țin oamenii în front. N-am avut niciodată prea multe probleme cu sătenii din Badford. Ce-i în neregulă cu oamenii ăștia din miliție?

Donaldson spuse:

– Domnule maior, ar trebui să citească cineva Riot Act[1]?

– Da, spuse Riddick. Trimite un om să-l aducă pe primar.

* * *

Mulțimea avansa încet la vale, pe Main Street. Toată lumea îi privea cum merg și unii li se alăturară. Sal fu uluită de cât de repede creștea gloata. Înainte să ajungă la jumătatea drumului, spre malul râului, se adunară cel puțin o sută, majoritatea femei. Sal auzi un bărbat dintre privitori cum strigă: „Aduceți miliția!" Începu să creadă că ceea ce făcea nu era prea

[1] Legea împotriva revoltelor, votată de parlamentul britanic în 1714, care le permitea autorităților locale să declare orice grup de mai mult de douăsprezece persoane ca fiind ilegal și să le ordone acestora să se împrăștie sau să suporte acțiuni de pedepsire (n.tr.)

înțelept. Desigur că ei aveau dreptul să știe unde plecau grânele – dar mulțimea era în dispoziția de a face mai mult decât să pună întrebări politicoase.

Ea se îngrijoră pentru Jarge. Avea suflet bun, dar era iute la mânie. Îi spuse:

– Nu face nimic pripit, te rog.

El îi aruncă o privire întunecată.

– Nu e treaba unei femei să dea sfaturi bărbaților.

– Îmi pare rău, dar nu vreau să te văd biciuit, ca pe Jeremiah Hiscock.

– Pot să am singur grijă de mine.

Ea se întrebă de ce era atât de îngrijorată. El era fratele celei mai bune prietene a ei, dar asta nu însemna că era responsabilă pentru el.

Joanie se repezise înainte și conducea haita. Sal privi în jur, să se asigure că în spatele ei erau copiii.

Ajunseră la râu și cotiră spre vest, de-a lungul malului, până când dădură peste căruț, care era parcat în fața tavernei Slaughterhouse. Era deja pe jumătate descărcat. Un barcagiu ridică un sac pe umăr și apoi porni să treacă peste o scândură scurtă, îngustă, spre punte. Un al doilea bărbat făcea traseul în sens invers. Era muncă grea și bărbații păreau puternici.

Joanie se postă în picioare, în fața căruțului, cu mâinile în șolduri, cu bărbia împinsă agresiv în față. Barcagiul întrebă:

– Care-i problema ta?

– Trebuie să opriți lucrul, spuse ea.

El păru nedumerit, dar râse disprețuitor și spuse:

– Eu lucrez pentru domnul Childs, nu pentru tine.

– Astea sunt grânele din Kingsbridge și nu pot să plece la Combe, nici în Franța.

– Asta nu e treaba ta.

– Este treaba mea și tu nu poți încărca barja.

– Și cine o să mă oprească... tu?

– Da. Eu și toți ceilalți.

– O gașcă de femei?

– Exact. O gașcă de femei care nu-și vor trimite copiii flămânzi la culcare. Nu te vor lăsa să iei grânele astea de aici.

– Ei bine, nu am de gând să mă opresc din lucru. El se aplecă după un sac, dar Joanie își așeză piciorul pe sac.

Bărbatul își trase pumnul în spate și o lovi în lateralul capului. Ea se împiedică, îndepărtându-se. Sal strigă înfuriată.

El se aplecă din nou după sac, dar înainte să-l poată ridica, fu năpădit de o jumătate de duzină de femei. Era un bărbat puternic și se luptă energic,

aruncând lovituri puternice, care doborâră d0uă sau trei femei – acestea fiind înlocuite imediat de altele. Sal era pe punctul să intervină, însă nu mai era nevoie de ea: femeile îl apucară de braţe şi de picioare şi îl doborâră la pământ.

Colegul lui, coborând de pe barjă după un alt sac, văzu ce se întâmplă şi intră în încăierare, lovind femeile şi încercând să le tragă de pe tovarăşul său. Alţi doi barcagii săriră pe mal şi se alăturară luptei.

Sal se întoarse şi îi văzu pe Kit şi Sue în spatele ei. Cu o mişcare rapidă îi ridică pe amândoi şi îşi croi drum cu forţa prin mulţime, cu câte unul sub fiecare braţ. Un moment mai târziu observă o vecină amabilă, Jenny Jenkins, o văduvă fără copii, care îi îndrăgea pe Kit şi Sue.

– Jenny, vrei să-i duci acasă, unde vor fi în siguranţă?

– Desigur, spuse Jenny. Ea îi luă pe copii de mână şi se îndepărtară.

Sal se întoarse şi îl văzu pe Jarge chiar în spatele ei.

– Ai procedat bine, spuse el. Bine gândit.

Sal privi dincolo de el. Soseau treizeci sau patruzeci de miliţieni conduşi de Will Riddick. Cumnatul lui Spade, Freddie Caines, se afla printre ei. Soldaţii râdeau la vederea scenei de la malul apei, aclamându-le pe femeile din Kingsbridge, care îi băteau pe barcagiii din Combe. Ea auzi mugetul lui Riddick:

– Ce dracu' faceţi, oamenilor? În formaţie!

Sergentul repetă ordinul, dar soldaţii îl ignorară.

În acelaşi timp, barcagiii care se aflaseră în piaţă, încărcând căruţurile, veniră alergând de pe Main Street, lovind cu brutalitate în mulţime, fără îndoială pentru a veni în ajutorul colegilor lor de la malul apei. Unii aveau arme improvizate, bucăţi de lemn şi ciocane şi alte asemenea lucruri, pe care le foloseau fără milă ca să bată oamenii să se dea din calea lor.

În faţa Slaughterhouse, primarul Fishwick citea Riot Act. Nimeni nu-l asculta.

Sal îl auzi pe Riddick strigând:

– Armele la umăr!

Ea mai auzise această comandă şi înainte. Miliţienii îşi petreceau zile întregi exersând pe câmpurile de dincolo de râu, nu departe de fabrica Barrowfield. Existau vreo douăzeci de manevre diferite în rutina de tragere. După *Armele la umăr!* venea *Pregătiţi armele!*, apoi *Sprijiniţi armele!* şi *Montaţi baionetele!*, şi după asta... uitase. Bărbaţii făcuseră asta de atâtea ori, încât mişcările lor deveniseră automate, la fel ca ale lui Sal când o manevra pe torcătoarea jenny. Teoria, îi spusese Spade lui Sal, era aceea că,

în bătălie, ei vor urma rutina, indiferent de haosul din jurul lor. Sal se întrebă dacă chiar funcționa.

Sal putu să observe că bărbații de astăzi erau reticenți, iar mișcările lor erau lente și necoordonate; dar nu se opuseră ordinelor.

Fiecare bărbat mușcă din capătul unui cartuș de hârtie și turnă puțină pulbere în locașul de aprindere. Apoi introduseră partea principală a cartușului pe țeavă și o îndesară apăsat, folosind o tijă agățată sub țeavă. Kit, care era interesat de orice fel de mașinărie, îi spusese lui Sal că mecanismul de aprindere va produce o scânteie care va aprinde pulberea din locașul de aprindere, care va trimite o flacără în gaura de aprindere, care va aprinde cantitatea mai mare de praf de pușcă și va trimite glonțul învârtindu-se prin aer.

„Cu siguranță, gândi Sal, băieții din Kingsbridge, precum Freddie Caines, nu vor trage în femeile lor!"

Ea își păstră privirea la Riddick și îi vorbi încet lui Jarge:

– Poți să-mi găsești o piatră?

– Cu ușurință.

Strada era pietruită și roțile de fier ale căruțelor care veneau la malul apei deteriorau permanent suprafața și slăbeau mortarul. Reparațiile se făceau mereu, dar tot se mai găseau pietre desprinse. Jarge îi dădu una dintre ele. Suprafața netedă, rotunjită, se potrivea confortabil în mâna ei.

Ea îl auzi pe Riddick cum strigă:

– Pregătiți-vă!

Aceasta era penultima manevră și bărbații se așezară într-o poziție țeapănă, cu puștile îndreptate spre cer.

Apoi:

– Foc!

Bărbații ațintiră muschetele spre mulțime, dar nimeni nu trase.

– Foc! strigă din Riddick.

Sal îl văzu pe Freddie cum începe să se joace cu pușca lui, deschizând mecanismul de tragere și examinând locașul de aprindere; și ceilalți îi urmară rapid exemplul. Sal știa că existau multe motive pentru care o pușcă putea să nu reușească să tragă: cremenea nu aprindea o scânteie, pulberea era umedă, ori pulberea se aprindea, dar flacăra nu reușea să treacă prin gaura de aprindere.

Dar era practic imposibil ca astfel de accidente să se întâmple simultan la douăzeci și cinci de arme.

Asta nu se putea întâmpla.

Sal îl auzi pe Freddie spunând:

– Totul este umed, domnule sergent. E din cauza ploii. Praful de pușcă ud nu e bun de nimic.

Riddick se înroși la față.

– Aiureli! țipă el.

Sergentul îi spuse lui Riddick:

– Vedeți, domnule, ei nu vor trage asupra propriilor lor prieteni și vecini.

Riddick era roșu de furie.

– Atunci voi trage eu! spuse el. El smulse o muschetă de la unul dintre oameni. În timp ce țintea, Sal aruncă piatra. Aceasta îl lovi pe Riddick direct în ceafă. El scăpă muscheta și se ghemui la pământ.

Sal scoase un oftat de satisfacție deplină.

Apoi Jarge strigă:

– Atenție, Sal!

Ceva o lovi în cap și leșină.

* * *

Sal se trezi întinsă pe o suprafață tare. O durea capul. Deschise ochii și văzu partea de dedesubt a unui acoperiș de stuf. Se afla într-o cameră mare, unde se simțea un miros de bere stătută, gătit și tutun. Se afla într-o tavernă, întinsă pe o masă. Își întoarse capul ca să privească în jur, dar era prea dureros.

Apoi îl auzi pe Jarge spunând:

– Ești în regulă, Sal?

Dintr-un motiv anume, vocea lui era încărcată de emoție.

Ea încercă din nou să-și întoarcă puțin capul și de data asta fu mai puțin agonizant. Văzu fața lui Jarge deasupra ei.

– Am o durere de cap îngrozitoare, spuse ea.

– O, Sal, răspunse el, am crezut că ai murit.

Și, spre uluirea ei, bărbatul izbucni în lacrimi.

Se aplecă spre ea și își așeză capul lângă al ei. Încet, cu grijă, ea își puse brațele în jurul umerilor lui puternici și îl trase la pieptul ei. Fu surprinsă de reacția lui. Se gândise, cu trei ani în urmă, că el ar fi vrut să se mărite cu ea, dar îl descurajase și își imaginase că ardoarea lui se stinsese.

Aparent, nu se întâmplase asta.

El plânse în tăcere și lacrimile lui o udară pe gât.

– Un barcagiu te-a lovit cu o bucată de cherestea de doi pe patru. Te-am prins înainte să cazi la pământ. Vocea lui coborî până la nivelul unei șoapte: Mi-a fost teamă că te-am pierdut...

– Vor trebui să mă lovească mai tare de atât ca să mă omoare.

O voce de femeie spuse:

– Bea un pic din asta!

Sal își întoarse cu grijă capul și o văzu pe nevasta proprietarului, care ținea un pahar. Proprietarul de la Slaughterhouse era un golan, dar nevasta lui era în regulă.

– Ajută-mă să mă ridic, spuse Sal și Jarge îi puse un braț puternic pe sub umeri și o ridică în poziție așezat. Ea se simți puțin amețită pentru un moment, apoi capul i se limpezi și luă paharul. Mirosea a brandy. Ea sorbi și se simți mai bine, apoi înghiți toată băutura.

– Asta e ce trebuie, spuse ea.

– Sal a noastră, spuse Jarge, râzând și plângând în același timp.

El îi dădu patroanei o monedă și ea duse paharul de acolo.

Sal îi spuse lui Jarge:

– M-am ocupat de Will Riddick, nu-i așa?

El râse.

– Chiar așa.

– A văzut cineva?

– Toți erau prea ocupați să se ferească din calea acelor barcagii.

– Bine. Și acum ce se întâmplă?

– După cum se aude, lucrurile se calmează.

Sal ascultă. Putea să audă femei și bărbați care țipau, uneori cu furie, dar nu prea suna a revoltă: fără țipete, fără sticlă spartă, fără sunete ale distrugerii.

Ea își răsuci picioarele și își așeză tălpile pe podea. Din nou se simți amețită, dar îi trecu la fel de repede.

– Sper că Joannie este în regulă.

– Ultima dată când am văzut-o, ea era cea care îi calma pe toți.

Sal își lăsă toată greutatea pe picioare și se simți bine.

– Scoate-mă pe ușa din spate, Jarge, poate reușesc să-mi revin.

El își puse un braț sub umerii ei, susținându-i greutatea și ea își încolăci brațul în jurul taliei lui. Porniră încet prin ușa din spate și ieșiră în curte. Trecură prin poarta deschisă a hambarului.

Sal fu cuprinsă de un impuls brusc. Se întoarse cu totul spre Jarge și își puse ambele brațe în jurul lui.

– Sărută-mă, Jarge, spuse ea.

El își înclină capul spre al ei și o sărută cu blândețe surprinzătoare.

Trecuseră mai mult de trei ani de când nu mai sărutase astfel un bărbat și ea înțelese că uitase cât era de plăcut.

Ea se desprinse din sărut și spuse:

– Am băut brandy – ai putea să te îmbeți de la răsuflarea mea.

– Aș putea să mă îmbăt doar privindu-te, spuse el.

Ea îi studie fața. În privirea lui era tandrețe.

– Te-am subestimat, Jarge, spuse ea, apoi îl sărută din nou.

De data asta intensitatea emoției era copleșitoare. El o atinse pe gât și pe sâni, apoi își strecură mâna între picioarele ei. Ea simți un val de dorință și înțelese că, în următoarele clipe, el va dori să o pătrundă, la fel de mult cum și ea își va dori același lucru.

Îl îndepărtă, privind în jur, prin curte și spuse:

– În hambar!

Intrară în hambar și Jarge închise ușa. La lumina difuză, Sal descoperi butoaie de bere și saci de cartofi, precum și un cal odihnindu-se în staul. Apoi se trezi cu spatele la perete în timp ce Jarge îi ridica fusta. Puse un picior pe o ladă din lemn care zăcea plină cu sticle goale în apropiere. Era umezită, excitată, iar el o penetră fără efort. Femeia își reaminti cât era de plăcut să simtă acea umplere în felul acesta. El șopti un „Aah!“ și vocea îi tremură. Se mișcară împreună, încet și apoi mai rapid.

Sfârșitul veni repede și ea îi mușcă umărul, ca să se împiedice să țipe. Apoi rămaseră împreunați, fiecare cu brațele în jurul celuilalt, ținându-se strâns. După câteva momente, ea începu să se miște din nou și, peste câteva secunde, simți spasmele de plăcere revenind, de data asta mai ascuțite.

Se întâmplă și a treia oară, apoi fu prea epuizată ca să stea în picioare și se desprinse din îmbrățișare, lăsându-se pe podea, unde se așeză cu spatele sprijinit de peretele hambarului. Jarge se lăsă jos, alături de ea. În timp ce-și trăgea suflul, observă că bărbatul își freca umărul și își aminti că-l mușcase.

– O, nu! Te-am rănit? spuse ea. Îmi pare rău.

– Nu e nimic pentru care să-ți pară rău, îți jur, spuse el și ea chicoti.

Ea observă calul care o privea cu o curiozitate leneșă.

Undeva în apropiere se ridică un strigăt colectiv dintr-o mulțime și se trezi din nou la realitate.

– Sper că Joannie este bine, spuse ea.

– Ar fi mai bine să mergem să vedem.

Se ridicară în picioare.

Sal se simți din nou amețită, dar de data asta era una plăcută, în urma partidei de sex și își reveni rapid. Chiar și așa, se sprijini de brațul lui Jarge când ocoliră taverna și ieșiră în stradă.

Se treziră în spatele unei mulțimi care privea spre râu. Într-o parte stătea o mică trupă din miliția din Shiring, cu soldați în uniforme și cu muschetele în mâini, care păreau revoltați și morocănoși. Will Riddick era așezat pe pragul ușii și cineva îi examina ceafa. Era evident că oamenii lui continuau să refuze să atace. Sal auzise că, în unele orașe, miliția chiar luase partea femeilor casnice revoltate și le ajutase să fure mâncare.

Barcagiii nu se vedeau nicăieri.

În față se afla Joanie, stând în picioare pe ceva și strigând.

– Nu suntem hoți! țipă ea. Nu avem de gând să furăm grânele!

Mulțimea murmura nemulțumită, dar continua să asculte, așteptând să vadă ce va mai spune în continuare.

Jarge și Sal își croiră drum în față. Grânele fuseseră descărcate de pe barjă și Joanie stătea în picioare pe o grămadă de saci.

– Eu spun că brutarii din Kingsbridge pot să cumpere aceste grâne la prețul la care se vindeau înainte de război, strigă Joanie.

– Care-i scopul acestei acțiuni? spuse Jarge încet. Dar Sal nu avea idee unde dorea să ajungă Joanie cu asta.

– Cu condiția, adăugă Joanie, ca ei să promită că o să vândă pâinea de două kilograme la vechiul preț, de șapte pence!

Mulțimea aprobă asta.

– Orice brutar care va încerca să încalce această regulă va primi o vizită... de la femeile din Kingsbridge... care îi vor explica... ce trebuie să facă.

Se ridicară urale.

– Cineva să-l găsească pe domnul Child. Nu poate să fie prea departe. Poartă o vestă galbenă. Spuneți-i să vină să-și ia banii. Nu va fi la fel de mult cât a plătit pentru grâne, dar e mai bine decât nimic. Și brutarii să se alinieze aici, vă rog, cu banii în mână.

Jarge scutura din cap uluit.

– Sora mea, spuse el. Nu mai e alta ca ea.

Sal era îngrijorată.

– Sper să nu dea de necaz pentru asta.

– Ea a împiedicat mulțimea să fure grânele; judecătorii ar trebui să-i dea o răsplată!

Sal ridică din umeri.

– Când au fost ei corecți?

Mai mulți brutari din Kingsbridge își croiră drum spre fruntea mulțimii. Apăru și vesta galbenă a lui Silas Child. Urmă o discuție și Sal presupuse că se referea la prețul exact al unei banițe de grâu, din urmă cu trei ani.

Oricum, chestiunea părea să fie rezolvată. Banii își schimbară proprietarul și ajutoarele brutarilor începură să se îndepărteze cu saci de grâu pe umeri.

– Ei bine, spuse Jarge, se pare că totul s-a terminat.

– Nu fi așa sigur, spuse Sal!

* * *

Ziua următoare, într-o sesiune ordinară în fața judecătorilor, Joanie fu acuzată de rebeliune – un delict capital.

Nimeni nu se așteptase la asta. Ea fusese cea care spusese gloatei că nu poate fura grânele – și totuși, risca pedeapsa cu moartea.

Audierile de azi nu o puteau declara vinovată. Judecătorii nu puteau să decidă într-un caz capital. Ei puteau doar să întrunească marele juriu, fie ca s-o trimită pe Joanie la proces la o instanță superioară, Curtea cu Juri – fie să renunțe la acuzație.

– Ei nu te pot condamna, îi spuse Jarge lui Joanie, care avea o vânătaie uriașă pe o parte a feței.

Sal, care avea un cucui în cap, nu era atât de sigură.

Sărmanul Freddie Caines fusese biciuit în zori, pentru că îi condusese pe milițieni la revoltă. Spade îi spusese lui Sal că Freddie se oferise voluntar pentru armata regulată, astfel încât să-și poată îndrepta arma spre dușmanii Angliei, nu spre vecinii săi. El se va alătura Regimentului de infanterie 107 (Kingsbridge).

Hornbeam prezida ședința, în calitate de președinte al judecătorilor. Will Riddick stătea alături de el. Nu exista nicio îndoială de partea cui se va situa, dar nu ei aveau ultimul cuvânt – decizia va fi luată de juriu.

Sal era destul de sigură că Hornbeam nu-și dăduse seama că Jarge era unul dintre țesătorii lui. Hornbeam avea sute de lucrători și nu-i cunoștea pe toți, nici măcar pe unii dintre ei. Dacă afla, ar putea să-l concedieze pe Jarge. Sau ar putea să decidă că era mai bine să-l păstreze la fabrică, la muncă, decât afară, unde putea să provoace necazuri.

Șeriful Doye delegase jurații și Sal îi studie, în timp ce depuneau jurământul. Toți erau oameni de afaceri prosperi din Kingsbridge, mândri și conservatori. O mulțime de cetățeni ai orașului care se puteau califica pentru juriu aveau o gândire liberală – unii erau chiar metodiști: Spade, Jeremiah Hiscock, locotenentul Donaldson și alții, dar niciun bărbat din această categorie nu era chemat să depună jurământul. Evident că Hornbeam îi ceruse lui Doye să aranjeze juriul.

Joanie pledă nevinovată.

Primul martor era Joby Darke, un barcagiu, care spuse că Joanie îl atacase și el se apărase.

– Încărcasem pe barjă cam jumătate dintre saci, atunci ea a apărut cu gloata și a încercat să mă împiedice să-mi fac treaba, spuse el. Așa că am împins-o din calea mea.

Joanie îl întrerupse:

– Cum spui că am făcut asta? Cum te-am împiedicat?

– Te-ai așezat în fața mea.

– Mi-am pus piciorul pe un sac de grâne, nu-i așa?

– Da.

– Asta ți-a provocat vreun rău?

Oamenii din tribunal începură să râdă.

Darke fu jenat.

– Sigur că nu.

Sal începu să se simtă mai optimistă.

Joanie își atinse vânătaia.

– Deci, de ce m-ai lovit peste cap?

– N-am făcut așa ceva.

Mai mulți oameni din tribunal strigară:

– Ba ai făcut-o! Ai făcut-o!

– Liniște! spuse Hornbeam.

Spade păși în față.

– Eu am văzut, spuse el. Voi jura că Joby Darke a lovit-o pe Joanie peste cap.

„Bine lucrat, Spade“, gândi Sal. El era unul dintre patronii țesători, dar se ridica în sprijinul lucrătorilor.

Hornbeam fu iritat.

– Când voi dori ca tu să vorbești, Shoveller, îți voi spune. Continuă, Darke. Ce s-a întâmplat în continuare?

– Ei bine, ea a căzut.

– Și apoi?

– Apoi am fost atacat de o jumătate de duzină de femei.

– Norocul tău! strigă cineva și toată lumea râse.

– Cine era conducătorul acestor femei? întrebă Hornbeam.

– A fost ea, Joanie, cea care este acuzată.

– Ea a condus gloata din piață până la malul râului?

– Da, ea a fost.

„Asta e adevărat“, gândi Sal.

– Deci ea a fost instigatoarea revoltei.

Era o exagerare, dar Darke spuse că da.

– De câte ori te-am lovit eu, Joby? întrebă Joanie.

El rânji.

– Dacă ai făcut-o, eu n-am simțit niciodată, spuse el lăudăros.

– Dar tot spui că eu am pornit revolta?

– Tu le-ai adus pe toate femeile alea.

– Și ele te-au bătut?

– Nu tocmai, dar n-am putut să le iau pe toate de pe mine.

– Atunci, înseamnă că nu te-au bătut?

– M-au împiedicat să-mi fac treaba.

– Continui să spui asta.

– Și tu le-ai condus.

– Ce am spus eu, ca să le fac să vină la malul râului?

– Ai spus: „Urmați-mă!" și genul acesta de lucruri.

– Când am spus asta?

– Am auzit când plecam din piață.

– Și tu spui că eu le-am făcut pe femei să te urmărească?

– Da.

– Și apoi te-am oprit din lucru?

– Da.

– Dar ai spus că descărcaseși jumătate din căruț, înainte să ajung acolo eu cu femeile.

– Așa este.

– Deci tu trebuie să fi plecat din piață cu mult înaintea noastră.

– Da.

– Deci, cum puteai să mă auzi spunându-le să mă urmeze, când tu te aflai deja la malul râului, descărcând sacii?

– Aha! spuse Jarge tare.

Hornbeam se încruntă în direcția lui.

– Poate că ți-a luat mult timp să le convingi, interveni Darke.

– Adevărul este că tu nu m-ai auzit niciodată spunându-le să mă urmeze, pentru că n-am făcut asta niciodată. Inventezi.

– Nu, nu inventez.

– Ești un mincinos, Joby Darke. Joanie îi întoarse spatele.

„S-a descurcat bine, gândi Sal, dar convinsese oare juriul?"

Ceilalți barcagii aveau povești similare, dar ei putea să spună doar că femeile îi atacaseră și ei ripostaseră; și Sal se gândi că mărturia confuză a lui Darke îi făcea pe toți să pară că nu sunt de încredere.

Joanie spuse apoi propria ei poveste, subliniind faptul că principalul ei rol fusese să împiedice gloata să se servească din sacii cu grâne.

Hornbeam o întrerupse.

– Dar i-ai vândut!

Asta era incontestabil.

– La un preţ corect! spuse Joanie.

– Preţul grânelor este stabilit de piaţă. Nu-l poţi decide tu.

– Dar asta am făcut ieri, nu-i aşa?

Spectatorii râseră.

– Şi i-am dat banii domnului Child, adăugă Joanie.

– Dar a fost mult mai puţin decât plătise pentru ele.

– Şi cine i-a vândut lui grâne la un preţ atât de ridicat? Tu ai fost, consilier Hornbeam? Cât de mult profit ai făcut?

Hornbeam încercă să o întrerupă, dar ea îşi ridică vocea peste a lui.

– Poate că, acum, tu ar trebui să-i dai înapoi banii domnului Child. Asta ar însemna dreptate, nu-i aşa?

Hornbeam se înroşi de furie.

– Ai grijă ce spui.

– Vă cer iertare, excelenţă.

– Nu e prea mare diferenţă între ceea ce ai făcut şi furt.

– Ba este. Nu mi-a adus niciun profit. Dar asta nu contează, nu-i aşa?

– De ce nu?

– Pentru că nu sunt acuzată de furt, sunt acuzată de revoltă.

„Răspuns inteligent, gândi Sal. Dar avea să o ajute cumva? Stăpânilor nu le plăcea ca lucrătorii să fie deştepţi. Nu te plătesc ca să gândeşti, le plăcea lor să spună; te plătesc ca să faci ce ţi se spune."

– Mă aştept ca Luke McCullough să confirme ceea ce am spus, zise Joanie.

McCullough, grefierul, spuse necăjit:

– Nu răspund la întrebările acuzaţilor.

Chiar şi aşa, Hornbeam era frustrat. El dusese interogatoriul într-o direcţie greşită. Spuse:

– Tu ai început revolta, tu ai furat grânele domnului Child şi apoi le-ai vândut.

– Şi i-am dat banii domnului Child.

– Vrei să chemi vreun martor?

– Sigur că da.

Sal depuse mărturie, apoi Jarge, apoi doamna Dodds şi alţi câţiva. Toţi declaraseră că Joanie nu le spusese oamenilor să o urmeze, că nu atacase pe nimeni şi că împiedicase ca grânele să fie furate.

Juriul se retrase într-o cameră laterală.

Sal, Jarge și Spade se strânseră în jurul lui Joanie. Ea avea aceleași temeri ca Sal.

– Crezi că am făcut pe deșteapta?

– Nu știu, spuse Spade. Nu poți să fii blajină și sfioasă. Asta doar îi face să creadă că te simți vinovată și ai remușcări. Trebuie să arăți că ai atitudine.

Jarge spuse:

– Jurații sunt toți bărbați din Kingsbridge – ei ar trebui să știe că a fost greșit să vinzi grânele în afara orașului, când avem oameni care nu se pot hrăni.

Spade spuse:

– Un lucru asupra căruia au fost cu toții de acord este dreptul lor de a face profit, indiferent cine suferă.

– Ăsta este nenorocitul de adevăr, spuse Jarge.

Juriul reveni în sală.

Sal vorbi cu voce joasă:

– Nu face ceva pentru care să fii biciuit acum, Jarge.

– Despre ce vorbești?

– Dacă sentința este împotriva lui Joanie, nu striga și nu amenința juriul sau judecătorii. Nu vei face decât să fii pedepsit. Porcului ăluia de Riddick i-ar plăcea să te vadă biciuit. Ține gura închisă, indiferent de ce se întâmplă. Poți să faci asta?

– Sigur că pot.

Juriul se ridică în fața judecătorilor.

– Care este decizia voastră? întrebă Hornbeam.

– Este trimisă pentru proces la Curtea cu Juri, zise unul dintre ei.

Din mulțime se ridicară strigăte de protest.

Sal privi spre Jarge:

– Acum rămâi nemișcat și calm!

– Blestemați să le fie ochii! spuse Jarge încet.

Capitolul 18

Sal stătea întinsă în pat, cu brațele lui Jarge în jurul ei și cu capul pe umărul lui. Sânii i se striveau de pieptul lui, care se ridica și cobora de la gâfâit. În afară de răsuflarea lor, nu se auzea niciun alt sunet în casă: Kit și Sue dormeau liniștiți la etaj. Afară, pe stradă, la ceva depărtare, doi bețivi se certau, dar altfel, orașul era tăcut. Gâtul lui Sal era ud de transpirație și cearșafurile se simțeau aspre pe picioarele ei goale.

Era fericită. Îi lipsise asta, aproape fără să-și dea seama: confortul intimității cu un bărbat, încântarea pură de a face dragoste. După ce Harry fusese omorât, ea își pierduse interesul pentru dragoste. Oricum, în timp, imperceptibil, ea se atașase tot mai mult de voinicul, puternicul, pasionalul, impetuosul Jarge, și acum era fericită să se afle în brațele lui. De la ziua revoltei și nebunia lor spontană din hambarul din spatele cârciumii Slaughterhouse, ea dormise cu el în fiecare noapte. Singurul ei regret era că nu făcuse asta mai devreme.

Pe măsură ce respirația i se liniști și euforia se estompă, ea se gândi la sărmana Joanie, care zăcea în închisoarea din Kingsbridge. Joanie avea o pătură și Sal îi ducea mâncare în fiecare zi, dar clădirea era rece și paturile erau tari. Asta o înfurie pe Sal. Bărbații care profitau de prețurile mari ar trebui să fie trimiși la Curtea cu Juri.

Nu se putea ști ce avea să se întâmple la proces, dar audierea de la sesiunea judecătorilor mersese prost și ăsta era un semn descurajator. „Cu siguranță, gândi Sal, nu o vor spânzura? Dar ar putea să o facă." De la incidentul aruncării cu pietre în caleașca regelui și revoltele pentru mâncare, exista o atmosferă nouă: elita conducătoare britanică se afla într-o dispoziție neiertătoare. La Kingsbridge, proprietarii de magazine nu mai dădeau nimic pe credit, proprietarii de locuințe îi evacuau pe chiriașii care întârziau cu plata și judecătorii pronunțau sentințe aspre. Hornbeam și Riddick erau oricum niște bărbați cruzi, dar, în acest moment, ei aveau sprijinul multora dintre

oamenii de afaceri asemenea lor. După cum continua să spună Spade: stăpânii erau speriaţi.

Sal era îngrijorată şi din cauza banilor. Joanie nu câştiga bani şi nici Sue, dar amândouă încă trebuiau să fie hrănite. Sal închiriase podul unei văduve, dar ea plătea doar patru pence pe săptămână, pentru că era o singură cameră, fără vatră de foc.

Sal oftă şi Jarge o auzi.

– Spune-mi la ce te gândeşti, zise el. Uneori putea să fie foarte sensibil.

– La faptul că nu avem suficienţi bani.

Ea îi simţi ridicarea din umeri.

– Atunci nu e nimic nou, spuse el.

Ea îi puse aceeaşi întrebare.

– Dar tu la ce te gândeşti?

– La faptul că ar trebui să ne căsătorim.

Asta o surprinse, deşi, dacă se gândea bine, n-ar fi trebuit. Trăiau împreună ca soţ şi soţie şi aveau grijă de nepoata lui şi de fiul ei; funcţionau ca o familie.

Jarge spuse:

– Noi, oamenii muncitori, nu suntem foarte stricţi cu astfel de lucruri, dar, în scurtă vreme, prietenii şi vecinii noştri se vor aştepta ca noi să punem lucrurile astea în regulă.

Era adevărat. Se răspândea vestea şi, la un moment dat, vicarul va apărea la uşă şi le va spune că aveau nevoie de binecuvântarea lui Dumnezeu pentru comuniunea lor. Dar îşi dorea ea asta? Deocamdată era foarte fericită, dar era suficient de încrezătoare ca să spună lumii că îi aparţinea lui Jarge?

– Şi, în afară de asta... spuse el, apoi ezită, schimbându-şi greoi poziţia, şi se scărpină pe coapse, gest despre care ea ştia că înseamnă că un bărbat încerca să exprime o emoţie neobişnuită pentru el.

Ea îl încurajă.

– În afară de asta, ce?

– Mi-ar plăcea să mă însor pentru că te iubesc. Jenat, el adăugă: Uite, asta e, acum am spus-o.

Asta nu o surprinse, deşi o emoţionă. Oricum, ea nu se gândise prea mult la viitorul ei alături de Jarge. El putea să fie bun şi era loial prietenilor şi familiei sale, dar avea o latură violentă, care o făcea să ezite. Ea observase că violenţa era ceva comun la bărbaţii puternici, care erau călcaţi în picioare de viaţă şi uluiţi de nedreptatea ei. Şi legea le oferea femeilor prea puţină protecţie.

– Şi eu te iubesc, Jarge, spuse ea.

– Ei bine, atunci suntem de acord!

– Nu chiar.

– Despre ce vorbeşti?

– Jarge, Harry al meu nu m-a rănit niciodată.

– Şi...?

– Unii bărbaţi, mulţi bărbaţi, consideră că mariajul înseamnă că ei pot să-şi disciplineze nevasta... cu pumnii.

– Ştiu.

– Ştii, dar ce crezi despre asta?

– N-am lovit niciodată o femeie şi nu o voi face niciodată.

– Jură că nu ne vei lovi niciodată pe mine sau pe Kit.

– N-ai încredere în mine? El păru îndurerat.

Ea insistă.

– Nu mă voi mărita decât dacă faci această promisiune solemnă. Dar nu promite dacă nu chiar crezi în asta.

– Niciodată nu te voi răni pe tine sau pe Kit şi chiar cred în asta şi jur, aşa să-mi ajute Dumnezeu!

– Atunci mă mărit bucuroasă cu tine.

– Bine. El se întoarse pe o parte ca să o poată îmbrăţişa cu amândouă braţele.

– Voi vorbi cu vicarul despre citirea slujbei la altar. Era fericit.

Ea îl sărută pe gură şi îi atinse penisul moale. Intenţiona să-l mângâie afectuos, dar acesta se îngroşă rapid în mâna ei.

– Din nou? spuse ea. Deja?

– Dacă îţi place...

– O, da, spuse ea. Îmi place.

* * *

După slujba de comuniune de la sala metodistă, pastorul Charles Midwinter făcu un anunţ.

– În ultimele câteva zile, prim-ministrul Pitt a emis două legi noi, despre care trebuie să aflăm, spuse el. Spade o să vi le explice.

Spade se ridică în picioare.

– Parlamentul a votat Treason Act (Legea trădării) şi Seditious Meetings Act (Legea întrunirilor de revoltă). Prin asta, devine o crimă să critici guvernul sau pe rege sau să convoci o întrunire cu scopul de a critica guvernul sau pe rege.

Amos știa asta și era împotrivă. Atașamentul lui față de religia nonconformistă îl făcuse să devină un susținător al libertății de exprimare. El gândea că nimeni nu are dreptul să-i închidă gura altcuiva.

Alții din congregație nu se gândiseră la noile legi și rezumatul direct al lui Spade provocă un murmur de indignare.

Când zgomotul se stinse, Spade spuse:

– Nu știm exact cum vor fi aplicate aceste legi, dar, cel puțin în principiu, o întrunire cum a fost cea a Societății Socratice pentru discuții privind cartea arhidiaconului Paley va fi ilegală. Curtea nu va avea nevoie să dovedească nimănui că a fost o revoltă, ci doar că au existat critici.

Locotenentul Donaldson spuse:

– Dar noi nu suntem iobagi! Ei încearcă să se întoarcă în Evul Mediu.

Rupe Underwood spuse:

– E mai grav ca în regimul terorii din Paris, când executau pe oricine era suspectat că nu este în favoarea revoluției.

– Aproape, spuse Spade. Unele ziare o numesc teroarea lui Pitt.

– Cum pot să justifice o asemenea lege?

– Pitt a ținut un discurs în care spunea că oamenii ar trebui să privească spre parlament și doar spre parlament, pentru remedierea neajunsurilor de care ar putea să se plângă, cu încredere pentru ușurarea care le este permisă.

– Dar parlamentul nu reprezintă oamenii. El reprezintă aristocrația și nobilimea proprietară de pământuri.

– Într-adevăr. Eu însumi am considerat că discursul lui Pitt este de râsul lumii.

Susan Hiscock, soția tipografului care fusese biciuit, spuse:

– Suntem criminali doar pentru că purtăm această discuție?

– Pe scurt, da, spuse Spade.

– Dar pentru ce au făcut asta?

– Sunt speriați, spuse el. Nu pot câștiga războiul și nu-i pot hrăni pe oameni. Kingsbridge nu este singurul oraș în care a avut loc o revoltă pentru mâncare. Îi îngrozește faptul că mulțimea scandează „Pâine și pace" și că aruncă în rege cu pietre. Ei cred că vor fi cu toții ghilotinați.

Pastorul Midwinter se ridică din nou.

– Noi suntem metodiști, spuse el. Asta înseamnă că noi credem că oricine are dreptul la propriile convingeri despre Dumnezeu. Acestea nu sunt ilegale, încă. Dar trebuie să fim prudenți. Orice convingeri am avea despre primul-ministru Pitt și despre guvernul lui și despre război, ar trebui să ne

ţinem părerile pentru noi înşine, cel puţin până când vom afla cum funcţionează legile noi.

Spade spuse:

– Sunt de acord cu asta.

Spade şi Midwinter erau cei mai respectaţi doi bărbaţi din cercurile liberale din Kingsbridge şi congregaţia acceptă ceea ce spuseseră ei.

Întrunirea se încheie şi Amos o abordă pe Jane Midwinter. Ea nu mai avea haine noi în fiecare lună, acum, când tatăl ei era un simplu pastor, în loc să fie un canonic al catedralei, dar ea tot reuşea să arate irezistibil în haina ei de un roşu britanic şi cu o pălărie cu aspect militar.

De data asta ea nu se grăbi să plece de la întrunire. În mod normal, ea plănuia să traverseze piaţa chiar în momentul în care congregaţia anglicană ieşea din catedrală, astfel încât să poată flirta cu vicontele de Northwood. Dar el se afla la Earlscastle.

– Prietenul tău, Northwood, a ratat revolta, spuse Amos.

– Sunt sigură că n-ar fi existat nicio revoltă dacă vicontele ar fi fost la comanda miliţiei, spuse ea. În locul prostului ăluia de Riddick.

Amos era de acord că Riddick era un prost, dar nu era convins că Henry sau oricine altcineva ar fi putut împiedica revolta.

– Oricum, de ce s-a dus la Earlscastle?

– Presupun că dorea să-i spună tatălui său că nu vrea să se însoare cu verişoara lui, Miranda.

– Ţi-a spus el asta?

– Nu în atât de multe cuvinte.

– Crezi că vrea să se însoare cu tine?

– Sunt sigură de asta, spuse ea veselă, dar Amos nu o crezu.

El privi către reflexiile argintii din ochii ei şi o întrebă:

– Îl iubeşti?

Ar fi putut spune, într-un mod foarte rezonabil, că nu era treaba lui Amos, dar ea răspunse la întrebare.

– Voi avea o căsnicie fericită cu lordul Northwood, spuse ea. Nota de sfidare din vocea ei îi sugera lui Amos că afirma ceva de care nu era sigură. Voi fi contesă şi toţi prietenii mei vor fi nobili. Voi avea haine frumoase şi le voi purta la petreceri minunate. Îi voi fi prezentată regelui. El probabil că îmi va cere să fiu amanta lui, dar eu voi spune: „Dar, Maiestatea Voastră, cu siguranţă ar fi un păcat!" şi m-aş preface că regret.

Jane nu îmbrăţişase niciodată virtuţile metodiste de modestie şi negare de sine, aşa că modul acesta de a vedea lucrurile nu-l şocă pe Amos. Ea

urma religia tatălui ei fără vreun angajament serios. Dacă avea să se mărite cu Northwood, se va întoarce la Biserica Anglicană într-o clipită.

– Dar nu-l iubești pe Northwood, spuse el.

– Vorbești la fel ca tatăl meu.

– Tatăl tău este cel mai de ispravă bărbat din Kingsbridge și comparația mă onorează, deși nu mi se cuvine. Dar tot spun că nu-l iubești pe Northwood.

– Amos, ești un bărbat dulce și mi-e drag de tine, dar nu ai niciun drept să mă cicălești.

– Te iubesc. Știi asta.

– Cât de nefericiți am fi împreună, o albină lucrătoare, căsătorită cu un fluture...

– Ai putea să fii regina albinelor.

– Amos, tu nu mă poți face regină.

– Ești deja regina inimii mele.

– Cât de poetic!

„Mă fac de râs", gândi el. Dar adevărul rămânea acela că Northwood nu o ceruse de nevastă. Nici măcar nu o invitase să-l cunoască pe tatăl ei.

S-ar putea să nu se întâmple niciodată.

* * *

Sal și Jarge se căsătoriră la biserica St Luke, într-o sâmbătă după-amiază, după lucru. Nu aveau bani pentru o petrecere, așa că îi luară cu ei la biserică doar pe Kit și pe Sue. Oricum, spre surprinderea lui Sal, Amos Barrowfield și Elsie Latimer își făcură apariția și semnară ca martori. Apoi Amos o surprinse spunându-i că afară îi aștepta un galon de bere și un mic butoiaș cu stridii.

Sal spuse:

– Ar fi în regulă dacă le-aș împărți cu Joanie?

– Perfect în regulă, spuse Amos. Îi voi da lui Gil Gilbert un șiling și îi voi oferi un pahar de bere și el va fi bucuros să ne lase să intrăm.

Nuntașii părăsiră biserica și porniră spre închisoare. Aceasta era formată din două clădiri mari, vechi, conectate, cu gratii la ferestre și lacăte la toate ușile. Gil îi conduse bucuros la mica încăpere în care se afla Joanie. Scândurile dușumelei erau inegale, pe pereți se întindea mucegaiul și vatra focului era rece și goală, dar nimănui nu-i păsa. Erau patru adulți și doi copii și, curând, încălziră locul. Amos turnă bere pentru toată lumea și Jarge deschise stridiile cu cuțitul lui de buzunar. Gil se oferi să le vândă o pâine, ca să meargă la ospăț și ceru prețul scandalos de doi șilingi, dar Amos plăti oricum, spunând:

– Lasă-l și pe el să facă ceva bani în plus.

– Fratele meu, spuse Joanie, ridicând carafa în semn de toast. Credeam că nu va găsi niciodată o femeie de treabă, dar a ales-o pe cea mai bună dintre toate, Dumnezeu să-l binecuvânteze!

– Am nimerit-o, nu-i așa? spuse Jarge. Acum cine va mai putea spune că nu sunt deștept?

Amos spuse:

– Vă potriviți – doi oameni cu brațe puternice și inimi bune. Și Kit este cel mai isteț băiat de la școala de duminică.

Elsie adăugă în grabă:

– Iar Sue este cea mai populară fată din școală.

Sal era euforică. Se așteptase la o seară liniștită acasă, cu tocană de gât de berbec și, în schimb, acesta era un banchet.

– Pun pariu că nunțile nobililor nu sunt atât de distractive, nu-i așa? spuse ea. Cu toate hainele lor țepene și manierele frumoase.

Joanie spuse:

– Buna mea femeie, tu trebuie să știi că eu sunt Lady Johanna, ducesa de Shiring.

Kit și Sue chicotiră de râs.

Sal intră în joc. Făcu o plecăciune și spuse:

– Sunt onorată de amabilitatea ta, ducesă Johanna, dar trebuie să subliniez că eu sunt contesa de Kingsbridge și sunt aproape la fel de bună ca tine.

Joanie se întoarse spre Jarge și spuse:

– Hei, tu de colo, deschide-mi altă stridie!

– Draga mea ducesă, zise Jarge, m-ai confundat cu un valet, dar eu sunt, de fapt, episcopul de Box și nu pot deschide stridii cu mânuțele mele delicate. El le arătă palmele, care erau maronii, pline de cicatrici și nu tocmai curate.

– Dragă domnule episcop, te găsesc foarte atrăgător, dă-mi un sărut! spuse Sal chicotind.

Jarge o sărută și toți aplaudară.

Sal privi prin cameră și înțelese că toți oamenii importanți din viața ei se aflau aici: copilul ei, bărbatul ei, cea mai bună prietenă a ei, copilul prietenei ei, femeia care-l educa pe Kit, apoi Amos, stăpânul care-i adusese întotdeauna noroc. În Kingsbridge și în lume existau oameni cruzi și răi, dar toți cei din această cameră erau buni.

– Cam așa ar trebui să arate Raiul, spuse ea.

Mâncă o altă stridie și luă o înghițitură lungă din bere, apoi spuse:

– Și mă îndoiesc că există ceva în Rai care să aibă gust mai bun decât stridiile cu bere.

* * *

Kingsbridge se mândrea să fie un oraș care avea Curte cu Juri. Era un semn de distincție și recunoaștere a faptului că acesta era cel mai important loc din comitatul Shiring. Vizita, de două ori pe an, a unui judecător din Londra era un eveniment important în calendarul social și el primea întotdeauna mai multe invitații decât putea accepta.

Consiliul îl întâmpină cu un magnific bal al Curții cu Juri. Oricum, consilierii nu erau risipitori: biletele erau scumpe și balul aducea profit.

Casa lui Hornbeam se afla la doar vreo patru sute de metri față de Assembly Rooms și seara era frumoasă, așa că el și familia lui porniră pe jos. Ploaia interminabilă din vară și toamnă se oprise, din fericire, deși era mult prea târziu ca să mai strângă recolta.

În grupul lui Hornbeam erau trei cupluri: el și Linnie, Howard și Bel și Deborah cu Will Riddick. Bărbații tineri purtau mănuși albe și cizme sclipitoare și cravatele lor erau legate în noduri uriașe, care i se păreau prostești lui Hornbeam. Decolteurile femeilor tinere erau mai adânci decât i-ar fi plăcut lui, dar acum era prea târziu ca să mai schimbe ceva.

Dincolo de intrarea cu portal se aflau o mulțime de cetățeni ai orașului, cele mai multe dintre femei purtând șaluri înfășurate în jurul umerilor reci, urmărind sosirea oamenilor bogați. Chicoteau la etalarea bijuteriilor și aplaudau pentru orice îmbrăcăminte extravagantă: o pelerină de un galben strălucitor, o blană albă, o pălărie înaltă cu pene și panglici. Hornbeam ignoră gloata și își fixă privirea drept în față, dar familia lui flutura din mână și saluta cu o înclinare a capului cunoscuții, în timp ce treceau prin mulțimea admirativă.

Apoi, ajunseră înăuntru. O mică avere se cheltuise pe lumânări și întregul loc era strălucitor iluminat, dezvăluind o oaste de femei magnific îmbrăcate și bărbați eleganți. Până și Hornbeam fu impresionat. Proprietarii de țesătorii din Kingsbridge și familiile lor purtau haine făcute din cele mai bune materiale pentru astfel de evenimente. Bărbații îmbrăcaseră fracuri în nuanțe de purpură, albastru strălucitor, verde lămâie sau castaniu intens. Femeile purtau carouri îndrăznețe și dungi sclipitoare, pliuri și încrețituri, dar și brâuri de piele și metri de dantelă. Era o prezentare grandioasă a geniului colectiv al orașului.

Oamenii erau aliniați pentru contradans, unde cuplul care conducea se schimba constant. Hornbeam observă că participa și vicontele de

Northwood. Surprinzător, Northwood arăta de parcă băuse deja o cantitate impresionantă de şampanie.

Deborah spuse:

– Sper că orchestra asta poate să interpreteze un vals.

– Nici nu se pune problema, spuse imediat Hornbeam. El nu văzuse niciodată un vals, dar auzise despre noul dans nebunesc. Acesta este Balul Curţii cu Juri, un eveniment respectabil, organizat de Consiliul Oraşului. Nu vom avea dansuri obscene.

Deborah ceda, de obicei, în faţa tatălui ei, dar de data aceasta ripostă:

– Nu este nimic obscen în vals! Oamenii din Londra îl dansează tot timpul.

– Aici nu este Londra şi noi nu vom permite dansuri în care oamenii se îmbrăţişează între ei... frontal. Este dezgustător. Ar putea să nici nu fie căsătoriţi!

Howard rânji şi spuse:

– Ştii, tată, de fapt nu poţi să rămâi însărcinată de la vals. Ceilalţi râseră tare.

Hornbeam fu iritat.

– Remarca asta nu e de prea mare ajutor, Howard, mai ales în faţa doamnelor.

– O, îmi pare rău.

Deborah spuse:

– Tată, vorbeşti ca un ţesător de modă veche, care nu vrea să folosească noile maşini sofisticate. Ar trebui să ţii pasul cu vremurile.

Hornbeam se simţi atins. El nu se considera pe sine ca fiind încremenit în trecut.

– Este o comparaţie ridicolă, spuse el supărat.

Deborah era singura din familie care putea să-i facă faţă într-o dispută.

– Poate doar unul sau două valsuri?

– Nu va fi niciun vals.

Tinerii renunţară şi se alăturară contradansului. Hornbeam observă, cu o grimasă de dezgust, că participa şi Amos Barrowfield.

Întotdeauna exista ceva care să-i strice dispoziţia.

* * *

După petrecerea de nuntă, Sal se aşeză la masa din bucătărie cu o pană împrumutată şi puţină cerneală şi deschise Biblia tatălui ei. Scrise data, urmată de cuvântul *Căsătorie,* apoi spuse:

– Cum se scrie Jarge?

– Ce faci acolo? întrebă Jarge.

– Înscriu nunta noastră în Biblia familiei.

El privi peste umărul ei.

– Este o carte frumoasă, spuse el.

„E veche, reflectă Sal, dar are o încuietoare de alamă bună și e tipărită cu litere clare, care sunt ușor de citit."

– Trebuie să fi costat ceva, spuse Jarge.

– Probabil, spuse ea. Bunicul meu a cumpărat-o. Cum se scrie numele tău?

– Nu știu dacă l-am văzut vreodată scris pe ceva.

– Deci, dacă îl scriu greșit tu nu vei ști?

El râse.

– Și nici nu-mi pasă.

Sal scrise:

Jarj Boks și Sarah Clitheroe

– Foarte bine, spuse Jarge.

Lui Sal nu i se părea corect, dar de acum era înfăptuit. Ea suflă peste cerneală, ca s-o usuce. Când aceasta încetă să mai strălucească și se transformă într-un negru mat, închise cartea.

– Acum, spuse ea, haide să mergem să vedem sosirea oaspeților la bal!

* * *

Elsie nu era o dansatoare prea bună, dar îi plăcea să danseze cu Amos, care era grațios și precis. Contradansul era energic și, la final, părăsiră ringul gâfâind de efort.

Sălile Assembly Rooms arătau foarte diferit în seara asta, față de zilele când Elsie le folosea pentru școala de duminică. Așa ar fi trebuit să arate acest spațiu, plin de muzică și gălăgie, cu dopuri sărind și pahare umplute și golite și reumplute rapid. Dar ea prefera locul acesta doar atunci când singurii ocupanți erau copiii sărmani, hotărâți să învețe.

Îi spuse lui Amos:

– Ei bine, acum am fost la pușcărie. Asta este o premieră.

El râse.

– O cunosc pe Sal de multă vreme. Ea chiar l-a iubit pe primul ei bărbat, Harry, și sunt bucuros să o văd din nou fericită.

– Ești un bărbat bun, Amos.

– Uneori.

Ea știa că Amos se simțea jenat de complimente, așa că schimbă repede subiectul.

– Îmi pare rău că Societatea Socratică a fost lichidată.

– Spade și pastorul Midwinter cred că așa e cel mai bine.

– Mare păcat.

– Au mai rămas ceva bani și ei îi vor folosi ca să înființeze un club de schimb de cărți.

– Ei bine, și asta e ceva, deși nu va fi de niciun folos celor care nu știu să citească.

– Dimpotrivă, oamenii se vor înscrie ca să învețe să citească. El privi peste umărul ei și expresia i se schimbă.

Ea se întoarse să vadă ce anume îi atrăsese atenția. Jane Midwinter discuta cu Northwood. „Aș fi putut să ghicesc", gândi Elsie. O auzi pe Jane spunând:

– Vino la bufet și ia ceva de mâncare înainte să bei și mai multă șampanie. Nu vreau să te faci de râs singur. Erau genul de lucruri pe care le-ar spune o nevastă sau o logodnică.

Elsie se întoarse înapoi spre Amos și spuse:

– Ce vei face dacă Jane se mărită cu Northwood?

– Nu se va mărita. Contele nu va permite așa ceva.

Ea insistă:

– Dar ce te vei face dacă totuși se întâmplă?

– Nu știu. Amos păru să se simtă inconfortabil. Nimic, presupun. Apoi, privirea i se lumină. Este un război în desfășurare și Northwood va trebui să plece la luptă, mai devreme sau mai târziu. Dacă va fi ucis în luptă, Jane va rămâne din nou singură.

Era ceva lipsit de suflet, ceea ce nu era caracteristic pentru Amos.

– Deci doar vei aștepta și vei spera.

– Ceva de genul ăsta. Scuză-mă, spuse și o părăsi imediat, urmându-i pe Jane și pe Northwood.

Pe Elsie o cuprinse disperarea. Nu exista nicio speranță pentru ea. Amos îi va rămâne credincios lui Jane, chiar dacă ea se va mărita cu altcineva.

Era momentul să înfrunte realitatea...

„Am douăzeci și doi de ani și sunt singură, gândi ea. Tot ce-mi doresc este o casă plină de copii. Bel Marsh este acum Bel Hornbeam și Deborah Hornbeam este acum Deborah Riddick și ei probabil că vor avea copii în curând, în timp ce eu încă mă agăț de un bărbat care iubește pe altcineva.

Nu mă voi transforma într-o fată bătrână, trebuie să-l uit pe Amos."

Își luă un pahar de șampanie, ca s-o ajute să se înveselească.

* * *

Arabella Latimer arăta răpitoare într-o rochie de culoare roşcată, confecţionată din unul dintre caşmirurile lui Spade. Corsajul strâns şi talia înaltă îi subliniau bustul generos. Spade abia dacă îşi putea lua ochii de la ea. Îi spuse:

– Dacă pot convinge orchestra să cânte un vals, vrei să dansezi cu mine?

– Mi-ar plăcea, spuse ea. Dar nu ştiu cum se dansează.

– Te învăţ eu. Am învăţat la Londra. E uşor. Vor fi mulţi doritori să înveţe odată cu noi; nu s-a mai dansat vals până acum în Kingsbridge.

– În regulă. Sper doar să nu se scandalizeze clerul!

– Le place să fie scandalizaţi. Le dă un fel de fior.

Spade se duse la podiumul orchestrei şi, când se termină dansul în curs, îi arătă şefului orchestrei o monedă de argint, echivalentul a cinci şilingi, şi spuse:

– Poţi să cânţi un vals?

– Desigur, spuse şeful formaţiei. Dar nu cred că îi va plăcea asta consilierului Hornbeam.

Asta îl enervă pe Spade, dar se forţă să zâmbească.

– Domnul Hornbeam nu obţine întotdeauna ceea ce vrea, spuse el, cu o iritare înăbușită. Apoi, ridică moneda și continuă: Depinde de tine.

Șeful orchestrei luă moneda, iar Spade se întoarse la Arabella.

– Se dansează UNU doi trei, UNU doi trei. Păşeşti în spate cu piciorul stâng, apoi în lateral şi în spate cu piciorul drept, apoi îţi apropii picioarele, ca străinii aceia care îşi lovesc călcâiele când fac o plecăciune. El se postă în picioare în faţa ei, fără să o atingă şi făcură paşii împreună.

Arabella prinse repede ideea.

– Chiar nu e dificil, spuse ea, cu ochi strălucitori şi încărcaţi de dorinţă, iar Spade începu să creadă că ar putea să fie la fel de îndrăgostită de el pe cât era el de ea.

Nimeni nu le acordă prea multă atenţie. La balurile de felul acesta, oamenii erau adesea văzuţi învăţându-se unul pe altul paşii complicaţi ai dansurilor cu coregrafie strictă, cum era cotilionul, care implica patru cupluri într-un pătrat în care îşi atingeau mâinile unul altuia.

Se termină o allemande şi urmă o pauză. În mod normal, şeful orchestrei trebuia să anunţe următorul dans, astfel încât oamenii să se poată pregăti, dar, de data aceasta, nu procedă aşa, poate de teamă că valsul ar putea să fie oprit înainte să înceapă şi el va trebui să returneze cei cinci şilingi.

Muzica începu fără niciun anunț, dar ritmul săltăreț era inconfundabil. Oamenii din public părură uimiți de muzica neobișnuită.

– Hai să începem, spuse Spade. Pune-ți mâna dreaptă pe umărul meu stâng. El își așeză mâna pe talia ei rotundă și moale, ușor călduță. Își ținu cealaltă mână ridicată la nivelul umărului. Trupurile lor se atinseră.

– Este foarte intim, spuse ea. Nu era însă o plângere.

Spade făcu primul pas și ea se integră cu ușurință. În scurt timp, valsau de parcă ar fi făcut asta de multă vreme.

– Suntem singurii care dansează, spuse Arabella.

Spade observă că murmurul conversației și râsetele se domoliseră cumva și mulți oameni îi priveau, pe el și pe soția episcopului. Începu chiar să se întrebe dacă asta nu fusese cumva o greșeală. Nu dorea ca Arabella să dea de necaz cu soțul ei.

El îl observă pe Hornbeam cum se holba la el cu o expresie furioasă.

Arabella spuse:

– O, dragă, toată lumea e cu ochii pe noi!

Spade avea în brațele sale dragostea vieții lui și nu dorea să se oprească.

– La dracu' cu toți, spuse el.

Ea râse.

– Prostule, te ador.

Apoi Deborah Hornbeam îl trase pe Will Riddick pe ringul de dans și fratele lui Deborah, Howard, îi urmă, împreună cu soția lui, Bel; ambele cupluri începură să valseze.

– Mulțumesc cerului pentru asta, spuse Arabella.

Spade privi spre tinerii Hornbeam și spuse:

– Au exersat acasă. Pun pariu că Hornbeam nu știa despre asta.

Mai multe cupluri li se alăturară și, curând, o sută de oameni valsau sau încercau să o facă. Simțindu-se mai încrezător, Spade trase trupul Arabellei mai aproape de el și ea îi răspunse strivindu-se de el, în timp ce se învârteau pe ringul de dans. Ea îi șopti la ureche:

– O, Doamne, e ca și cum am fi intimi.

Spade zâmbi fericit.

– Dacă tu crezi că a face dragoste este doar atât, murmură el, înseamnă că nu ai făcut cum trebuie.

* * *

Valsul ajunse la final și șeful orchestrei anunță un cotilion. Kenelm o invită pe Elsie să-i fie parteneră și ea fu de acord. O conduse bine și ea se gândi că stângăcia ei nu ieșise în evidență. După aceea, o invită:

– Haide să luăm nişte şampanie!

Era al treilea pahar al ei şi se simţea relaxată. Îl întrebă:

– Dansai mult la Oxford?

Kenelm scutură din cap.

– Nu sunt femei acolo. Apoi, adăugă: Cel puţin, nu vreuna cu care să-şi dorească să danseze un cleric aspirant.

– Opreşte-te, spuse ea.

– Să mă opresc din ce?

– Să fii moralist. Nu are niciun farmec. Eşti un cleric, deci se presupune că nu eşti interesat de femei care nu sunt respectabile. Nu trebuie să subliniezi asta.

El se încruntă revoltat şi păru să fie pe punctul să intre în dispută; apoi ezită şi păru gânditor.

***

Lui Amos îi plăcea să danseze şi ştia să valseze, dar nu intră în ring. Îi urmărea pe Jane şi pe Northwood. Ştia că nu se comportă cum trebuie, dar ei nu-l observară, pentru că erau absorbiţi unul de celălalt. Şi nici altcineva nu observă, cel puţin, nu încă.

Se duseră la bufet, apoi intrară în dans şi pe urmă se îndreptară spre locul de promenadă. În sfârşit, ieşiră pe uşi, în lumina lampioanelor din grădină.

Aerul nopţii era rece şi afară se aflau puţini oameni. Amos simţi gustul ceţii.

Jane îşi pusese pe ea o pelerină, împotriva frigului. Ei se plimbară în sus şi în jos. Paşii lui Northwood erau puţin haotici; Jane era complet stăpână pe sine. Era greu să le vezi feţele în semiîntuneric, dar capetele lor se înclinară mai aproape unul de altul şi era evident că discuţia lor era intensă.

Amos se sprijini de zidul exterior al clădirii, ca un om care are nevoie de aer proaspăt. Se întâmpla ceva semnificativ între Jane şi Northwood, ceva mai profund decât un simplu flirt.

Apoi dispărură din raza privirii lui.

El înţelese că se strecuraseră în spatele unui grup de tufişuri înalte. Acum se aflau în afara vederii oricui. Ce făceau acolo? Trebuia să afle. Traversă peluza. Nu se putea stăpâni.

Când ajunse mai aproape, descoperi că putea să-i întrezărească printre boscheţi. Se îmbrăţişau şi se sărutau şi îl auzi pe Northwood gemând de pasiune. Se simţi furios şi, în acelaşi timp, ruşinat să fie un privitor. Northwood făcea lucrurile la care Amos doar visase. Era sfâşiat între impulsul de a-l ataca pe Northwood şi tentaţia de a pleca neobservat.

Îl văzu pe Northwood îndreptându-și mâna spre sânul lui Jane.

Păși mai aproape.

– Nu, spuse Jane încet, îndepărtându-i lui Northwood mâna prea îndrăzneață.

Amos rămase nemișcat.

Ținând ambele mâini ale lui Northwood într-ale sale, Jane spuse:

– Bărbatul cu care mă mărit poate să-mi mângâie sânii oricând dorește, iar eu voi fi fericită să-i permit.

Amos îl auzi pe Northwood cum icnește.

Apoi Northwood spuse:

– Mărită-te cu mine, Jane.

– O, Henry! spuse ea. Așa voi face!

Apoi se sărutară din nou, dar Jane se desprinse din îmbrățișare. Îi luă mâna lui Northwood și îl conduse afară de după tufișuri. Amos se întoarse rapid și se prefăcu că se plimbă la întâmplare pe acolo.

Jane nu se lăsă prostită.

– Amos! spuse ea. Suntem logodiți!

Ea nu se opri, ci îl conduse pe Northwood în interior; și Amos îi urmă.

Ținând strâns brațul lui Northwood, Jane se apropie de tatăl ei, pastorul Midwinter, care discuta cu consilierul Drinkwater și cu cele două fete Hornbeam, Deborah și Bel.

– Tată, spuse Jane, Henry are să-ți spună ceva!

Asta nu putea să însemne decât un singur lucru, mai ales că Jane se folosise de numele mic al lui Northwood. Atât Deborah, cât și Bel chicotiră de încântare.

Northwood era amețit, dar bunele sale maniere îi veniră în ajutor și el spuse:

– Domnule, pot avea permisiunea dumneavoastră să cer mâna fetei dumneavoastră în căsătorie?

Pastorul ezită. Ultima speranță a lui Amos era ca Midwinter să inventeze o scuză și să-i spună lui Northwood să vină să-l viziteze mâine, astfel încât să poată discuta cererea în căsătorie corespunzător.

Dar Drinkwater, care era bunicul lui Jane, nu-și putu înfrâna bucuria.

– Cât de splendid! spuse el.

Bel Hornbeam spuse tare:

– Jane se mărită cu vicontele de Northwood! Uraaa!

Midwinter era evident nefericit pentru felul în care decurseseră lucrurile. Oricum, dacă el o refuza pe fiica lui, aceasta se va face de rușine. După o pauză lungă, el îi spuse, în cele din urmă, lui Northwood:

- Da, domnul meu, aveți permisiunea mea.
- Mulțumesc, spuse Northwood.

Deborah Riddick murmură admirativ:

- Bine lucrat, domnișoară Midwinter. Era evident că ea înțelesese că întreaga situație fusese inteligent gestionată de Jane.

Jane îi luă mâna lui Northwood, se întoarse spre el și spuse:

- Va fi scopul vieții mele să-l fac fericit pe minunatul meu bărbat.

Amos se întoarse cu spatele, ieși din clădire și se îndreptă spre casă.

* * *

Elsie îl zări pe Amos plecând și intui, după comportamentul lui, că se întâmplase ceva rău. Nu-i luă mult timp ca să afle ce anume. În câteva minute, sala fu cuprinsă de o atmosferă de entuziasm, oamenii discutau aprins, vocile lor păreau surprinse și puțin scandalizate. Apoi, Kenelm Mackintosh se apropie de ea și spuse:

- Northwood a cerut-o în căsătorie pe Jane Midwinter și ea l-a acceptat.
- Bine, bine, spuse Elsie. Deci Jane a pus mâna pe bărbatul pe care-l dorea. Și eu, în schimb, nu.
- Nu ești surprinsă?
- Nu prea. Jane a lucrat intens la asta timp de câteva luni.
- Dar tatăl ei este metodist – și Northwood urmează să ajungă conte de Shiring!
- Și Jane va fi contesă.
- Mă îngrijorează faptul că metodismul începe să fie văzut ca o parte normală a creștinismului englez.
- De ce nu? Protestantismul a devenit parte normală a creștinismului european.

El fu temporar doborât de riposta ei. Elsie se bucură să-l vadă cum se agită în căutarea unui răspuns. Și el era al naibii de bun de privit.

În sfârșit, el spuse:

- Uneori poți să fii îngrozitor de superficială.
- De ce, domnule Mackintosh, pare ca și cum te-ai fi obișnuit cu mine.

El o privi pentru un moment.

- Ești foarte deșteaptă.
- Pe cuvântul meu... un asemenea compliment – mai ales că vine din partea unui bărbat!
- Superficialitate, din nou!
- Știu.

– În ciuda acestui lucru, eu te admir.

Acesta era codul și însemna: *Mă îndrăgostesc de tine.* Ea își reprimă tentația de a-l lua peste picior. Presupusese că el dezvolta o anumită pasiune pentru ea și un sentiment autentic nu ar trebui să fie ridiculizat. Pe de altă parte, el nu o privise niciodată cu dorința sălbatică pe care o văzuse la Amos când o privea pe Jane. Nu se putea împiedica să nu-și amintească ceea ce-i spusese Amos: *El vrea să se mărite cu tine doar pentru că îl ajută să avanseze în carieră. Ginerele unui episcop cu greu ar putea să rateze promovările în ierarhia bisericii.* Ea spuse:

– Ești ambițios?

– Ambițios în lucrarea Domnului, da. Și soția mea va avea bucuria să mă ajute ca să-L servesc.

Vorbele lui erau un clișeu, dar el părea sincer. Ea spuse:

– Să îndeplinești lucrarea Domnului, da, dar în ce calitate?

– Dacă este voința Lui, aș putea să trudesc ca episcop. Am educația necesară și sunt dedicat și muncitor.

– Ai spune că ești mândru?

El se simțea inconfortabil cu interogatoriul ei, dar îl suportă cu încăpățânare.

– Am avut ocazia să mărturisesc păcatul mândriei, da.

Asta era ceva sincer.

Ea spuse:

– Eu iubesc copiii. Tu?

– N-am avut niciodată ocazia. Nu am surori, doar un frate, care este cu doisprezece ani mai în vârstă decât mine. Cea mai veche amintire a mea despre el este atunci când a plecat de acasă – și a părăsit Scoția. S-a dus să-și ia o slujbă la Manchester, la fel cum eu am plecat la Oxford. În Scoția nu sunt prea multe de făcut pentru un tânăr cu ambiții mari.

– Pentru unii oameni, lucrarea Domnului poate să fie să-i învețe pe alții.

– Sunt de acord. Iisus spune: „Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este Împărăția cerurilor".

– Tu încerci să ajuți la școala de duminică, dar niciodată nu te simți relaxat pe lângă cei mici.

– Poate că ai putea să mă înveți tu.

Asta era prima dată când ea îl vedea arătând umilință. Acolo undeva în interior, era un om bun.

Mackintosh spuse:

– Am vorbit cu tatăl tău.

Ea simţi că o cuprinde panica. Acum el urma să o ceară în căsătorie şi ea nu ştia cum să-i răspundă. Privi în jur, prin sală, şi spuse:

- Nu-l văd pe tatăl meu.

- A plecat. Nu se simţea bine. Sunt puţin îngrijorat pentru sănătatea lui.

Trăgând de timp, Elsie spuse:

- Şi mama mea?

- Spunea că o să găsească pe cineva să o conducă acasă şi el nu a fost prea îngrijorat.

- O, bine.

- I-am spus tatălui tău că am ajuns să te iubesc...

- Sunt onorată. Era o propoziţie formală, care nu o angaja în niciun fel.

- ...şi i-am spus că am vagi speranţe că şi ţie s-ar putea să-ţi placă de mine.

„Nu ştiu, gândi ea, chiar nu ştiu."

- Domnişoară Latimer - sau pot să-ţi spun dragă Elsie -, vrei să te măriţi cu mine?

Iată că ajunsese în acest punct şi, acum, ea trebuia să ia o decizie pentru restul vieţii.

Atât de sigur pe cât puteai să cunoşti sufletul altei persoane, ea ştia că Amos nu se va căsători niciodată cu ea. Iar în ultimele câteva minute, descoperise o latură a lui Mackintosh pe care el nu i-o mai arătase până atunci. S-ar putea să devină un tată bun, până la urmă.

Ea nu-l va iubi niciodată cu pasiune. Dar căsătoria părinţilor ei fusese la fel. Şi când ea o întrebase pe mama ei dacă era bucuroasă că se măritase cu tatăl ei, maică-sa îi spusese: *Desigur! Altfel nu te-aş mai fi avut pe tine!*

„Aşa mă voi simţi şi eu, gândi Elsie; bucuroasă de căsătorie datorită copiilor. Dacă aş mai avea optsprezece ani, aş spune nu. Dar am douăzeci şi trei. Şi nu mă descurc cu bărbaţii la fel de bine ca Jane. Nu pot să-mi las capul pe o parte şi să zâmbesc timid şi să vorbesc cu voce joasă, intimă, astfel încât ei să se aplece mai aproape ca să audă. Am încercat şi doar m-am simţit necinstită şi proastă. Dar vreau pe cineva care să mă sărute noaptea şi tânjesc să am copii şi să-i iubesc şi să-i cresc, ca să devină buni şi deştepţi şi amabili. Nu vreau să îmbătrânesc singură. Nu vreau să ajung o femeie bătrână, fără copii."

- Îţi mulţumesc pentru că mă onorezi astfel, Kenelm, spuse ea. Da, mă voi căsători cu tine.

- Slavă Domnului! spuse Kenelm.

* * *

Spade îşi folosi cheia personală ca să descuie poarta de la portalul nordic al catedralei. Păşi în interior şi Arabella îl urmă. Înăuntru era mai frig

decât afară. Când închise ușa, nu putu să vadă nimic. Lucrând pe pipăite, găsi gaura cheii și încuie ușa.

– Ține-te de poalele hainei mele și urmează-mă, îi spuse Arabellei. Cred că pot să-mi găsesc drumul prin întuneric.

Întinzându-și mâinile în față, ca un orb, astfel încât să nu nimerească într-un stâlp, se îndreptă spre vest, încercând să meargă în linie dreaptă. După câteva secunde realiză că putea acum să deosebească oarecum ferestrele, niște forme ascuțite de un gri întunecat, peste negrul intens al zidăriei. Când ajunse în paralel cu ultima fereastră, el știu că se afla la doar doi sau trei pași depărtare de capătul zidului. Mâinile lui atinseră piatra rece și se întoarse. Urmă zidul, după cotul nartexului, un hol aflat sub clopotniță. Găsi o ușă și o descuie. După ce ajunseră înăuntru, o încuie din nou.

Urcară pe scara în spirală spre camera funiilor.

Arabella spuse:

– Nu pot vedea nimic!

El o cuprinse în brațe și o sărută. Ea îl sărută înapoi cu entuziasm, ținându-i capul în palme, jucându-se cu degetele prin părul lui. El îi atinse sânii prin rochie, bucurându-se de greutatea lor, de moliciunea și de căldura acestora.

Ea spuse:

– Dar eu vreau să te văd.

– Am lăsat aici un sac, după repetiția de lunea trecută, spuse Spade, respirând greu. Rămâi nemișcată până îl găsesc. Traversă podeaua, călcând pe saltele și simțind funiile atârnate cum îi mângâie haina. Se puse în genunchi și pipăi în jurul său, până când găsi sacul de piele pe care-l depozitase aici. Scoase o lumânare și o cutie cu iască și aprinse lumânarea. În sala funiilor nu existau ferestre, așa că lumina nu răzbătea din afară.

Se întoarse și privi spre ea. La lumina lumânărilor, zâmbiră unul spre celălalt.

– Ai plănuit asta, spuse Arabella. Isteț din partea ta.

– A fost mai degrabă un vis cu ochii deschiși decât un plan.

Când fitilul începu să ardă mai strălucitor, el picură ceară pe dușumea, apoi fixă baza lumânării în ceara topită și o ținu acolo până când ceara se întări suficient ca să o mențină în poziție.

Ea spuse:

– Hai să ne întindem pe podea! Nu-mi pasă că este inconfortabilă.

– Am o idee mai bună.

Pe podea se aflau saltelele folosite de clopotari, al căror scop era să reducă uzura funiilor când măturau podeaua. El adună câteva saltele și le aranjă într-o grămadă, ca să improvizeze un pat.

– Te-ai gândit la toate!

– Îmi imaginam în mintea mea momentul acesta, de câteva luni.

Ea chicoti.

– Și eu la fel!

El se întinse și privi spre ea.

Spre surprinderea lui, ea se așeză deasupra lui, ridicându-și delicat poalele rochiei până când îi ajunseră în dreptul taliei. Avea picioarele albe și frumos conturate. El se întrebase dacă ea purta vreun fel de lenjerie, o nouă modă provocatoare, dar ea nu purta nimic și părul ei pubian era castaniu închis. El își dori să o sărute acolo.

Erecția îi deforma vizibil partea din față a pantalonilor și el se simți jenat – ceea ce era o prostie; dorința îl copleșea.

Arabella era departe de a fi rușinată. Ea îngenunche călare peste picioarele lui și îi descheie șlițul, eliberându-i penisul.

– O, ce drăguț! spuse ea și îl luă în mână.

– Sunt pe cale să explodez, spuse Spade.

– Nu, așteaptă-mă și pe mine! Ea se mișcă deasupra lui și îl strecură în interior.

– Nu împinge. Nu încă! Când îl simți complet înăuntru, ea se aplecă în față, îl apucă de partea superioară a brațelor și îl sărută. Apoi își înălță capul, îl privi în ochi și începu să se miște încet. El o prinse de șolduri și se mișcă în același ritm.

– Ține-ți ochii deschiși, spuse ea. Vreau să mă privești.

„Nu e o sarcină dificilă", gândi el, privindu-i părul roșcat fluturând și ochii maro-portocalii larg deschiși, gura deschisă și bustul ei minunat ridicându-se și coborând în timp ce gâfâia. „Ce am făcut eu ca să merit o femeie atât de minunată?"

El își dori să țină la nesfârșit, dar nu era sigur că mai putea să reziste nici măcar un minut în plus. Oricum, ea fu cea care-și pierdu controlul. Îl strânse atât de tare de brațe că îl durea, dar lui abia dacă îi păsa, pentru că și el era dus de val și finalul veni pentru amândoi.

– Atât de bine, spuse ea și se prăbuși peste pieptul lui. Atât de bine.

El o luă în brațe și îi mângâie părul.

După un minut, ea spuse:

– Mă bucur că ai cheile astea.

Lui i se păru amuzant și chicoti. Râse și ea.

Apoi, ea gemu.

– Lucrurile pe care ți le-am spus! Lucrurile pe care le-am făcut! În mod normal eu nu... adică, niciodată până acum... o, la dracu', o să tac din gură!

După încă un minut, spuse:

– Doream să țină mai mult, dar n-am mai putut aștepta.

– Nu-ți face griji, spuse el. Întotdeauna există un mâine.

* * *

La curtea cu juri, dovezile acuzării împotriva lui Joanie erau aceleași, dar apărarea era mai bună, gândi Sal. Amos Barrowfield jură că Joanie lucrase pentru el ani de zile și fusese întotdeauna cinstită și respectabilă, că nu fusese niciodată violentă și că nu ar fi incitat oamenii la revoltă. Mărturii similare veniră și din partea altor persoane respectabile din Kingsbridge: pastorul Midwinter, Spade și chiar vicarul bisericii St Luke. Până și Silas Child admise că Joanie îi dăduse lui toți banii.

Juriul lipsi multă vreme. Nu era surprinzător. Sesiunea anterioară trebuise doar să decidă dacă urmau să o trimită la curtea cu juri. Acest juriu trebuia să ia o decizie de viață sau de moarte.

Sal vorbi cu Spade.

– Tu ce crezi?

– Faptul că i-a dat banii lui Child este un argument puternic în favoarea ei. Ceea ce este împotriva ei este gloata care a aruncat cu pietre în caleașca regelui.

Jarge, susținând-o pe Sal, spuse:

– Asta n-a fost vina lui Joanie!

– Nu spun că este corect, dar atacul asupra regelui i-a adus pe toți într-o dispoziție de a fi și mai aspri.

Sal știa că prin asta se înțelegea pedeapsa cu moartea.

– Mă rog lui Dumnezeu să te înșeli, spuse ea cu fervoare.

– Amin! spuse Spade.

Pentru spectatorii din sala de judecată, procesul nu era singurul subiect de conversație. Mulți discutau despre logodnele care fuseseră anunțate la balul curții cu juri. Logodna dintre Northwood și Jane era știrea importantă. Ieri, Jane Midwinter participase la comuniunea de la catedrală, în locul celei de la sala metodistă și se așezase alături de Northwood de parcă ar fi fost deja căsătoriți. Apoi pastorul Midwinter îl invitase pe Northwood la masa de duminică, în casa lor modestă și Northwood se dusese. Oricum, toată lumea

aştepta reacţia tatălui lui Northwood, contele de Shiring. El avea, probabil, să obiecteze – deşi, până la urmă, nu-l putea împiedica pe fiul său de douăzeci şi şapte de ani să se însoare cu orice femeie şi-ar fi ales el.

Elsie Latimer şi Kenelm Mackintosh nu erau atât de remarcabili, deşi câţiva oameni fuseseră surprinşi că Elsie spusese da.

Cu siguranţă că ambele nunţi vor avea loc la catedrală. Sal privi spre Jarge şi zâmbi pieziş când se gândi cât de diferite de a sa vor fi acele nunţi. Dar ea nu ar fi schimbat nimic la nunta ei, chiar dacă ar fi putut.

„Dacă aş spune asta cu voce tare, nu m-ar crede nimeni", gândi ea.

Juriul reveni în sală şi aprodul îl întrebă pe primul jurat dacă o găsiseră pe Joanie vinovată sau nevinovată.

– Vinovată, spuse primul jurat.

Joanie se clătină şi fu pe punctul să cadă, dar Jarge o susţinu.

Din public se ridică un zgomot de indignare.

Sal observă zâmbetul lui Will Riddick. „Mi-aş dori să-l fi omorât cu piatra aia", gândi ea.

– Prizonieră din boxă, spuse judecătorul. Ai fost găsită vinovată de o crimă care te face pasibilă de pedeapsa cu moartea.

Joanie era albită de groază.

– În orice caz, continuă judecătorul, concetăţenii tăi au pledat puternic pentru clemenţă şi negustorul Silas Child a mărturisit că i-ai dat lui toţi banii încasaţi din vânzarea grânelor furate.

„Sigur, gândi Sal, asta înseamnă că nu va fi spânzurată. Dar care va fi pedeapsa ei? Biciuire? Muncă silnică? Butucii?"

– Din acest motiv, nu te voi condamna la moarte.

Jarge spuse:

– O, slavă Domnului!

– În schimb vei fi transportată în colonia penală din New South Wales, în Australia, timp de paisprezece ani.

– Nu! strigă Jarge.

Nu era singurul. Mulţimea fu scandalizată şi se auziră multe strigăte de protest.

Judecătorul ridică vocea.

– Eliberaţi curtea!

Şeriful şi poliţiştii începură să-i împingă pe oameni afară. Judecătorul dispăru prin uşa anticamerei. Sal îl prinse pe Jarge de braţ şi îi vorbi ca să-l distragă de la gândurile de violenţă.

– Paisprezece ani, Jarge, va avea doar patruzeci şi patru.

– Ei se întorc rareori atunci când îşi ispăşesc pedeapsa, ştii asta. Când erau deportaţi în America, se întorceau puţini, iar Australia este şi mai departe.

Sal ştia că el avea dreptate. Când îşi încheiau pedeapsa, prizonierii trebuiau să plătească pentru drumul de întoarcere acasă şi era aproape imposibil ca ei să câştige acolo suficienţi bani. În aproape toate cazurile, deportarea era, efectiv, un exil pe viaţă.

– Putem spera, Jarge, spuse Sal.

Furia lui se transformă în tristeţe. Aproape în lacrimi, el spuse:

– Şi ce se va întâmpla cu micuţa Sue?

– Ea va rămâne aici. Nimeni nu va dori să ia un copil într-o colonie penală şi, oricum, nici nu este permis.

– Ea nu va mai avea mamă de acum încolo!

– Ne va avea pe mine şi pe tine, Jarge, murmură Sal, solemn. Acum ea este copilul nostru.

* * *

Kit ştia că se întâmplase ceva îngrozitor, dar, timp de câteva zile, nu reuşi să convingă niciun adult să-i ofere detalii. Apoi, într-o dimineaţă, la micul-dejun, mama lui spuse:

– Kit şi Sue, voi încerca să vă explic ce urmează să se întâmple astăzi.

„În sfârşit", se gândi Kit. Se îndreptă în scaun, interesat.

– Sue, mama ta trebuie să plece în dimineaţa asta.

– De ce? întrebă Sue.

Şi Kit dorea să afle asta.

Sal spuse:

– Judecătorul a considerat că ea a făcut ceva greşit atunci când i-a împiedicat pe bărbaţi să încarce grânele pe barja domnului Child.

Kit ştia despre asta. El spuse cu îndârjire:

– Erau grânele oraşului Kingsbridge, n-ar fi trebuit să fie trimise departe.

Jarge spuse:

– Asta este ceea gândim noi toţi, dar judecătorul a considerat altfel şi el este cel care are puterea.

Sue spuse:

– Unde se duce mami?

Sal spuse:

– New South Wales, în Australia.

– Este departe?

Kit ştia răspunsul, pentru că acumula astfel de cunoştinţe.

– Este la şaisprezece mii de kilometri, spuse el, mândru de cunoştinţele sale. Dar pentru că Sue păru nedumerită, de parcă n-ar fi înţeles ce înseamnă şaisprezece mii de kilometri, adăugă: O navă are nevoie de o jumătate de an ca să ajungă acolo.

– O jumătate de an! Ea înţelese asta şi începu să plângă. Dar când se va întoarce?

Sal spuse:

– Va dura multă vreme. Paisprezece ani.

Kit îi spuse lui Sue:

– Tu şi cu mine vom ajunge adulţi până atunci.

Sal spuse:

– Kit, lasă-mă pe mine să răspund la întrebări, te rog.

– Îmi pare rău.

– Într-un minut vom merge pe malul râului ca să ne luăm rămas-bun. Ea va pleca până la Combe cu o barjă, apoi se va îmbarca pe o navă, pentru călătoria cea lungă. Şeriful a spus că nu putem să o îmbrăţişăm sau să o sărutăm, de fapt nici nu ar trebui să o atingem.

– Nu e corect! suspină Sue.

– Cu siguranţă că nu este! Dar vom da de necaz dacă vom încerca să încălcăm regulile. Înţelegi?

– Da, spuse Sue.

– Kit?

– Da.

– Atunci, putem să mergem.

Îşi îmbrăcară hainele.

Kit ştia ce se întâmpla, dar nu înţelegea cu adevărat. Nimeni dintre cei cunoscuţi nu credea că Joanie era o infractoare. Cum de putuse judecătorul să facă un lucru atât de malefic?

La malul râului se adunase o mulţime de oameni. Persoane din Kingsbridge mai fuseseră deportate şi înainte, dar aceia fuseseră hoţi şi criminali. Joanie era o femeie şi mamă. Kit simţi furia oamenilor care stăteau în picioare în jurul său, îmbrăcaţi în hainele lor uzate şi cu pălăriile vechi, îngrămădiţi laolaltă sub ploaia rece, revoltaţi, dar neputincioşi.

Apăru Joanie, escortată de şeriful Doye şi din mulţimea adunată se ridică un muget de ostilitate. Kit observă că gleznele lui Joanie erau legate cu un lanţ, ceea ce o făcea să meargă cu nişte paşi nenatural de mărunţi. Sue văzu acelaşi lucru şi plânse:

– De ce are picioarele legate?

Kit spuse:

– Ca s-o împiedice să evadeze.

Sue izbucni în lacrimi.

Sal spuse furioasă:

– Kit, ţi-am spus să mă laşi pe mine să răspund la întrebi. Ai supărat-o.

– Îmi pare rău. „Doar îi spuneam adevărul", gândi el, dar mama lui nu se afla într-o dispoziţie în care se putea discuta cu ea.

Cineva începu să bată din palme şi i se alăturară şi alţii. Joanie păru să observe brusc mulţimea şi postura ei se schimbă. Nu-şi putea modifica mersul ciudat, dar îşi îndreptă spatele şi îşi ţinu capul ridicat şi privi dintr-o parte în alta, salutând printr-o înclinare a capului oamenii pe care-i cunoştea. Kit gândi vag că aşa era mai bine pentru Sue. Cel mai rău lucru trebuie să fie să-ţi vezi mama arătând abject.

Aplauzele se înteţiră când Joanie se apropie de barjă.

Kit îi luă mâna lui Sue ca s-o încurajeze. Mama lui o luă de cealaltă mână, probabil ca s-o ţină, în caz că ar fi vrut să alerge spre Joanie.

Joanie traversă pasarela de scândură şi păşi pe puntea barjei.

Sue ţipă şi Sal o ridică repede de la pământ. Braţele şi picioarele lui Sue se zbăteau, dar Sal o ţinu strâns.

Un barcagiu desfăcu funia şi împinse barja de lângă mal. Curentul eliberă cu uşurinţă barja pe apă, purtând-o viguros şi lin.

Pe punte, Joanie îşi întoarse faţa spre mal şi spre mulţimea de privitori. Kit se întrebă cum de putea sta atât de nemişcată şi de tăcută, doar să privească. Ea îşi părăsea familia şi locul în care îşi petrecuse întreaga viaţă şi se ducea într-un loc nou, în partea cealaltă a globului; gândul acesta era atât de îngrozitor, încât Kit încercă să şi-l îndepărteze din minte.

Curentul duse repede barja în aval. Ţipetele lui Sue se reduseră. Mulţimea încetă să mai aplaude.

Barja viră după primul cot al râului şi dispăru din vedere.

PARTEA A III-A

LEGEA ASOCIERII[1]

1799

[1] Combination Act – Lege votată de parlamentul britanic în 1799, prin care se interziceau sindicatele și orice alt tip de asociere a muncitorilor în scopul negocierii colective a salariilor sau discutării condițiilor de muncă (n.tr.)

CAPITOLUL 19

Amos Barrowfield se trezi la ora patru. Era singur în casă: mama lui murise cu doi ani în urmă. Se îmbrăcă în grabă și ieși câteva minute mai târziu, ținând un felinar în mână. Era o dimineață răcoroasă de primăvară. În ciuda orei matinale, nu era singurul care se trezise. Luminile se aprinseseră în toate colibele sărăcăcioase și sute de lucrători mergeau deja pe străzile întunecate, îndreptându-se spre ateliere.

Amos observă doi bărbați care stăteau de pază în fața sediului miliției și gândi, cu amărăciune, că pânza roșie a uniformelor lor fusese țesută de Hornbeam.

Kingsbridge își pierduse aura de prosperitate. Oamenii nu-și puteau permite să-și revopsească ușile din față sau să repare panourile de sticlă stricate. Unele magazine dăduseră faliment și altele aveau vitrine mohorâte și stocuri mici de mărfuri. Proprietarii de magazine cumpărau ceea ce era mai ieftin, nu ceea ce era mai bun. Pentru hainele de calitate bună, în care se specializase Amos, cererea era slabă.

Era din cauza războiului. O coaliție formată din Marea Britanie, Rusia, Imperiul Otoman și Regatul Neapolelui ataca imperiul francez în cea mai mare parte a Europei și în Orientul Mijlociu, fără a avea prea multe victorii. Francezii sufereau și ei câte o înfrângere ocazională, dar își reveneau întotdeauna. „De dragul acestui război inutil, gândi Amos, noi toți ne chinuim să ne asigurăm cele necesare supraviețuirii." Și lucrătorii doar deveneau mai furioși.

Lumina lunii strălucea peste unduirile apei. El traversă podul spre Insula Leproșilor. Observă că la spitalul Caris erau lumini. A doua deschidere a podului îl duse în suburbia numită Loversfield (Câmpul Îndrăgostiților). Acolo urmă drumul spre stânga.

Pe malul râului, Hornbeam construise șiruri lungi de case, una lângă alta și spate în spate, cu o pompă de apă și o toaletă în mijlocul fiecărei străzi. Casele erau închiriate lucrătorilor care munceau în atelierele din apropiere.

În ţinutul deluros de la nord şi est de oraş, râul şi afluenţii săi curgeau suficient de repede ca să acţioneze roţile morilor şi, în acelaşi timp, să furnizeze suficientă apă pentru piuă şi pentru vopsitorii. Aici nu era în plan nicio stradă: clădirile, iazurile pentru ateliere şi gaterele erau amplasate oriunde curgea râul.

El porni în amonte, spre atelierul său. Salutându-l din cap pe paznicul adormit, el descuie uşa şi intră. Aprindea felinarele când sosi Hamish Law, cu cizme de călărie şi o pelerină lungă, albastră.

Acum Hamish îndeplinea rolul pe care îl avusese şi Amos înainte de moartea tatălui său: făcea turul satelor şi îi vizita pe lucrătorii din colibe. Hamish era întotdeauna bine îmbrăcat şi în munca lui se arăta prietenos cu oamenii. Oricum, deşi avea o fire bună, el era de asemenea suficient de dur ca să facă faţă golanilor de pe drumuri. Pe scurt, era o versiune mai tânără a lui Amos.

Împreună încărcară caii de povară şi discutară despre locurile pe care trebuia să le viziteze Hamish astăzi şi despre lucrătorii cu care trebuia să trateze. O bună parte a procesului de tors avea loc la moară, pe maşini, aşa că erau mai puţini torcători manuali de vizitat; dar ţesutul încă era o îndeletnicire manuală şi ţesătorii lucrau fie de acasă, fie în ateliere.

– Ar fi mai bine să-i avertizezi că s-ar putea să nu aibă de lucru săptămâna viitoare, îi spuse Amos lui Hamish. Nu am comenzi noi şi nu-mi pot permite să ţin pe stoc pânza.

– Poate că va apărea ceva în următoarele câteva zile, spuse Hamish optimist.

– Putem să sperăm.

Lucrătorii începură să sosească, mâncând pâine şi bând o bere slabă din căni de lut, pălăvrăgind ca rândunicile dimineaţa. Întotdeauna aveau destule subiecte despre care să discute. Munceau atât de greu şi de mult timp, încât lui Amos i se părea un miracol că mai aveau atâta energie să vorbească.

La ora cinci începu lucrul. Ciocanele de la piuă bubuiau, torcătoarele loveau şi se învârteau şi războaiele de ţesut clănţăneau în timp ce ţesătorii aruncau suveicile de la stânga spre dreapta şi apoi înapoi. Bubuitul şi clănţănitul erau ca o melodie pentru Amos. Pânza era confecţionată ca să le ţină oamenilor de cald, salariile erau obţinute ca să-şi poată hrăni familiile, iar profiturile se acumulau ca să menţină întreaga afacere în funcţiune. Dar curând, îngrijorările reveniră.

El o căută pe Sal Box, care era reprezentanta neoficială a forţei de muncă. Arăta bine, în ciuda vremurilor grele prin care trecuse. Căsătoria i se potrivea, deşi bărbatul ei, Jarge, i se părea un pic cam golan lui Amos.

Maşinile de tors erau acţionate acum de puterea apei, aşa că torcătorii nu mai trebuiau să învârtă roţile manual. Asta însemna că un torcător experimentat, cum era Sal, putea să supravegheze trei maşini în acelaşi timp.

Trebuiră să ridice vocile ca să poată acoperi zgomotul.

– Nu am nimic de lucru pentru săptămâna viitoare, spuse el. Doar dacă nu fac o vânzare în ultima clipă.

– Trebuie să obţii comenzile militare, spuse Sal. Acolo sunt toţi banii.

Mulţi ţesători s-ar simţi jigniţi să primească sfaturi de la lucrătorii lor, dar nu şi Amos. Lui îi plăcea să ştie ce gândeau ei. Tocmai aflase ceva important: ei îşi închipuiau că el nu licitase pentru contractele cu miliţia din Shiring. Acum avea ocazia să îndrepte lucrurile.

– Să nu crezi că n-am încercat, spuse el. Dar Will Riddick îi dă toate comenzile socrului său.

Faţa ei se întunecă.

– Acel Will Riddick ar trebui spânzurat.

– Este imposibil de pătruns în afacerea aia.

– Nu este corect.

– Crezi că nu ştiu?

– Sunt multe lucruri care nu sunt corecte în ţara asta.

Amos spuse grăbit:

– Dar oricine care spune aşa ceva poate să fie acuzat de trădare.

Sal îşi strânse buzele într-o expresie de dezaprobare.

Amos observă că Kit nu era împreună cu Sal.

– Unde este băiatul tău?

– S-a dus să o ajute pe Jenny Jenkins.

Amos privi prin sală. Una dintre maşinile de tors se oprise şi Kit era aplecat deasupra ei, cu capul său roşcat aproape de maşină. Amos traversă încăperea ca să afle ce se întâmplă.

Kit avea paisprezece ani, dar părea încă un copil, cu voce subţire şi fără nicio urmă de barbă.

– Ce faci aici? îl întrebă Amos.

Kit păru emoţionat, temându-se că avea să fie certat.

– Strâng un fus, domnule Barrowfield, cu unghia degetului mare, dar se va slăbi din nou. Sper că n-am făcut nimic greşit.

– Nu, băiete, nu-ţi face griji. Dar asta nu e chiar treaba ta, nu-i aşa?

– Nu, domnule, dar femeia m-a rugat.

Jenny spuse:

– Este adevărat, domnule Barrowfield. Kit este atât de descurcăreț cu mașinile, încât toate ne ducem la el când ceva merge prost și el, de obicei, rezolvă problema într-o clipă.

Amos se întoarse spre Kit.

– Cum ai ajuns să fii atât de priceput la asta?

– Am lucrat aici de pe vremea când aveam doar șase ani, așa că presupun că eu cunosc mașinile, domnule.

Amos își aminti că Kit fusese întotdeauna fascinat de mașinării.

Kit adăugă:

– Dar m-aș putea descurca mult mai bine dacă aș avea o șurubelniță, în loc să-mi folosesc unghia degetului mare.

– Sunt convins că ai putea, spuse Amos gânditor.

În mod normal, lucrătorii își reparau singuri mașinile, ceea ce le lua adesea mult timp pentru probleme simple. Un specialist care să facă treaba asta ar putea economisi timp și ar crește producția.

Amos îl studie pe acest mic inginer și luă în considerare să transforme această activitate într-o slujbă oficială. Îi plăcea să recompenseze oamenii care făceau mai mult decât era strict necesar: îi încuraja pe ceilalți. Îi va oferi lui Kit un titlu și un salariu săptămânal, se hotărî el. Nu prea își putea permite să fie generos, dar câțiva șilingi nu vor conta prea mult.

Mai întâi ar fi fost bine să rezolve treaba cu Sal. Nu credea că avea să obiecteze, dar cu ea era mai bine să fie sigur. Se întoarse la postul ei de lucru.

– Kit chiar este foarte deștept, spuse el.

Sal străluci de mândrie.

– Ca să spun adevărul, domnule Barrowfield, întotdeauna am crezut că este destinat pentru ceva măreț.

– Ei bine, asta nu este foarte măreț, dar mă gândesc să-l fac depanator – un om de întreținere cu normă întreagă.

Ea zise cu bucurie în voce:

– Foarte amabil din partea ta, domnule.

– N-ar fi decât o recunoaștere pentru ceva ce se întâmplă deja.

– E adevărat.

– Îl voi plăti cu cinci șilingi pe săptămână.

Sal fu uluită.

– Foarte frumos din partea ta, domnule Barrowfield.

– Îmi place să plătesc oamenii după cum merită – atunci când pot. El îi studie expresia și observă ușurare pe fața ei. Câțiva șilingi suplimentari vor conta foarte mult pentru bugetul ei săptămânal.

El spuse:

– Dacă va trebui să închid moara săptămâna viitoare, el poate veni să-și arunce un ochi la toate mașinile, în timp ce sunt oprite. E întotdeauna mai bine să previi decât să repari. E în regulă?

– Da, domnule. Îi voi spune.

– Bine, spuse Amos. Îi voi cumpăra o șurubelniță.

* * *

Hornbeam îl duse pe fiul său, Howard, să vadă noua sa moară.

Howard făcuse un copil, de când se căsătorise, cu trei ani în urmă. Soția lui, Bel, născuse un băiat și ei îl numiseră Joseph, după bunicul lui, ceea ce-i făcu plăcere lui Hornbeam mai mult decât se așteptase.

– Atâta vreme cât n-o să-i spui niciodată Joey, zise Hornbeam. Urăsc numele Joey. Cheamă-l Joe, pe scurt, dacă chiar trebuie. Lui nu-i păsa dacă i se amintea despre vremurile în care fusese un copil sfrijit, care scormonea prin grămezile de gunoaie din Londra și numele lui fusese Joey. Dar nu avea nevoie să-și explice sentimentele. Familia lui avea să facă ceea ce spunea el, fără să-l întrebe.

Joe avea acum aproape doi ani și părea mai mare decât vârsta lui – creștea înalt, la fel ca Hornbeam însuși. Și nu va fi strigat Joey.

Și marea avere a lui Hornbeam va fi trecută către cea de a treia generație. Era un fel de nemurire.

Deborah și Will Riddick nu aveau copii, deocamdată, dar era prea devreme ca să renunțe la speranța de a avea nepoți și de la ei.

Noua moară era în stadiul de finisare, amplasată fiind pe locul unde fusese înainte o cocină de porci. Hornbeam și Howard străbătură câmpul noroios, plin de urme adâncite ale roților de căruțe. Constructorii aduși de la Combe ridicaseră corturi, făcuseră focuri și săpaseră latrine peste tot. Această moară le va înlocui pe cele trei existente ale lui Hornbeam.

– Va fi dedicată în întregime producției de pânză pentru uniforme, spuse Hornbeam. Nu doar pentru miliția din Shiring și pentru regimentul de infanterie 107 din Kingsbridge, ci și pentru zeci de alți clienți importanți.

Moara nu se afla lângă râu, ci în apropierea unui pârâu mic, pentru că mașinile nu aveau să fie acționate de apă. El ținuse totul secret, nu spusese nici măcar familiei sale, dar devenise imposibil să mai ascundă lucrările care se desfășurau și se hotărâse să lase veștile să se răspândească. Howard era informat înaintea oricui altcuiva.

– Aceasta va fi prima moară cu abur din Kingsbridge, spuse Hornbeam cu mândrie.

– Abur! spuse Howard.

Aburul era mai stabil decât râul, a cărui forță varia de la o zi la alta, și avea o putere mai mare decât a unui cal sau a unui bou. Și acum era utilizat în sute de mori de bumbac, în special în nordul Angliei. Kingsbridge se adaptase mai încet schimbărilor, dar acum se modernizase cu noile tehnologii.

Cei doi intrară în interior. Era grozavă: singura clădire din oraș mai mare decât asta era catedrala.

Lucrătorii văruiau în alb pereții și curățau ferestrele ca să strălucească – în ateliere era nevoie de multă lumină. Se purtau discuții aprinse, peste spații vaste, iar unii cântau în timp ce munceau. Bărbații de la Combe nu știau cine era Hornbeam. Dacă ar fi știut, ar fi rămas tăcuți în timp ce trecea pe lângă ei. De data asta nu-l deranjă această lipsă de respect. Era prea încântat de clădirea lui.

Îi arătă lui Howard cuptorul pentru ars cărbune, care avea dimensiunile unei colibe mici. Sub el se afla un boiler construit la aceeași scară. Lângă ele se înălța un cilindru, la fel de înalt ca însuși Hornbeam, care acționa o roată care, la rândul ei, era conectată la manivelă.

– Manivela transmite forța în orice parte a morii, spuse Hornbeam. Acum urmează-mă la etaj!

El îl conduse sus.

– Asta este camera de țesut.

Aceasta conținea zeci de războaie de țesut, așezate în patru șiruri paralele.

– Vezi arborii care trec pe toată lungimea tavanului? Aceștia sunt conectați la războaiele de țesut prin curele de transmisie. Când arborele se învârte, cureaua acționează războiul de țesut ca să realizeze cele trei activități ale țesutului: unu, ridică fiecare al doilea fir din urzeală ca să deschidă „șopronul" ca pe gura unui crocodil; doi, trece suveica prin „șopron", de parcă ar trece printre dinții crocodilului; și trei, presează firele puternic în gâtul „șopronului", mișcare care se numește bătaie. Apoi repetă procesul în sens invers, completând țesătura.

– Este fantastic, spuse Howard.

– Dar asta nu se poate face cu forța apei. Un război de țesut mecanic necesită o forță precisă și constantă, o sută două zeci de rotații pe minut, plus sau minus cinci. Altfel suveica se poate mișca prea repede sau deloc. Râul nu poate furniza o forță atât de precisă și constantă, dar aburul poate.

– Vom mai avea nevoie de *vreun* lucrător?

– Da. Dar unul singur se poate descurca bine cu trei sau patru războaie mecanice în același timp, așa mi s-a spus – uneori mai multe, în funcție de persoană. Nu vom avea nevoie de mai mult de un sfert din actuala noastră forță de muncă.

– Îmi pot imagina asta, spuse Howard. Toate aceste războaie lucrând singure, făcând bani toată ziua, cu doar o mână de oameni care să le supravegheze.

Hornbeam era încântat, dar și îngrijorat. Când va fi terminată, moara va fi utilizat toți banii pe care-i economisise în ultimii douăzeci de ani, plus un împrumut substanțial de la banca Thomson's Kingsbridge. Era încrezător că va face profituri: judecata lui în afaceri se dovedise corectă de multe ori. Și avea semnate contractele militare pentru pânză. Chiar și așa, nu exista afacere fără riscuri.

Howard gândea cam în aceiași termeni.

– Ce se întâmplă dacă se face pace? spuse el.

– Nu e probabil, spuse Hornbeam. Războiul ăsta ține de șase ani și nu există niciun semn că se apropie de sfârșit.

Pe drumul de întoarcere trecură prin cartierul de case pe care îl construiseră pentru lucrători. Pe străzile ocupate se înălțau grămezi mari de gunoaie și mizerii. Hornbeam spuse:

– Oamenii ăștia sunt mizerabili.

Howard spuse:

– Este vina noastră, cu adevărat.

Hornbeam spuse indignat:

– Cum poate să fie vina noastră că oamenii trăiesc în mizerie?

Howard tremură, dar, de data asta, își susținu cauza.

– Astea sunt case lipite unele de altele. Nu au curți.

– A, da, uitasem detaliul ăsta. Ne economisește o mulțime de bani.

– Dar nu există niciun loc în care oamenii să pună resturile, decât în stradă.

– Hm...

Constructorii terminau o stradă nouă. Howard spuse:

– Am fost abordat de trei persoane care vor să deschidă magazine aici.

– Dar avem propriile noastre magazine și acestea fac profituri bune.

– Lucrătorii spun că magazinele noastre cer prețuri mai mari. Unii dintre ei preferă să meargă în centrul orașului, mai degrabă decât să plătească mai mult.

– De ce am invita competiția și să ne reducem profiturile?

Howard ridică din umeri.

– Fără niciun motiv, cu adevărat.

– Nu, spuse Hornbeam. Lasă-i să plătească sau să meargă pe jos.

* * *

Târgul de mai se ținea pe o pășune, din apropierea unei păduri de la marginea orașului. Amos privea dansul pe sfoară, un spectacol în care o femeie tânără, în haine strâmte, își arăta priceperea pe o funie aflată la trei metri deasupra solului, când Jane, acum vicontesă de Northwood, îi distrase atenția. Ea avea o siluetă mai frumoasă decât a dansatoarei de pe funie. Purta o pălărie de paie, împodobită cu panglici și flori și ducea o mică umbrelă – care era ultimul moft. Arăta extraordinar de drăguță.

Amos se întrebă dacă nu cumva era ceva în neregulă cu el. Era destul de sigur că nu era normal ca un bărbat tânăr să fie obsedat timp de șapte ani de o sîngură femeie care, evident, nu-i răspundea la dragoste.

Jane îl luă de braț și se plimbară în jur împreună, bucurându-se de soarele de primăvară, privind la standurile cu mâncare și la barurile cu bere, prefăcându-se că nu văd prostituatele.

Se opriră să privească o trupă de acrobați și el o întrebă cum o mai ducea. Întrebarea convențională provocă un răspuns neașteptat de nevinovat.

– Abia dacă îl mai văd pe Henry! spuse ea. Își petrece tot timpul cu miliția, antrenându-i și punându-i să exerseze și mai știu eu ce. Ei, de fapt, nu luptă niciodată. Nu înțeleg rostul.

– Ei trebuie să-și apere țara natală și, prin urmare, să permită mobilizarea armatei regulate ca să poată lupta în străinătate.

Ea nu-și dorea explicațiile lui.

– El insistă ca eu să locuiesc la Earlscastle, unde nu se întâmplă niciodată nimic. Îl văd mai des pe tatăl lui decât pe el! I-ar prinde foarte bine dacă aș avea o aventură.

Amos aruncă o privire în jur, de teamă că cineva ar fi putut să audă acest comentariu foarte nedemn de o doamnă, dar, din fericire, nu se afla nimeni prin preajmă.

Se deplasară la ringul de box, unde un boxer numit Pegleg Punch oferea o liră oricui putea să-l doboare la pământ. În ciuda dizabilității sale – avea un picior de lemn – bărbatul arăta înfricoșător, cu umeri uriași și cu nasul spart și cu cicatrice pe brațe.

– Nu m-aș lua de el nici pentru cincizeci de lire, spuse Amos.

– Mă bucur să aud asta, spuse Jane.

Mungo Landsman, unul dintre durii care își pierdeau vremea pe la Slaughterhouse, plăti un șiling. El era un tip masiv, cu aspect rău și sări în ring, dornic de luptă. Înainte ca el să-și poată ridica pumnii, Pegleg se apropie de el și îl lovi peste cap și corp atât de rapid încât era greu să urmărești loviturile. Când flăcăul căzu pe jos, Pegleg îl lovi cu piciorul său de lemn și mulțimea aclamă. Pegleg rânji, arătând că-și pierduse majoritatea dinților.

Amos și Jane se îndepărtară. Amos se întrebă ce ar fi trebuit să facă o femeie precum Jane cu timpul ei, după ce se mărita cu un bărbat bogat și ocupat.

– Mă gândesc că ți-ai dori să ai copii, spuse el.

– Este datoria mea să aduc pe lume un moștenitor, spuse ea. Oricum, problema este academică. Nu prea sunt șanse la un copil, având în vedere cât de puțin timp petrecem împreună, eu și Henry.

Amos se gândi o clipă. Jane obținuse ceea ce-și dorise, căsătoria cu Henry. Oamenii spuseseră că el nu se va însura niciodată cu cineva aflat mult sub nivelul lui pe scara socială. Pentru el fusese aranjată o căsătorie mult mai potrivită și trebuie să fi existat o opoziție serioasă din partea tatălui său, atunci când se hotărâse să respingă acel plan. Ea depășise toate obstacolele. Dar asta nu o făcuse să fie fericită.

Ajunseră la o tarabă la care Sport Culliver, care purta o pălărie înaltă, roșie, vindea vin de Madeira la pahar. Treceau pe alături, când el o strigă pe Jane.

– Doamna mea vicontesă, nu beți vin de Madeira obișnuit, acesta este pentru oamenii de rând. Am o marcă specială pentru tine.

El se apleca și scoase o sticlă de sub masă.

– Acesta este cel mai bun vin de Madeira care s-a făcut vreodată.

Jane îi spuse lui Amos:

– Cred că mi-ar plăcea un pahar.

Amos îi spuse lui Culliver:

– Două, te rog, Sport.

Culliver turnă două pahare mari și le dădu. Când Jane sorbi din al ei, el spuse:

– Doi șilingi, atunci, te rog, domnule Barrowfield.

Amos spuse:

– Ce-ai pus în el, praf de aur?

– Ți-am spus că este cel mai bun.

Amos plăti, apoi gustă. Vinul era în regulă, dar nu era cel mai bun. El rânji spre Sport.

– Dacă vei dori vreodată o slujbă de vânzător de pânză, vino la mine, spuse el.

– Foarte amabil din partea ta, domnule Barrowfield, dar voi rămâne la ceea ce mă pricep.

Amos aprobă din cap. Comerțul cu pânză nu era pentru Culliver. Se câștigau mult mai mulți bani din băutură, jocuri de noroc și prostituție.

Își terminară paharele și se îndepărtară de tarabă, urmând o cărare spre pădure. Jane se întoarse și îi vorbi unei femei tinere din spatele lor. Amos înțelese că fata îi urmase, fără îndoială, în calitate de însoțitoare. Jane spuse:

– Sukey, mi-e puțin frig, vrei să-mi aduci ceva de învelit de la trăsură?

– Da, doamna mea, spuse Sukey.

Jane și Amos se plimbară fără asistență.

– Ei bine, cel puțin acum poți să cumperi toate hainele pe care ți le dorești. Arăți minunat astăzi, spuse Amos.

– Am camere pline da haine, dar unde aș putea să le port? Evenimentul ăsta plicticos – târgul de mai din Kingsbridge – este cel mai captivant eveniment social la care am participat de luni de zile. Mă așteptam ca Henry să mă ducă la petreceri la Londra. Ha! N-am făcut niciodată măcar o excursie la Londra. El este prea ocupat... cu miliția, desigur.

Northwood considera probabil că Jane avea origini prea modeste pentru a se întâlni cu prietenii săi aristocrați, gândi Amos, dar nu spuse asta.

– Tu și cu el trebuie să aveți totuși o viață socială!

– Petreceri cu ofițeri – și neveste de ofițeri, spuse ea, disprețuitoare. Nu m-a prezentat niciodată cuiva măcar pe departe înrudit cu familia regală.

Asta tindea să-i confirme suspiciunea.

Jane nu fusese crescută să prețuiască înaintarea pe scara socială. Tatăl ei renunțase la un post clerical, în favoarea unuia de pastor metodist. Ea abandonase valorile pe care le învățase de la Charles Midwinter.

– Tânjești numai după lucruri greșite, spuse Amos.

Jane nu își însuși critica.

– Și tu? spuse ea cu vioiciune. Tu ce faci cu viața ta? Te devotezi afacerii tale. Trăiești singur. Faci bani, dar nu prea mulți. Care este scopul?

Amos se gândi la asta și îi dădu dreptate. La început, el își dorise să preia afacerea tatălui său, apoi fusese disperat să-i plătească datoria, dar acum, după ce atinsese ambele obiective, încă lucra tot timpul. Totuși, afacerea nu-l copleșea, de fapt îi oferea satisfacție.

– Nu știu, pare lucrul cel mai firesc pe care să-l fac, spuse el.

– Ți s-a tot spus că un bărbat trebuie să muncească din greu. Dar asta nu înseamnă că este și adevărat.

– Este ceva mult mai profund de atât.

Acesta era un lucru pe care el nu-l cântărise prea mult, dar acum, că ea îi pusese întrebarea, începuse să întrevadă răspunsul.

– Vreau să dovedesc că putem avea industrie fără exploatare, spuse el. Și afaceri fără corupție.

– Deci, totul are de-a face cu metodismul.

– Chiar așa? Nu sunt convins că metodiștii dețin monopolul bunătății și onestității.

– Tu crezi că eu sunt nefericită pentru că m-am căsătorit cu bărbatul nepotrivit.

Asta era o schimbare.

– Nu vreau să te critic…

– Dar am dreptate, nu-i așa?

Amos spuse cu grijă:

– Cu siguranță eu cred că ai fi mai fericită dacă te-ai fi măritat din dragoste.

– Aș fi mai fericită dacă m-aș fi măritat cu tine.

Ea avea talentul de a-l ului cu declarații neașteptate.

– Nu asta am vrut să spun, zise el, defensiv.

– Este adevărat, totuși. L-am vrăjit pe Henry, dar vraja s-a uzat. Tu m-ai iubit cu adevărat. Probabil că încă mă iubești.

El privi în jur, cu speranța că nu se afla nimeni la distanță de la care să-i poată auzi. El realiză că intraseră în pădure și erau singuri.

Ea luă tăcerea lui drept afirmație.

– Așa mă gândeam, spuse ea. Ea se ridică pe vârfurile picioarelor și îl sărută pe buze.

El fu prea surprins ca să facă orice gest. Rămase nemișcat, înghețat, privind-o descumpănit.

Ea îl luă în brațe și își presă trupul de al lui. El îi putea simți respirația, coapsele și burta.

– Suntem singuri, spuse Jane. Sărută-mă cum trebuie, Amos.

El visase cu ochii deschiși la acest moment, de mai multe ori decât putea număra.

Dar se auzi pe sine spunând:

– Nu e corect.

– E la fel de corect ca orice altceva pe lumea asta. Dragă Amos, ştiu că mă iubeşti. Un singur sărut, asta e tot.

Încăpăţânat, el spuse:

– Dar eşti măritată cu Henry.

– La dracu' cu Henry.

El îi prinse încheieturile şi îi îndepărtă mâinile de pe talia lui.

– M-aş simţi îngrozitor de ruşinat, spuse el.

– O, deci acum eu sunt ceva de care să-ţi fie ruşine.

– Doar atunci când îţi trădezi soţul în felul acesta.

Ea se dezlipi de el, se întoarse cu spatele şi se îndepărtă.

Chiar şi acum, când se grăbea furioasă, arăta irezistibil de frumoasă.

El o privi cum pleacă şi îşi spuse: „Ce prost blestemat sunt".

* * *

Într-o seară, la ora opt, când Sal şi Jarge se pregăteau de culcare, Jarge spuse:

– Umblă un zvon că noua moară a lui Hornbeam va avea o maşină cu abur uriaşă, care va acţiona zeci de războaie de ţesut şi că nu va mai avea nevoie de cei mai mulţi dintre noi, ţesătorii, pentru că la noua moară un singur om poate supraveghea patru războaie de ţesut.

Sal spuse:

– Este posibil aşa ceva? Poate un motor cu abur să lucreze ca un om?

– Nu prea văd cum.

Ea se încruntă.

– Auzisem că războaiele de ţesut cu abur sunt folosite în morile de bumbac, sus, în nord.

– Mi se pare greu de crezut, spuse Jarge.

Sal spuse:

– Hai să zicem că ar putea să fie adevărat. Care sunt consecinţele?

– Trei din patru dintre ţesătorii lui Hornbeam îşi vor căuta de lucru. Şi dacă lucrurile sunt aşa cum sunt, s-ar putea să nu găsim de lucru. Dar ce putem face în legătură cu asta?

Sal nu era sigură că avea vreun răspuns. Părea că ea devenise un fel de conducător al lucrătorilor din Kingsbridge, dar ea nu ştia cum se întâmplase asta şi nu se simţea calificată să îndeplinească acest rol.

Jarge spuse războinic:

– În trecut, muncitorii se răzvrăteau împotriva noilor maşini.

– Şi au fost pedepsiţi pentru asta, spuse Sal.

- Asta nu înseamnă că ar trebui să le permitem stăpânilor să ne facă orice doresc.

- Haide să nu ne lăsăm luați de val, spuse Sal, împăciuitoare. Înainte să facem ceva, trebuie să aflăm dacă zvonul este adevărat.

- Cum putem face asta? spuse Jarge.

- Putem merge să aruncăm o privire. Constructorii sunt campați la locul construcției, dar lor nu le pasă cine se perindă pe acolo, atâta timp cât nu producem nicio pagubă.

- În regulă, spuse Jarge.

Sal spuse:

- Vom merge sâmbătă după-amiază.

* * *

Kit nu văzuse niciodată o mașină cu abur, dar auzise despre ele și era fascinat. Cum putea aburul să acționeze o mașină? El înțelegea cum apa curgătoare putea să miște roata unei mori, dar aburul era doar aer, nu-i așa?

După masa de duminică, când el și Sue se pregăteau să meargă la școala de duminică a lui Elsie Mackintosh, mama lui Kit și Jarge se pregătiră să iasă în oraș.

- Unde vă duceți voi doi? o întrebă Kit pe Sal.

- Mergem să aruncăm o privire la noua moară a lui Hornbeam.

- Vin și eu cu voi.

- Nu, nu vii.

- Vreau să văd mașina cu abur.

- Nu poți să vezi tot ce e acolo. Locul este încuiat.

- Atunci, de ce vă duceți?

Sal oftă, așa cum făcea întotdeauna când el avea dreptate și ea se înșela.

- Fă cum ți se spune și du-te la școala de duminică.

El și Sue plecară, dar, imediat ce ieșiră din raza vizuală a casei, Kit spuse:

- Haide să-i urmărim!

Sue nu era așa de îndrăzneață precum Kit.

- Vom da de necaz.

- Nu-mi pasă.

- Ei bine, eu mă duc la școala de duminică.

- La revedere, atunci.

El privi casa de la colțul străzii, se ascunse când ieșiră adulții și apoi porni la mare distanță în urma lor, știind, aproximativ, încotro se îndreptau. Multe familii se plimbau în zona rurală, în căutare de aer proaspăt, duminica

după-amiază, aşa că ei nu băteau la ochi. Vremea era rece, dar soarele străpungea vesel printre nori, din când în când – un avertisment că vara se apropia.

Morile erau tăcute şi, în liniştea duminicii, Kit putea să audă cântecul păsărilor, vântul prin copaci şi chiar curgerea râului.

Pe locul fostei cocine de porci, câţiva constructori jucau un meci de fotbal, cu porţi improvizate, în timp ce alţii priveau. Kit o văzu pe Sal vorbind cu unul dintre ei, care avea o faţă prietenoasă. El presupuse că ea îi spunea că vrea doar să arunce o privire. Bărbatul ridică din umeri, ca şi cum n-ar fi avut importanţă.

Moara cea nouă era lungă şi îngustă şi era construită din acelaşi tip de piatră ca şi catedrala. Kit privi de la distanţă, în timp ce adulţii porniră să ocolească clădirea, privind prin ferestre.

Kit presupuse că ei doreau să intre în interior. La fel şi el. Dar părea că uşile sunt încuiate şi ferestrele de la parter erau închise. Toţi priviră în sus: acolo existau ferestre deschise la etaj. Kit îl auzi pe Jarge spunând:

– Cred că am văzut o scară în spate.

Ei ocoliră clădirea prin partea cea mai îndepărtată de terenul de fotbal. Pe pământ era aşezată o scară, cu treptele pătate cu var. Jarge o ridică şi o sprijini de perete. Ajungea până la ferestrele de la etaj. El se căţără şi Sal se aşeză pe treapta de jos, ca să stabilizeze scara.

Jarge aruncă o privire prin fereastră, pentru un moment, apoi spuse:

– Ei bine, să fiu al naibii.

Sal spuse nerăbdătoare:

– Ce poţi să vezi?

– Războaie de ţesut. Atât de multe încât nu le pot număra.

– Poţi să ajungi înăuntru?

– Deschiderea ferestrei e prea mică; nu încap pe acolo.

Kit apăru din spatele unei stive de cherestea.

– Eu m-aş putea strecura pe acolo, spuse el.

Sal spuse:

– Băiat neascultător! Ar fi trebuit să fii la şcoala de duminică!

Jarge spuse:

– El ar putea să încapă, totuşi. Apoi ar putea să ne deschidă o uşă.

– Ar trebui să-l bat la fund, spuse ea.

Jarge coborî.

– Du-te, atunci, Kit, spuse el. O să ţin eu scara.

Kit urcă şi se căţără prin fereastră. Înăuntru, el se ridică în picioare şi privi în jur, uluit. Nu mai văzuse niciodată atâtea războaie de ţesut într-un singur

loc. El dori să-și dea seama cum funcționau, dar știa că, mai întâi, trebuia să le dea drumul înăuntru adulților. Alergă în jos pe scări și găsi o ușă care era zăvorâtă pe interior, dar nu era încuiată cu cheia. O deschise, se dădu deoparte ca să poată intra Jarge și Sal, apoi închise repede ușa imediat ce intrară ei.

Mașina cu abur se afla aici, la parter.

Kit o studie, uluit de mărimea și de puterea ei evidentă. El identifică enormul cuptor și boilerul de deasupra, unde apa se transforma în abur. O conductă ducea aburul fierbinte într-un cilindru. Era evident că ceva în interiorul cilindrului se mișca în sus și în jos, pentru că partea de sus a cilindrului era conectată la unul dintre capetele unei grinzi, care arăta ca o balanță gigantică, pentru cântărirea lucrurilor. Dacă la capătul acesta grinda se ridica și cobora, la celălalt capăt cobora și se ridica și, făcând asta, învârtea roata gigantică.

De aici mai departe, aceasta funcționa ca o roată de moară, presupuse el.

Partea uimitoare era faptul că aburul era suficient de puternic să miște mecanismul greu, construit din lemn și metal.

Sal și Jarge urcară scările și Kit îi urmă. La etaj se aflau patru șiruri de războaie de țesut, toate strălucind de noi, încă neîncărcate cu fir. Mașina cu aburi trebuia să învârtă arborele uriaș care mergea de-a lungul tavanului, își dădu seama Kit; și arborele era conectat la fiecare război prin curele de transmisie.

Jarge era nedumerit.

– Pur și simplu nu înțeleg, spuse el, scărpinându-se în cap prin pălărie.

Kit spuse:

– Trage de cureaua aia și vezi ce se întâmplă.

Jarge păru să se îndoiască, dar spuse:

– În regulă.

La început nu se întâmplă nimic.

Apoi se auzi un clinchet puternic dinspre războiul de țesut și unul dintre piepteni se ridică. Dacă firul ar fi fost desfășurat la locul lui, pieptenul ar fi ridicat fiecare al doilea fir, formând un spațiu sau „șopron".

Apoi se auzi un bang, când suveica zburătoare sări dintr-o parte a războiului în cealaltă.

Kit putu să vadă mecanismul din spate, un sistem de roți dințate și axuri care dirijau mișcarea spre următoarea sarcină.

Jarge fu uluit.

– Totul se întâmplă, dar fără niciun țesător!

Încă un bang și bătătorul apăsă șopronul într-o mișcare care împingea firul, adânc, într-un spațiu în formă de V.

Cu încă un trosnet puternic, un pieptăn coborî și celălalt se înălță, pentru a ridica celelalte fire. Suveica zbură înapoi în poziția inițială și bătătorul lovi din nou.

Procesul începu din nou.

Jarge spuse:

– Ei bine, de unde știe ce să facă mai departe? În tonul său se simți o notă de teamă superstițioasă când adăugă: Trebuie să fie un drăcușor care lucrează în mașină.

– Este un mecanism, spuse Kit. Asemănător cu cel de la ceas.

– Ca la ceas, murmură Jarge. N-am înțeles niciodată, cu adevărat, ceasurile.

Kit era uluit pentru alt motiv.

– Toate aceste războaie de țesut vor lucra împreună – acționate de mașina cu abur!

– Aici este ceva mai mult decât abur, spuse Jarge și păru temător.

Sal spuse:

– Aș paria că nu pot să facă o pânză bună, netedă.

Kit observase că lucrătorii spuneau întotdeauna că Satan se afla în mașinării și nu va face niciodată o treabă la fel de bună ca un meseriaș. El credea că ei se înșală.

Sal spuse gânditoare:

– Hornbeam poate că este un diavol rău, dar el nu-și risipește niciodată banii. Dacă mașinile astea funcționează...

– Dacă mașinile astea funcționează, spuse Jarge, ce rost va mai avea să fii țesător?

– Așa ceva nu poate fi permis, spuse Sal, murmurând aproape pentru sine. Dar ce putem face?

Jarge spuse:

– Zdrobim mașinile. Sunt destui țesători, aproape o sută, care lucrează pentru Hornbeam. Dacă toți vin aici cu ciocane, cine o să-i poată opri?

„Atunci toți vor fi deportați în Australia, la fel ca Joanie", gândi Kit.

– Știi ce? spuse Sal. Aș vrea să-i spun lui Spade despre asta și să vedem ce are el de spus.

Kit gândi: „Și Spade va avea o idee mai bună decât să zdrobim totul".

* * *

Sal îl trimise pe Kit la școala de duminică.

– Vei ajunge la timp pentru supă, spuse ea.

Discuția cu Spade va fi despre cum să acționeze împotriva stăpânilor și ea nu-și dorea ca un copil să asiste la asta. Kit era un flăcău isteț, dar era prea tânăr ca să i se încredințeze secrete.

Spade tocmai termina de mâncat și pe masă se aflau pâine și brânză. El le spuse vizitatorilor săi să se servească și Jarge se înfipse în mâncare. Sal rezumă ceea ce tocmai văzuseră la moară.

- Auzisem zvonuri, spuse Spade, după ce ea terminase. Acum știu că sunt adevărate.

- Întrebarea este ce ar trebui să facem în legătură cu asta? spuse Sal.

Vorbind cu gura plină de pâine și brânză, Jarge spuse din nou:

- Zdrobim mașinile.

Spade aprobă din cap.

- Asta este măsura de ultimă instanță.

- Ei bine, atunci ce?

- Ați putea înființa un sindicat - o „asociere" a muncitorilor.

Sal aprobă din cap. Se gândise și ea în această direcție, dar foarte vag, pentru că nu era prea sigură ce anume era sau ce făcea un sindicat.

Jarge puse întrebarea:

- Cum ar putea să ajute asta?

- În primul rând, înseamnă că toți lucrătorii acționează împreună, ceea ce-i face mai puternici decât ar fi ca indivizi.

Sal nu se mai gândise la asta până atunci, dar părea evidentă, de îndată ce fusese rostită.

- Și apoi?

- Vom vedea dacă stăpânul va discuta cu voi. Să înțelegeți cât este de hotărât.

- Și dacă insistă cu planul lui?

- Ce va face Hornbeam dacă, într-o zi, niciunul dintre lucrătorii săi nu va apărea la lucru?

Jarge spuse:

- O grevă! Îmi place ideea.

Spade spuse:

- Se întâmplă adesea, în alte părți ale țării.

Sal aprobă încet.

- Cum supraviețuiesc greviștii fără salarii?

- Va trebui să adunați bani de la alți lucrători ca să-i ajutați. Adunați jumătăți de penny și parale în piață. Dar nu este ușor. Țesătorii vor trebui să-și strângă curelele.

– Şi Hornbeam nu va mai face profituri.

– Va pierde bani în fiecare zi. Am auzit că a luat un împrumut mare de la banca Thomson pentru noua lui moară – amintiţi-vă că el plăteşte dobândă pentru asta.

– Chiar şi aşa, spuse Sal, ţesătorii vor face foamea înaintea lui Hornbeam.

Jarge spuse:

– *Atunci* zdrobim maşinile.

– E ca la război, spuse Spade. La început, ambele părţi se aşteaptă să câştige. Una dintre ele se înşală.

Sal spuse:

– Dacă ar fi să facem asta, care ar fi primul pas?

– Vorbiţi cu ceilalţi ţesători, spuse Spade. Aflaţi dacă au destulă vână pentru o luptă. Dacă voi credeţi că aveţi suficient sprijin, rezervaţi o sală şi convocaţi o întrunire. Tu ştii cum să organizezi aşa ceva, Sal.

„Presupun că ştiu, gândi Sal. Nu că aş avea prea mult timp liber, după ce lucrez paisprezece ore pe zi, am grijă de doi copii." Dar ştia că nu putea să refuze această provocare. Timp de prea multă vreme ea fusese revoltată pentru felul în care ea şi oamenii asemenea ei erau trataţi în această ţară. Acum avea o şansă sa facă ceva în legătură cu asta. Nu putea să refuze.

Oamenii care doar vorbesc nu vor schimba niciodată lumea. Anglia se schimbase în trecut, își aminti ea că-i spusese tatăl ei – de la catolici la protestanţi, de la monarhie absolută la domnia parlamentului – şi se va schimba din nou dacă oamenii ca ea vor insista pentru asta.

– Da, spuse ea. Ştiu cum să organizez aşa ceva.

* * *

Spade o îndrăgea pe sora lui, Kate, dar nu într-atât încât să locuiască împreună cu ea. Ea împărţea casa cu Becca, iar Spade avea camera lui în atelier. Ei trăiau vieţi separate, dar, chiar şi aşa, relaţia lor era intimă. Îşi cunoşteau unul altuia secretele.

Marţi dimineaţă, la ora unsprezece, el intră în casă prin intrarea din spate. Rămase în picioare, pentru un moment, în uşa magazinului, ascultând. Putea să audă voci. Kate și Becca se certau adesea, dar, chiar acum, discuţia lor părea calmă. Nu reuși să audă o a treia voce, semn că nu aveau niciun client. El bătu la uşă şi privi înăuntru.

– E liber? spuse el.

– E liber, îi răspunse Kate, cu un zâmbet.

El închise uşa şi urcă scările. Ajuns sus, se întoarse şi intră într-una dintre camerele de probă.

Arabella era întinsă pe pat.

Era dezbrăcată.

„Cât sunt de norocos", gândi el.

El închise uşa şi o încuie, apoi se întoarse şi îi zâmbi.

– Mi-aş dori să am o pictură cu tine astfel, spuse el.

– Cerule, nu!

Se aşeză pe un scaun şi îşi scoase cizmele.

– Aş putea să o pictez chiar eu. Obişnuiam să desenez când eram copil.

– Şi ce se întâmplă dacă vede cineva pictura? Vestea s-ar răspândi prin oraş ca fulgerul.

– Aş ascunde-o într-un loc secret, aş scoate-o noaptea şi aş privi-o la lumina lumânărilor.

Spade îşi scoase haina, vesta şi pantalonii.

– Ţie nu ţi-ar plăcea o pictură cu mine?

– Nu, mulţumesc. Eu vreau realitatea.

– N-am fost niciodată un băiat drăguţ.

– Ceea ce simt îmi place la tine.

– Deci vrei o sculptură?

– O statuie în mărime naturală, completă, cu toate detaliile.

– Ca statuia aceea faimoasă italiană?

– Te referi la *David*, al lui Michelangelo?

– Dacă spui tu...

– Absolut, nu. Are o puţulică micuţă, toată zbârcită.

– Poate că modelului îi era frig.

– Statuia mea ar trebui să aibă o mătărângă mare şi groasă.

– Şi unde ai vrea să ascunzi această operă de artă?

– Sub patul meu, desigur. Apoi aş scoate-o, cum vrei tu cu pictura.

– Şi ce ai face în timp ce te-ai uita la ea?

Ea îşi puse palma între picioare şi se mângâie, cu părul ei roşcat ivindu-se printre degete.

– Asta.

El se întinse lângă ea.

– Din fericire, în dimineaţa asta avem realitatea.

– O, da, spuse ea şi se rostogoli deasupra lui.

Deveniseră amanţi încă din noaptea balului curţii juraţilor, din urmă cu trei ani. Atelierul lui Kate era locul lor obişnuit de întâlnire. Erau îndrăgostiţi, dar nu se puteau căsători, aşa că se bucurau de orice clipă de fericire puteau avea. Spade simţea un fel de vinovăţie. El nu putea crede că Dumnezeu le

dăruise copiilor săi dorințe sexuale copleșitoare, ca apoi să îi tortureze cu frustrare. Cât despre Arabella, ea părea să nu se gândească la păcat.

Se purtau discret. Rămăseseră nedescoperiți atâta timp și Spade gândea că probabil ar putea să continue cu infidelitatea.

După aceea, în timp ce stăteau întinși pe spate, unul lângă altul, gâfâind, ea îi spuse:

– Știi, n-am fost niciodată în felul acesta. Felul în care vorbesc cu tine... lucrurile pe care le fac.

– Te-ai surprins pe tine însăți. Dar și ea îl surprinsese pe el. El era mai tânăr și dintr-o clasă inferioară, iar ea era măritată.

El întrebă:

– De unde ai învățat cuvintele astea?

– De la alte fete, când eram tinere. Dar nu le-am spus niciodată unui bărbat, până la tine. Mă simt de parcă mi-aș fi petrecut viața în închisoare, apoi tu m-ai eliberat.

– Mă bucur că am făcut-o.

Ea deveni mai serioasă.

– Am ceva să-ți spun.

– Vești bune sau rele?

– Rele, presupun, deși nu mă pot convinge să-mi pară rău pentru asta.

– Interesant!

– Sunt însărcinată.

– Dumnezeule!

– Mă gândisem că sunt prea bătrână. E în regulă, poți să o spui. M-am gândit și eu. Am patruzeci și cinci de ani.

Ea avea dreptate – el își imaginase că ea depășise faza în care putea concepe; dar femeile nu sunt toate la fel.

Arabella spuse:

– Ești furios?

– Sigur că nu.

– Atunci ce e?

– Să nu te simți jignită.

– Voi încerca.

– Sunt fericit... mai fericit decât pot să exprim. Sunt copleșit de bucurie.

Ea fu surprinsă.

– Serios? De ce?

– Timp de șaisprezece ani am trăit cu tristețea că singurul meu copil a murit chiar înainte să se nască. Acum, Dumnezeu îmi dă încă o șansă să fiu tată. Sunt emoționat.

Ea își puse brațele în jurul lui și îl îmbrățișă.

– Sunt atât de bucuroasă.

Spade se bucură de starea de fericire cât putu de mult, dar ei trebuiau să înfrunte dificultățile care se întrevedeau.

– Nu vreau ca tu să dai de necaz, spuse el.

– Nu cred că se va întâmpla așa ceva. Oamenii vor fi prea ocupați ca să vorbească despre vârsta mea, ca să se mai întrebe cine este tatăl. Expresia ei arăta că era mai îngrijorată decât dorea să arate.

– Ce îi vei spune episcopului? întrebă el. Tu și cu el nu...

– Nu, de cel puțin zece ani.

– Presupun că ai putea face să se întâmple...

Ea păru dezgustată.

– Nu sunt nici măcar convinsă că el mai este în stare să o facă, după atâta timp.

– Atunci...

– Nu știu. El observă că ea se temea.

– Va trebui să-i spui ceva.

– Da, spuse ea, întunecată. Presupun că va trebui.

* * *

O săptămână mai târziu, la Bell, Sal și Jarge se așezară alături de Spade. Spade spuse:

– Hornbeam vrea să vă vadă – pe amândoi.

– De ce pe mine? întrebă Sal. Eu nu ameninț cu greva.

– Hornbeam are întotdeauna spioni, așa că el știe că-l ajuți pe Jarge. Și ginerele lui Hornbeam, Will Riddick, l-a convins că tu ești diavolul sub formă de femeie.

– Sunt surprinsă că se coboară într-atât cât să stea de vorbă cu mine.

– Ar prefera să nu o facă, dar eu l-am făcut să se răzgândească.

– Cum ai reușit așa ceva?

– I-am spus că nouă din zece dintre angajații lui s-au alăturat sindicatului vostru.

Nu era adevărat. Cifra reală era cam de cinci din zece. Dar asta se realizase într-o săptămână și totalul încă creștea.

Sal era încântată de succes, dar era agitată de confruntarea directă cu Hornbeam. El era un bărbat plin de încredere, obișnuit cu disputele, un agresor experimentat. Cum putea să i se împotrivească ea? Ea își ascunse tresărirea cu o remarcă sarcastică.

– Cât de amabil din partea lui să se coboare până la nivelul meu.

Spade zâmbi.

– Nu e chiar atât de deştept pe cât îl crezi tu. Dacă ar fi fost cu adevărat deştept, ar fi încercat să-şi facă un prieten din tine.

Ei îi plăcu felul în care gândea Spade. El își dorise întotdeauna să împiedice ca o dispută să devină o competiţie. Apoi, ea spuse:

– Ar trebui să mă împrietenesc cu Hornbeam?

– El nu-şi va permite niciodată să devină prieten cu un lucrător în fabrică, dar tu ai putea să-l dezarmezi. Ai putea să-i spui că voi doi aveţi o problemă comună.

Sal gândi că asta era o abordare bună; mai bine decât un atac direct.

Chelnerul apăru şi întrebă:

– Ce să vă aduc, Spade?

– Nimic, mulţumesc, spuse Spade. Trebuie să plecăm.

– El vrea să ne vadă chiar acum? spuse Sal.

– Da. Se află la Guild Hall şi va discuta cu voi înainte să plece acasă, la cină.

Sal se simţi frustrată.

– Dar nu mi-am luat pălăria cea bună!

Spade râse.

– Nici el nu şi-a luat-o, sunt convins de asta.

– Bine atunci, spuse Sal şi se ridică.

Spade şi Jarge făcură acelaşi lucru. Spade spuse:

– Voi veni cu voi, dacă vreţi. Hornbeam probabil că va avea pe cineva cu el.

– Da, te rog.

– Dar voi trebuie să vorbiţi pentru voi. Dacă vorbesc eu în numele vostru, asta îi va lăsa lui Hornbeam impresia că lucrătorii sunt slabi.

Ea înţelese logica acestui argument.

Urcară pe Main Street de la Bell până la Guild Hall. Hornbeam îi aştepta, împreună cu fiica lui, Deborah, în sala măreaţă care servea ca sală de întâlnire pentru consiliu și ca tribunal. Will Riddick se afla şi el acolo. Asta o făcu pe Sal nervoasă să se afle în prezenţa a doi judecători. Nimic nu-i putea împiedica să o condamne aici și acum. Își simţi gâtlejul cum se strânge şi se temu că s-ar putea trezi că este incapabilă să vorbească. Ea presupuse că Hornbeam intenţionase ceva de genul acesta. El dorea să o facă să se simtă vulnerabilă şi slabă. Ea își dădu seama că Jarge era chiar şi mai nervos. Dar trebuia să riposteze la intimidare. Trebuia să fie puternică.

Hornbeam stătea în picioare, la capătul mesei lungi în jurul căreia se așezau consilierii pentru întrunirile consiliului – un alt simbol al puterii sale asupra oamenilor de genul lui Sal. Ce putea face ea ca să se simtă că era egala lui?

Imediat ce-și puse această întrebare, știu și răspunsul. Înainte ca Hornbeam să poată vorbi, ea spuse:

– Să ne așezăm, nu? și își trase un scaun.

El se trezi în încurcătură. Cum putea un lucrător să invite un patron de țesătorie să ia loc? Dar Deborah își trase un scaun și Sal crezu că o vede cum își reține un zâmbet.

Hornbeam se așeză.

Sal se hotărî să păstreze inițiativa. Amintindu-și de sugestia lui Spade, ea spuse:

– Tu și cu mine avem o problemă.

El păru îngâmfat.

– Ce problemă aș putea avea eu în comun cu tine?

– Noua ta moară are războaie de țesut acționate cu abur.

– De unde știi tu asta? Ai încălcat proprietatea mea?

– Nu există nicio lege care să-mi interzică să privesc pe fereastră, spuse Sal vioi. Pentru asta este făcută sticla.

Ea îl auzi pe Spade chicotind.

„Mă descurc bine", gândi ea.

Hornbeam era deconcertat. Nu se așteptase ca ea să fie cursivă, cu atât mai puțin spirituală.

Will Riddick trecu la atac.

– Am auzit că ai format un sindicat.

– Nu există nicio lege împotriva acestui lucru.

– Ar trebui să fie.

Sal se întoarse înapoi spre Hornbeam.

– Dintre țesătorii care lucrează acum pentru tine, la cât de mulți li se va spune că nu mai ai de lucru pentru ei, după ce te muți la noua Moară Cocină?

– Se numește Moara Hornbeam.

Asta putea să fie adevărat, dar toată lumea îi spunea Moara Cocină. El păru să fie nejustificat de furios pentru acest detaliu.

Sal repetă întrebarea.

– Cât de mulți?

– Asta este treaba mea.

– Şi dacă ţesătorii intră în grevă, asta va fi de asemenea treaba ta.

– Voi face ceea ce cred eu că este potrivit cu proprietatea mea.

Deborah îl întrerupse. Ea privi spre Jarge.

– Domnule Box, tu lucrezi la Hornbeam's Upper Mill.

„Deci pricepuseră asta", gândi Sal.

Jarge spuse:

– Poţi să mă concediezi dacă vrei. Sunt un ţesător bun, îmi voi găsi de lucru în altă parte.

– Dar eu aş dori să ştiu exact ce anume vă aşteptaţi să obţineţi de la această întâlnire? Cu siguranţă, nu vă aşteptaţi ca tatăl meu să abandoneze noua moară şi maşina cu abur.

„Interesant, gândi Sal; fiica este mai raţională decât tatăl ei."

– Ba da, vreau, spuse Jarge sfidător.

– Principala noastă îngrijorare, zise Sal, este ca ţesătorii să nu se trezească fără lucru din cauza maşinii voastre cu abur.

Hornbeam spuse:

– O idee prostească. Întregul scop al maşinii cu abur este să înlocuiască muncitorii.

– În acest caz, vor exista probleme.

– Mă ameninţi?

– Încerc să-ţi spun un adevăr, dar tu nu asculţi, spuse Sal şi dispreţul din vocea ei îl uimi.

Ea se ridică, surprinzându-l din nou pe Hornbeam: în mod normal, el ar fi trebuit să fie cel care punea capăt întâlnirii.

– Bună seara tuturor.

Ea ieşi, iar Jarge şi Spade o urmară.

În faţa clădirii, Spade spuse:

– Ai fost absolut magnifică acolo, înăuntru!

Sal nu mai era îngrijorată de realizarea ei.

– Hornbeam este tare încăpăţânat, nu-i aşa?

– Mi-e teamă că aşa este.

– Aşadar... va trebui să fie grevă!

– Aşa să fie, spuse Spade.

CAPITOLUL 20

În grădina Arabellei, tufişul ţepos de trandafir scoţian – întotdeauna primul care înflorea – produsese o furtună de flori albe, fragile, cu inimi galbene. Elsie se aşeză pe o bancă de lemn, inspirând umezeala rece a aerului de dimineaţă timpurie, împreună cu fiul ei în vârstă de doi ani, Stevie, aşezat pe genunchii ei. El avea păr roşcat, pe care îl moştenise, probabil, de la Arabella, bunica lui, trecând peste părul negru al lui Elsie. Împreună, Elsie şi Stevie o priveau pe Arabella, îngenuncheată pe pământ, în şorţul ei, scoţând buruienile şi aruncându-le într-un coş. Arabella îşi iubea grădina de trandafiri. În anii care trecuseră de când începuse această activitate, ea păruse să fie fericită – mai energică, şi totuşi, mai calmă.

Stevie primise numele Stephen, după bunicul lui, episcopul. Elsie avusese o dorinţă secretă să-l numească Amos, dar nu fusese capabilă să născocească un pretext plauzibil. Acum copilul se zbătu să scape din strânsoarea lui Elsie, pentru că dorea să-şi ajute bunica. Elsie îl lăsă jos şi se împletici spre Arabella.

– Nu atinge tufişurile, au spini, spuse Elsie! El apucă imediat un spin, se răni la mână, izbucni în lacrimi şi se întoarse alergând spre ea.

– Ar fi trebuit să o asculţi pe mami! spuse ea.

Arabella spuse încet:

– Exact ceea ce mami n-a făcut niciodată!

Elsie râse. Era adevărat.

Arabella spuse:

– Cum mai merg treburile pe la şcoala voastră?

– E o perioadă atât de incitantă! spuse Elsie.

Acum nu mai era o simplă şcoală de duminică. Toţi copiii care lucrau la morile lui Hornbeam se aflau, acum, în grevă, aşa că Elsie ţinea lecţii în fiecare zi. Părinţii îşi trimiteau copiii la şcoală pentru masa gratuită.

– Este o şansă aşa de mare pentru noi, se entuziasmă Elsie. Este singura perioadă în care aceşti copii vor avea parte de educaţie cu orar întreg, aşa

că trebuie să scoatem cât mai mult din asta. Mi-a fost teamă că susținătorii mei vor spune că e prea mult de muncă, dar s-au unit toți în jurul acestui lucru, Domnul să-i binecuvânteze. Pastorul Midwinter predă în fiecare zi.

Urmă o pauză în conversație, apoi Elsie spuse:

– Mamă, sunt destul de sigură că sunt însărcinată cu un alt copil.

– Minunat!

Arabella lăsă jos lopățica, se ridică în picioare și își îmbrățișă fata.

– Poate că de data asta va fi fată. N-ar fi minunat?

– Da, deși nu-mi pasă cu adevărat.

– Cum ai numi-o dacă ar fi fată?

– Arabella, desigur.

– Tatăl tău ar putea să dorească Martha. A fost numele mamei lui.

– Nu mă voi împotrivi. După un moment, Elsie adăugă: Cel puțin nu în legătură cu asta.

Arabella se așeză din nou în genunchi și își reluă plivitul. Se afla într-o dispoziție reflexivă.

– Pare să fie o primăvară fertilă, cugetă ea.

Elsie nu era prea sigură ce însemna asta.

– O sarcină nu face din asta o primăvară fertilă.

– O! spuse mama ei, vag jenată. Eu... eu mă gândeam la grădină.

– Trandafirii scoțieni fac un spectacol frumos anul acesta.

– Asta încercam să spun.

Elsie simți că mama ei ascundea ceva. Și acum, că ajunsese să se gândească la asta, în ultima vreme avea tot mai des această senzație. Existaseră vremuri când își povesteau una alteia totul. Arabella știa totul despre dragostea fără speranță a lui Elsie pentru Amos. Dar Arabella ajunsese să îi facă mai puține confidențe. Elsie se întrebă de ce.

Înainte să poată insista mai mult, apăru soțul ei, Kenelm, spălat și bărbierit și explodând de energie.

Elsie și Kenelm locuiau încă la palat. Era spațiu din belșug, iar palatul era mai confortabil decât orice casă pe care și-ar fi putut-o permite Kenelm din salariul său de asistent al episcopului.

Elsie aflase, în cei trei ani de căsătorie, că marele atu al lui Kenelm era hărnicia lui. El făcea totul cu meticulozitate. Treaba pentru tatăl ei era făcută cu promptitudine și atenție și episcopul nu-l putea lăuda mai mult. Kenelm era îndatoritor și cu copilul lor. În fiecare seară îngenunchea, împreună cu Stevie, lângă patul copilului și spunea o rugăciune; deși, altfel, el nu vorbea niciodată cu băiatul. Elsie văzuse alți tați care-și aruncau

copilul în sus și îl prindeau, făcându-l să chicotească de încântare; dar genul acesta de lucruri era prea nedemn pentru Kenelm. Sexul era o altă sarcină pe care el o îndeplinea conștiincios – o dată pe săptămână, sâmbătă seara. Amândoi se bucurau de asta, deși era întotdeauna la fel.

Dar principalul motiv al sentimentelor ei calde față de Kenelm era băiețelul care-i stătea în poală. Kenelm i-l oferise pe Stevie și copilul care-i creștea acum în pântec în timp ce Amos încă era obsedat de Jane. Elsie îi văzuse împreună la târgul de mai, adânciți în conversație, Jane îmbrăcată după ultima modă și purtând o umbrelă mică, inutilă, Amos agățat de vorbele ei de parcă ea ar fi fost un profet căruia îi ieșeau perle de înțelepciune de pe buze. Dacă Elsie și-ar fi pus speranțele în Amos, încă ar fi așteptat. Ea sărută creștetul capului roșcat al lui Stevie, nemăsurat de fericită pentru că îl avea.

Totuși, încă se mai gândea la Amos, mai ales în serile de sâmbătă.

Kenelm se înclină spre Arabella și spuse:

– Episcopul vă transmite complimentele sale pentru dimineața asta, doamnă Latimer, și vă imploră să-l anunțați când se servește micul-dejun.

– Mulțumesc, spuse Arabella și se ridică în picioare.

Intrară toți în casă. Elsie îl duse pe Stevie în camera copiilor și îl încredință bonei. Luase un mic-dejun matinal, în bucătărie, și acum își puse pălăria și ieși în oraș, îndreptându-se nerăbdătoare spre școală.

Elsie nu putea folosi Assembly Rooms pentru școala ei în timpul săptămânii, dar reușise să închirieze ieftin o clădire veche, într-o suburbie din sud-vest, numită Fishponds. De obicei veneau cel puțin cincizeci de copii. Cei care nu mai participaseră până atunci la școala de duminică nu știau aproape nimic și profesorii lor erau nevoiți să înceapă de la zero: alfabetul, aritmetica elementară, rugăciunile Domnului și cum să mănânce cu furculița și cuțitul.

Ea rămase cu pastorul Midwinter și privi cu încântare sosirea copiilor, care pălăvrăgeau cât îi ținea gura de tare, sfrijiți și zdrențăroși, mulți dintre ei fără pantofi, toți cu mințile însetate de cunoaștere, asemenea deșertului după apă. Îi părea rău pentru oamenii care-și petreceau întreaga viață făcând pânzeturi din lână: ei nu vor avea niciodată parte de această bucurie.

Astăzi, le preda copiilor mai mari, aceștia fiind cel mai dificil de stăpânit. Le împuie capul mai întâi cu aritmetică: chiflele cu coacăze costă o jumătate de penny, deci cât de multe poți cumpăra cu șase pence? Apoi, îi învăță să-și scrie numele lor și numele celorlalți. După pauza de la jumătatea dimineții, îi puse să învețe pe de rost un psalm și le spuse povestea cu Iisus mergând pe apă. În ultima oră copiii deveniră agitați, când clădirea se umplu de mirosul supei cu brânză.

Amos sosi la ora mesei, elegant ca întotdeauna, astăzi purtând o haină cu coadă roşu închis, care era favorita lui Elsie. Ajută la servirea mesei, apoi Elsie şi cu el îşi luară fiecare câte un bol şi se aşezară deoparte ca să discute. Ea se împotrivi impulsului de a-i mângâia părul ondulat şi avu grijă să nu privească direct în ochii lui căprui. Tânjea să se culce cu el peste noapte şi să se trezească alături de el dimineaţa, dar asta nu se va întâmpla niciodată. Măcar erau prieteni apropiaţi şi ea era recunoscătoare pentru asta.

Îl întrebă despre grevă.

– Hornbeam nu vrea să negocieze, spuse el. Refuză să ia în considerare să-şi schimbe planurile.

– Dar nu poate să pună fabrica în funcţiune fără niciun lucrător...

– Sigur că nu. Dar el crede că poate să reziste mai mult timp decât greviştii. „Vor veni târându-se la mine, implorându-mă să-i primesc înapoi“, aşa spune...

– Crezi că are dreptate?

– Posibil. Are mai multe rezerve decât muncitorii. Dar ei au resurse de un alt tip. În această perioadă a anului, pădurile colcăie de iepuri tineri şi păsări, dacă ştii cum să îi prinzi în capcană. Şi există plante sălbatice – răcovină, măceşe, frunze de tei, tulpini de nalbă, măcriş.

– Cam puţin.

– Există şi căi mai puţin oneste ca să treacă peste asta. Nu este o perioadă bună să te plimbi pe întuneric, cu bani în portofel.

– O, Doamne!

– N-ar trebui să-ţi faci griji. Tu ai putea să fii singura persoană importantă din oraş pe care ei n-ar jefui-o. Eşti cea care le hrăneşte copiii. Te consideră o sfântă.

„Dar o sfântă ar fi îndrăgostită de soţul ei, se gândi Elsie; de bărbatul ei şi nu de altcineva.“

– Adevărul este că nimeni nu ştie cum se va termina povestea asta, spuse Amos. În alte greve de prin ţară, stăpânii au câştigat, în unele locuri, iar lucrătorii în alte locuri.

Sesiunea de după-amiază era mai scurtă şi Elsie ajunse acasă la timp ca să-i dea lui Stevie gustarea de după-amiză, cu pâine prăjită cu unt. Apoi i se alătură mamei ei, în salon, pentru ceai.

Tatăl său apăru câteva minute mai târziu. Era preocupat de ceva: Elsie îşi putea da seama după agitaţia lui.

– Ai fost la cumpărături, draga mea? o întrebă pe Arabella, în timp ce ea îi dădea o ceaşcă.

- Da.

- Presupun că preferi magazinul lui Kate Shoveller.

- Ea este cel mai bun croitor din Kingsbridge - chiar din Shiring.

- Sunt convins.

Bărbatul își puse un cub de zahăr în ceai și amestecă mai mult decât era necesar. În cele din urmă, spuse:

- Este tot nemăritată?

- Din câte știu eu, da, spuse Arabella. De ce întrebi?

Și Elsie se întrebă unde dorea să ajungă episcopul.

- Este ceva straniu la o femeie sănătoasă, care rămâne singură la peste treizeci de ani, nu crezi?

- Chiar este?

- Întotdeauna te întrebi de ce...

Elsie spuse:

- Căsătoria nu este pentru oricine. Unele femei nu văd rostul să devină sclavele unui bărbat pentru tot restul vieții lor.

Episcopul fu șocat.

- Sclavie? Draga mea! Căsătoria este o taină sfântă.

- Dar nu este obligatorie, nu-i așa? Apostolul Pavel spune că este mai bine să te căsătorești decât să arzi, ceea ce este o aprobare cu jumătate de inimă.

- Cât de nemulțumită pari!

- Mama și cu mine suntem extraordinar de norocoase cu bărbații noștri, desigur.

Episcopul nu era sigur dacă nu cumva era luat peste picior.

- Foarte frumos din partea ta să spui asta, zise el nesigur. În orice caz, continuă el, fratele domnișoarei Shoveller se află în spatele acestei greve. Mă întreb dacă știai asta.

Elsie spuse:

- Eu credeam că Sal Box este organizatoarea.

- Ea e femeie. Spade este creierul din spatele ei.

Elsie se hotărî să nu atace presupunerea că o femeie n-ar putea să aibă un creier capabil de organizare. În schimb, spuse:

- De ce și-ar dori Spade o grevă? El însuși este patron de țesătorie, deși uneori încă lucrează la războiul de țesut.

- Bună întrebare. De fapt, a existat o discuție să fie numit consilier. Comportamentul lui este derutant. În orice caz, Arabella, te rog să nu devii mai mult decât o clientă pentru domnișoara Shoveller. N-aș dori ca

soția mea să fie asociată cu astfel de oameni, în orice situație diferită de una strict comercială.

Elsie se aștepta ca mama ei să conteste această judecată, dar ea o acceptă cu smerenie.

– Nu voi face nimic de genul acesta, dragul meu, îi spuse ea episcopului. Nici n-ar fi trebuit să pomenești despre așa ceva.

– Mă bucur să aud asta. Iartă-mă că am menționat subiectul.

– N-ai de ce.

Elsie fu sigură că se ascundea ceva sub acest schimb de replici țeapăn, formal. Avea o vagă idee că ar putea să aibă legătură cu partenera de afaceri a lui Kate Shoveller, Becca. Ea auzise fetele care discutau despre femei care iubeau alte femei, le preferau bărbaților – deși nu-și putea imagina exact ce putea să însemne asta: până la urmă, era o problemă de anatomie. Și femeile care încercau haine noi se dezbrăcau în camerele de probă de deasupra atelierului lui Kate. Auzise tatăl ei vreun zvon absurd despre Arabella că ar fi implicată în astfel de activități?

Episcopul își termină ceaiul și se întoarse în biroul său, iar Elsie îi spuse mamei sale:

– Ce înseamnă toată discuția asta?

Arabella scoase un sunet de dezinteres.

– Tatăl tău are o albină în pălărie, dar nu am idee despre ce e vorba.

Elsie nu fu convinsă că într-adevăr crede asta, dar nu duse mai departe problema. Urcă la etaj ca să o ajute pe dădacă să-l pregătească pentru culcare pe Stevie. Mai târziu sosi Kenelm, ca să spună rugăciunea împreună cu el. În timp ce el se afla acolo, menajera, Mason, privi înăuntru și spuse:

– Doamnă Mackintosh, episcopul ar vrea să te vadă în biroul lui.

– Voi veni imediat, spuse Elsie.

Kenelm spuse:

– Ce dorește tatăl tău?

– Nu știu.

Mason spuse, ca să ajute:

– Consilierul Hornbeam și moșierul Riddick se află împreună cu episcopul.

Kenelm se încruntă.

– Dar episcopul nu a întrebat de mine?

– Nu, domnule.

Kenelm era enervat. Ura să fie exclus de la orice. Era hipersensibil la respingeri de orice fel. Se simți nerespectat, neglijat, subevaluat. Elsie îi

spusese, nu doar o dată, că, uneori, oamenii pur și simplu scăpau din vedere anumite lucruri și îl lăsau pe dinafară din întâmplare, dar el nu crezuse niciodată așa ceva.

Ea coborî scările spre birou. Hornbeam și Riddick purtau peruci, ceea ce însemna că era o vizită oficială. Riddick părea puțin beat, lucru deloc neobișnuit pentru el, la acea oră a serii. Hornbeam își afișa aspectul obișnuit, serios-rezervat. Amândoi se ridicară și se înclinară spre ea, când intră în cameră, iar ea schiță un salut și se așeză.

– Draga mea, spuse tatăl ei, consilierul și moșierul au ceva de discutat cu tine.

– Serios?

Hornbeam spuse:

– Este vorba despre școala ta.

Elsie se încruntă. Școala era controversată doar pentru că atât anglicanii, cât și metodiștii o susțineau și, ocazional, una dintre părți încerca să o excludă pe cealaltă. Dar nici lui Hornbeam și nici lui Riddick nu le păsa de diferențele religioase, din câte știa ea.

– Ce-i cu școala mea? întrebă ea și își simți ostilitatea din propria voce.

Hornbeam spuse:

– Cred că le oferi copiilor greviștilor mese gratuite.

Era adevărat. Ea își aminti că atacul era cea mai bună apărare.

– Orașul are parte de o oportunitate splendidă, începu ea. Pentru o perioadă limitată, avem ocazia să le oferim câteva cunoștințe copiilor care, altfel, își petrec toată ziua, șase zile pe săptămână, la supravegherea mașinilor. Trebuie să profităm la maximum de asta, nu-i așa?

Hornbeam nu o lăsă să devieze discuția.

– Din păcate, tu susții greva. Sunt convins că nu asta este intenția ta, dar ăsta este efectul a ceea ce faci.

– Ce naiba vrei să spui? zise Elsie, deși își dădea seama încotro se îndrepta discuția și avu un presentiment neplăcut.

– Noi sperăm că foamea îi va face pe greviști să fie rezonabili. Și, deși ei ar putea să fie dispuși să sufere ei înșiși, cei mai mulți părinți nu pot suporta să-și vadă copiii înfometați.

– Vrei să spui... Elsie făcu o pauză ca să tragă aer. Abia dacă-i venea să creadă ceea ce auzea. Vrei să spui că ar trebui să încetez să-i mai hrănesc pe copiii aceia înfometați? Ca un mijloc de a pune presiune asupra muncitorilor să se întoarcă la lucru?

Hornbeam nu fu mișcat de neîncrederea ei.

– Ar fi mai bine pentru toți cei implicați. Prin prelungirea grevei, prelungești suferința.

Tatăl ei spuse:

– Consilierul Hornbeam are dreptate, știi asta, draga mea.

Elsie spuse indignată:

– Iisus i-a spus lui Petru: „Hrănește-mi oile". Nu suntem în pericol să uităm asta?

Riddick vorbi pentru prima dată:

– Se spune că diavolul poate să citeze din scriptură ca să-și susțină cauza.

– Taci din gură, Will, asta nu e treaba ta, zise Elsie.

Riddick se înroși de furie. Fusese insultat, dar nu reuși să se gândească la o ripostă.

Hornbeam spuse:

– Serios, doamnă Mackintosh, trebuie să vă cerem să încetați această interferență în afacerile noastre.

– Eu nu intervin, spuse ea. Eu hrănesc copiii înfometați, iar asta este datoria oricărui creștin și nu am să încetez de dragul profiturilor patronilor de țesătorii.

– Cine furnizează mâncarea?

Elsie nu dori să răspundă acestei întrebări, pentru că tatăl ei nu înțelegea cât de mult din pâinea copiilor provenea din bucătăria palatului.

– Este donată de cetățeni generoși, atât metodiști, cât și anglicani, spuse ea.

– Oameni ca cine?

Ea știa încotro bătea Hornbeam.

– Vrei o listă cu numele lor ca să poți să mergi pe acolo și să-i terorizezi ca să-și retragă sprijinul.

Hornbeam se înroși, confirmând adevărul acuzațiilor ei. Furios, zise:

– Aș vrea să știu cine subminează succesul comercial al acestui oraș.

Se auzi o bătaie în ușă și Kenelm băgă capul.

– Pot să te ajut cu ceva, domnule episcop? spuse el, părând dornic să intervină.

Voia să fie implicat în orice se întâmpla. Episcopul păru iritat.

– Nu chiar acum, Mackintosh, spuse el scurt.

Kenelm arăta de parcă tocmai fusese pălmuit. După o ezitare, închise ușa. Elsie știu că el avea să fie furios din cauza asta toată seara.

Întreruperea îi oferise un moment de gândire și, acum, ea spuse:

– Domnule consilier Hornbeam, dacă ești atât de îngrijorat pentru viitorul comercial al acestui oraș, de ce nu negociezi cu muncitorii tăi? Ai putea să descoperi că e posibil să ajungi la un acord.

Hornbeam se îndreptă în scaun.

– Nu voi accepta ca muncitorii să-mi spună cum ar trebui să-mi conduc afacerea!

– Deci nu e vorba chiar despre viitorul comerțului, spuse Elsie. Este vorba despre mândria ta.

– Cu siguranță nu!

– Îmi ceri să încetez să hrănesc cincizeci de copii înfometați, totuși nu vrei să te cobori într-atât încât să discuți cu țesătorii tăi. Susții un caz foarte slab, domnule.

Se lăsă liniștea. Atât Riddick, cât și episcopul priviră spre Hornbeam, în așteptarea unui răspuns, dar Elsie înțelese că și ei considerau că încăpățânarea lui era o parte a problemei.

Ea spuse:

– Oricum, n-aș putea să opresc oferirea meselor gratuite chiar dacă aș vrea. Pastorul Midwinter va prelua treaba de la mine și va continua lucrarea. Singura diferență va fi că, astfel, va deveni o școală metodistă.

Asta nu era chiar adevărat. Ea era forța motrice din spatele întregii întreprinderi. În niciun caz nu era sigur că aceasta putea supraviețui fără ea.

Oricum, tatăl ei o crezu.

– O, dragă, spuse ea, nu ne dorim o școală metodistă.

Hornbeam era furios.

– Observ că-mi pierd vremea aici, spuse el.

Se ridică și Riddick îi urmă exemplul.

Episcopul nu-și dorea ca întâlnirea să se încheie într-o atmosferă atât de ostilă.

– O, nu plecați atât de repede, rosti el. Serviți un pahar de vin de Madeira.

Hornbeam nu se înmuie.

– Mi-e teamă că am afaceri presante, spuse el. O zi bună, domnule episcop. Se înclină. Și ție, doamnă Mackintosh.

Cei doi vizitatori ieșiră.

Episcopul spuse furios:

– Treaba asta a fost înspăimântător de jenantă.

Elsie se încruntă.

– Hornbeam nu părea atât de învins pe cât ar trebui.

Deși tatăl ei era supărat, el fu intrigat de acest comentariu.

– Ce vrei să spui?

– Că a eșuat în misiunea lui, care era să mă forțeze pe mine. A plecat cu mâinile goale. Totuși, el nu părea învins, nu-i așa?

– Nu, presupun că nu.

– Îți voi spune ce cred eu. Are un plan de rezervă.

* * *

Kenelm intră, în seara aceea, în dormitorul lui Elsie, tocmai când ea își pusese cămașa de noapte. Camerele lor aveau o ușă de comunicare directă, dar el o folosea, în mod normal, doar sâmbetele. Ea știu că el nu se gândea la dragoste acum.

– Tatăl tău mi-a povestit ce s-a întâmplat între tine și consilierul Hornbeam, spuse el.

– A încercat să mă determine să încetez să hrănesc copiii și nu i-a ieșit. Cam la asta se rezumă totul.

– Nu chiar, spuse Kenelm.

Elsie se băgă în pat.

– Poți să intri lângă mine, dacă vrei, spuse ea. Ar fi mult mai prietenos.

– Nu fi ridicolă, sunt complet îmbrăcat.

– Doar scoate-ți pantofii.

– Încetează să mai fii frivolă. Eu sunt serios.

– Când nu ești?

El ignoră remarca.

– Cum poți să-l sfidezi pe cel mai puternic bărbat din Kingsbridge?

– Cu ușurință, spuse ea. Lui nu-i pasă de copiii înfometați. Orice bun creștin ar trebui să-l sfideze. Este un om rău și datoria ta este să i te opui.

– Nu înțelegi nimic! Kenelm explodă de indignare. Oamenii puternicii trebuie domoliți, nu sfidați. Altfel, te vor face să suferi.

– Nu fi prostuț! Ce poate să ne facă nouă Hornbeam?

– Cine știe? N-ar trebui să-ți faci dușmani din asemenea oameni. Într-o zi, arhiepiscopul de Canterbury ar putea spune: „Mă gândesc să-l fac pe Kenelm Mackintosh episcop!“ Dar cineva ar putea să-i zică: „Ah, dar soția lui provoacă necazuri, să știi“. Bărbații vorbesc astfel tot timpul.

Elsie era șocată.

– Cum poți să aduci vorba despre așa ceva, când discutăm despre copii înfometați?

– Mă gândesc la restul vieții mele. Eforturile mele de a îndeplini cum se cuvine lucrarea Domnului vor fi împiedicate de o nevastă nepotrivită?

– Eforturile tale de a îndeplini lucrarea Domnului? Vrei să spui, cariera ta în cadrul bisericii?

– Este acelaşi lucru.

– Şi asta este mai important decât să le oferi puţină pâine copiilor Domnului?

– Tu simplifici întotdeauna lucrurile.

– Foamea este simplă. Când vezi oameni înfometaţi, le dai de mâncare. Dacă nici asta nu este voinţa Domnului, atunci nimic nu este.

– Tu ai impresia că ştii totul despre vrerea Domnului.

– Şi tu crezi că ştii mai bine.

– Chiar ştiu mai bine. Am studiat problema cu cei mai buni oameni din ţară. La fel şi tatăl tău. Tu eşti o femeie ignorantă, lipsită de educaţie.

Lui Elsie i se păru prea stupid ca să încerce să-l contrazică.

– Oricum, nu pot închide şcoala, nu stă în puterea mea. Şi i-am spus asta lui Hornbeam.

– Mie nu-mi pasă de şcoala ta. Nu-mi pasă nici de grevă. Îmi pasă de viitorul meu și îmi doresc o nevastă care să mi se supună și care să nu se bage în necazuri.

– O, Kenelm, spuse ea, cred că te-ai însurat cu femeia nepotrivită.

Capitolul 21

Sâmbătă după-amiaza, după ce atelierele se închideau, la ora cinci, Kit și prietenii lui jucau fotbal pe un teren viran din apropierea noilor case, de pe partea cealaltă a râului. Kit era mai mic decât media tinerilor; putea să alerge și să fenteze, dar nu putea să șuteze mingea prea departe și era ușor de doborât. Chiar și așa, se bucura și juca mereu cu entuziasm.

La încheierea jocului, se despărțiră. Hoinărind fără vreo țintă, Kit se trezi pe o stradă goală, cu case noi, cu uși care dădeau direct în stradă. Din simplă curiozitate, privi pe fereastră și văzu o cameră mică, goală, dușumele și pereți tencuiți și o scară care ducea la etaj. Mai văzu o vatră pentru foc, o masă mică și două bănci.

Fără vreun motiv anume, încercă ușa din față și descoperi că nu era încuiată. În prag însă ezită. Privi în susul și în josul străzii și nu văzu pe nimeni, în afară de câțiva dintre prietenii lui de la fotbal. Își aminti un proverb de-al lui Jarge: „Curiozitatea a omorât pisica".

Se strecură într-o casă și închise ușa cu grijă în urma lui.

Locul mirosea a tencuială nouă și vopsea proaspătă. Ascultă pentru o clipă și nu auzi niciun zgomot de la etaj; era singur. Pe masă se aflau patru boluri, patru căni și patru linguri făcute din lemn, toate noi. Asta îi aminti de una dintre poveștile mamei sale: povestea lui Goldilocks și cei trei urși. Dar în boluri nu era terci. Vatra de foc era curată și rece. În această casă încă nu se locuise.

Urcă scările călcând încet, doar pentru cazul în care ar putea să fie cineva acolo, dormind în liniște.

Existau două dormitoare, fiecare cu o singură fereastră pe partea dinspre stradă. Realiză că nu existau ferestre în spate și își aminti că auzise fraza „case spate-n spate". Avea sens: fiecare casă împărțea zidul cu cea din spatele ei și, astfel, se economiseau cărămizi.

Nu erau paturi și nici oameni care ocupau camerele. Într-una dintre acestea, observă o stivă de saltele din pânză, umplute probabil cu paie și un mic morman de pături. Casa era gata să fie ocupată...

Ocupată de... cine? se întrebă el.

Își epuizase interesul pentru o casă goală. Coborî scările și ieși în stradă. Rămase șocat să vadă un bărbat voinic, cu fața roșie, stând în picioare la doar câțiva metri distanță. Bărbatul rămase la fel de șocat. Se holbară unul la altul, pentru un moment, apoi bărbatul mugi furios și păși spre Kit.

Kit o luă la fugă.

– Hoț mic! strigă bărbatul, deși Kit avea mâinile goale.

Kit se îndepărtă în fugă, cu inima bubuindu-i de frică. Tipul era, probabil, un fel de paznic. Probabil că dormise în post la sosirea lui Kit, dar acum era foarte treaz. Bărbații puteau alerga mai repede decât băieții, dacă erau în formă bună, dar, la scurta privire pe care i-o aruncase Kit, acesta părea să nu fie în formă. Oricum, când aruncă o privire înapoi peste umăr, observă că bărbatul câștiga teren față de el. „Nu am de gând să mănânc bătaie“, gândi Kit și încercă să alerge mai repede. El observă cum prietenii lui se împrăștiau, panicați.

Înaintea lui, venind pe stradă, văzu o priveliște stranie: o căruță mare, trasă de patru cai, înțesată până la refuz cu bărbați, femei și copii. Trecu de ea, apoi aruncă o privire înapoi, după urmăritorul său. Văzu că bărbatul se oprește, răsuflând din greu, apoi se aplecă spre o parte a căruței, ca să discute cu birjarul.

Kit se întrebă dacă era salvat.

Încetini pasul, dar continuă să alerge, până când ajunse la o distanță sigură. Apoi se opri și se întoarse, gâfâind.

Oamenii din căruță erau toți străini și se uitau după el cu interes viu. Kit îi putea auzi cum vorbesc, dar nu înțelegea ce spun. Unele cuvinte erau recognoscibile, dar erau spuse cu un accent ciudat.

Nou-veniții începură să coboare din căruță, cărând legături și saci. Păreau să fie familii: bărbat, soție și copii, plus o mână de bărbați tineri, în jur de treizeci de persoane cu totul. În timp ce Kit privea, apăru a doua căruță, încărcată în același fel.

Șaizeci de oameni, gândi Kit, făcând socoteala în minte, ca de obicei; cincisprezece sau douăzeci de familii.

Apoi sosiră a treia căruță și a patra.

Bărbatul cu fața roșie uitase acum de Kit și era ocupat să-i îndrume pe oameni spre case. Ei nu înțelegeau întotdeauna ce se spunea și el reacționa țipând la ei. Unul dintre nou-veniți părea să fie conducătorul acestora, un bărbat înalt, cu o chică de păr negru. El se adresă grupului, aparent traducând ceea ce spunea bărbatul cu fața roșie.

Familiile începură să se împrăștie și conducătorul se îndreptă spre Kit, însoțit de o femeie și doi copii. Kit se decise să le vorbească.

– Salut, spuse el.

Bărbatul spuse ceva ce Kit nu înțelese.

Kit spuse:

– Cine sunteți voi?

Răspunsul sună ceva de genul:

– Ia, niște țesători.

Kit se gândi pentru un moment.

– Ești țesător?

– Asta am spus. Toți suntem țesători.

– De unde ați venit?

Bărbatul spuse ceva ce suna a „doubling".

– Este departe?

Bărbatul răspunse și Kit înțelese de data aceasta, începând a se obișnui cu accentul.

– Trei zile pe o navă, până la Bristol, apoi o zi și jumătate în căruță.

– Pentru ce ați venit la Kingsbridge?

– Așa se numește locul ăsta?

– Da.

– Moara din satul nostru s-a închis și noi nu aveam de lucru. Apoi a venit un bărbat și ne-a spus că putem lucra la o moară din Anglia. Tu cine ești, micuțule?

– Numele meu este Christopher Clitheroe și mi se spune Kit. Mândru, adăugă: Eu sunt mecanicul de la moara lui Barrowfield.

– Ei bine, mecanicule Kit, eu sunt Colin Hennessy și sunt bucuros să te cunosc.

Familia intră în casă. Toate ușile din față fuseseră descuiate ca să fie pregătite, înțelese Kit, și acesta era motivul pentru care el putuse să intre. Privind prin ușa deschisă, văzu copiii alergând în jur, încântați. Nevasta părea să fie mulțumită.

Kit simți că acesta era un eveniment important, deși nu putea să-și dea seama de ce. Se îndreptă spre casă, încântat să fie aducătorul veștilor.

Mama lui pregătea masa, terci cu ceapă sălbatică. Jarge era așezat, cu o ploscă de bere. Se afla în grevă și Kit o auzise pe Sal spunând: „Statul degeaba nu-i face bine lui Jarge; bea prea mult".

Kit le spuse:

– Am văzut ceva ciudat.

Jarge nu-l băgă în seamă, dar Sal spuse:

– Și ce-ar fi asta?

– Știi casele cele noi?

– Da, spuse Sal. Dincolo de Piggery Mill.

– Sunt terminate. Am aruncat o privire înăuntru. Era gata pregătită pentru oameni, cu saltele și masă și căni.

Mama lui se încruntă.

– Nu e felul lui Hornbeam să le facă chiriașilor daruri gratuite.

Kit se hotărî să sară peste episodul cu paznicul.

– Apoi a venit căruța asta, plină de oameni care vorbeau ciudat.

Sal lăsă jos lingura pe care o folosea ca să amestece în terci, apoi se întoarse să-l privească pe Kit.

– Chiar așa? spuse ea. Atitudinea ei îi confirma că avusese dreptate să creadă că veștile astea erau importante.

– Cât de mulți oameni?

– Vreo treizeci. Și pe urmă au mai venit încă trei căruțe.

Jarge își lăsă cana jos.

– Ha, asta înseamnă mai mult de o sută de persoane.

– O sută douăzeci, spuse Kit.

Sal spuse:

– Ai vorbit cu ei?

– I-am dat bună ziua unui bărbat înalt, cu părul negru. El spunea că fuseseră trei zile pe o navă.

– Străini, spuse Jarge.

– I-ai întrebat de unde au venit? zise Sal.

– Suna ceva ca „doubling".

– Dublin, spuse Sal. Sunt irlandezi.

– El spunea că este țesător, dar moara din satul lor s-a închis.

Sal spuse:

– Nu știam că au așa ceva în Irlanda.

– Au, spuse Jarge. Oile irlandeze au lâna lungă și moale, din care se face un tweed frumos și călduros, numit donegal.

Kit adăugă:

– Toți sunt țesători, mi-a spus el.

– Pe toți dracii, spuse Jarge, Hornbeam a adus cruste.

– Cruste? întrebă Kit nedumerit.

Cojile erau ceea ce avea el pe genunchi, după ce cădea.

– Spărgători de grevă, îi explică Sal. Hornbeam îi va pune să muncească în morile lui.

– Da, spuse Jarge sumbru. Dacă trăiesc atât de mult.

* * *

În zilele de duminică, Jane se ducea la comuniune la catedrală. În ziua aceea, Amos dorea să discute cu ea, așa că sări peste slujba de la sala metodistă și o așteptă în fața catedralei până când ieși congregația anglicană.

Jane era îmbrăcată cu o haină de un bleumarin sumbru și purta o pălărie simplă, potrivită pentru biserică. Arăta mai degrabă solemnă, dar se lumină la vederea lui Amos. Vicontele de Northwood se afla puțin în urma ei, dar era adâncit într-o conversație cu consilierul Drinkwater.

Amos îi spuse lui Jane:

– În *The Times* scria, cu câteva zile în urmă, că ducele de York plănuiește niște reforme radicale în armata britanică.

– Măi, măi, spuse Jane. Chiar te pricepi cum să vorbești frumos cu o fată.

Amos râse de el însuși.

– Îmi pare rău, spuse el. Ce mai faci? Îmi place pălăria ta. Bleumarinul acesta închis chiar ți se potrivește. Acum, spune-mi, ai auzit despre reformele din armată?

– În regulă. Te cunosc atunci când ești în dispoziția de câine care a prins un os. Da, știu despre reformele din armată – în momentul ăsta Henry abia dacă mai vorbește despre altceva. Ducele dorește ca fiecare soldat să primească un palton. Mi se pare foarte bine gândit. Cum pot să lupte dacă îngheață de frig?

– Ducele mai crede și că armata plătește prea mult pentru îmbrăcăminte. El crede că miliția este jefuită și are dreptate. Paltoanele acelea vor costa de trei sau patru ori mai mult decât valorează, de fapt.

– Sper că nu ai de gând să devii la fel de plicticos ca soțul meu.

– Nu e ceva plicticos. Cine este responsabil pentru achiziții, pentru muliția din Shiring?

– Maiorul Will Riddick. O, cred că știu unde vrei să ajungi cu asta.

– De unde cumpără Riddick toată pânza pentru uniforme?

– De la socrul lui, consilierul Hornbeam.

– În urmă cu șase ani, înainte ca Riddick să se însoare și să intre în familia Hornbeam, am licitat pentru un contract al armatei. Will a fost de acord cu prețul meu, apoi mi-a cerut o mită de zece procente.

Jane fu șocată.

– L-ai raportat?

– Nu. Amos ridică din umeri. Ar fi negat și eu nu puteam să dovedesc asta, așa că n-am făcut nimic.

– Atunci de ce îmi spui mie?

– În speranța că tu i-ai putea spune soțului tău.

– Dar tot nu poți să dovedești nimic.

– Nu. Dar tu îmi cunoști convingerile, știi că nu aș minți.

– Bineînțeles. Dar ce vrei să facă Henry? Dacă tu nu poți dovedi corupția, nici el nu poate.

– El nu trebuie să dovedească nimic. Este ofițerul comandant. Poate, pur și simplu, să-l numească pe maiorul Riddick într-o altă poziție – responsabil pentru armele de foc, de exemplu – și să aleagă pe altcineva ca să supervizeze achizițiile.

– Și ce se întâmplă dacă noul responsabil este la fel de corupt ca Will?

– Spune-i lui Henry să numească un metodist.

Jane aprobă din cap, gânditoare.

– Ar putea să facă asta. El spune că metodiștii sunt ofițeri buni.

Henry Northwood se despărți de consilierul Drinkwater și veni alături de soția lui. Amos se înclină spre el. Vicontele spuse:

– Ce părere ai despre greva asta, Barrowfield?

– Proprietarii de țesătorii trebuie să facă profit și muncitorii trebuie să aibă un salariu din care să poată trăi – chiar nu este atât de dificil, domnul meu. Dar lăcomia și mândria stau în calea acestui lucru.

– Tu crezi că stăpânii ar trebui să cedeze?

– Cred că ambele părți ar trebui să caute un compromis.

– Foarte rezonabil, spuse Northwood și o luă pe Jane de braț, cu un gest de proprietar, conducând-o mai departe.

* * *

Irlandezii începură să lucreze la moara lui Hornbeam în ziua de luni. În seara aceea, după repetiția clopotarilor, se întâlniră în camera din spate de la hanul Bell. Sala era mare, dar era înțesată: cei mai mulți dintre țesătorii aflați în grevă se aflau acolo, împreună cu Sal, Jarge și Spade.

Nimeni nu bea mult. Era o atmosferă de așteptare tensionată. Trebuia să se întâmple ceva, deși nimeni nu era sigur ce anume. Unii dintre țesători aveau bâte solide, lopeți de lemn și ciocane.

Sal dorea să evite violența.

Jarge era în favoarea luptei.

– O sută dintre noi, în fața Morii Cocină, mâine, la patru și jumătate dimineața, înarmați cu bastoane. Oricine încearcă să intre în moară primește o bătaie. Atât de simplu.

Amicul lui Jarge, Jack Camp, de asemenea țesător la Hornbeam Upper Mill, spuse:

– Asta este calea – și un murmur furios indică sprijinul masiv pentru abordarea lui.

– Și, pe urmă, ce se întâmplă? întrebă Sal.

– Hornbeam va ceda, spuse Jarge.

– Jarge, tu crezi că el este genul de bărbat care să cedeze? N-ar putea să cheme miliția? zise Spade.

Jarge râse.

– Asta n-o să-l ajute. Oamenii din miliție sunt vecinii și prietenii noștri.

– E adevărat, ei au refuzat să tragă asupra femeilor, la revolta pâinii, acceptă Spade. Dar putem să fim siguri că același lucru se va întâmpla din nou? Ce se întâmplă dacă, în loc să tragă, vor începe să aresteze oameni?

Jarge spuse disprețuitor:

– Vor avea necazuri dacă vor încerca să mă aresteze pe mine.

– Știu, spuse Spade. Așa că va urma o luptă, trei sau patru soldați împotriva ta.

– Împotriva mea și a prietenilor mei.

– Și vor interveni mai mulți soldați și chiar și mai mulți dintre prietenii tăi.

– Foarte probabil.

– Și va începe o revoltă.

– Ei bine...

Spade insistă asupra ideii lui.

– Și, Jarge, îmi pare rău să menționez asta, dar sora ta, Joanie, a fost condamnată pentru revoltă, abia a scăpat să nu fie spânzurată și a fost deportată în Australia – și s-ar putea să nu se mai întoarcă niciodată.

– Știu, spuse Jarge, iritat de faptul că pierdea disputa.

Spade era neobosit.

– Deci, dacă muncitorii urmează planul tău, cât de mulți dintre voi vor ajunge să fie spânzurați sau deportați?

Jarge deveni indignat.

– Ce încerci să spui, Spade... că ar trebui, pur și simplu, să stăm degeaba și să nu facem nimic?

– Așteaptă o săptămână, spuse Spade.

– Pentru ce?

– Ca să vedem ce se întâmplă.

Se auzi un murmur de nemulțumire și Sal spuse:

– Ascultați-l pe el, ascultați-l. Spade are întotdeauna logică.

Jarge rosti îngrijorat:

– Nu se va întâmpla nimic dacă doar stăm și așteptăm.

– Nu fi atât de sigur!

Ca întotdeauna, tonul lui Spade era blând, rațional.

– Uite ce e, ce aveți de pierdut? Așteptați o săptămână. Într-o săptămână se pot întâmpla multe. Haideți să ne întâlnim din nou aici, sâmbătă seara, după cină. Dacă eu greșesc și între timp nu s-a schimbat nimic, atunci va fi momentul să plănuim ceva mai drastic.

Sal dădu din cap în semn de aprobare.

– Fără riscuri inutile.

– Între timp, spuse Spade, feriți-vă de necazuri. Dacă vedeți un irlandez, îndepărtați-vă de el. Sunteți lucrători în ateliere. Conform legilor nescrise ale Angliei, sunteți vinovați până când vă dovediți nevinovăția.

* * *

Jarge acceptă decizia grupului, dar lui nu-i plăcea deloc. Sal observa cu neliniște cum devenea tot mai furios. Marți seară, după ce termină lucrul, îl văzu în fața noii mori a lui Hornbeam, privindu-i pe irlandezi în timp ce plecau. Dar nu vorbi cu nimeni și plecă acasă împreună cu Sal.

– De ce suntem noi în război cu Bonaparte și cu francezii? spuse el. Ar trebui să ne luptăm cu Hornbeam și cu irlandezii.

Sal se declară de acord cu el.

– Al naibii de corect, spuse ea. Dar trebuie să stăm cuminți și să fim deștepți. Hornbeam este alunecos și toți cei de teapa lui sunt la fel. Nu trebuie să-i lăsăm pe nenorociții ăștia să fie mai deștepți ca noi.

Jarge păru revoltat și nu comentă nimic.

Faptul că nu lucra făcea ca dispoziția lui să fie și mai rea. Neavând nimic de făcut, își petrecea zilele la berărie. Când Sal ajunse acasă, marți seara, ea observă că Biblia tatălui său lipsea. „A amanetat-o, își spuse ca pentru sine. A amanetat-o și cheltuiește banii pe băutură." Se așeză pe patul ei și plânse o vreme.

Dar avea copii de care trebuia să aibă grijă.

În timp ce le servea cina – pâine veche, stătută și untură de porc – Jarge intră împleticit, mirosind a bere, prost dispus pentru că nu avea bani să mai bea.

– Unde este cina mea? spuse el.

Sal spuse:

– Unde este Biblia tatălui meu?

El se așeză la masă.

– O voi lua înapoi după ce se termină greva asta, nu-ți face griji.

El vorbi de parcă nu ar fi fost ceva important și asta o făcu să se îngrijoreze.

Tăie o felie de pâine, o unse cu untură și o puse în fața lui.

– Bagă asta în tine ca să mai sugă din berea aia.

El luă o mușcătură, mestecă, înghiți și se strâmbă.

– Pâine și untură? spuse el. De ce nu avem unt?

– Știi foarte bine de ce nu avem unt, murmură Sal.

Kit interveni:

– Pentru că este o grevă în desfășurare, nu știai asta?

Asta îl enervă pe Jarge.

– Încetează să te joci cu mine, rahat mic, spuse el, tărăgănând cuvintele. Eu sunt stăpân în casa aceasta, să nu uiți asta!

Și îl lovi pe Kit peste cap atât de tare, încât băiatul căzu de pe scaun pe podea.

Sal își pierdu controlul. Îi reveni o amintire, la fel de vie de parcă s-ar fi întâmplat ieri, cu Kit, în vârstă de șase ani, întins pe patul de la conacul din Badford, cu un bandaj în jurul capului, după ce calul lui Will Riddick îi spărsese craniul; furia crescu și erupse în interiorul ei. Se îndreptă spre Jarge înnebunită. El îi văzu expresia și se ridică repede, cu șoc și teamă pe figură; apoi, ea ajunse peste el. Îl lovi în boașe și o auzi pe Sue țipând, dar nu o băgă în seamă. Când Jarge își acoperi vintrele cu mâna, ea îl lovi cu pumnul în față de două ori, de trei ori, de patru ori... Avea mâini mari și brațe puternice. El se trase înapoi, țipând:

– Dă-te de pe mine, vacă nebună!

Ea îl auzi pe Kit țipând:

– Stop, stop!

Îl lovi din nou pe Jarge peste obraz. El o apucă de mâini, dar era puternică, iar el era beat și nu reuși să o țină. Femeia îl lovi în stomac și el se aplecă de durere. Apoi, îi lovi picioarele de sub el și Jarge căzu ca un copac doborât.

Sal smulse cuțitul de pâine de pe masă și se așeză în genunchi peste pieptul lui. Ținându-i lama în dreptul feței, spuse:

– Dacă îl mai atingi vreodată pe băiatul ăsta, jur că îți tai gâtul în mijlocul nopții, așa să-mi ajute Dumnezeu!

Apoi îl auzi pe Kit spunând:

– Ma, dă-te jos de pe el!

Se ridică în picioare, respirând greu și puse cuțitul în sertar. Copiii erau pe jumătate urcați pe scară, cu gurile deschise, holbându-se la ea cu uimire și teamă. Ea se uită la fața lui Kit. Partea stângă era roșie și începea să se umfle. Spuse:

– Te doare capul?

– Nu, este obrazul, spuse el.

Cei doi copii coborâră, prudenți, de pe scară.

Sal îl îmbrățișă pe Kit, simțindu-se ușurată: întotdeauna era temătoare ca el să nu se lovească la cap.

Articulațiile degetelor îi erau învinețite și inelarul mâinii stângi era luxat. Își frecă palmele una de alta, ca să ușureze durerea.

Jarge se ridică, greoi, în picioare. Sal se uită spre el, provocându-l să atace. Fața lui era numai tăieturi și vânătăi, dar el nu arătă niciun semn că ar vrea o luptă. Trupul îi era încovoiat și capul plecat. Se așeză, împreunându-și mâinile pe masă și își coborî fața pe brațe. Tremura și ea își dădu seama că plânge. După o vreme, bărbatul își ridică puțin capul și spuse:

– Îmi pare rău, Sal. Nu știu ce m-a apucat. N-am intenționat niciodată să-l rănesc pe sărmanul băiat. Nu te merit, Sal. Nu sunt suficient de bun. Tu ești o femeie bună, știu asta.

Ea rămase în picioare, cu brațele încrucișate, privindu-l.

– Nu-mi cere să te iert.

– N-o voi face.

Ea nu se putu împiedica să nu simtă un fior de milă. El se simțea îngrozitor și nu-i făcuse un rău real lui Kit. Ea simți că trebuia să traseze o graniță. Altfel, Jarge ar fi putut să creadă că îi era permis să-l lovească din nou pe Kit și apoi să-și ceară iertare.

Hotărâtă, îi spuse:

– Trebuie să știu că asta nu se va mai întâmpla niciodată.

– Nu se va mai întâmpla, jur. El își șterse fața cu mâneca și se uită la ea. Nu mă părăsi, Sal!

Îl privi pentru un moment lung, apoi se hotărî:

– Ai face bine să te întinzi și să dormi, să iasă toată berea aia. Îl apucă de partea superioară a brațului și îl ajută să se ridice.

– Haide, la etaj cu tine! Îl duse în dormitorul pe care-l împărțeau și îl așeză pe marginea patului. Îngenunche și îi scoase ghetele.

El își răsuci picioarele pe pat și se întinse pe spate.

– Rămâi cu mine un minut, Sal.

Ea ezită, apoi se întinse alături de el. Își strecură brațul pe sub capul lui și îi așeză fața pe pieptul ei. Bărbatul adormi în câteva secunde și întregul lui trup deveni flasc.

Îl sărută pe fața ponosită:

– Te iubesc, spuse ea. Dar nu te voi mai ierta a doua oară.

* * *

Duminică era o zi frumoasă și soarele încă strălucea, când Hornbeam ieși la aer în grădina casei sale. Avusese o săptămână bună. Toate morile lui lucrau cu forță de muncă irlandeză și unii dintre noii sosiți se pregăteau pe războaiele de țesut acționate de abur. Mâncase un dejun bun și acum fuma o pipă.

Dar liniștea îi fu deranjată de un mesaj de la ginerele său, Will Riddick. Mesagerul era un tânăr milițian, îmbrăcat în uniformă, care transpira și abia își trăgea suflul. Acesta luă poziție de drepți și spuse:

– Domnule consilier Hornbeam, vă rog să mă iertați, domnul maior Riddick vă transmite complimentele sale și vă roagă să-l întâlniți față în față la Slaughterhouse Inn, cât de curând posibil.

Hornbeam spuse:

– S-a întâmplat ceva?

– Nu știu, domnule. Mie doar mi s-a spus să transmit mesajul.

– În regulă. Urmează-mă.

– Prea bine, domnule.

Hornbeam intră în casă și îi zise valetului Simpson:

– Spune-i doamnei Hornbeam că am fost chemat cu afaceri.

Apoi își puse peruca, privindu-se în oglinda din hol, și ieși din casă.

El și mesagerul avură nevoie doar de câteva minute ca să coboare pe Main Street până în orașul de jos. Înainte să ajungă la Slaughterhouse, Hornbeam observă pentru ce-l convocase Riddick.

Irlandezii veneau în oraș.

Hornbeam se holbă la ei cum traversau podul, aducându-și și copiii. Fiecare dintre ei avea câte un singur rând de haine, dar, asemenea lucrătorilor din Kingsbridge, se îmbrăcau de sărbătoare cu câte o eșarfă colorată, o panglică de păr, un brâu sau o pălărie veselă. Hornbeam adusese o sută douăzeci de oameni din Irlanda și părea că toți ieșiseră să se distreze în seara asta.

El se întrebă cum vor reacționa localnicii.

Mesagerul îl conduse la Slaughterhouse, cea mai mare dintre tavernele de la malul apei. O mulțime de băutori stăteau în picioare, afară, bucurându-se de soare. Locul era aglomerat și mulți dintre irlandezi ajunseseră deja și sorbeau din carafe. Ei se distingeau prin hainele lor subtil diferite, tweed cu țesătură în culori la întâmplare, în loc de dungile ordonate și carourile caracteristice hainelor din vestul Angliei.

Mesagerul îl conduse pe Hornbeam în interior, unde îl observă pe Riddick, care ținea o carafă în mână. Hornbeam spuse:

– Ar fi trebuit să anticipez asta.

– Și eu, spuse Riddick. Tocmai au fost plătiți și vor să se distreze.

– Dar nu pare să existe ostilitate între localnici și nou-veniți.

– Deocamdată.

Hornbeam aprobă din cap.

– Ar trebui să adunăm o echipă de milițieni, doar ca măsură de precauție.

Riddick i se adresă mesagerului:

– Transmite-i complimentele mele locotenentului Donaldson și roagă-l să adune imediat companiile unu, doi și șapte, dar să le țină la cartierul general, în așteptarea altor ordine.

Tânărul bărbat repetă mesajul cu precizie și Riddick îl trimise la treabă.

Hornbeam se îngrijoră. Dacă aveau să apară necazuri, el urma să fie de vină pentru irlandezi și ar fi putut să existe presiuni asupra lui să se descotorosească de ei. Asta l-ar fi lăsat la mila blestematului de sindicat.

Avea nevoie să arunce o privire în zonă.

– Haide să facem o plimbare, spuse el.

Riddick își goli cana și ieșiră din tavernă.

Câțiva pași mai departe exista o altă cârciumă, mai micuță, care avea pe firmă imaginea unei lebede.

– Lebăda Albă, spuse Riddick. Cunoscută în glumă drept Mucky Duck[1].

Aruncară o privire în interior. Străinii stăteau în picioare sau așezați, împreună cu localnicii, și nimeni nu provoca necazuri.

---

[1] Rața mizeră (în lb. engleză în original, n.tr.)

Vânzătorii ambulanți vindeau gustări calde și reci: mere coapte, alune, plăcinte fierbinți și turtă dulce. La docuri se afla o barjă care descărca butoaie cu scoici, sau cu mici melci de mare comestibili, care trebuiau scoși din cochiliile lor cu un ac. Hornbeam nu dorea nimic, dar Riddick cumpără un cornet de stridii stropit cu oțet și mâncă în timp ce se plimbau, aruncând cochiliile pe jos.

El și Hornbeam făcură turul cartierului. Priviră în taverne, localuri de jocuri de noroc și bordeluri. Toate cârciumile erau simple, cu mobilier grosolan, artizanal. Vindeau în special bere și gin ieftin. Irlandezii nu trebuiau să fie la mesele de joc: ei nu aveau destui bani, presupuse Hornbeam. Bella Lovegood, care îmbătrânea, era de acum matroana propriului ei stabiliment și acolo se aflau patru sau cinci irlandezi tineri, așteptând răbdători să le vină rândul la o fată. În casa lui Culliver nu existau irlandezi, fără îndoială pentru că localul era prea scump pentru muncitorii din ateliere.

Până când ajunseră din nou înapoi la Slaughterhouse, soarele începea să se scufunde dincolo de râu și băutorii deveniră mai zgomotoși. Mesagerul aștepta să le spună că locotenentul Donaldson adunase cele trei companii. Riddick spuse:

– Acum stai pe aproape de mine – s-ar putea să trimit un alt mesaj.

Atmosfera în tavernă era zgomotoasă, dar nu exista niciun semn de tensiune. Riddick își luă o altă carafă de bere și Hornbeam un pahar de vin de Madeira. Își duseră băuturile afară, unde atmosfera încă era caldă, dar mai proaspătă. Hornbeam începu să simtă că lucrurile ar fi putut să meargă bine.

Una sau două persoane începură să fie iritate de copii. Aceștia păreau energici în mod deosebit, alergând în jur și jucând jocuri de-a prinselea. Ocazional, câte unul se ciocnea de câte un adult și se îndepărta, scuzându-se.

– Mă întreb, spuse Hornbeam agitat, dacă n-ar trebui să sugerăm ca oamenii să-și țină copiii sub control sau, mai bine, să-i ducă acasă, la culcare.

Apăru un bărbat cu turtă dulce și le vându felii groase din prăjitura lui băutorilor din fața hanului Slaughterhouse. Hornbeam observă un băiat de vreo opt ani cum smulge o bucată din mâna unei femei tinere și și-o îndeasă direct în gură. Dar el n-a fost destul de rapid și însoțitorul femeii apucă brațul copilului.

– Hoț mic! strigă bărbatul. Băiatul încercă să se îndepărteze, dar nu reuși să scape din strânsoarea bărbatului și începu să scâncească. Oamenii se întoarseră să privească.

Hornbeam îl recunoscu pe bărbatul care-l ținea pe copil ca fiind Nat Hammond, unul dintre tinerii huligani care se dădeau mari pe la Slaughterhouse. Hammond apăruse în fața judecătorilor de două sau de trei ori, pentru acuzații de atac.

Un moment mai târziu, un irlandez ivit lângă Hammond spuse:

– Lasă-l în pace pe micul Mikey!

Hornbeam îl auzi pe Riddick murmurând:

– O, la dracu'.

Hammond îl scutură pe băiat și spuse agresiv:

– Este al tău?

Irlandezul spuse:

– Îi vei da drumul băiatului meu sau vei suferi consecințele.

Riddick i se adresă mesagerului:

– Aleargă la cartierul general și spune-i lui Donaldson să aducă miliția aici, repede!

Băiatul Mikey fu impulsionat de sosirea tatălui său și îi dădu temnicerului său o lovitură îngrozitoare. Hammond țipă de surprindere și durere și îl lovi pe Mikey peste față și în același timp îi dădu drumul la braț. Copilul căzu la pământ, cu nasul sângerând abundent.

Tatăl lui sări la Hammond și îl lovi cu pumnul în burtă. În timp ce Hammond se încovoie, irlandezul spuse:

– Acum, vezi dacă ai vrea să mă pocnești pe mine în nas, în loc să te iei de un băiat mic.

Riddick apucă brațul lui Hornbeam.

– Haide să plecăm de aici!

Hornbeam se conformă, strecurându-se agil spre ieșire.

În timp ce ei se retrăgeau, doi bărbați – un localnic și un irlandez – interveniră între cei doi bătăuși, dar, imediat, începură să se lovească unul pe altul. Mai mulți bărbați interveniră. Fiecare începea prin a încerca să-i despartă pe bătăuși, dar fiecare ajungea rapid să fie implicat în propria sa bătaie. Câteva femei veniră să-și salveze bărbații și se alăturară luptei. Strigătele ajunseseră la nivel de muget și atraseră oameni din interiorul berăriilor Slaughterhouse și Mucky Duck. Bărbatul care vindea scoici încercă să-i țină pe oameni departe de butoiul său, dar, întrucât tehnica pe care o folosea era să-i atace cu pumnii, se trezi curând implicat și el, iar butoiul fu răsturnat. Acesta se rostogoli, împrăștiind scoici și apă de mare pe caldarâm.

Spre disperarea lui Hornbeam, în curând erau vreo cincizeci de oameni care se luptau. Privi în lungul străzii, dar nu văzu niciun semn de sosire a

miliției. Se gândi cu disperare la o cale prin care ar fi putut opri încăierarea, dar orice gest al său sau al lui Riddick nu ar fi făcut decât să-i implice și pe ei în bătaie.

Asta avea să-i discreditteze pe spărgătorii de grevă irlandezi și pe Hornbeam însuși. Era un dezastru și – acum vedea asta – se răspândea pe străzile alăturate, scoțând oamenii din alte taverne. Ar fi putut chiar să fie obligat să-i trimită înapoi în Irlanda.

Asta le-ar fi plăcut lucrătorilor greviști, se gândi el furios.

În sfârșit, Donaldson sosi cu miliția. Unii aveau muschete, dar cei mai mulți erau neînarmați. Donaldson le ordonă bărbaților înarmați să stea mult în spatele mulțimii, cu armele pregătite, și le spuse celorlalți să aresteze pe oricine se bătea.

Lui Hornbeam i-ar fi plăcut să vadă că miliția deschidea focul, dar înțelese că asta i-ar fi făcut lui însuși chiar și mai mult rău.

Miliția începu să tragă oamenii afară din încăierare și să-i lege. Hornbeam văzu că asta avea un oarecare efect: unii dintre bătăuși se desprinseră singuri de adversarii lor și se grăbiră să se îndepărteze înainte să fie prinși și ei.

Hornbeam îi spuse lui Riddick:

– Va trebui să dăm vina pentru asta pe noul sindicat. Asigură-te că arestezi orice grevist pe care-l vezi

– N-am de unde să-i cunosc.

– Atunci, uită-te după conducătorii lor – Jarge Box, Jack Camp, Sal Box sau tipul acela, Spade.

Hornbeam știa că putea să găsească oameni care să jure că necazurile fuseseră provocate în mod intenționat de conducătorii greviștilor.

– Bun plan, spuse Riddick și îi dădu ordine unui caporal.

Cu puțin noroc, se gândi el, ar fi putut să pună mâna pe câțiva greviști.

Curând văzu că bătălia se apropia de final. Oamenii mai mult fugeau decât se luptau. Mulți dintre cei aflați la vedere erau la pământ, îngrijindu-și rănile. El presupuse că irlandezii care scăpaseră de arestare fugiseră înapoi, peste pod.

Acum Hornbeam trebuia să găsească o modalitate să limiteze dezastrul.

– Cât de mulți ai arestat? îl întrebă pe Riddick.

– Douăzeci sau treizeci. Toți sunt încuiați în hambarul de la Slaughterhouse pentru moment.

– Du-i la închisoarea din Kingsbridge. Notează toate numele și alte detalii și apoi vino la mine acasă. Le vom da drumul irlandezilor. Voi ține o

sesiune ordinară mâine-dimineață, chiar dacă este duminică. Voi da pedepse grele greviștilor și conducătorilor lor și voi fi indulgent cu ceilalți. Vreau ca oamenii din Kingsbridge să înțeleagă că treaba asta a fost provocată de sindicat, nu de irlandezi.

- Bun plan.

Hornbeam își luă rămas-bun și se duse acasă să aștepte următoarea mișcare.

* * *

Un băiat mic se repezi în hanul Bell, alergă spre Spade și spuse:

- Bărbații se bat cu spărgătorii de grevă în fața la Slaughterhouse! Miliția arestează oameni!

- Corect! spuse Jarge și se ridică. Ar fi bine să mergem acolo al naibii de repede.

Spade spuse cu fermitate:

- Stai jos, Jarge!

- Ce, o să stăm aici să bem bere, în timp ce vecinii noștri se luptă cu spărgătorii de grevă? Eu nu!

- Doar gândește o clipă, Jarge! Dacă mergem acolo, unii dintre noi vor fi arestați.

- Ei bine, ăsta nu este cel mai rău lucru din lume!

- Și apoi vom fi trimiși în fața judecătorilor. Și judecătorii vor spune că revolta nu a fost din cauza irlandezilor, pentru că a fost stârnită de greviști.

- Probabil că oricum vor spune asta, nu-i așa?

- Nu pot, pentru că noi toți suntem aici. Aproape toți dintre țesătorii lui Hornbeam au fost aici, cu noi, toată seara, au băut bere. Și aici există o sută de oameni care vor jura că așa a fost, inclusiv proprietarul, al cărui unchi este consilier.

- Deci... deci... Jarge avu nevoie de un minut ca să-și dea seama. Deci vor fi nevoiți să dea vina pe spărgătorii de grevă.

- Exact.

Jarge se mai gândi puțin.

- Știai că avea să se întâmple asta, Spade?

- M-am gândit că era probabil.

- Din cauza asta nu ai vrut să mergem la Moara Cocină lunea trecută?

- Da.

- Din cauza asta ne-ai pus pe toți să ne întâlnim aici în seara asta?

- Da.

– Pe toți dracii! râse Jarge. Am mai spus-o și înainte, Spade, ești al naibii de viclean.

* * *

Duminică dimineață, după slujba de la biserică, primarul, Frank Fishwick, organiză o întâlnire improvizată la Guild Hall. Toți țesătorii de seamă erau prezenți, anglicani și metodiști. Atât Hornbeam, cât și Spade se aflau acolo.

Spade știa că fusese invitat nu pentru că era unul dintre cei mai bogați, ci pentru că era apropiat de muncitori. El le putea spune celorlalți ce făceau și ce spuneau lucrătorii lor.

Primarul Fishwick avea vreo cincizeci și ceva de ani și era robust, cu barba grizonantă. Avea un aer de autoritate calmă. El considera că treaba lui era să se asigure că proprietarii de țesătorii din Kingsbridge își puteau face afacerile fără piedici – el nu avea timp pentru noțiuni prostești, ca drepturile omului –, dar nu era la fel de combativ ca Hornbeam. Spade nu era sigur în ce parte se va duce astăzi Fishwick.

Fishwick începu prin a spune:

– Sunt convins că putem să fim de acord asupra unui lucru. Nu putem să avem lupte în desfășurare pe străzile din Kingsbridge. Trebuie să punem capăt acestui lucru, imediat.

Hornbeam trecu imediat la atac.

– Lucrătorii mei irlandezi își cheltuiau în liniște salariile câștigate pe drept, sâmbătă seara, când au fost atacați de golani. Știu asta, eram acolo.

Oamenii priviră spre Spade, așteptându-se ca el să-l contrazică pe Hornbeam, dar el rămase tăcut.

Așa cum spera, altcineva îl contrazise pe Hornbeam. Era Amos Barrowfield, un tip liniștit, care, uneori, îi surprindea pe toți prin faptul că avea păreri foarte solide.

– Nu prea îmi pasă cine a pornit bătaia, spuse el abrupt. Această revoltă a izbucnit pentru că mai mult de o sută de străini au fost aduși în Kingsbridge ca să spargă greva.

Hornbeam interveni furios:

– Aveam tot dreptul să fac asta!

– Nu pot nega, dar asta nu ne duce nicăieri, nu-i așa? răspunse Amos. Ce se va întâmpla duminica viitoare, Hornbeam? Ne poți sugera cum am putea să împiedicăm să se repete asta?

– Cu siguranță pot. Bătaia de seara trecută a fost provocată în mod deliberat de sindicatul care a fost creat de muncitorii nemulțumiți. Ei trebuie suprimați.

– Interesant, răspunse Amos. Dacă așa stau lucrurile, atunci cu siguranță infractorii trebuie aduși în fața justiției. Dar eu cred că ați convocat curtea în dimineața asta ca să vă ocupați de cei arestați seara trecută și...

– Da, dar...

– Permite-mi să termin ceea ce spuneam, zise Amos, cu vocea ridicată. Insist să fiu ascultat.

– Lasă-l să spună ce are de spus, Hornbeam, spuse Fishwick cu fermitate. Aici suntem egali.

Spade era încântat. Această intervenție însemna că Hornbeam nu avea să rezolve totul așa cum își dorea.

– Mulțumesc, domnule primar, spuse Amos. Hornbeam, colegii tăi judecători nu au fost informați despre sesiunea din dimineața aceasta, așa că nu au putut participa, dar înțeleg că printre bărbații acuzați nu se află niciunul dintre țesătorii tăi și nici vreunul dintre presupușii organizatori ai sindicatului.

– Au fost șmecheri! spuse Hornbeam.

– Atât de șmecheri, poate, încât au ales cu înțelepciune să nu se revolte și, prin urmare, sunt nevinovați.

Hornbeam se înroși de furie, dar, pentru moment, își pierdu graiul.

Spade consideră că era momentul să vorbească și el.

– Pot să confirm asta, domnule primar, spuse el. Dacă-mi permiți.

– Te rog, domnule Shoveller.

– Greviștii și câțiva dintre susținătorii lor s-au întâlnit seara trecută ca să discute problemele cu care se confruntă. Se întâmplă că eu am fost la Bell și pot să confirm că s-au aflat în acea sală toată seara. Au fost informați despre revoltă și s-au hotărât să nu acționeze în niciun fel. Au rămas în han până la multă vreme după ce necazurile s-au încheiat. Proprietarul hanului, personalul și cel puțin cincizeci de clienți pot să depună mărturie pentru asta. Așa că putem să fim destul de încrezători că greviștii și susținătorii lor nu au nimic de-a face cu asta.

– Tot ar fi putut să o organizeze, spuse Hornbeam.

– Poate, zise Amos. Dar nu există nicio dovadă pentru asta. Și nu putem acționa în baza unei simple presupuneri.

– În cazul acesta, spuse Fishwick, preluând din nou conducerea discuției, poate că am putea discuta despre ce se poate face ca să punem capăt

grevei și să prevenim apariția altor conflicte de genul acesta în orașul nostru. Este evident că nu-i putem cere prietenului nostru Hornbeam să nu-și folosească noile războaie de țesut acționate cu abur; nu putem împiedica progresul.

Hornbeam spuse:

– Mulțumesc pentru asta, măcar.

Fishwick continuă:

– Dar poate că există alte concesii, mai puțin importante, care i-ar putea convinge pe lucrători. Domnule Shoveller, poate că ai un contact mai bun cu muncitorii decât am eu. Ce crezi că i-ar putea convinge să se întoarcă la muncă?

– Nu pot să vorbesc în numele lor, spuse Spade și simți dezamăgirea grupului. Oricum, poate că vă pot sugera o cale să înaintăm.

– Spune mai departe, te rog, zise Fishwick.

– Un mic grup de proprietari, să zicem trei sau patru persoane, ar putea fi desemnat în curând să se întâlnească cu reprezentanții muncitorilor. Poate că le-am putea explica ce solicitări sunt imposibile și care ar putea să fie posibile. Înarmat cu genul acesta de cunoștințe, grupul nostru ar putea să-i raporteze domnului Hornbeam și să îi comunice cerințele muncitorilor. Astfel, am putea să ajungem la un acord.

Toți proprietarii de țesătorii erau obișnuiți cu negocierile în afaceri și înțeleseseră limbajul ajungerii la un compromis. În jurul mesei apărură murmure și clătinări aprobatoare din cap.

Încurajat, Spade adăugă:

– Evident, grupul nu va avea puterea să ia decizii în numele domnului Hornbeam și nici în numele muncitorilor. Chiar și așa, este nevoie de ceva autoritate și, în acest scop, sugerez ca dumneata, domnule primar, să fii conducătorul grupului.

Și acest lucru fu întâmpinat cu aprobare. Fishwick spuse:

– Sunt la dispoziția voastră, desigur. Și, domnule Shoveller, este clar că tu ai putea să fii de mare ajutor grupului.

– Mulțumesc. Sunt bucuros să fac tot ceea ce pot.

Cineva spuse:

– Și doamna Bagshaw.

Spade aprobă. Cissy Bagshaw era singura femeie țesător, conducând afacerea pe care i-o lăsase soțul ei când murise. Era inteligentă și avea mintea deschisă.

– Și domnul Barrowfield, poate? zise Fishwick.

Încă o dată se manifestă acordul.

– Foarte bine, rosti Fishwick. Şi, cu acordul vostru, domnilor şi doamnă, aş vrea să începem să lucrăm chiar de astăzi.

„Şi aşa – gândi Spade satisfăcut –, sindicatul dobândeşte recunoaştere oficială. Mă întreb ce va face în continuare Hornbeam."

* * *

– Mai fac şi alţi bărbaţi asta? îl întrebă Arabella pe Spade.

– Nu ştiu, spuse el.

El îi pieptăna părul pubian.

– Niciun bărbat nu m-a privit acolo, şopti ea.

– Oh, dar ai reuşit să o concepi pe Elsie...

– Pe întuneric.

– Episcopii trebuie să o facă pe întuneric?

Ea chicoti.

– Probabil că este o regulă.

– Deci, sunt primul bărbat care vede acest glorios roşu auriu?

– Da. Au! Nu smuci!

– Îmi pare rău. Mai bine îl sărut. Uite. Dar trebuie să îndrept smocurile.

– Nu trebuie să o faci, doar îţi place să faci asta.

– Să-ţi fac o cărare?

– Ar fi foarte vulgar.

– Dacă spui tu! Uite, aşa e mult mai ordonat. El se ridică în fund pe pat, alături de ea. Voi păstra veşnic acest pieptăn.

– Nu crezi că sunt urâtă acolo, jos?

– Dimpotrivă.

– Bine.

Ea făcu o pauză şi el înţelese că avea ceva în minte.

– Hm... trebuie să-ţi spun... Ea ezită. M-am culcat cu el în noaptea de dinainte.

Spade ridică sprâncenele.

– El a băut mult vin de Porto în seara aceea şi brandy la final. A trebuit să-l ajut să se dezbrace. Apoi, practic, a căzut pe pat şi a început să sforăie. Am crezut că asta e şansa mea.

– A intrat în tine?

– Da.

– Şi...

– Şi n-a făcut nimic altceva toată seara în afară de vânturi.

– O, dezgustător.

– A fost uluit când s-a trezit de dimineaţă şi m-a găsit în pat cu el. Au trecut ani de când am dormit ultima dată împreună.

Spade fu fascinat, dar deveni îngrijorat. Ce făcuse ea? Îi era teamă că o eventuală dramă între Arabella şi episcop ar fi putut distruge totul.

– Ce ţi-a spus?

– A spus: „Ce faci aici?"

Spade râse.

– Ce întrebare adresată de un bărbat soţiei lui, în pat! Ce i-ai răspuns?

– Am spus: „Ai fost foarte insistent ieri-noapte!" Am încercat să par, ştii tu, sfioasă.

– Asta este ceva ce trebuie văzut. Nu-mi pot imagina.

Arabella făcu o figură de fată timidă şi spuse:

– O, domnule Shoveller, mă faci să roşesc.

Spade chicoti.

– Apoi, el a vrut să ştie ce s-a întâmplat, continuă ea. A spus: „Eu chiar am...?", iar eu i-am spus: „Da". Asta era o minciună. Apoi, ca să fie mai plauzibil, am spus: „Nu pentru multă vreme, dar suficient de mult".

– Şi te-a crezut?

– Cred că da. Părea şocat, apoi a spus că are o durere de cap. I-am spus că nu mă surprinde, după ce a băut brandy împreună cu vin de Porto.

– Şi ce-ai făcut?

– M-am dus în camera mea, am chemat camerista şi i-am spus să trimită valetul la episcop cu o oală mare de ceai.

– Deci, acum, când îi vei spune că eşti însărcinată...

– Îi voi aminti de noaptea aceea.

– Ai făcut-o doar o dată.

– Fiecare sarcină este rezultatul unui singur act sexual.

– Se va lăsa prostit?

– Cred că da, spuse ea din nou.

* * *

Proprietarii de ţesătorii se întâlniră din nou o săptămână mai târziu, în acelaşi loc, la aceeaşi oră.

Spade simţea că faptul că vor ajunge la un acord era mult mai important decât termenii acordului. Acest lucru va demonstra utilitatea sindicatului, atât pentru stăpâni, cât şi pentru lucrători.

Primarul Fishwick le povesti despre discuţiile purtate.

– În primul rând, spuse el, muncitorii au făcut două solicitări, cu care, a trebuit să le spunem, stăpânii nu vor fi niciodată de acord.

Acest mod de prezentare a informației fusese ideea lui Spade.

– Au cerut ca lucrătorii irlandezi să fie trimiși înapoi.

Hornbeam spuse:

– Nici nu intră în discuție.

Fishwick ignoră întreruperea.

– Le-am explicat că asta rămâne la latitudinea consilierului Hornbeam. Deși unii dintre proprietari ar putea să fie de acord că irlandezii ar trebui să plece acasă, nu avem puterea să-i ordonăm domnului Hornbeam.

Cineva murmură:

– Prea adevărat.

– În al doilea rând, ei au cerut ca muncitorii care vor fi lăsați fără lucru să primească ajutor de la parohie, fără să fie obligați să intre în azilul din Kingsbridge.

Muncitorii urau azilul. Era rece și inconfortabil și, cel mai important, își umilea rezidenții. Nu era mare diferență față de o închisoare.

– Din nou, spuse Fishwick, a trebuit să le explicăm că noi nu avem niciun fel de jurisdicție asupra ajutorului parohial, care este controlat de biserică.

Spade propusese această abordare pentru că el știa că proprietarii vor fi liniștiți să afle că grupul se împotrivise cu tărie unora dintre solicitările muncitorilor. Asta îi va face mai maleabili când vor auzi restul.

– Acum am ajuns la cea de-a treia solicitare, pe care eu recomand să o acceptați, continuă Fishwick. Ei vor ca lucrătorilor care sunt înlocuiți de mașini să li se ofere prioritate pentru posibilitățile alternative de muncă. Dacă noi suntem de acord, sfatul consilierilor – din care cei mai mulți dintre noi facem parte – ar putea să adopte o rezoluție prin care să spună că aceasta este procedura necesară în Kingsbridge. Acest lucru va diminua criza actuală și va face mult mai ușor pentru oricare dintre noi să introducem mașini noi, pe viitor.

Spade le privi expresiile și înțelese că cei mai mulți erau de acord cu asta.

– Pentru ca acest sistem să poată funcționa fără probleme, s-au mai făcut încă două sugestii. Una, ca înainte de instalarea oricărei mașini noi, stăpânul să explice acest lucru muncitorilor și să discute cât de multe persoane vor lucra pe mașini și cât de multe vor fi înlocuite de acestea.

Hornbeam fu previzibil de tăios.

– Deci, trebuie să mă consult cu muncitorii înainte să cumpăr o mașină nouă? Ridicol!

Amos spuse:

– Unii dintre noi fac asta oricum. Unge roțile mașinăriei.

Hornbeam pufăi, dezgustat.

– Și doi, continuă Fishwick, ca reprezentanții stăpânilor și ai muncitorilor să supravegheze respectarea acestor reguli de către ambele părți, în viitor, astfel încât orice problemă să poată fi rezolvată înainte să devină subiect de dispută.

Asta era o idee nouă, în contradicție cu modul în care cei mai mulți dintre ei erau obișnuiți să trateze cu muncitorii lor. Oricum, numai Hornbeam vorbi împotriva acesteia.

– Veți transforma muncitorii în stăpâni, spuse el, pe un ton de dispreț. Și stăpânii în muncitori.

Fishwick păru exasperat.

– Oamenii aflați în jurul acestei mese nu sunt proști, Hornbeam, spuse el iritat. Putem să ne descurcăm cu o relație de cooperare fără să devenim sclavi.

Urmă un murmur de aprobare.

Hornbeam își desfăcu mâinile într-un gest de înfrângere.

– Dați-i drumul, spuse el. Cine sunt eu să vă stau în cale?

Spade era satisfăcut. Acesta era rezultatul pe care-l așteptaseră Sal și Jarge și acesta va pune capăt grevei. Sindicatul devenise o parte recunoscută a afacerii cu pânză din Kingsbridge. Dar el mai avea un singur lucru de spus.

– Muncitorii sunt încântați că se ajunge la un acord, dar ei au ținut să precizeze clar că nu trebuie să existe nicio încercare de a-i pedepsi pe conducătorii grevei. Acest lucru, mă tem, va submina complet înțelegerea.

Se lăsă tăcerea, în timp ce digerau acest lucru.

Apoi, primarul Fishwick spuse:

– Asta încheie treaba noastră pe ziua de astăzi, domnilor și doamnă, deci vă doresc din toată inima o masă de duminică liniștită.

În timp ce toți se pregăteau să plece, Hornbeam aruncă lovitura de despărțire.

– V-ați predat toți acestui sindicat. Dar este doar temporar. În curând sindicatele vor deveni complet ilegale.

Se lăsă o tăcere uluită.

– O zi bună tuturor, spuse el și părăsi încăperea.

CAPITOLUL 22

Cei mai mulţi dintre proprietari considerau că Hornbeam spunea tâmpenii, de dragul de a se da mare. Spade nu era de acord. Hornbeam nu ar fi spus o minciună care să poată fi uşor descoperită, pentru că asta l-ar fi făcut să arate prost. Trebuia să existe ceva în spatele a ceea ce spusese el. Orice ameninţare din partea lui Hornbeam era îngrijorătoare. Aşa că Spade se duse să-l vadă pe Charles Midwinter.

Pastorul considera că metodiştii ar trebui să fie bine informaţi despre afacerile ţării lor, chiar dacă nu-şi permiteau să cumpere ziare şi reviste, aşa că el se abonase la câteva publicaţii, pe care le păstra timp de un an, în camera de lectură a sălii metodiste. Spade se duse acolo ca să caute prin numerele mai vechi. Îi spuse lui Midwinter ce zisese Hornbeam şi Midwinter îl ajută să caute orice menţiune referitoare la o lege antisindicală. Stăteau aşezaţi pe părţi opuse ale unei mese ieftine, într-o cameră mică, cu o fereastră mare şi răsfoiau ziarele, începând cu cele mai recente.

Căutarea nu dură mult.

Aflară că pe 17 iunie – lunea anterioară – prim-ministrul William Pitt anunţase Legea asocierii muncitorilor, care transforma într-o crimă orice încercare de a acţiona împreună a muncitorilor – „asociere" – ca să solicite salarii mai mari sau să intervină în orice fel în libertatea stăpânilor de face tot ce doresc. Se spunea că legea era un răspuns la plaga actuală a grevelor. Spade gândi că „plagă" era o exagerare, dar era adevărat că fusese multă agitaţie în industriile afectate de taxele de război şi de restricţiile comerciale.

Reportajele erau scurte şi cu puţine detalii, şi acesta era, probabil, motivul pentru care Spade nu reuşise să descopere pericolul în lecturile sale zilnice, dar o examinare atentă arăta clar că sindicatele vor deveni ilegale.

Şi asta schimba totul. Muncitorii aveau să devină o armată fără arme.

Legea fusese prezentată parlamentului ziua următoare şi se afla la „a doua citire" în Camera Comunelor – ceea ce însemna că fusese întâmpinată cu aprobare – o zi mai târziu.

– Pe cuvântul meu, s-au mişcat rapid, spuse Midwinter.

– Nenorociţii se grăbesc să o voteze, spuse Spade.

În conformitate cu procedura parlamentară, fusese apoi trimisă la un comitet însărcinat cu examinarea acesteia în detaliu şi întocmirea unui raport.

– Ştii cât durează asta? întrebă Spade.

Midwinter nu era sigur.

– Cred că depinde.

– Este important. S-ar putea să nu avem mult timp la dispoziţie. Haide să-l întrebăm pe reprezentantul nostru în parlament.

– Eu nu sunt votant, spuse Midwinter, care nu deţinea o proprietate şi, prin urmare, nu trecea de bariera francizei de patruzeci de şilingi.

– Dar eu sunt, spuse Spade. Şi tu poţi să vii cu mine.

Părăsiră sala. Soarele de iunie se simţea cald pe feţele lor, în timp ce traversară în pas vioi piaţa şi se îndreptară spre Willard House.

Vicontele de Northwood tocmai îşi termina masa de la miezul zilei şi le oferi un pahar de vin de Porto. Pe masă se aflau alune şi brânză. Midwinter refuză vinul, dar Spade îl acceptă. Era foarte bun, suav şi dulce, cu o tentă stimulantă de brandy la final.

Spade îi spuse despre ameninţarea lui Hornbeam şi despre ce descoperiseră ulterior în ziarele de săptămâna trecută. Northwood fu surprins să afle despre legea asocierii, dar el nu fusese niciodată foarte conştiincios în legătură cu îndatoririle sale parlamentare.

– Nu-mi place cum sună asta, spuse el. Pot înţelege de ce sunteţi îngrijoraţi. Desigur, deranjarea afacerilor trebuie să fie evitată, toţi ştim asta, dar să le interzici complet muncitorilor să se adune seamănă a tiranie. Urăsc tiranii.

Spade spuse:

– Şi aici, în Kingsbridge, sindicatul chiar a ajutat la încheierea grevei.

– Nu ştiam asta, spuse Northwood.

– Tocmai ce s-a întâmplat. Dar, crede-mă, fără sindicat vor exista mai multe conflicte în industrie, nu mai puţine.

– Ei bine, trebuie să aflu mai multe despre această lege a asocierii.

Să-i ceri unui nobil să se grăbească însemna proastă purtare, dar, chiar şi aşa, Spade spuse:

– Cât timp ar putea să dureze, domnul meu?

Northwood ridică o sprânceană, dar se decise să nu se simtă ofensat.

– Voi scrie astăzi, zise el. Oamenii mei din Londra îmi vor trimite detaliile.

Spade insistă.

- Nu mă pot împiedica să nu mă întreb de cât timp va avea nevoie comitetul ca să întocmească raportul?

- Având în vedere graba guvernului, probabil că este o chestiune de câteva zile.

- Există ceva ce putem face ca să determinăm parlamentul să se răzgândească?

- Întrucât muncitorii nu pot vota, metoda obişnuită prin care ei pot încerca să influenţeze parlamentul este să scrie o petiţie.

- Voi începe să lucrez astăzi la asta.

În vinerea următoare, Northwood primi răspuns la scrisoarea lui. Acesta veni în persoana unui bărbat scund, chel, numit Clement Keithley. Aceasta îi explică lui Spade, aşezat în biroul lui Northwood de peste drum de catedrală, că este avocat și că lucrează pentru biroul lui Benjamin Hobhouse; parlamentarul Hobhouse cunoştea Kingsbridge pentru că tatăl lui fusese comerciant din Bristol.

Keithley, care fusese coleg la liceul din Bristol cu Hobhouse, spuse cu mândrie că domnul Hobhouse se pronunţase vehement împotriva legii asocierii, dar opoziţia lui nu fusese suficientă ca să omoare legea, care acum avea să fie luată în dezbatere de camera superioară a parlamentului, Camera Lorzilor.

- Guvernul domnului Pitt se grăbeşte îngrozitor de tare cu asta, nu-i aşa? spuse Northwood.

- Într-adevăr, se grăbesc, domnul meu, și nu a existat timp pentru ca opozanţii lor să-și organizeze petiţiile.

Spade spuse:

- Noi avem deja o petiţie cu câteva sute de semnături.

- Atunci, trebuie să mai facem rost de câteva și să le prezentăm în Camera Lorzilor. Keithley se întoarse spre Northwood. Domnul meu, vrei să fii amabil să convoci o adunare publică pentru ca această chestiune să le fie explicată alegătorilor din circumscripţia ta?

- O idee foarte bună. Când?

- Astăzi sau mâine. Nu putem întârzia.

- Ei bine, sunt convins că se poate rezolva pentru mâine.

Spade spuse:

- Daţi-mi voie să mă duc acum să mă asigur că Assembly Rooms este disponibilă.

- Dacă doreşti, spuse Northwood.

- Şi poate că domnului Keithley i-ar plăcea să vină cu mine și să arunce o privire la locul în care se vor ţine discursurile.

– Da, aş vrea, spuse Keithley.

Plecară. În faţa clădirii, Keithley făcu o pauză ca să admire catedrala. „Întotdeauna arată splendid în strălucirea soarelui", gândi Spade.

– Îmi amintesc de asta, spuse Keithley. Trebuie să fi venit pe aici când eram copil. Magnific. Şi totul construit fără maşini.

Spade spuse:

– Nu sunt împotriva maşinilor, ca principiu. În orice caz, introducerea acestora nu poate fi oprită. Dar putem face durerea mai suportabilă.

– Exact.

Urcară pe Main Street spre Assembly Rooms, aflată la intersecţie. Uşa era deschisă. În interior, o mână de oameni se ocupau de curăţenie şi întreţinere. Spade îl conduse pe Keithley în biroul directorului. Da, sala mare era liberă sâmbătă seara şi, desigur, directorul ar fi fost încântat să-l găzduiască pe vicontele de Northwood pentru o întrunire politică.

Făcură o pauză în sala de bal. Lumina soarelui filtrată prin ferestre făcea să strălucească praful ridicat în aer de cei care făceau curăţenie. Spade spuse:

– Suficient spaţiu, după cum poţi vedea. În Kingsbridge există aproximativ două sute de persoane cu drept de vot, dar presupun că le vom permite şi muncitorilor să asiste.

– O, cu siguranţă. Parlamentarul vostru trebuie să simtă forţa sentimentelor, când oamenii muncii vor afla ce se complotează împotriva lor. Câţi lucrători sunt în Kingsbridge?

– În morile de lână, cam o mie.

– Încurajează-i să vină.

– Voi răspândi vestea.

– Splendid. Îţi sugerez să aduni semnături pentru petiţia ta imediat după întrunire, iar eu voi duce totul la Londra duminică dimineaţă.

– După părerea ta sinceră, spuse Spade, ce şanse avem să oprim votarea legii?

– Nu poate fi oprită, spuse Keithley. La fel ca în cazul maşinilor. Tot ce putem spera este să obţinem modificarea ei. Să uşurăm durerea, după cum spuneai tu.

Era dezamăgitor. Spade se simţi furios. „Mi-ar plăcea să fiu în parlament, se gândi el. I-aş scutura puţin pe nemernici."

* * *

Lui Sal i se păru că emisarul de la Londra era cu totul neimpresionant. Oratorii buni arătau adesea remarcabil, precum Charles Midwinter, dar

Keithley era exact opusul. Ea spera că nu va fi asemenea reverendului Bartholomew Small, care plicitisise pe toată lumea. Își dorea ca muncitorii să fie acaparați de discursul lui.

Oricum, întrunirea atrase o mulțime impresionantă. Sal îi văzu pe cei mai mulți dintre proprietarii importanți și câteva sute de lucrători. Scaunele erau ocupate și oamenii stăteau în picioare în spatele sălii. În față se afla o platformă cu o masă. Vicontele de Northwood era așezat în spatele mesei, în centru, evident la conducere. Primarul Fishwick se afla de o parte a lui, iar Keithley de cealaltă parte, cu Spade la capătul rândului. Sal era așezată în public: în ciuda rolului ei esențial în grevă, nimeni nu se aștepta ca o femeie să se afle pe platformă.

Într-o parte a sălii, Elsie Mackintosh era așezată la o masă, cu hârtie, pene de scris și cerneală, pregătită să adune semnăturile pentru petiție.

Northwood deschise întrunirea. Era bine intenționat, dar nu se putea împiedica să nu vorbească ca și cum le-ar fi ținut un discurs de îmbărbătare trupelor sale înainte de bătălie.

– Acum, fiți atenți cu toții! Suntem pe cale să aflăm despre o lege importantă, care se află acum în fața parlamentului, așa că trebuie să ascultați cu atenție ceea ce vă va spune domnul Keithley, care a venit tocmai de la Londra ca să ni se adreseze.

Keithley era mai relaxat.

– Dacă această lege este votată în forma ei actuală, va schimba viețile fiecărui bărbat, femeie sau copil din clasa muncitoare a acestei țări. Așa că, dacă ceva nu este clar, vă rog să vă ridicați și să spuneți sau să puneți întrebări, pentru lămuriri. Nu mă deranjează să fiu întrerupt.

Sal știa că asta era o abordare optimă pentru lucrători: aceștia reacționau bine la atitudinea informală.

Keithley începu cu trecerea grăbită a legii prin parlament.

– Anunțată de prim-ministrul țării noastre în lunea săptămânii trecute, prima citire în ziua următoare; a doua citire, o zi mai târziu. Comitetul a întocmit în grabă raportul, șapte zile mai târziu, ceea ce înseamnă miercurea trecută; va ajunge în fața Camerei Lorzilor poimâine. Oricum, ei nu sunt la fel de grăbiți să-i asculte pe bărbații și pe femeile națiunii pe care o conduc. Parlamentul încă nu și-a găsit timp să discute o petiție care se opune legii, din partea tipografilor din Londra.

Cineva strigă:

– Să le fie rușine!

– Și ce spune legea asta? Keithley își coborî vocea dramatic. Prieteni, ascultați cu mare atenție! Apoi rosti în crescendo: Aceasta spune că „orice muncitor care se asociază cu altul – unul singur! – ca să ceară o mărire de salariu comite o crimă *și poate fi pedepsit cu două luni de muncă silnică*".

Din mulțime se ridicară strigăte de protest.

Keithley era mai impresionant decât arăta, se gândi Sal recunoscătoare. Îl subestimase.

O voce aspră și penetrantă spuse:

– Așteptați un minut!

Sal căută sursa ei și-l observă pe Hornbeam ridicat în picioare.

Observă că Spade îi șoptea ceva lui Keithley și presupuse că-i explica cine era cel care îl întrerupsese.

Hornbeam spuse:

– Permite-mi să precizez că legea interzice, în aceeași măsură, asocierea stăpânilor.

– Mulțumesc pentru intervenție, spuse Keithley. Mi se spune că am onoarea să discut cu consilierul Hornbeam, este corect?

Hornbeam spuse:

– Da.

– Și ești proprietar de țesătorie, domnule Hornbeam.

– Da.

– Și judecător de pace.

– Da.

– Ai folosit expresia „în aceeași măsură", dar haide să privim mai de aproape problema.

Keithley se întoarse de la Hornbeam spre mulțime.

– Această lege, prieteni, îi va permite domnului Hornbeam să acuze pe orice lucrător de asociere. Atunci, el va putea să judece cazul de capul lui, *fără un al doilea judecător și fără jurați*. După ce îi declară vinovați, îi poate condamna la muncă silnică – toate astea fără să se consulte cu nicio altă persoană de pe lumea asta.

Din public se ridică un murmur de indignare.

– Observați următorul contrast, continuă Keithley. Stăpânii acuzați în conformitate cu această lege vor fi judecați de cel puțin doi judecători și un juriu.

Sal spuse tare:

– Asta nu este dreptate!

Oamenii din jurul ei își verbalizară acordul.

– Și asta nu este singura inegalitate, spuse Keithley. Oamenii muncii pot fi interogați despre conversațiile lor cu alți colegi și refuzul de a răspunde va constitui o crimă. *Veți fi obligați să depuneți mărturie împotriva voastră și a colegilor voștri – sau să mergeți la închisoare dacă refuzați să faceți asta!*

Hornbeam se ridică din nou.

– Cred că ești avocat, domnule Keithley, așa că trebuie să știi că asocierea sau conspirația sunt extrem de greu de dovedit. Această clauză este esențială pentru funcționarea legii. Oamenii acuzați trebuie să furnizeze ei înșiși dovezile – altfel, nu va reuși nicio acuzare.

– Mulțumesc pentru că ai subliniat asta, domnule Hornbeam. Voi repeta argumentul tău, pentru că este foarte important. Prieteni, domnul Hornbeam declară, în mod corect, că este foarte dificil de dovedit conspirația, dacă acuzații nu sunt puși să mărturisească împotriva lor înșile. Și din acest motiv, această clauză este esențială. Poate că, prieteni, ăsta este motivul pentru care această clauză se aplică *numai muncitorilor, nu și stăpânilor lor!*

Ei mugiră de indignare.

Sal înțelese că Hornbeam nu se mai confruntase niciodată cu cineva de calibrul lui Keithley. Bărbatul acesta avea aptitudini formidabile pentru dezbatere; era chiar mai bun decât Spade, care era cel mai bun din Kingsbridge. Hornbeam reușea să se impună, în mod normal, prin intimidare, nu prin argumentare. Astăzi era surclasat.

Hornbeam spuse cu disperare:

– Există o prevedere pentru apel.

– Mulțumesc, domnule Hornbeam. Ții discursul pentru mine. Domnul Hornbeam îmi amintește că un muncitor condamnat în conformitate cu această lege poate face apel împotriva condamnării sale. Asta e drept, nu-i așa? Tot ce trebuie să facă este *să plătească douăzeci de lire.*

Mulțimea izbucni în râs. Niciun lucrător în morile de țesut nu ținuse vreodată în mână douăzeci de lire.

– Dacă, din nefericire, se întâmplă ca muncitorul să nu aibă douăzeci de lire să le pună jos...

Acum râsetele căpătară o tentă batjocoritoare și Hornbeam se înroși. Era umilit în public.

– Poate că muncitorul acela ar putea aduna un grup de susținători care să încerce să facă rost de douăzeci de lire. Sunt mulți bani, dar ar putea să se descurce; doar că, făcând asta, *ei vor intra într-o asociere și, prin urmare, vor încălca legea!*

– Așa că ne plimbă de la Ana la Caiafa! strigă cineva.

– Încă un lucru, mai spuse Keithley. Unii dintre voi se poate să fi contribuit cu bani la un fond sindical sau ceva similar.

Sal aprobă din cap. Sindicatul adunase bani ca să-i susțină pe greviști. Pentru că greva se terminase repede, mai rămăseseră ceva bani.

Keithley spuse:

– Și ce credeți că spune legea? Făcu o pauză dramatică. Guvernul va confisca acești bani!

– Hoți nenorociți! strigă cineva.

Hornbeam se ridică în picioare, își părăsi locul și se îndreptă spre ieșire.

Keithley arătă spre el și spuse:

– Asta este ideea despre justiție a domnului Hornbeam.

Fața lui Hornbeam deveni acum de un roșu înflăcărat.

În timp ce Hornbeam dispăru prin uși, Keithley spuse:

– Pare să fie și ideea prim-ministrului despre justiție, de asemenea. Dar nu este ideea mea despre justiție și, presupun, nici a voastră.

Din public se ridicară strigăte de aprobare.

– Dacă nu este ideea voastră despre justiție, poate doriți să semnați o petiție. Keithley arătă spre Elsie, aflată pe o latură a sălii. Doamna Mackintosh are hârtie și cerneală. Vă rog să vă scrieți numele sau să faceți o cruce – sau să-i permiteți doamnei Mackintosh să vă scrie numele.

Oamenii începură să se ridice în picioare și să-și croiască drum spre masa lui Elsie. Keithley ridică vocea:

– Mâine voi duce petiția voastră la Londra și voi face tot ce-mi stă în puteri ca să determin parlamentul să țină seama de ea.

Coada care se formă la masa lui Elsie includea deja mai mult de jumătate din audiență.

Sal fu profund satisfăcută. Legislația fusese explicată cu însuflețire. Nimeni nu mai avea vreun dubiu despre intenția malefică a acesteia.

Frank Fishwick se ridică să vorbească.

– În calitate de primar al orașului Kingsbridge, aș vrea să-i mulțumesc domnului Keithley, începu el.

Nimeni nu-l asculta și Fishwick renunță.

* * *

Spade era mulțumit. Guvernul încercase să strecoare noua lege fără ca oamenii să observe, dar eșuase. Keithley explicase pericolul extrem de clar și legea nu va trece fără necazuri.

În timp ce sute de lucrători așteptau răbdători la coadă ca să semneze petiția, Keithley îi spuse lui Spade:

– Vei putea să vii la Londra cu mine mâine?

Spade fu surprins, dar, după un moment de gândire, spuse:

– Da. Nu pentru multă vreme, dar aș putea merge.

– Ar putea să fie util să avem la îndemână un om din Kingsbridge, pentru cazul în care această comisie parlamentară ar dori să primească dovezile directe, cum se spune, direct din gura calului.

– Foarte bine.

Charles Midwinter se apropie și Spade îl prezentă.

– Pastorul Midwinter este trezorierul sindicatului format de lucrătorii lui Hornbeam, explică el.

Își strânseră mâinile și Charles spuse:

– O întrebare, dacă-mi permiți, domnule Keithley...

– Desigur.

– Sunt în posesia a zece lire, care aparțin sindicatului – bani donați de oameni simpatizanți din Kingsbridge. Există ceva ce aș putea face ca să-i țin departe de mâinile guvernului?

– Da, spuse Keithley. Înființați o societate de ajutor mutual.

Societățile de ajutor mutual erau populare. Un grup de oameni care făceau, fiecare, câte o mică subscripție săptămânală și, când unul dintre ei se îmbolnăvea sau rămânea fără slujbă, clubul îi plătea o alocație modestă. În Anglia existau sute de asemenea societăți, poate mii. Autoritățile le încurajau, pentru că acestea susțineau persoane care, altfel, ar fi aplicat pentru ajutorul parohial.

Keithley spuse:

– Faceți-i pe toți membrii sindicatului membri ai societății de ajutor mutual și apoi transferați banii sindicatului către societate. Atunci sindicatul nu va mai avea bani pe care să pună mâna guvernul.

Midwinter zâmbi.

– Foarte abil.

– De asemenea, adăugă Keithley, o societate de ajutor mutual poate să îndeplinească discret multe dintre funcțiile unui sindicat. De exemplu, societatea poate să poarte discuții cu stăpânii despre noile mașini, pe baza efectelor pe care le-ar avea asupra dezvoltării societății.

Lui Spade îi plăcu ideea, dar descoperi o problemă.

– Și ce se întâmplă dacă reușim și Legea Asocierii cade?

– Atunci doar rupeți documentul prin care transferați banii.

– Mulțumesc, domnul Keithley, spuse Midwinter.

– Cât de util este să ai la îndemână un avocat! remarcă Spade.

* * *

Spade era în relații prietenești cu unul dintre cei mai buni clienți ai săi din Londra, Edward Barney, un tânăr negustor de pânză. Spade adusese cu el un cufăr plin cu mostre, ca să-și poată justifica cheltuielile călătoriei prin realizarea unor tranzacții. El vizită casa lui Edward de la Spitalfields, unde țesăturile scumpe, de genul mătăsurilor moar, catifelei, cașmirurilor și amestecurilor uzuale, erau etalate la ușa de la intrare și baloturile de gabardină și linsey-woolsey, de zi cu zi, erau așezate pe rafturile din spate.

Edward îl invită pe Spade să stea în apartamentul de deasupra depozitului. Spade acceptă cu interes: nu-i plăcea să se cazeze prin taverne, care nu erau niciodată confortabile sau curate.

Legea asocierii muncitorilor nu avansă deloc în parlament, timp de o săptămână. În timp ce Spade aștepta, își vizită toți clienții obișnuiți din Londra. Afacerile păreau să-și revină: exporturile spre America compensau căderea comerțului cu Europa.

Când rămase fără clienți pe care să-i viziteze, discută cu tatăl lui Edward, Sid. Deși avea doar patruzeci și cinci de ani, Sid se retrăsese din afaceri din cauza artritei și stătea toată ziua printre pernele îngrămădite sub picioarele sale contorsionate. Îi plăcea să stea de vorbă cu cineva care putea să-i îndepărteze gândurile de la disconfortul său.

Spade îi povesti totul despre Legea Asocierii și despre reacția de la Kingsbridge.

– Am cunoscut un flăcău numit Hornbeam, spuse Sid. Joey Hornbeam. Era orfan. Toți eram foarte săraci, dar eu m-am ridicat singur. La fel și Joey.

Spade era curios să afle mai multe despre trecutul celui mai bogat om de afaceri din Kingsbridge.

– Cum a reușit?

– În același fel în care am reușit și eu, deși într-o firmă diferită: a început să măture podele, a devenit mesager, și-a ținut ochii deschiși și a fost tot timpul pe fază, a învățat tot ceea ce era de învățat despre afacerile cu pânză și a așteptat o oportunitate. Atunci, căile noastre s-au despărțit. Eu m-am însurat cu fata șefului meu. Draga de Eth mi i-a dăruit pe Edward și pe cele patru fete ale noastre, înainte să moară, Dumnezeu să-i odihnească sufletul.

– Și Hornbeam?

– El și-a început propria firmă.

– De unde a făcut rost de bani?

– Nimeni nu știa precis. După o vreme, a vândut afacerea și a plecat din Londra. Acum știu unde s-a dus: la Kingsbridge.

– Era vreun gen de escroc?

– Probabil. Nu m-aș lua de el pentru asta. El a venit din St Giles, un cartier în care nu există lege, nu există bine și rău.

Spade încuviință din cap.

– Cum era pe vremea aceea?

– Era dur, spuse Sid. Dur ca un cui.

– Încă este așa, spuse Spade.

* * *

Camera Lorzilor se întruni în medievala Queen's Hall de la palatul Westminster; acest lucru data – îl informă Keithley pe Spade – încă de dinainte de încercarea lui Guy Fawkes de a arunca locul în aer cu praf de pușcă. Vizitatorii puteau intra în sală, dar trebuiau să rămână în spatele balustradei, numită bară. Spade stătea în picioare, cu coatele sprijinite de bară, în timp ce lorzii dezbăteau Legea Asocierii. El nu mai văzuse niciodată mai mult de unul sau doi aristocrați în aceeași cameră: aici erau zeci, plus câțiva episcopi. Era, normal, interesat de hainele lor, care erau confecționate din pânză de calitate și bine croite. Dar discursurile lor nu erau la fel de impresionante. Propozițiile lor erau inutil de complicate și el era nevoit să le simplifice în minte înainte să prindă înțelesul argumentației. Poate că ăsta era modul preferat de exprimare al celor din clasele superioare.

Câteva persoane se ridicară în favoarea legii, spunând că asocierea „ilegală" dintre muncitori devenea tot mai obișnuită și amenința cu nenorociri grave. „Vorbărie", își spuse Spade în barbă. Nu existau suficiente sindicate. Milioane de muncitori nu aveau parte de nicio protecție împotriva rapacității stăpânilor lor.

Spade nu avea nicio îndoială că lucrul de care se temea cu adevărat Camera Lorzilor era o revoluție asemănătoare celei din Franța.

Keithley îi vorbi pe un ton familiar unui bărbat care stătea în picioare, la fel ca Spade, cu coatele sprijinite pe bară. După o scurtă conversație, se întoarse spre partea lui Spade și spuse:

– Lordul Holland ar trebui să vorbească după încă un vorbitor.

Holland era singurul pair care era așteptat să vorbească împotriva legii.

– Cine este bărbatul cu care ai vorbit?

– Un reporter de la ziar. Ei știu tot ce se întâmplă.

Spade îl studie pe bărbat.

– Unde îi este carnetul de notițe?

– Interzis, spuse Keithley. Să iei notițe contravine regulilor camerei.

– Deci el trebuie să țină minte tot.

– Atât cât poate. Dacă auzi vreodată un pair sau un parlamentar că se plânge în legătură cu inexactitatea ziarelor, întreabă-l de ce nu le permite reporterilor să ia notițe.

– Pare prostesc.

– Locul ăsta are o mulțime de reguli prostești.

Din nou, Spade simți impulsul să devină parlamentar și să susțină campania pentru reformă.

Keithley i-l arătă pe lordul Holland, un bărbat chipeș, de vreo douăzeci și cinci de ani, cu sprâncene groase și negre și păr negru, buclat, care tocmai începea să dispară de pe la tâmple. Deși deținea sclavi în Jamaica, în alte privințe era un liberal.

– S-a însurat cu o femeie divorțată, murmură Keithley dezaprobator;

Spade, fiind amantul unei femei măritate, nu putea să-i împărtășească dezaprobarea.

Câteva minute mai târziu, Holland se ridică în picioare și spuse cu pasiune:

– Legea este injustă, în principiu, și este răuvoitoare în intenție.

„Bun început", gândi Spade.

– Scopul legii este să împiedice asocierile între muncitori; dar trăsătura ei cea mai importantă și cea mai specifică este aceea că modifică judecata cu jurați într-o judecată sumară. Trebuie să ne întrebăm dacă legea, deși este probabil să distrugă asocierile, va putea să producă și consecințe la fel de dezastruoase pentru societate!

Acest lucru era puțin cam abstract pentru Spade; prea îndepărtat de viața de zi cu zi a oamenilor către care era țintită legea.

– Cele două părți nu sunt tratate în termeni egali; inegalitatea se manifestă în favoarea stăpânilor. Aceștia au avantaj asupra muncitorilor lor, prin faptul că sunt capabili să reziste mai multă vreme; și au oportunități mai mari să prejudicieze umanitatea în favoarea lor; de asemenea, sunt mai puțini la număr și, prin urmare, mult mai capabili să-și concentreze și să-și combine puterile, evitând să fie detectați.

Holland folosi o comparaţie lungă şi confuză cu pădurarii şi braconierii, ca să ilustreze ideea simplă că stăpânii şi lucrătorii aveau interese opuse şi, prin urmare, judecătorii, care erau în acelaşi timp şi proprietari, nu aveau cum să fie obiectivi în procesele muncitorilor lor sau ale prietenilor lor muncitori.

– Întotdeauna este în interesul stăpânului să-i acuze de conspiraţie pe lucrătorii săi, chiar dacă ei au un caz perfect corect pentru creşterea salariilor.

– Al naibii de adevărat, spuse Spade, în barbă.

Holland sublinie că aplicabilitatea legii este mult prea largă.

– O persoană poate fi acuzată de asociere doar pentru faptul că oferă sfaturi prieteneşti şi bine intenţionate!

Încheie propunând o amânare de trei luni, pentru ca legea să poată fi analizată mai bine.

Nimeni nu-l susţinu. Cei care propuseseră legea nu se obosiră să-i răspundă la discurs. Sugestia sa de amânare fu respinsă.

Nu se luă în considerare nicio petiţie.

Apoi legea fu supusă la vot. Atât de puţini bărbaţi strigară „NU“, încât numărătoarea nu mai era necesară.

Două zile mai târziu, propunerea fu aprobată de rege şi deveni lege.

CAPITOLUL 23

Elsie se întrebă de ce părea nervoasă mama ei. Se aflau la micul-dejun, în palat. Arabella avea pe farfurie o felie de pâine prăjită, pe care o unsese cu unt, dar nu o mânca. Exista o ușoară încruntare între sprâncenele ei roșcat-maronii. Altfel, părea să fie bine. În ultima vreme luase ceva în greutate, dar părea să aibă o strălucire aparte. Ce anume o deranja?

Episcopul se înfipse în cârnați și citi *The Times*.

– O forță anglo-rusă a invadat Țările de Jos, spuse el. Îi plăcea să le spună soției și fiicei lui ce se întâmpla în lume. Acea parte din Țările de Jos a fost cucerită de francezi, care au hotărât să o numească Republica Batavă.

Elsie avea în fața ei *Kingsbridge Gazette*.

– Aici scrie că regimentul 107 infanterie – ăsta este regimentul din Kingsbridge – face parte din acea forță. Unii dintre foștii mei elevi de la școala de duminică sunt în acel regiment. Sper că vor fi în regulă.

– Freddie Caines ar trebui să fie acolo, spuse Arabella.

– Cine este Freddie Caines? întrebă episcopul.

– O... era membru al miliției de aici. Nu-mi amintesc cum l-am cunoscut; un băiat dulce.

– Îmi amintesc de el. Este cumnatul lui Spade, interveni Elsie.

– Uitasem de asta, spuse Arabella.

Era o dimineață frumoasă de septembrie și soarele strălucea prin ferestrele camerei în care serveau micul-dejun. Kenelm se ridică în picioare și spuse:

– Vă rog să mă scuzați. Un tâmplar trebuie să instaleze ușa nouă în portalul de nord – cea veche a putrezit – și trebuie să mă asigur că o așază cum trebuie.

Plecă.

Elsie își petrecuse deja două ore în camera copiilor, spălându-l și îmbrăcându-l pe Stevie – acum în vârstă de doi ani – cu ajutorul doicii. Mai târziu, în cursul zilei, trebuia să găzduiască o petrecere cu ceai pentru

susținătorii școlii, care îi fuseseră alături pe durata grevei. Era pe cale să se scuze când mama ei spuse:

- Am niște vești surprinzătoare.

Elsie se așeză din nou jos și spuse:

- Asta sună interesant.

Episcopul nu păru interesat.

- Ce vești? zise el indiferent.

Arabella spuse:

- Aștept un copil.

Elsie se holbă uluită la mama ei. Avea patruzeci și cinci de ani! Iar episcopul, la șaizeci și doi de ani, era cu șaptesprezece ani mai în vârstă. Era de asemenea supraponderal și nu prea agil. Mai mult de atât, Elsie nu îl văzuse pe tatăl ei să o atingă cu afecțiune pe mama ei, și asta de mulți ani. Era pe punctul să întrebe *Cum s-a întâmplat asta?*, dar se opri la timp și spuse:

- Când?

- În decembrie, cred, spuse Arabella.

Episcopul fu uluit și spuse:

- Dar, draga mea...

- Trebuie să-ți amintești. A fost prin preajma Paștelui.

El spuse:

- Duminica Paștelui din acest an a fost în a douăzeci și patra zi din martie.

Păru bucuros să dețină această bucățică de informație banală, de care să se agațe în cutremurul care-i zguduia lumea.

- Îmi amintesc bine. Făceai tot felul de glume de primăvară, spuse Arabella.

El se simți jenat.

- Nu de față cu alții, te rog!

- O, nu fi prostuț. Elsie este femeie măritată.

- Chiar și așa...

- Te-ai bucurat de un Porto deosebit de bun în seara aia.

- O! păru el să-și amintească.

- Ai fost însă ușor surprins să te trezești și să mă găsești în patul tău, după cum îmi amintesc.

- Asta a fost cu atât de mult timp în urmă, de Paște...

- Da, așa cred, spuse Arabella, dar Elsie observă o privire de teamă în ochii aurii ai mamei sale și știu că ceva nu era în regulă.

Arabella juca un rol. Ar fi putut, prea bine, să fie fericită că era însărcinată, dar părea îngrozitor de îngrijorată pentru ceva. Ce, totuși? Nu avea niciun sens.

Atitudinea episcopului fu de asemenea neaşteptată. De ce nu era el încântat? Un copil, la vârsta lui! Bărbaţii erau, de obicei, încântaţi de capacitatea lor de a procrea. Oamenii din Kingsbridge vor cârcoti, în curând, şoptindu-şi unul altuia în catedrală *Bătrânul câine mai are viaţă în el.*

Lui Elsie îi trecu prin minte un gând uluitor: era posibil ca episcopul să se gândească la faptul că acest copil nu era al lui?

Ideea părea demnă de râs. Femeile de vârsta Arabellei nu comiteau adulter. Cel puţin, Elsie nu credea asta. Nu-şi pierdeau ele interesul pentru tot felul de lucruri? Elsie nu ştia, cu adevărat, nimic despre asta.

Şi, brusc, îşi aminti de o conversaţie cu Belina Goodnight, bârfitoarea oraşului.

– Ce am auzit despre mama ta? îi spusese Belinda lui Elsie, la catedrală, într-o duminică. Pare să fi devenit ciudat de prietenă cu Spade.

Elsie izbucnise în râs.

– Mama mea? spusese ea. Nu te prosti!

– Cineva mi-a spus că se duce mereu la magazinul surorii lui.

– La fel ca orice femeie la modă din Kingsbridge.

– Ei bine, sunt convinsă că ai dreptate, îi spusese Belinda.

Elsie fusese convinsă că avea dreptate, până acum.

Acesta era motivul pentru care Arabella se temuse să dezvăluie ceva ce ar fi trebuit să fie o veste îmbucurătoare? Dacă episcopul credea că ea îi era necredincioasă, mânia lui ar fi monstruoasă. Avea o latură răzbunătoare care era destul de înspăimântătoare. Odată o încuiase pe Elsie în camera ei şi o hrănise doar cu pâine şi apă, timp de o săptăinână, pentru o vină pe care ea o uitase acum. Mama ei plânsese, dar asta nu avusese niciun efect asupra înverşunării episcopului.

Ea îşi privi intens tatăl, încercând să-i citească gândurile. El fusese uluit, la început, apoi jenat. Acum, gândea ea, părea nedumerit. Ea presupuse că îi venea greu să creadă că avusese relaţii sexuale, pentru prima dată după mulţi ani, şi apoi uitase despre asta. Pe de altă parte, el trebuia să fie foarte conştient de faptul că, ocazional, bea mult mai mult vin decât era înţelept şi asta făcea ca un bărbat să uite ce făcuse.

Şi el admitea că-şi amintea de dimineaţa de după. Se treziseră în pat împreună. Asta rezolva chestiunea? Nu tocmai, înţelese ea. O femeie care rămăsese însărcinată cu amantul ei ar fi putut să facă dragoste cu soţul ei doar ca să-l poată convinge că era copilul lui. Ar fi putut Arabella să fie atât de diabolică? „Mama mea?"

O femeie disperată putea să facă multe lucruri.

* * *

Sal era mulțumită de felul în care mergeau lucrurile. Deși legea asocierii obligase la închiderea sindicatului, societatea de ajutor mutual îi luase locul și se întinsese în tot orașul. Acum, reprezentanți de la diverse mori adunau subscripții săptămânale pentru „ajutorul mutual" și ei se întruneau periodic să discute problemele societății și subiecte legate de asta. Deja doi proprietari de țesătorii, care introduseseră mașini noi, consideraseră potrivit să îi abordeze pe reprezentanții ajutorului mutual, ca să discute problemele anticipat.

Lucrătorii irlandezi se stabiliseră la Kingsbridge și nimeni nu-și mai amintea pentru ce fuseseră bătăile. Frecventau două sau trei taverne de la malul râului, care deveniseră cunoscute drept cârciumi irlandeze și erau mulțumiți cu afacerea. Colin Hennessy, irlandezul pe care-l întâlnise Kit în ziua în care sosiseră, era reprezentantul ajutorului mutual la Moara Cocină.

Într-o seară din octombrie, Colin apăru la Bell, unde Sal stătea împreună cu Jarge și cu Spade. Sal îl plăcea pe Colin. Era genul ei de bărbat: mare, puternic și neînfricat. Spade îi cumpără o cană de bere. El luă o înghițitură lungă, se șterse la gură cu mâneca și le spuse pentru ce îi căutase.

– Hornbeam a cumpărat o mașină nouă, o mașină de dărăcit gigantică.

Sal se încruntă.

– Asta este prima oară când auzim despre așa ceva.

– Am aflat abia astăzi. Îi făceau loc ca să o aducă mâine.

– Deci nu a discutat despre asta cu lucrătorii.

– Deloc.

Sal privi spre Spade.

– El ignoră înțelegerea.

– Va trebui să intrăm din nou în grevă, zise Jarge.

„Jarge seamănă mult cu Hornbeam, reflectă Sal; mereu dispus la cea mai agresivă reacție." Bărbații de felul acesta considerau că beligeranța va fi mereu câștigătoare, în ciuda tuturor dovezilor contrare.

Spade spuse:

– S-ar putea să ai dreptate, Jarge, dar, mai întâi, trebuie să discutăm cu Hornbeam și să aflăm ce are de gând. Pentru ce a făcut asta? E greu de înțeles ce ar putea avea de câștigat, în afară de o mulțime de necazuri.

Jarge spuse:

– El nu-ți va spune adevărul.

– Dar poți să afli câte ceva doar studiind minciunile pe care o persoană alege să ți le spună.

Jarge se retrase.

– E adevărat, presupun.

Spade spuse:

– Sal, tu și cu mine ar trebui să mergem să-l vedem pe Hornbeam, întrucât noi suntem în echipa desemnată să supravegheze respectarea acordului. Și ar trebui să-l luăm pe Colin cu noi, pentru că el poate să depună mărturie că Hornbeam a încălcat înțelegerea.

– De acord, zise Sal.

– Când ar trebui să mergem?

– Acum, spuse Sal. Nu-mi pot permite să am timp liber într-o zi de lucru.

Colin păru puțin mirat, dar spuse:

– În regulă, atunci, și își goli cana.

Îl lăsară pe Jarge și porniră pe jos spre cartierul select de pe High Street. Ușa din față a casei lui Hornbeam le fu deschisă de un valet care îi privi cu dispreț.

– Bună seara, domnule Shoveller, spuse el îngrijorat.

– Salut, Simpson, spuse Spade. Te rog, spune-i că aș fi recunoscător pentru câteva minute din timpul său, fiind vorba de o problemă de o importanță considerabilă.

– Prea bine, domnule. Vă rog să intrați în hol, în timp ce aflu dacă domnul consilier Hornbeam este acasă.

Intrară. Sal găsi holul întunecat și deprimant. Existau o vatră fără foc și un ceas înalt, care ticăia cu importanță. Din portretul de deasupra vetrei, Hornbeam privea răuvoitor spre oricine îndrăznea să intre în casa lui. Care era sensul unei case mari, dacă trăiai fără lumină și căldură? Uneori, oamenii bogați chiar nu știu cum să-și cheltuiască banii.

Simpson se întoarse și îi conduse într-o cameră mai degrabă mică, ce părea să fie biroul de lucru al lui Hornbeam. Era la fel de neprimitoare ca și holul. Hornbeam se afla în spatele unui birou masiv, îmbrăcat într-o haină din pânză scumpă, maro închis. El spuse scurt:

– Ce este, Shoveller?

Spade nu era dispus să renunțe la politețe.

– Bună seara, domnule consilier, spuse el.

Hornbeam nu-i invită să se așeze. Îl privi intens pe Colin, apoi își îndreptă din nou privirea spre Spade.

– Ce caută bărbatul ăsta aici?

Spade nu îl va lăsa pe Hornbeam să devieze conversația. Ignorând întrebarea, spuse:

– Ai cumpărat o mașină de dărăcit nouă.

– Și ce are asta de-a face cu tine?

– Doamna Box și cu mine suntem printre cei însărcinați cu monitorizarea respectării acordului care a pus capăt grevei provocate de războaiele tale de țesut cu abur.

Hornbeam se ofuscă.

– Provocată de interferența unora din afară.

Spade continuă să ignore întreruperile certărețe ale lui Hornbeam.

– Noi sperăm să evităm o nouă grevă.

Hornbeam râse disprețuitor.

– Atunci nu porniți una!

Spade nu răspunse la asta.

– Îți amintești, Hornbeam, că proprietarii au fost, împreună, de acord să consulte muncitorii, la introducerea unor mașinării noi, importante, ca să evite agitația provocată, de obicei, de schimbările neanunțate.

– Ce vreți de la mine?

– Vrem să îți informezi muncitorii despre noua mașină, să le spui câți oameni vor lucra pe ea și câți oameni vor fi înlocuiți de ea și să discuți despre consecințe.

– Vei avea răspunsul meu mâine.

Se lăsă tăcerea. Sal înțelese că ăsta ar fi trebuit să fie finalul întâlnirii. După o pauză stranie, cei trei vizitatori părăsiră încăperea.

Ajunși afară, Spade rosti:

– N-a fost atât de rău pe cât era de așteptat.

Colin spuse:

– Ce? A fost la fel de răutăcios ca o pisică! Arăta de parcă ne-ar fi spânzurat cu plăcere pe toți trei.

– Da, și până la sfârșit mă așteptam la un refuz direct – dar apoi ne-a spus să așteptăm până mâine. Asta sugerează că se va gândi la problemă. Ceea ce este mai promițător.

– Nu știu, reflectă Sal. Mă gândesc că are un as în mânecă.

* * *

Sal visa că face dragoste cu Colin Hennessy, cu părul lui negru căzând în față, peste figura ei, în timp ce el gemea de plăcere, când fu trezită de

bubuiturile în ușa casei ei. Se simți vinovată când privi spre bărbatul ei, întins alături de ea. Ce bine era că ceilalți nu puteau să știe ce ai visat.

Ea se gândi că bubuitul din ușă era al celui care alerga pe străzi ca să-i trezească pe lucrătorii de la mori, la ora patru dimineața. Dar sunetul se repetă, de parcă cineva ar fi vrut să intre.

Jarge se duse la ușă, îmbrăcat în lenjerie și ea îl auzi spunând:

– Cât naiba este ceasul?

Apoi, o voce spuse:

– Acum, să nu-mi provoci vreun necaz, Jarge Box. Cu nevasta am treabă, nu cu tine.

„Pare să fie șeriful Doye", gândi Sal și fu cuprinsă de frică. Doye în sine nu o speria, dar el reprezenta puterea arbitrară a unor oameni nemiloși, ca Hornbeam. Ea era înspăimântată de Hornbeam.

Se ridică din pat și își trase rochia peste cap. Se încălță cu pantofii și se stropi cu apă pe față. Apoi se duse la ușă.

Doye venise împreună cu polițistul, Reg Davidson. Sal spuse:

– Ce naiba vrei de la mine?

– Trebuie să vii cu noi, spuse Doye.

– N-am făcut nimic greșit.

– Ești acuzată de asociere.

– Dar sindicatul a fost închis.

– Eu nu știu nimic despre asta.

– Cine m-a acuzat?

– Consilierul Hornbeam.

Ea simți un fior de groază. Deci asta intenționase Hornbeam când spusese *Veți avea răspunsul mâine-dimineață!*

– Este ridicol, spuse ea. Dar nu era ridicol, era înspăimântător.

Își puse haina pe ea și ieși afară.

Doye și Davidson o duseră pe străzile reci și întunecate, în centrul orașului. Ea se gândi cu oroare la posibilele pedepse cu care se putea confrunta: biciuire, butuci, închisoare și muncă silnică. Femeile condamnate la muncă silnică erau obligate să facă o muncă numită bătutul cânepii: timp de douăsprezece ore pe zi ele foloseau un baros ca să bată cânepa îmbibată cu apă, pentru separarea fibrelor de coaja lemnoasă, astfel încât să poată fi transformate în fuior. Era o muncă istovitoare. Dar nu vedea cum ar fi putut să fie găsită vinovată.

Ea presupuse că se duceau la casa lui Hornbeam, dar, spre surprinderea ei, fu condusă la vila lui Will Riddick.

– Ce căutăm aici? spuse ea.

– Moşierul Riddick este judecător, spuse Doye.

Hornbeam era periculos şi Riddick era marioneta lui. Ce puneau ei la cale? Era de rău.

Holul casei lui Riddick mirosea a scrum de tutun şi vin vărsat. Într-un colţ era legat în lanţ un mastif şi acesta lătră la ei. Sal fu surprinsă să-l vadă pe Colin Hennessy acolo, aşezat pe o bancă şi ea îşi aminti, jenată, visul ei. Colin era păzit de un poliţist, Ben Crocket.

Sal îi spuse lui Colin:

– Asta este urmarea vizitei noastre la Hornbeam, seara trecută.

– Credeam că facem ceea ce au fost de acord proprietarii de ţesătorii, spuse Colin.

– Aşa am făcut.

Sal era nedumerită şi, în acelaşi timp, speriată. Se întoarse spre Doye.

– Evident, Hornbeam ţi-a spus să ne arestezi.

– El este preşedintele judecătorilor.

Era adevărat. Asta nu era vina lui Doye. El era o simplă unealtă.

Sal se aşeză pe bancă, alături de Colin.

– Şi acum ce se întâmplă, îl întrebă ea pe Doye.

– Aşteptăm.

Fu o aşteptare lungă.

Casa se trezi treptat. Un lacheu morocănos curăţă vatra şi pregăti focul, dar nu-l aprinse. Alf Nash livră lapte şi smântână la uşa din faţă. Lumina zilei pătrunse în sală, filtrată printr-o fereastră murdară, împreună cu sunetele oraşului: potcoavele cailor, căruţele pe caldarâm şi saluturile matinale ale bărbaţilor şi femeilor care ieşeau din casele lor şi se îndreptau spre muncă.

Sal mirosi şuncă prăjită şi înţelese că ea nu mâncase şi nu băuse nimic astăzi. Dar nimeni nu le oferi o gustare, nici măcar şerifului.

Chiar când ceasul aflat undeva în casă bătu ora zece, apăru Hornbeam. Lacheul morocănos îl lăsă să intre. El nu le spuse nimic celor aflaţi pe hol, ci îl urmă pe lacheu la etaj.

Oricum, câteva minute mai târziu, lacheul apăru în capul scărilor şi strigă:

– În regulă, veniţi!

Lacheul lui Riddick era un bădăran. Sal se întrebă dacă lacheii erau oglinda stăpânilor lor, aşa cum se întâmpla cu câinii.

Urcară scările și fură introduși într-un salon mare. Încă nu fusese curățat de resturile de la chefurile din seara trecută și peste tot se aflau pahare de vin nespălate și ceşti de cafea. Sal se gândi că soția lui Riddick, fiica lui Hornbeam, Deborah, părea să nu-i fi schimbat prea mult stilul de viață lui Riddick.

Riddick însuşi era aşezat într-un scaun cu spătar înalt, îmbrăcat în haine civile și cu perucă, deși arăta de parcă nu-și revenise complet după cheful din seara anterioară. Hornbeam se afla pe sofa, cu spatele drept şi sever. Între cei doi, un bărbat pe care Sal nu-l cunoştea, era aşezat la o masă mică, cu hârtie și cerneală, probabil un grefier.

Riddick spuse:

– Șerifule Doye, spune numele acuzaților și acuzația.

Doye spuse:

– Colin Hennessy și Sarah Box, amândoi lucrători la morile din Kingsbridge, sunt acuzați de asociere, de către consilierul Hornbeam.

Grefierul scrise repede, cu o pană de scris.

Sal înțelese că treaba asta era aranjată cu grijă ca să pară un proces corect.

– Ce au de spus acuzații la această acuzație? rosti Riddick.

– Nevinovat, zise Colin.

Sal spuse:

– Nu există nicio asociere. Sindicatul a fost dizolvat. Noi ne ocupam de dorințele proprietarilor de țesătorii, nu acționam împotriva lor.

– Consilier Hornbeam, care sunt faptele? întrebă Riddick.

Hornbeam vorbi pe un ton plat, lipsit de orice emoție.

– Box și Hennessy au venit ieri la casa mea, în jurul orei opt seara. Ei au spus că eu am cumpărat o mașină de dărăcit, mare și nouă, și că aveam nevoie de permisiunea lucrătorilor mei ca să o instalez. Au amenințat cu greva, dacă refuzam.

– Ei bine, spuse Riddick, mie mi se pare că ei s-au asociat ca să interfereze cu afacerea, într-un mod care contravine clar legii asocierii.

– Nu, nu contravine, zise Sal.

– Sal Box, te cunosc de la Badford, de pe vremea când erai Sal Clitheroe și erai și pe atunci o provocatoare de necazuri.

– Și tu erai un bețiv violent. Dar acum nu suntem la Badford, ne aflăm la Kingsbridge și proprietarii de țesătorii din Kingsbridge au o înțelegere cu lucrătorii. Înțelegerea a pus capăt grevei și morile lui Hornbeam s-au redeschis. Dar el nu respectă această înțelegere. Este asemenea unui om care cere ajutorul lui Dumnezeu, dar după aceea nu mai merge la biserică. Seara

trecută, eu și Colin i-am spus că încalcă înțelegerea și că respectarea înțelegerii este calea cea mai bună pentru evitarea grevelor. Aceasta nu este o amenințare, este o realitate și nu există nicio lege împotriva realității.

– Deci, admiți că v-ați asociat și admiți că ai încercat să te bagi în afacerea consilierului Hornbeam.

– Atunci când îi spui unui prost că face ceva care este dăunător pentru el, asta înseamnă interferență?

Will nu răspunse la această întrebare.

– Vă găsesc pe amândoi vinovați, spuse el. Și vă condamn la două luni de muncă silnică.

CAPITOLUL 24

Dragă Spade,

Ei bine, iată-mă în Țările de Jos, unde am avut parte de prima mea experiență în luptă. Sunt încă în viață și nu sunt grav rănit. Restul veștilor sunt toate proaste.

Ne-am adunat la Canterbury și trebuie să spun că biserica lor este chiar mai mare decât a noastră, din Kingsbridge. O mulțime de flăcăi s-au înrolat din miliție, la fel ca mine, așa că suntem cei mai mulți „verzi", după cum se spune, ceea ce înseamnă că nu am avut parte de nicio luptă. Ei bine, asta n-a durat prea mult.

Am debarcat într-un loc numit Callantsoog, au niște denumiri ciudate aici, și imediat inamicul a năvălit peste noi, pe dunele de nisip. Ei bine, am fost atât de speriat, că aș fi luat-o la fugă, dar în spatele meu nu se afla altceva decât marea, așa că a trebuit să rămân acolo și să lupt. Oricum, navele noastre au tras cu toate tunurile, pe deasupra capetelor noastre, asupra inamicului, iar cei care au fugit au fost ei.

Ne-au lăsat o fortăreață drăguță, goală, în care ne-am mutat, dar nu pentru multe zile. De curând am avut o bătălie la Krabbendam, unde generalul francez a fost un bărbat numit Marie Anne, înțelegi ce vreau să spun despre nume, oricum nu putea să fi fost bun de ceva, pentru că noi am învins.

Apoi a sosit ducele de York cu ceva întăriri și ne gândeam că stăm destul de bine. Am mărșăluit spre un oraș numit Hoorn și l-am ocupat, dar curând l-am părăsit și am ajuns înapoi de unde am început; genul acesta de situație se întâmplă adesea în armată, bine că nu-ți conduci și tu afacerea în felul acesta, Spade, ha ha.

Am avut parte de vremuri grele, mărșăluind de-a lungul unei plaje înguste, unde n-am avut apă proaspătă, unde francezii au tras asupra

noastră, fără să fim siguri dacă vom muri de sete sau de gloanțe. Amicul meu, Gus, a fost împușcat în cap și a murit; în armată îți faci repede prieteni, dar îi poți pierde la fel de repede. Apoi s-a lăsat întunericul și ni s-a spus că inamicul se retrăsese, nu știu ce am făcut noi ca să-i speriem!

Dezastrul ne-a lovit în orașul Castricum. Pișa o ploaie, dar, din păcate, asta n-a fost cea mai mare problemă a noastră. Francezii ne-au atacat la baionetă, ceea ce a fost foarte sângeros și noi am fugit. Am fost urmăriți de cavaleria franceză. Eu sângeram de la o tăietură la braț și cu siguranță aș fi fost ucis, dar câțiva dragoni din cavaleria ușoară au sărit dintr-un fel de vale dintre dune și i-au trimis pe francezi înapoi.

În bătălia aceea am pierdut o mulțime de oameni și ducele a decis să se retragă, așa că a urmat un armistițiu și el a plecat înapoi la Londra. Cred că asta înseamnă că am fost învinși.

Acum ne aflăm pe coastă și așteptăm navele care să ne ia de aici. Nimeni nu știe unde ne vom duce, dar sper că spre casă, așa că, poate, în curând vei putea să bei o cană de bere cu mine, la hanul Bell...

Iubitorul tău cumnat, Freddie Caines.

***

Hornbeam privea uriașa mașină de dărăcit la lucru. Era o minune. Acționată de abur, aceasta nu făcea niciodată pauză, nu dorea niciodată la toaletă, nu se îmbolnăvea niciodată. Nu obosea niciodată.

Pe el nu-l deranja țăcănitul asurzitor al mașinilor: asta însemna că făceau bani pentru el. Nu-l interesa nici măcar mirosul lucrătorilor, care nu aveau căzi de baie și nici nu ar fi știut ce să facă, în caz că ar fi avut. Era vorba doar de bani.

Noua moară îi dublase capacitatea de producție. El singur putea să furnizeze, acum, toată pânza de care avea nevoie miliția din Shiring și să se ocupe și de multe alte afaceri, în același timp.

El doar spera să nu se facă pace.

Acest plăcut moment de contemplare se termină odată cu apariția bruscă a lui Will Riddick, în uniformă, părând furios.

– La dracu', Hornbeam, spuse el, țipând ca să acopere zgomotul. Am fost mutat.

– Ce?

– Am fost transferat să mă ocup de antrenament.

– Vino afară!

Coborâră scările și ieșiră în aerul rece de noiembrie. Copiii care erau prea mici ca să muncească se jucau în noroiul din jurul morii. Se simțea un miros de fum de cărbune, de la boiler.

– Așa-i mai bine, spuse Hornbeam. De ce nu vrei să fii responsabil de antrenament?

– Pentru că nu mă mai ocup de achiziții.

– O, asta e o problemă. Atât Hornbeam, cât și Riddick profitaseră de poziția lui Riddick de achizitor șef pentru miliție. Ei aveau să piardă o mulțime de bani dacă el era mutat din acest post.

– Ce a provocat asta?

– Ducele de York.

– Ce are el de-a face?

– El se ocupă acum de armata britanică.

Hornbeam își aminti că citise ceva în *The Times*.

– Francezii tocmai l-au învins în Țările de Jos.

– Da, dar oamenii spun că este mai bun manager decât luptător. În orice caz, Northwood s-a întâlnit cu el la Londra și acum este plin de entuziasm pentru metode noi de a face lucrurile: haine călduroase pentru toate trupele, mai multe puști, mai puțină biciuire și – aici e problema – achiziții mai bune.

– Și prin „mai bune" ducele înțelege…

– A făcut o anchetă și a descoperit că prea mulți responsabili cu aprovizionarea cumpără toate lucrurile de la familie și de la prieteni.

– O, Doamne!

– Northwood mi-a spus: „Desigur, sunt convins că tu nu-ți favorizezi familia, Riddick, dar, chiar și așa, arată rău când cumperi de la socrul tău". Un porc sarcastic.

– Și acum cine se ocupă de achiziții?

– Archie Donaldson. A fost promovat maior.

– Îl cunosc?

– Este mâna dreaptă a lui Northwood. Stă cu el în birou toată ziua.

– Cum arată?

– Tânăr, cu fața proaspătă…

– Îmi amintesc.

– Este metodist.

– Asta întăutățește lucrurile.

Hornbeam rămase gânditor pentru un minut. Apoi spuse:

– Mergi cu mine înapoi în oraș!

Se luptă cu această problemă, în timp ce traversau noile străzi dintre casele lucrătorilor de la moară și pe lângă un câmp cu o cultură de varză, până la pod. Oamenii erau recrutați pentru miliție, dar mai exista o variantă de alegere: puteai să plătești pe cineva să-ți ia locul. Donaldson nu făcuse asta. Asta însemna fie că el era prea sărac ca să plătească un înlocuitor, fie cu gânduri prea înălțătoare ca să-și fenteze datoria patriotică. Dacă era sărac, putea să fie mituit. Dacă avea gânduri înălțătoare, era posibil să nu poată fi mituit. Deși, fiecare om își avea prețul său, nu-i așa?

– Ar trebui să-l feliciți pe Donaldson, spuse Hornbeam, în timp ce mergeau pe pavajul de pe Main Street.

Riddick se simți indignat.

– Să-l felicit pe ticălos?

– Da. Spune-i că ai avut un parcurs bun și că acum a venit momentul ca altcineva să preia treaba. Spune-i cât ești de bucuros că a primit el slujba.

– Dar este complet neadevărat.

– De când te deranjează pe tine neadevărurile?

– Hm...

Trecură pe lângă Drummond's Fine Wines și Hornbeam îl vârî pe Riddick înăuntru. Alan Drummond se afla în spatele tejghelei, un bărbat care începea să chelească, cu un nas roșu. După politețurile obișnuite, Hornbeam spuse:

– Adu-mi o pană, cerneală și o foaie de hârtie de scris de calitate, Drummond, te rog!

Bărbatul se conformă.

– Trimite-i o duzină de sticle de vin de Porto bun, la preț mediu, maiorului Donaldson din miliție și trece-le în contul meu!

– Donaldson?

Riddick spuse:

– Locuiește pe West Street.

Hornbeam scrise:

– Felicitări pentru promovare! Cu complimentele lui Joseph Hornbeam!

Riddick citi peste umărul lui și spuse:

– Foarte inteligent.

Hornbeam împături foaia și i-o dădu lui Drummond, spunând:

– Trimite nota asta împreună cu vinul!

– Foarte bine, domnule Hornbeam.

Părăsiră magazinul.

– Voi face cum mi-ai sugerat și o să-l ung la fund, spuse Riddick. Îl vom atrage de partea noastră.

– Sper, spuse Hornbeam.

În dimineața următoare, vinul fu lăsat în pragul ușii lui Hornbeam, însoțit de un bilet:

„Îți mulțumesc pentru felicitări, care sunt foarte binevenite. Regret că nu pot accepta darul tău. Archibald Donaldson (Maior)."

* * *

Elsie luă o livră de costiță, o roată mică de cașcaval și o farfurie cu unt proaspăt de la bucătăria palatului. Așa cum aranjase, îl întâlni pe Spade în piață. Acesta ducea o bucată de șuncă. Merseră pe Main Street și intrară în cartierul de nord-vest, mai sărac, din Kingsbridge, îndreptându-se spre casa lui Sal Box, care se afla în închisoare, condamnată la muncă silnică. Doreau să se asigure că familia ei este în regulă.

– Nu pot să cred că nu am anticipat asta, spuse Spade. Pur și simplu nu mi-a trecut prin cap că Hornbeam va folosi în felul acesta legea asocierii.

– Pare să fie aproape prea revoltător, chiar și pentru el.

– Exact. Dar ar fi trebuit să știu mai bine. Și Sal suferă din cauza lipsei mele de judecată.

– Nu te tortura singur. Nu poți să le prevezi pe toate.

Era șapte și jumătate, într-o seară de luni. Îi găsiră pe Jarge și pe copii așezați la masă, mâncând terci de ovăz.

– Nu vreau să vă întrerup cina, spuse Elsie, așezând darurile pe un bufet. Am venit să văd cum vă descurcați, dar păreți să fiți bine.

– Ne lipsește Sal, dar ne descurcăm, spuse Jarge. Totuși, ceea ce ne-ai adus este foarte apreciat, mulțumim, doamnă Mackintosh.

– Am gătit cina, spuse Sue. Am pus untură în fiertură, ca să aibă gust mai bun.

Avea paisprezece ani, aceeași vârstă precum Kit. Se maturiza însă înaintea lui, iar silueta ei era din ce în ce mai feminină.

– Sunt copii buni, spuse Jarge. Îi trezesc dimineața și mă asigur că au ceva de mâncare înainte să plece la lucru. Mâine putem să avem costiță la micul-dejun, mulțumită vouă. A trecut multă vreme de când n-am mai gustat costiță.

– Presupun că nu știi unde este trimisă Sal.

Jarge scutură din cap.

– Nu e nicio cale să aflu. Ea e puternică, dar bătutul cânepii este o muncă rea și grea.

– Mă rog pentru ea în fiecare seară.

– Mulțumesc.

– În seara asta te vei duce la exercițiul de tragere a clopotelor?

– Da, și ar fi mai bine să mă grăbesc, altfel mă vor aștepta.

– Există cineva care poate să stea cu ochii pe Kit și Sue?

– Chiriașa noastră, doamna Fairweather; ea închiriază podul. Este văduvă și cei doi copii ai ei au murit în timpul crizei de alimente din urmă cu doi ani.

– Îmi amintesc.

– Nu că ar provoca vreun necaz. Se vor duce la culcare după cină și vor dormi până dimineață.

Elsie gândi că nu era ceva surprinzător, după ce lucraseră timp de paisprezece ore. Chiar și așa, Jarge se îngrijea bine de acești doi tineri, dintre care niciunul nu era copilul lui: Kit era fiul lui vitreg și Sue era nepoata lui. Era un bărbat bun la suflet.

Ea și Spade plecară. În timp ce mergeau spre centrul orașului, Spade zise:

– Am aflat ceva despre trecutul lui Hornbeam ultima dată când am fost la Londra. A rămas orfan la o vârstă fragedă și a fost nevoit să-și croiască singur drum prin lume. A obținut o slujbă la un comerciant de pânză, ca mesager, și apoi a învățat meserie și și-a croit drum spre vârf.

– Ai putea să crezi că ar trebui să aibă sentimente mai calde pentru cei săraci.

– Uneori funcționează în sens invers. Cred că este îngrozit să nu ajungă din nou în sărăcia din copilăria lui. Nu este rațional, probabil că este un sentiment de care nu se poate descotorosi. Nicio sumă de bani nu va fi vreodată suficientă ca să-l facă să se simtă în siguranță.

– Vrei să spui că-ți pare rău pentru el?

Spade zâmbi.

– Nu. Până la urmă, este tot un nenorocit dezgustător.

Se despărțiră în piață. Când intră în palat, Elsie simți imediat că se întâmpla ceva. Casa era ciudat de tăcută. Nimeni nu vorbea, nici nu se auzea zgomot de farfurii, de măturat sau de frecat. Apoi, auzi un plânset la etaj, care părea să vină de la o femeie îndurerată.

Năștea mama ei? Era doar noiembrie; ea spusese decembrie. Dar poate calculase greșit.

Sau poate că minţise.

Elsie alergă în sus pe scări şi năvăli în dormitorul Arabellei. Mason, menajera, era aşezată pe marginea patului, ţinând un prosop. Arabella era întinsă pe pat, acoperită doar cu un cearşaf, cu picioarele larg desfăcute şi cu genunchii îndreptaţi spre tavan. Faţa ei era roşie de efort şi udă de lacrimi sau de transpiraţie sau de amândouă. Mason îi şterse cu blândeţe obrajii cu prosopul şi spuse:

– Nu mai durează mult de-acum, doamnă Mackintosh.

Mason fusese alături de Arabella când se născuse Elsie, ştia asta. Îşi amintea de Mason, care avea grijă de ea când era mică. Îşi aminti uluirea ei când aflase că Mason avea şi un alt nume – Linda. Mason ajutase şi la naşterea copilului lui Elsie, Stevie, şi avea să ajute şi la naşterea copilului pe care-l purta acum în pântec. Prezenţa ei era liniştitoare.

Arabella păru să aibă parte de un moment de uşurare.

– Bună, Elsie, mă bucur că eşti aici, spuse ea. Pentru numele Domnului, nu-mi spune să împing. Apoi o cuprinse un alt spasm şi ea strigă. Elsie îi luă mâna şi Arabella o strânse atât de tare, încât Elsie crezu că îi va rupe oasele. Mason îi dădu prosopul lui Elsie, iar Elsie îl luă cu mâna liberă şi îi şterse mamei sale faţa.

Mason ridică cearşaful.

– Pot să văd capul copilului, spuse ea. Este aproape gata.

„Doar că ăsta e doar începutul", gândi Elsie. O altă fiinţă umană se străduia să-şi înceapă călătoria prin viaţă, îndreptându-se spre dragoste şi râs, vărsare de sânge şi lacrimi.

Strânsoarea Arabellei se reduse şi faţa ei se relaxă, dar nu deschise ochii. Spuse:

– Este un lucru bun că sexul este atât de plăcut, altfel femeile nu s-ar înhăma niciodată la aşa ceva.

Elsie fu şocată să o audă pe mama ei vorbind în felul acesta.

Mason spuse, pe ton de scuză:

– Femeile spun lucruri ciudate în durerile facerii.

Apoi Arabella se încordă din nou.

Mason, încă privind pe sub cearşaf, zise:

– Asta ar putea să fie ultima.

Arabella scoase un sunet care era parţial un geamăt de efort şi parţial un strigăt de agonie. Mason aruncă cearşaful în spate şi se întinse între coapsele Arabellei. Elsie văzu cum iese capul copilului şi auzi geamătul Arabellei. Mason spuse:

– Așa, micuțule, vino la mătușa Mason, o, ce lucru mic și drăguț ești!
Copilul era acoperit de mucus și sânge, cu cordonul ombilical încă atașat de mama sa și fața îi era contorsionată într-o grimasă de disconfort, dar, chiar și așa, Elsie fu de acord că era frumos.

– Băiat, spuse Mason.

Întoarse băiatul cu fața în jos, ținându-l cu ușurință pe mâna stângă, și îl lovi peste fund. El deschise gura, inspiră pentru prima dată și dădu drumul unui urlet de protest.

Elsie realiză că îi curgeau lacrimi.

Mason așeză băiatul pe spate și se duse la masa de lângă pat, unde se aflau un șal împăturit, o pereche de foarfeci și două bucăți de bumbac. Făcu două noduri în jurul cordonului ombilical, apoi înfășură copilul în șal și i-l dădu lui Elsie.

Elsie îl luă cu grijă, ținându-i capul în sus, și îl strânse la piept. Fu inundată de un sentiment de dragoste atât de puternic, încât i se înmuiară picioarele.

Arabella se ridică în șezut și Elsie îi dădu copilul. Ea își trase în jos partea din față a cămășii de noapte și puse copilul la sân. Gura lui găsi sfârcul, apoi buzele i se strânseră în jurul lui și începu să sugă.

– Ai un fiu, spuse Elsie.

– Da, spuse Arabella. Și tu ai un frate.

* * *

Amos descoperi că era dificil să înțeleagă ce se întâmpla la Paris. Părea că fusese un fel de lovitură de stat pe 9 noiembrie, care însemna 18 Brumar, conform calendarului revoluționar. Generalul Bonaparte ocupase parlamentul francez cu trupele sale și se autointitulase Prim-Consul al Franței. Ziarele englezești păreau să nu știe ce înseamnă „Prim-Consul". Singurul lucru sigur era că evenimentele erau dirijate de Napoleon Bonaparte și nimeni altcineva. Era cel mai măreț general al vremurilor sale și era extrem de popular pentru poporul francez. Poate avea să sfârșească prin a ajunge regele lor.

Cel mai important lucru pentru Amos, adică sfârșitul războiului, nu se întrezărea. Asta însemna continuarea taxelor ridicate și a afacerilor slabe.

După ce Amos citi ziarul, se duse la sediul miliției, la Willard House.

Vicontele de Northwood făcuse ceea ce-i sugerase Amos lui Jane. Amos nu fusese prea încrezător că Jane îi va transmite sugestia sau că Northwood o va lua în considerare. Dar Northwood îl transferase pe Will

Riddick într-un post diferit şi numise un metodist ca să se ocupe de achiziţii, aşa cum recomandase Amos.

Amos se întrebă cum merge căsătoria lor. Northwood era, evident, capabil de dorinţe sexuale – fără îndoială că se îndrăgostise nebuneşte de Jane, deşi asta nu durase prea mult. Oricum, nu existau zvonuri despre o altă femeie în viaţa lui Northwood – şi nici, dacă avea vreo importanţă, despre Northwood şi bărbaţi. El nu se ducea niciodată la bordelul lui Culliver. Rivala lui Jane era armata, după cum părea. Conducerea miliţiei îl consuma pe Northwood. Acesta era singurul lucru de care-i păsa.

Înlocuirea lui Riddick cu Donaldson îi oferea o oportunitate lui Amos şi altor ţesători din Kingsbridge. Nevoia armatei pentru pânză era singura cerere stabilă din această perioadă. Amos intră în clădirea cartierului general plin de speranţă. Chiar şi o parte infimă din afacerile miliţiei ar fi putut să-i pună afacerea pe o traiectorie stabilă, pentru prima dată.

Se duse la biroul de la etaj, ocupat anterior de Riddick. Îl găsi pe Donaldson aşezat în spatele vechiului birou al lui Will. Era deschisă o fereastră, iar mirosul de scrum de tutun şi vin stătut dispăruse. O Biblie mică şi neagră era aşezată, mai degrabă ostentativ, pe birou.

Amos şi Donaldson nu erau prieteni, dar se cunoşteau unul pe altul de la întrunirile metodiste. În timpul discuţiilor, Donaldson susţinea adesea un punct de vedere dogmatic, bazat pe o interpretare scrupuloasă şi literală a scripturilor. Amos considera că asta era o atitudine puţin cam juvenilă.

Donaldson îi făcu semn spre un scaun.

– Felicitări pentru promovare, spuse Amos. Eu şi mulţi alţi oameni suntem încântaţi că Hornbeam nu mai ţine ferm în mână aprovizionarea cu pânză pentru miliţie.

Donaldson nu zâmbi.

– Nu vreau să existe nicio neînţelegere între noi, spuse el sever. Intenţionez să acţionez exclusiv în interesul Miliţei Maiestăţii Sale.

– Desigur...

– Ai dreptate să presupui că nu-l voi favoriza pe consilierul Hornbeam.

– Bine.

– Dar te rog să înţelegi că nu voi favoriza nici pe oricine altcineva şi asta îi include şi pe colegii mei metodişti.

Donaldson era inutil de emfatic. Amos se aşteptase ca el să fie scrupulos, dar nu-şi dorea să-l vadă mergând prea departe. Vorbi cu o fermitate similară.

- Dar sunt convins că nu-i vei exclude pe metodişti, doar ca să eviţi o impresie superficială de favoritism.

- Cu siguranţă că nu.

- Mulţumesc.

- De fapt, ordinele mele, din partea colonelului Northwood, se referă la a împărţi aprovizionarea între anglicani şi metodişti, mai degrabă decât să o dirijez pe toată spre un singur producător.

Amos nici nu putea cere mai mult.

- Asta mi se potriveşte perfect, spuse el.

Scoase o scrisoare sigilată din interiorul hainei şi o aşeză pe masă.

- Deci, aici ai oferta mea.

- Mulţumesc. O voi trata la fel ca pe a oricui altcuiva.

- Este exact ceea ce aşteptam de la un metodist, spuse Amos şi îşi luă rămas-bun.

* * *

Copilul Arabellei fu botezat de episcop în catedrală, într-o dimineaţă rece de iarnă.

Elsie studie faţa tatălui său. Nu afişa nicio emoţie, astfel că nu era sigură ce simţea el în legătură cu cel de-al doilea copil al său. Mulţi bărbaţi se purtau puţin ciudat în preajma copiilor, mai ales bărbaţii cu demnităţi înalte, cum era episcopul. Chiar şi aşa, era observabil că el nu sărută niciodată băieţelul şi nici măcar nu-i zâmbi. Poate că se simţea jenat să fie tatăl unui copil la o vârstă atât de înaintată. Sau poate că nu era convins că este tatăl băiatului. Oricum, ţinu ceremonia cu solemnitate, dar lugubru.

Nimeni nu ştia ce nume îi va pune băiatului. El refuzase să discute asta, chiar şi cu soţia lui. Arabella îi spusese că i-ar plăcea David, dar el nu spusese nici da, nici nu.

Botezul era, de obicei, o ceremonie de familie, dar copilul unui episcop era ceva special şi mulţimea se adună în jurul pietrei din partea nordică a culoarului navei, toţi îmbrăcaţi cu cele mai călduroase haine de iarnă. Cei mai importanţi oameni din Kingsbridge se aflau acolo, inclusiv vicontele de Northwood, primarul Fishwick, consilierul Hornbeam şi cei mai mulţi dintre clericii importanţi. Mulţi aduseseră daruri scumpe, din argint, pentru botez: căni, tacâmuri, o zornăitoare.

Elsie stătea în picioare, alături de Kenelm, cu Stevie, în vârstă de doi ani, în braţele ei. De cealaltă parte se afla Amos şi, când umerii lor se atinseră, ea simţi vechea şi familiara durere a dorinţei.

În spatele grupului se aflau Spade, sora lui, Kate, și partenera lui Kate, Becca; cele trei persoane, consideră Elsie, care erau, în principal, responsabile pentru faptul că Arabella era atât de bine îmbrăcată.

Atmosfera era tensionată și puțin îngrijorată: nimeni nu era sigur cât de călduros să-l felicite pe episcop, întrucât el însuși nu afișa prea multă bucurie și mândrie părintească.

Bebelușul avea o claie de păr negru. Purta un costum de botez garnisit din belșug cu dantelă, îmbrăcămintea în care însăși Elsie fusese botezată, la fel ca fiul ei, Stevie. După ziua aceea, costumașula avea să fie spălat și călcat cu grijă, apoi împăturit într-un sac de muselină, pentru un alt copil. Acesta avea să fie, cu siguranță, următorul copil al lui Elsie, care trebuia să se nască de Anul Nou. Ea le spusese asta doar câtorva persoane, pentru că nu dorea să atragă atenția îndreptată acum spre mama sa; dar sarcina ei urma să devină în curând evidentă, chiar și pe sub îmbrăcămintea care o acoperea discret.

„Kenelm relaționează mai mult cu Stevie", cugetă Elsie în timpul rugăciunii. Uneori, el chiar vorbea cu băiețelul. Acum, când Stevie putea să umble și să vorbească, Kenelm făcea eforturi să-l educe. „Nu-ți băga degetul în nas, băiete", ar fi spus el. Și îi dădea informații: „Calul acela nu este maro, este de culoarea dafinului, privește la coada și la picioarele lui negre!" Ea se gândi că oamenii aveau moduri diferite de a-și manifesta dragostea.

Ceremonia nu dură mult. La final, în timp ce Arabella ținea copilul, episcopul turnă un firicel de apă peste capul lui. Bebelușul țipă imediat foarte tare, apa fiind rece. Episcopul spuse:

– În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, te numesc... Absalom.

Se auziră mormăituri de surprindere pe jumătate înăbușite și icnete de șoc la auzul numelui. Era o alegere ciudată. În timp ce spunea un *Amin* final, Arabella privi spre el și spuse:

– Absalom?

– Păzitorul păcii, spuse episcopul.

„Ei bine, da", gândi Elsie; în ebraică, Absalom însemna „păzitorul păcii" – dar nu pentru asta era cunoscut. Unul dintre fiii regelui David, Absalom, își omorâse fratele vitreg, se revoltase împotriva tatălui său, se declarase singur rege și murise în urma unei bătălii împotriva armatei tatălui său.

Numele, înțelese Elsie, era un blestem.

CAPITOLUL 25

Nepotul lui Hornbeam, micul Joe, îi amintea de cineva. Joe avea doi ani și jumătate, era înalt și încrezător în sine. Prin asta îi semăna bunicului său; dar mai exista și altceva. Hornbeam nu gângurea la bebeluș, cum făceau soția și fiica lui, dar îl studia pe băiat în timp ce femeile se agitau. Ceva din fața aceea de bebeluș trăgea de inima de piatră a lui Hornbeam. Era vorba de ochi, se hotărî el. Băiatul nu avea ochii lui Hornbeam, care erau adânc îngropați pe sub niște sprâncene formidabile, care-i ascundeau sentimentele. Ochii lui Joe erau albaștri și senini. El ar fi putut să nu-i domine niciodată pe ceilalți prin forța caracterului său, așa cum făcea Hornbeam, dar avea să își croiască drum prin farmec. Exista ceva familiar la ochii aceia inocenți, dar Hornbeam nu putea spune ce – până când realiză, cu un șoc, că atunci când se uita la Joe, o vedea pe răposata lui mamă. Ea avea ochii în felul acesta. Hornbeam îndepărtă grăbit acest gând din minte. Nu-i plăcea să i se amintească de mama sa.

El își puse haina, părăsi casa și porni pe jos spre Willard House, unde solicită să-l vadă pe maiorul Donaldson.

Donaldson părea tânăr, dar, observă Hornbeam, trebuia să fi fost inteligent, altfel Northwood nu l-ar fi folosit drept mâna sa dreaptă pentru atâta timp. Ar fi fost înțelept să nu-l subestimeze. Hornbeam observă, dar nu comentă, Biblia etalată pe birou. Unii metodiști își etalau religia ca pe o medalie. Hornbeam considera că religia era în regulă atâta timp cât nu era luată prea în serios. Pe parcursul acestei întâlniri avea să își păstreze convingerile pentru sine.

Începu prin a spune:

– Ți-am trimis deja o ofertă în scris pentru necesitățile voastre actuale de pânză, dar m-am gândit că ar fi o ideee bună să discut puțin cu tine.

Donaldson răspunse scurt:

– Spune.

– Cariera ta militară a fost impresionantă și – dacă-mi permiți să spun asta fără condescendență – este clar că ești un bărbat capabil. Dar nu ai niciun fel de experiență în comerțul cu pânză și poate că vei considera util să-ți ofer câteva ponturi.

– Aș fi foarte interesat. Te rog, ia loc.

Își mută scaunul în fața biroului. Până acum, toate bune.

– În fiecare afacere există moduri formale și informale de a face lucrurile, zise el.

Donaldson răspunse îngrijorat:

– Ce înțelegi prin asta, domnule consilier?

– Există regulile și apoi mai există felul în care toată lumea face, de fapt, lucrurile.

– Ah...

– De exemplu, noi îți trimitem oferte și tu, teoretic, trimiți comanda ofertantului cu cel mai mic preț; dar, în practică, asta nu este toată povestea.

– Nu este? Tonul vocii lui Donaldson nu-i oferi niciun indiciu despre ce credea el.

Hornbeam nu era sigur că reușise să transmită mesajul, dar insistă.

– În realitate, noi funcționăm cu un sistem de discounturi speciale.

– Și ce înseamnă asta?

– Tu accepți oferta mea de... să spunem o sută de lire, dar eu îți dau o factură pentru o sută douăzeci. Tu îmi plătești o sută de lire, ceea ce te lasă pe tine cu un surplus de douăzeci, care, nefiind înregistrat în documente, poate să fie folosit de tine în alte scopuri.

– Alte scopuri?

– De exemplu, ai putea să pui bani deoparte pentru văduvele și orfanii bărbaților uciși în luptă. Sau ai putea să cumperi whisky pentru popota ofițerilor. Se creează un fel de fond discreționar, pentru cheltuieli care merită făcute – și care poate nu apar în registrul contabil. Desigur, tu nu trebuie să-mi spui mie – sau oricui altcuiva – în ce fel l-ai cheltuit.

– Prin urmare, contabilitatea este înșelătoare.

– Ai putea să o privești și așa sau ai putea să o vezi ca pe o cale de a unge rotițele mașinăriei.

– Mi-e teamă că nu pot să adopt această optică, domnule Hornbeam. Nu voi fi implicat într-o înșelătorie.

Hornbeam își transformă fața într-o mască. Acesta era un important pas înapoi. Se temuse de el, dar nu se gândise că avea să se întâmple într-adevăr.

Donaldson putea să facă o mică avere, dar el nu dorea să se folosească de această ocazie. Era de neînțeles.

Hornbeam se replie imediat.

– Desigur, trebuie să procedezi așa cum crezi de cuviință. Încă putea obține contractul. Voi fi bucuros să fac afaceri cu tine, în orice mod dorești. Sper ca ofertele mele scrise să îți fie pe plac.

– De fapt, nu sunt, domnule Hornbeam. Deja am studiat ofertele, împreună cu colonelul Northwood, și mi-e teamă că tu nu ai câștigat contractul.

Hornbeam se simți de parcă tocmai fusese lovit în stomac. Îi căzu falca. Avu nevoie de un moment să-și revină, apoi spuse:

– Dar am construit o moară nouă ca să vă pot îndeplini cerințele!

– Mă întreb de ce erai atât de sigur că vei primi contractul?

– Cui i l-ai oferit? Îmi imaginez că unuia dintre prietenii tăi metodiști!

– Nu sunt obligat să-ți spun, dar nu văd niciun motiv pentru care să nu o fac. Contractul a fost împărțit între cei mai buni doi ofertanți. Unul dintre ofertanții aleși este un metodist...

– Știam eu!

– ...și celălalt este un anglican devotat.

– Cine sunt? Spune-mi numele lor!

– Te rog să nu încerci să mă intimidezi, domnule Hornbeam. Înțeleg că ești dezamăgit, dar știi că nu se poate să vii în biroul meu și să mă insulți.

Hornbeam își controlă furia.

– Iartă-mă! Dar dacă ai vrea să-mi spui cine sunt ofertanții câștigători, ți-aș fi recunoscător.

– Anglicanul este doamna Bagshaw și metodistul este Amos Barrowfield.

– O femeie și un șarlatan parvenit!

– Apropo, niciunul dintre ei nu a menționat sistemul de discounturi speciale.

Hornbeam fusese luat de prost. Donaldson îl lăsase să dea din gură, știind că problema fusese deja hotărâtă, până când Hornbeam îi dezvăluise sistemul de mită în care operase cu Riddick. Intenționa Donaldson – sau Northwood – să-l acuze pe Hornbeam? Dar nu exista nicio dovadă. El putea nega această discuție sau putea spune că fusese o neînțelegere. Nu, nu exista un pericol real pentru un caz în fața tribunalului. Dar pierduse contractul. Va avea de furcă să-și țină noua moară ocupată cu comenzi. Va pierde bani.

Era gata să-l strângă de gât pe Donaldson. Sau pe Barrowfield. Sau pe văduva Bagshaw. Preferabil, pe toți trei. Avea nevoie să ucidă pe cineva sau să spargă ceva. Fierbea de furie și nu avea pe cine să și-o verse.

Se ridică în picioare și spuse, printre dinții încleștați:

– O zi bună, domnule maior!

– O zi bună, domnule consilier!

În felul în care Donaldson spusese *domnule consilier* existase o urmă de sarcasm.

Hornbeam părăsi încăperea și ieși din clădire. Oamenii se fereau din calea lui, în timp ce mergea pe strada pavată cu piatră, privind spre toată lumea și spre nimeni în mod deosebit.

Fusese învins și umilit.

Și de data asta nu avea un plan de rezervă.

* * *

– Închipuie-ți asta! spuse Elsie, citind *Kingsbridge Gazette* la micul-dejun. Domnul Hornbeam nu a obținut contractul pentru pânza roșie pentru uniformele miliției.

– Cine l-a obținut? întrebă Arabella.

– Aici scrie că doi oameni: doamna Cissy Bagshaw a luat jumătate și domnul Amos Barrowfield a luat cealaltă jumătate. Iar pânza mai scumpă, pentru uniformele ofițerilor, va fi furnizată de domnul David Shoveller.

Episcopul ridică privirea din ziarul său, *Times*.

– David Shoveller?

– Cel pe care toată lumea îl strigă Spade.

În timp ce spuse asta, Elsie îi prinse mamei sale privirea. Arabella păru, dintr-odată, înfricoșată.

– Uitasem că numele său adevărat este David, zise episcopul.

Elsie ridică din umeri.

– Cei mai mulți oameni nu știu asta.

Tatăl ei păru șocat fără motiv de acest amănunt aparent nesemnificativ.

Ea privi din nou spre maică-sa. Mâna Arabellei tremura în timp ce amesteca în ceai.

Episcopul spuse:

– Arabella, draga mea, ție ți-a plăcut numele David, nu-i așa? Elsie fu îngrijorată de privirea din ochii săi.

– Multor oameni le place, răspunse Arabella.

- Un nume evreiesc, desigur, dar foarte popular în Țara Galilor, unde patronul este sfântul David. Ei l-au scurtat la Dai, deși nu cu referire la sfânt, normal.

Elsie își dădu seama că se întâmpla ceva dramatic sub aparența unei discuții banale, dar nu reuși să înțeleagă care era subiectul de fond. Cui îi păsa dacă Arabellei îi plăcea numele David?

Când episcopul vorbi din nou, pe fața lui se vedea o expresie de dispreț.

- De fapt, mi se pare că-mi amintesc că ai vrut să-l botezi pe fiul tău David.

De ce spusese el fiul *tău*?

Arabella își ridică privirea și se uită direct la el. Sfidătoare, spuse:

- Ar fi fost mai bine decât Absalom.

Elsie începu să înțeleagă. Episcopul considera că nu el era tatăl lui Absalom: el fusese întotdeauna nedumerit de povestea nopții lui de beție, de la Paștele trecut. Arabella își dorise să numească băiatul David – care era numele adevărat al lui Spade. Belinda Goodnight spusese că Arabella era surprinzător de prietenoasă cu Spade.

Episcopul credea că Spade era tatăl lui Absalom.

Spade? Dacă Arabella comisese adulter, ar fi făcut-o cu Spade?

Episcopul părea să nu aibă îndoieli. Se ridică în picioare, cu ochii în flăcări. Îndreptând un deget spre Arabella, spuse:

- Vei fi pedepsită pentru asta!

Apoi, părăsi camera. Arabella izbucni în lacrimi.

Elsie se așeză alături de ea și își puse brațul în jurul ei, simțind mirosul parfumului de flori de portocal.

- E adevărat, mamă? spuse ea. Spade este tatăl adevărat?

- Desigur! spuse Arabella suspinând. Episcopul n-ar fi putut să facă așa ceva și eu am fost o proastă să mă prefac. Dar ce altceva aș fi putut să fac?

Elsie aproape că spuse: *Dar tu trebuie să fii cu zece ani mai în vârstă decât Spade,* dar își dădu seama că asta nu avea să fie de niciun folos. Chiar și așa, o gândise. Mama ei era soția episcopului, una dintre doamnele de frunte din societatea din Kingsbridge și cea mai bine îmbrăcată femeie din oraș: cum putuse să aibă o aventură? O aventură adulteră, cu un bărbat mai tânăr? Cu un metodist?

Pe de altă parte, gândi Elsie, el era fermecător și amuzant, era inteligent și bine informat, era chiar chipeș, într-un fel mai aspru. Se afla mult sub nivelul Arabellei pe scara socială, dar asta era cea mai puțin importantă dintre regulile pe care le încălcase ea.

Dar unde se întâlneau ei? Unde făceau lucrurile pe care le făceau adulterii? Brusc, Elsie își aminti de camerele de probă de la magazinul lui Kate Shoveller. Fu sigură, imediat, că acela era locul. Camerele de la etaj aveau paturi.

Își văzu mama într-o lumină nouă.

Când suspinele încetară, Elsie spuse:

– Dă-mi voie să te ajut să urci scările.

Arabella se ridică în picioare.

– Nu, mulțumesc, draga mea, rosti ea. Picioarele mele nu au nimic. Doar o să mă întind, în liniște, pentru o vreme.

Elsie trecu în hol, împreună cu ea, apoi o privi cum urcă încet la etaj.

Elsie își aminti că aceea era ziua în care Sal ieșea din închisoare. Își dorea să o vadă pe Sal, să se asigure că era în regulă. Acum, putea s-o părăsească pe mama ei.

Își puse haina – croită de Kate și de Becca din pânza țesută de Spade, își aminti ea –, ieși în dimineața ploioasă și merse vioi spre cartierul de nord-vest, îndreptându-se spre casa familiei Box. Pe drum, fu asaltată de imaginea nedorită a mamei ei sărutându-l pe Spade în camerele de probă. Își alungă acest gând din minte.

Sal nu era în regulă. Când Elsie intră, era așezată în bucătărie, cu coatele pe masă. Era slabă, obosită și murdară. Kit și Sue stăteau în picioare și se holbau la ea: ambii copii fuseseră șocați și reduși la tăcere de schimbarea din înfățișarea ei. În fața ei se afla o cană de bere, dar ea nu bea. Probabil că era înfometată, se gândi Elsie, dar era prea epuizată ca să se miște.

Jarge spuse:

– Și-a ispășit pedeapsa, doamnă Mackintosh.

Elsie se așeză alături de Sal.

– Ai nevoie să te odihnești și să mănânci ca să îți recapeți puterile, spuse ea.

Sal zise apatică:

– Mă voi odihni astăzi, dar mâine trebuie să merg la muncă.

– Jarge, zise Elsie, ia niște berbec de la măcelar și fă o supă grasă, ca să o bea. Scoase apoi din poșetă o monedă de un sovereign[1]. Și niște pâine și unt proaspăt să mai iei! După ce va fi sătulă, va dormi.

– Ești foarte amabilă, spuse Jarge.

Elsie îi spuse lui Sal:

– Trebuie să fi fost brutal să faci muncă silnică.

[1] Sovereign sau guinee, monedă britanică din aur, emisă între 1489 și 1817, echivalentul în aur al unei lire sterline (n.tr.)

– Cea mai grea muncă pe care am făcut-o vreodată. Femeile leşină de epuizare, dar sunt biciuite până când îşi revin şi se ridică, apoi încep din nou.

– Şi bărbaţii responsabili de asta cum te-au tratat?

Privirea lui Sal aruncă o avertizare spre Elsie. Fu o privire de o fracţiune de secundă, dar Jarge nu o prinse şi Elsie înţelese ce însemna: temnicerii abuzaseră femeile. Sal nu dorea ca Jarge să ştie asta. Dacă ar fi aflat, probabil că l-ar fi omorât pe unul dintre temniceri, apoi ar fi fost spânzurat.

Sal spulberă momentul de tăcere.

– Au fost supraveghetori duri, spuse ea.

Elsie luă mâna lui Sal într-a sa şi i-o strânse. Era un cod feminin. Aveau să păstreze secretul asupra violului din puşcărie.

Elsie se ridică în picioare.

– Mâncare şi odihnă, spuse ea. În curând vei fi din nou tu însăţi.

Se duse spre uşă.

– Eşti un înger, doamnă Mackintosh, zise Jarge.

Elsie ieşi.

Porni pe jos înapoi spre centrul oraşului, prin ploaie, reflectând amar la cruzimea fiinţelor umane şi la felul în care o monedă de aur putea să-i pară unui om sărac, cum era Jarge, un miracol adus de un înger.

Continua să fie îngrijorată şi pentru mama ei. Ce se întâmpla acasă? La ce fel de pedeapsă se gândea tatăl ei? O va încuia pe Arabella timp de o săptămână, doar cu pâine şi apă, aşa cum făcuse cu Elsie?

Când se întoarse la palat, mama sa nu se afla în camera de dimineaţă, iar tatăl ei nu se afla în biroul său. Se duse în dormitorul mamei ei şi o găsi aşezată pe marginea patului, plângând amarnic.

– Ce este, mamă? întrebă Elsie. Ce a mai făcut acum?

Arabella părea incapabilă să răspundă.

Prin mintea lui Elsie trecu un gând îngrozitor. Sigur că tatăl ei nu ar fi rănit bebeluşul! Se auzi spunând:

– Absalom este în regulă?

Arabella aprobă din cap.

– Slavă Domnului! Dar unde este tata?

Arabella reuşi să îngaime:

– Grădină.

Elsie coborî scările în fugă şi traversă bucătăria, remarcând că servitorii arătau supuşi şi speriaţi. Păşi afară, prin uşa din spate, şi privi în jur. Nu-şi zări tatăl, dar auzi voci. Traversă peluza şi trecu pe sub arcada din împletitură care susţinea o sută de trandafiri în timpul verii, dar

acum, iarna, susținea doar niște ramuri împletite. Apoi intră în grădina de trandafiri.

Fu șocată de priveliștea care o întâmpină acolo.

Scuarul cu tufișuri joase de trandafiri fusese săpat și tulpinile distruse se amestecau acum cu pământul excavat. În partea îndepărtată, grilajele fuseseră smulse de pe vechiul zid și aruncate la pământ, iar tufișurile de trandafiri care le decoraseră fuseseră dezrădăcinate și aruncate deoparte. O burniță rece cădea, deprimant, peste bulgării de pământ. Doi grădinari înarmați cu cazmale nivelau energic zona, supravegheați de episcop, care avea noroi pe ciorapii albi, de mătase. Când o văzu pe Elsie, rânji cu o încântare care ei i se păru la granița nebuniei.

– Bună, fiica mea, spuse el.

Fără să-i vină să creadă ce vedea, ea îl întrebă:

– Ce faci aici?

– Mă gândeam că am putea să avem o grădină de legume, rosti el. Bucătarului îi place ideea!

Elsie se strădui să nu plângă.

– Mama mea iubește această grădină de trandafiri, spuse ea.

– Ei bine, nu putem avea chiar tot ce ne dorim, nu-i așa? În afară de asta, ea va fi mult prea ocupată să aibă grijă de noul bebeluș ca să se mai poată ocupa de grădinărit.

– Ești un om foarte crud.

Grădinarii auziră asta și părură uluiți. Nimeni nu-l critica pe episcop.

– Ar trebui să ai grijă ce spui, îi răspunse el, mai ales dacă vrei să continui să-ți hrănești copiii de la școala de duminică pe cheltuiala mea.

– Școala mea! Cum poți să mă ameninți cu asta?

El traversă terenul spre locul unde se afla ea și își coborî vocea, astfel încât nimeni altcineva să nu poată auzi:

– I-am luat mamei tale ceva ce iubea pentru că ea mi-a făcut mie același lucru.

– Dar ea nu a luat niciodată nimic de la tine!

– Mi-a luat ceea ce prețuiam cel mai mult: demnitatea.

Elsie înțelese că era adevărat. Se simți devastată de aceste revelații. Ceea ce făcea el era o cruzime, incontestabil; dar acum înțelegea pentru ce făcea acest lucru.

El continuă:

– Așa că nu-mi vorbi cu lipsă de respect, în fața grădinarilor sau a oricui altcuiva, altfel te voi învăța ce înseamnă să pierzi ceea ce prețuiești cel mai mult.

După asta, se întoarse cu spatele la ea și se duse înapoi la grădinari.

* * *

Spade se afla la războiul său de țesut, pregătindu-l pentru o țesătură cu dungi, de mare complexitate, când apăru Kate și îi spuse:

– În casă te așteaptă o surpriză.

El se ridică, lăsând-o în urmă pe Kate, apoi traversă curtea, intrând în casă și alergând în sus pe scări. Când intră în cameră, Arabella îl aștepta, așa cum spera el, însă nu era singură.

Femeia ținea în brațe bebelușul.

El îi cuprinse pe amândoi în brațe, o sărută pe Arabella pe gură, apoi privi spre copil. La botezul de la catedrală nu reușise să-l vadă prea bine. O mulțime de oameni importanți se îngrămădiseră în față și nu dorise să atragă atenția asupra lui, împingându-se ca să-și facă loc spre copil. Acum își delectă privirea.

– Absalom, spuse el.

– Eu îl strig Abe, spuse Arabella.

– Abe, repetă Spade.

– Nu voi folosi niciodată numele cu care l-a botezat Stephen. Refuz să-l las să trăiască având un asemenea blestem asupra lui.

– Bine, spuse Spade.

Ochii bebelușului erau închiși și părea liniștit.

– Are părul tău... spuse Arabella. Întunecat, cârlionțat și foarte des.

– Nu m-ar fi deranjat dacă l-ar fi avut pe al tău. Ce culoare au ochii lui?

– Albaștri, dar cei mai mulți bebeluși au ochii albaștri. La mulți dintre ei, culoarea se schimbă după o vreme.

– Niciodată nu am crezut că bebelușii sunt drăguți, dar Abe este frumos.

– Vrei să-l ții în brațe?

Spade ezită. Nu avea nicio experiență de genul acesta.

– Se poate?

– Sigur. Este al tău.

– În regulă.

– Pune o mână sub fundul lui și cealaltă în spatele capului. Asta este tot ce trebuie să faci.

Spade respectă instrucțiunile. Abe era foarte ușor. Spade strânse bebelușul la piept și îi inspiră aroma caldă, proaspătă. Emoții puternice puseră stăpânire pe el: se simți deosebit de mândru, iubitor și protector.

– Am un copil, se minună el. Un fiu.

După o vreme, o întrebă pe Arabella:

– Care e situația acasă?

– Episcopul s-a răzbunat. Mi-a distrus grădina de trandafiri.

– Îmi pare atât de rău!

– Și mie. Dar se mulțumi să ridice din umeri. Te am pe tine însă și îl am pe Abe. Mă pot descurca fără trandafiri.

Totuși, părea tristă.

Spade îl sărută pe Abe pe cap.

– Este foarte straniu, spuse el.

– Ce anume?

– Copilașul acesta mic a provocat o mulțime de necazuri la venirea lui pe lume și probabil că vor mai urma și altele. Dar mie și ție abia dacă ne pasă. Amândoi suntem încântați să-l avem și să îl adorăm. Ne vom dedica viețile îngrijirii lui. Este bine, dar este straniu.

– Poate că asta este calea lui Dumnezeu, spuse Arabella.

– Trebuie să fie, răspunse Spade.

PARTEA A IV-A

BANDA CU ARCANUL

între 1804 și 1805

CAPITOLUL 26

În toamna anului 1804, Amos se deplasă cu o barjă de la Kingsbridge la Combe. La vale era o călătorie de plăcere, care devenea mai dificilă la întoarcere, pentru că barcagiii trebuiau să vâslească împotriva curentului.

Când ajunse în portul Combe, avu parte de o surpriză neplăcută. Pe malul apei se afla o clădire nouă: o fortăreață rotundă, bondoacă, modelată în forma unei carafe de bere, cu fundul mai lat decât gura. Arăta urât și înfricoșător, amintind cumva de acei boxeri care se ofereau să lupte cu vizitatorii pe la bâlciuri.

Hamish Law era împreună cu el. Acum, când afacerea folosea mai puțini lucrători din colibele din sate și mai mulți lucrători în mori, Hamish avea mai puțin de călătorit și devenise asistentul lui Amos pe partea de vânzări. Kit Clitheroe juca un rol similar pe partea de producție.

În picioare, pe punte, alături de Amos, Hamish spuse:

– Ce dracului e asta?

Amos crezu că știe răspunsul.

– Trebuie să fie un turn Martello, spuse el. Guvernul ar trebui să construiască vreo sută de-a lungul coastei, ca să ne apere de o invazie a francezilor.

– Auzisem despre ele, spuse Hamish. Doar că nu mă așteptasem să fie atât de urâte.

Amos își aminti de ceea ce citise în *Morning Chronicle*. Un turn Martello avea ziduri groase de doi metri și jumătate și un acoperiș plat, cu un tun greu, care se putea roti într-un cerc complet, ca să tragă în orice direcție. Fiecare turn era deservit de un ofițer și douăzeci de oameni.

De mai multe luni, Amos citise despre amenințarea invaziei franceze. Fusese îngrijorat, la modul general, când citise că noul conducător al Franței, Napoleon Bonaparte, adunase 200 000 de soldați la Boulogne și în alte porturi și strângea o flotă care să-i traverseze peste Canalul Mânecii.

Dar priveliştea sumbră a unei fortăreţe care să păzească portul Combe făcu întreaga treabă să pară, dintr-odată, foarte reală.

Bonaparte dispunea de mulţi bani ca să plătească pentru invazie. Vânduse Statelor Unite un vast teritoriu neprofitabil pe care-l aveau francezii, numit Louisiana, care se întindea de la Golful Mexic tocmai până la Marile Lacuri de la frontiera canadiană. Preşedintele Thomas Jefferson dublase teritoriul Statelor Unite ale Americii, ajungând la preţul de cincisprezece milioane de dolari. Bonaparte îi cheltuia pe toţi ca să cucerească Anglia.

Paradoxal, comerţul cu continentul european continua, mulţumită marinei regale, care patrula Canalul. Franţa se afla în afara perimetrului şi francezii cuceriseră Ţările de Jos, dar navele de la Combe încă puteau să navigheze spre oraşe cum erau Copenhaga, Oslo şi chiar St. Petersburg.

Amos aducea la Combe o livrare de pânză care urma să fie trimisă mai departe, cu o navă, unui client din Hamburg. Avea să fie plătit cu o scrisoare de credit. Clientul lui urma să plătească preţul pânzei unui bancher german, numit Dan Levy, şi Amos avea să îşi ia banii de la vărul lui Dan, Johnny, care avea o bancă la Bristol.

Între timp, la Kingsbridge, Amos avea acum două mori. Afacerea lui cu armata crescuse şi moara iniţială devenise supraaglomerată, aşa că mai cumpărase încă una, numită Moara Văduvei, de la Cissy Bagshaw, care se retrăgea. În urmă cu jumătate de an, îl numise pe Kit Clitheroe manager al ambelor mori. Kit era foarte tânăr pentru această slujbă, dar înţelegea maşinile şi se descurca bine cu muncitorii; era, de departe, cel mai competent adjunct pe care-l avusese vreodată Amos.

Ţărmul mării la Combe era foarte aglomerat. Hamali şi căruţaşi veneau şi plecau, iar vasele şi barjele descărcau şi încărcau din nou, într-un flux continuu, care făcea ca Marea Britanie să fie cea mai bogată ţară din lume.

Barcagiii găsiră nava pe care o căuta Amos, *Dutch Girl*, şi andocară alături de ea. Amos coborî pe ţărm şi Hamish începu să descarce baloturile de pânză. Apăru şi Kev Odger, proprietarul navei *Dutch Girl*. Amos îl cunoştea de câţiva ani şi avea încredere în el, dar, chiar şi aşa, numărară împreună baloturile, iar Odger deschise trei dintre ele la întâmplare, ca să verifice dacă erau pline cu gabardină albă de lână, aşa cum se specifica în scrisoarea de transport. Semnară apoi două exemplare din contractul de expediţie şi fiecare luă câte un exemplar.

– Rămâi aici peste noapte? îl întrebă Odger.

– E prea târziu ca să mai pornesc înapoi spre Kingsbridge astăzi, îi răspunse Amos.

– Atunci, ferește-te de recrutori în seara asta. Seara trecută am pierdut doi oameni buni.

Amos pricepu. Marea Britanie avea permanentă nevoie de oameni pentru marină. Miliția, forța teritorială de apărare, nu ducea lipsă de oameni, pentru că avea dreptul să recruteze oameni ori de câte ori avea nevoie, fie că lor le plăcea sau nu. În armata regulată nu exista recrutare obligatorie, dar Irlanda, lovită de sărăcie, furniza aproape o treime din recruții armatei și tribunalele penale rezolvau ceea ce mai rămânea, pentru că acestea puteau condamna un infractor la serviciul militar obligatoriu. Așa că, cea mai mare problemă o avea marina, care păstra mările libere pentru comerțul britanic.

Marinarii erau plătiți prost și adesea cu întârziere, iar viața pe mare era brutală, cu biciuiri și pedepse zilnice pentru orice greșeală minoră. O zecime din personalul marinei era compus acum din condamnați adunați de prin închisorile irlandeze, dar nu era suficient. Mai degrabă decât să reformeze marina militară și să-i plătească pe marinari corespunzător, guvernul, care ținea la interesele contribuabililor, pur și simplu forța oamenii să se înroleze. În Anglia, echipe numite „banda cu arcanul" răpeau sau „presau" bărbații apți pentru serviciul militar din orașele de coastă, îi duceau la bordul navelor și îi țineau legați până când se aflau la câteva mile în larg. Sistemul era foarte urât și ducea adesea la revolte.

Amos îi mulțumi lui Odger pentru avertizare și se duse împreună cu Hamish la casa de oaspeți a doamnei Astley, unde stătea întotdeauna atunci când trebuia să-și petreacă noaptea la Combe. Era o casă de oraș normală, dar era înțesată de paturi, câte unul sau două în camerele mici și mai multe în camerele mai mari. Gazda era o femeie jamaicană zâmbitoare, a cărei circumferință era o bună reclamă pentru felul în care gătea.

Ajunseseră la timp pentru masă. Doamna Astley le servi o tocană de pește condimentată, cu pâine proaspătă și bere alături, la prețul de un șiling. La masa comună, Amos se așeză alături de un bărbat mai tânăr, care-l recunoscu.

– Nu mă cunoști, domnule Barrowfield, dar sunt din Kingsbridge, spuse el. Numele meu este Jim Pidgeon.

Amos nu-și amintea să-l mai fi văzut până atunci. Spuse totuși politicos:

– Ce te aduce la Combe?

– Lucrez pe barje. Cunosc destul de bine râul între Kingsbridge și Combe.

Un alt chiriaş, un bărbat cu braţul drept inapt, care era numit în glumă Lefty (Stângaciul), spumega de furie la adresa francezilor, între două îmbucături.

– Fără Dumnezeu, însetaţi de sânge, oameni ignoranţi, au ucis floarea nobilimii franceze şi vor să-i omoare şi pe ai noştri, spuse el şi sorbi din lingură.

Hamish muşcă momeala.

– Am fost în pace timp de paisprezece luni, spuse el.

Tratatul de la Amiens fusese semnat în luna martie 1802, iar turiştii şi negustorii englezi bogaţi se grăbiseră înapoi spre iubitul lor Paris; dar Marea Britanie pusese capăt armistiţiului în luna mai a anului trecut.

– Francezii ne-au atacat din nou, spuse Lefty.

– Interesant că spui asta, răspunse Hamish. Conform celor scrise în ziare, noi suntem cei care i-am atacat pe francezi, nu invers.

– Pentru că ei au invadat Elveţia, spuse Lefty.

– Fără îndoială că au făcut-o, dar ăsta este un motiv ca să trimiţi englezii la moarte? Pentru Elveţia? Doar mă întreb.

– Nu-mi pasă ce spui tu. Eu doar îi urăsc pe nenorociţii de francezi.

Din bucătărie se auzi o voce:

– Fără limbaj urât, domnilor, asta este o casă respectabilă.

Bătăiosul Lefty se supuse autorităţii ei.

– Îmi pare rău, doamnă Astley, spuse el.

Masa se încheie la scurtă vreme după aceea. În timp ce bărbaţii părăseau masa, doamna Astley intră şi spuse:

– Să aveţi o seară plăcută, domnilor, dar amintiţi-vă regula mea: uşa se încuie la miezul nopţii şi nu primiţi banii înapoi.

Amos şi Hamish se plimbară prin oraş. Amos nu era îngrijorat pentru recrutorii cu forţa. Ei nu luau domni din clasa de mijloc, bine îmbrăcaţi.

Combe era un loc agitat, aşa cum erau de obicei oraşele portuare. Muzicieni şi acrobaţi dădeau spectacole pe străzi, pentru ceva mărunţiş; vânzători ambulanţi vindeau balade şi suveniruri, precum şi poţiuni magice; femei şi bărbaţi tineri îşi ofereau trupurile; hoţii de buzunare îi jefuiau pe marinari de salariile lor. Amos şi Hamish nu erau tentaţi de numeroasele bordeluri şi case de jocuri de noroc, dar încercară berea din câteva taverne şi mâncară stridii de la o tarabă de pe stradă.

Când Amos anunţă că era vremea să se întoarcă la casa doamnei Astley, Hamish îl imploră să mai stea pentru încă o cană de bere, iar Amos îi făcu pe plac. Intrară într-o tavernă în apropiere de malul apei. Înăuntru se aflau

mai mulți bărbați care beau bere și câteva femei tinere. Amos îl văzu acolo pe Jim Pidgeon, bucurându-se de o conversație prietenoasă cu o femeie îmbrăcată în rochie roșie.

– Drăguț loc, spuse Hamish pe un ton apreciativ.

– Nu, nu este, zise Amos. Privește la tânărul Jim din Kingsbridge. Este foarte beat.

– Norocul lui.

– De ce crezi că fata se poartă frumos cu el?

– Presupun că îl place.

– El nu este nici chipeș, nu este nici bogat; ce vede la el?

– N-ai de unde să înțelegi alegerile pe care le fac femeile.

Amos scutură din cap.

– Este o casă de agățat.

– Ce înseamnă asta?

– Ea i-a turnat gin în bere, fără ca el să observe. În orice clipă de acum încolo, îl va duce într-o cameră din spate și el va crede că este noaptea lui norocoasă. Dar nu este, pentru că acolo îl va aștepta banda cu arcanul. Îl vor duce la bordul unei nave și îl vor încuia în arest. Data viitoare când va vedea lumina soarelui, va fi înrolat în marina regală.

– Sărmanul nenorocit...

– Și fata va primi un șiling pentru ajutorul acordat.

– Ar fi mai bine să-l salvăm.

– Da.

Amos se duse la Pidgeon și spuse:

– E vremea să mergi acasă, Jim. Este târziu și ești beat.

– Sunt în regulă, spuse Jim. Doar stau de vorbă cu fata asta. Numele ei este Mademoiselle Stephanie Marchmount.

– Și al meu este William Pitt cel Tânăr, spuse Amos. Haide, să mergem!

Femeia care își spunea Stephanie zise:

– De ce nu vă vedeți de nenorocitele voastre de treburi?

Amos îl prinse pe Jim cu fermitate de braț.

Stephanie șopti printre dinți:

– Lăsați-l în pace!

Apoi se repezi la Amos și îl zgârie pe față.

El îi dădu mâna la o parte.

Trei bărbați stăteau în picioare în apropiere, discutând cu o altă fată frumoasă. Unul dintre ei se întoarse și spuse:

– Ce se întâmplă?

– Prietenul meu este beat, spuse Amos, cu mâna pe obrazul însângerat. Ne ducem acasă înainte ca banda cu arcanul să pună mâna pe el. Și voi ați putea să vă gândiți să faceți același lucru.

– Banda cu arcanul? spuse bărbatul. Era pierdut, dar rațiunea îi reveni treptat. Banda cu arcanul este aici?

Amos privi spre spatele sălii și văzu trei bărbați cu aspect dur care se apropiau, conduși de un al patrulea, îmbrăcat în uniformă de ofițer naval.

– Uite acolo, spuse el, arătând spre cei patru. Tocmai au intrat.

Stephanie le făcu semn cu mâna. Bărbații se mișcară mai repede, de parcă ar fi repetat acțiuni pe care le mai făcuseră de multe ori, și într-o secundă ajunseră în apropiere. Fata arătă spre Jim.

– Dați-vă la o parte! spuse ofițerul.

Unul dintre duri îl apucă pe Jim, care era incapabil să se împotrivească. Hamish îl lovi pe al doilea dur cu o lovitură puternică, doborându-l la pământ. Al treilea bărbat îl lovi cu pumnul pe Amos în burtă; o lovitură dură și precis direcționată, după care Amos se încovoie de durere. Bărbatul se repezi la el cu o sumedenie de lovituri. Amos era înalt și puternic, dar nu era un luptător de stradă și se strădui să se protejeze retrăgându-se prin mulțime.

Dar privitorii nu erau neutri. Banda cu arcanul era dușmanul oricărui bărbat. Cei mai apropiați de Amos intrară în luptă. Îl atacară pe bărbatul care-l lovea și îl traseră înapoi.

Asta îi oferi lui Amos un moment ca să-și revină. Bătaia se generalizase, bărbații strigând și lovind fără discriminare și femeile țipând. Hamish îl apucă pe Jim și încercă să-l despartă de răpitorul său. Amos se duse să-l ajute pe Hamish, dar un privitor îi observă hainele bune, presupuse că era de partea bandei de recrutori și îi aruncă o lovitură sălbatică. Fu o lovitură norocoasă și-l prinse chiar sub bărbie. Își pierdu cunoștința pentru un moment și se trezi pe podea. Acesta nu era un loc bun în care să te afli în mijlocul unei bătăi, dar era prea amețit ca să se ridice în picioare.

Reuși să se ridice în genunchi, apoi cineva îl apucă de subraț și văzu figura binevenită a lui Hamish; acesta îl luă pe sus și îl azvârli pe unul din umerii săi lați. Amos rămase inert, lăsându-se în voia sorții. Picioarele i se loveau de trupurile oamenilor, în timp ce Hamish își croia drum, cu el în spate, prin mulțime. Câteva secunde mai târziu, respiră aerul proaspăt și rece. Hamish îl mai purtă o bucată de drum, departe de tavernă, apoi îl așeză în picioare, sprijinit de un zid.

– Poți să stai în picioare? întrebă Hamish.

– Cred că da.

Amos își simți picioarele slăbite, dar rămase drept. Hamish râse.

– A fost ceva tărăboi! rosti el, fiind clar că se bucurase de asta. Femeia aia, Stephanie, ți-a cam distrus fața. Erai destul de chipeș.

Mâna lui Amos se duse la obraz și coborî însângerată.

– Mă voi vindeca, spuse el. Unde este Jim Pidgeon?

– A trebuit să-l las în urmă. Nu puteam să te car pe tine și să mă lupt cu banda cu arcanul în același timp.

– Sper că a scăpat, spuse Amos.

– Presupun că vom afla mâine, la micul-dejun.

În dimineața următoare nu era nici urmă de Jim Pidgeon.

* * *

Elsie îi duse la culcare pe cei trei fii ai ei, unul câte unul. Acesta era momentul ei preferat din zi. Iubea acest moment liniștit cu copiii ei și abia aștepta clipa când aveau să fie adormiți, iar ea se putea odihni.

Începu cu cel mai mic, Richie, care avea doi ani. Era blond, asemenea lui Kenelm, și promitea să fie chipeș. Îngenunche alături de el și spuse o rugăciune. Când termină, băiatul spuse *Amin* împreună cu ea. Era unul dintre puținele cuvinte pe care le știa, împreună cu *mama, poo-poo* și *nu.*

Billy fu următorul. Avea patru ani și infinită energie. Putea să cânte, să numere, să-și contrazică mama și să alerge în același timp, deși nu suficient de repede ca să și scape de ea. Spuseseră rugăciunea împreună.

În sfârșit, ajunse la primul ei născut, Stevie, de șapte ani. Părul lui roșcat, stufos, se mai închisese puțin la culoare și devenise mai apropiat de castaniul Arabellei. Citea mult și putea să-și scrie numele. Își spuse rugăciunile fără îndrumarea lui Elsie și ea fu cea care spuse „Amin" împreună cu el.

Kenelm făcuse întotdeauna acest lucru cu Stevie, dar acum, când aveau trei copii, descoperise că asta îi ocupa mult prea mult timp.

Ea își lăsă băieții în grija bonei, care dormea într-un loc de unde îi putea auzi. Pe palier se întâlni cu maică-sa, care ieșea din camera episcopului.

Părinții lui Elsie abia dacă-și mai vorbiseră în ultimii cinci ani, până când episcopul se îmbolnăvise, cu o vară în urmă, la vârsta de șaizeci și șapte de ani. Suferea de plămâni și avea dureri în piept atât de grave, încât orice efort îl epuiza și nu se mai dădea jos din pat. Așa că Arabella începuse să-l îngrijească.

Elsie și mama ei coborâră scările împreună și se duseră în sufragerie pentru cină. Aveau supă rece, o plăcintă de fazan și prăjitură. Se înălța pe masă și o carafă de vin, dar amândouă femeile băură ceai.

Kenelm se afla la o întrunire în sacristie şi anunţase că va întârzia, aşa că femeile începură fără el.

Elsie întrebă cum se simţea tatăl ei.

– Puţin mai slăbit, spuse Arabella. Se plânge că are picioarele reci, deşi în cameră arde un foc puternic. I-am dus nişte supă limpede pentru cină şi a băut-o. Acum doarme. Mason stă cu el.

– De ce te îngrijeşti de el? Mason ar putea să facă asta singură.

– O întrebare pe care mi-o pun şi eu adesea.

Elsie nu se declară satisfăcută cu acest răspuns.

– Este din cauză că te gândeşti la viaţa de apoi?

Elsie fusese pe punctul să spună „Ziua Judecăţii de Apoi", dar se gândi că era prea aspru.

– Nu ştiu prea multe despre viaţa de apoi, spuse Arabella. Şi nici clericii nu ştiu, deşi pretind că ştiu. Cuplurile cu o căsătorie fericită vor fi împreună în ceruri, dar ce se întâmplă cu o văduvă care se recăsătoreşte? Ea ar putea să aibă doi bărbaţi în Rai. Va trebui să aleagă între ei sau poate să-i aibă pe amândoi?

Elsie chicoti.

– Mamă, nu te prosti!

– Nu fac decât să scot în evidenţă aberaţiile pe care le cred oamenii.

– Încă eşti îndrăgostită de tatăl meu?

– Nu, şi probabil că nu am fost niciodată. Dar asta n-a fost vina lui. Amândoi am fost responsabili pentru lucrurile care ni s-au întâmplat. Desigur, n-ar fi trebuit să mă căsătoresc cu el niciodată, dar asta fost decizia mea. El m-a întrebat şi eu aş fi putut să spun nu. Aş fi şi făcut-o, dacă mândria mea nu ar fi fost rănită de cel care m-a respins.

– Unele căsătorii de consolare merg destul de bine.

– Problema a fost că tatăl tău nu a fost niciodată interesat de mine cu adevărat. El îşi dorea o nevastă pentru comoditate şi pentru că dorea să dovedească, ştii tu, că un cleric nu este efeminat.

– Tata este un efeminat?

– Nu, dar înclinaţia lui în cealaltă direcţie nu este foarte puternică. După ce te-ai născut tu, am mai făcut dragoste doar foarte rar. Şi în cele din urmă, vezi tu, am găsit pe cineva care abia dacă putea să-şi ia mâinile de pe mine, pentru că mă iubea extrem de mult, iar eu am înţeles că acesta este felul în care ar trebui să stea lucrurile.

„La fel este şi pentru mine, se gândi Elsie cu tristeţe. Dar sunt convinsă că aşa ar putea să fie cu Amos." Bău nişte supă şi nu mai spuse nimic.

Arabella zise:

– Nu vreau ca el să moară urându-mă. Nu vreau să stau lângă mormântul lui și să-l blestem. Așa că mă gândesc la vremurile de la început, când era subțire și chipeș și nu era atât de pompos, iar eu eram cel puțin atrasă de el. Și poate că mă va ierta înainte de final...

Elsie nu credea că tatăl ei era genul iertător, dar acesta era un alt gând pe care-l păstră pentru ea.

Atmosfera confesională se evaporă atunci când intră Kenelm. Se așeză la masă și își turnă un pahar de vin de Madeira.

– De ce sunteți atât de solemne amândouă? vru el să afle.

Elsie se decise să nu-i răspundă. În schimb, îl întrebă:

– Cum ți-a mers întrunirea?

– Foarte directă, răspunse el. A fost o discuție cu caracter organizatoric. Lămurisem toate lucrurile anterior, cu episcopul, așa că am putut să le spun clericilor ce dorește el de la ei. Când n-au fost de acord, le-am spus că voi vorbi din nou cu episcopul, dar eu nu cred că se va răzgândi.

– Ești convins că episcopul măcar înțelege ce-i spui tu? spuse Arabella.

– Așa cred. În orice caz, împreună luăm decizii solide.

Kenelm își luă o felie de plăcintă de fazan și începu să mănânce.

Arabella se ridică în picioare.

– Eu mă voi retrage. Noapte bună, Kenelm. Noapte bună, Elsie.

Și părăsi încăperea.

Kenelm se încruntă.

– Sper că mama ta nu este nemulțumită de mine din vreun motiv oarecare.

– Nu, spuse Elsie. Dar presupun că ea consideră că episcopul nu mai este capabil să ia decizii și că, în realitate, tu conduci lucrurile acum.

Kenelm nu negă asta.

– Și dacă ar fi adevărat, ar avea vreo importanță?

– Un observator ostil ar putea spune că ceea ce faci tu este înșelător.

– Cu greu, spuse Kenelm, râzând ușor și prefăcându-se că sugestia era fantezistă. În orice caz, ceea ce este esențial e să menținem dioceza funcționând fără probleme, cât timp episcopul este indisponibil.

– S-ar putea să nu se mai facă bine niciodată.

– Cu atât mai multe motive avem să evităm un scandal între clerici, despre cine va trebui să funcționeze ca episcop interimar.

– Mai devreme sau mai târziu, oamenii își vor da seama ce pui la cale.

– Cu atât mai bine. Dacă mă dovedesc capabil să acționez în această poziție, atunci când tatăl tău va fi, în sfârșit, chemat în fața Domnului, arhiepiscopul ar trebui să mă numească pe mine episcop în locul lui.

– Dar tu ai doar treizeci de ani.

Obrajii palizi ai lui Kenelm se întunecară de furie.

– Vârsta n-ar trebui să aibă nimic de-a face cu asta. Postul ar trebui să treacă la bărbatul cel mai capabil.

– Nu există niciun dubiu în legătură cu competența ta, Kenelm. Dar asta este Biserica Angliei și este condusă de oameni în vârstă. Ei ar putea să considere că ești prea tânăr.

– Sunt aici de nouă ani și mi-am dovedit abilitățile!

– Și toată lumea va fi de acord cu asta. Asta nu era chiar adevărat – Kenelm se înfruntase cu câțiva dintre bărbații mai în vârstă, cărora le displăcea încrederea lui îngâmfată, dar ea încercă să-i menajeze sentimentele scandalizate.

– Doar nu vreau să fii dezamăgit dacă decizia nu vine în sensul în care-ți dorești tu.

– Sincer, nu prea cred că sunt multe șanse să se întâmple asta, spuse el, ca o finalitate și Elsie nu mai adăugă nimic.

El își termină cina și urcară la etaj împreună. O urmă în dormitorul ei, apoi trecu prin ușa de legătură în propriul său dormitor.

– Noapte bună, dragă, rosti el când închise ușa.

– Noapte bună, spuse Elsie.

* * *

La moartea episcopului, Elsie fu surprinsă de tristețea care o cuprinsese. Relația cu tatăl ei fusese tensionată și nu se așteptase să verse lacrimi. Abia când cioclii își terminară treaba și îi privi trupul rece, așezat în coșciug, îmbrăcat în roba episcopală și purtând pe cap o perucă, o copleși tristețea și suspină amarnic. Se trezi gândindu-se la scene din copilărie, pe care nu și le mai amintise de douăzeci și cinci de ani: tatăl ei care-i cânta imnuri pentru copii și melodii populare; îi spunea povești ca să adoarmă; îi spunea cât de drăguță era în noile ei haine; o învăța să recunoască prima literă din numele ei în inscripțiile sculptate de la catedrală. La un moment dat, aceste intimități încetaseră. Poate că acela fusese momentul în care ea se transformase dintr-o fetiță dulce într-o adolescentă provocatoare și bătăioasă.

– Vremurile bune..., i se adresă mamei sale, oare de ce le-am uitat pentru atât de mult timp?

– Pentru că amintirile proaste le otrăvesc pe cele bune, spuse Arabella. Dar acum putem să privim la viața lui ca la un întreg. În unele momente a fost blând, iar în altele a fost crud. A fost deștept, dar și îngust la minte. Nu mă pot gândi nici măcar la o singură ocazie în care să mă fi mințit, pe mine sau pe oricine altcineva, dacă are vreo importanță, deși putea să înșele prin tăcere. Fiecare viață este un mozaic de acest fel, dacă este privită cu atenție, doar dacă nu ești un sfânt.

Amos spuse că înțelegea cum se simțea Elsie. Discutând la școala de duminică, în timp ce copiii își mâncau masa gratuită, el îi vorbi despre moartea propriului său tată, în urmă cu doisprezece ani.

– Când l-am văzut, palid și nemișcat, am fost cuprins de o nevoie de a plânge, am fost copleșit de ea, nu mă puteam opri din plâns. Și totuși, în același timp, știam că el mă tratase rău. Îmi aminteam asta și totuși sentimentul nu a schimbat nimic. N-am putut înțelege asta; încă nu pot.

Elsie încuviință din cap.

– Atașamentul merge mult prea adânc ca să poată fi alterat de împrejurări. Mâhnirea nu este rațională.

El aprobă din cap și zâmbi.

– Ești atât de înțeleaptă, Elsie.

„Și totuși, tu o preferi pe nevolnica aia de Jane", gândi ea.

Episcopul lăsă patru mii de lire prin testament, împărțite în mod egal între soția și fiica sa. Arabella putea să trăiască modest din moștenirea ei. Elsie avea să o folosească pe a ei pentru școala de duminică.

Arhiepiscopul nu veni la Kingsbridge pentru înmormântare, dar îl trimise pe bărbatul care era mâna sa dreaptă, Augustus Tattersall. Acesta veni la palat. Elsie fu impresionată văzându-l. Mai întâlnise doi emisari anteriori ai arhiepiscopului și îi considerase pe amândoi aroganți și autoritari. Tattersall era un intelectual, un bărbat cu o influență considerabilă, dar își purta distincția cu ușurință. Vorbea cu blândețe, cu o curtoazie atent aleasă, mai ales față de cei aflați în puterea lui; dar nu exista niciun semn de slăbiciune și putea să fie foarte ferm când vorbea despre ceea ce dorea arhiepiscopul. Ei îi trecu prin minte că Amos ar fi fost exact în acest fel, dacă ar fi devenit cleric, cu excepția faptului că Tattersall nu era chipeș.

În timpul vizitelor anterioare, Elsie se simțise jenată de modul evident în care Kenelm se străduia să-i impresioneze pe clericii superiori, spunând mereu cât de mult se baza episcopul pe el, lăsând de înțeles că ar fi putut să se descurce mai bine singur. Ea înțelegea că Kenelm își dorea să avanseze

în ierahia bisericii, dar simțea că deținătorii pozițiilor înalte din biserică ar fi putut să fie mai impresionați de o abordare mai subtilă.

Kenelm îi spuse lui Elsie că este încrezător, dar era nerăbdător să afle veștile de la Tattersall. Oricum, Tattersall îi ținu pe toți în suspans și nu spuse nimic despre asta, în timp ce se făceau aranjamentele pentru înmormântare.

Cu mare ceremonie, episcopul fu coborât să se odihnească în mormântul din cimitirul din partea de nord a catedralei. Tattersall programase o întrunire a Capitolului, imediat după aceea. Dar el ceru să discute cu Arabella, Kenelm și Elsie înainte de Capitol, ceea ce era chibzuit din partea lui, simți Elsie.

Se așezară în salon. Tattersall vorbi vioi.

– Arhiepiscopul a decis ca noul episcop de Kingsbridge să fie Marcus Reddingcote.

Elsie aruncă o privire spre Kenelm. Din pricina șocului, acesta păli. Ea simți un val de compasiune. Asta însemnase atât de mult pentru el...

Tattersall îi spuse lui Kenelm:

– Cred că îl cunoști pe Reddingcote de la Oxford. A fost profesor acolo, pe vremea aceea.

Elsie auzise de Reddingcote, un intelectual conservator, care scrisese un comentariu la Evanghelia după Luca.

Kenelm își regăsi vocea.

– Dar de ce nu eu?

– Arhiepiscopul este perfect conștient de abilitățile tale și simte că te așteaptă un viitor frumos. Cu ceva mai mulți ani de experiență, ai putea să fii pregătit pentru o dioceză. Dar chiar acum ești prea tânăr.

– Mulți oameni de vârsta mea au devenit episcopi!

– Nu prea mulți. Câțiva, da, și în general erau al doilea sau al treilea fiu al unui nobil important, îmi pare rău să spun asta...

– Dar...

– Mergem mai departe, spuse Tattersall, ferm. Decanul de Kingsbridge trebuie să se retragă în curând și arhiepiscopul te promovează pe tine, domnule Mackintosh, să devii decan.

Kenelm nu se lăsă îmbunat. Era o promovare de dorit, dar el tânjea după mai mult. Oricum, reuși să spună:

– Mulțumesc.

Tattersall se ridică în picioare.

– Reddingcote este nerăbdător să vină aici imediat, spuse el. Tu ar trebui să preiei Decanatul imediat ce prezentul decan eliberează postul.

Elsie simţi că viaţa ei se schimba prea repede. Îşi dorea o pauză, ca să-şi revină.

Tattersall îşi privi ceasul.

– Mă voi adresa Capitolului peste cincisprezece minute. Presupun că mi te vei alătura acolo, domnule Mackintosh.

Kenelm arăta de parcă ar fi vrut să zică *Du-te dracului,* dar, după o pauză, aprobă din cap supus.

– Voi fi acolo.

Tattersall ieşi.

Elsie spuse vioaie:

– Ei bine, ne vom muta la Decanat! Este o casă foarte frumoasă. Mai mică decât palatul acesta, desigur, dar probabil mai confortabilă. Şi se află pe Main Street.

Kenelm spuse amărât:

– Opt ani de cărat încolo şi încoace pentru episcop şi tot ceea ce obţin este un decanat...

– Este o promovare rapidă, după standardele clericilor obişnuiţi.

– Eu nu sunt un cleric obişnuit.

Elsie ştia că el se aşteptase la un tratament special, pentru că era ginerele unui episcop. Dar episcopul era mort şi Kenelm nu avea alte cunoştinţe influente. Cu tristeţe, ea spuse:

– Ai crezut că vei avea parte de un tratament special dacă te măriţi cu mine...

– Ha! spuse el. Asta a fost o greşeală, nu-i aşa?

Era o palmă peste faţă şi Elsie fu redusă la tăcere.

Kenelm părăsi camera.

Arabella spuse:

– O, dragă, asta a fost o răutate, dar sunt convinsă că nu intenţionată. E supărat, atâta tot.

– Sunt convinsă că a făcut-o intenţionat, zise Elsie. El are nevoie să dea vina pe cineva pentru dezamăgirea lui.

– Ei bine, nu şi-a îndeplinit dorinţa, dar tu ţi-ai îndeplinit-o pe a ta. Îi ai pe Stevie, Billy şi Richie. Şi eu îl am pe Abe. Ne vom muta la Decanat şi vom avea o casă plină de copii. Viaţa putea să fie mai rea!

Elsie se ridică şi îşi îmbrăţişă mama.

– Ai dreptate, spuse ea. Viaţa putea fi mai rea!

CAPITOLUL 27

Fiica lui Hornbeam, Deborah, avea o revistă în dreapta farfuriei. Își nota cifre pe o bucată de hârtie, cu ajutorul unui creion, concentrându-se din greu, în timp ce ceaiul i se răcea. Pe pagină erau desene geometrice, triunghiuri și cercuri cu tangente. Hornbeam era nedumerit.

- Ce faci acolo?

- Este un joc de matematică, spuse ea fără să ridice privirea, complet absorbită.

- Ce revistă e aia? întrebă el.

- *Jurnalul Doamnelor* sau *Almanahul Femeilor.*

Bărbatul rămase surprins.

- Au jocuri matematice într-o revistă pentru femei?

Ea ridică, în sfârșit, privirea.

- De ce nu?

- Nu m-aș fi gândit că femeile pot să rezolve probleme de matematică.

- Sigur că putem! Știi că întotdeauna mi-au plăcut numerele.

- Mă gândeam că tu ești excepțională.

- Multe femei pretind că nu înțeleg numerele pentru că li s-a spus că bărbaților nu le plac fetele deștepte.

Asta era o idee nouă pentru Hornbeam.

- Ești sigură că nu vrei să spui că sub această aparență femeile sunt la fel de deștepte ca bărbații?

- O, nu, tată, cu siguranță nu.

Era sarcastică. Puțini oameni aveau curajul să-l contrazică pe Hornbeam, cu atât mai puțin să-l ia în zeflemea, dar Deborah era unul dintre puținii care puteau. Nu exista niciun pericol ca ea să pretindă că este proastă. Era inteligentă și lui îi plăcea să discute cu ea în contradictoriu.

Bărbatul ei nu se afla alături de ea. Will Riddick o luase pe arătură. Își pierduse sursa de bogăție, atunci când fusese mutat din poziția de șef al achizițiilor pentru miliția din Shiring. Încă avea chiriile de la Badford și simbria de

la armată, dar asta nu era nici pe departe de ajuns ca să plătească pentru stilul lui de viață – în special pentru jocurile de noroc – și, astfel, era falit. Hornbeam îi împrumutase o sută de lire, de dragul lui Deborah, dar Riddick nu-i plătise înapoi; de fapt, trei luni mai târziu îi ceruse mai mult. Hornbeam îl refuzase. Acum Riddick își părăsise casa din Kingsbridge și se întorsese în satul Badford. Deborah refuzase să plece cu el și lui Riddick părea să nu-i pese. Nu aveau copii, așa că despărțirea nu era prea complicată.

Asta nu era ceea ce și-ar fi dorit Hornbeam, dar îi plăcea s-o aibă pe Deborah locuind cu el.

Ceasul bătu de nouă și jumătate și Hornbeam se ridică în picioare.

– Trebuie să plec să mă ocup de săracii din Kingsbridge, spuse el, fără nicio urmă de plăcere și părăsi încăperea.

Pe hol, nepotul său, Joe, se juca fericit cu o sabie din lemn, luptând cu un dușman imaginar. Hornbeam privi băiatul cu drag și spuse:

– Asta este o sabie cam mare pentru un băiat de șase ani.

– Am aproape șapte ani, spuse Joe.

– O, asta schimbă complet lucrurile.

– Da, zise Joe, indiferent la sarcasm. Când voi crește mare, îl voi ucide pe Bonaparte.

Hornbeam spera că războiul se va termina înainte ca Joe să fie suficient de mare ca să intre în armată, dar spuse:

– Sunt bucuros să aud asta. Ar fi bine să scăpăm de Bonaparte. Dar ce vei face după aceea?

Joe privi spre bunicul său cu ochii săi albaștri, inocenți, și spuse:

– Voi face o mulțime de bani, la fel ca tine.

– Ăsta mi se pare un plan foarte bun.

„Și tu nu vei avea parte niciodată de greutățile pe care le-am suferit eu, când eram copil, gândi Hornbeam. Asta este marea mea consolare în viață."

Joe își reluă duelul, strigând:

– Înapoi, francezi lași!

Francezii erau orice, numai lași nu, reflectă Hornbeam. Timp de doisprezece ani, rezistaseră tuturor încercărilor englezilor de a le zdrobi revoluția. Dar acesta era un gând prea subtil pentru a i-l împărtăși unui patriot în vârstă de șase ani, chiar și unuia atât de isteț ca Joe. Hornbeam își puse haina și ieși.

De curând fusese numit supraveghetor al săracilor din Kingsbridge. Era o slujbă pe care puțini oameni o doreau, pentru că implica multă muncă, pentru o răsplată mică, dar lui Hornbeam îi plăcea să țină în mâini frâiele puterii. Ajutorul pentru săraci era distribuit de bisericile parohiale, dar

sistemul era controlat de supraveghetor. Era important să se asigure că banii contribuabililor nu se duceau către vagabonzi și risipitori. Hornbeam vizita fiecare parohie o dată pe an și stătea în sacristie cu vicarul, ascultând poveștile tânguitoare ale bărbaților și femeilor care nu-și puteau hrăni familiile și nici pe ei fără un ajutor din partea celor care nu erau atât de risipitori.

Astăzi se duse la St John, la sud de râu, pe vremuri o parohie semirurală, acum aglomeratul cartier de case construit de Hornbeam și de fiul său, Howard, pentru lucrătorii care munceau în morile de la malul râului.

Vicarul de la St John, Titus Poole, era un tânăr subțire, impunător, cu un aspect sentimental. Hornbeam purta o perucă, pentru a-și spori demnitatea și autoritatea, dar Poole nu purta. Probabil că el era unul dintre acei oameni care considerau că perucile erau inutile, costau prea mult și arătau prostește. Hornbeam îl disprețuia. Genul cel mai rău de cleric cu sufletul milos, era atât de dornic să-i ajute pe oameni, încât nu se gândea niciodată să-i învețe să se ajute singuri.

În primele câteva minute oferiră ajutor câtorva cazuri care nu-l meritau: unui bărbat cu ochii injectați și nasul roșu care, evident, avea suficienți bani ca să se îmbete; unei femei care era grasă, în ciuda sărăciei pe care o pretindea; dar și unei fete cu trei copii, care era o prostituată cunoscută și apăruse de mai multe ori în fața lui Hornbeam, la sesiunile de judecată. Hornbeam s-ar fi contrat cu Poole pentru fiecare dintre aceste cazuri, doar că existau reguli și datoria ambilor bărbați era să le respecte. Asta le permise să ajungă la un acord, până când sosi Jenn Pidgeon.

Ea începu să vorbească de când intră.

– Am nevoie de ajutor să-mi hrănesc băiatul. Nu am niciun ban și nici măcar nu este vina mea. O pâine de două kilograme costă acum un șiling și ce altceva pot să mănânce oamenii? Era furioasă și coerentă și nu arăta niciun fel de teamă.

Poole interveni:

– Vorbești când ți se oferă cuvântul, doamnă Pidgeon. Consilierul Hornbeam și cu mine îți vom pune întrebări. Tot ce trebuie să faci este să răspunzi cinstit. Spui că ai un băiat?

– Da, Tommy are paisprezece ani și își caută de lucru în fiecare zi, dar este mic și nu foarte puternic. Uneori oamenii îl plătesc să le facă diverse comisioane sau să măture.

Ea avea vreo treizeci de ani, purta o rochie uzată și un șal găurit de molii. În picioare avea saboți din lemn. Hornbeam observă că părea înfometată.

Asta era în favoarea ei. Soţia lui, Linnie, spunea că, la unii oameni, grăsimea era o boală. Hornbeam considera că aceştia erau doar lacomi.

– Şi unde locuieşti? întrebă Poole.

– La ferma Morley, dar nu în casă; au un fel de şopron lângă peretele hambarului, ei îl numesc aplecătoare, nu are vatră, dar există un fel de horn şi ei mă lasă să stau acolo pentru un penny pe săptămână; mi-au dat şi o saltea de paie pe care să putem dormi amândoi.

Hornbeam spuse dezaprobator:

– Dormi în pat cu băiatul tău de paisprezece ani?

– Este singurul mod în care ne putem încălzi, spuse ea indignată. În şopronul ăla bate vântul.

„Nu este prea flămândă dacă nu încearcă să mă contrazică", se gândi Hornbeam amar.

– Ce fel de muncă faci? continuă Poole.

– Orice pot să găsesc. Dar ei nu au nevoie de ajutor la fermă pe timpul iernii şi morile de pânză duc lipsă de comenzi din cauza războiului; eu obişnuiam să ţin un magazin, dar în Kingsbridge nu sunt magazine de închiriat...

Hornbeam o întrernpse. El nu avea nevoie de explicaţii pentru şomajul din Kingsbridge.

– Unde este bărbatul tău?

Se aşteptase ca ea să spună că nu are bărbat, dar se înşela.

– A fost luat de banda cu arcanul, să ardă în iad cu toţii!

Asta era la limita răzvrătirii şi Poole spuse:

– Calmează-te!

Ea nu păru să-i audă avertismentul.

– N-am fost niciodată săracă. Când eu şi cu Jim am venit de la Hangerwold, el şi-a găsit de lucru pe barje şi nu aveam noi prea multe, dar n-am fost niciodată datoare, nici măcar cu un singur penny. Privi direct spre Hornbeam. Apoi, primul tău ministru a trimis golani să-l lege pe Jim şi să-l arunce la bordul unei nave şi să-l oblige să meargă pe mare, pentru Dumnezeu ştie câtă vreme, şi să mă lase pe mine de una singură. Nu vreau ajutorul pentru săraci, îl vreau pe bărbatul meu, dar voi mi l-aţi furat! Femeia începu să plângă.

Poole spuse:

– Nu-ţi va fi de ajutor dacă ne insulţi pe noi.

Suspinele i se opriră brusc.

– Insulte? Am spus ceva ce nu este adevărat?

„Femeia e obraznică", gândi Hornbeam iritat. Cei mai mulţi solicitanţi aveau cel puţin bunul simţ să fie politicoşi. Asta merita să rămână flămândă şi să primească o pedeapsă pentru obrăznicia ei. O întrebă:

– Zici că eşti din Hangerwold?

– Da, eu şi Jim. Asta este în Gloucestershire. Jim avea o mătuşă aici, în Kingsbridge. Dar acum e moartă.

– Cu siguranţă ştii că ajutorul pentru săraci este disponibil doar în parohia în care te-ai născut!

– Cum aş putea să merg în Gloucestershire? Eu nu am palton, băiatul meu nu are pantofi, nu am casă acolo şi nici bani să plătesc chirie.

Poole îi vorbi lui Hornbeam cu voce scăzută:

– Noi, în general, plătim în astfel de circumstanţe. Este evident că ea a făcut tot ce i-a stat în putinţă.

Hornbeam nu era dispus să încalce regulile pentru această femeie nesupusă, care părea să considere că este egala lui.

– Spui că bărbatul tău a fost luat cu arcanul?

– Așa cred.

– Dar nu eşti sigură?

– Ei nu le informează pe sărmanele neveste. Dar bărbatul meu s-a dus la Combe pe o barjă şi, în seara aceea, banda cu arcanul a făcut un raid prin oraş şi Jim n-a mai venit niciodată acasă, aşa că ştim ce s-a întâmplat, nu-i aşa?

– El ar fi putut, pur şi simplu, să fugă.

– Unii bărbaţi ar putea să facă asta, dar nu şi Jim al meu.

Poole îşi coborî din nou vocea.

– Ăsta este un subterfugiu, domnule Hornbeam.

– Nu sunt de acord. Bărbatul ei ar putea să fie mort. Ea trebuie să se întoarcă în locul de naştere.

În privirea vicarului fulgeră furia.

– Probabil că va muri pe drum.

– Nu putem schimba aceste reguli.

Poole vorbi cu hotărâre.

– Hornbeam, femeia asta este aproape evident o victimă a guvernului, care permite marinei militare să răpească bărbaţi, aşa cum este soţul ei! Poate că banda cu arcanul este o necesitate regretabilă, mai ales în timp de război, dar noi putem, cel puţin, să facem ceva pentru familiile victimelor, astfel încât copiii să nu moară de foame.

– Dar nu aşa spun regulile.

– Regulile sunt crude.

– Se prea poate. Dar tot trebuie să le urmăm. Hornbeam privi la Jenn Pidgeon și spuse: Cererea ta este refuzată. Trebuie să faci cererea la Hangerwold.

El se aștepta ca femeia să plângă, dar fu surprins.

– Prea bine, atunci, spuse ea și ieși ținându-și capul sus.

Era ca și cum ar fi avut un plan de rezervă.

* * *

Lui Elsie îi plăcu noua ei casă. În locul camerelor mărețe, cu ecou, din palatul episcopal, Decanatul avea camere de o mărime obișnuită, calde și confortabile, fără podele de marmură, pe care copiii ar fi putut să alunece, să cadă și să-și spargă capetele. Familia avea mese simple și mai puțini servitori și nu avea nicio obligație să întrețină clericii aflați în vizită.

Și Arabellei îi plăcu. Era în doliu și va continua să fie, timp de un an; iar culoarea neagră, pe tenul ei deschis, o făcea să pară palidă și ușor bolnavă, asemenea frumoaselor eroine din romanele gotice pe care-i plăcea să le citească; dar era fericită și Elsie își dădea seama de asta. Mergea de parcă scăpase de o povară. Se ducea la cumpărături și îl lua cu ea adesea pe Abe, care avea acum cinci ani, dar de obicei se întorcea fără să fi cumpărat ceva și Elsie presupuse că se întâlnea, pe furiș, cu Spade. Acum erau amândoi singuri, dar tot trebuiau să fie discreți, pentru că ar fi fost șocant ca o femeie cu statutul ei social să fie curtată, în mod deschis, în timp ce se afla în doliu. În orice caz, relația lor fusese cel mai prost păstrat secret din Kingsbridge, cunoscut de oricine care avea măcar o ureche bună.

Fără îndoială că unii oameni se întrebau dacă nu cumva Spade era tatăl lui Abe, mai ales de la distrugerea grădinii de trandafiri – această poveste o ținuse ocupată pe Belinda Goodnight și pe prietenele ei mai multe săptămâni –, dar nimeni, în afară de Arabella, n-avea să știe vreodată cu siguranță. Oricum, exista sentimentul general că astfel de întrebări ar fi fost mai bine să nu fie puse. Poate că, specula Elsie, și alte femei măritate aveau copii a căror paternitate era îndoielnică și se temeau că bârfa despre una ar fi putut să ducă la bârfa despre altele.

Noul episcop se instala bine. Marcus Reddingcote era un tradiționalist și cei mai mulți oameni din Kingsbridge așteptau așa ceva de la un episcop. Soția lui, Una, avea un aer superior, înțepat și părea să considere palatul predecesorului bărbatului ei ca fiind prea împopoțonat. Când Elsie îi spusese că ea conducea școala de duminică, Una îi spusese uluită: „Dar de ce?"

Şi fusese vizibil şocată să-l vadă pe Abe şi să realizeze că Arabella, în vârstă de patruzeci şi nouă de ani, avea un copil de doar cinci ani.

Elsie era invidioasă pe iubirea pasională a mamei ei. „Cât de minunat trebuie să fie, gândi ea, să iubeşti pe cineva din toată inima şi să fii iubită în acelaşi fel!"

Într-o dimineaţă, Elsie privi afară pe fereastră şi văzu mulţimi de oameni care mergeau pe Main Street, îndreptându-se spre piaţă şi îşi aminti că era Ziua Sfântului Adolphus. Morile erau închise şi în piaţă se ţinea un bâlci special. Hotărî să-l ducă şi pe fiul ei cel mai mare, Stevie, iar Arabella spuse că îl va duce şi pe Abe.

Soarele de noiembrie era slab, iar aerul era rece. Se îmbrăcară cu haine călduroase şi cu accesorii colorate; Elsie avea o eşarfă roşie şi Arabella o pălărie verde. Multe alte femei făcură la fel şi piaţa era plină de nuanţe strălucitoare, pe fundalul de piatră cenuşie al catedralei. Îngerul de piatră de pe turn, despre care se spunea că o reprezintă pe Măicuţa Caris, cea care înfiinţase spitalul, părea să privească binevoitor în jos, spre cetăţenii oraşului.

Elsie îi spuse lui Stevie să o ţină strâns de mână, să nu hoinărească şi să se piardă. De fapt, nu era foarte îngrijorată: mulţi copii aveau să fie despărţiţi în ziua aceea de părinţii lor, dar n-aveau să ajungă prea departe. Toţi urmau să fie găsiţi cu ajutorul mulţimii prietenoase.

Arabella îşi dorea nişte bumbac alb pentru un jupon. Descoperi o tarabă care vindea un material care-i plăcu, la un preţ rezonabil. Proprietarul tarabei servea o femeie sărmană, care se tocmea pentru preţul unei pânze aspre de in, aşa că aşteptară. Elsie privi la o vitrină cu batiste brodate. Un băiat slăbuţ, de vreo paisprezece ani, studia numeroasele nuanţe ale panglicilor de mătase de pe o tavă, ceea ce lui Elsie i se păru neobişnuit. Le predase multor băieţi de paisprezece ani şi nu întâlnise niciodată vreunul care să fie interesat de panglici.

Cu colţul ochiului, observă cum băiatul ia două bobine, pune una înapoi şi o strecoară pe cealaltă în buzunarul hainei sale zdrenţuite.

Fu atât de surprinsă încât îngheţă, tăcută, abia capabilă să creadă ce vedea. Văzuse un hoţ în momentul furtului!

Clienta se decise să nu cumpere pânza şi proprietarul standului spuse:

– Cu ce te pot ajuta astăzi, doamnă Latimer?

În timp ce Arabella începu să-i spună ce dorea, băiatul hoţ se îndepărtă de stand.

Elsie ar fi trebuit să strige „Opriţi-l, hoţul!", dar flăcăul era atât de mic şi slab, încât nu se putu hotărî să-l denunţe.

Oricum, mai observase şi altcineva furtul. Un bărbat voinic, îmbrăcat într-o haină verde, îl apucă de braţ şi-i spuse:

– Tu, stai o clipă!

Băiatul se zbătu ca un şarpe prins în cursă, dar nu reuşi să scape din strânsoarea bărbatului.

Arabella şi proprietarul standului se opriră din conversaţie şi priviră.

– Haide să vedem ce ai în interiorul hainei, vrei? spuse bărbatul.

Băiatul ţipă:

– Dă-mi drumul, brută! Ia-te de cineva de mărimea ta! Oamenii din jur se opriră din ceea ce făceau, ca să privească.

Bărbatul îşi băgă mâna în interiorul hainei zdrenţuite şi scoase de acolo un mosor de panglică de mătase roz.

Proprietarul tarabei spuse:

– Ăla este al meu, pentru Dumnezeu!

Bărbatul în haină verde îi spuse băiatului:

– Eşti un mic hoţ, nu-i aşa?

– N-am făcut nimic, niciodată! Tu ai pus aia acolo, tu, broscoi mare şi mincinos.

Elsie nu se putu abţine să nu admire tupeul băiatului.

Bărbatul îl întrebă pe proprietarul tarabei:

– Cât ceri pe un mosor de panglică aşa cum e ăsta?

– Tot mosorul? Şase şilingi.

– Şase şilingi spui?

– Da.

– Foarte bine.

Elsie se întrebă ce era atât de important în legătură cu preţul încât fusese nevoie să fie repetat.

Proprietarul tarabei spuse:

– Şi l-aş vrea înapoi, te rog.

Bărbatul ezită şi zise:

– Îmi vei furniza dovada la tribunal?

– Desigur.

Mosorul îi fu înapoiat.

Elsie spuse:

– Stai puţin. Cine eşti tu?

– Bună ziua, doamnă Mackintosh. Sunt Josiah Blackberry, se prezentă bărbatul. În ultima vreme au explodat furturile în Kingsbridge şi consiliul oraşului mi-a cerut mie şi altor câtorva oameni să fim atenţi la personajele suspecte care vin astăzi în piaţă. Să înţeleg că l-ai văzut pe băiat cum băga panglica în buzunar?

– Da, dar mă întreb de ce. Băieţii nu folosesc, în general, panglică roz.

– Se poate, dar, chiar şi aşa, trebuie să-l duc la şerif.

Elsie îi spuse băiatului:

– Pentru ce ai luat panglica aia?

Îngâmfarea lui, declanşată de cuvintele dure, se topi ca prin farmec şi păru să fie pe punctul să izbucnească în lacrimi.

– Mama mea mi-a spus să fac asta.

– Dar de ce?

– Pentru că nu avem pâine. Ea poate să-l vândă şi noi putem să mâncăm.

Elsie se întoarse spre Josiah Blackberry.

– Copilul ăsta are nevoie de mâncare.

– Nu pot să-l ajut cu asta, doamnă Mackintosh. Şeriful...

– Tu nu-l poţi ajuta, e adevărat, şi nici şeriful nu poate, dar eu pot. Îl voi lua acasă şi îl voi hrăni. Elsie se întoarse spre băiat. Cum te numeşti?

– Tommy, spuse el. Tommy Pidgeon.

– Vino cu mine şi îţi voi da ceva să mănânci.

Blackberry spuse:

– În regulă, dar eu trebuie să rămân cu el. Trebuie să îl duc la şerif. Ceea ce a furat valorează mai mult de cinci şilingi şi ştii ce înseamnă asta.

– Ce înseamnă asta? spuse Elsie.

– Înseamnă că ar putea să fie spânzurat.

* * *

Când Roger Riddick intră în noua moară a lui Barrowfield, Kit îl recunoscu imediat. Figura lui Roger îşi pierduse acea strălucire de băieţandru – ar fi trebuit să fie trecut de treizeci de ani de acum, realiză Kit –, dar încă avea rânjetul acela de drăcuşor, care-l făcea să pară mai tânăr.

De-a lungul anilor, Kit prinsese frânturi de informaţii despre Roger, care trecea de la o universitate la alta ca să studieze şi, uneori, să ţină cursuri. Se gândise că va ajunge să predea, probabil, la una dintre universităţile scoţiene, specializate în matematică şi inginerie. Dar iată că se întorsese la Kingsbridge.

Oricum, Roger nu-l recunoscu pe Kit.

Când acesta îl abordă, Roger spuse:

– Tu eşti managerul?

Kit aprobă din cap.

– Îl caut pe domnul Barrowfield.

– Te duc eu la el, spuse Kit, zâmbind călduros.

– Tu cine eşti? întrebă Roger.

– Chiar atât de mult m-am schimbat, domnule Riddick?

Roger îl privi intens pentru un moment, apoi faţa îi explodă într-un zâmbet larg.

– O, pe sufletul meu! Tu ești Kit!

– Eu sunt, spuse Kit și își strânseră mâinile cu entuziasm.

– Dar ai devenit bărbat! spuse Roger. Câți ani ai?

– Nouăsprezece.

– Dumnezeule, am fost plecat multă vreme!

– Ai fost. Ți-am simțit lipsa. Vino pe aici!

Kit îl duse pe Roger în birou. Amos fu încântat să-și revadă vechiul prieten din școală, după atâția ani. Împreună, cei trei făcură turul fabricii; cea pe care Amos o cumpărase de la doamna Bagshaw.

Vechea moară producea acum doar pânză pentru armată, dar aceasta avea o producție mai variată. La etajul superior, o jumătate de duzină de țesători produceau țesături speciale, care se vindeau pe mulți bani, cum erau brocartul, damascul și țesături matlasate, cu modele complexe, multicolore.

Roger privi cu atenție la unul dintre războaiele de țesut. Fiecare fir trecea printr-o buclă dintr-un ax de comandă metalic, care avea un cârlig la celălalt capăt. La producerea unei pânze simple, folosea cârligele ca să ridice fiecare al doilea fir, apoi trimitea suveica prin spațiul dintre ele, numit șopron. El ridica celelalte fire la întoarcerea suveicii, obținând o țesătură simplă. Pentru modele, așa cum erau dungile, axurile trebuiau ridicate simultan, într-o secvență care putea să meargă până la douăsprezece sus și douăsprezece jos, șase sus și șase jos și așa mai departe. Această treabă era făcută de un al doilea țesător, numit trăgător, care stătea, adesea, deasupra războiului de țesut. Cu cât modelul era mai elaborat, cu atât mai des trebuia întrerupt țesutul, ca să se facă schimbările necesare. Operatorii trebuiau să fie îndemânatici și atenți și procedeul consuma mult timp.

Roger își petrecu câteva minute privindu-i pe cei mai experimentați oameni ai lui Amos, apoi îi trase deoparte pe Amos și pe Kit, astfel încât să nu poată fi auziți de muncitori.

– În Franța există un bărbat care s-a gândit la o metodă mai bună de a face asta, spuse el.

Kit se simți incitat. Împărtășea dragostea lui Roger pentru mașini. Roger fusese cel care-i arătase pentru prima dată lui Amos o mașină de tors.

– Continuă, rosti Amos.

– Iată, spuse Roger, de fiecare dată când se schimbă modelul, trăgătorul trebuie să ridice o secțiune diferită din barele de comandă, conform instrucțiunilor proiectantului – în cazul acesta tu, presupun.

Amos aprobă din cap.

– Noua idee constă în aceea că toate barele de control sunt împinse în sus până la o placă mare, făcută din carton și găurită în funcție de

modelul tău. Acolo unde există o gaură, axul trece prin placă; unde nu există gaură, este respins. Acest lucru înlocuiește procedura greoaie de mutare a tijelor de comandă de către trăgător, câte una pe rând. Când se schimbă modelul de dungi sau carouri, intră în joc o altă placă, cu găurile practicate în alte poziții.

Kit se gândi la asta. Conceptul era orbitor de simplu.

– Deci... poți schimba modelul oricât de des dorești, doar prin înlocuirea plăcilor.

Roger aprobă din cap.

– Întotdeauna ai fost rapid în înțelegerea lucrurilor.

– Și poți avea cât de multe plăci dorești.

– Este strălucit, zise Amos. Cine naiba s-a gândit la asta?

– Un francez numit Jacquard. Este cea mai nouă invenție. În Anglia nici măcar nu poți cumpăra o astfel de mașină. Dar va apărea, mai devreme sau mai târziu.

Kit era uluit. Amos avea să fie capabil să facă țesături la modă de două ori mai repede, poate chiar și mai repede. Dacă mașina asta era reală și dacă funcționa, Amos trebuia să aibă una – sau mai multe.

Și Amos înțelesese asta. Spuse:

– Imediat ce auzi despre una de vânzare...

– Tu vei fi primul care va afla, spuse Roger.

* * *

Sal se schimbase, se gândi Spade, de când ieșise din închisoare. Era mai slabă, mai puțin voioasă, mai dură. Poate că munca grea fusese cea care o transformase, dar el suspecta că se mai întâmplase și altceva în închisoare. El nu știa ce anume și nici nu întreba: ea i-ar fi spus, dacă ar fi dorit ca el să știe.

În ziua dinaintea procesului lui Tommy Pidgeon, Spade stătea împreună cu Sal în sala din spate a hanului Bell, într-o seară întunecată de iarnă, bând amândoi bere din căni. Cazul era discutat în fiecare casă din Kingsbridge. Hoția măruntă era ceva obișnuit, dar Tommy avea doar paisprezece ani și părea mai tânăr. Și comisese un delict capital. Nimeni nu-și amintea să fi văzut vreun copil spânzurat.

– Abia dacă știu familia Pidgeon, spuse Spade.

– Locuiau alături de mine și Jarge, spuse Sal. Nu aveau prea multe, dar reușeau să-și țină capul la suprafață, până când a dispărut Jim. După asta, Jenn n-a mai putut să plătească chiria, așa că a fost evacuată și eu n-am știut niciodată unde a plecat.

– Nici măcar nu știam că Jim a fost luat cu arcanul.

– Jenn se plângea în legătură cu asta oricui era dispus să asculte, dar sunt atât de multe femei aflate în aceeaşi situaţie, încât nu s-a bucurat de prea multă compasiune.

– Presupun că vreo cincizeci de mii de bărbaţi au fost forţaţi la asta, spuse Spade. Conform celor de la *Morning Chronicle*, sunt aproape 100 000 de bărbaţi în marina regală şi cam jumătate dintre ei au fost luaţi cu arcanul.

Sal fluieră.

– Nu ştiam că au fost atât de mulţi. Dar de ce nu a apelat Jenn la ajutorul pentru săraci?

– Ea l-a cerut, în parohia St John, unde locuieşte, spuse Spade. Vicarul de acolo este Titus Poole, un bărbat decent, dar se pare că Hornbeam se afla acolo în calitate de supraveghetor şi Poole a spus că Jenn nu avea dreptul.

Sal îşi scutură capul cu dezgust.

– Bărbaţii care conduc ţara asta, spuse Sal. Cât de jos se pot coborî?

– Ce spun acum despre Tommy oamenii din oraş?

– Sunt două tabere, ca să zicem aşa, spuse Sal. Una spune că un copil este un copil, cealaltă spune că un hoţ e un hoţ.

– Presupun că cei mai mulţi dintre lucrătorii de la mori sunt în tabăra celor înţelegători.

– Da. Chiar şi în vremuri bune, noi ştim că lucrurile se pot schimba şi sărăcia poate să dea peste noi foarte repede. Ea făcu o pauză. Ştii că, acum, Kit câştigă bine...

Spade ştia. Kit câştiga treizeci de şilingi pe săptămână, ca manager la moara lui Amos.

– Merită asta, spuse Spade. Amos îl preţuieşte foarte mult.

– Kit nu cheltuieşte nici măcar jumătate din ei. El ştie că banii pot să vină şi să dispară. Economiseşte pentru cazul în care ar veni vremuri mai rele.

– Foarte isteţ.

Ea zâmbi.

– Totuşi, mi-a cumpărat o rochie nouă.

Spade reveni la cazul lui Pidgeon.

– Nu pot să cred că îl vor spânzura pe micul Tommy.

– Eu pot să cred orice de genul acesta, Spade. Oamenii ca tine ar trebui să fie judecători, consilieri şi membri ai parlamentului. Şi atunci am putea să sperăm la o schimbare în bine.

– De ce nu oamenii ca tine?

– Femei? Putem să visăm. Dar, deocamdată, serios, Spade, eşti un lider în acest oraş.

Era o observație perspicace din partea lui Sal. Spade se gândise să candideze la alegerile pentru parlament. Era singurul mod în care se puteau schimba lucrurile.

– Mă gândesc la asta, spuse el.

– Bine.

Sesiunea trimestrială începu în ziua următoare. Sala consiliului de la Guild Hall era plină ochi. Hornbeam se afla pe bancă, în calitate de președinte al judecătorilor, ținându-și pe față o batistă parfumată, ca să alunge mirosul mulțimii. Împreună cu el mai erau alți doi judecători, câte unul de fiecare parte și Spade spera că ei vor avea o influență spre clemență. Grefierul Luke McCullough era așezat în fața lor, iar slujba lui era să dea sfaturi în legătură cu legea.

Judecătorii se ocupară alert de câteva cazuri de violență și beție, apoi fu introdus Tommy Pidgeon. Jenn îi spălase fața și îi tăiase părul și cineva îi împrumutase o cămașă curată, care era prea mare și îl făcea să arate chiar mai mic și mai vulnerabil. Acum, când Spade avea un fiu al lui – Abe, în vârstă de cinci ani, nerecunoscut, dar foarte iubit –, simțea cu acuitate că toți copiii aveau nevoie să fie iubiți și protejați. Ura să-l vadă pe Tommy expus în fața mâniei neiertătoare a legii.

Ca întotdeauna, juriul era ales conform francizei de patruzeci de șilingi – deținătorii de proprietăți importante din oraș. Spade îi cunoștea pe cei mai mulți dintre ei. Aceștia credeau că datoria lor era să păzească orașul de hoție și de orice altceva ar fi putut să le amenințe capacitatea de a face afaceri și de a produce bani. Ei vor decide dacă acest caz împotriva lui Tommy era suficient de puternic pentru ca el să fie trimis la curtea cu juri. Doar curtea cu juri putea să decidă în cazurile delictelor care implicau spânzurarea.

Josiah Blackberry era martorul principal. Era plin de importanță de sine, dar Spade credea că este onest și își spuse povestea simplu. Îl văzuse pe băiat furând panglica, așa că îl prinsese și îl ținuse.

Elsie Mackintosh fu chemată să confirme dovezile. Ea spuse cam același lucru și, astfel, se construi cazul. Dar când Hornbeam îi mulțumi pentru mărturia ei, ea spuse:

– Am spus adevărul, dar nu întregul adevăr.

În sală se făcu tăcere.

Hornbeam oftă, dar nu o putu ignora.

– Ce vrei să spui, doamnă Mackintosh?

– Adevărul întreg este că băiatul murea de foame, pentru că tatăl lui a fost luat de banda cu arcanul și mamei lui i s-a refuzat ajutorul pentru săraci.

Urmă un murmur de indignare.

Spade văzu fața lui Hornbeam transformată într-o mască de furie reprimată.

– Nu ne aflăm aici ca să discutăm despre ajutorul pentru săraci.

Elsie se întoarse spre copilul acuzat.

– De ce ai luat panglica, Tommy?

Se lăsă o tăcere mormântală, în timp ce curtea aștepta răspunsul.

Tommy spuse:

– Pentru ca mama mea să o poată vinde ca să cumpere pâine, pentru că nu aveam nimic de mâncare.

Undeva în sală, o femeie suspină...

În sfârșit, Elsie se întoarse spre juriu.

– Dacă îl trimiteți la curtea cu juri, îl veți omorî, spuse ea. Uitați-vă bine la el, acum. Observați ochii lui înspăimântați și obrajii care n-au avut niciodată nevoie să fie bărbieriți. Vă promit că vă veți aminti de această față pentru tot restul vieților voastre.

Hornbeam spuse:

– Doamnă Mackintosh, ai depus mărturie că tatăl acuzatului a fost luat de banda cu arcanul.

– Da.

– De unde știi?

– Mi-a spus soția lui.

Hornbeam arătă spre Jenn.

– Doamnă Pidgeon, ai văzut când a fost luat bărbatul dumitale?

– Nu, dar toți știm ce s-a întâmplat.

– Dar nu ai fost acolo.

– Nu, eram aici, la Kingsbridge, ca să am grijă de băiatul pe care voi vreți să-l spânzurați.

Mulțimea murmură cu furie.

Hornbeam insistă:

– Deci nimeni nu știe cu siguranță că Jim Pidgeon a fost luat de banda cu arcanul.

Jenn rămase tăcută.

Atunci ieși în față Hamish Law.

– Eu am fost acolo, spuse el. Am mers într-o cârciumă din Combe și acolo se afla Jim, atât de beat, încât era aproape adormit.

Cineva din public râse.

Jenn protestă:

– El n-a fost niciodată bețiv.

– Acolo se afla o femeie tânără care, probabil, îi turna gin în bere.

– Asta pot să cred, spuse Jenn.

Hamish continuă:

– Eram împreună cu domnul Barrowfield, angajatorul meu, care mi-a explicat că era o casă de agățat pentru banda cu arcanul, unde fetele îmbătau bărbații și îi dădeau pe mâna bandei cu arcanul, pentru un șiling. Noi ne-am hotărât să-l luăm pe Jim de acolo. Dar, dintr-odată, a apărut un ofițer naval însoțit de trei bătăuși, care au năvălit peste noi. Se pare că ei pregătiseră capcana pentru Jim și noi le stricaserăm jocul.

Hornbeam spuse:

– Ați încercat să împiedicați ca domnul Pidgeon să fie răpit?

Spade speră că Hamish nu va recunoaște asta, pentru că era o crimă.

– Eu n-am încercat. Am văzut că domnul Barrowfield era căzut la pământ, așa că l-am ridicat și l-am dus în afara pericolului.

Amos păși în față și spuse:

– Tot ceea ce a spus Hamish Law este adevărat.

– Prea bine, spuse Hornbeam, iritat. Să presupunem că Jim Pidgeon a fost luat cu arcanul. Asta nu face prea mare diferență. Nimeni nu crede că familiile bărbaților luați cu arcanul au dreptul să fure de la noi, ceilalți.

El făcu o pauză și Spade observă că se străduia să-și mențină fața impasibilă.

– Multe persoane sunt spânzurate pentru furt, în fiecare an – bărbați și femei, tineri și bătrâni. Vocea tremurătoare a lui Hornbeam îi trăda emoțiile reprimate. Mulți dintre ei sunt săraci. Mulți dintre ei sunt tați sau mame.

El păru să aibă dificultăți să vorbească și unii dintre spectatori se încruntară nedumeriți, în timp ce fațada de granit a feței lui părea să se crape.

– Nu putem să arătăm clemență unui hoț, indiferent ce poveste demnă de milă ne spune. Dacă îl iertăm pe unul, va trebui să-i iertăm pe toți. Dacă-l iertăm pe Tommy Pidgeon, toate miile de oameni care au fost spânzurați pentru hoție în trecut au murit degeaba. Și asta ar fi... atât de nedrept.

Făcu o pauză, ca să-și refacă starea de calm, apoi spuse:

– Domnilor din juriu, acuzația a fost dovedită cu martori. Scuzele oferite sunt irelevante. Datoria voastră este să-l trimiteți pe Tommy Pidgeon ca să fie judecat de curtea cu juri. Vă rog să vă anunțați decizia.

Cei doisprezece bărbați discutară scurt, apoi unul dintre ei se ridică și spuse:

– Îl trimitem pe acuzat la curtea cu juri. Apoi se așeză la loc.

Hornbeam spuse:

– Următorul caz.

„Da, gândi Spade; lucrurile chiar trebuie să se schimbe."

Capitolul 28

Într-o zi de luni din luna ianuarie, Sal ajunse devreme în piața orașului, în timp ce clopotarii încă exersau și sunetul clopotelor putea fi auzit în tot orașul și dincolo de el. Învățau o secvență nouă – sau „schimbare", după cum o numeau ei – și Sal remarcă nesiguranța din măsurile lor, deși sunetul era destul de plăcut. În loc să aștepte la hanul Bell, ea se hotărâse să se alăture clopotarilor.

Ea intră în catedrală prin portalul nordic. Biserica era întunecată, cu excepția flăcărilor câtorva lumânări, care păreau să tremure la unison cu clopotele. Se duse spre capătul vestic, unde o mică ușă din perete se deschidea spre o scară în spirală, care conducea spre camera funiilor.

Clopotarii transpirau în vestele lor, cu mânecile cămășilor suflecate, cu paltoanele așezate într-o grămadă, pe podea. Stăteau în picioare, în cerc, astfel încât fiecare dintre ei să-i poată vedea pe ceilalți, ceea ce era esențial pentru coordonare. Trăgeau de funiile care coborau prin niște găuri din tavan. Cu excepția găurilor pentru funii, tavanul era o barieră serioasă din lemn solid, care reducea mult zgomotul, permițându-le oamenilor să discute între ei. Spade trăgea clopotul nr. 1 și striga instrucțiuni. La dreapta sa se afla Jarge, care trăgea de nr. 7, clopotul cel mai mare.

Erau dedicați artei lor, dar nu foarte respectuoși și, în ciuda sanctității locului în care se aflau, înjurau mult atunci când făceau greșeli. Încă nu stăpâneau noua secvență.

Un clopot avea nevoie cam de tot atâta timp să se legene cât i-ar lua unui om să spună *arhiepiscop unu, arhiepiscop doi.* Perioada putea fi redusă sau extinsă, dar nu cu mult. Prin urmare, singurul mod în care se putea schimba tonul era ca doi clopotari alăturați să schimbe locurile, în succesiune. Astfel, 2 putea să schimbe cu 1 sau cu 3, dar nu oricare alt clopot.

Instrucțiunile lui Spade erau simple; doar striga cele două numere care trebuiau să schimbe. Clopotarii trebuiau să fie atenți la instrucțiuni,

dacă nu erau foarte familiarizați cu secvența și nu știau ce va urma. Partea complicată era planul, care modifica secvența astfel încât trecerile să fie plăcute și melodia revenea, în cele din urmă, la sunetul simplu de la care începuse.

Sal se afla acolo de câteva minute, când noua secvență fu greșită și se întrerupse, înainte de final. Clopotarii râseră și arătară spre Jarge, care își înjura propria neîndemânare. Spade spuse:

– Ce-ai pățit la mână? Atunci Sal observă că mâna dreaptă a lui Jarge era înroșită și umflată.

– Un accident, spuse Jarge, morocănos. A alunecat un ciocan.

Jarge nu folosea ciocane în munca lui și Sal bănui că fusese o bătaie.

– Credeam că mă pot descurca, spuse Jarge, dar devine tot mai rău.

Spade spuse:

– Nu putem trage șapte clopote cu șase oameni.

Sal fu cuprinsă de un impuls.

– Lasă-mă să încerc și eu, spuse ea, dar regretă imediat.

Avea să se facă de râs. Bărbații râseră, iar Jarge spuse:

– O femeie nu poate face asta.

Asta îi întări hotărârea.

– Nu văd de ce nu ar putea, insistă ea, deși își regretă imediat îndrăzneala. Sunt suficient de puternică.

– A, dar asta este o artă, spuse el. Sincronizarea este totul.

– Sincronizarea? spuse Sal indignată. Ce crezi că fac toată ziua? Operez o mașină de tors. Răsucesc roata cu o mână, în timp ce mișc pensa înainte și înapoi cu cealaltă și, în tot acest timp, încerc să evit tensionarea firului. Nu-mi vorbi mie despre sincronizare.

– Las-o să încerce, Jarge, spuse Spade. Atunci vom afla cine are dreptate.

Jarge ridică din umeri și se îndepărtă de funia lui.

Sal își dori să nu fi fost atât de nesăbuită.

Spade spuse:

– Vom face secvența cea mai simplă: un sunet simplu, apoi nr. 1 – ăsta sunt eu – schimbă câte un loc, pe rând, până când ajungem înapoi de unde am plecat.

„Ei bine, iată că începe", gândi Sal. Apucă de funia lui Jarge. Capătul ei zăcea pe salteaua de la picioare, într-un colac neregulat.

Spade îi explică:

– Prima tragere este scurtă, apoi, a doua, mai lungă. Fă clopotul să se legene bine şi, în cele din urmă, vei descoperi că se opreşte la momentul culminant al notei sale.

Sal se întrebă cum se obţinea asta – vreun fel de mecanism de frânare? Kit ar trebui să ştie.

– Tu începi, Sal, şi noi vom intra imediat ce începe să sune, spuse Spade, însă fără să-i lase timp să se minuneze de maşinărie. Totuşi, să nu calci pe funie; îţi va arunca fundul peste spate. Bărbaţii râseră la asta şi ea se dădu înapoi.

Trasul de funie era mai greu decât îşi imaginase ea, dar clopotul sună şi apoi, înainte ca ea să se aştepte, clopotul reveni înapoi, trăgând funia în sus şi derulând colacul de pe saltea. Dacă ar fi stat pe acesta, ar fi fost răsturnată.

Când funia încetă să mai urce, ea trase din nou, mai tare. Deşi nu putea să vadă clopotul, îi simţi ritmul de pendulare şi ea înţelese repede că trebuia să tragă cel mai tare atunci când clopotul se simţea cel mai greu.

Apoi, acesta se opri.

Înainte ca ea să fie gata, sună Spade, urmat rapid de bărbatul din stânga lui. Secvenţa făcu turul, sunând incredibil de repede. Bărbatul din dreapta ei, care trăgea de nr. 6, era unul dintre ţesătorii lui, Sime Jackson. Imediat ce Sime trase de funia lui, Sal făcu acelaşi lucru, trăgând cu toată forţa.

Nr. 7 sună prea repede după nr. 6. Fusese prea grăbită. Data viitoare avea să o facă aşa cum trebuie.

Data următoare însă fu prea lentă.

Ea putea să urmărească destul de bine schimbările: nr. 1 suna cu măsură mai târziu, la fiecare tur. Dar timpii dintre tragerile frânghiilor trebuiau să fie exact aceiaşi ca timpii dintre sunetele anterioare şi asta era partea cea mai dificilă. Se concentră din greu şi totuşi, încă nu reuşea chiar corect.

Mult prea curând ei toţi cântau ultimul rând, în care secvenţa revenea la 1234567. Ea aproape că reuşi corect, dar nu chiar. Eşuase. „M-am făcut de râs şi mai tare, gândi ea, pentru că mi-am imaginat că aş putea să o fac."

Spre surprinderea ei, bărbaţii aplaudară.

– Bine lucrat! spuse Spade.

Jarge rosti morocănos:

– Mă aşteptam să fie mult mai rău.

– Mă gândeam că am greşit de fiecare dată, zise Sal.

– Ai greşit puţin, spuse Spade. Nimeni din afară nu ar fi observat. Dar tu ai auzit, ceea ce demonstrează că ai ureche pentru aşa ceva.

Sime spuse:

– Poate că ar trebui să se alăture grupului!

Spade scutură din cap.

– Femeile n-ar trebui să fie clopotari. Episcopul ar face o criză. Ţineţi asta pentru voi.

Sal ridică din umeri. Ea nu-şi dorea să fie clopotar. Era mulţumită pentru că dovedise că şi o femeie putea face asta. Lupţi în bătăliile pe care le poţi câştiga şi te retragi din celelalte.

– Cred că ajunge pentru seara asta, spuse Spade. În timp ce bărbaţii îşi puneau hainele pe ei, el le dădu salariile, furnizate de Capitolul catedralei, un şiling de fiecare; o plată bună pentru o oră de muncă. Primeau doi şilingi când trăgeau clopotele duminica şi în zilele de sărbătoare.

Jarge îi spuse lui Sal:

– Ar trebui să-ţi dau un penny de la mine.

Sal spuse:

– Poţi să-mi cumperi o cană de bere.

***

Amos lucra în atelier, seara târziu, scriind cifre într-un registru mare, la lumina câtorva lumânări, când bătu cineva la uşă. Privi pe fereastră, dar nu reuşi să vadă nimic, în ciuda luminilor de pe stradă, pentru că geamul era obturat de ploaia intensă.

Deschise uşa şi o văzu pe Jane. Era atât de ciufulită, încât izbucni în râs.

– Ce e atât de amuzant? spuse ea iritată.

– Îmi pare rău, te rog, intră, sărmana de tine!

Ea intră şi el încuie din nou uşa.

– Urmează-mă şi îţi găsesc un prosop sau două.

O conduse în bucătărie, unde focul încă ardea. Ea îşi scoase haina şi pălăria şi le aruncă pe un scaun, un gest care păru extrem de domestic, aproape ca şi cum ar fi locuit acolo, şi asta îi dădu lui un fior special. Ea purta o rochie de un gri deschis. Găsi prosoapele în spălătoria alăturată şi o ajută să se usuce.

– Mulţumesc, spuse ea. Dar ce te-a făcut să râzi?

– Faptul că tu eşti cea mai bine îmbrăcată femeie pe care am cunoscut-o vreodată, dar, când am deschis uşa, arătai ca o pisică înecată.

Atunci râse şi ea.

– Dar pentru ce eşti aici? o întrebă el. Oamenii virtuoşi din Kingsbridge ar fi scandalizaţi să ştie că noi doi suntem singuri în această casă.

De fapt, Amos însuşi se simţea inconfortabil, deşi cumva înfiorat, în același timp. Nu mai fusese niciodată singur cu o femeie. Oricum, ea avea să plece curând, cu siguranţă.

– Am ajuns să fiu atât de plictisită la Earlscastle, răspunse Jane, încât am venit la Kingsbridge cu o trăsură. Dar soţul meu campează în teren, cu miliţia, la un exerciţiu. Toţi servitorii au plecat la tavernă şi singura persoană din casă era un caporal aflat în serviciu de pază, în hol. Locul este rece şi nu există nimeni care să-mi pregătească cina. Mă simţeam atât de mizerabil de singură, încât a trebuit să plec de acolo. Şi iată-mă aici.

Amos înţelese că ea îşi dorea ca el să-i ofere cina. Ei bine, putea să facă asta. Virtuoşii din Kingsbridge ar fi şi mai şocaţi dacă ar şti, doar că ei nu vor afla niciodată.

– Cu siguranţă că pot să-ţi dau ceva de mâncare. Eu n-am luat cina încă. Doar să încălzesc supa de mazăre. Am o menajeră, dar nu locuieşte aici.

– Ştiu, spuse Jane.

Deci se aşteptase ca el să fie singur!

El nu avea aproape niciun fel de experienţă cu femeile. Ieşise cu trei fete diferite, în ultimii câţiva ani, dar asta nu dusese nicăieri: era prea obsedat de Jane. Rămas singur cu o femeie măritată, chiar nu avu nicio idee despre ce ar fi trebuit să facă.

Ei bine, ştia cum să fie ospitalier: cel puţin putea face asta cu încredere.

Pe un bufet se afla o oală de gătit, plină cu supă. O aşeză pe marginea de lângă foc, ca să se încălzească. Masa era deja aşezată, cu pâine, unt şi brânză şi o sticlă de vin de Porto. Trase un scaun pentru ea şi turnă două pahare de vin.

– Este o casă prea mare pentru o singură persoană, zise Jane. Ar trebui să-ţi iei o amantă.

Făcea adesea remarci riscante. El zâmbi însă şi spuse:

– Nu vreau o amantă. Nu sunt degeaba metodist.

– Ştiu. Ea ridică din umeri şi schimbă subiectul. Cum se descurcă micul Kit Clitheroe în calitate de manager?

– E foarte bun. Înţelege maşinile mai bine decât mine şi lucrătorii îl iubesc. Şi nu mai e chiar aşa de mic.

– A primit o mărire de salariu frumoasă.

– Merită dublu.

Discutară prieteneşte o vreme, apoi se aşezară să mănânce. După ce terminară, Jane spuse:

– Asta este exact ceea ce aveam nevoie. Mulţumesc.

– Dacă aş fi ştiut că vii, aş fi pregătit ceva mai sofisticat.

– Şi eu nu m-aş fi bucurat de asta nici pe jumătate. Mai este vin?

El fu din nou surprins. Presupusese că, acum, ea va pleca acasă.

– Este destul, spuse el.

– O, bine. Vrei să mergem sus? Ar fi mai confortabil.

Jane deţinea controlul, ca de obicei. Se invitase singură la cină, mai mult sau mai puţin, iar acum se instala ca acasă, pentru seară. Nu aşa ar fi trebuit să se comporte doamnele. Dar pentru Amos era convenabil.

– Este un foc în salon, spuse el.

Duse sticla şi paharele la etaj. Se aşeză pe o sofa capitonată, iar ea se cocoţă alături de el. El continuă să simtă un amestec de excitare din cauza intimităţii lor subite şi de nervozitate, în legătură cu felul în care ea dădea cu tifla regulilor comportamentului respectabil.

Jane îşi scoase pantofii – cu tocuri joase, cu vârf ascuţit şi fundă de mătase – şi îşi ghemui picioarele sub ea, pe sofa, întorcându-se cu faţa spre el, cu braţele sprijinite de marginea spătarului, la fel de relaxată ca şi cum s-ar fi aflat acasă la ea. Îl întrebă despre afacerea lui, despre călătoria la Combe şi despre sărmanul băiat care aştepta să fie judecat de curtea cu juri şi care ar fi putut să fie spânzurat pentru că furase o panglică. În timp ce răspundea întrebărilor ei, el urmări jocul expresiilor de pe faţa ei, cu ochii-i măriţi de surpriză sau îngustaţi de amuzament, cu gura deschizându-se ca să râdă, cu buzele strângându-se în semn de dezaprobare; şi îşi dori din toată inima să o poată privi astfel în fiecare seară, până la sfârşitul vieţii.

Ea era mai aproape de el decât înainte, deşi el nu o observase mişcându-se. Genunchii îi atingeau coapsa. Se gândi la sărutul acela din pădure, de la târgul de mai, şi îşi aminti că ea îl îmbrăţişase atât de tare, încât îi simţise formele corpului apăsate peste trupul lui.

Avea rochia cu decolteu adânc şi, când se apleca în faţă – ceea ce făcea des, ca să-i atingă umărul sau să-l bată pe mână, ca să sublinieze ceva –, el putea să-i vadă rotunjimea sânilor în interiorul corsajului rochiei. O dată îi surprinse privirea şi ea înţelese, evident, la ce se uita el.

Se înroşi puternic.

Ea însă spuse:

– În zilele noastre, hainele femeilor sunt atât de ispititoare... Uneori mă gândesc că aş putea să las să se vadă tot.

Acest gând îi făcu gura să se usuce, dar sticla era goală. Cum se întâmplase asta? El îşi aminti vag că ea umpluse paharul lui şi pe al ei deopotrivă.

Ea își schimbă poziția. O făcu atât de rapid, încât el nu ar fi reușit s-o împiedice, chiar dacă ar fi vrut. Dintr-odată, ea se întinse pe spate, cu capul sprijinit de coapsa lui. Ea continuă să vorbească, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

– Până la urmă, spuse ea, nu există nicio poruncă să te împiedice să privești. De asta sunt atât de multe picturi și sculpturi cu oameni dezbrăcați. Dumnezeu ne-a făcut frumoși, apoi noi am descoperit frunzele de smochin. Ce păcat! Spune-mi, care consideri tu că este cea mai atrăgătoare parte a mea?

– Ochii, spuse el imediat. Au o nuanță atât de frumoasă de gri!

– Ce compliment frumos!

Își întoarse fața ca să privească în sus, spre el, și obrazul îi apăsă penisul, care – realiză el subit – se ridica fără rușine prin pantaloni. Ea scoase un mic „Oh!" de surprindere, apoi își apăsă buzele pe el într-un sărut.

El rămase complet uluit. Aproape se gândi că doar își închipuia. Asta nu se întâmplase niciodată, nici în cele mai explicite vise ale sale. Rămase înghețat de șoc.

Apoi, ea sări în sus. În picioare, în fața lui, spuse:

– Eu cred că am picioare frumoase.

Și își ridică rochia, ca să-i arate. Purta ciorapi de mătase lungi până la genunchi, prinși cu panglici.

– Ce crezi? spuse ea. Nu sunt frumoase?

El era prea uluit ca să mai facă vreun comentariu.

– Dar ar trebui să vezi în întregime, ca să poți să judeci, continuă ea.

Se întinse spre spate și începu să-și desfacă nasturii rochiei.

– Vreau o părere sinceră, spuse ea.

El știu că nu avea niciun sens, dar nu-și putu îndepărta privirea. Erau mulți nasturi, dar ea îi deschise rapid și el se întrebă dacă nu cumva plănuise acest moment și alesese o rochie care era ușor de dezbrăcat. Imediat, întregul veșmânt căzu la podea, într-o grămadă de mătase gri-deschis. Dedesubt se aflau un jupon și un corset cu balene. Ea desfăcu corsetul, apoi îl trase peste cap cu o mișcare rapidă. Îmbrăcată cu nimic altceva în afară de dresuri, își puse mâinile în șolduri și spuse:

– Ei bine, care parte îți place cel mai mult?

– Totul, spuse el răgușit.

Ea îngenunche pe sofa, călare pe el, și îi deschise pantalonii la fel de repede cum își desfăcuse rochia.

– Îți dai seama că nu am niciun fel de experiență cu astfel de lucruri, zise el.

– Nici eu nu am prea multă experienţă, în ciuda celor nouă ani de căsătorie, spuse ea, dar nu era nimic neîndemânatic în felul încrezător în care îi apucă penisul, își ridică şoldurile, îl introduse în ea şi se scufundă cu un oftat de plăcere.

Amos fu copleşit de dragoste şi de încântare. Ştia că face ceva greşit, dar nu-i mai păsa. El mai ştia şi că Jane nu îl iubea, cel puţin nu în felul în care o iubea el, dar nici măcar asta nu-i putea diminua bucuria. Se holbă la sânii ei, în timp ce dansau atât de frumos pe faţa lui.

– Poţi să-i săruţi, dacă vrei, spuse ea şi el o sărută iar şi iar.

Se termină totul mult prea repede, ceea ce îl surprinse. Fu zguduit de un spasm după altul şi o auzi pe Jane cum geme, simţind-o apoi cum se apleacă în faţă şi își presează trupul de al lui; şi atunci se termină; amândoi se prăbuşiră epuizaţi.

– Nu ne-am sărutat, spuse el când își recăpătă suflul.

– Putem să o facem acum, spuse ea și o făcură vreme de minute întregi, fericite.

Apoi se despărţiră şi ea se întinse peste genunchii lui, cu faţa în sus. El își încântă privirea cu priveliştea corpului ei. O întrebă:

– Pot să te ating?

– Poţi să faci orice îţi place.

Câteva minute mai târziu, ceasul de pe etajeră bătu ora zece şi ea se ridică în picioare.

Cu faţa spre el, se încălţă. Se aplecă şi își luă jupa, apoi ezită.

– Eşti al doilea bărbat care m-a văzut dezbrăcată, dar primul care m-a privit în felul acesta, spuse ea.

– În ce fel?

Ea se gândi pentru un moment.

– Ca Ali Baba în peşteră, privind spre o comoară de neimaginat.

– Asta este exact ceea ce fac, privesc la o comoară de neimaginat.

– Eşti foarte dulce.

Ea își trase juponul peste cap şi îl îndreptă, apoi își spuse rochia, întinzându-se în spate ca să încheie nasturii.

După ce se îmbrăcă, rămase în picioare, privindu-l cu o expresie pe care el nu o putu descifra. Era cuprinsă de o emoţie pe care el nu o putea identifica. După o pauză, ea spuse:

– O, Dumnezeule, am făcut-o. Chiar am făcut-o.

Atitudinea ei de „sub nicio formă nu-mi pasă" fusese un rol, înţelese el. Fusese un moment care le putea schimba viaţa, atât ei, cât şi lui – deşi nu în acelaşi fel. El era bulversat, dar fericit.

Momentul trecu și ea spuse:

– Vrei să-mi aduci haina și pălăria?

El își încheie pantalonii și îi aduse haina. În timp ce ea se îmbrăca, el își luă paltonul și spuse:

– Te conduc acasă.

– Mulțumesc, dar haide să evităm să vorbim cu cineva pe drum. Nu am mai avut energia să mă gândesc la o minciună plauzibilă despre unde am fost.

Pe străzi nu erau prea multe persoane și toate se grăbeau prin ploaie cât de repede puteau. Nimeni nu îl privi pe Amos în ochi.

Ajunși la Willard House, ea deschise cu o cheie ușa din față.

– Noapte bună, domnule Dangerfield, îi spuse ea. Mulțumesc pentru că m-ai condus acasă.

„Domnule Dangerfield", gândi el. Ea îi modificase numele, în ultima clipă, iar cuvântul care îi trecuse prin minte fusese „pericol". Nu era surprinzător.

Îndepărtându-se, el se gândi la toate întrebările pe care ar fi trebuit să i le pună. Când se vor întâlni din nou? Aceasta fusese o aventură de o seară sau intenționa să aibă o relație? Dacă da, de ce fel? Își va părăsi soțul?

Ajunse acasă și intră în magazin. Asta îl făcu să-și amintească de apariția ei din seara aceea, udă ciuciulete și nefericită. Retrăi discuția lor. Se duse în bucătărie și o văzu scoțându-și paltonul și pălăria și aruncându-le pe un scaun. Se așeză pe bancă și și-o închipui pe partea cealaltă, mâncând supă cu o lingură și rupând o bucată de pâine, apoi mușcând dintr-o fărâmă de brânză cu dinții ei albi. Se duse în salon, unde focul era aproape stins, se așeză pe sofa și simți din nou greutatea capului ei pe coapsa lui și presiunea buzelor ei când îi săruta penisul prin pânza de lână a pantalonilor. Apoi, cel mai bun lucru dintre toate, o văzu stând în picioare în fața lui, îmbrăcată doar cu dresurile acelea lungi până la genunchi, prinse cu panglici.

Apoi, în sfârșit, se forță să-și pună întrebarea: ce însemna asta?

Pentru el, fusese un cutremur. Pentru ea, fusese ceva mai puțin, dar tot fusese derutant. Dar ea plănuise asta. De ce? Ce dorea?

Forțându-se să fie realist, își dădu seama că ea n-avea să-și părăsească bărbatul. Divorțul era atât de dificil, încât devenea, practic, imposibil. Dacă ea trăia în păcat cu Amos, afacerea lui avea să fie boicotată de toți oamenii respectabili, ceea ce însemna toți clienții, iar sărăcia era ceva ce Jane nu putea tolera. Oare își dorea ea să fugă împreună și să înceapă o viață nouă, cu numele schimbate, poate chiar într-o altă țară? Asta se putea realiza. El ar fi putut să-și vândă afacerea din Kingsbridge, contra

unei sume în bani gheață, și să înceapă o afacere nouă altundeva. Oricum, își dădu seama imediat că Jane n-avea să fie niciodată de acord cu ceva care implica greutăți și riscuri.

Deci, care erau intențiile ei? O aventură clandestină? Asemenea lucruri se întâmplau, cu siguranță. Spade și Arabella Latimer o duseseră așa ani la rând, dacă era să crezi bârfele orașului.

Dar Amos nu putea trăi cu vina asta. Păcătuise în ziua aceea, un păcat pe care nu-l mai comisese până atunci. Era adulter, interzis de cea de-a șaptea poruncă a lui Moise, un delict grav în fața lui Dumnezeu, a lui Northwood, a lui Jane și a lui însuși. Nu se putea bucura, având în minte perspectiva de a comite același păcat iar și iar, oricât de mult și-ar fi dorit.

Poate că va avea noroc. Poate că Northwood va muri, ceea ce ar fi fost convenabil.

Și, din nou, poate că nu se va întâmpla nimic.

CAPITOLUL 29

Kit se gândea mult la Roger Riddick. Pe când fusese copil, nu apreciase niciodată ce bărbat remarcabil era Roger. De la revenirea lui Roger din călătoriile sale, Kit aflase multe despre el și ajunsese să-i aprecieze calitățile. Era foarte deștept, desigur, și asta făcea ca orice conversație cu el să fie interesantă; dar cel mai important era faptul că el era mereu într-o dispoziție însorită. Era voios și optimist, iar zâmbetul lui putea lumina camera.

Roger era cu treizeci de ani mai în vârstă decât Kit și avusese parte de o educație la care Kit nici măcar nu putea visa; dar, în ciuda acestui lucru, ei discutau ca egali despre mașini și despre tehnologiile de țesut. Roger părea chiar să-l îndrăgească pe Kit.

Sentimentele lui Kit erau atât de puternice, încât îl făceau să fie puțin nervos. Era aproape ca și cum ar fi fost îndrăgostit de Roger, dar asta era ridicol, desigur. Ar fi însemnat că era un efeminat, ceea ce era imposibil. Trebuia să recunoască, făcuse anumite lucruri cu alți băieți, când fusese mai tânăr. Obișnuiau să se masturbeze împreună; ei numeau asta plonjare. Stăteau în picioare, în cerc, ca să vadă cine ejacula primul. Ocazional, ejaculau unul pe altul, ceea ce-l făcea întotdeauna pe Kit să ejaculeze mai repede. Dar niciunul dintre ei nu era efeminat: erau doar experimente de tineri.

Chiar și așa, nu și-l putea scoate din cap pe Roger. Din când în când, Roger își punea brațul peste umerii lui Kit și îl strângea scurt, într-un gest de afecțiune bărbătească; și Kit simțea strânsoarea pentru tot restul zilei.

Se gândi la Roger pe tot parcursul slujbei metodiste de comuniune. Kit nu era un metodist fervent; se ducea acolo pentru că mergea mama lui. Nu era interesat de serile de rugăciune din timpul săptămânii și de grupurile pentru studiul Bibliei, preferând clubul de schimb de cărți, care favoriza lecturile mai științifice. Așa că se simțea puțin vinovat când venea la întrunirile de la sala metodistă.

Apoi îl văzu pe Roger sprijinit de perete.

– Speram să dau de tine, spuse Roger și zâmbetul lui radia căldură, asemenea unui foc. Putem să vorbim?

– Desigur, spuse Kit.

– Haide să mergem la Culliver, să bem ceva.

Kit nu frecventase niciodată localul lui Culliver și nu dorea să înceapă acum, mai ales într-o duminică. Îi spuse:

– Ce zici de cafeneaua de pe High Street?

– De acord.

Patronul hanului Bell deschisese o afacere nouă. Cafeneaua de pe High Street, chiar alături de Guild Hall. Astfel de locuri erau numite cafenele, dar, de fapt, serveau mese complete și vinuri și cafea, după masă. Kit și Roger urcară pe Main Street, spre High Street, în strălucirea soarelui de iarnă. În interiorul cafenelei, Roger comandă o cană de bere și Kit ceru cafea.

– Îți amintești când am vorbit despre războiul de țesut al lui Jacquard? întrebă Roger.

– Îmi amintesc, spuse Kit. A fost foarte incitant.

– Doar că nu am fost capabil să pun mâna pe unul. Dacă aș putea merge la Paris să discut cu țesătorii, sunt convins că aș putea afla de unde să cumpăr unul, dar chiar și asta ar însemna o adevărată luptă, ca să-l export în Anglia.

– Este foarte dezamăgitor.

– Și ăsta este motivul pentru care am venit la tine.

Kit înțelese încotro se îndrepta discuția.

– Vrei să construiești unul.

– Și vreau ca tu să mă ajuți.

– Dar eu nu am văzut niciodată unul.

Roger zâmbi din nou.

– Pe vremea când studiam la Berlin, am avut un prieten special, un student francez.

Kit se întrebă ce anume dorea să spună Roger prin *prieten special.*

– Pierre a descoperit că domnul Jacquard obținuse un patent pentru mașina lui, ceea ce înseamnă că există schițe ale invenției lui, la biroul pentru invenții. Roger își băgă mâna în interiorul hainei. Și uite aici câteva copii.

Kit luă hârtiile și despături un desen. Își împinse într-o parte ceașca și cana lui Roger și întinse desenul pe masa din cafenea.

În timp ce-l studia, Roger spuse:

– Nu pot să-l fac singur. Un desen nu-ți dezvăluie niciodată tot ceea ce ai nevoie să știi. Întotdeauna există multă muncă pe ghicite și improvizație și

pentru asta este nevoie de o cunoaştere intimă a procesului. Tu ştii tot ceea este de ştiut despre războaiele de ţesut. Am nevoie de ajutorul tău.

Ideea că Roger avea nevoie de ajutorul lui îl înfioră pe Kit. Dar scutură din cap cu îndoială.

– Va fi nevoie de o lună ca să construieşti asta – poate chiar două.

– E în regulă. Nu e nicio grabă. Probabil că suntem singurele două persoane din Anglia care ştiu măcar că războiul de ţesut al Jacquard există. Tot vom fi primii.

– Dar eu am o slujbă. Nu am timp liber.

– Părăseşte-ţi slujba.

– Nu o am de prea multă vreme!.

– Îmi imaginez că pot vinde maşina cu o sută de lire. Vom împărţi banii, jumătate fiecare, aşa că vei primi cincizeci de lire pentru o lună sau două de muncă, în loc de... cât? Cât câştigi pe lună, acum?

– Treizeci de şilingi pe săptămână.

– Deci, ceva mai mult de şase lire pe lună, în timp ce eu îţi ofer cincizeci. Şi, imediat ce o asemenea maşină va fi în funcţiune, alţi ţesători vor dori să aibă una, cât de repede pot să o obţină. Îţi propun ca noi doi să intrăm împreună în afacerea asta, ca să producem războaiele de ţesut Jacquard şi să împărţim profiturile în mod egal.

Kit ştia că, după ce era construită prima maşină şi toate problemele rezolvate, următoarele maşini vor fi construite mult mai repede. Banii care puteau fi câştigaţi erau de neimaginat, dar nu asta era ceea ce îl tenta, ci gândul de a-şi petrece toate orele de lucru împreună cu Roger. Ce încântare va fi asta!

Observându-i ezitarea şi interpretând-o greşit, Roger spuse:

– Nu te hotărî chiar acum. Gândeşte-te la asta. Discută cu mama ta despre asta.

– Asta este exact ceea ce voi face.

Kit se ridică în picioare. I-ar fi plăcut să-şi petreacă restul după-amiezii cu Roger, dar era aşteptat acasă.

– Probabil că mă aşteaptă să vin la cină.

Roger păru jenat.

– Înainte să pleci...

– Da?

– Nu prea mai am bani. Te deranjează să plăteşti tu băutura?

Asta era slăbiciunea lui Roger. Pierdea banii la jocuri de noroc şi apoi trebuia să cerşească până când primea alţi bani. Kit fu încântat că avea o

cale să-l ajute. Ceru nota, o plăti și adăugă plata pentru încă o cană, pentru Roger.

– Foarte drăguț din partea ta, spuse Roger.

– Pentru puțin.

Kit plecă și se grăbi spre casă.

Încă locuia în aceeași casă cu Sal, Jarge și Sue, dar locul arăta diferit. Aveau perdele noi la ferestre, sticlă în locul obloanelor de lemn și suficient cărbune – toate cumpărate din salariile lui Kit. În timp ce intră, simți mirosul fripturii de vită pe care Sal o răsucea pe o frigare, deasupra focului.

Toți îmbătrâneau – ceva ce n-ar fi trebuit niciodată să fie o surpriză, dar era. Sal și Jarge trecuseră bine de treizeci de ani, de acum. Sal era în formă și puternică, își revenise complet după calvarul din închisoare, cu muncă silnică. Jarge avea nasul roșu și ochii apoși ai cuiva care nu spunea niciodată nu unei căni de bere. Sue era de vârsta lui Kit, având nouăsprezece ani. Lucra la o mașină de tors, la moara lui Amos. Era destul de drăguță și, probabil, avea să se mărite în curând, se gândi Kit. El spera că nu se va muta prea departe. I-ar fi dus dorul.

Toți se repeziră la carnea de vită, care încă era un lux. Când se lăsară pe spate satisfăcuți, Kit le spuse despre propunerea lui Roger.

– Ce dezamăgire pentru Amos, după ce te-a promovat atât de tânăr, zise Sue.

– Pe de altă parte, este disperat să pună mâna pe un război de țesut Jacquard. Cred că va fi mulțumit.

– De unde știi că vor mai fi și altele?

– Va fi la fel ca la jenny torcătoarea, spuse Kit încrezător. Îndată ce sosește, toată lumea va dori să aibă una. Și atunci când o va folosi toată lumea, va apărea o nouă invenție.

Jarge rosti sumbru:

– Asta va lua munca lucrătorilor.

– Mașinile fac asta întotdeauna, spuse Kit. Dar nu poți împiedica o asemenea treabă.

Sue era întotdeauna precaută.

– Crezi că Roger este de încredere?

– Nu, spuse Kit. Dar eu sunt. Mă voi asigura că mașina este construită cum trebuie și că va funcționa așa cum am plănuit.

– Este nesigur, spuse ea. Eu cred că ar trebui să rămâi la Amos.

– Totul este nesigur, îi replică Kit. Nu există nicio garanție că Amos va rămâne în afaceri. Uneori, morile se închid.

– Trebuie să faci ceea ce crezi tu că este corect, spuse ea, dorind să închidă disputa. Eu doar cred că e păcat, când suntem atât de confortabili, pentru prima dată în viețile noastre, să riști totul, din nou.

Kit se întoarse spre Sal.

– Tu ce crezi, Ma?

– Știam că asta se va întâmpla, spuse ea. Puteam să o văd chiar de pe vremea când erai un băiețel. Întotdeauna am spus că te îndrepți spre lucruri mărețe. Trebuie să accepți oferta lui Roger, Kit. Ăsta e destinul tău.

* * *

Lui Spade îi plăcea să meargă la noua cafenea pentru masa de la miezul zilei. Scaunele erau confortabile, existau ziare de citit și locul era curat și liniștit. În timpul zilei o prefera atmosferei prietenoase și zgomotoase de la hanul Bell – un semn, poate, că trecuse de patruzeci de ani.

Clientela era compusă, în general, din bărbați, dar nu exista o regulă pentru asta, iar Cissy Bagshaw, care fusese un țesător de cinste, era considerată bărbat onorific. Ea veni și se așeză în fața lui Spade, în timp ce el își bea cafeaua și citea *Morning Chronicle.* Spade o plăcea, deși nu suficient de mult ca să se însoare cu ea, deși lucraseră împreună ca să rezolve greva din 1799. El îi spuse:

– Ce crezi despre noul Cod Civil francez?

– Ce este ăsta?

– Napoleon Bonaparte a emis un nou cod legal, îmbunătățit, pentru întreaga Franță, și a abolit toate celelalte datorii uzuale și serviciile oferite gratuit proprietarilor de pământuri.

– Dar ce spune noul cod?

– Că toate legile trebuie să fie scrise și publicate – fără reguli secrete. Simplele obiceiuri nu au valoare legală, indiferent cât sunt de vechi, decât dacă sunt integrate într-o lege scrisă – spre deosebire de „legea comună“ din Anglia, care poate fi vagă. Nu există excepții speciale sau privilegii pentru nimeni, indiferent cine este – legea consideră că toți bărbații sunt egali.

– Doar bărbații.

– Mi-e teamă că da. Bonaparte nu este prea pasionat de drepturile femeilor.

– Nu sunt prea surprinsă.

– Ar trebui să avem același lucru și aici. Un cod de legi convenit, pe care toată lumea să-l poată citi. Simplu, dar strălucit. Bonaparte este cel mai bun lucru care i s-a întâmplat vreodată Franței.

– Ține-ți vocea coborâtă! Există oameni cărora le-ar plăcea să fii biciuit pentru ceea ce ai spus.

– Scuze!

– Știi, Spade, tu chiar ar trebui să fii consilier. Oamenii vorbesc deja despre asta. Acum ai o întreprindere mare, una dintre cele mai importante din oraș și ești bine informat. Ai deveni un bun de preț pentru consiliul orășenesc.

Această idee părea să existe în atmosferă, dar Spade se prefăcu surprins.

– Ești foarte amabilă.

– Eu m-am retras din afaceri și nu vreau să mai servesc multă vreme drept consilier. Aș dori să înaintez numele tău, ca înlocuitor. Știu că ești de partea lucrătorilor, dar ești întotdeauna sensibil și eu cred că vei fi acceptat ca o persoană căreia îi place dreptatea. Ce zici?

În teorie, consilierii erau aleși, dar în practică, era nominalizată de obicei o singură persoană, așa că nu era nevoie de vot. În felul acesta consiliul era o oligarhie care se perpetua prin sine, ceea ce Spade dezaproba; dar dacă dorea să schimbe lucrurile, el trebuia să intre în sistem.

– Aș fi foarte fericit să servesc, spuse el.

Ea se ridică.

– Voi discuta cu ceilalți consilieri, să vedem dacă pot obține sprijinul.

– Mulțumesc, spuse el. Mult noroc.

El reveni la ziarul lui, dar măcină ceea ce-i spusese ea. Cei mai mulți consilieri erau conservatori, dar nu chiar toți: existau câțiva liberali și metodiști. El avea să întărească grupul reformist. Era o perspectivă incitantă.

Gândurile îi fuseseră întrerupte din nou, de data asta de Roger Riddick, revenit din călătoriile sale. Roger spuse:

– Sper că nu te deranjez de la prânz.

– Deloc. Am terminat. Mă bucur să te văd.

– E bine să fiu înapoi.

– Mi se pare că arăți ca un om care are ceva în minte.

Roger râse.

– Ai dreptate. Aș vrea să-ți arăt ceva. Ești dispus să mă suporți?

– În regulă.

Spade își plăti nota. Părăsiră împreună cafeneaua și coborâră pe Main Street, apoi cotiră pe o stradă laterală, unde Roger se opri în fața unei case mari. Spade spuse:

– Asta nu este casa fratelui tău, Will?

– Așa este, spuse Roger și deschise ușa din față cu o cheie.

Holul era tăcut și prăfuit. Spade gândi că clădirea se simțea goală. Roger deschise o ușă spre o cameră mică, ce-ar fi putut să fie birou sau cameră pentru micul-dejun. Nu exista niciun fel de mobilier.

Nedumerirea lui Spade crescu, pe măsură ce umblau prin casă. Cea mai mare parte din mobilier dispăruse, inclusiv picturile, a căror absență era evidențiată de petele rectangulare unde tapetul fusese protejat împotriva decolorării. Mai puțin decât un palat, era o casă de familie, dar spațioasă. Avea nevoie de o curățenie serioasă.

Spade spuse:

– Ce s-a întâmplat?

– Pe când fratele meu era responsabil de achizițiile miliției din Shiring, a profitat de poziția lui ca să facă bani în feluri pe care eu nu le înțeleg.

Era o nesinceritate. Roger înțelegea destul de bine ce făcuse Will. Oricum, nu ar fi fost înțelept să recunoască faptul că avea cunoștință despre activități criminale de corupție. Roger era doar precaut. Spade spuse:

– Cred că știu ce vrei să spui.

– După ce îndatoririle sale s-au schimbat, ar fi trebuit să-și reducă cheltuielile. Dar nu a făcut asta. A cheltuit liber pe curse de cai, femei scumpe, ospitalitate fastuoasă și jocuri de noroc. În cele din urmă, a rămas fără credit. A vândut deja toată mobila și picturile și acum este nevoit să vândă casa asta.

– Și tu mi-ai arătat locul pentru că...

– Acum, tu ești unul dintre cei mai bogați țesători din oraș. Se aude că ai putea să fii numit consilier. Unii oameni consideră că ești pe cale să te însori cu văduva episcopului. Totuși, tu încă locuiești în două camere, în atelier, în curtea din spate a magazinului surorii tale. A cam venit timpul să îți iei o casă, Spade.

– Da, spuse Spade. Presupun că așa este.

* * *

Lui Amos îi plăcea teatrul, considerându-l una dintre cele mai mărețe invenții ale umanității, alături de jenny torcătoarea. Se ducea la balet, la pantomimă, la operă și la spectacole de acrobație; dar ceea ce-i plăcea cel mai mult era drama. Piesele contemporane erau, de obicei, comice, dar el fusese un iubitor al lui Shakespeare încă de când văzuse *Negustătorul din Veneția,* în urmă cu zece ani.

Se duse la teatrul din Kingsbridge pentru *Greșelile unei nopți.* Era o comedie romantică și el și alți spectatori hohoteau de râs datorită permanentelor

neînțelegeri. Actrița care o juca pe domnișoara Hardcastle era drăguță și foarte sexy, mai ales când se prefăcea că este chelneriță.

În pauză se întâlni cu Jane, care arăta cu adevărat superb. Trecuseră două săptămâni de când ea se dezbrăcase în salonul casei lui și de atunci nu o mai văzuse și nici nu mai vorbise cu ea. Poate că asta se întâmplase din cauză că exercițiile militare se terminaseră și bărbatul ei venise acasă. Sau poate că ceea ce se întâmplase în urmă cu două săptămâni fusese un eveniment special și nu avea să se mai repete niciodată.

El spera că a doua explicație era cea adevărată. I-ar fi părut rău, dar s-ar fi simțit ușurat. Ar fi scăpat de chinul groaznic al luptei dintre dorința și conștiința sa. Ar fi putut accepta iertarea miloasă a Domnului și ar fi dus mai departe o viață fără de păcat.

Era imposibil să discute cu ea despre asta în public, așa că o întrebă despre frații ei.

– Sunt atât de plictisitori, spuse ea. Amândoi au devenit pastori metodiști, unul la Manchester și celălalt, dacă-ți vine să crezi, la Edinburgh. Ea vorbea de parcă Scoția era la fel de îndepărtată ca Australia.

Amos nu înțelese ce era atât de plictisitor la alegerile fraților ei. Amândoi studiaseră, apoi se mutaseră în orașe active și se apucaseră de o muncă solicitantă. Lui i se păru mai bine decât să se căsătorească pentru bani și poziție socială, așa cum făcuse Jane. Oricum, el nu spuse asta.

După spectacol, ea îi ceru să o conducă acasă.

– Vicontele de Northwood nu este cu tine? întrebă el.

– Participă la ședințele parlamentului, la Londra.

Deci ea era singură din nou. Amos nu realizase asta. Dacă ar fi înțeles, poate că ar fi evitat-o. Sau nu.

– Oricum, lui Henry nu prea îi place teatrul, rosti ea. Nu-l deranjează piesele lui Shakespeare despre bătăliile adevărate, cum a fost cea de la Agincourt, dar nu vede niciun înțeles într-o poveste care nu este adevărată.

Amos nu fu surprins. Northwood era un bărbat cu o minte practică, inteligent, dar limitat, interesat doar de cai, arme și război.

Amos nu avu cum să-i refuze politicos solicitarea, așa că porni pe Main Street împreună cu ea, întrebându-se cum se va sfârși asta. Împotriva voinței lui, mintea i se umplu de imagini din seara aceea de ianuarie: foșnetul mătăsii când rochia îi căzuse la podea, felul în care trupul ei se cambrase ca un arc, atunci când își trăsese corsajul peste cap, mirosul de lavandă și transpirație al pielii ei... Se simți excitat.

Intuind motivul tăcerii lui, ea spuse:

– Știu la ce te gândești.

El roşi şi se simţi recunoscător pentru întuneric şi pentru felinarele stradale care pâlpâiau; dar ea ghicise, oricum, şi spuse:

– Nu-i nevoie să roşeşti, înţeleg.

Şi lui i se uscă gura.

Când ajunseră la uşa din faţă a Willard House, el se opri şi spuse:

– Noapte bună, atunci, vicontesă Northwood.

– Intră, spuse ea.

Amos ştiu că, de îndată ce va intra, va descoperi că îi va fi imposibil să reziste tentaţiei. Oricum, aproape că intră, dar, în ultimul moment, îşi împietri inima.

– Nu, mulţumesc, spuse el. Pentru urechile oricui ar fi putut să asculte, adăugă: N-ar trebui să te mai reţin.

– Vreau să discut cu tine.

El îşi coborî vocea.

– Nu, nu vrei.

– Este foarte răutăcios ce spui.

– Nu vreau să fiu răutăcios.

Ea se apropie de el.

– Privește-mi buzele, îi spuse ea.

El făcu ceea ce i se ceruse: nu se putu abţine.

– Peste un minut am putea să ne sărutăm, continuă ea. Și tu ai putea să mă săruţi peste tot. Oriunde. Unde vrei.

În timp ce stătea acolo, în picioare, sfâșiat de conflictul interior, el începu să înţeleagă pentru ce nu intra, pur și simplu, în casă și nu făcea toate lucrurile după care tânjea. Ea dorea să-l ţină de o sfoară pe care putea să o tragă de oricâte ori avea nevoie de el. Acest gând era umilitor.

Senin, spuse:

– Tu îmi oferi jumătate din tine; mai puţin de jumătate. Trebuie ca inima mea să simtă dorinţă atunci când este plecat Northwood și în restul timpului să fie ahtiată după dragoste? Nu pot trăi în felul acesta.

– Jumătate de pâine nu e mai bună decât nicio pâine? spuse ea, citând un proverb.

El îi răspunse cu un citat din cartea Deuteronomului:

– Omul nu trăiește numai cu pâine.

– O, câh, spuse ea. Mi se face rău.

Și trânti ușa.

El se întoarse încet. Catedrala se contura, întunecată, deasupra pieţei goale. Deși era metodist, încă privea catedrala ca pe casa Domnului și, acum, se îndreptă spre ușa din faţă și se așeză pe trepte, ca să se gândească.

Se simți straniu de eliberat. Se distanțase de ceva ce îl făcea să-i fie rușine. Și începu să o vadă pe Jane într-o lumină diferită. Își reaminti remarca despre frații ei. Ea credea că ei erau foarte plictisitori pentru că aleseseră să devină pastori. Toate valorile ei erau greșite.

Ea se folosea de oameni. Nu-l iubise niciodată pe Northwood, dar îl dorise pentru ceea ce putea să-i ofere. Și dorise să se folosească de Amos, exploatându-i pasiunea, ori de câte ori avea nevoie de dragoste. Era evident, dar lui îi luase mult timp ca să o vadă așa cum era și să accepte adevărul, curajos. Și acum, când făcuse acest lucru, nici măcar nu mai era convins că o iubea. Era oare posibil?

Încă simțea o strânsoare în suflet atunci când se gândea la ea. Poate că așa avea să fie întotdeauna. Dar obsesia lui oarbă ar fi putut să se fi sfârșit. În orice caz, acum se simțea optimist în legătură cu viitorul.

Se ridică în picioare, se răsuci și privi spre catedrală, iluminată slab de felinarele stradale de pe partea cealaltă a pieței.

– Acum mintea mea este limpede, spuse el cu voce tare. Mulțumesc.

* * *

Hornbeam avea o viziune despre Kingsbridge. Îl vedea devenind un centru puternic de manufactură, un loc în care se făceau marile averi, rivalizând cu Manchester pentru titlul de cel de-al doilea oraș al Angliei. Dar unii dintre oamenii din Kingsbridge îi stăteau în cale, gândindu-se permanent la obiecții în calea progresului. Cel mai rău dintre toți era Spade. Și, din acest motiv, Hornbeam era furios la sugestiile că Spade ar trebui să devină consilier.

Nu era o surpriză faptul că sugestia pornise de la o femeie – Cissy Bagshaw.

Era hotărât să ucidă din fașă această idee.

Din fericire, Spade avea o slăbiciune: Arabella Latimer.

Hornbeam își petrecu ceva timp gândindu-se cum să folosească cel mai bine această slăbiciune împotriva lui Spade și, în sfârșit, se hotărî să discute cu noul episcop, Marcus Reddingcote.

Pentru biserică, duminica următoare, își puse o haină nouă, simplă, neagră, al cărei aspect începea să devină semnul unui om de afaceri serios. După slujbă, îi salută pe episcop și pe aroganta sa soție, Una.

– Ești printre noi de o jumătate de an, doamnă Reddingcote, spuse el. Sper că îți place Kingsbridge!

Ea nu spuse nimic.

– Înainte de asta am fost la o biserică din Londra – Mayfair, știi tu. Destul de diferită. Dar trebuie să servești acolo unde ești trimis, desigur.

Deci, Kingsbridge însemna un pas înapoi pe scara socială, deduse Hornbeam. Se forță să zâmbească și spuse:

– Dacă există ceva ce pot face ca să-ți fiu de ajutor, nu trebuie decât să-mi spui.

– Foarte amabil. Suntem foarte bine serviți la palat.

– Mă bucur să aud asta.

Hornbeam se întoarse către episcop, un bărbat înalt și destul de corpolent, așa cum erau adesea clericii de rang înalt.

– Aș putea să-ți vorbesc, foarte scurt, domnule episcop?

– Desigur.

Hornbeam aruncă o privire spre doamna Reddingcote și spuse:

– Într-o chestiune care implică ceva delicat.

Ea prinse aluzia și se îndepărtă.

Hornbeam se apropie de episcop și spuse încet:

– Există un țesător numit David Shoveller – se poate să-i fi auzit pe oameni vorbind despre cineva numit Spade, este o poreclă amuzantă.

– Ah, da, înțeleg, Shoveller[1], Spade[2]. Foarte amuzant.

– El manevrează ca să devină consilier.

– Și tu ești de acord? Episcopul privi în jur, de parcă l-ar fi putut vedea pe Spade.

– Nu se află aici. Este metodist.

– Ah.

– Mai important, bărbatul este adulterin și jumătate din oraș știe asta.

– Doamne sfinte!

– Chiar și mai șocant, amanta lui este Arabella Latimer, văduva predecesorului tău.

– Este incredibil.

– Aventura a început cu mult înainte de moartea episcopului Latimer și femeia are un copil în vârstă de cinci ani, despre care multă lume crede că este al lui Spade. În furia lui, episcopul l-a botezat pe copil Absalom. Semnificația acestui lucru ar trebui să fie evidentă pentru un bărbat atât de învățat ca tine.

– Absalom și-a dezonorat tatăl, pe regele David.

– Chiar așa. Desigur, nu există nicio dovadă de adulter, dar mie nu mi-ar plăcea să văd că Spade devine un consilier al acestui oraș.

---

[1] Lopătar (în lb. engleză în original, n. tr.)

[2] Cazma (în lb. engleză în original, n. tr.)

– Nici mie. Dar, Hornbeam, eu nu am niciun cuvânt de spus în alegerea consilierilor; sigur ăsta este domeniul tău?

Asta era întrebarea esențială și partea cea mai dificilă a jocului lui Hornbeam. Spuse:

– Am venit la tine pentru că tu ești conducătorul moral al orașului Kingsbridge.

– Într-adevăr. Dar nu văd...

– Ai putea să ții o slujbă corespunzătoare?

– Nu pot condamna un bărbat, de la amvon, fără nicio dovadă.

– Într-adevăr, nu se poate. Dar în termeni generali? O predică despre adulter?

Episcopul aprobă din cap încet.

– Poate, deși este un pic prea explicită.

– Atunci, subiectul ar putea să fie să nu închizi ochii în fața păcatului.

– A, așa e mai bine. Scripturile se referă de mai multe ori la „clipirea din ochi", ceea ce înseamnă exact ceea ce îmi spuneai tu.

– Dacă un bărbat greșește, acest lucru nu ar trebui trecut cu vederea – ceva de genul acesta, vrei să spui?

– Cam așa ceva.

Hornbeam se simți încurajat.

– Vezi tu, despre păcatul lui Spade se vorbește adesea încet, chiar pe furiș, dar nu este niciodată recunoscut pe față.

– Așa că el continuă să păcătuiască fără remușcări.

– Ai înțeles exact, domnule episcop.

– Hm.

Hornbeam realiză că nu obținuse chiar ce dorea. Avea nevoie de un angajament specific. El spuse:

– Va trebui doar să sugerezi că un păcătos cunoscut nu ar trebui să fie înălțat într-o poziție de respect. Nu e nevoie de nicio acuzație. Oamenii vor înțelege sensul.

– Trebuie să mă gândesc un pic la asta. Dar îți mulțumesc pentru că m-ai avertizat în legătură cu această problemă.

Asta era tot ce avea să obțină Hornbeam. Fu nevoit să accepte și să spere la ce era mai bun.

– Cu plăcere, domnule episcop, spuse el.

* * *

Spade îi zise Arabellei că avea să-i arate ceva și îi ceru să se întâlnească în fața casei de la nr. 15 de pe Fish Lane. El obținu cheia de la Roger Riddick.

Ajunse mai devreme și zăbovi pe afară până la sosirea ei, apoi, rapid, deschise ușa și o conduse înăuntru.

– Haide să aruncăm o privire prin jur, spuse el.

Ea ghicise, probabil, ce era în mintea lui, dar nu puse întrebări. Examinară casa împreună. Avea nevoie de reparații. Existau ferestre crăpate și pete pe podea. Bucătăria și restul subsolului erau întunecoase și neigienice, iar și în cămară era un șobolan mort.

– Întregul loc trebuie să fie frecat cu străşnicie, spuse Arabella.

– Plus o mână de vopsea.

Sus exista un salon spațios. Și mai sus se afla un dormitor mare, cu un budoar feminin pe o parte și o cameră de toaletă bărbătească, pe cealaltă parte. Deasupra acestora se găseau camerele pentru copii și servitori. Ferestrele erau mari și vetrele de foc generoase.

– Ar putea să fie o casă foarte frumoasă, zise Arabella.

– Este de vânzare. Ți-ar plăcea?

Ea îl privi cu o jumătate de zâmbet.

– Mai exact, ce anume sugerezi?

El îi prinse mâinile.

– Arabella, ești o femeie minunată, vrei să fii soția mea?

– David Shoveller, ești un bărbat minunat, nu-ți dai seama că sunt cu opt ani mai bătrână decât tine?

– Asta înseamnă da?

– Este un da, desigur!

– Și ți-ar plăcea să locuim în această casă? Vei fi fericită aici?

– În delir, dragul meu.

– Va trebui să așteptăm până la finalul anului tău de doliu.

– Septembrie, treisprezece.

– Știi data exactă.

– O doamnă nu ar trebui să fie atât de dornică, dar eu chiar nu mai pot aștepta.

– Asta înseamnă șase luni.

– Dacă o cumperi acum, vom avea timp să curățăm și să văruim, să alegem mobilierul și să atârnăm perdele și toate cele.

Se sărutară, apoi Spade privi în jur cu un aer ghiduș.

– Se pare că suntem singuri...

– Ce drăguț! Dar podeaua pare cam tare – și nu e nimeni care să curețe.

– E în regulă, poți să stai tu deasupra.

– Vorbeam cu niște femei...

Spade zâmbi, întrebându-se ce va urma.

– Şi ce spuneau?

Zâmbetul ei era pe jumătate jucăuş, pe jumătate ruşinat.

– Vorbeau despre nişte lucruri pe care prostituatele spun că le fac. N-am auzit niciodată de asta. Ar putea chiar să fie inventat, dar...

– Dar ce?

– Aş vrea să încerc.

Genul acesta de conversaţie îl excita pe Spade.

– Despre ce e vorba?

– Ele o fac cu gura.

El încuviinţă din cap.

– Auzisem despre asta.

– Ţi-a făcut vreodată cineva aşa ceva?

– Nu.

– Aparent, ele o fac până la capăt... dacă înţelegi ce vreau să spun.

– Înţeleg ce vrei să spui.

Spade realiză că începuse să gâfâie.

– Asta este ceea ce vreau să încerc.

– Atunci, fă-o. Te rog!

– Chiar vrei să fac asta?

– Nu ai idee cât de mult, spuse Spade.

CAPITOLUL 30

Judecătorul curţii cu juri avea un chip îngust, cu o mină răutăcioasă, care îl făcea să semene cu un vultur, gândi Spade. Avea ochii apropiaţi de nasul care se curba în jos ca un pod, asemenea unui cioc sau unui cârlig. Când se aşeză pe scaunul din Guild Hall, el îşi feri privirea şi deschise braţele ca să-şi aşeze roba, ca aripile unui vultur care aterizează. Apoi se uită spre oamenii adunaţi în jur ca şi cum aceştia ar fi fost prada lui.

„Sau poate că este doar imaginaţia mea, gândi Spade. Poate că este doar un bătrân amabil, care dă dovadă de milă, de câte ori poate. Faţa nu oglindeşte întotdeauna caracterul omului. Deşi, de obicei aşa este."

Totuşi, nu judecătorul avea să fie cel care decidea dacă Tommy era vinovat. Asta era treaba juriului. Spade privi deznădăjduit spre cei doisprezece bărbaţi de nădejde din Kingsbridge, bine îmbrăcaţi, care depuneau jurământul. Ca întotdeauna, aceştia erau oameni de afaceri şi comercianţi prosperi – genul de oameni cel mai puţin probabil să închidă ochii la un furt din magazin.

În timp ce depuneau jurământul, Cissy Bagshaw îi spuse lui Spade cu o voce joasă:

– Îmi pare rău că nu ai fost numit consilier. Am făcut tot ce am putut.

– Ştiu că ai făcut şi îţi sunt recunoscător.

– Mi-e teamă că predica episcopului a produs pagubele.

Spade dădu din cap aprobator.

– Un păcătos nu ar trebui să fie înălţat într-o poziţie de putere şi responsabilitate.

– Cineva trebuie să-l fi îndemnat la asta.

– Sunt convins că a fost Hornbeam. El este singurul meu duşman.

– Probabil că ai dreptate.

Spade învăţase o lecţie neplăcută din prima sa incursiune în politică. Era supărat pe el însuşi pentru că nu reuşise să anticipeze forţa şi duritatea

opoziției lui Hornbeam. Dacă se va mai aventura vreodată în politică, primul său pas va fi să găsească o cale să-și neutralizeze inamicii.

Jurământul se încheie și jurații își ocupară locurile.

Dacă Tommy era găsit vinovat – ceea ce părea mai mult sau mai puțin inevitabil –, judecătorul avea să decidă pedeapsa. Acolo era loc de îndurare. Era neobișnuit ca un copil să fie spânzurat – neobișnuit, dar nu nemaiauzit. Spade se rugă ca omul să nu fie atât de nemilos pe cât părea.

Sala de judecată era plină, aerul era deja înăbușitor, atmosfera era sumbră. Jenn Pidgeon se afla în fața mulțimii care stătea în picioare, cu ochii înroșiți de plâns, frământându-și mâinile și capătul eșarfei pe care o avea prinsă în jurul mijlocului. „E greu de imaginat ceva mai rău, gândi Spade, decât să aștepți să afli dacă va fi executat copilul tău."

Spade se așteptase ca Hornbeam să stea deoparte. Deja se discuta mult în oraș despre tratamentul dur pe care i-l aplicase lui Jenn și acest proces ar fi trebuit să fie inconfortabil pentru el, indiferent de rezultat. Dar el părea mândru și sfidător. Îi prinse privirea lui Spade și buzele lui miji o jumătate de zâmbet de victorie. „Da, gândi Spade, ai câștigat bătălia aceea."

Spade era dezamăgit, dar nu avea inima frântă. Oricum, era furios pentru că relația lui cu Arabella fusese folosită ca să-l înfrângă. Desigur, el și Arabella erau păcătoși și asta trebuia să atragă dezaprobare, dar, chiar și așa, simțea că ea fusese înjosită. Oamenii vorbiseră despre ea și deciseseră că ea atrăsese rușinea asupra lui. N-avea să-l ierte niciodată pe Hornbeam pentru asta.

Dar își aminti că necazurile lui erau triviale atunci când fu adus Tommy.

Curtea cu juri se întrunea doar de două ori pe an și Tommy își petrecuse perioada intermediară în închisoarea din Kingsbridge. Acela nu era un loc potrivit pentru un copil. El părea mai slab și avea o înfățișare oropsită. Spade simți un val de milă. Dar poate că aspectul lui jalnic avea să atragă simpatia jurilor. Sau poate că nu.

Mărturiile erau aceleași ca și înainte. Josiah Blackberry descrise furtul și arestarea. Elsie Mackintosh confirmă povestea, dar sublinie că băiatul era înfometat, din cauză că tatăl lui fusese luat cu arcanul și mamei lui i se refuzase ajutorul pentru săraci. Hornbeam, supraveghetorul săracilor, păru extrem de indignat, dar nu spuse nimic.

Juriul cunoștea deja povestea. Trimiterea lui Tommy la curtea cu juri fusese relatată în *Kingsbridge Gazette* și oamenii care lipsiseră la sesiunea trimestrială auziseră detaliile de la cei care fuseseră. Bărbații din juriu probabil că luaseră o hotărâre în privința vinovăției băiatului cu mult timp în urmă.

În orice caz, nu le luă prea multă vreme să ajungă la o decizie. Îl găsiră pe Tommy vinovat.

Apoi vorbi judecătorul:

– Domnilor din juriu, ați ajuns la o decizie care, după judecata mea, este singura posibilă. Vocea lui avea o asprime seacă. Voi v-ați îndeplinit datoria și, acum, este responsabilitatea mea să condamn persoana vinovată la pedeapsa corespunzătoare.

Făcu o pauză și își drese vocea. În sală se lăsă tăcerea.

– S-a sugerat că, într-un anume sens, Thomas Pidgeon este mai degrabă o victimă decât un infractor, în acest caz. A existat o încercare de a da vina pe banda cu arcanul și pe cei însărcinați cu administrarea ajutorului pentru săraci și chiar pe guvernul Maiestății Sale, pentru crima în discuție. Dar aici nu este judecată banda cu arcanul, nici sistemul ajutorului pentru săraci – și cu atât mai puțin guvernul. Acesta este procesul lui Thomas Pidgeon și al nimănui altcuiva.

El privi spre Elsie.

– Am putea să simțim compasiune pentru cei care suferă de împrejurări nefericite, dar nu le acordăm permisiunea de a fura de la noi, ceilalți – o astfel de sugestie este un nonsens.

El făcu din nou o pauză și apucă ceva cu mâinile, ceva ce era ascuns vederii. Când își ridică brațele, toată lumea observă că purta mănuși negre, din bumbac.

Jenn Pidgeon țipă.

Spade rosti cu voce tare:

– O, Domnul să ne aibă în pază.

Judecătorul scoase o cagulă neagră și și-o puse pe cap, peste perucă.

Jenn suspină necontrolat și din public se auziră comentarii ostile, dar judecătorul nu se lăsă perturbat. Cu aceeași voce aspră, el spuse:

– Thomas Pidgeon, așa cum spune legea, trebuie să te întorci la locul de unde ai venit și să fi dus de acolo la locul execuției, unde vei fi spânzurat de gât până când corpul tău va fi mort.

Acum, tot mai mulți oameni plângeau. Dar judecătorul nu terminase.

– Mort, repetă el. Și apoi, încă o dată: Mort. În sfârșit, el spuse: Fie ca Dumnezeu să aibă milă de sufletul tău.

În timp ce Jenn Pidgeon era pe jumătate condusă, pe jumătate cărată afară din sală, Spade se ridică în picioare și spuse cu voce tare:

– Domnul meu, te rog să iei la cunoștință că se va face un apel la această sentință, adresat regelui.

Din mulțime se auziră zgomote de aprobare.

– Am notat, spuse judecătorul, fără prea mult interes. Sentința nu va fi executată până când nu se va primi răspunsul Maiestății Sale. Următorul caz.

Spade părăsi încăperea.

Se duse la fabrica lui și verifică mersul lucrului, dar descoperi că îi venea greu să se concentreze. Nu mai fusese implicat, niciodată până atunci, într-un apel către rege. Nu era sigur de unde trebuia să înceapă.

La miezul zilei se duse la cafeneaua de pe High Street. Bău o cafea și reuși să-și forțeze creierul să se concentreze. Va avea nevoie de ajutor ca să redacteze apelul și ar fi mai bine ca acesta să fie semnat de câțiva cetățeni de vază. În timp ce era măcinat de aceste gânduri, bărbații începură să intre, pentru masa de la miezul zilei. Spade îl observă pe consilierul Drinkwater. Acesta era trecut de șaptezeci de ani și mergea cu ajutorul unui baston, dar mersul lui șchiopătat era sprințar și avea mintea ascuțită brici. Spade i se alătură.

Drinkwater comandă o friptură de vită și o cană de bere. Fusese și el la tribunal și acum i se adresă lui Spade:

– Hornbeam și judecătorul sunt niște șacali. Să trimită un copil la spânzurătoare?!

– Îți vei pune numele pe apelul către rege? întrebă Spade. Ar avea o șansă mai mare dacă cererea ar veni de la un fost primar.

– Sigur.

– Mulțumesc.

– Singurul lucru creștinesc pe care l-a spus judecătorul a fost: „Dumnezeu să aibă milă de sufletul tău". Nu știu încotro se îndreaptă lumea asta.

Spade fu bucuros că și altcineva îi împărtășea furia.

– Ar trebui să determinăm mai mulți oameni să semneze apelul.

– Ginerele meu, Charles, o va face, sunt convins. Pe cine ar trebui să mai întrebăm?

Spade se gândi.

– Amos va semna. Dar nu putem să avem numai metodiști. O voi întreba pe doamna Bagshaw.

– Bine. Asta ne va aduce doi comercianți din Kingsbridge, de la care nu te aștepți să fie îndurători cu un hoț.

– Presupun că Northwood nu ne va ajuta.

Drinkwater părea să se îndoiască.

– Nu cred, dar merită încercat.

– Poate că nepoata ta ar putea să-l convingă.

– Jane? Nu sunt convins că are prea multă influență asupra soțului ei, dar o voi întreba.

– Am nevoie de un sfat pentru redactarea apelului. Probabil că există un protocol.

– Pentru asta există avocați. Întreabă-l pe Parkstone.

În Kingsbridge existau trei avocați. Cea mai mare parte a afacerii lor se desfășura în tranzacții imobiliare, testamente și dispute între fermierii din Shiring, asupra hotarelor. Parkstone era cel mai în vârstă.

– Mă voi duce să-l văd acum, spuse Spade.

– Nu doreai să iei masa?

– Nu, spuse Spade. Mi-a trecut pofta de mâncare.

* * *

Kit demisionă din slujba lui de manager al celor două mori Barrowfield. Lui Amos îi părea rău, dar glumi pe seama situației și spuse că, dacă asta îi oferea șansa să cumpere războiul de țesut Jacquard din Anglia, se va simți oarecum consolat. De asemenea, îi ceru lui Kit să mai lucreze încă o lună, ca să aibă timp să facă aranjamentele necesare. Kit se declară de acord. Era bucuros că schimbarea se putea efectua fără resentimente.

Luna respectivă era aproape pe sfârșite când Kit primi o scrisoare.

Nu mai primise niciodată vreo scrisoare până atunci.

Aceasta sosi într-o sâmbătă și îl aștepta când ajunse acasă de la moară. Vecinii îi spuseră că-i fusese livrată acasă de către un soldat care purta un sac de pânză ce părea să fie plin cu scrisori.

Aceasta îl informa că fusese recrutat în slujba miliției.

Simți că i se face rău. Nu fusese niciodată un luptător și se temea că nu era prea bun la treaba asta.

Ar fi trebuit să anticipeze această posibilitate, pentru că devenise eligibil de când împlinise optsprezece ani, dar, pur și simplu, nu-i trecuse prin minte.

Familia discută despre asta la cină.

– Voi urî armata, spuse Kit. Știu că trebuie să ne apărăm țara, dar eu voi fi cel mai prost soldat din lume.

– Asta te va întări, zise Jarge. Apoi surprinse o privire de dezaprobare din partea lui Sal și continuă: Fără supărare, băiete.

– Miliția nu este armată, adăugă Sal. Ei nu pot pleca în străinătate. Trebuie să rămână acasă și să apere țara, în cazul unei invazii.

– Ceea ce s-ar putea întâmpla în orice zi! se lamentă Kit. Bonaparte are 200 000 de oameni care așteaptă să traverseze Canalul.

Chiar dacă nu era nicio invazie, treaba asta îi ruina planul de a construi războaiele de țesut Jacquard împreună cu Roger. Avea să piardă nu doar bani, ci și bucuria de a lucra împreună cu bărbatul pe care-l plăcea cel mai mult pe lume.

– Nu trebuie să fii tu cel care ne salvează de Bonaparte, zise Sal. De obicei ți se permite să plătești pe altcineva să-ți ia locul. Și nici măcar nu costă prea mult. Sute de bărbați au făcut asta. Lasă-i pe băieții de la Slaughterhouse să se ocupe de lupte – lor le place asta.

– Mai întâi trebuie să găsesc pe cineva doritor.

– Asta n-ar trebui să fie prea greu. Sunt o grămadă de bărbați care nu au de lucru, mulți dintre ei îndatorați. Cu ajutorul tău, un asemenea bărbat și-ar putea plăti datoria și ar avea o slujbă. Salariul este mic la miliție, dar primești de mâncare și o uniformă și un pat. Nu e o afacere prea rea pentru un tânăr aflat la ananghie.

– Voi începe să întreb de mâine.

Ziua următoare era duminică. La sala metodistă, după slujba de comuniune, Kit fu abordat de maiorul Donaldson, care îi ceru să se așeze undeva, într-un colț mai liniștit. Kit se întrebă ce naiba avea să urmeze.

– Știu că numele tău a fost extras la loterie, spuse Donaldson.

Moralul lui Kit crescu. Poate că Donaldson avea să-l ajute să scape de recrutare.

– Nu aș fi un soldat prea bun, comentă Kit. Urăsc violența. Caut pe cineva care să-mi ia locul.

Donaldson nu schiță niciun gest.

– Îmi pare rău să te dezamăgesc, dar îți pot spune că așa ceva nu va fi posibil.

Kit se îngrozi. Se simțea ca și cum ar fi avut un coșmar și nu era capabil să se trezească. Se holbă la Donaldson. Expresia de pe fața bărbatului era inocentă, lipsită de viclenie. El era complet sincer.

– Pentru numele lui Dumnezeu, de ce nu se poate? spuse Kit. Nu fac asta sute de bărbați?

– Ba da, dar înlocuirea se află întotdeauna la discreția ofițerului comandant și, în cazul tău, colonelul Northwood nu o va permite.

– De ce? Ce are împotriva mea?

– Nimic. Este tocmai opusul. El știe cine ești și a auzit despre abilitățile tale. De aceea vrea să te aibă în miliție. Avem suficient de mulți golani care sunt perfect capabili să se bată. Ceea ce ne lipsește sunt bărbații cu creier.

– Deci, sunt condamnat?

– Nu privi lucrurile în felul acesta. Tu ești un inginer. Pot să-ți promit avansarea la gradul de locotenent peste șase luni. Oferta asta vine direct de la colonel.

– Inginer? Să fac ce?

– De exemplu, am putea avea nevoie să trecem zece mii de oameni și douăzeci de tunuri grele, rapid, peste un râu care nu are pod.

– Probabil că veți face un pod din bărci.

Donaldson zâmbi ca un om care tocmai jucase o carte mare.

– Vezi pentru ce avem nevoie de tine?

Kit înțelese că tocmai își pecetluise soarta.

– Presupun că înțeleg, spuse el sumbru.

– Bărbații recrutați rămân în serviciu pe toată durata războiului, care ar putea să mai dureze mulți ani. Dar, ca ofițer, vei putea să demisionezi din miliție după trei sau cinci ani. Și ofițerii sunt mult mai bine plătiți.

– Nu mă voi adapta niciodată vieții militare.

– Țara noastră este în război. Te cunosc de mulți ani: ești matur pentru vârsta ta. Gândește-te la responsabilitatea ta față de Anglia. Bonaparte a cucerit jumătate din Europa. Forțele noastre armate sunt singurul motiv pentru care el nu ne conduce și pe noi... încă. Dacă ne invadează, va fi treaba miliției să lupte împotriva lui.

– Nu mai spune altceva. Faci lucrurile să pară și mai rele.

Donaldson se ridică în picioare și îl bătu cu mâna pe umăr.

– Vei învăța o mulțime de lucruri în miliție. Privește asta ca pe o oportunitate.

După aceea, bărbatul se îndepărtă.

Kit își îngropă capul în mâini. Fără să se adreseze cuiva anume, spuse:

– Este mai degrabă o condamnare la moarte.

* * *

Spade se duse pe malul apei, ca să supravegheze încărcarea unei livrări pe o barjă spre Combe. Barcagiul era un bărbat cu părul cărunt, în jur de cincizeci de ani, cu accent de Londra. Spade nu-l cunoștea, dar el se prezentă ca fiind Matt Carver. Se lupta cu baloturile grele, așa că Spade îl ajută la ridicat. Chiar și așa, barcagiul se oprea des ca să-și tragă respirația.

În timpul unei astfel de pauze, barcagiul spuse:

– Pe sufletul meu! Bărbatul acela cu haina neagră. Numele lui este Joey Hornbeam?

Spade se uită în direcția indicată de bărbat.

– Aici se numește consilierul Hornbeam, dar, da, cred că numele lui de botez este Joseph.

– Ei bine, să fiu al naibii! Un consilier... și poartă o haină care trebuie să fi costat salariul pe trei luni al unui om muncitor. Cum este el în perioada asta?

– Dur ca un cui.

– A, întotdeauna a fost dur.

– Îl cunoști?

– Îl cunoșteam. Am fost crescut într-un cartier din Londra numit Seven Dials. Eu și Joey suntem de aceeași vârstă.

– Erați săraci?

– Mai rău decât săraci. Eram hoți și nu aveam nimic altceva în afară de ceea ce furam.

Spade era intrigat. Hornbeam fusese un copil care furase.

– Și părinții voștri?

– Eu eram un copil abandonat. Joey avusese o mamă, până pe la doisprezece ani. Lizzie Hornbeam. Și ea era hoață. Se specializase în bărbați vârstnici. Cerșea șase pence și, în timp ce boșorogul spunea nu – sau chiar da –, ea îi fura ceasul de aur chiar din buzunarul vestei. Dar într-o zi a făcut o alegere greșită și a ales un bărbat care a fost mai rapid decât ea. El a apucat-o de încheietură și nu i-a mai dat drumul.

– Ce s-a întâmplat cu ea?

– A fost spânzurată.

– Dumnezeule! spuse Spade. Mă întreb dacă de-asta a ajuns Hornbeam în felul în care este acum...

– Fără îndoială. Ne-am dus să vedem, spuse bărbatul și ochii i se încețoșară, iar Spade știu că, fără îndoială, el revedea execuția.

– Am rămas alături de Joey când a căzut mama lui. Unii dintre ei mor ușor, cu gâtul rupt, dar ea n-a fost unul dintre cei norocoși și a durat câteva minute până când s-a sufocat. O priveliște îngrozitoare – cu gura deschisă, cu limba scoasă, făcând apoi pe ea... Un lucru îngrozitor, serios, la care să fie martor fiul ei, la vârsta aceea.

Spade se înfioră de groază.

– Asta aproape că mă face să-mi pară rău pentru el.

– Nu te obosi, spuse barcagiul. Nu-ți va mulțumi.

CAPITOLUL 31

Căsătoria lui Spade cu Arabella Latimer fu nunta nonconformistă a anului în Kingsbridge. Sala metodistă era înţesată până la refuz – o sală nouă, de două ori mai mare, care se afla în construcţie, dar care nu era terminată – şi mai era o mică mulţime de oameni şi afară. Asta în ciuda atmosferei din jurul acestei căsătorii, suspiciunea de păcat nerostit, o ruşine pe jumătate ascunsă. Sau poate că, gândi Spade, oamenii se înghesuiseră la această ceremonie tocmai datorită atmosferei, atât de scandaloasă şi totuşi atât de incitantă, atât păcătoasă, cât şi atrăgătoare. De acum nu puteau să mai existe prea mulţi oameni în oraş care să nu fi auzit despre faptul că Arabella fusese amanta lui Spade, încă dinainte de moartea bărbatului ei – cu mult înainte. Poate că unii dintre ei veniseră la nuntă ca să se încrunte dezaprobator şi să comenteze împreună cu prietenii lor; dar, când Spade privi în jur la congregaţie, simţi că cei mai mulţi oameni păreau să fie sinceri când le urau de bine noilor căsătoriţi.

Era luni, 30 septembrie 1805.

Arabella purta o rochie nouă, din mătase maro, de culoarea castanei – o culoare, după cum observase Spade, care-i făcea tenul să strălucească. El nu se putu abţine să nu se gândească la trupul ei, pe sub rochia aceea, trupul pe care-l cunoştea atât de bine. Iubise silueta subţire, de adolescentă, a lui Betsy şi pielea ei perfectă; iar acum iubea copt al Arabellei, cu rotunjimile lui moi, cutele şi ridurile ei, argintul risipit prin părul ei şaten-deschis.

Spade însuşi se tunsese şi purta o haină nouă, într-o nuanţă strălucitoare de bleumarin care, spunea Arabella, dădea o strălucire deosebită ochilor lui albaştri.

Kenelm Mackintosh era cumnatul Arabellei şi singura rudă de sex masculin, dar el era acum decanul Mackintosh şi nu putea să ia parte la o ceremonie metodistă, aşa că Elsie fu cea care o conduse pe Arabella la

altar. Ea îl ţinea de mâna pe Abe, acum în vârstă de cinci ani, care purta un costum albastru, nou, format dintr-o jachetă şi pantaloni care se încheiau împreună, numit costum scheletic, pentru că se strângea foarte tare pe trup. Era costumul la modă pentru băieţii mici.

Pastorul Charles Midwinter ţinu o predică scurtă pe tema iertării. Subiectul era inspirat din Evanghelia după Matei: „Nu judeca şi nu vei fi judecat". Iertarea era esenţială în căsătorie, spunea Charles; era practic imposibil ca doi oameni să trăiască împreună pentru o perioadă de timp, oricât de lungă, fără să se rănească unul pe altul, din când în când, iar rănile nu trebuiau lăsate să supureze. El continuă spunând că acelaşi principiu se aplica şi vieţii, în general – ceea ce Spade consideră a fi un indiciu al îndemnului că oamenii ar fi trebuit să-i ierte, pe el şi pe Arabella, pentru păcatul lor, acum, când se căsătoreau.

Spade continuă să o privească pe Arabella în loc să se concentreze la predică. În urmă cu mulţi ani, îşi spuseseră unul altuia că doreau să devină un cuplu pentru totdeauna, că aventura lor era un angajament pentru tot restul vieţii; şi această promisiune nu făcuse decât să se întărească odată cu trecerea timpului. El se simţea sigur de ea şi ştia că şi ea era sigură de el. Totuşi, fu surprinzător de mişcat să audă această promisiune pecetluită în biserică, în faţa prietenilor şi vecinilor lor. Nu simţea îngrijorare, nu avea îndoieli; nu avea nevoie de reasigurări pentru dragostea ei veşnică. Chiar şi aşa, îi dădură lacrimile când ea se declară de acord să-l ia de bărbat până când moartea avea să îi despartă.

Cântară psalmul 23, „Domnul este Păstorul meu, nu voi duce lipsă de nimic". Spade cânta atât de prost încât, uneori, i se ceruse să o facă mai încet, ca să nu-i perturbe şi pe ceilalţi, dar astăzi nu-i păsa nimănui că el cânta tare şi fals.

Când părăsiră sala, congregaţia îi urmă. Toţi erau invitaţi la noua lor casă. Mâncarea şi băuturile erau întinse în sala mare. Elsie făcuse aranjamentele şi Spade plătise facturile. Casa mirosea a vopsea nouă şi era plină de mobila pe care el şi Arabella o aleseseră împreună. Spade nu mâncă nimic: toată lumea dorea să discute cu el şi nu avu timp pentru mâncare. La fel i se întâmplă şi Arabellei, observă el. Fu încântat să primească felicitările tuturor.

După două ore, Elsie îi convinse pe oaspeţi să plece. Ea pusese deoparte nişte mâncare şi o aşeză pe masa din salon, alături de o sticlă de vin, apoi le ură noapte bună şi plecă. Când casa rămase, în sfârşit, goală, Spade şi Arabella se aşezară unul lângă altul pe o sofa, fiecare cu o farfurie şi un pahar. Ferestrele erau deschise, iar aerul blând al serii de septembrie

pătrundea în încăpere. După ce mâncară, rămaseră așezați, ținându-se de mână, în timp ce întunericul cuprindea încet camera, cu umbrele care se întindeau pe la colțuri.

– Suntem pe cale să facem ce n-am mai făcut niciodată până acum: să dormim unul lângă altul și să ne trezim împreună dimineață, spuse Spade.

– Și nu este minunat? întrebă Arabella.

Spade dădu aprobator din cap.

– Viața nu poate să fie mai bună de atât.

* * *

Amos veni la decanat cu un registru. El ținea socotelile pentru școala de duminică și, la fiecare trei luni, se ducea cu cifrele la Elsie. Profesorii erau voluntari și mâncarea era oferită de susținători, dar școala tot avea nevoie de bani pentru cărți și materiale de scris și donatorii aveau dreptul să știe cum fuseseră cheltuite darurile lor.

Elsie era întotdeauna bucuroasă să-l vadă pe Amos. El avea acum treizeci și doi de ani și era mai chipeș ca niciodată. În visurile ei, ea era măritată cu el, nu cu Kenelm. Dar azi, Elsie era nervoasă. Avea ceva important să-i spună. Ar fi preferat să nu o facă, dar era mai bine ca el să audă de la cineva care-l iubea.

Îi oferi un pahar de sherry și el acceptă. Se așezară unul lângă altul, la masa din salon, și studiară registrul împreună. Nările ei prinseră aroma vagă de lemn de santal. Nu era nimic care să trezească îngrijorare la cifre: ea putea să obțină fără dificultăți banii de care aveau nevoie.

Când el închise registrul, ar fi trebuit să-i comunice imediat veștile, dar era prea încordată și, în schimb, spuse:

– Cum te descurci fără Kit? El era mâna ta dreaptă.

– Îmi lipsește. Hamish Law încă lucrează cu mine, dar sunt în căutarea cuiva care înțelege mașinile.

– Nu-mi pot închipui că lui Kit îi place viața militară.

– Colonelul Northwood este probabil foarte încântat să-l aibă pe Kit.

– Sunt convinsă. Asta era ocazia ei și își oțeli nervii. Că tot vorbim despre Northwood... Cu un efort, ea își controlă tremurul din voce. Știai că Jane așteaptă un copil?

Urmă un lung moment de tăcere.

– Dumnezeule! exclamă el.

Se uită spre Elsie și ea încercă să-i descifreze expresia. Pălise. Amos părea cuprins de o emoție puternică, dar ea nu-și putea da seama ce anume simțea.

Buzele lui se mişcară, de parcă ar fi încercat să spună ceva. După câteva momente, reuşi să îngaime:

– După tot acest timp...

– Sunt căsătoriţi de nouă ani.

Elsie reuşi să-şi păstreze vocea cât mai calmă.

Belinda Goodnight şi bârfitoarele oraşului spuseseră că Jane era incapabilă să rămână gravidă – „stearpă" era cuvântul pe care-l folosiseră. Ele mai speculaseră şi despre faptul că Northwood nu putea avea un copil şi că tatăl adevărat era probabil un alt bărbat. Adevărul era că ele nu ştiau nimic.

Ca să umple momentul de tăcere, Elsie rosti:

– Probabil că speră la un băiat. Northwood şi tatăl lui trebuie să-şi dorească un moştenitor.

– Când ar trebui să se nască bebeluşul? întrebă Amos.

– În curând, presupun.

Bărbatul deveni dintr-odată gânditor.

– Poate că asta îi va apropia mai mult.

– Poate. Northwood și Jane au petrecut foarte mult timp departe unul de altul.

– Jane n-a încercat niciodată prea tare să-și ascundă nemulţumirea, spuse Amos.

În ultimele câteva luni, Elsie simţise că Amos nu o mai privea pe Jane cu aceeași pasiune de care dăduse dovadă pe vremuri. Se întrebă dacă se schimbase ceva. Dar astea erau gânduri izvorâte din dorinţă. Era evident că el era mișcat de aceste vești.

Cealaltă teorie a bârfitoarelor era că tatăl adevărat al copilului lui Jane era Amos.

Asta, gândi Elsie, era de necrezut.

* * *

Pe un câmp aflat la vreo opt kilometri depărtare de Kingsbridge, Kit învăţa cinci sute de recruţi noi cum să formeze un careu.

În mod normal, infanteria avansa în linie pe câmpul de luptă. Asta era o formaţie foarte bună, dacă nu erau atacaţi de cavalerie, pentru că, atunci, călăreţii puteau să ocolească rapid capătul liniei şi să atace din spate. Singura modalitate de apărare împotriva unui atac de cavalerie era să formeze un careu.

O linie de soldaţi căreia i se ordona să formeze un careu, fără să primească alte instrucţiuni, s-ar învârti inutil timp de vreo jumătate de oră, timp în care puteau să fie distruși de inamic. Așa că exista o procedură standard.

Bărbații erau împărțiți în opt sau zece companii, fiecare cu doi sau trei sergenți și același număr de locotenenți. Cei din centrul liniei trebuiau să rămână pe loc, ca să formeze fața careului. Cele două aripi pivotau spre înapoi, ca să formeze laturile careului și grenadierii de elită și companiile ușoare trebuiau să alerge în jur ca să formeze spatele. Sergenții aveau halebarde, ca să mențină liniile drepte.

Bărbații stăteau la distanță de un metru unul de altul, până când se aliniau douăzeci și cinci dintre ei. În momentul acela începeau să dubleze linia. Când liniile se formau pe o adâncime de patru șiruri, cele două șiruri din față se așezau în genunchi și cele din spate rămâneau în picioare. Ofițerii și personalul medical stăteau în centrul careului.

Timp de trei ore, Kit îi puse pe oameni să formeze o linie, apoi să o transforme în careu, apoi să formeze din nou o linie și apoi să schimbe din nou. Până la sfârșitul dimineții, puteau să formeze un careu în cinci minute.

În bătălie, șirul din față trăgea, apoi fugea în spate ca să încarce din nou.

Ei trebuiau să tragă atunci când cavaleria se afla la o depărtare de treizeci de metri. Dacă trăgeau mai repede, aveau să rateze țintele și s-ar fi aflat în plin proces de reîncărcare când cavaleria ajungea la ei și îi culca la pământ. Dacă trăgeau mai târziu, oamenii răniți și caii s-ar fi năpustit peste ei, spărgând careul.

Le spuse oamenilor că vor fi capabili să reziste unei șarje de cavalerie dacă își păstrau cumpătul și mențineau formația. Nu avea experiența luptei, așa că trebuia să se prefacă a avea un ton convingător. Când se imagina stând în picioare, pe o margine a careului, înfruntând sute de bărbați călare pe cai de război puternici, care îl atacau la viteză maximă, agitându-și pistoalele ca să tragă în el și săbiile lungi și ascuțite ca să i le înfigă în trup, era destul de sigur că ar fi aruncat muscheta la pământ, fugind cât îl țineau picioarele.

* * *

Botezul bebelușului lui Jane era un eveniment măreț. Clopotele catedralei sunară multă vreme, în secvența complicată pe care o exersaseră Spade și clopotarii săi. Toți mai-marii ținutului se aflau acolo, îmbrăcați în cele mai bune haine ale lor. Soarele strălucea puternic prin vitralii și nava era plină de flori. Participa însuși contele de Shiring, înalt, dar acum puțin adus de spate, clar fericit că linia sa de sânge avea continuitate. Se intonară imnuri și rugăciuni de mulțumire și corul cântă.

Amos îl privi intens pe vicontele de Northwood, care semăna tot mai mult cu tatăl său pe măsură ce trecea de vârsta de treizeci de ani, cu părul

cârlionțat care începea să se retragă, lăsându-i o linie de forma literei M. Vicontele părea atât de încântat de sine, încât Amos fu sigur că bărbatul nu avea nici cea mai vagă suspiciune că ar fi putut să nu fie el tatăl.

Nici chiar Amos nu cunoștea adevărul despre asta. Ar fi vrut să o întrebe pe Jane, dar nu avusese nicio ocazie să discute cu ea. Oricum, era posibil ca ea să nu-i spună adevărul. Era posibil ca ea chiar să nu știe adevărul. Îi spusese pe față că ea și Northwood făceau rareori dragoste – dar *rareori* nu era același lucru cu *niciodată*. Cu Amos o făcuse o singură dată, dar o singură dată putea să fie suficient. Și mai exista încă o posibilitate: Amos ar fi putut să nu fi fost singurul ei amant.

Oricare ar fi fost adevărul, înțelese că atunci când Jane înfruntase furtuna și venise la el acasă, ea își dorise ca el să o lase însărcinată. Dorise să se asigure de asta și acesta era motivul pentru care fusese atât de furioasă când el refuzase să o facă din nou. Jane nu simțea afecțiune pentru el, probabil nici măcar atracție; îl folosise în scopul de a concepe un moștenitor. Dorea să fie mama unui conte.

Jane însăși ținea copilul, învelit într-un șal alb din lână moale care părea, pentru ochiul expert al lui Amos, să fie cașmir. Era, ca de obicei, bine îmbrăcată, purtând o haină tivită cu blană, o bonetă legată sub bărbie și un șirag dublu de perle în jurul gâtului; dar arăta epuizată. Fără îndoială că nașterea fusese un coșmar – de obicei, așa erau nașterile, din câte înțelesese Amos. Totuși, trebuia să se simtă ușurată. Soțiile aristocraților care nu reușeau să producă moștenitori erau tratate uneori de parcă s-ar fi eschivat de la responsabilitățile lor. Ea scăpase de această soartă. Acum nimeni nu mai putea să o numească stearpă.

Episcopul Reddingcote celebră ceremonia. Își purta cu mândrie robele liturgice, o capă albă, lungă până la glezne, și o etolă lungă, purpurie. În mână ținea un aspergillum din argint, pentru stropirea cu apă sfințită. Părea să se bucure de faptul că era vedeta spectacolului. Pe un ton sonor, el spuse:

– În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, te botez Henry.

O modalitate de a-i asigura pe oameni că bebelușul chiar era copilul lui Henry Northwood, gândi Amos cu amărăciune.

După slujbă, congregația se duse la Assembly Rooms, unde contele oferea o recepție. Fuseseră invitați o mie de oaspeți, iar pentru restul de gură cască, la mesele improvizate, instalate în stradă, se turna bere gratuit. Bebelușul Henry era întins într-un pătuț, în sala de bal, și Amos reuși, pentru prima dată, să îl privească mai cu atenție.

Observă că bebelușul avea ochii albaștri, pielea roz și o față rotundă, asemenea oricărui alt nou-născut pe care-l văzuse vreodată. Micul Henry purta o bonetă împletită, așa că Amos nu reuși nici măcar să-și dea seama de culoarea părului, dacă avea păr. Nu semăna cu Henry Northwood sau cu Amos Barrowfield, nici cu altcineva. Peste douăzeci de ani ar fi putut să aibă părul cârlionțat și nasul mare, la fel ca Northwood, sau o față lungă și o bărbie accentuată, la fel ca Amos; dar era la fel de probabil ca el să arate ca tatăl lui Jane, chipeșul Charles Midwinter, și atunci nimeni n-ar fi putut să spună al cui era copilul.

În timp ce Amos se gândea la toate aceste lucruri, altceva se petrecu în adâncul său. Simți o nevoie puternică să aibă grijă de acest copil neajutorat. Dorea să-l aline și să-l hrănească și să-l încălzească – deși era clar că bebelușul dormea mulțumit, avea mâncare din belșug și, probabil, îi era prea cald, în pătura de cașmir. Nu era nimic rațional în emoția lui Amos, dar asta nu însemna că era mai puțin puternică.

Bebelușul deschise ochii, izbucnind imediat într-un plânset de nemulțumire, și Jane apăru de îndată și îl luă în brațe. Îi murmură vorbe de alint în ureche și el se liniști.

– Nu-i așa că e frumos? întrebă ea când prinse privirea lui Amos.

– Uluitor de frumos, spuse Amos politicos, însă nesincer.

– Îl voi striga Hal, spuse ea. Nu pot avea doi Henry în casă – este prea derutant pentru amândoi.

În acel moment, nu se mai afla nimeni prin preajmă. Coborându-și vocea, Amos îi șopti:

– Mă gândesc în urmă la luna ianuarie și nu pot să nu mă întreb...

Cu vocea aproape o șoaptă, dar foarte intensă, Jane îl întrerupse:

– Nu mă întreba.

– Dar, cu siguranță...

– Să nu-mi pui niciodată această întrebare, repetă ea cu înverșunare. Niciodată.

Apoi se întoarse spre un oaspete care se apropia, zâmbi larg și rosti:

– Lady Combe, ce amabil din partea ta să vii – și de atât de departe!

Amos părăsi clădirea și se întoarse acasă.

* * *

Regele George refuză să-l grațieze pe Tommy Pidgeon.

Fu un șoc pentru toată lumea. Se așteptaseră la o grațiere, pentru că făptuitorul era atât de tânăr și furtul fusese relativ trivial.

Hornbeam ar fi trebuit să fie mulțumit, dar nu era. Cu un an în urmă, fusese hotărât ca micul hoț să moară pentru crima sa, dar acum nu mai era la fel de convins. Între timp lucrurile se schimbaseră. Opiniile din Kingsbridge se întorseseră împotriva lui Hornbeam. Lui nu prea îi păsa dacă oamenii îl plăceau sau nu, dar dacă el continua să fie văzut ca un fel de căpcăun, asta i-ar fi putut afecta ambițiile. Era bine ca oamenilor să le fie frică de el, dar dorea ca, într-o zi, să devină primar în Kingsbridge sau poate chiar reprezentantul orașului în parlament, iar pentru asta avea nevoie de voturi.

O iritare suplimentară îi producea faptul că soției lui, Linnie, îi era milă de el. Ea îi arăta asta prin faptul că îi comanda mâncărurile favorite pentru mesele în familie, îl mângâia cu afecțiune în momente întâmplătoare și îi spunea micului Joe să se joace în liniște. Ura să fie compătimit. Deveni tăios cu ea, dar asta nu o făcu decât să fie și mai înțelegătoare.

Dacă regele l-ar fi grațiat pe Tommy, cele mai multe emoții legate de această dramă s-ar fi risipit și oamenii ar fi uitat-o. Dar acum, deznodământul sinistru era inevitabil.

Hornbeam încă simțea că avusese dreptate să insiste pentru execuție. De îndată ce începeai să ierți hoții pentru că erau înfometați, te găseai pe panta alunecoasă care ducea la anarhie. Dar acum înțelegea că fusese prea agresiv în legătură cu asta. Ar fi trebuit să pretindă că simțea compasiune pentru Tommy și să-l trimită la curtea cu juri, cu aparentă reținere. Nu strica să încerce această abordare pe viitor: „Sunt înduioșat de situația ta, dar eu nu pot schimba legile țării. Chiar îmi pare rău. Serios".

Nu se pricepea să joace un rol, dar avea să încerce.

Îmbrăcă o haină neagră și își puse un guler negru în semn de respect. Plecă înainte de micul-dejun. Exista riscul de agitație în rândul mulțimii, așa că îi spusese șerifului Doye să pregătească execuția pentru o oră matinală, înainte ca golanii cei mai răi din oraș să se dea jos din pat.

Spânzurătoarea era deja înălțată în piața orașului, cu funia care se bălăngănea, cu nodul legat, un contur dezolant, pe fundalul pietrei reci a catedralei. Platforma pe care se va urca băiatul condamnat era prinsă cu balamale și susținută de o bucată solidă de stejar. Alături de spânzurătoare stătea în picioare Morgan Ivinson, cu un baros în mână. El va folosi barosul ca să dărâme stâlpul de stejar și Tommy Pidgeon va muri.

Mulțimea se adunase deja. Hornbeam nu se amestecă printre ei, ci rămase în picioare, la o oarecare distanță. După un minut, îl abordă Doye.

– Putem începe când dorești, zise Hornbeam.

– Prea bine, domnule consilier, spuse Doye. Îl voi aduce imediat de la închisoare.

Tot mai mulți oameni veneau în piață, de parcă ar fi fost anunțați de heralzi invizibili că omorul era pe cale să se întâmple sau de parcă ar fi fost chemați de clopote funerare, pe care doar ei le puteau auzi. Peste câteva minute reveni Doye, însoțit de Gil Gilmore, temnicerul. Cei doi bărbați țineau între ei trupul subțire al lui Tommy Pidgeon, cu mâinile legate la spate. Băiatul plângea.

Hornbeam se uită prin piață după Jenn, mama hoțului, dar nu o văzu. Era totuși un lucru bun: ea ar fi provocat agitație.

Bărbații îl îndrumară pe Tommy spre trepte. În timp ce urca, el se împiedică și ei îl ridicară de brațe și îl urcară pe platformă. Îl ținură strâns în timp ce Ivinson îi puse lațul peste cap și strânse nodul cu profesionalism. Apoi, toți cei trei bărbați coborâră treptele.

Un cleric urcă pe trepte și Hornbeam îl recunoscu pe Titus Poole, vicarul de la St John, care încercase să-l convingă să-i ofere ajutorul pentru săraci lui Jenn Pidgeon. Poole vorbi clar, așa că vocea lui fu purtată mai departe în piață.

– Am venit să te ajut să-ți spui rugăciunile, Tommy.

Vocea lui Tommy era panicată, îngrozită.

– Voi ajunge în iad?

– Nu, dacă tu crezi în Domnul nostru Iisus Hristos și îi ceri să-ți ierte păcatele.

– Cred! strigă Tommy. Cred în El, dar mă va ierta Dumnezeu?

– Da, Tommy, te va ierta, spuse Poole. Așa cum iartă păcatele noastre, ale tuturor celor care credem în mila Lui.

Poole își puse mâinile pe umerii băiatului și coborî vocea. Hornbeam presupuse că spuneau împreună rugăciunea către Dumnezeu. După un minut, Poole îi dădu binecuvântarea lui Tommy, apoi coborî treptele, lăsându-l pe băiat singur pe eșafod.

Doye privi spre Hornbeam, iar acesta încuviință cap.

Doye îi spuse lui Ivinson:

– Fă-o!

Ivinson își ridică barosul, îl balansă în spate, apoi lovi cu precizie stâlpul de stejar și acesta zbură într-o parte. Platforma basculă în jos și lovi baza spânzurătorii cu un bubuit. Tommy căzu, apoi funia se tensionă și nodul se strânse în jurul gâtului său.

Dinspre mulțime se auzi un geamăt colectiv de milă.

Tommy deschise gura, ca să țipe sau să respire, dar nu reuși să facă nici una, nici alta. Era încă în viață: căderea nu-i rupsese gâtul, poate pentru că

era atât de ușor, și în loc de o moarte instantanee, începu să sufere de o strangulare lentă. Se zbătu cu disperare, de parcă mișcările ar fi putut să-l elibereze, și începu să se legene încoace și încolo. Ochii i se umflară și fața i se înroși. Secundele treceau cu o încetineală agonizantă.

Mulți oameni din mulțime plângeau.

Ochii lui Tommy nu se închiseră, dar, treptat, mișcările lui deveniră mai slabe și apoi încetară. Băiatul cel mic se balansa acum înr-un arc de cerc tot mai redus. Apoi Ivinson se întinse ca să-i ia pulsul. Făcu o pauză de câteva momente, apoi clătină din cap către Doye.

Doye se întoarse spre mulțime și spuse:

– Băiatul este mort.

Hornbeam văzu că mulțimea nu intenționa să se revolte. Atmosfera era de tristețe, nu de furie. Câteva priviri întunecate se îndreptară în direcția lui, dar nimeni nu-i vorbi. Oamenii începură să se împrăștie și Hornbeam se întoarse spre casă.

Când ajunse, familia lui se afla la micul-dejun. Tânărul Joe era la masă. Era puțin cam tânăr ca să mănânce împreună cu adulții, dar Hornbeam îl îndrăgea pe băiat. Avea un șervet sub bărbie și mânca omletă.

Hornbeam sorbi din cafeaua cu frișcă. Luă o felie de pâine prăjită și o unse cu unt, dar nu luă decât o mușcătură.

– Presupun că ceea ce era de făcut s-a făcut, spuse Deborah încet.

– Da.

– Și totul a decurs fără necazuri?

– Da.

Vorbeau în termeni generali, ca să evite să-l supere pe Joe, dar el era prea deștept ca să nu înțeleagă.

– Tommy Pidgeon a fost spânzurat și acum este mort, spuse el vioi.

– Cine ți-a zis asta? întrebă Howard.

– Vorbeau despre asta la bucătărie.

– Ar trebui să știe că nu se spun asemenea lucruri în fața unui copil, murmură Hornbeam.

– Bunicule, pentru ce a trebuit să fie spânzurat? întrebă Joe.

– Nu-l bate la cap pe bunicul în timp ce-și bea cafeaua, zise Howard.

– E în regulă, îl liniști Hornbeam. Băiatului i-ar face foarte bine să știe adevărurile vieții. Se întoarse spre Joe. A fost spânzurat pentru că era un hoț.

Asta nu era de ajuns pentru Joe.

– Ei spuneau că a furat pentru că era înfometat.

– Probabil că este adevărat.

– Poate că nu s-a putut abţine.

– Şi asta are vreo importanţă?

– Ei bine, dacă era înfometat…

– Să presupunem că el ar fi furat altceva... Ce ai spune dacă ţi-ar fi luat soldaţii de jucărie?

Soldaţii erau cea mai preţioasă posesiune a lui Joe. Avea mai mult de o sută şi cunoştea gradul fiecăruia, după uniformă. Adesea se întindea pe covor cu orele, purtând bătălii imaginare. Acum era dezorientat. După un minut de gândire, el întrebă:

– De ce să-mi fi furat soldaţii?

– Din acelaşi motiv pentru care a furat o panglică roz – ca să îi vândă şi să folosească banii pentru a cumpăra pâine.

– Dar aceştia sunt soldaţii mei.

– Dar el era înfometat.

Joe era atât de sfâşiat de această dilemă morală, încât se afla la limita lacrimilor. Observând asta, mama lui, Bel, interveni:

– Ceea ce probabil că ai fi făcut, Joe, era să-l laşi şi pe el să se joace cu soldaţii împreună cu tine şi să-i ceri bucătarului să-i aducă puţină pâine şi unt.

Faţa lui Joe se lumină.

– Da, spuse el. Şi gem. Pâine cu unt şi gem.

Problemele lui Joe erau rezolvate, dar nu exista o paralelă valabilă pentru cei ca Tommy Pidgeon. Oricum, Hornbeam nu spuse asta. Era suficient timp pentru ca Joe să înveţe că nu toate problemele vieţii puteau fi rezolvate cu pâine, unt şi gem.

* * *

Elsie se duse să o vadă pe Jenn Pidgeon, ca să se asigure că era în regulă. Traversă podul dublu şi urmă cărarea care ducea spre ferma lui Morley. Înainte să ajungă acolo, îl văzu pe Paul Morley pe un câmp şi el îi spuse că Jenn locuia într-o coşmelie din spatele hambarului său. Ea găsi locul, dar nu era nimeni acolo. Era cea mai sărăcăcioasă locuinţă pe care o văzuse vreodată Elsie. Înăuntru existau o saltea şi două pături, plus două căni şi două farfurii, dar nicio masă sau scaune. Jenn nu era doar în lipsă de bani, era chiar săracă lipită.

Doamna Morley se afla în casă şi îi spuse că Jenn plecase cu o zi în urmă.

– Am întrebat-o dacă este în regulă, dar nu mi-a răspuns.

Călătoria lui Elsie fusese zadarnică şi ea se îndreptă înapoi spre oraş. Când se apropie de pod dinspre sud, văzu un bărbat care venea pe malul

apropiat. Avea o undiță prinsă în spate și purta în brațe ceva ce făcu inima lui Elsie să se oprească.

Când se apropie, văzu că era o femeie, într-o rochie atât de îmbibată de apă, încât picura în timp ce era cărată.

– Nu, spuse Elsie. Nu, nu.

Capul, brațele și picioarele femeii se bălăngăneau neajutorate. Era complet inconștientă sau chiar mai rău.

Elsie fu șocată să vadă că ochii femeii erau larg deschiși, holbându-se la cer fără să vadă ceva.

– Am găsit-o la cotul râului, acolo unde se adună tot gunoiul, spuse bărbatul.

Judecând după hainele lui Elsie, care părea să fie o persoană cu ceva autoritate, el adăugă:

– Sper că am procedat bine să o aduc.

– Este moartă?

– O, da. Și rece. Îmi dau seama că a ajuns în apă ieri, după căderea întunericului, și nu a văzut-o nimeni până nu am trecut eu pe acolo. Totuși, nu știu cine este.

Elsie știa. Era Jenn Pidgeon.

Își înăbuși un suspin.

– Poți să o duci la spitalul de pe Insula Leproșilor? întrebă ea.

– O, da, spuse pescarul. Cu ușurință. Abia dacă mai cântărește ceva, sărmana de ea. Aproape nimic.

* * *

Napoleon nu avea să invadeze niciodată Anglia.

El luă armata pe care o adunase la Boulogne și porni în marș spre est, în teritoriile de limbă germană din Europa centrală. Acolo intră în luptă împotriva armatei austriece și, în toamna aceea, obținu victorie după victorie: Wertingen, Elchingen, Ulm.

Oricum, marina regală britanică obținu o victorie navală importantă în largul coastelor Spaniei, în apropiere de Capul Trafalgar, spre bucuria națiunii.

Apoi, în decembrie, francezii învinseră armatele combinate ale Austriei și Rusiei, la Austerlitz.

Și astfel, an după an, războiul mergea înainte.

PARTEA A V-A

RĂZBOIUL MONDIAL

între 1812 și 1815

CAPITOLUL32

Dragă Spade,

Ei bine, sunt încă în viață. După 13 ani în armată, ar trebui să-mi dea o medalie doar pentru că am supraviețuit! Acum sunt în Spania, unde au niște chestii pe care ei le numesc țigări, tutun învelit într-o frunză, care arde cu totul; nu este nevoie de o pipă, iar acum le fumăm cu toții.

Oricum, tocmai am obținut o victorie, deși cu mare preț. Am asediat un oraș numit Badajoz, care avea un zid puternic, și francezii au ripostat ca dracii, plus că vremea a fost împotriva noastră. Am săpat tranșee pe o ploaie torențială.

Ne-a luat o săptămână să tragem tunurile pe poziții. Drumurile pavate cu lemn, pe care le-au construit geniștii noștri peste noroi, au fost luate de ape. Dar, până la urmă, am reușit și îmi doresc să fi avut câte o liră pentru fiecare ghiulea pe care am tras-o, acestea căzând peste oraș ca ploaia. A fost nevoie de aproape două săptămâni, dar le-am străpuns zidurile și, în cele din urmă, am năvălit peste apărători.

Ei bine, a fost cea mai groaznică bătălie în care am fost până acum, pentru că ei au tras în noi cu tot ce aveau, șrapnele, grenade, bombe, chiar și baloți de paie incendiați. Am pierdut o mie de oameni, a fost un măcel, dar, până la urmă, am trecut de ziduri și pot să-ți spun că i-am făcut pe cetățeni să treacă prin infern. Nu îmi place să vorbesc despre asta, dar mai mulți oameni au fost biciuiți, a doua zi, pentru viol.

Arăta și mai rău în dimineața următoare, cu trupurile îngrămădite în movile înalte, tranșeele pline de sânge. L-am văzut pe comandantul nostru, Wellington, cum plângea privind la toate cadavrele oamenilor noștri, ștergându-și lacrimile cu o batistă albă.

Apoi am mărșăluit spre nord. În rugăciunile tale, te rog să-i ceri Domnului să mă protejeze în continuare.

Afectuosul tău cumnat, Freddie Caines

* * *

Contele de Shiring muri în iulie 1812. Două zile mai târziu, Amos o întâlni pe Jane în fața librăriei Kirkup, de pe High Street. Era îmbrăcată în negru, dar fierbea de entuziasm.

– Să nu îndrăznești să-mi oferi condoleanțe sincere, spuse ea. Sunt epuizată de efortul de a părea îndoliată. Sper că nu trebuie să mă prefac și cu tine. Am locuit cu bătrânul acela plicticos timp de șaisprezece ani – cine știa că va ajunge să trăiască șaptezeci și cinci de ani? Aș fi putut, la fel de bine, să mă mărit cu el în loc de fiul lui.

Ea tocmai împlinise patruzeci de ani și încă era devastator de atrăgătoare. Micile riduri de la colțurile ochilor și cele câteva fire argintii din părul negru păreau doar să se adauge farmecului ei. Iar culoarea neagră i se potrivea. Cu toate acestea, Amos nu mai era îndrăgostit de ea. În mod ironic, asta făcea ca sentimentele lor de prietenie să fie mai puternice. Iar ea era destul de amabilă încât să-i permită să-și petreacă timpul, discret, cu Hal, care acum se apropia de șapte ani și despre care el bănuia – fără să aibă vreo confirmare – că ar fi putut să fie fiul lui.

Nu regreta că relația lui cu Jane se schimbase. Avusese o pasiune tinerească pentru ea, care persistase, din păcate, mult după ce adolescența lui se încheiase. Considera că, într-un anumit fel, se maturizase mai încet. Acum putea să se îndrăgostească din nou. Mai avea mai puțin de un an până la cea de a patruzecea aniversare și se simțea prea bătrân ca să mai curteze. Era singur doar noaptea. Avea mulți prieteni și zilele lui erau foarte ocupate, dar nu exista nimeni cu care să împartă patul.

Jane era concentrată pe ea însăși, ca de obicei.

– Am scăpat, în sfârșit, de socrul meu, spuse ea, jubilând. Și sunt contesă!

– Și asta este ceea ce ți-ai dorit dintotdeauna, spuse Amos. Felicitări.

– Mulțumesc. Eu trebuie să organizez înmormântarea, pentru că Henry este prea ocupat. El este conte, acum, evident. Va trebui să-și ocupe locul în Camera Lorzilor. El va fi noul Lord Locotenent de Shiring. Și micuțul Hal a devenit viconte de Northwood.

Amos nu se gândise la asta. Băiatul, care putea sau nu să fie fiul lui, devenise acum aristocrat. Adică, peste zece ani de atunci înainte, ar fi putut să meargă la Oxford să studieze. Amos își dorise mereu să fi putut studia și, pentru că nu reușise, își dorise mereu un fiu care să-i împlinească visul. Poate că avea să se întâmple, până la urmă.

Apoi lui Amos îi trecu prin minte că Hal ar fi putut să-și dorească să ajungă ca tatăl său și să devină militar. Această posibilitate era dezamăgitoare.

Hal să fie ucis de o sabie sau de o ghiulea! Pentru o clipă, Amos simți că i se face rău.

În momentul acela băiatul ieși din librărie, ducând în mână o carte. Amos deveni brusc conștient de bătăile propriei sale inimi. Trebui să-și ascundă valul de emoție care-l copleși la vederea lui Hal.

Deocamdată, înfățișarea băiatului nu oferea niciun indiciu legat de paternitatea sa: avea părul negru și o față drăguță, la fel ca mama lui. Avea să se schimbe în adolescență. Poate Amos reușea să întrevadă adevărul atunci.

Hal fu urmat în afara magazinului de către proprietar, Julian Kirkup, un bărbat plinuț și chel, care era vizibil încântat să aibă un client aristocrat.

Străduindu-se să păstreze un ton relaxat al vocii, Amos spuse:

– Ce ți-ai luat, Hal?

– Se numește *Istoria lui Sandford și Merton*. Sunt doi băieți.

– Foarte potrivită pentru tânărul lord Northwood, dacă-mi permiteți să spun asta, zise Kirkup. Bună dimineața, Lady Shiring și domnule consilier Barrowfield.

Amos fusese numit consilier cu câțiva ani în urmă, într-un val de sprijin pentru facțiunea liberală care îl adusese, în sfârșit, și pe Spade la guvernarea orașului.

– N-am avut niciun ban, dar domnul Kirkup spune că poate să o pună în contul tău, mamă, zise micul Hal.

– Da, dragule, desigur, spuse Jane. Despre ce este vorba în carte?

– Tommy Merton este un tânăr mai degrabă răsfățat, care se împrietenește cu simplul și onestul Harry Sandford, explică Kirkup. O poveste moralizatoare, doamna mea, și foarte populară.

Amos se gândi că suna un pic prea pios, dar nu spuse nimic.

– Mulțumesc, domnule Kirkup, spuse Jane indiferentă.

Librarul se retrase, făcând o plecăciune.

– Îmi pare rău că ți-ai pierdut bunicul, Hal, rosti Amos.

– Era voios și drăguț, comentă Hal. Obișnuia să-mi citească, dar acum pot să citesc singur.

Gândindu-se la moartea propriilor bunici, Amos nu-și aminti de vreo emoție prea mare. Ei erau atât de bătrâni, încât păreau deja morți, iar el fusese surprins de suferința părinților lui. Reacția lui fusese asemănătoare cu cea a lui Hal, un fel de regret pentru ceva inevitabil, care însă era departe de a fi jale.

– Serviciul funerar la catedrală, presupun? o întrebă pe Jane.

– Da. Va fi înmormântat la Earlscastle, în cavoul familiei, dar slujba se va ține aici, la Kingsbridge – sper că vei veni.

– Cu siguranță.

Se despărțiră și Amos își văzu de drum. Aproape imediat se întâlni cu Elsie, într-o rochie de un galben primulă. Vorbiră despre moartea contelui – era marea știre a momentului. Elsie spuse:

– Acum, când Henry este contele, Kingsbridge va avea nevoie de un nou reprezentant în parlament.

– Nu mă gândisem la asta, zise Amos. Ar putea să existe niște alegeri parțiale, deși poate că nu va fi nevoie – se vorbește despre alegeri generale, organizate în curând.

Prim-ministrul Spencer Perceval fusese asasinat, împușcat pe holul Camerei Comunelor de un bărbat obsedat, mânat de o nemulțumire complicată. Noul prim-ministru era contele de Liverpool și el ar fi putut dori să-și consolideze poziția prin obținerea susținerii alegătorilor.

– Hal Northwood este, evident, prea tânăr, comentă Elsie.

– Hornbeam va dori postul, spuse Amos.

– El întotdeauna vrea totul, glăsui ea, disprețuitoare. Este supraveghetorul săracilor, președinte al judecătorilor și consilier. Dacă ar fi existat un post de director al mormanelor de bălegar, probabil că l-ar fi vrut și pe acela.

– Îi place să aibă putere asupra oamenilor.

Elsie îndreptă un deget spre pieptul lui Amos.

– Tu. Tu ar trebui să fii reprezentantul nostru în parlament.

Asta îl surprinse pe Amos.

– De ce eu?

– Pentru că ești deștept și cu judecata dreaptă și toată lumea din oraș știe acest lucru, spuse ea cu un entuziasm călduros. Ai fi minunat pentru oraș.

– Nu am timp pentru asta.

– Ai putea să desemnezi un adjunct, care să conducă morile atunci când parlamentul este în sesiune.

Amos realiză că sugestia ei nu era o idee care-i venise pe moment, ci ceva la care se gândise multă vreme. El se trase, gânditor, de vârful nasului.

– Hamish Law ar putea să facă asta, pentru că știe bine afacerea.

– Deci se poate găsi o soluție.

– Dar aș putea câștiga?

– Toți metodiștii vor vota pentru tine.

– Dar cei mai mulți oameni cu drept de vot sunt anglicani.

– Nimeni nu-l place pe Hornbeam.

– Totuși, le este frică de el.

– Ce perspectivă deprimantă – să ai un parlamentar pe care nu-l vrea nimeni, doar pentru că suntem speriați de el.

Amos încuviință.

– Nu așa ar trebui să funcționeze lucrurile.

– Așadar, ai face bine să te gândești să candidezi.

Era foarte convingătoare.

– În regulă.

– Poate că tu ai putea să aduci pacea.

– Cu siguranță aș fi în favoarea păcii. Marea Britanie se aflase în război cu Franța lui Bonaparte de douăzeci de ani și nu se întrezărea finalul. De fapt, conflictul se întinsese în toată lumea.

Marea Britanie ofensase noua republică americană pentru că sechestrase niște nave americane și îi obligase pe marinarii acestora să se înroleze în marina regală – o nouă evoluție a ideii bandei cu arcanul –, așa că Statele Unite declaraseră război Marii Britanii și invadaseră Canada.

Spania fusese ocupată de armata franceză și Bonaparte îl făcuse rege pe fratele lui, Joseph. Insurgenții naționaliști spanioli se luptau cu francezii cu ajutorul unei forțe britanice care includea regimentul 107 (Kingsbridge) de infanterie. Comandantul suprem de acolo, contele de Wellington, era foarte bine văzut, dar făcuse prea puține progrese.

Bonaparte invadase acum Rusia.

Războiul provoca un declin și mai puternic al comerțului mondial și o inflație galopantă. Poporul britanic era din ce în ce mai sărăcit și mai înfometat, în timp ce fiii săi mureau în locuri îndepărtate.

– Trebuie să existe o cale. Războiul nu este inevitabil! exclamă Elsie furioasă.

Lui Amos îi plăcea cum se înfuria ea pentru astfel de lucruri. Ce contrast față de Jane, care se înfuria doar în avantajul ei.

– Reprezentant în parlament, spuse Amos meditativ. Va trebui să mă gândesc mai bine la asta.

Elsie zâmbi și, ca întotdeauna, zâmbetul ei era luminos.

– Continuă să te gândești, spuse ea, în timp ce se îndepărta.

Amos traversă podul și se duse în zona industrială de pe malul sudic al râului. Acum avea trei mori. Într-una dintre ele, Moara Nouă Barrowfield, Kit Clitheroe instala o mașină cu abur pe care Amos o comandase.

Kit servise cinci ani în miliție, ajungând la gradul de maior, apoi demisionase și se apucase să pună la punct noua afacere pe care el și Roger Riddick o plănuiau de multă vreme. Roger proiecta mașinile și Kit le construia. În ciuda crizei cauzate de război, reușeau să facă bani.

Amos încă se gândea la Kit ca la un băiat, deşi el avea acum douăzeci şi şapte de ani, fiind prosper şi iscusit în ale ingineriei. Poate pentru că Kit încă era singur şi nu părea să arate vreun interes să-şi găsească o iubită, ca să nu mai vorbim să se însoare. Amos se întreba dacă nu cumva Kit era sclavul vreunei pasiuni fără speranţă, aşa cum fusese şi Amos însuşi, pe când fusese îndrăgostit de Jane.

Kingsbridge trecea la puterea aburului. Râul era mai ieftin pentru acţionarea maşinilor, dar mai puţin de încredere. Forţa sa era uneori puternică, alteori slabă. După o vară secetoasă, nivelul apei era scăzut şi curentul era letargic şi roţile morilor se învârteau leneşe, în timp ce toată lumea aştepta ploile de toamnă. Cărbunele costa bani, dar nu se termina niciodată.

Noua maşină cu abur a lui Amos era instalată într-o cameră separată, ca să limiteze pagubele în caz că exploda, ceea ce se întâmpla uneori, când supapa de siguranţă se strica. Sala era foarte bine ventilată, cu un horn pentru evacuarea fumului. Boilerul era amplasat într-un soclu solid de lemn de stejar. Acesta va folosi apa pompată din râu şi filtrată.

– Când vei fi gata să conectezi maşinile? întrebă Amos.

– Poimâine, spuse Kit. Întotdeauna era exact şi încrezător.

Amos verifică şi celelalte două mori, vrând să se asigure că era capabil să livreze fiecărui client mărfurile la data promisă. La sfârşitul după-amiezii reveni la biroul său şi scrise câteva scrisori. Maşinile încetiniră şi se opriră la ora şapte seara şi el plecă spre casă.

Se aşeză ca să ia cina pe care menajera lui o lăsase pe masa din bucătărie. Un moment mai târziu se auzi o bătaie insistentă în uşa din faţă şi el se ridică să deschidă.

Jane stătea în picioare, în prag.

– Asta s-a mai întâmplat şi înainte, îi spuse el.

– Dar nu plouă şi eu nu sunt iubăreaţă, replică ea. Sunt furioasă. Sunt atât de furioasă că n-am putut să mai stau acasă cu soţul meu. Ea intră neinvitată.

Amos închise uşa.

– Ce s-a întâmplat?

– Henry pleacă în Spania! Tocmai când credeam că aş putea începe o nouă viaţă, în calitate de contesă, în sfârşit!

Amos bănuia de ce.

– Se duce să se alăture regimentului din Kingsbridge?

– Da. Aparent este o tradiţie a familiei. Când bătrânul conte a moştenit titlul, pe când avea vreo douăzeci de ani, şi-a petrecut trei ani în serviciul activ, cu regimentul 107 infanterie. Henry spune că el trebuie să facă acelaşi lucru – mai ales acum, când ţara se află în război.

– Este unul dintre puținele sacrificii pe care le face aristocrația britanică, ca să-și poată justifica viața de lux și trândăvie.

– Parcă ai fi un revoluționar.

– Un metodist este un revoluționar care nu dorește să taie capul nimănui.

Jane se simți, brusc, deznădăjduită.

– O, nu face pe deșteptul, ripostă ea. Ce mă voi face?

– Vino să iei cina cu mine.

– N-aș putea mânca, dar voi sta cu tine.

Se duseră în bucătărie. Amos turnă vin pentru Jane și ea luă o sorbitură.

– Hal arată bine, spuse el.

– Este minunat.

– Peste câțiva ani ar putea începe să-i semene tatălui său – oricine ar fi acesta.

– O, Amos, este fiul tău.

Amos rămase uluit. Ea nu mai recunoscuse niciodată asta, până atunci.

– Nu ai nicio îndoială? întrebă el.

– L-ai văzut cât de încântat a ieșit din librărie! Henry n-a cumpărat un roman în toată viața lui. El citește numai istorie militară.

– Asta nu dovedește nimic, cu adevărat.

– Nu pot dovedi nimic. Doar că te văd pe tine în el, în fiecare zi.

Amos se gândi la asta pentru o vreme. Era înclinat să aibă încredere în instinctul lui Jane.

– Poate că atunci când Henry pleacă în Spania, aș putea să-l văd mai des pe Hal? încercă el. Dar presupun că tu vei locui la Earlscastle.

– De una singură? Nu, mulțumesc. Îl voi convinge pe Henry să păstreze Willard House. Voi avea propriul meu apartament și miliția ar putea să folosească restul clădirii. Îi voi spune că națiunea are nevoie de asta. El va face orice, dacă va considera că gestul este patriotic.

– Ești sigură că nu vrei puțină plăcintă? E foarte bună.

– Poate că voi lua.

– Îți voi tăia o felie subțire. Te vei simți mai bine cu ceva mâncare în stomac.

Ea luă farfuria și o lăsă jos, dar, în loc să mănânce, se uită la el.

– Ce am făcut? întrebă Amos.

– Nimic, spuse ea. Tocmai ai fost tu însuți, atent și loial. Ar fi trebuit să mă mărit cu tine.

– Ar fi trebuit, spuse Amos. Dar acum este prea târziu.

* * *

Elsie ştia cât este de norocoasă. Era încă în viaţă după ce dăduse viaţă la cinci copii – ultimul, George, născut în 1806. Multe femei mureau la naştere şi foarte puţine supravieţuiau ca să aibă atât de multe naşteri. Chiar şi mai neobişnuit, toţi copiii ei erau perfect sănătoşi. Dar naşterea lui Georgie nu fusese precum celelalte: travaliul fusese îndelungat şi ea sângerase abundent. Când se terminase, ea îi spusese ferm lui Kenelm că nu va mai exista un altul. El acceptase hotărârea ei. Intimitatea matrimonială nu fusese niciodată o mare prioritate pentru el şi bărbatul regretase că trebuia să renunţe la asta. Acum, după şase ani, ea simţea că se produc schimbări în corpul ei, care îi spuneau că, oricum, în curând îşi va pierde capacitatea de a concepe.

Elsie şi Kenelm nu fuseseră niciodată, cu adevărat, foarte apropiaţi. El nu se pricepea la copii, aşa că participa prea puţin la creşterea lor. Şi rareori vizita şcoala ei de duminică. Nu era leneş: ca decan, îşi îndeplinea cu energie sarcinile. Dar aveau prea puţine în comun. Adevăratul ei partener era Amos, care era, în tăcere, dedicat şcolii de duminică şi avea o uşurinţă în a se descurca cu tinerii, în ciuda faptului că nu avea un copil al lui.

Toţi cei cinci copii veniră în sufrageria decanatului pentru micul-dejun. Kenelm ar fi preferat, probabil, ca cei mai mici să mănânce în camerele lor, dar Elsie îi spuse că erau destul de mari – Georgie avea şase ani – şi, oricum, asta era singura modalitate reală prin care-i putea învăţa manierele la masă. Stephen, cel mai în vârstă, avea cincisprezece ani şi urma cursurile liceului din Kingsbridge.

Kenelm se folosea, ocazional, de această oportunitate ca să le testeze cunoştinţele despre religie, şi astăzi, el îi întrebă cine din Biblie nu avea nici mamă, nici tată. Le spuse să răspundă în ordinea vârstei, începând cu cel mai tânăr.

Georgie spuse:

– Iisus.

– Nu, spuse Kenelm. Iisus avea o mamă, Maria, şi un tată, Iosif.

Elsie se întrebă dacă Kenelm avea să se împiedice de problema paternităţii lui Iisus, având în vedere că Maria era virgină. Copiii mai mari s-ar fi putut întreba asta. Dar el ocoli problema, întrebând imediat:

– Martha, tu ştii?

Martha era cu un an mai în vârstă decât Georgie şi avu un răspuns mai bun.

– Dumnezeu, zise ea.

– Adevărat, Dumnezeu nu are părinți, dar eu mă gândesc la altcineva, un om.

Richie, în vârstă de zece ani, spuse:

– Știu eu! Știu eu! Adam.

– Foarte bine. Și mai este încă cineva.

Billy, care era următorul la rând, răspunse nefericit:

– Nu știu.

Kenelm privi spre Stephen.

Stephen, care era un adolescent morocănos, conchise:

– Este o întrebare-capcană.

– Chiar așa? spuse Kenelm. De ce?

– Răspunsul este Joshua, pentru că era fiul lui Nun. Ăsta era numele tatălui lui, Nun, dar sună asemănător cuvântului pentru nimeni[1].

Billy se scandaliză.

– Nu e corect! strigă el. Ai trișat, tati!

Elsie râse.

– Billy are dreptate. N-a fost o întrebare cinstită. Cred că toți copiii s-au descurcat foarte bine. Fiecare ar trebui să primească șase pence ca să-și cumpere lemn-dulce.

Mason aduse poșta și Kenelm își îndreptă atenția spre corespondența sa. Copiii terminară de mâncat și plecară. Elsie era pe punctul să se ridice când Kenelm își ridică privirea dintr-o scrisoare și exclamă:

– O!

– Ce este? întrebă Elsie.

– Episcopul de Melchester a murit.

– Nu era destul de tânăr?

– Cincizeci. Este neașteptat!

– Păcat.

– Așa că arhiepiscopul va căuta un înlocuitor.

Kenelm era încântat, dar Elsie nu simți altceva decât disperare.

– Știu la ce te gândești.

– Asta este marea șansă pe care am așteptat-o, zise el. Nu este una dintre marile episcopii importante, așa că este potrivită pentru un bărbat tânăr. Am patruzeci de ani, am fost decan de Kingsbridge timp de opt ani, am o diplomă de la Oxford – eu sunt candidatul perfect pentru postul de episcop de Melchester.

[1] Joc de cuvinte în limba engleză: „nun" se pronunță la fel ca „none", care înseamnă *nimic* sau *nimeni* (n.tr.)

Expresia de pe chipul lui Elsie era sumbră.

– Nu ești fericit aici?

– Sigur că sunt, dar nu este suficient. Destinul meu este să ajung episcop. Întotdeauna am știut asta.

Era adevărat, dar, pe măsură ce tinerii se maturizau, ambițiile lor, în general, se temperau.

– Nu vreau să merg la Melchester, ripostă ea. Este la o sută șaizeci de kilometri depărtare.

– O, dar va trebui să mergi, replică Kenelm, nepăsător. Pentru episcopie.

Desigur, el avea dreptate. O femeie își urma bărbatul. Ea avea mai puțină libertate decât un servitor.

– Ești foarte încrezător, spuse Elsie. Nu ai de unde să știi ce poate fi în mintea arhiepiscopului.

– Dar voi afla destul de curând. Augustus Tattersall face turul trienal al diocezei și va ajunge aici, la Kingsbridge, săptămâna viitoare.

Tattersall era mâna dreaptă a arhiepiscopului.

– Va locui la palatul episcopal.

– Desigur. Dar îl voi invita să ia cina împreună cu noi, într-o seară.

– Foarte bine.

Aparent mulțumit, Kenelm își împături șervetul.

– Cred va trebui, probabil, să învăț tot ceea ce am nevoie să știu, adăugă el.

* * *

În urmă cu trei ani, pe când încă servea în cadrul miliției, Roger se întorsese acasă, într-o seară de luni și participase la cina familiei. Jarge plecase apoi la antrenamentul clopotarilor, Sal se dusese la hanul Bell și Sue ieșise la plimbare cu un băiat pe care îl plăcea, Baz Hudson.

Kit și Roger se așezaseră în bucătărie, lângă foc și Roger pufăia dintr-o pipă. Kit se simți straniu să rămână singur în casă cu Roger, dar nu știa de ce. Ar fi trebuit să fie fericit: îl plăcea pe Roger.

Ei rămaseră tăcuți pentru un minut sau două, apoi Roger își lăsă pipa jos și spuse:

– Este în regulă, să știi.

Kit fu nedumerit.

– Ce este în regulă?

– Să simți în felul în care simți.

Fața lui Kit se înfierbântă subit. Roșea. Sentimentele lui erau secrete, pentru că erau rușinoase. Cu siguranță că Roger nu avea de unde să știe ce se petrecea în sufletul lui! Era imposibil.

– Crede-mă, știu ce simți, insită Roger.

– De unde poți să știi ce simte o altă persoană, dacă nu-ți spune? răspunse Kit.

– Am trecut și eu prin asta – toate lucrurile prin care treci tu. Vreau să înțelegi că este în regulă.

Kit nu știu cum să reacționeze la auzul acelor vorbe.

– Ar trebui să o spui, insită Roger. Spune ce simți. Spune-mi mie. Îți promit, asta te va face să fii din nou fericit.

Kit era hotărât să nu spună nimic, dar, împotriva voinței sale, îi ieși pe gură.

– Te iubesc, spuse el.

– Știu, recunoscu Roger. Și eu te iubesc. Apoi îl sărută pe Kit.

La scurtă vreme după aceea, Kit reușise să demisioneze din miliție și ei puseseră la punct afacerea. Închiriară o casă din Kingsbridge, cu un atelier la parter și o zonă de locuit la etaj. Din acel moment, începură să doarmă împreună în fiecare noapte.

Treptat, Kit devenise cel responsabil, adultul, cel care se ocupa de bani. Roger însuși pusese această condiție pentru parteneriatul lor, conștient fiind că el va paria întotdeauna, cu tot ceea ce avea. Kit încasa plățile, plătea facturile și împărțea profiturile în două. Banii lui personali intrau in contul lui de la banca Kingsbridge and Shiring. Jumătatea lui Roger ajungea, mai devreme sau mai târziu, la Sport Culliver. O altă condiție, impusă de Kit, era aceea ca Roger să nu se împrumute niciodată, dar Kit nu era convins că Roger respecta această regulă. Roger era un geniu – creierul lui era remarcabil –, dar era dependent de pariuri. Kit avea grijă de el și încerca să îl protejeze. Era opusul relației pe care o avuseseră în vremurile de demult, la Badford.

În zilele de duminică, Roger se ducea la localul lui Culliver să joace un joc de noroc cu cinci cărți, timp în care Kit își vizita mama. Se întâlnea cu membrii familiei sale la slujba metodistă, apoi îi conducea acasă. Le cumpărase o casă modestă. Sal avea patruzeci și cinci de ani și Jarge avea patruzeci și trei, dar amândoi continuau să muncească, Sal pentru Amos și Jarge pentru Hornbeam. Kit le dădea o încărcătură de cărbune în fiecare iarnă și le trimitea o halcă de carne sâmbăta, pentru masa de duminică. Ei nu-și doreau să trăiască în lux. Sal ar fi spus: „Noi nu dorim să trăim ca bogătanii, pentru că nu suntem". Dar Kit se asigura că nu le lipsea niciodată nimic.

Sue se măritase cu Baz Hudson, un tâmplar bun, care doar rareori nu găsea de lucru. Nu era metodist, așa că el și Sue se duceau la St Luke, dar, după aceea, se alăturau familiei pentru masă.

Sal servea bere. Kit prefera vinul, dar nu-i cerea niciodată lui Sal, pentru că știa că Jarge ar fi băut prea mult. Lui Jarge îi plăcea să provocator chiar și când era treaz.

– Mă gândesc că rușilor le-ar prinde foarte bine dacă ar fi cuceriți de Bonaparte, comentă Jarge, știind că Baz era un conservator patriot.

– Ăsta este un punct de vedere surprinzător, spuse Kit cu blândețe. Ce te face să spui asta, Jarge?

– Ei bine, rușii sunt sclavi, nu-i așa?

– Iobagi, cred.

– Care-i diferența?

– Lucrează propriul pământ.

– Dar ei sunt proprietatea unui conte local, nu-i așa?

– Da, iobagii sunt ca o proprietate.

– Iată, atunci.

– Bonaparte a fost cel care a reinstaurat sclavia în imperiul francez, nu-i așa? zise Baz.

– Nu, spuse Jarge. Revoluția a abolit sclavia.

– Da, zise Baz, dar Bonaparte a adus-o înapoi.

– Baz are dreptate, Jarge, adăugă Kit. Se temeau că-și vor pierde imperiul din Indiile Orientale, așa că Bonaparte a legalizat din nou sclavia.

– Ei bine, eu cred că rușilor le va fi mai bine sub Bonaparte decât sub domnia țarilor lor, comentă Jarge enervat.

– Nu cred că vom afla vreodată, admise Baz. Se pare că francezilor nu le merge prea bine în Rusia. Soldații lor mor de foame și de boli și nici măcar nu au luptat în vreo bătălie, încă, conform celor scrise în ziare.

– Nu acord prea multă atenție la ceea ce scriu ziarele, comentă Jarge morocănos.

Nu-i plăcea să fie corectat.

– Ei bine, asta este o bucată de vită minunată, Kit, mulțumesc! Am făcut o delicioasă budincă de seu, cu coacăze în ea, spuse Sal.

– Îmi place budinca de seu, zise Baz.

Atmosfera se liniști și farfuriile fură îndepărtate, apoi se aduse desertul.

– Afacerea ta încă merge bine, Kit? întrebă Baz.

– Nu e rău. Suportul ăla de stejar pe care l-ai făcut pentru boilerul lui Amos a fost bine realizat, foarte solid, mulțumesc.

– Ar trebui să reziste mai mult decât boilerul.

Jarge își ridică lingura, dar nu mâncă.

– Ei bine, nu știu ce să zic, voi doi faceți mașini care lasă fără muncă mulți alți oameni. Ce sens are asta? comentă el.

– Îmi pare rău, Jarge, dar vremurile se schimbă, explică Kit. Dacă nu ținem pasul cu noile tendințe, ne vom trezi că am rămas în urmă.

– Atunci, așa sunt eu – rămas în urmă?

Sal își puse palma pe brațul lui și spuse:

– Mănâncă niște budincă, bărbate.

Jarge o ignoră.

– Știi ce fac ludditii în nord, nu-i așa?

Toată lumea aflase despre ludditi. Se spunea că erau conduși de un bărbat numit Ned Ludd, deși acesta era, probabil, un nume fals, dacă el chiar exista.

– Ei distrug mașinile! continuă el.

– Cred că ei se ocupă, în cea mai mare parte, de tricotaje.

– Sunt niște bărbați care nu acceptă tratamentul rău din partea stăpânilor, rosti Jarge.

– Ei bine, sper că tu nu dorești să zdrobești mașinile, aici, în Kingsbridge, comentă Baz.

– Aș spune că nu poți să dai vina pe oamenii care se înfurie pentru modul în care sunt călcați în picioare.

– Noi poate că nu-i blamăm, dar guvernul o face. Nu vrei să ajungi să fii deportat în Australia.

– Mai degrabă aș petrece paisprezece ani în Australia decât să mă las exploatat de stăpâni.

Sal se supără.

– Tu nu ai habar cum este în Australia și, oricum, ce te face să crezi că vor fi doar paisprezece ani?

– Ei bine, asta este ceea ce a primit sora mea.

– Da, dar ea a plecat în urmă cu șaptesprezece ani și nu s-a întors. Puțini o fac.

– Oricum, adăugă Kit, au schimbat legea: acum, distrugerea mașinilor este pedepsită cu moartea.

– De când? întrebă Jarge.

– Parlamentul a votat The Frame-Breaking Act[1] în februarie sau martie.

– Ei încearcă să ne distrugă spiritul, asta fac, insistă Jarge. Mai întâi Legea Trădării și Legea Întrunirilor Revoluționare, apoi Legea Asocierii, iar acum

[1] Lege adoptată în Marea Britanie la 12 februarie 1812, care a introdus pedepse severe și chiar pedeapsa cu moartea pentru a descuraja actele de distrugere a mașinilor, în special a celor de țesut, pe care le practica mișcarea luddistă în semn de protest față de industrializare și impactul ei asupra muncitorilor (n. tr.)

asta. Orice bărbat care se ridică pentru drepturile oamenilor muncii este în pericol să fie spânzurat. Ne transformăm într-o națiune de mămăligari.

Făcu o pauză, luându-și o înfățișare belicoasă, apoi continuă:

– Nu e de mirare că nu-i putem bate pe francezi.

* * *

Când Augustus Tattersall veni la cină la decanat, o întrebă pe Elsie despre școala de duminică, chestionând-o în detaliu, cu un interes sincer, ceea ce ei îi plăcu și o făcu să se simtă flatată. Mâncă apoi cu poftă, dar bău puțin vin. Kenelm era clar iritat de conversația politicoasă și, curând, își pierdu răbdarea. Când sosiră fructele și nucile, rosti:

– Trebuie să te întreb, domnule arhidiacon, despre episcopia vacantă de la Melchester.

– Desigur.

– Sunt foarte curios să aflu ce gen de bărbat caută arhiepiscopul.

– Aș fi bucuros să-ți satisfac curiozitatea, răspunse Tattersall cu o voce blândă și sigură. Presupun că te consideri a fi un candidat – și nu este nerezonabil –, prin urmare, trebuie să-ți spun imediat că nu ai fost ales.

„Calea cea mai rapidă este calea cea mai blândă", gândi Elsie, dar Kenelm nu reuși să ascundă cât era de dezamăgit. Fața i se înroși și, preț de un moment îngrijorător, ea se temu că avea să izbucnească în lacrimi; dar furia îl domină. Își încleștă pumnii pe fața de masă albă.

– Totuși, tu crezi că sunt un candidat bun...

Aproape că se înecă rostind aceste vorbe.

– Și totuși, sugerezi că altcineva a primit slujba.

– Da.

– Cine este? întrebă Kenelm, apoi realiză rapid că era nepoliticos și adăugă în grabă: Dacă nu te deranjează că întreb...

– Nu mă deranjează deloc. Arhiepiscopul l-a ales pe Horace Tomlin.

– Tomlin? Îl cunosc pe Tomlin! Era cu doi ani în urma mea la Oxford. Nu cred să fi avut vreo carieră deosebit de distinsă, de atunci. Spune-mi cinstit, domnule arhidiacon, asta se întâmplă din cauză că sunt scoțian?

– Absolut deloc. Te pot asigura de asta.

– Atunci de ce?

– Îți voi spune. Tomlin și-a petrecut ultimii cinci ani în calitate de capelan al unui regiment de dragoni și a demisionat doar din cauza bolii pe care a contractat-o în Spania.

– Un capelan?

– Știu la ce te gândești. Cei mai buni clerici nu ajung prea des capelani ai armatei.

– Exact.

– Într-un fel, tocmai asta este ideea. Arhiepiscopul are sentimente puternice față de război. El consideră că noi luptăm împotriva ideilor ateiste și, deși Bonaparte a anulat o parte dintre cele mai agresive legi anticreștine ale revoluționarilor francezi, nu a returnat proprietățile furate de la biserica franceză. Arhiepiscopul e de părere că și clerul nostru ar trebui să ia parte la bătălie. Soldații de pe linia frontului, care știu că ar putea muri în orice clipă, sunt cei care au cea mai mare nevoie de alinarea Domnului. Cei mai buni clerici ai noștri nu ar trebui să stea acasă, în locuințele lor confortabile, ci ar trebui să meargă acolo unde este nevoie de ei. Acesta este genul de serviciu pe care arhiepiscopul este cel mai dornic să-l răsplătească.

Kenelm rămase tăcut un moment îndelungat. Elsie simți că nu era cel mai potrivit ca ea să vorbească.

– Dă-mi voie să mă asigur că te-am înțeles, spuse Kenelm într-un sfârșit.

Tattersall zâmbi încurajator.

– Te rog, vorbește deschis.

– Tu crezi că eu merit o episcopie.

– Cred. Ești inteligent, integru și muncitor. Ai fi valoros pentru orice dioceză.

– Dar tu știi că, în împrejurările actuale, arhiepiscopul va alege întotdeauna un bărbat care a servit drept capelan.

– Corect.

– Deci, singura cale prin care mă pot asigura că-mi îndeplinesc speranțele este să devin capelan.

– Singura cale sigură, da.

Kenelm își ridică paharul de vin și îl goli. Arăta ca un om pe care-l aștepta execuția.

Elsie gândi: „O, nu..."

– În cazul acesta, spuse Kenelm, îmi voi oferi serviciile regimentului de infanterie 107, mâine-dimineață.

CAPITOLUL 33

Pastorul Midwinter spuse că va face un anunț duminică dimineață, după comuniune. Amos fu nervos pe toată durata slujbei. Nu putea să prevadă cât de mult sprijin va obține. Elsie spunea că oamenii care-l cunoșteau îl plăceau, dar oare vor dori ei ca el să-i reprezinte în parlament?

Se aflau în cea de a treia sală metodistă care se construia în Kingsbridge. Aceasta era cea mai mare – atât de impozantă încât unii membri ai congregației considerau că era prea impresionantă. Ei simțeau că oamenii ar trebui să fie copleșiți de lucrările Domnului, nu de construcțiile oamenilor. Dar alții considerau că venise momentul ca metodismul să înceapă să arate bine.

Amos era neutru în această dispută. Pe el îl preocupau alte chestiuni, mai importante.

– Probabil că știți cu toții că parlamentul a fost dizolvat și au fost convocate alegeri generale, începu Midwinter.

Bărbatul era impunător și impresionant. Avea șaizeci și șapte de ani, dar trecerea anilor îl făcuse să arate și mai distins. De acum părul și barba lui erau complet albe, dar la fel de dese ca întotdeauna. Fetele tinere îl priveau ca pe o figură paternă, dar femeile de vârstă mijlocie roșeau adesea și surâdeau când le vorbea, cu vocea lui catifelată.

– Sunt foarte bucuros să vă anunț că unul dintre noi, cei aici de față, își depune candidatura, spuse el.

Făcu o pauză, pentru un efect dramatic, apoi continuă:

– Este vorba despre Amos Barrowfield.

Oamenii nu aplaudau în biserică, nici măcar metodiștii, dar își exprimară aprobarea spunând „Amin" sau „Slavă Domnului". Câțiva căutară privirea lui Amos și îi făcură semne de încurajare.

Asta era bine.

– A venit momentul ca mișcarea noastră să aibă un impact mai mare asupra felului în care este guvernată țara noastră, adăugă Midwinter. Am

fost de acord să-l nominalizez pe Amos şi sunt încrezător că el va primi şi aprobarea voastră.

Urmară mai multe voci spunând „Amin".

– Cei care doresc să ajute la campania electorală a lui Amos sunt invitaţi să rămână pentru o întrunire care ne va ajuta la planificare.

Amos se întrebă cât de mulţi aveau să rămână.

Era nevoie de ceva vreme, la terminarea slujbei, pentru ca enoraşii să se împrăştie. Se salutau între ei şi pălăvrăgeau, schimbând noutăţi. După vreo treizeci de minute, jumătate dintre ei plecaseră şi ceilalţi începură să se aşeze din nou, părând în aşteptare.

Midwinter le ceru să facă linişte şi îi spuse lui Amos să vorbească.

Amos nu mai ţinuse niciodată vreun discurs până atunci.

Elsie îi spusese să vorbească exact aşa cum o făcea la cursuri, la şcoala de duminică.

– Fii natural, fii prietenos şi doar spune clar ceea ce ai de spus. Vei vedea că este uşor.

Avusese întotdeauna încredere în el.

Se ridică în picioare şi privi în jur. Cei mai mulţi dintre cei rămaşi erau bărbaţi.

– Vă mulţumesc tuturor, spuse el pe un ton grav; apoi se decise să fie sincer şi adăugă: Nu eram sigur dacă va rămâne cineva.

Râseră de modestia lui şi astfel se sparse gheaţa.

– Voi candida ca Whig, continuă el. Whigs formau un partid de toleranţă religioasă. Dar nu plănuiesc să fac campanie pe probleme religioase. Dacă voi fi ales, va trebui să lucrez în folosul tuturor cetăţenilor din Kingsbridge, metodişti şi anglicani, bogaţi şi săraci, cu sau fără drept de vot.

Înţelese că vorbea în termeni prea generali.

– Presupun că toţi spun asta, adăugă el.

Şi, din nou, sinceritatea lui fu răsplătită cu un râs apreciativ.

– Daţi-mi voie să fiu mai exact, continuă el. Eu cred că această ţară are nevoie de două lucruri simple: pâine şi pace.

Sorbi dintr-un pahar cu apă. Unii dintre cei din public clătinară din cap în semn de aprobare.

– Este ruşinos că avem o legislaţie care menţine crescut preţul grâului. Asta protejează veniturile celor mai bogaţi oameni din ţară şi oamenii obişnuiţi plătesc acest lucru în preţul ridicat al pâinii. Aceste legi ar trebui respinse şi oamenii ar trebui să aibă pâine, pe care Biblia o numeşte substanţa vieţii.

Se auzi un cor de *Amin*. Atinsese o coardă sensibilă. Nobilimea proprietară de pământ a ţării îşi utiliza puterea fără ruşine – mai ales voturile lor

din Camera Lorzilor – ca să garanteze profiturile agricole și, prin urmare, chiriile ridicate pentru miile de hectare de ferme pe care le aveau. Metodiștii, care erau în cea mai mare parte meșteșugari și mici comercianți din clasa de mijloc, erau scandalizați. Săracii doar făceau foamea.

– Și avem nevoie de pace aproape la fel de tare cum săracii au nevoie de pâine. Războiul a produs pagube îngrozitoare oamenilor de afaceri și oamenilor muncitori, totuși prim-miniștrii noștri – William Pitt, ducele de Portland, Spence Perceval, și acum contele de Liverpool – nici măcar nu au încercat să facă pace. Asta trebuie să se schimbe. Ezită. Aș putea spune mai multe, dar văd pe fețele voastre că nu aveți nevoie să fiți convinși.

Enoriașii râseră și de data asta.

– Așa că haideți să discutăm despre ce trebuie să facem ca să schimbăm lucrurile.

Amos se așeză și făcu un gest către pastor.

Midwinter se ridică din nou în picioare.

– În Kingsbridge există aproape o sută cincizeci de bărbați care au drept de vot, spuse el. Trebuie să aflăm cine sunt aceștia, cum au votat în trecut și cum sunt înclinați să voteze de data asta. Apoi putem începe munca pentru a-i face pe oameni să se răzgândească.

Amos gândi că asta părea să fie o sarcină formidabilă.

– Primarul este obligat să publice lista votanților eligibili, zise Midwinter, așa că ar trebui să vedem lista aceea pe cele două panouri de anunțuri, în următoarele câteva zile. Va apărea, de asemenea, în *Kingsbridge Gazette.* Trebuie să aflăm cum au votat la ultimele alegeri generale, în urmă cu cinci ani: aceasta este o informație publică și ar trebui să existe o înregistrare la Guild Hall și de asemenea în dosarele ziarelor.

Nu exista confidențialitatea votului: bărbații trebuiau să-și strige alegerea în fața unei săli pline de oameni și fiecare vot individual era raportat în *Gazette.*

– Și apoi, după ce vom fi informați, vom începe să discutăm cu ei, adăugă el.

Midwinter făcu o pauză.

– Iertați-mă dacă acum vă spun ceva ce voi veți considera ca nefiind necesar. În campania noastră nu va exista nicio mituire, nici măcar vreo aluzie la mită.

De fapt, alegerile din Kingsbridge fuseseră întotdeauna lipsite de corupție. În ultimii ani, alegătorii îl aleseseră cu bucurie pe vicontele de Northwood. Dar Midwinter simți că poziția metodiștilor trebuia să fie întărită și Amos era de acord.

- Nu vom cumpăra băuturi pentru votanți în localurile publice, continuă Midwinter. Nu vor fi oferite sau promise favoruri, la schimb pentru sprijin. Le vom cere oamenilor să voteze pentru cel mai bun candidat și le vom spune că sperăm să-l aleagă pe al nostru.

Din spate se auzi o voce și Amos observă că era a lui Spade.

- Eu cred că femeile joacă un rol important în alegeri, spuse el.

Soția lui, Arabella, era împreună cu el: ea devenise metodistă, după ce se căsătoriseră. Între ei era așezat Abe, fiul vitreg al lui Spade, în vârstă de treisprezece ani - sau fiul său natural, dacă era să dai crezare bârfelor Belindei Goodnight.

- Ele s-ar putea să nu dorească să dezbată despre legile grâului sau despre Bonaparte, continuă Spade, dar aproape fiecare femeie din congregație poate spune cu mâna pe inimă că îl cunoaște pe Amos Barrowfield de mulți ani și că el este un bărbat onest și muncitor. O observație de genul acesta poate să facă mai mult bine decât o discuție despre Austria sau Rusia.

- Foarte bine, spuse Midwinter. Acum, vă sugerez să ne întâlnim din nou după întrunirea de rugăciuni de miercuri - până atunci, vom avea lista votanților. Dar, înainte să ne despărțim în seara asta, trebuie să semnăm documentele de candidatură. Eu voi face propunerea. Spade, mă vei susține? Ar fi bine să avem un consilier pe listă.

- Încântat, replică Spade.

- Și ar fi bine să avem și un anglican. După cum spunea Amos mai devreme, el nu dorește să fie doar un candidat metodist.

- Ce ziceți de Cecil Pressman, constructorul? propuse Amos. El este împotriva războiului și frecventează St Luke.

- Bună idee.

- Îl cunosc pe Cecil, zise Spade. Voi vorbi eu cu el.

Astfel, campania porni.

* * *

Elsie se ducea să-și vadă mama în cele mai multe după-amiezi. Casa era spațioasă - prea spațioasă pentru doi adulți și un copil, gândi Elsie. Pe vremea când îi aparținuse lui Will Riddick, fusese toată decorată cu lambriuri de stejar și catifea închisă la culoare. Era celebră pentru numărul curvelor care intrau și pentru cantitatea de sticle goale care ieșeau. Acum era diferită. Lui Spade îi plăcea mobila clasică - scaune cu spătar pătrat, mese cu picioare drepte -, dar cu țesături cu modele elaborate. Arabellei îi plăceau formele rotunde și pernele, tapițeria de calitate și draperiile care atârnau în

falduri și festoane. Elsie privise, de-a lungul anilor, cum gusturile lor diferite se îmbinaseră într-un stil unic, foarte confortabil, fără să fie pretențios. Și peste vară, în grădină erau ghivece cu trandafiri.

Arabella era încă frumoasă la cincizeci și opt de ani. Spade credea și el același lucru: era suficient să-i vezi împreună ca să te convingi de asta. În ziua aceea ea purta o rochie din mătase verde măslină, cu dantele pe la mâneci și la poale. Lui Spade îi plăcea ca ea să fie bine îmbrăcată.

Când îi vizita Elsie, adesea se întâmpla să fie doar ele două: Spade se afla la muncă și Abe la școală. Singure, ele purtau discuții intime. Arabella știa că Elsie era încă îndrăgostită, fără speranță, de Amos și Elsie știa că Abe era fiul lui Spade, nu al episcopului. Abe era un băiat fericit: blestemul episcopului nu funcționase.

Serviră ceaiul în salon, care se afla cu fața spre vest și era luminat acum de soarele palid de octombrie.

– Pe drum încoace m-am întâlnit cu Belinda Goodnight, spuse Elise.

– Voi două erați bune prietene în copilărie, comentă Arabella.

– Îmi amintesc că ea avea un teatru în miniatură. Obișnuiam să inventăm scenarii despre fete care se îndrăgostesc de băieți țigani.

– M-ai pus să mă uit o dată. A fost groaznic.

Elsie râse.

– Acum, îngrozitoarele bârfe ale Belindei, continuă ea.

– Știu. Oamenii o numesc *Kingsbridge Gazette*.

– Ea mi-a spus ceva care m-a necăjit. Se pare că oamenii vorbesc pe față că Amos este tatăl tânărului viconte de Northwood.

Arabella ridică din umeri.

– Ar putea să fie adevărat, deși nimeni nu știe cu exactitate. Au existat șoapte când s-a născut, dar acestea au murit. Mă întreb de ce a pornit din nou acest zvon.

– Din cauza alegerilor, evident. Susținătorii lui Hornbeam îl împrăștie.

– Crezi că bârfa asta îi va opri pe oameni să-l voteze pe Amos?

– Este posibil.

– Îi voi spune lui David despre asta.

Arabellei îi plăcea să-i spună soțului ei David, nu Spade.

Urmă un minut de tăcere, neobișnuit între cele două femei, apoi Arabella spuse:

– Te mai preocupă și altceva.

Elsie aprobă.

– Kenelm își face bagajul ca să plece în Spania.

– Când trebuie să plece?

– Depinde. Îi trimitem întăriri lui Wellington de Anul Nou şi va exista o navă care va pleca de la Combe, ca să ducă ofiţerii şi soldaţii care s-au înrolat în regimentul 107 infanterie. Kenelm aşteaptă înştiinţarea.

– Va trebui să te muţi de la decanat. Unde te vei duce?

– Nu sunt sigură. Aş putea să închiriez o casă.

– Pari frământată. Spune-mi ce te preocupă.

– O, mamă, spuse Elsie. Mi-ar plăcea să locuiesc aici, cu tine.

Arabella dădu din cap în semn de aprobare, fără să fie surprinsă.

– Şi mie mi-ar plăcea să te am aici, ştii asta.

– Dar ce crede Spade?

– De asta nu sunt sigură. El este un bărbat amabil și generos, dar va fi oare dispus să-și împartă casa cu copiii altui bărbat – cinci copii?

– Cer foarte mult, ştiu. Dar ai putea să discuţi cu el despre asta?

– Sigur, spuse Arabella. Dar nu ştiu ce va spune.

* * *

Spade se afla pe hol, pregătindu-se să plece la întrunirea consiliului, iar Arabella îl privea. Pantalonii până sub genunchi nu prea mai erau la modă și el purta pantaloni lungi, confecționați dintr-o pânză gri, cu dungi fine. Îmbrăcă o redingotă la două rânduri și adăugă o pălărie înaltă, cu borul răsfrânt, apoi se privi într-o oglindă care atârna lângă ușă.

– Îmi place felul în care îţi porţi hainele, spuse ea. Atât de mulţi bărbaţi sunt neglijenţi și mohorâţi. Tu arăţi întotdeauna de parcă ai fi desprins dintr-una dintre reclamele acelea ale croitorilor.

– Mulţumesc, spuse el. Chiar sunt o reclamă, deși mai degrabă pentru pânză decât pentru croială.

– Am auzit astăzi o bârfă despre care ar trebui să-ţi spun, continuă ea.

– Sper că este picantă.

– Oarecum, dar te va deranja.

– Continuă.

– Elsie a trecut pe aici după-amiază, ca de obicei.

Spade își aminti că ginerele Arabellei se înrolase în regimentul 107 infanterie, pe post de capelan.

– Când pleacă Kenelm spre Spania?

– Încă se ocupă de aranjamente.

– Te-am întrerupt, îmi pare rău. Care era bârfa?

– Oamenii spun că Amos este tatăl micului viconte de Northwood.

„Astea sunt vești proaste", gândi Spade. Un iz de imoralitate putea să fie dăunător în alegeri. Ceva similar îi ruinase prima încercare de a deveni consilier. La a doua tentativă, el era deja însurat și bârfa își pierduse savoarea.

– Ce înțelege Elsie prin oameni? întrebă el.

– Ea a aflat de la Belinda Goodnight, care este o mare bârfitoare.

– Hm... Au existat zvonuri despre tânărul Hal, dar asta a fost cu un an în urmă.

Spade își aminti, pentru că poziția lui Hal era similară cu cea a lui Abe. Se credea că amândoi băieții fuseseră concepuți dintr-un adulter. Primul bărbat al Arabellei, episcopul Latimer, reacționase cu furie, dar când Jane îl prezentase pe Hal lui Henry drept fiul și moștenitorul său, acesta nu păruse să pună la îndoială paternitatea copilului și bârfa se stinsese.

– Zvonurile par să fi ieșit din nou la suprafață, spuse Arabella.

Spade se încruntă dezgustat.

– Și știu de ce. Din cauza alegerilor.

– Crezi că Hornbeam a stârnit zvonul?

– Nu am absolut nicio îndoială.

Pe fața Arabellei apăru o expresie de dezgust, de parcă ar fi mâncat ceva amar.

– Omul ăla e crud și fără scrupule.

– Adevărat. Dar cred că-l pot face să-și închidă gura. Voi vorbi cu el în seara asta.

– Mult noroc.

Spade o sărută și ieși.

Consiliul orășenesc, compus din doisprezece consilieri, se întrunea în sala de la Guild Hall. Ca de obicei, existau o sticlă de sherry și o tavă cu pahare pe o masă, pentru ca toți consilierii să se poată servi singuri. Primarul, Frank Fishwick, prezida întrunirea cu amestecul lui obișnuit de amabilitate și fermitate.

Amândoi candidații parlamentari erau consilieri și erau prezenți la întrunire. Spade fu izbit de contrastul dintre ei. Amos nu împlinise încă patruzeci de ani și Hornbeam se apropia de șaizeci, dar nu doar vârsta era ceea ce îi despărțea. Amos părea să se simtă confortabil cu cine și ce era, în timp ce Hornbeam avea figura unui om a cărui viață fusese un conflict etern. El își plecă puțin capul și privi pe sub sprâncenele stufoase, de parcă ar fi fost pregătit să se lupte cu toți adversarii.

Alegerile erau principalul subiect de discuție. Parlamentul ordonase ca acestea să fie ținute între 5 octombrie și 10 noiembrie – data exactă era la discreția autorităților locale. Consiliul decisese să țină dezbaterile în piața

orașului, de Ziua Sfântului Adolphus, și alegerile în ziua următoare, la Guild Hall. Fuseseră primite două candidaturi și amândouă erau în perfectă ordine. Numărătoarea va fi supravegheată de grefierul judecătorilor, Luke McCullough. Aranjamentele nu stârniră controverse și Spade își petrecu vremea plănuind discuția sa cu Hornbeam.

De îndată ce se destrămă întrunirea, el se duse direct la Hornbeam.

– O vorbă, dacă se poate, domnule consilier, zise Amos.

Hornbeam părea că ar fi vrut să-l evite.

– Sunt grăbit, răspunse el.

Spade schimbă tonul.

– Ai timp pentru asta, Joey, dacă știi ce este bine pentru tine.

Hornbeam fu prea uluit ca să răspundă.

– Vino cu mine, deoparte, pentru un moment.

Spade îl conduse pe Hornbeam într-un colț.

– Zvonul acela vechi despre Amos și Hal Northwood a fost dezgropat.

Hornbeam își redobândi aroganța obișnuită.

– Sper că nu-ți imaginezi că eu mă plimb prin oraș și răspândesc bârfe obscene.

– Ești responsabil pentru ceea ce spun prietenii și susținătorii tăi. Nu te preface că ți-au scăpat de sub control. Ei fac ceea ce le spui tu să facă și când le spui să înceteze, încetează. Acum va trebui să le ordoni să-și țină gura în legătură cu Hal Northwood.

Hornbeam ridică vocea.

– Chiar dacă aș crede ceea ce spui, pentru ce te-aș asculta pe tine?

Unul sau doi bărbați priviră spre ei. Spade îi răspunse la fel de tare:

– Pentru că oamenii care locuiesc în case de sticlă n-ar trebui să arunce cu pietre.

Hornbeam își coborî vocea:

– Nu am nicio idee despre ce vorbești, rosti el, dar comportamentul său îi contrazicea vorbele.

Spade zise încet, dar insistent:

– Mă obligi să o spun. Tu însuți ești nelegitim.

– Nonsens!

Respirația lui Hornbeam se transformă în gâfâieli scurte și el se luptă să și-o controleze.

– Ai spus întotdeauna că mama ta a murit în timpul unei epidemii de vărsat de vânt, la Londra.

– Este perfect adevărat.

– Nu se poate să-l fi uitat pe Matt Carver.

Hornbeam icni de parcă ar fi fost lovit cu pumnul în stomac. Păli la față și se strădui să respire. Păru incapabil să vorbească.

– L-am cunoscut pe Matt Carver, spuse Spade. El își amintește bine de tine.

Hornbeam își redobândi capacitatea de vorbire.

– Nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta.

– Matt a stat alături de tine, la spânzurătoare, în timp ce o priveați pe mama ta murind.

Era crud din partea lui, dar trebuia să se asigure că Hornbeam înțelegea că el știa totul.

– Diavole! abia reuși Hornbeam să glăsuiască.

Spade scutură din cap.

– Nu sunt un diavol și nu îți voi distruge reputația. Nu meriți compasiune, dar alegerile nu ar trebui să fie câștigate sau pierdute în baza unui zvon răutăcios. Știu despre trecutul tău de șapte ani și nu am spus nimănui despre asta – nici măcar Arabellei. Și nici nu o voi face – cu condiția ca zvonurile despre Amos și Hal să înceteze.

– Mă voi ocupa de asta, oftă Hornbeam.

– Bine, spuse Spade și se îndepărtă. Hornbeam nu-l va ierta niciodată pentru asta, dar ei fuseseră dușmani de mulți ani, așa că Spade nu pierduse nimic.

Întors acasă, găsi cina care-l aștepta pe masa din sufragerie. Spade mâncă niște supă de varză și își tăie două felii de friptură rece de vită. Arabella sorbea din vin și el simți că ea avea de spus ceva. Când termină de mâncat, își împinse farfuria într-o parte.

– Haide, spune ce vrei să spui, insită el.

Ea zâmbi.

– Întotdeauna știi când mă îngrijorează ceva.

– Dă-i drumul.

– Suntem foarte fericiți în casa noastră, tu, eu și Abe.

– Slavă Domnului, și mulțumită ție.

– Și datorită ție, David. Mă placi.

– De-asta m-am însurat cu tine.

– Tu crezi că este ceva obișnuit, dar nu este. N-am mai trăit niciodată, până acum, cu un bărbat care să mă placă. Tatăl meu considera că sunt urâtă și neascultătoare și Stephen nu prea era interesat de mine.

– Mi-e greu să-mi imaginez.

– Nu doresc să se schimbe nimic.

– Dar viața se schimbă. Și...

– Și Elsie și copiii ei nu au unde să locuiască după ce pleacă Kenelm în Spania.

– O! spuse el. Am presupus că ei vor veni să locuiască aici, cu noi.

– Serios?

– Avem suficient spațiu.

– Și nu te va deranja?

– Aș fi încântat! Îi iubesc pe toți.

– O, David, mulțumesc, spuse ea și izbucni în lacrimi.

* * *

Amos Barrowfield nu înceta niciodată să-l enerveze pe Hornbeam. Amos îi dejucase planul lui Hornbeam de a pune mâna pe afacerea bătrânului Obadiah Barrowfield și, ulterior, complotase pentru îndepărtarea lui Will Riddick din poziția lui de responsabil pentru achizițiile miliției. Acum Amos încerca să devină membru al parlamentului. Hornbeam așteptase de atât de multă vreme să calce pe urmele lui Northwood, încât ajunsese să creadă că este dreptul lui. Nu se așteptase să fie nevoit să lupte pentru asta.

Sperase să-i distrugă reputația lui Amos cu povestea că el ar fi fost tatăl lui Hal Northwood, dar vicleanul de Spade îi subminase tactica. Acum Hornbeam va trebui să apeleze la artileria grea.

Se duse să-l viziteze pe Wally Watson, un producător de fir. Wally nu țesea, doar torcea și vopsea un produs de o calitate foarte bună, într-o manufactură care era cea mai mare moară de tors din oraș. El ar fi trebuit să fie un Tory și să voteze pentru Hornbeam, dar era metodist, ceea ce ar fi putut să-l determine să încline spre Whigs și Barrowfield.

Bărbații de genul lui Wally constituiau o parte semnificativă a electoratului. Dar Hornbeam credea că știe cum să trateze cu ei.

Chiar când ieșea pe ușă, i se alătură nepotul său, care se ducea spre liceul din piața orașului și ei merseră împreună pe Main Street. Tânărul Joe Hornbeam era acum mai înalt decât bunicul lui. Avea cincisprezece ani, dar arăta matur. Avea chiar și o mustață respectabilă. Ochii lui încă erau albaștri, dar nu mai arătau inocenți: acum erau pătrunzători și provocatori. Era serios, neobișnuit pentru vârsta sa. Studia din greu și plănuia să meargă la Universitatea din Edinburgh, ca să învețe științe și inginerie.

Hornbeam se îngrijorase mulți ani în legătură cu cine avea să conducă întreprinderea după el. Deborah avea această capacitate, dar era foarte dificil pentru o femeie să conducă niște bărbați. Fiul său, Howard, nu se ridica

la înălțimea sarcinii. Dar Joe va fi capabil să facă asta. El era singurul său nepot și prințul moștenitor al lui Hornbeam.

Pentru Hornbeam era important ca afacerea să meargă mai departe. Era munca lui de o viață. Își asigurase pentru sine un loc în cimitirul catedralei – ceea ce îl costase prețul unui set nou și complet de strane pentru cor, din lemn de stejar, sculptate elaborat –, dar adevăratul său monument va fi cea mai mare întreprindere de pânzeturi din vestul Angliei.

– Cum merge campania electorală, bunicule? întrebă Joe. A început bine?

– Nu mă așteptam să existe vreo opoziție, spuse Hornbeam. De obicei există o singură candidatură.

– Nu înțeleg cum un metodist ar putea să fie făuritor de legi. Ei au încălcat deja legile bisericii.

Singura slăbiciune a tânărului Joe era tendința sa de a urma o cale morală strictă. Nu era slab de înger – departe de așa ceva –, dar insista, ocazional, să facă ceea ce el considera că este lucrul corect, chiar și atunci când împrejurările sugerau un compromis. La școală refuzase un premiu pentru că un alt băiat îl ajutase să scrie eseul câștigător. El argumenta împotriva negocierilor de pace din cauză că Bonaparte era un tiran. Admira armata, pentru că ofițerii dădeau ordinele și soldații trebuiau să se supună. Hornbeam era convins că această atitudine se va înmuia, odată cu maturitatea.

– Trebuie să tratăm cu oamenii așa cum sunt ei, nu așa cum ar trebui să fie, spuse Hornbeam.

Joe păru reticent la acceptarea acestei idei, și înainte să se poată gândi la un răspuns, ajunseră în piață și se despărțiră.

Hornbeam traversă podul, trecu pe lângă propriile sale mori și se duse spre moara de tors a lui Watson. Asemenea celor mai mulți proprietari, Watson își petrecea o mare parte din timp la fabrică, ca să supravegheze mașinile și lucrătorii care le operau și acolo îl găsi și Hornbeam; dar el avea un birou separat, cu un zid care-l ferea de zgomot și îl pofti pe Hornbeam acolo.

Wally era tânăr. Dacă oamenii demonstrau tendința de a deveni disidenți, de obicei se converteau când erau tineri, observase Hornbeam.

– Sper că firul vopsit în roșu, pe care l-am făcut din mătase și lână merinos, se comportă bine, domnule Hornbeam.

Lâna merinos era moale și mătasea făcea firul mai puternic și îi dădea un ușor luciu. Era populară pentru rochiile femeilor.

– E bun, mulțumesc, spuse Hornbeam. Probabil că voi mai comanda, în curând.

– Splendid. Suntem pregătiți să te aprovizionăm. Wally era nervos pentru că nu știa ce avea să urmeze.

– Noi doi am făcut multe afaceri de-a lungul anilor și cred că, întotdeauna, în profit reciproc, mai spuse el.

– Destule. În ultimele douăsprezece luni am cheltuit două mii trei sute șaptezeci și patru de lire la tine.

Wally păru uluit de precizia sumei.

– Și sunt foarte bucuros să am această afacere, domnule Hornbeam, adăugă el.

Hornbeam trecu la subiect abrupt.

– Sper că pot să mă bazez pe votul tău la alegerile care se apropie.

– Ah, spuse Wally și păru jenat și puțin înspăimântat. Barrowfield este un coleg metodist, după cum știi, așa că mă aflu într-o poziție dificilă.

– Chiar așa?! exclamă Hornbeam. Serios?

– Aș vrea să pot vota pentru voi amândoi! zise Wally râzând prostește.

– Dar întrucât nu poți...

Se lăsă tăcerea.

– Nu este treaba mea să-ți spun cum să votezi, desigur, rosti ferm Hornbeam.

– Mă bucur că spui asta.

Wally părea să aibă impresia că Hornbeam dădea înapoi.

Ar fi trebuit să-l scape de această senzație.

– Trebuie să cântărești prietenia ta cu Barrowfield în raport cu cele două mii trei sute șaptezeci și patru de lire ale mele.

– Oh...

– Ce este mai important pentru tine? Asta este decizia cu care te confrunți.

Wally părea în dificultate.

– Dacă prezinți lucrurile în felul ăsta...

– Așa le prezint.

– Atunci, te rog să fii convins că voi vota pentru tine.

– Mulțumesc. Hornbeam se ridică în picioare. Eram convins că vom cădea de acord, până la urmă. Să ai o zi bună.

– O zi bună și ție, domnule Hornbeam.

* * *

Ziua Sfântului Adolphus era o zi rece, dar însorită. Piața era plină ochi, dezbaterea dovedindu-se o atracție suplimentară. Sal i se alăturase lui

Jarge, dar era neliniştită. El lucra la Upper Mill a lui Hornbeam, care era închisă trei zile pe săptămână, din cauză că Hornbeam nu mai aproviziona miliția. Veniturile lui se înjumătățiseră și el își petrecea zilele libere la tavernă. Lipsă de ocupație și lipsa băuturii îl făceau să fie nervos. Tovarășii lui de băutură erau alți țesători care se străduiau să supraviețuiască și ei își alimentau, unul altuia, nemulțumirile.

La târg existau întotdeauna necazuri minore: hoții mărunte, beții și certuri care, uneori, se terminau cu lovituri; dar astăzi Sal simți o amenințare mai mare în aer. Distrugerea mașinilor luase amploare, mai devreme în timpul anului, începând din nord și răspândindu-se în restul țării și fusese organizată cu un fel de disciplină militară care îngrozea elita conducătoare. Jarge aplauda asta.

Și mai era ceva care o scotea din minți. Deși asasinarea primului-ministru Perceval nu avusese nimic de-a face cu industria textilă – asasinul îi purta ranchiună din motive personale –, vestea despre asasinat fusese întâmpinată cu bucurie în unele orașe. Lupta de clasă din Anglia atinsese culmi noi.

Sal se temea că astăzi vor exista răzmerițe, când își vor ține discursurile candidații parlamentari. Dacă se va întâmpla asta, principala ei grijă avea să fie să-l țină pe Jarge departe de necaz.

În timp ce se plimbau de-a lungul tarabelor, apăru prietenul lui Jarge, Jack Camp.

– Vii la o halbă, Jarge? întrebă el.

– Poate mai târziu, îi răspunse Jarge.

– Mă găsești la Bell, spuse Jack și plecă.

– Nu am niciun ban, îi zise Jarge lui Sal.

Lui Sal îi păru rău pentru el și îi dădu un șiling.

– Distrează-te, dragul meu, și promite-mi doar că nu te îmbeți, îi ceru ea.

– Promit.

Un sergent care se ocupa de recrutarea pentru regimentul 107 infanterie instalase o tarabă, observă Sal. El vorbea cu un grup de băieți locali și le arăta o muschetă, așa că Sal se opri să asculte.

– Asta este cea mai nouă armă cu cremene Land Pattern din dotarea regimentelor de infanterie. Are nouăzeci și șapte de centimetri lungime, fără baionetă. Este cunoscută ca Brown Bess.

El i-o dădu unui flăcău înalt, care stătea în picioare alături de el și Sal îl recunoscu pe nepotul lui Hornbeam, Joe. El era urmărit cu interes de o fată de la moară și, după un moment, Sal își aminti numele ei: Reenie Reeve. Era drăguță, cu o expresie îndrăzneață și era clar că avea planuri

pentru Joe. Sal oftă, amintindu-şi propriile ei dorinţe de pe vreme când era adolescentă.

Joe ridică arma şi o puse la umăr. Sal privi amuzată.

- Observă te rog că ţeava nu este strălucitoare, ci este maro, spuse sergentul. Poate vreunul dintre voi, tinerii, să ghicească pentru ce a fost făcută această modificare?

- Ca să evite oboseala de a o lustrui? îşi dădu Joe cu părerea.

Sergentul râse.

- Armatei nu-i pasă să vă scape de osteneală, spuse el şi ceilalţi băieţi râseră împreună cu el. Nu, plictisitoarea culoare maro are scopul de a împiedica ţeava să reflecte lumina. Soarele care străluceşte pe arma voastră poate să-i ajute pe francezi să vă ia la ţintă cu precizie.

Băieţii erau nerăbdători.

- Există o cătare zimţată, ca să îmbunătăţească ochirea şi o apărătoare lungă pentru trăgaci, ca să vă ajute să ţineţi mâna stabilă. Care credeţi voi că este cea mai importantă calitate pe care trebuie să o aibă un puşcaş?

- Privire bună, spuse din nou Joe.

- Foarte important, evident, spuse sergentul. Dar, după părerea mea, cel mai important lucru pe care trebuie să-l aibă un infanterist este calmul. Asta vă va ajuta să ţintiţi corect şi să trageţi cu fineţe. Este cel mai greu lucru de obţinut, atunci când gloanţele zboară şi oamenii mor; dar asta este ceea ce vă va ţine în viaţă atunci când alţii intră în panică.

Luă muscheta de la Joe şi i-o dădu altui băiat, Sandy Drummond, fiul unui negustor de vinuri.

- În zilele noastre, spuse sergentul, noi folosim, în special, cartuşe gata fabricate - cornul de pulbere şi sacul cu gloanţe, de modă veche, vă vor încetini. Infanteristul din zilele noastre poate să reîncarce şi să tragă de trei ori pe minut.

Sal se îndepărtă.

În apropierea treptelor catedralei, fuseseră parcate, la vreo douăzeci de metri distanţă una de alta, două căruţe cu marginile coborâte şi grupările politice rivale instalau fanioane şi steaguri, ca să le aranjeze ca platforme pentru discurs. Sal îl observă pe Mungo Landsman şi pe amicii lui de la Slaughterhouse, hoinărind prin apropiere. Ei erau întotdeauna nerăbdători să se bată.

Amos se afla alături de platforma Whig, îmbrăcat cu o haină verde şi o vestă albă, strângând mâini şi discutând cu trecătorii. Unul dintre ei o observă pe Sal şi întrebă:

– Auzi, doamnă Box, tu lucrezi pentru bărbatul ăsta, acum spune adevărul, cum este el ca stăpân?

– Mai bun decât cei mai mulți, trebuie să recunosc asta, răspunse Sal cu un zâmbet.

Apăru și grefierul judecătorilor și juristul consiliului, Luke McCullough. Hornbeam se afla în urma lui, îmbrăcat într-un negru sobru, cu perucă și pălărie. McCullough trebuia să se asigure că alegerile decurgeau fără probleme.

– Domnule Barrowfield, domnule Hornbeam, voi arunca acest penny. Domnule Hornbeam, în calitate de consilier senior, ai privilegiul de a alege capul sau pajura. Câștigătorul are posibilitatea să aleagă dacă vorbește primul sau al doilea.

Aruncă banul.

– Cap, spuse Hornbeam.

McCullough prinse moneda, închise pumnul și așeză moneda pe dosul celeilalte palme.

– Pajură, spuse el.

– Voi vorbi al doilea, rosti Amos.

Sal presupuse că el făcuse această alegere ca să poată să submineze orice ar fi spus Hornbeam.

– Domnule Hornbeam, putem începe imediat ce ești pregătit, îl îndemnă McCullough.

Hornbeam se întoarse la căruța Tory și vorbi cu Humphrey Frogmore, care îl numise. Frogmore îi dădu lui Hornbeam un teanc de hârtii și Hornbeam le studie.

Oamenii din Kingsbridge își aminteau de Tommy Pidgeon și Hornbeam nu va fi niciodată popular, dar el nu trebuia să-și facă griji pentru publicul larg, reflectă Sal. Nu contau decât cei cu drept de vot și aceștia erau oameni de afaceri și deținători de proprietăți, care nu erau înclinați să simpatizeze cu un hoț.

Sal văzu că Jarge și Jack Camp ieșiseră de la Bell, împreună cu alți câțiva prieteni, toți cu cănile în mâini. Sal își dori ca ei să fi rămas înăuntru.

McCullough se duse la căruța Tory și sună viguros dintr-un clopot de mână. Mai mulți oameni se adunară în jur.

– Începe alegerea reprezentanților în parlament pentru Kingsbridge, spuse el. Joseph Hornbeam va vorbi primul, apoi Amos Barrowfield. Vă rog să-i ascultați în liniște pe candidați. Gălăgia nu va fi tolerată.

„Mult noroc cu asta", gândi Sal.

Hornbeam se urcă pe platformă, strângând hârtiile în mână și rămase nemișcat, pentru un moment, părând să-și adune gândurile. Mulțimea era tăcută și, în pauza aceasta, un bărbat strigă:

- Gunoi!

Oamenii râseră și Hornbeam rămase deconcertat, dar își reveni repede.

– Votanți din Kingsbridge! începu el.

Dintre cei vreo mie de oameni din piață, cam jumătate ascultau. În oraș existau doar vreo o sută cincizeci de persoane cu drept de vot. O mare parte a publicului din acea dimineață nu se încadra în această categorie și mulți erau nemulțumiți din cauza asta. În taverne existau discuții furioase despre eșecul „guvernării ereditare", un eufemism pentru rege și Camera Lorzilor, care, prin lege, nu puteau să fie criticați.

Cei mai radicali bărbați de prin taverne vorbeau admirativ despre revoluția franceză. Sal discutase despre Franța cu partenerul lui Kit, Roger Riddick, care locuise acolo. Roger nu avea decât dispreț pentru englezii care aprobau revoluția. Înlocuiseră o formă de tiranie cu alta, spunea Roger; și englezii se bucurau de mult mai multă libertate decât vecinii lor. Sal îl crezu, dar spuse că nu era suficient doar să susții că Anglia nu era la fel de rea ca alte locuri. Încă exista multă nedreptate și cruzime. Roger nu o contrazise.

– Regele nostru și biserica noastră sunt amenințați, rosti Hornbeam.

Sal respecta biserica sau cel puțin anumite părți ale ei, dar nu era interesată de rege. Presupuse că cei mai mulți lucrători de la mori simțeau același lucru.

Cineva de lângă Jarge strigă:

– Regele n-a făcut niciodată ceva pentru mine!

Asta atrase urale din mulțime.

Hornbeam vorbi despre Bonaparte, care era acum împărat al francezilor. Aici, Hornbeam se afla pe teren mai solid. Mulți dintre muncitorii din Kingsbridge aveau fiii în armată și îl priveau pe Bonaparte ca pe mâna dreaptă a lui Satan. Hornbeam primi câteva urale pentru că-l denigra.

Apoi vorbi despre revoluția franceză și insinuă că partidul Whig o susținuse. Sal se întrebă cât de mulți oameni vor mușca momeala asta. Poate câțiva din mulțime, dar cei mai mulți care aveau drept de vot erau mai bine informați.

Cea mai mare greșeală a lui Hornbeam era purtarea sa. Vorbea de parcă le-ar fi dat instrucțiuni managerilor de la moară. Era ferm și autoritar, dar distant și neprietenos. Dacă discursurile puteau schimba ceva, acesta avea să-l facă să piardă voturi.

La final, reveni la subiectul regelui și bisericii și vorbi despre nevoia de a le respecta pe amândouă. Asta era o direcție destul de greșită față de muncitorii din mori și huiduielile deveniră mai zgomotoase. Sal își croi drum prin mulțime ca să se ducă aproape de Jarge. Când văzu că Jack Camp se apleacă și ridică o piatră, ea îl apucă de mâna cu care voia să o arunce.

– Hei, Jack, zise Sal, gândește-te de două ori înainte să încerci să omori un consilier. Fu destul ca să-l descurajeze.

Hornbeam termină în aplauze modeste și râsete zgomotoase.

„Până acum, destul de bine", gândi Sal.

Amos se comportă destul de diferit. Urcă pe scenă și își scoase pălăria, ca și cum ar fi arătat respect audienței. Vorbi fără notițe.

– Când îi întreb pe oamenii din Kingsbridge ce anume îi îngrijorează astăzi, cei mai mulți vorbesc despre două lucruri: războiul și prețul pâinii. Asta atrase o explozie imediată de aplauze.

El continuă.

– Consilierul Hornbeam vorbea despre rege și biserică. Niciunul dintre voi nu mi-a menționat aceste două lucruri. Cred că voi doriți pace și pâine de șapte pence. Începură uralele și el fu nevoit să ridice vocea ca să-și termine ideea. Am dreptate? Uralele deveniră un muget.

Ostilitatea față de război nu era limitată la muncitori. Printre clasele de oameni care puteau să voteze, existau destul de mulți care se săturaseră, după douăzeci de ani de război. Muriseră prea mulți bărbați tineri. Oamenii își doreau revenirea la o viață normală, în care continentul european era ceva ce merita vizitat, ca să cumperi haine de la Paris și să vezi ruinele de la Roma – nu un loc unde fiii lor se duceau ca să fie uciși. Dar cei mai mulți parlamentari se concentrau pe victorie, nu pe pace. Unii dintre alegători ar fi putut să ajungă la concluzia că în parlament era nevoie de mai mulți oameni ca Amos.

Era un orator înnăscut, gândi Sal, unul dintre aceia care pot să câștige mulțimea fără să pară că asta încearcă. O parte din farmecul lui venea din faptul că el nu știa că este fermecător.

Se auziră prea puține huiduieli și nimeni nu aruncă pietre.

Când se termină, ea îl felicită pe Amos.

– Te-au iubit, spuse ea. Le-a plăcut de tine mult mai mult decât de Hornbeam.

– Cred că le-a plăcut, spuse el. Dar le este mai frică de Hornbeam.

* * *

Alegerile se desfășurară a doua zi dimineață. Cei 157 de votanți din Kingsbridge se îngrămădiră în Guild Hall. Luke McCullough și un asistent

şedeau în spatele unei mese aflate în mijlocul sălii, fiecare cu o listă alfabetică în mână. Alegătorii se îngrămădiră în jurul mesei, încercând să atragă atenţia lui McCullough. Când prindea privirea cuiva sau auzea un nume, el verifica lista, ca să se asigure că bărbatul era înregistrat, apoi repeta numele cu voce tare. În momentul acela, votantul striga pentru cine dorea să voteze şi McCullough scria „H" sau „B" alături de numele său.

Hornbeam era mulţumit de sine, de câte ori cineva vota pentru el; fiecare vot pentru Amos Barrowfield îl făcea să tresară. Votarea mergea lent şi, în curând, pierdură numărătoarea exactă a voturilor pentru fiecare. Toţi oamenii cu care Hornbeam făcea afaceri votară pentru el – el se asigurase de asta prin vizitele personale. Dar vor fi oare de ajuns? Singurul lucru care era cert era acela că niciunul dintre candidaţi nu avea un avans considerabil.

Dură aproape două ore, dar, în cele din urmă, McCullough strigă:

– Mai există voturi de înregistrat?

Nu îi răspunse nimeni.

Apoi el şi asistentul numărară. Când amândoi terminară, asistentul şopti la urechea lui McCullough şi McCullough clătină din cap în semn de aprobare. Dar apoi numărară din nou, doar ca să se asigure. Păru că rezultatul era acelaşi, pentru că McCullough se ridică în picioare.

– Reprezentantul în parlament pentru Kingsbridge a fost ales prin alegeri libere şi corecte, spuse el; şi în sală se lăsă tăcerea. Prin aceasta îl declar învingător pe Joseph Hornbeam.

Susţinătorii lui aclamară.

În timp ce aplauzele se stingeau, unul dintre susţinătorii lui Barrowfield spuse tare:

– Data viitoare, Amos.

Alan Drummond, negustorul de vinuri, îi strânse mâna lui Hornbeam şi îl felicită. Fiul lui şi nepotul lui Hornbeam erau prieteni. Jucaseră un meci de fotbal ieri după-amiază şi Joe ceruse permisiunea să rămână în casa lui Drummond, noaptea trecută.

– Îmi imaginez că cei doi flăcăi ai noştri s-au distrat bine, spuse Hornbeam. Probabil că au rămas treji toată noaptea, discutând despre fete.

– Fără îndoială, spuse Drummond, dar am fost surprins să nu-i văd la biserică, azi-dimineaţă. Poate că ar fi trebuit ca tu să-i fi sculat din pat de dimineaţă.

Hornbeam rămase nedumerit.

– Eu ar fi trebuit să-i scot din pat? Dar au fost la tine acasă.

– Nu, la tine acasă, îmi pare rău.

Hornbeam era destul de sigur că cei doi băieți nu-și petrecuseră noaptea în casa lui.

– Dar Joe mi-a spus că va rămâne cu Sandy.

Cei doi bărbați se holbară unul la altul, dezorientați.

– Eu m-am uitat în camera lui Sandy, azi-dimineață – în patul lui nu dormise nimeni, adăugă Drummond.

Asta părea să lămurească lucrurile.

– Atunci trebuie să fi fost la mine acasă, spuse Hornbeam. Evident, am înțeles greșit. Dar lui nu i se întâmpla prea des să înțeleagă greșit și rămase nedumerit. Mă duc acasă să verific.

– Vin cu tine, dacă se poate, zise și Drummond. Doar ca să fiu sigur.

Își croiră încet drum afară din sală, pentru că susținătorii lui Hornbeam doreau să-l felicite; dar el se purtă tăios cu ei, strângându-le mâinile și mulțumindu-le, dar continuând să meargă, ignorând toate încercările de a începe o conversație. Afară, pe strada rece, el acceleră ritmul și Drummond fu nevoit să se grăbească să poată ține pasul cu mersul vioi al lui Hornbeam.

Ajunseră la locuința lui Hornbeam în câteva minute. Valetul, Simpson, le deschise ușa.

– L-ai văzut pe Joe în dimineața asta? întrebă Hornbeam fără niciun preambul.

– Nu, domnule, el se află la domnul Drummond... Simpson îl observă pe Drummond în spatele lui Hornbeam și întrerupse propoziția.

– Mă duc să verific în camera lui. Hornbeam alergă în sus pe scări și Drummond se grăbi, în urma lui.

Patul lui Joe nu fusese deranjat.

– Hei, ce dracului pun la cale ăștia doi? spuse Drummond.

– Sper că este doar o poznă, spuse Hornbeam. Alternativa este că li s-a întâmplat vreun fel de accident sau că a fost o bătaie și ei zac într-un șanț, pe undeva. Se încruntă.

– Știi cine altcineva a mai fost implicat în meciul de fotbal de ieri?

– Sandy l-a menționat pe băiatul lui Rupe Underwood, Bruno.

– Haide să vedem dacă el știe ceva despre asta.

Afacerea cu panglici de mătase a lui Rupe prosperase și, acum, avea o casă frumoasă pe Cookshop Street. Hornbeam și Drummond se grăbiră acolo și bătură la ușă. Ei găsiră familia Underwood, care tocmai se așezase pentru masa de la miezul zilei. Rupe fusese, pe vremuri, unul dintre numeroșii pețitori ai lui Jane Midwinter, își aminti Hornbeam, dar se însurase cu

o femeie mai puțin drăguță și care părea mai sensibilă decât Jane. Ea îi născuse cei trei adolescenți sănătoși care stăteau acum în jurul mesei.

Rupe se ridică în picioare.

– Domnule consilier Hornbeam, domnule Drummond, asta este o surpriză. S-a întâmplat ceva?

– Da, spuse Hornbeam. Nu-i putem găsi pe Joe și pe Sandy. Cred că este posibil ca băiatul tău, Bruno, să fi jucat fotbal cu ei ieri și am vrea să-l întrebăm dacă are vreo idee unde ar putea să fie ei.

– Da, domnule, știu, spuse unul din băieți, care avea în jur de șaisprezece ani.

– Ridică-te în picioare când vorbește cu tine domnul consilier Hornbeam, băiete, zise tatăl lui.

– Îmi pare rău.

Bruno sări în picioare.

– Deci, unde sunt? întrebă Hornbeam.

– S-au înrolat în armată, mărturisi Bruno.

Se lăsă o tăcere mormântală.

Apoi Drummond spuse:

– Fie ca Dumnezeu din ceruri să aibă milă de ei.

– Proști idioți, scuipă Hornbeam.

– Nu mi-ai spus asta, Bruno, îi zise Rupe fiului său.

– Ne-au cerut să nu spunem nimic.

– Pentru ce naiba au făcut asta? întrebă Drummond.

– Da, chiar așa, spuse Hornbeam. Ce naiba i-a apucat?

– Joe spunea că are o datorie să ajute la apărarea țării și Sandy a fost de acord cu el, răspunse Bruno la întrebare.

– O, pentru numele lui Dumnezeu, spuse Drummond, cu o exasperare nervoasă.

– Noi, ceilalți, am considerat că sunt foarte nebuni, adăugă Bruno.

– Unde s-au dus? mai întrebă Hornbeam.

– Au plecat cu sergentul de la recrutări care a fost la târg.

– Nu putem permite așa ceva! Nu au decât cincisprezece ani! exclamă Hornbeam.

– Acum este permis să se înroleze de la cincisprezece ani, dacă sunt suficient de înalți. Legea a fost schimbată în 1797, explică Rupe.

– Nu am de gând să accept asta, spuse Hornbeam.

Ideea că singurul său nepot își va risca viața în război era prea îngrozitoare că să se poată gândi la ea.

– Cu cine am putea să mergem să vorbim despre asta? se interesă Drummond.

Regimentul 107 infanterie se afla în Spania și nu avea un birou la Kingsbridge. Aici, armata era reprezentată de miliție. Lordul Combe era acum colonelul onorific, dar el nu era un ofițer activ, spre deosebire de Henry, care fusese excepțional din acest punct de vedere. Miliția era efectiv condusă de Archie Donaldson, care devenise acum locotenent-colonel și ocupa vechea cameră a lui Henry, de la Willard House.

– Mă duc să-l înfrunt pe Donaldson, zise Hornbeam. El trebuie să-i aducă înapoi pe băieții ăștia.

Cei doi bărbați porniră din nou la drum. Willard House se afla în piața orașului. Sergentul Beach, un personaj enervant, era de serviciu în hol și, după ce afișă o reticență simbolică, îi conduse la Donaldson.

Mulți ofițeri și soldați ai miliției se transferaseră la regimentul 107 infanterie, pentru o plată mai bună și ocazia de a vedea locuri străine, în ciuda pericolului; dar Donaldson rămăsese. El era metodist și nu era de acord să ucidă oameni. Hornbeam își aminti de el de pe vremea când era tânăr, dar acum era de vârstă mijlocie și corpolent.

– Uite ce este, Donaldson, zise Hornbeam, nepotul meu și fiul lui Drummond l-au păcălit pe sergentul de recrutări să-i înroleze în armată.

Donaldson nu se dovedi înțelegător.

– Mi-e teamă că asta n-are nimic de-a face cu mine.

– Dar trebuie să știi unde se află.

– Nu. Recrutorii nu sunt tâmpiți. Ei nu-mi spun mie și nimănui altcuiva. Armata este destul de obișnuită ca recruții să se răzgândească sau ca familiile să încerce să-i ia de acolo. Astfel de cazuri se bucură de prea puțină înțelegere, în orice armată, în caz de război.

Hornbeam se înfurie, dar încercă să păstreze un ton convingător.

– Haide, haide, Donaldson, trebuie să ai măcar o idee despre unde s-ar fi putut duce.

– Oarecare idee, da, admise Donaldson. Sunt pe drum spre un port de unde sunt trimise întăririle spre Spania. Acesta ar putea să fie Bristol, Combe, Southampton, Portsmouth, Londra sau vreunul de care eu nici măcar n-am auzit vreodată. Și, oriunde s-ar afla, lor nu li se va permite ca ofițerii să-i piardă din ochi, atâta timp cât se află în Anglia. Următoarea dată când vor avea vreo ocazie să fugă, se vor afla în Portugalia.

– Ar trebui să merg la ministerul de război, la Londra.

– Îți doresc mult noroc. Dar cred că vei descoperi că ministerul de război nici măcar nu are o listă cu numele bărbaților care sunt înrolați în armată, ca să nu mai vorbim despre detaliile referitoare la locurile în care ar putea să fie detașată fiecare persoană în parte.

– Blestem.

Donaldson avu o privire de „mai catolic decât papa".

– Este foarte asemănător cu ceea ce i s-a întâmplat lui Jim Pidgeon, spuse el, cu blândețe. Soția lui nu reușea să afle unde dispăruse, poate îți amintești. Probabil că ea s-a simțit așa cum te simți tu acum. Și când și-a dat seama că fusese înrolat cu forța în marina militară, nu a putut să facă nimic să-l aducă înapoi.

Hornbeam fierbea de furie.

– Cum îndrăznești!

– Nu fac altceva decât să spun purul adevăr.

– Ești un blestemat de câine insolent, Donaldson.

– Este împotriva religiei mele să provoc un bărbat la duel, Hornbeam – din fericire pentru tine. Dar dacă nu poți vorbi ca un gentleman, ai face mai bine să ieși din biroul meu.

– Haide, Hornbeam, hai să plecăm, zise Drummond.

Cei doi consilieri se îndreptară spre ușă și Drummond o deschise.

– Treaba asta nu s-a încheiat, Donaldson, amenință Hornbeam.

– Ești împotriva armatei, Hornbeam? replică Donaldson. Ar trebui să fie o luptă interesantă. Dar eu știu cine va câștiga.

Hornbeam ieși din cameră și Drummond îl urmă. În timp ce trecură prin hol, Drummond zise:

– Donaldson este un porc îngâmfat, dar are dreptate, Hornbeam. Este o fundătură. Nu putem face nimic.

– Eu nu cred în fundături, spuse Hornbeam. Nu cumva am auzit că decanul catedralei s-a oferit voluntar să fie capelanul regimentului 107 infanterie?

– Da, Kenelm Mackintosh... este însurat cu fata fostului episcop.

– A plecat deja spre Spania?

– Nu cred. Cred că încă locuiește la decanat.

– Haide să aflăm dacă el ne poate ajuta.

Casa decanului se afla la doar câțiva pași distanță. O cameristă deschise ușa și îi conduse în biroul lui Mackintosh. Îl găsiră împachetând cărți într-un cufăr. Fața lui frumoasă era crispată de anxietate.

– Iei cu tine cărți într-o zonă de război? întrebă Drummond.

– Desigur, spuse Mackintosh. O Biblie, o carte de rugăciuni şi câteva volume evlavioase. Misiunea mea este să le ofer soldaţilor hrană spirituală. Ce altceva aş putea să împachetez – pistoale?

Hornbeam nu dorea să discute despre rolul unui capelan al armatei.

– Joe Hornbeam şi Sandy Drummond s-au înrolat ieri în regimentul 107 infanterie şi noi nu reuşim să descoperim unde se află.

– Ca să vezi! spuse Mackintosh uluit. Sper că băiatul meu, Stephen, nu este tentat.

– Sunt aproape sigur în drum spre Spania, unde regimentul 107 luptă, sub comanda lui Wellington.

– Şi ce doriţi să fac eu?

– Fă ceva să fie trimişi acasă!

– Ei bine, îmi pare rău pentru voi, dar nu pot face asta. Nu mă duc acolo ca să subminez armata prin trimiterea acasă a celor mai buni tineri. Dacă aş încerca, probabil că aş fi trimis acasă eu însumi – ei consideră, fără îndoială, că preoţii nu sunt la fel de valoroşi ca flăcăii tineri. Dacă vă consolează cu ceva, le voi oferi o înmormântare creştinească, dacă va fi nevoie.

Brusc, Hornbeam simţi cum toată puterea i se scurge din trup. Menţionarea înmormântării fusese ceea ce-l puse la pământ. De zeci de ani, el fusese susţinut de ideea că durerea și necazurile s-au încheiat, că el este stăpânul propriului său destin și că viaţa îi era datoare să nu-i mai ofere alte tragedii. Dar această convingere se prăbuși în interiorul său și îl lăsă să tremure de o frică pe care nu o mai cunoscuse de pe vremea când fusese un copil hoţ.

– Mackintosh, te rog, te implor, spuse el nefericit. Când ajungi acolo caută-l pe Joe și vezi cum este, dacă este sănătos și suficient de bine hrănit și îmbrăcat și scrie-mi, dacă poţi. El este mai apropiat sufletului meu decât orice altă fiinţă de pe pământ și acum, dintr-odată, nu mai pot ajunge la el, pe drumul spre război, și nu mai pot avea grijă de el. Sunt un om neajutorat, stau în genunchi în faţa ta, te implor: stai cu ochii pe băiatul meu – vrei?

Drummond și Mackintosh se holbară la el uluiţi. Hornbeam știa de ce: ei nu-l văzuseră niciodată în felul acesta, nu și-l imaginaseră așa și abia dacă le venea să creadă ceea ce vedeau și auzeau. Dar lui Hornbeam nu-i mai păsa ce credeau despre el.

– Vrei, Mackintosh, te rog? spuse el.

Părând derutat, Mackintosh încuviinţă.

– Voi face tot ce voi putea!

CAPITOLUL 34

Jarge veni acasă într-o dispoziție deplorabilă, mirosind a bere și fum de tutun. Era clar că-și petrecuse cea mai mare parte a zilei la tavernă, împreună cu prietenii săi. Sal se simți descurajată.

– Credeam că te duci să-l vezi pe Moses Crocket astăzi.

Crocket era un patron de țesătorie. De un an sau doi, moara lui se zbătuse să reziste, dar, acum, câștigase un contract al armatei pentru un regiment din Devon și afacerea lui avea perspective. Jarge încă lucra doar trei zile pe săptămână pentru Hornbeam și Sal îi sugerase că Crocket ar fi putut acum să caute țesători care să lucreze șase zile pline.

– Da, spuse Jarge. M-am întâlnit cu Mose dimineață.

– Ce a mers prost?

– Trece la războaie de țesut cu abur, asta s-a întâmplat. El nu mai poate să țină angajați toți țesătorii pe care-i avea, ca să nu mai vorbim să angajeze alții. Un singur bărbat poate să supravegheze trei sau patru războaie de țesut cu abur, simultan.

– Ce păcat.

– Spune că trebuie să se alinieze vremurilor.

– Nu poți contrazice asta.

– Eu pot. Aș spune că vremurile ar trebui să se întoarcă înapoi.

Lui Sal îi păru rău pentru manieratul Mose Crocket, în înfruntarea cu un Jarge furios.

– Sper că nu te-ai luat la ceartă. Îi puse în față un castron aburind. Este favorita ta, supă de cartofi și unt proaspăt pe pâine. Speră că mâncarea bună va elimina o parte din berea pe care o turnase în el.

– Nu, nu m-am certat cu Mose, spuse Jarge. Dar Ned Ludd s-ar putea să se certe cu el, într-una dintre zilele astea.

Sorbi apoi din supă.

Ned Ludd apăruse pentru prima dată drept conducătorul mitologic al distrugătorilor de mașini din Midlands (partea centrală a Angliei) și din nord, apoi luddismul se întinsese și spre vestul țării.

Sal se așeză în fața lui Jarge și începu să mănânce. Supa și pâinea erau bune și sățioase. La masă erau doar ei doi, de când Sue se măritase și Kit se mutase cu Roger.

– Știi ce se întâmplă în York, nu-i așa? întrebă ea.

– Au arestat oameni.

– Va urma un proces. Și îți închipui că va fi un proces corect?

– Slabe șanse. Probabil că au arestat toți oamenii care nu trebuie. Nu le va păsa. Îi vor spânzura pe unii și îi vor trimite pe ceilalți în Australia. Ei nu vor decât ca muncitorii să fie prea speriați ca să protesteze.

– Și dacă vor fi distrugeri de mașini, aici, în Kingsbridge, cine crezi tu că va fi primul bărbat pe care-l vor aresta?

Întinse unt pe o felie de pâine și i-o dădu.

Jarge nu răspunse la întrebare.

– Știi cine i-a vândut lui Mose blestematele lui de războaie de țesut cu abur, nu-i așa? spuse el în schimb. Fiul tău, el a făcut asta.

– Kit este și al tău și așa a fost timp de șaptesprezece ani.

– Fiul meu vitreg.

– Mda... și pentru un tată vitreg ai știut să profiți al naibii de bine de el, nu-i așa? Un loc decent în care să locuiești și o masă bună în fiecare duminică, toate pe cheltuiala lui.

– Nu am nevoie de pomană. Vreau o masă bună pe cheltuiala mea. Un bărbat vrea să muncească și să plătească singur pentru ceea ce are nevoie.

– Știu, spuse Sal, înmuindu-și tonul.

Ea știa. Banii deja nu mai erau problema ei principală, cu Kit care se descurca atât de bine și era atât de generos. Problema ei era mândria lui Jarge. Toți bărbații erau mândri, dar el mai rău decât oricine.

– Statul degeaba este rău pentru un bărbat bun. Celor care sunt pierde-vară le place, dar cineva ca tine se enervează. Doar nu face ca de aici să ți se tragă necazurile.

Mâncară în tăcere o vreme, apoi Sal spălă vasele. În seara asta era repetiția clopotarilor. Sal căpătase obiceiul de a-l însoți pe Jarge. Pe vremuri, ea se ducea la hanul Bell, cu Joanie, ca să-i aștepte pe clopotari, dar de când Joanie fusese deportată, ei nu-i mai plăcea să meargă la tavernă de capul ei.

Coborâră pe Main Street, iluminată de felinare, spre catedrală. Când traversară piața, îl depășiră pe vechiul prieten al lui Jarge, Jack Camp, îmbrăcat într-o haină veche, cu găuri în ea.

– Totul în regulă, Jarge? întrebă Jack.

– Toate bune, spuse Jarge. Acum mergem la repetiția de tras clopotele.

– Atunci, poate ne vedem mai târziu.

– Mda.

Când se apropiară de catedrală, Sal comentă:

– Jack pare să te îndrăgească foarte tare.

– Ce te face să spui asta?

– Și-a petrecut toată ziua la tavernă cu tine și acum, vrea să te vadă și în seara asta.

Jarge rânji.

– N-am ce face dacă sunt adorabil.

Asta o făcu pe Sal să râdă.

Ușa dinspre nord a catedralei nu era încuiată, ceea ce însemna că Spade era deja înăuntru. Urcară scările în spirală, până la camera frânghiilor, unde clopotarii își scoteau hainele și își suflecau mânecile. Sal se așeză în fund, sprijinită de un perete, ca să nu-i încurce. Îi plăcea muzica clopotelor, dar, mai mult decât asta, îi plăcea zeflemeaua bărbaților, care era, uneori, deșteaptă și întotdeauna amuzantă.

Spade îi aduse la ordine și începu încălzirea cu secvența obișnuită. Apoi trecură la secvențele pentru ocazii speciale, pentru nunți și botezuri. În timp ce asculta, mintea lui Sal hoinărea.

Ca întotdeauna, își făcea griji pentru cei dragi. Să-l țină pe Jarge departe de necazuri fusese munca ei de o viață. Era bine să te ridici pentru drepturile tale, dar trebuia să o faci în modul corect, mai mult în suferință decât cu furie. Jarge se repezea direct la ceartă.

Kit avea douăzeci și șapte de ani și era tot singur. Din câte știa ea, el nu avusese niciodată o iubită – cu siguranță nu adusese niciuna acasă. Era destul de sigură că știa de ce. Oamenii ar spune că el nu era „genul care să se însoare", ceea ce era o exprimare politicoasă. Lui Sal nu-i păsa, dar ar fi fost dezamăgită să nu aibă nepoți.

Kit fusese întotdeauna priceput la mașinării și afacerea lui prospera, dar Roger nu era genul ideal pe care să-l aibă drept partener. Un parior nu era, cu adevărat, de încredere.

Nepoata ei, Sue, îi producea cele mai puține griji. Era măritată și părea să fie fericită. Ea avea două fete, așa că, cel puțin, avea două strănepoate.

Reveria îi fu întreruptă de Jarge.

– Trebuie să ies afară – chemarea naturii. Tu știi piesa următoare, Sal, poți să mă înlocuiești?

– Cu plăcere. De-a lungul anilor, ea făcuse asta destul de des, de obicei atunci când un clopotar anunța în ultima clipă că nu poate veni. Era suficient de puternică și sincronizarea ei era destul de bună.

Se așeză în picioare lângă funia lui Jarge, în timp ce el cobora scările. Fu puțin surprinsă de această ieșire – de obicei el nu era supus chemării naturii. Poate că mâncase ceva stricat – nu supa ei de cartofi, era sigură de asta, dar poate că o mâncare de la hanul Bell.

Își scoase asta din minte și se concentră la instrucțiunile lui Spade. Timpul trecu repede și ea rămase surprinsă când repetiția se termină. Jarge nu se întorsese. Spera că nu era bolnav. Spade îi dădu ei șilingul pentru plata lui Jarge și ea îi spuse că i-l va da lui.

Traversară toți piața până la hanul Bell și se întâlniră cu Jarge la ușă.

– Ți-e rău? îl întrebă Sal îngrijorată.

– Nu.

Ea îi dădu șilingul.

– Poți să-mi cumperi o cană de bere cu ăla. Am câștigat-o.

Se așezară pentru o oră de relaxare, înainte să meargă acasă, la culcare. Cei care trebuiau să fie la muncă la ora cinci dimineața nu rămaseră până târziu.

Relaxarea nu dură o oră. După numai câteva minute intră șeriful Doye, purtând peruca lui ieftină și ducându-și bastonul greu, iar expresa lui era atât agresivă, cât și speriată. Era însoțit de doi polițiști, Reg Davidson și Ben Crocket. Sal se holbă la ei, întrebându-se ce-i făcuse să fie atât de agitați. Surprinse o privire îngrijorată a lui Spade, care-i sugeră că el putea să bănuiască ce era în mintea șerifului. Sal nu reuși.

Mușteriii din tavernă simțiră repede schimbarea de atmosferă. Sala deveni, treptat, tăcută și toată lumea privi spre Doye. Nimeni nu-l plăcea.

– A fost un incendiu la moara lui Mose Crocket, anunță Doye.

În sală se ridică un zumzet de surprindere.

– Este clar, după rămășițe, că mașinile au fost zdrobite înainte de începerea incendiului.

Urmă o reacție de uimire din partea mulțimii.

– De asemenea, lacătul de la ușă a fost spart.

Sal îl auzi pe Spade spunând:

– O, la dracu'.

– Pe peretele exterior cineva a scris NED LUDD cu vopsea roșie.

Asta lămurea lucrurile, gândi Sal; moara fusese atacată de ludditi.

– Oamenii care au făcut asta vor fi spânzurați pentru așa ceva, puteți fi siguri de asta, continuă Doye. Apoi arătă direct spre Jarge. Box, tu ești cel mai rău provocator de necazuri din acest oraș. Ce ai de spus?

Jarge zâmbi și Sal se întrebă cum de putea să fie atât de încrezător când era amenințat cu pedeapsa cu moartea.

– Ești surd, șerifule? întrebă el.

Doye păru furios.

– Despre ce vorbești?

Jarge păru să se distreze.

– Va trebui să începem să te strigăm Surdu' Doye.

– Nu sunt surd, mocofane.

– Ei bine, dacă nu ești surd, trebuia să fi auzit ceea ce toată lumea din Kingsbridge a auzit în seara asta – eu trăgând de clopotul numărul șapte al catedralei, în ultima oră.

Mulțimea din tavernă râse, încântată să-l vadă pe nepopularul Doye luat peste picior. Dar Sal nu zâmbi. Ea înțelese ce făcuse Jarge și era furioasă. O implicase într-un complot – fără să o anunțe. Nu avu nicio îndoială că el fusese unul dintre bărbații care pătrunseseră în moara lui Crocket. Dar el avea un alibi: fusese la repetiția clopotarilor. Doar Sal și ceilalți clopotari știau că el se strecurase afară – și el se baza pe ei ca să păstreze secretul. „Fie mint în legătură cu asta, gândi Sal, fie îmi trădez bărbatul și-l voi vedea spânzurat." Era o decizie imposibilă.

Pentru a doua oară în seara aceea, întâlni privirea inteligentă a lui Spade. Cu siguranță că el urmase același proces de gândire și ajunsese la aceeași concluzie: Jarge îi compromisese pe toți.

Oricum, pentru moment, Doye rămase buimăcit. Nu avea o minte foarte ascuțită. Suspectul lui principal avea un alibi și el nu știa ce să facă mai departe. După o pauză lungă, spuse cu convingere:

– Vom vedea în legătură cu asta!

Glasul îi era atât de slab încât mulțimea izbucni din nou în râs.

Doye ieși grăbit din tavernă.

Conversația se reluă și zgomotul umplu din nou sala. Spade se aplecă în față și îi vorbi lui Jarge pe o voce clară, joasă, care putu fi auzită și de ceilalți clopotari.

– N-ar fi trebuit să faci asta, Jarge, spuse el. Ne-ai pus pe toți în situația în care va trebui să mințim pentru tine. Ei bine, e în regulă, eu o voi face. Dar sperjurul este o crimă gravă și eu nu sunt dispus să comit o crimă pentru tine.

Ceilalți clătinară din cap, în semn de aprobare.

Jarge se prefăcu disprețuitor.

– Nu se va ajunge niciodată la tribunal.

– Sper că nu, spuse Spade. Dar dacă se ajunge acolo, eu nu pot evita să ofer dovezi, îți spun de pe acum că va trebui să spun adevărul. Și dacă vei fi spânzurat, va fi doar blestemata ta de vină.

* * *

La începutul lui februarie, când Elsie locuia deja cu mama ei și cu Spade, primi o scrisoare din Spania, cu adresa scrisă cu scrisul de mână, îngrijit și familiar, al lui Kenelm. Ea o luă în salon și o deschise, nerăbdătoare.

Ciudad Rodrigo, Spania
Ziua de Crăciun, 1812
Draga mea soție,
Iată-mă în Rodrigo City, în Spania. Este un oraș mic, cocoțat pe o culme, deasupra unui râu. Are o catedrală - din păcate romano-catolică, desigur. Locuiesc într-o cameră minusculă, într-o casă ocupată de ofițerii regimentului 107 infanterie.

Ei bine, ajunsese acolo în siguranță și ea se simți ușurată. O călătorie pe mare era, întotdeauna, îngrijorătoare.

Nu era îndrăgostită de Kenelm – nu fusese niciodată –, dar, de-a lungul anilor, ajunsese să-i aprecieze calitățile și să-i tolereze slăbiciunile. Și el era tatăl celor cinci copii ai săi. Siguranța lui era importantă pentru ea.

Citi mai departe:

Mă gândeam că Spania este o țară călduroasă, dar vremea este amarnic de friguroasă și casa nu are sticlă la ferestre - precum cele mai multe case de aici. Spre est, putem vedea zăpada din munți, pe care ei îi numesc sierras.

Va trebui să-i trimită niște haine călduroase: lenjerie, poate și ciorapi. Sărmanul. Și oamenii discutau despre căldura insuportabilă din Spania.

Armata se reface după un fel de înfrângere. Asediul orașului Burgos a fost un eșec și forțele noastre s-au retras în dezordine, pierzând oameni din cauza frigului și a foametei, pe lungul marș de întoarcere la tabăra de iarnă. Asta s-a întâmplat înainte de sosirea mea.

Ea citise în ziare despre această retragere. Marchizul de Wellington se bucurase de câteva victorii anul trecut, dar, până la urmă, părea să se fi întors de unde plecase. Ea se întrebă dacă el chiar era un general atât de bun pe cât se spunea despre el că ar fi.

Bărbații de aici au nevoie disperată de îndrumare spirituală. Cineva ar putea crede că luptele le vor aminti de apropierea raiului și iadului și îi vor face să profite de situația lor ca să se întoarcă spre Dumnezeu, dar lucrurile nu par să funcționeze așa. Doar câțiva dintre ei doresc să participe la slujbe. Mulți își petrec timpul bând băuturi tari, risipindu-și salariile la jocuri de noroc și - iartă-mă, draga mea - la curve. Sunt multe lucruri de făcut, pentru mine! Dar, în principal, le spun că sunt capelanul lor și sunt întotdeauna pregătit să mă rog împreună cu ei, dacă simt nevoia să facă asta.

Elsie simți că exista un fel de schimbare. Kenelm fusese întotdeauna atașat de aspectul ceremonial al creștinismului. El acorda mare importanță robelor și vaselor cu pietre prețioase și procesiunilor. Să se roage împreună cu oamenii în suferință nu fusese niciodată o prioritate, până acum. Armata îi lărgea deja orizonturile.

Acum, când m-am instalat, mă gândesc că ar trebui să-i fac o vizită lui Wellington. Cartierul lui general se află într-un sat numit Freineda, la ceva distanță de mers pe jos de aici, dar nu voi solicita folosirea unui cal al armatei. Satul este îngrozitor de sărăcit și murdar. Mi-a părut rău să observ prezența câtorva femei tinere, de un anumit gen - vei sări peste pasajul ăsta când le vei citi copiilor scrisoarea.

Comandantul nostru suprem ocupă casa de lângă biserică. Este cea mai bună casă din acest loc, ceea ce nu spune prea multe; doar câteva camere deasupra unui grajd. Tatăl său a fost contele de Mornington și el a fost crescut în castelul Dangan, așa că asta trebuie să fie o mare schimbare pentru el!

La sosirea mea, am vorbit cu un aghiotant și am aflat că Wellington era la vânătoare. Presupun că trebuie să-și ocupe cumva timpul, atunci când nu sunt bătălii de purtat. Aghiotantul a fost mai degrabă arogant și mi-a spus că nu era sigur dacă generalul va avea timp să stea de vorbă cu mine. Desigur, nu am altă posibilitate decât să aștept.

În timp ce fac asta, ghici cu cine m-am întâlnit: Henry, contele de Shiring! Este slab, dar arată vesel, de fapt, aş spune că se găseşte în elementul său. A fost numit în statul major, aşa că lucrează îndeaproape cu Wellington. Ei sunt exact de aceeaşi vârstă şi s-au întâlnit în 1786, ca studenți la şcoala regală de echitație din Angers.

Cei doi bărbaţi mai aveau ceva în comun, reflectă Elsie: Henry era mai interesat de armată decât de soţia lui şi, dacă zvonurile erau adevărate, Wellington era la fel.

Mi-am amintit de durerea consilierului Hornbeam şi i-am menționat că Joe Hornbeam şi Sandy Drummond se înrolaseră voluntari în armată, din patriotism, şi Henry a fost interesat. I-am spus că ei sunt doi tineri inteligenți de la liceul din Kingsbridge şi ar putea să aibă potențial de ofițeri şi Henry a spus că îi va căuta; aşa că te rog să-i spui lui Hornbeam că am făcut tot ce puteam ca să-i deschid drumul nepotului său să devină ofițer.

Elsie îi va transmite, cu siguranţă, această veste lui Hornbeam. Nu era prea liniştitor, dar, cel puţin, va şti că doi bărbaţi din Kingsbridge aveau grijă de nepotul său, în Spania.

În sfârşit a apărut şi Wellington, îmbrăcat într-o haină albastră precum cerul şi o pelerină neagră, care am aflat ulterior că este uniforma regimentului Salisbury Hunt. Am observat imediat că ei îl poreclesc Old Nosey (Bătrânul Năsos): El are un cioc magnific, cu baza înaltă şi vârful lung. Altfel este un bărbat chipeş, puțin mai înalt decât media, cu părul cârlionțat pieptănat în față, ca să ascundă uşorul început de chelie.

Henry m-a prezentat şi Wellington a discutat cu mine timp de câteva minute, în picioare, lângă calul său. M-a întrebat despre cariera mea la universitatea Oxford şi la Kingsbridge şi mi-a spus că este bucuros să mă vadă. Nu m-a invitat în casa lui, dar am fost destul de mulțumit de faptul că atât de mulți oameni îl văzuseră discutând, interesat, cu mine. A fost amabil şi informal, deşi ceva mi-a lăsat senzația că nu mi-ar plăcea să fiu în poziția să-l nemulțumesc. Un pumn de fier într-o mănuşă de catifea, a fost gândul meu instinctiv.

Elsie se bucură pentru Kenelm. Ştia cât de mult preţuia el genul acela de lucruri. O conversaţie cu comandantul suprem, în faţa atât de multor

oameni, îl va face să fie fericit pentru câteva luni. Asta era slăbiciunea lui nevinovată și ea învățase să fie tolerantă în privința asta.

Voi încheia acum și mă voi asigura că scrisoarea asta merge în pachetul săptămânal de la Lisabona spre Anglia. Scrisoarea mea va călători alături de rapoartele lui Wellington și de multe alte scrisori adresate celor dragi de acasă. Mă gândesc adesea la copii - te rog să le transmiți dragostea mea. Și nu cred că mai trebuie să o spun că îți transmit cele mai calde sentimente de dragoste și respect pentru tine, draga mea soție.

Bărbatul tău devotat,
Kenelm Mackintosh.

Lăsă scrisoarea jos și se gândi la ea pentru o vreme, apoi o citi din nou. În ultimul paragraf el menționase dragostea de trei ori, observă ea. Asta era cam de tot atâtea ori de câte spusese cuvântul în cei optsprezece ani de când erau căsătoriți.

După un minut sau două, ea le ceru copiilor să vină cu toții în salon.

– Avem o scrisoare de la tatăl vostru, spuse ea și ei reacționară cu bucurie. Așezați-vă, în liniște, spuse ea, și o voi citi pentru voi.

* * *

Primarul Fishwick convocă o întrunire de urgență a consiliului orașului, pentru a discuta răbufnirea de luddism. Spade știa mai multe despre ceea ce se petrecuse decât oricine altcineva, dar trebui să-și ascundă informațiile. El se decise să participe, dar să vorbească puțin sau deloc. Ar fi putut să rămână deoparte, dar ar fi trezit suspiciuni.

Întrunirile consiliului – care aveau loc cu toți consilierii – erau, de obicei, chestii exuberante, în timp ce bărbații bine îmbrăcați și siguri de sine luau, cu încredere, decizii pentru conducerea afacerilor orașului, în timp ce se serveau din sticla de sherry aflată în mijlocul mesei străvechi. Ei credeau în dreptul lor de a conduce orașul Kingsbridge și simțeau că făcuseră o treabă foarte bună în acest sens.

Astăzi nu mai erau la fel de înfumurați, gândi Spade. Atmosfera era pesimistă. Păreau speriați.

Fishwick scoase în evidență de ce.

– De la asaltul asupra morii lui Moses Crocket, alte trei stabilimente au fost atacate de acești răufăcători, spuse el. Piggery Mill a consilierului Hornbeam, Moara Veche a consilierului Barrowfield și propria mea moară.

În toate cazurile, mașinile au fost deteriorate, au fost stârnite incendii și cuvintele NED LUDD au fost scrise cu litere mari, cu vopsea roșie, pe ziduri. Și au mai existat incidente similare în orașele din împrejurimi.

– Credem că acest om s-a mutat aici, din nord? întrebă Hornbeam.

– Eu nici măcar nu cred că el există, spuse Fishwick. Ned Ludd este, probabil, un personaj mitologic, la fel ca Robin Hood. După părerea mea, aceste atrocități nu sunt organizate de un personaj central. Este doar o situație în care oamenii nemulțumiți imită alți oameni nemulțumiți.

– Până acum am fost suficient de norocos să scap de genul acesta de necazuri, admise Rupe Underwood.

Rupe trecuse de patruzeci de ani, la fel ca Amos. Bretonul lui blond începea să încărunțească, dar tot avea obiceiul să scuture din cap ca să-și dea părul din ochi. „Probabil că el va continua să scape de vandalism", gândi Spade. Procesele folosite în fabricarea panglicilor de mătase erau aceleași precum cele pentru pânza din lână – tors, vopsit și țesut –, dar aceasta era o întreprindere specializată, care folosea un număr redus de angajați.

– Trebuie să întreb, continuă Rupe, dacă morile care au suferit aceste atacuri erau păzite.

– Toate, spuse Fishwick.

– Și atunci de ce paznicii au fost ineficienți?

– Oamenii mei au fost dezarmați și legați.

– Ai mei și-au aruncat ciomegele și au rupt-o la fugă, zise Hornbeam dezgustat. Am angajat oameni noi și le-am dat pistoale, dar nu fac decât să închid ușa grajdului după ce calul a fugit.

Amos Barrowfield se încruntă.

– Sunt îngrijorat în legătură cu armele de foc. Dacă oamenii tăi au așa ceva, probabil că își vor procura și ludditii și atunci vor exista morți. Eu am mărit numărul paznicilor mei, dar le-am lăsat aceleași arme, doar ciomege.

Asta îl irită pe Hornbeam.

– Dacă facem mofturi pentru contramăsuri, nu vom scăpa niciodată de blestemații de ludditi.

Fishwick se zburli.

– Înțeleg că emoțiile sunt la un nivel ridicat, dar, în general, încercăm să evităm limbajul necuviincios la întrunirile consiliului, domnule consilier Hornbeam, dacă vrei să mă ierți.

– Vă cer iertare, spuse Hornbeam ursuz. Dar, cu siguranță, cei mai mulți dintre noi au citit despre procesele ludditilor de la York. Șaizeci și patru de

bărbaţi au fost aduşi în faţa unei curţi cu juri speciale. Şaptesprezece au fost spânzuraţi şi douăzeci şi patru deportaţi. Şi distrugerea maşinilor a încetat.

– Dar noi nu i-am prins niciodată pe răufăcători în acţiune, comentă Fishwick. Ei atacă întotdeauna noaptea. Poartă cagule cu găuri pentru ochi, aşa că nu ştim nici măcar ce culoare de păr au. Este evident că ei cunosc bine morile, pentru că operează atât de rapid. Intră, produc distrugerile necesare şi pleacă înainte ca alarmă să poată fi dată. Apoi dispar.

– Probabil că aleargă nu foarte departe, îşi scot cagulele apoi se întorc sub deghizarea unor vecini binevoitori, care vor să ajute şi toarnă apă peste incendii, reflectă Rupe.

Spade gândi că ăsta era exact modul în care acţionau.

– Doar o clipă, îi opri Hornbeam. Aceste probleme nu au înfrânt autorităţile din York. Ştiau cine au erau agitatorii şi i-au găsit vinovaţi, fără să-şi facă griji pentru chichiţele avocăţeşti, cum ar fi dovezile.

Spade ştia că era adevărat. Citise despre proces în ziare. Era foarte controversat. Unii dintre cei acuzaţi nu aveau nimic de-a face cu ludditii şi alţii aveau alibiuri, dar fuseseră consideraţi vinovaţi, chiar şi aşa. Hornbeam clar îşi dorea acelaşi gen de justiţie şi în Kingsbridge.

– Noi ştim care dintre lucrătorii din Kingsbridge şi-au pierdut mijloacele de trai din cauza noilor maşini, continuă Hornbeam. Pur şi simplu trebuie să facem o listă.

– Ce, şi să-i spânzurăm pe toţi? întrebă Amos.

– Am putea începe prin a-i aresta pe toţi. Cel puţin am putea să fim siguri că-i avem pe ludditi în plasă.

– Şi vreo două sute de oameni care respectă legea.

– Nu sunt chiar atât de mulţi.

– Când i-ai numărat ultima dată, domnule Hornbeam?

Lui Hornbeam nu-i plăcea să fie luat la întrebări.

– În regulă, Barrowfield, spune-mi care este planul tău?

– Să facem mai multe pentru muncitorii care nu mai au de lucru.

– Cum ar fi?

– Să ne asigurăm că primesc ajutorul pentru săraci – şi fără eschivări.

Acesta era un reproş direct la adresa lui Hornbeam, în calitate de supraveghetor al săracilor.

– Ei primesc ceea ce au dreptul să primească, spuse Hornbeam indigant.

– Şi, astfel, distrug maşinile, insită Amos. Şi poate că vor continua să facă asta până când îi vom ajuta – indiferent de ceea ce ar putea să fie îndreptăţiţi să primească, în conformitate cu o interpretare strictă a regulilor.

Spade îl felicită în tăcere pe Amos.

– Regulile sunt reguli! tună Hornbeam.

– Și oamenii sunt oameni, adăugă Amos.

Hornbeam începea să se înfurie.

– Trebuie să le servim o lecție! Câteva spânzurări vor pune capăt luddismului.

– Dacă noi vom spânzura un om nevinovat, în cunoștință de cauză, doar ca să punem capăt vandalismului, atunci ne vom face vinovați de crimă.

Hornbeam se înroși la față.

– Niciunul dintre ei nu este inocent!

Amos oftă.

– Uite ce este, dacă tratăm muncitorii ca pe dușmanii noștri, ei se vor comporta ca niște dușmani.

– Găsești scuze pentru criminali.

– Noi vom fi criminalii, dacă vom proceda cum a procedat tribunalul din York.

Fishwick interveni.

– Domnilor, permiteți-mi. Nu vom inventa scuze pentru criminali și nu vom spânzura oameni nevinovați. Vom aduna martori și vom construi un caz împotriva oamenilor care sunt cu adevărat vinovați. Apoi, dacă îi vom spânzura, vom face asta cu binecuvântarea lui Dumnezeu.

– Amin! spuse Amos.

* * *

Hornbeam stătea în picioare în sala războaielor de țesut a morii sale numărul 2, care era încă în funcțiune. Încă nu fusese atacată, dar era vulnerabilă, pentru că folosea războaie de țesut cu abur, care păreau să-i inflameze pe ludditi.

Hornbeam nu fusese niciodată într-o bătălie, dar își imagina cum trebuie să sune, foarte asemănător cu o sală plină de războaie de țesut cu abur. Pe tot parcursul zilei mașinile bubuiau și trosneau atât de tare, încât era imposibil să porți o conversație. Muncitorii care lucrau la aceste războaie pentru mulți ani sfârșeau surzi.

Principala sarcină a muncitorilor era să caute defectele din pânză: să cârpească, să ciugulească și să dea deoparte, acolo unde erau defecte mari. Ei reparau firele rupte cu ajutorul unui mic nod, plat, specific țesătorilor și trebuiau să facă asta repede, ca să reducă pierderea de producție. O altă sarcină importantă era să schimbe suveica la fiecare câteva minute, pentru

că firul se termina atât de rapid, din cauza vitezei mașinilor. O persoană putea să supravegheze două sau trei mașini simultan.

Accidentele erau frecvente – din cauză că muncitorii erau neglijenți, după părerea lui Hornbeam. El văzuse mâneca unui bărbat, care atârna, cum fusese prinsă într-o curea de transmisie și îi smulsese brațul omului din umăr.

Suveica zburătoare era cauza celor mai multe accidente. Aceasta se mișca repede, trecând pe sub „șopron" de două sau de trei ori pe secundă. Era confecționată din lemn, dar trebuia să aibă capete de metal, ca să o protejeze de distrugere, atunci când lovea limitatorul. Dacă operatorul lucra prea repede la războiul de țesut, suveica lovea prea rapid în limitator și zbura afară din mașinărie, cu mare viteză, rănind pe oricine întâlnea în cale.

Când sosi Phil Doye, Hornbeam părăsi sala războaielor de țesut și se întâlni cu șeriful în biroul său, departe de zgomot.

– Trebuie să găsim pe cel puțin unul dintre ludditi și să-l judecăm, spuse el. Îți voi da o jumătate de duzină de bărbați despre care eu cred că ar putea să ne furnizeze informații. Aceștia erau oameni care-i datorau lui Hornbeam bani și nu puteau plăti, dar Doye nu avea nevoie să știe asta.

– Prea bine, domnule Hornbeam, spuse Doye. Ce fel de informații trebuie să caut?

– Evident, numele ludditilor, dar avem nevoie de mai mult de atât. Încearcă să găsești pe cineva care i-a văzut apropiindu-se de una dintre morile vandalizate, după căderea întunericului. Se poate să fi fost văzuți când își puneau sau își scoteau cagulele.

– Bine, pot să încerc, spuse Doye cu îndoială.

– Oricine ne poate ajuta în felul acesta ar putea să primească o recompensă discretă. Un informator se pune într-o situație riscantă dacă ne informează pe noi despre oameni violenți, așa că va avea nevoie de un stimulent. Putem oferi o liră oricui ne furnizează dovezi la tribunal. Oricum, aceste plăți trebuie să fie ținute secrete, altfel muncitorii vor insinua că martorii noștri au fost mituiți și că dovezile lor nu sunt, prin urmare, de încredere.

– Înțeleg, domnule.

– Eu încă îl suspectez pe Jarge Box, zise Hornbeam pe un ton mult mai meditativ.

– Dar el era la tragerea clopotelor.

– Află dacă l-a văzut cineva circulând prin oraș, în timp ce se trăgeau clopotele.

– Cum ar putea să se întâmple așa ceva?

– Ar fi putut să fie înlocuit de un alt bărbat. Cum am putea să aflăm?

– Este o aptitudine, domnule. Trebuie să o înveţi.

– Înlocuitorul ar putea să fie un fost clopotar care acum s-a retras. Sau un clopotar dintr-un alt oraş. Vorbeşte cu oamenii care-i cunosc pe clopotari şi care ar fi putut să audă ceva.

– Da, domnule.

– În regulă, spuse Hornbeam, pe ton de concediere. Ai face bine să începi. Vreau ca cineva să fie găsit vinovat. Şi îl vreau spânzurat.

CAPITOLUL 35

Kit Clitheroe vizită moara lui Spade și îl întrebă cum se descurca cu noul război de țesut tip Jacquard.

– Este remarcabil, spuse Spade. Sime Jackson îl acționează, dar mașina nu are, cu adevărat, nevoie de un țesător. De îndată ce este reglat, poate să fie operat de un tânăr. Acum, măiestria este în proiectarea modelului și formarea cartonului perforat.

– Ar trebui să mai comanzi încă unul, spuse Kit. Să-ți dublezi producția. Acesta era motivul vizitei sale.

– Dacă aș mai avea încă vechii mei clienți francezi, aș face asta, spuse Spade. Parisul are numeroase magazine mici, numite *marchands de modes*. Acestea vând rochii și pălării și tot felul de accesorii – dantelă, eșarfe, funde și așa mai departe. Aceste magazine obișnuiau să cumpere cam jumătate din producția mea.

– Dar i-ai înlocuit cu alți clienți, din Baltica și din America.

– Așa este, slavă Domnului. Dar aceștia vor pânză simplă și rezistentă la uzură. Voi cumpăra încă un război de țesut Jacquard de la voi imediat ce blestematul ăsta de război se termină.

– Voi veni să-ți bat la ușă.

Kit afișă o figură curajoasă, deși era deprimat.

Spade, care era sensibil la dispoziția oamenilor, îi spuse:

– Îmi pare rău că te dezamăgesc. Afacerea voastră merge greu acum?

– Puțin. Este din cauza ludditilor.

– M-aș fi gândit că o mulțime de țesători vor dori să-și înlocuiască mașinile distruse.

– Nu prea curând. Nu-și pot permite. Wally Watson nu va cumpăra o altă mașină de dărăcit – s-a întors la dărăcitorii manuali.

– Presupun că oricine va cheltui pe o mașină nouă ar putea atrage o a doua vizită din partea ludditilor.

– Exact asta este problema. Kit se ridică în picioare. Nici măcar față de Spade nu dorea să pară slab. Dar trăim ca să luptăm data viitoare.

– Mult noroc.

Kit plecă.

Încercase să-și ascundă sentimentele, dar era demoralizat. Pentru prima dată, de când el și Roger începuseră afacerea, nu aveau de lucru și nicio perspectivă. Nu era prea sigur ce putea să facă. Era reticent să-și cheltuiască economiile.

Era sfârșitul unei zile cenușii de februarie și nu reuși să-și ridice moralul suficient ca să facă o altă vizită disperată de vânzări, așa că se duse acasă. Intră în atelierul de la parter. Acesta mirosea a lemn tăiat și ulei de mașini, o aromă care întotdeauna îi dădea un sentiment de bine. Totul era perfect curat și aranjat: podeaua măturată, uneltele ordonate în rafturi, cheresteaua stivuită în spate. Asta era opera lui: Roger era mai puțin meticulos cu astfel de lucruri.

Urcă scările, spre zona de locuit de la etajul superior. Îl găsi pe Roger scufundat în canapea, privind în gol spre focul din vatră. Îl sărută pe Roger pe buze și se așeză alături de el.

– Poți să-mi dai niște bani? spuse Roger. Știu că nu e încă momentul, dar sunt falit.

Asta se întâmpla adesea. În fiecare lună, Kit calcula profiturile, punea ceva deoparte, pentru urgențe, apoi împărțea restul în două și îi dădea jumătate lui Roger; dar, de cele mai multe ori, Roger rămânea fără bani înainte de sfârșitul lunii. În mod normal, Kit îi dădea un avans, dar vremurile se schimbaseră.

– Nu pot, spuse Kit. Cred că luna asta nu vom avea niciun fel de profituri.

– De ce nu? spuse Roger irascibil.

– Nimeni nu cumpără mașini din cauza ludditților. Kit mângâie părul blond al lui Roger. Fu surprins să descopere o mică șuviță argintie. Roger avea aproape patruzeci de ani: poate că nu era surprinzător. Kit se decise să nu menționeze acest lucru.

– Pentru o vreme va trebui să încetezi să mai joci cărți. Rămâi acasă, cu mine, serile. Își apropie buzele de urechea lui Roger și-i șopti: Mă voi gândi la o ocupație pentru tine.

Roger zâmbi, în sfârșit.

– *Dankeschoen*, spuse el. Îl învăța germana pe Kit. Poate că sărăcia va fi amuzantă.

Dar Kit simți că el îi ascundea ceva.

– Haide să bem un pahar de vin, zise Kit. Ar putea să ne înveselească.

Se ridică și se duse la bufet. Întotdeauna aveau la îndemână o sticlă de vin de Madeira. Kit turnă în două pahare și se așeză la loc.

Îl iubea pe Roger de multă vreme. Pe vremea când era băiat, nutrise o adorație copilărească pentru protectorul său adult. Apoi Roger plecase în Germania și Kit crescuse fără eroul său. Dar la revenirea lui Roger în viața lui, Kit fusese copleșit de sentimentele care-l surprinseseră și îl înspăimântaseră. Își înăbușise aceste sentimente și încercase să le ascundă.

Dar Roger își dăduse seama și îi vorbise lui Kit despre adevărurile vieții.

– Nu este ceva neobișnuit ca bărbații să se iubească între ei, spusese el. Kit abia dacă putu să creadă asta. Nu-ți face probleme pentru ceea ce spun oamenii. Se întâmplă tot timpul – mai ales la Oxford. Roger chicotise, apoi devenise din nou serios. Te iubesc și vreau să mă culc cu tine și să te sărut și să te ating pe tot trupul, și tu vrei același lucru – știu asta! Nici măcar nu încerca să negi.

După ce Kit trecuse peste șoc, avusese parte de o fericire binecuvântată și încă era așa. Roger avea momente în care era nefericit, precum cel de acum. Kit se gândea cum să-l întrebe care era problema, când se auzi o bătaie puternică la ușa din față.

– Mă duc eu, spuse Kit. Aveau o menajeră, dar ea își terminase treaba pentru ziua respectivă. Alergă în jos pe scări și deschise ușa.

Vizitatorul era Sport Culliver, care purta o pălărie înaltă, roșie.

– Trebuie să discut cu Roger, spuse el fără nicio altă introducere.

– Și bună seara și ție, Sport, răspunse Kit sarcastic.

– Lasă baltă politețurile.

Kit se întoarse și strigă:

– Ești acasă pentru Sport Culliver?

– Ar fi mai bine să-l lași să intre, răspunse Roger.

– Va fi încântat să te primească, i se adresă Kit lui Culliver.

Închise ușa și îl conduse pe Sport la etaj.

Păstrându-și pălăria pe cap, Sport se așeză fără să fie invitat, alegând un scaun din fața lui Roger.

– Timpul a expirat, Roger, spuse el.

– N-am făcut rost de niciun ban, replică Roger. De ce porți pălăria aia prostească?

– O, Domnul să aibă milă de noi, se tângui Kit. Ai jucat cu bani împrumutați?

Roger făcu o față rușinată și nu răspunse.

– Da, așa a făcut și ar fi trebuit să-mi plătească ieri, adăugă Sport.

Kit bănuise de multă vreme că Roger ar fi putut să-și încalce promisiunea, așa că revelația nu-i produse un șoc atât de mare pe cât ar fi putut să

fie. Se abţinu să spună ceva despre promisiune. Roger se simţea deja destul de nefericit.

– O, Rodge, spuse el. Cât de mult datorezi?

– Nouăzeci şi patru de lire, şase şilingi şi opt pence, răspunse Sport în locul lui Roger.

Kit rămase şocat.

– Nu avem atât de mulţi bani! exclamă el.

– Cât de mult aveţi? întrebă Sport.

Kit fu pe cale să-i spună, dar Roger vorbi primul.

– Nu contează asta, zise el. Îţi vei primi banii, Sport. Îţi voi plăti mâine.

Kit era convins că blufează.

Sport bănui acelaşi lucru.

– Te las până mâine, spuse el. Dar dacă nu plăteşti, din nou, va trebui să ai o discuţie cu Frogeye şi Bull.

– Cine sunt ei? întrebă Kit.

– Lucrează pentru el, aruncă beţivii afară şi bat oamenii care nu-şi plătesc datoriile, îi explică Roger.

– La ce foloseşte asta? întrebă Kit. Dacă cineva nu are bani, tot nu va avea nici după ce este bătut.

– Dar ceilalţi oameni vor fi prea speriaţi ca să încerce să mă înşele, comentă Sport. Se ridică în picioare. Ne întâlnim mâine sau te întâlneşti cu Frogeye şi Bull poimâine.

Părăsi încăperea. Kit îl urmă la parter. Sport deschise singur uşa şi ieşi fără să vorbească. Kit închise uşa şi urcă înapoi la etaj.

Roger nu avea curaj să se uite în ochii lui Kit.

– Îmi pare rău. Îmi pare rău. Te-am dezamăgit, zise Roger.

Kit îşi puse braţul în jurul lui Roger.

– Lasă asta, acum. Ce ne vom face? întrebă el.

– Nu este problema ta. Tu nu eşti implicat, tu nu ai pariat niciodată.

– Şi tu ce crezi că o să fac eu, o să aştept ca oamenii ăia cu nume ciudate să vină aici să te bată?

– Voi fi plecat înainte să ajungă ei aici. Va trebui să plec, mâine.

Kit se simţi rănit. Cum putea Roger să spună că-l părăseşte?

– Dar unde te vei duce? Ce vei face?

– M-am gândit la asta, răspunde Roger. Mă voi înrola în Royal Artillery (Corpul Regal de Artilerie). Au întotdeauna nevoie de bărbaţi care se pricep să repare lucrurile, mai ales tunurile.

Kit rămase tăcut, meditând la cele spuse de partenerul său. Roger în armată! Probabil că aveau să îl trimită în Spania. Ar fi putut să nu se mai întoarcă niciodată. Kit abia dacă putea suporta să se gândească la asta.

Dar ce putea face Kit? Nu putea să plătească datoria, nu putea să-l apere pe Roger – sau pe el însuşi – împotriva bătăuşilor cu simbrie ai lui Sport şi nu putea să trăiască fără Roger.

În cele din urmă, înţelese care era soluţia.

– Vorbeşti serios? îi spuse el lui Roger. Chiar te vei înrola?

– Da, spuse Roger. Este singura soluţie.

– Când?

– Voi lua diligenţa spre Bristol mâine. Am auzit că există o navă care aşteaptă să ducă întăriri în Spania.

– Atât de curând!

– Trebuie să se întâmple mâine.

– În cazul ăsta, spuse Kit, voi veni cu tine.

* * *

Sal şi Jarge încuiară uşa casei lui Kit. Jarge unse uneltele şi le înveli în pânză de muşama. Sal puse hainele şi aşternuturile de pat în saci şi îi cusu, cu lavandă în interior, ca să alunge moliile. Ea puse celelalte obiecte casnice în nişte cufere de ceai, împrumutate.

Sal avea biletul lui Kit îndesat pe mânecă:

Draga mea mamă,

Trebuie să fugim. Roger datorează bani pe care nu-i putem plăti şi afacerea noastră s-a prăbuşit, din cauza ludditilor. Până când vei citi asta, eu voi fi departe de Kingsbridge. Ne vom înrola în Royal Artillery.

Îmi pare rău să-ţi servesc acest şoc.

Te rog să trimiţi toate lucrurile noastre la atelierul lui Roger de la Badford. Cheia este alături de această misivă.

Fiul tău iubitor,

Kit.

Sal era îngrozită şi înlăcrimată. Era singurul ei copil. Ea înţelegea, în mintea ei, că un bărbat de douăzeci şi opt de ani nu trebuia să trăiască alături de mama lui, dar, în sufletul ei, se simţea părăsită. Şi era îngrozită de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla în război. Kit avea multe calităţi minunate şi un talent remarcabil, dar nu fusese niciodată un luptător. „Artilerie" însemna tunuri, astfel că atât Kit, cât şi Roger aveau să se afle în mijlocul unui câmp

de luptă, cu soldați inamici care aveau să se străduiască din răsputeri să-i ucidă. Moartea lui Kit i-ar fi sfâșiat inima lui Sal. Și, ca să înrăutățească lucrurile, ea ar fi simțit întotdeauna că era vina lui Jarge, pentru că el provocase această criză, prin distrugerea mașinilor.

În timp ce lucrau, apărură doi bărbați. Unul era scund și cu gâtul gros, celălalt avea ochii bulbucați. Fiecare dintre ei căra în mână câte o bâtă de stejar, prelucrată grosolan.

– Unde este Roger Riddick? întrebă cel cu ochii bulbucați.

Jarge se întoarse încet, ca să-l înfrunte.

– Și pentru ce îl cauți cu un ciomag în mână, Frogeye?

Sal era pregătită să se alăture luptei, dar nu și-o dorea.

– Un răspuns blând îndepărtează furia, Jarge, amintește-ți, îi șopti ea lui Jarge.

– Riddick datorează bani, ar trebui să știi asta, zise Frogeye.

– Chiar așa? întrebă Jarge. Ei bine, nu este aici și eu sunt pe jumătate hotărât să rup ciomagul ală în capul tău urât, așa că te sfătuiesc să te cari de aici, cât sunt într-o dispoziție bună. Se întoarse spre celălalt bărbat. Este valabil și pentru tine, Bull.

– Și ce se întâmplă cu banii domnului Culliver? întrebă Frogeye. Riddick îi datorează nouăzeci și patru de lire, șase șilingi și opt pence.

Sal fu șocată de sumă. Era mai mult decât toate economiile lui Kit.

– Dacă domnul Culliver îl lasă pe Roger Riddick să se îndatoreze atât de mult, este chiar mai prost decât mă gândeam eu, zise Sal indignată.

– Ar trebui să-i ducem banii domnului Culliver.

– Ei bine, eu am vreo șase pence în buzunar, replică Jarge. Ați putea încerca să-i luați de la mine, dacă credeți că aveți șanse.

– Unde s-a dus Riddick?

– S-a dus să discute cu arhiepiscopul de Canterbury despre depravarea jocurilor de noroc.

Frogeye păru nedumerit, apoi fața i se lumină și spuse:

– Ce mai glumeț, nu-i așa?

Se întoarse cu spatele și Bull îl urmă.

Când se aflară la o distanță sigură, Frogeye se întoarse.

– Ne mai vedem noi, Jarge Box, strigă el. Mă întreb cât vei fi de amuzant când vei atârna de funia de la spânzurătoare.

* * *

Jarge apăru la sesiunea trimestrială din martie, cu Hornbeam care prezida judecătorii. Fusese convocat un mare juriu care să decidă dacă Jarge

ar trebui să fie trimis la curtea cu juri, pentru a fi judecat pentru pedeapsa capitală, în legătură cu distrugerea mașinilor.

Șeriful Doye era acuzatorul. Asta nu se întâmpla întotdeauna. De obicei, acuzarea era susținută de partea vătămată - care, în acest caz, era Moses Crocket -, dar asta nu era o regulă strictă.

Primul martor fu Maisie Roberts, o lucrătoare la moară, care locuia pe una dintre străzile deținute de Hornbeam, pe partea de sud a râului, în apropierea morilor. Era tânără și îmbrăcată zdrențăros. Sal o cunoștea din vedere, dar nu vorbise niciodată cu ea.

Maisie părea încântată să se afle în centrul atenției. Sal gândi că ea va comite probabil sperjur, pentru șase pence.

Ea depuse mărturie că îl văzuse pe Jarge mergând spre moara lui Crocket și observase că, în același timp, se trăgeau clopotele. Ea își amintea asta pentru că fusese surprinsă.

- Știam că este clopotar, vedeți, spuse ea.

Sal discutase cu Jarge întrebările pe care ar fi trebuit să le pună martorilor. El nu le avea scrise, pentru că nu știa să citească, dar era obișnuit să țină minte lucrurile importante.

- Îți amintești dacă era întunecoasă seara în care trăgeam clopotele? o întrebă el pe Maisie.

- Da, era întunecat, spuse Maisie.

- Deci, cum m-ai recunoscut?

- Purtai un felinar?

Răspunsul veni rapid și Sal presupuse că cineva o pregătise pe Maisie pentru această întrebare.

- Și lumina felinarului a fost suficientă ca să mă recunoști, comentă Jarge.

- Asta și mărimea ta, spuse Maisie. Cu un rânjet, ea adăugă: Nu sunt mulți bărbați de statura ta. Se prindea repede.

Se auziră râsete din sală și Maisie păru mulțumită.

- Bărbatul pe care l-ai văzut, cel despre care ai crezut că eram eu, a vorbit cu tine? continuă Jarge.

- Nu.

Jarge păru de parcă uitase ce trebuia să spună mai departe.

- Întreabă cine este angajatorul ei, îi șopti Sal.

Jarge îi urmă instrucțiunile.

- Domnul Hornbeam este stăpânul meu, spuse Maisie.

- Și câtă chirie îi datorezi?

- Sunt cu plata la zi. Ea păru chiar și mai încântată de ea însăși.

Sal fu sigură că Maisie fusese cumva mituită. Dar era greu să se simtă indignată: Jarge era, până la urmă, vinovat.

Al doilea martor era Marie Dodds, văduva lui Benny Dodds, care fusese clopotar. Cu mulţi ani în urmă, Benny se îndrăgostise de Sal şi, deşi Sal nu îl încurajase niciodată, Marie avea ceva împotriva lui Sal. Ea încă păstra ranchiună.

Marie mărturisi că Benny îi spusese că Sal, ocazional, îl înlocuia pe Jarge. Era ceva foarte incriminator: distrugea alibiul lui Jarge.

– Dar femeile nu pot să tragă clopotele alea – ele nu sunt destul de puternice, îi spuse Jarge lui Marie.

– *Ea* poate, spuse Marie. Doar priviţi la ea, adăugă maliţios şi spectatorii râseră.

Şeriful Doye o surprinse pe Sal chemând-o ca martor.

Ea trebuia să ia o decizie şi avea la dispoziţie doar câteva secunde pentru asta. Era furioasă pe Jarge – furioasă pentru că o pusese în această poziţie, dar nu avea niciun rost să clocotească din cauza asta. Avea să mintă pentru el? Era un păcat şi, în acelaşi timp, o crimă. Ar fi putut să sufere în viaţa de apoi la fel ca şi în viaţa asta.

Dar dacă spunea adevărul, Jarge avea să fie cel mai probabil spânzurat.

Depuse jurământul, apoi Doye spuse:

– Doamnă Box, te aflai în camera funiilor, împreună cu clopotarii, în timpul repetiţiei din seara despre care vorbim?

Nu era niciun rău să recunoască asta.

– Da, spuse ea.

– Pe toată perioada?

Cineva îl învăţase pe Doye ce să spună, gândi Sal. De capul lui, nu era atât de deştept.

– Da, spuse ea.

– Şi în tot acest timp, bărbatul, Jarge Box, a părăsit camera?

Venise momentul şi Sal nu ezită.

– Nu, minţi ea. Nu a plecat.

– Ai tras vreodată clopotele bisericii?

– Nu. Această minciună ieşi mai uşor, acum.

– Crezi că ai putea?

– Habar n-am.

– Doamnă Box, ai comite sperjur ca să-ţi salvezi bărbatul de la spânzurătoare?

Întrebarea asta o luă prin surprindere. Tocmai comisese această crimă, desigur, dar nu putea răspunde cu da la această întrebare – asta i-ar

submina mărturia. Pe de altă parte, nu era convinsă că „nu" ar fi fost un răspuns bun: o făcea să pară insensibilă. Bărbaților nu le plăceau femeile insensibile. Și toți jurații erau bărbați.

Ezită, dar asta era în regulă. Până la urmă, era vorba despre o întrebare ipotetică, așa că, de ce să nu pară nesigură?

În cele din urmă ea se decise cum anume avea să răspundă.

– Nu știu, spuse ea. Nu mi s-a cerut niciodată să fac așa ceva, minți Sal.

Privind la fețele bărbaților din juriu, ea simți că fusese răspunsul corect.

La final, Sal și Jarge discutară pe scurt, apoi se ridicară ca să spună ce conveniseră.

– Maisie Roberts probabil că a văzut un tip solid mergând pe strada întunecoasă, în timp ce erau trase clopotele. Ea n-a schimbat nicio vorbă cu el, așa că ea nu poate spune că vocea semăna cu a mea. Ea m-a confundat, asta e tot.

Era adevărat și juriul trebuia să vadă asta.

– Vechiul meu prieten, continuă Jarge, Benny Dodds, avea tendința să exagereze puțin și s-ar putea să-i fi spus soției lui că Sal Box părea suficient de puternică să tragă clopotele bisericii. Benny este mort de șase ani, Dumnezeu să-i odihnească sufletul; și doamna Dodds ar putea să fie iertată pentru că nu-și amintește cu precizie. Și asta este tot ceea ce a auzit juriul! Nu puteți spânzura un bărbat pentru genul acesta de dovezi. Se trase în spate.

Hornbeam vorbi ultimul.

– Domnilor din juriu, Jarge Box este un țesător care și-a pierdut slujba din cauza războaielor de țesut cu abur, așa că are un motiv să fie luddist. El pretinde că se afla la trasul clopotelor, dar doamna Roberts este convinsă că l-a văzut pe stradă, în timp ce se trăgeau clopotele. El spune că soția lui nu este suficient de puternică să tragă clopotele pentru el, dar Benny Dodds, un alt clopotar, spunea că este și că a și făcut asta.

Amintiți-vă, domnilor din juriu, că astăzi nu vi se cere să determinați dacă Jarge Box este vinovat. Vă aflați aici ca să decideți dacă există un caz suficient de solid împotriva lui, pentru ca el să fie trimis la curtea cu juri. Există dovezi, dar acestea au fost puse la îndoială și voi ați putea să considerați, foarte bine, că această problemă trebuie supusă atenției curții superioare. Vă rog să luați decizia.

Cei doisprezece bărbați discutară și, spre disperarea lui Sal, capetele începură repede să se miște în semn de aprobare. Câteva momente mai târziu, unul dintre ei se ridică în picioare și spuse:

– Îl trimitem pe bărbatul acuzat la curtea cu juri.

CAPITOLUL 36

Kit Clitheroe nu văzuse niciodată un deşert, dar era destul de convins că dinaintea ochilor lui se afla unul. Pământul era tare și prăfos și soarele era neobosit, întreaga zi. Întotdeauna își imaginase un deşert ca fiind plat, dar, în ultimele câteva săptămâni, traversase munţi mai înalţi decât oricare alţii pe care îi văzuse înainte.

Era aşezat pe pământ alături de Roger şi mâncau tocană de berbec cu fasole, în timp ce soarele cobora dincolo de râul Zadorra, în nordul Spaniei. Toată lumea spunea că marea bătălie urma să aibă loc a doua zi. Ar fi fost prima pentru Kit şi ar fi putut să fie şi ultima. Era prea încordat, aşa că fu nevoit să se străduiască să înghită.

Era luna iunie şi ei se aflau în Spania de două săptămâni. Când sosiră în Ciudad Rodrigo, fuseseră imediat puşi la treabă, pentru întreţinerea tunurilor. Tunurile fuseseră depozitate pe durata iernii şi acum trebuiau să fie gata de acţiune. Comandantul corpului Royal Artillery de acolo era locotenent-colonelul Alexander Dickson, un bărbat pe care Kit ajunsese repede să-l respecte pentru energia şi inteligenţa lui. Kit fusese el însuşi manager şi înţelegea nevoia crucială de ordine clare, care să aibă sens pentru soldaţi.

Tunurile erau din bronz şi se sprijineau pe nişte afeturi cu două roţi, care erau construite din lemn şi întărite cu fier. Climatul Spaniei nu era umed, dar fierul ruginea şi aici, aşa cum se întâmpla oriunde. Kit şi Roger supravegheau oamenii, în timp ce curăţau şi ungeau şi testau artileria cu roţi, ca să fie pregătită pentru deplasare. Tunurile britanice cântăreau trei cincimi de tonă: să le deplaseze dintr-un loc în altul, pe drumuri nepavate, era întotdeauna o adevărată provocare şi devenea, adesea, un coşmar. Fiecare tun era ataşat de o remorcă flexibilă, cu două roţi şi întreg ansamblul avea nevoie de şase cai ca să fie pus în mişcare.

Adesea, Kit era atât de ocupat încât uita de îngrijorările legate de luptă.

Armata se deplasa cu sute de vehicule, cele mai multe căruţe de aprovizionare, şi acestea trebuiau şi ele întreţinute, verificate şi, adesea, reparate,

la sfârşitul iernii. Boii şi caii care le trăgeau erau, din fericire, responsabilitatea altcuiva. Kit nu avusese niciodată un cal al lui şi îi ura, de când armăsarul lui Will Riddick, care avea o privire sălbatică, îi spărsese ţeasta, pe când avea doar şase ani.

Noii recruţi erau antrenaţi, învăţaţi să tragă şi trimişi în marşuri lungi, cu echipamentul complet, ca să le întărească picioarele şi să-i înveţe să fie rezistenţi. Din Anglia soseau nave încărcate cu provizii: cizme noi, uniforme proaspete, muschete şi muniţie şi corturi. Aşa cheltuia guvernul banii adunaţi prin noile taxe de acasă.

Promovarea era rapidă. Bătăliile anului anterior lăsaseră armata lui Wellington fără mulţi ofiţeri. Kit şi Roger avansară repede, pentru a le conferi autoritate, în timpul muncii de supraveghere. Roger fu avansat locotenent. Kit, datorită anilor săi de serviciu în miliţie, deveni căpitan.

În Ciudad Rodrigo, recunoşteau adesea oamenii regimentului 107 infanterie. Joe Hornbeam şi Sandy Drummond fuseseră amândoi avansaţi aspiranţi, cel mai mic grad de ofiţer.

Kit rămase surprins să vadă sute de femei englezoaice în oraş. Nu realizase cât de multe femei călătoreau împreună cu bărbaţii lor soldaţi. Află că armata tolera acest lucru, pentru că femeile erau utile. Pe câmpul de luptă, ele le aduceau bărbaţilor lor mâncare, băutură şi, uneori, muniţie. Departe de luptă, ele făceau toate acele lucruri pe care le fac întotdeauna nevestele: spălatul rufelor, gătit şi dragoste noaptea. Ofiţerii credeau că prezenţa nevestelor îi făcea pe bărbaţi să fie mai puţin dispuşi să bea excesiv, să se certe şi să se bată şi să ia boli urâte de la prostituate.

Îl întâlniseră şi pe Kenelm Mackintosh, în poziţia lui de capelan al regimentului 107 şi-l descoperiră schimbat, cu hainele preoţeşti acoperite de praf, cu faţa nebărbierită, cu mâinile jegoase. Şi atitudinea lui era diferită. Fusese întotdeauna arogant şi distant, vorbindu-le de sus muncitorilor needucaţi, dar, acum, îşi pierduse, în sfârşit, aerul acela de superioritate. El întreba dacă primeau suficientă mâncare şi dacă aveau pături decente pentru nopţile reci. De fapt, se transformase într-un personaj cât de cât mai agreabil.

Pe la jumătatea lunii mai, armata lui Wellington părăsise Ciudad Rodrigo, îndreptându-se spre nord. Unii dintre oameni erau nerăbdători, după cât se plictisiseră toată iarna. Kit se gândea doar că era mai bine să fii plictisit decât mort.

Armata aliată avea o forţă de aproape 120 000 de oameni, aflase Roger din pălăvrăgeala cu ofiţerii de stat major. Cei 50 000 de britanici formau

contingentul cel mai numeros, întărit de 40 000 de soldați spanioli și 30 000 de portughezi. Luptătorii de gherilă ai rezistenței spaniole constituiau o cantitate necunoscută.

Se credea că armata franceză din nordul Spaniei avea în jur de 130 000 oameni. Ei nu vor primi întăriri. Se spunea că mai mult de jumătate din întreaga armată națională franceză fusese pierdută în catastrofalul marș al lui Bonaparte împotriva Moscovei. Așa că, departe de a mări numărul forțelor armate din Spania, Bonaparte retrăsese cei mai buni oameni pentru campaniile lui, aflate în desfășurare, din nord-vestul Europei – în timp ce forța lui Wellington primise un influx de oameni și provizii pe timpul iernii.

Bonaparte își surprindea întotdeauna inamicul – dar Bonaparte nu se afla în Spania. Fratele lui, Joseph, era la comandă aici.

Marșul fusese greu. Gâtul lui Kit era ars de soare și în tălpi făcuse bășici. Deși era mic de statură, el nu era neputincios, dar, în fiecare zi, ajungea mort de oboseală, până când soarele apunea și el putea să se odihnească. Când se rupea câte o osie sau roata unei căruțe ceda, era un fel de ușurare și ei se puteau opri pentru o oră ca să o repare. Chiar și mai bun era câte un petic de teren nisipos, în care roțile se scufundau prea adânc ca să se mai poată învârti și trebuiau să petreacă o după-amiază întreagă ca să construiască niște drumuri temporare, din scânduri, peste obstacol.

Kit se consolă cu gândul că, indiferent cât de dificil era marșul, era mai bine decât să lupte.

Roger rămăsese în contact cu prietenii săi din statul major și afla despre informațiile care le parveneau, mare parte din ele de la gherila spaniolă. Regele Joseph al Spaniei – fratele lui Bonaparte – își mutase capitala de la Madrid, spre nord, la Valladolid, un oraș cu o poziție dominantă în centrul Spaniei de nord. Armata lui Wellington mărșăluia spre nord-est, către Valladolid, dar el mai trimisese și o forță pe flancuri, pe un traseu mai nordic, ca să se apropie de francezi dintr-o direcție neașteptată.

În loc să se împotrivească acestei manevre, în mod neașteptat, francezii se retraseră. Statul major britanic se întreba de ce. Cei de la informațiile militare credeau că inamicii erau mai puțini decât anticipaseră: doar în jur de 60 000 de oameni. Poate că mulți dintre ei se aflau sus, în munți, luptând împotriva gherilelor. Retragerea lor spre nord-est îi ducea mai aproape de frontiera Franței. Era oare posibil să fugă peste munți, în țara lor natală? Prin mintea lui Kit trecu gândul că britanicii ar fi putut să câștige fără să lupte. Apoi își spuse că asta era o gândire prea optimistă.

Şi aşa era. Regele Joseph se opuse atacului britanic în valea râului Zadorra, la vest de oraşul basc Vitoria şi acum, în sfârşit, Kit va avea parte de o luptă.

Se aflau pe o câmpie largă, cu munţi spre nord şi spre sud, canioane înguste spre est şi vest şi râul care şerpuia de la nord-vest spre sud-est. Francezii erau campaţi pe malul de nord al acestui râu în diagonală. Armata lui Wellington va trebui să traverseze râul ca să atace.

Kit se îngrozi.

– Cum va începe? îl întrebă el pe Roger neliniştit.

– Vor forma o linie peste ruta noastră, ca să ne oprească marşul înainte.

– Şi apoi ce?

– Noi vom ataca în coloane, probabil, încercând să facem găuri în linia lor.

Kit înţelese.

– Problema noastră este râul, continuă Roger. O armată care traversează râul, pe un pod sau prin vad, este îngrămădită şi se deplasează încet – o ţintă uşoară. Dacă regele Joseph are ceva minte, va amplasa forţe puternice la fiecare punct de trecere şi va spera să ne pună la pământ, atunci când suntem cel mai vulnerabili.

– Putem construi poduri improvizate.

– Pentru asta există Royal Engineers (Corpul regal al geniştilor). Dar dacă inamicul este sprinten, ne va ataca în timp ce vom încerca să facem asta.

Kit începu să creadă că nu exista nicio modalitate prin care un soldat putea să rămână în viaţă. Dar oamenii supravieţuiau, îşi spuse el. Doar că nu-şi putea imagina în ce fel.

Dormi îngrozitor în noaptea aceea şi se trezi odată cu zorii, ca să supravegheze înhămarea boilor.

Fiecare trăsură de tun venea împreună cu alte două vehicule auxiliare, numite chesoane, în care era transportată muniţia. Pentru încărcare rapidă, obuzele veneau cu încărcături preformate: un sac de pânză ce conţinea cantitatea corectă de praf de puşcă şi o ghiulea. Armata britanică folosea în special bile de fier de trei kilograme, care măsurau nouă centimetri în diametru. Chesoanele erau grele, trase de un atelaj de şase cai.

Armatele britanică, spaniolă şi portugheză începură să înainteze la ora opt. „Mergem spre mormintele noastre", gândi Kit.

Spre surprinderea tuturor, cele mai multe dintre podurile şi vadurile existente nu erau apărate de inamic. Ofiţerilor abia dacă le venea să creadă ce noroc aveau. Roger spuse:

– Joseph nu este Napoleon.

Artileriştii, inclusiv Kit şi Roger, traversară tunurile peste râu fără să întâmpine rezistenţă şi se apropiară de un sat numit Arinez, care era ocupat de inamic. Rămaseră mult în afara bătăii muschetelor, dar, curând, artileria franceză începu să-i hărţuiască din sat. Soldaţii britanici se postară în spatele căruţelor şi împinseră tunurile mai rapid. Kit trebuia să supravegheze terenul şi să dirijeze tunurile spre locuri relativ plate, unde reculul nu le putea trimite, rostogolindu-se, la vale. Era periculos de expus, dar reuşi să se mobilizeze să facă asta.

Era nevoie de cinci oameni ca să tragă cu un tun. Ţintirea era treaba comandantului de tun, de obicei un sergent, echipat cu un cuadrant şi un fir de plumb. Omul cu mopul avea sarcina simplă de a curăţa interiorul ţevii de bronz cu ajutorul unei cârpe umede şi a unui băţ lung, pentru a îndepărta orice scântei rămase în urmă, ca să împiedice aprinderea prematură la reîncărcarea tunului. Încărcătorul introducea, apoi, încărcătura pe ţeavă. Omul cu mopul îşi întorcea instrumentul şi folosea capătul uscat ca să împingă încărcătura adânc, pe ţeavă, în timp ce al patrulea soldat, „ventilatorul", bloca gaura de aprindere cu degetul mare, ca să împiedice detonarea accidentală din cauza unei scântei rătăcite. Când încărcătura era amplasată corespunzător, ventilatorul apăsa un băţ ascuţit prin gaura de aprindere, ca să înţepe sacul, apoi umplea gaura de aprindere cu mai mult praf de puşcă. În sfârşit, când comandantul era mulţumit că tunul era bine orientat, el striga „Foc!" şi cel de-al cincilea om ducea vârful fumegând al băţului lui, cu ardere lentă, la gaura de aprindere şi tunul trăgea.

Tunul recula aproximativ doi metri. Oricine care era destul de prost să îi stea în cale era omorât sau schilodit.

Servanţii trăgeau şi împingeau imediat tunul la loc în poziţie şi procesul începea de la capăt.

Echipa trebuia să se oprească la fiecare zece sau douăsprezece lovituri, ca să răcească ţeava cu apă. Dacă aceasta devenea prea fierbinte, praful de puşcă din sac exploda imediat ce era împins pe ţeavă, provocând un rateu.

Lui Kit i se spusese că o echipă eficientă putea să tragă în jur de o sută de lovituri, în timpul unei bătălii de o zi.

În curând, tunurile începură să tragă, cât de repede le puteau încărca servanţii. Ei lucrau într-o ceaţă deasă de fum, de la pulberea neagră folosită la muniţie.

Kit se ducea în sus şi în jos, de-a lungul liniei tunurilor, ca să rezolve problemele. O echipă reuşi să dea foc unui mop care nu era suficient de ud; alta vărsă apă peste praful de puşcă; o a treia îşi pierdu jumătate dintre

servanţi din cauza unui obuz francez. Sarcina lui Kit era să facă tunurile să tragă din nou, cu întârzieri minime. Înţelese că nu-i mai era frică. Asta îl izbi ca fiind ceva straniu, dar nu avu timp să se gândească prea mult.

Zgomotul şi căldura erau copleşitoare. Bărbaţii înjurau, când se ardeau accidental, atingând ţevile încinse ale tunurilor. Toţi erau asurziţi. Kit observase că veteranii, care serviseră în artilerie multă vreme, deveneau permanent surzi: acum ştia de ce.

Imediat ce terminau un cheson de muniţie, acesta era trimis înapoi la parcul de artilerie, ca să fie reumplut. Între timp, servanţii foloseau al doilea cheson.

Era dificil de observat efectul pe care-l avea bombardamentul lor, pentru că poziţiile inamicului erau învăluite în fumul de la propriile lor tunuri. Se spunea că o ghiulea ţintită într-o linie de infanterie omora trei oameni. Dacă o schijă încinsă la roşu, de la un obuz explodat, lovea o cutie cu praf de puşcă, aceasta putea să omoare mult mai mulţi.

Focul inamicului îi lovea pe artileriştii britanici. Oamenii se prăbuşeau, adesea ţipând. Tunurile şi trăsurile acestora era distruse. Femeile care urmau armata trăgeau deoparte răniţii şi morţii. Într-un ungher îndepărtat al minţii sale, Kit, abia conştient, îşi rememoră o amintire îngrozitoare: tatăl lui, zdrobit de căruţa lui Will Riddick, ţipând, de fiecare dată când încercau să-l mişte. Nu prea reuşi să-şi scoată imaginea din minte, dar reuşi să o ignore.

Infanteria aliată atacă Arinez dinspre partea îndepărtată şi tunurile britanice primiră ordinul să înceteze focul, de teamă să nu-şi lovească propriile trupe.

În sfârşit, tunurile franceze tăcură şi Kit presupuse că asta însemna că aliaţii câştigaseră bătălia pentru sat. El nu ştia cum sau de ce. Cel mai mult era uluit de felul în care se cufundase cu totul în treaba pe care o avea de făcut şi uitase despre pericolul în care se afla. Nu fusese curajos, reflectă el; doar prea ocupat ca să se gândească la altele.

Fumul nu se împrăştiase de tot când primiră ordinul să se deplaseze din nou. Caii şi boii fură aduşi în faţă. În timp ce erau înhămaţi, un grup de ofiţeri trecu călare prin apropiere, comandantul lor fiind o siluetă suplă, într-o uniformă prăfuită, de general.

– Ăsta-i Bătrânul Năsos, spuse cineva.

„Trebuie să fie Wellington", gândi Kit. Bărbatul avea, într-adevăr, un nas mare, încovoiat la vârf.

– Mişcaţi-vă! strigă Wellington, pe ton de urgenţă.

Un colonel din apropiere spuse:

– În coloană sau în linie, domnule?

– Oricum... dar, pentru numele lui Dumnezeu, puneți-vă în mișcare! zise Wellington nerăbdător și trecu mai departe.

Mutară tunurile un kilometru și jumătate mai în față, apoi, în apropierea unui sat despre care cineva spuse că se numește Gomecha, ajunseră în fața unei baterii masive a francezilor. În timp ce își ocupau pozițiile, veniră să li se alăture mai multe tunuri. Kit estimă că erau cel puțin șaptezeci de tunuri de fiecare parte. Era atât de mult fum încât sergenții nu-și puteau vedea ținta și trebuiră să ochească pe ghicite. Acum, tunurile aliaților erau grupate prea apropiate unele de altele și ghiulelele francezilor își găsiră țintele, în ciuda fumului.

O căruță care aducea provizii proaspete de muniție se ciocni de un tun și avarie afetul. Kit observă că roțile și osia afetului erau intacte și el tocmai repara axurile cu lemn, când o ghiulea ateriză pe un tun din apropiere, lovind muniția. Kit fu răsturnat de explozie și lumea deveni tăcută. Rămase întins, amețit, fără să știe pentru cât timp, apoi se strădui să se ridice în picioare. Simți că are gâtul umflat. Atinse ceva lipicios și pe mână apăru cu sânge roșu.

Reveni la repararea axurilor și auzul îi reveni încet.

Infanteria aliată avansă. Tunurile trăgeau peste capetele lor, cu speranța că vor dezafecta tunurile franceze, dar, în ciuda eforturilor lor, Kit observă că mulți infanteriști căzură. Camarazii lor supraviețuitori doar alergară înainte, direct spre gurile tunurilor inamicului. Ieri, Kit s-ar fi minunat de curajul lor. Astăzi înțelese: ei trecuseră de momentul în care le păsa, la fel ca el.

Atunci tunurile franceze tăcură.

Artileria aliată se deplasă din nou înainte, dar, de data asta, nu putură să țină pasul cu propria infanterie. Pe măsură ce fumul se risipi, Kit observă că forțele aliate erau împrăștiate pe toată lățimea câmpului, într-o linie care trebuie să fi avut vreo trei kilometri lungime. Linia avansa și rezistența păru să se topească. Tunarilor li se spuse să se oprească și să aștepte ordine.

Kit realiză, brusc, că se simțea complet epuizat și se întinse la pământ. Această nemișcare era cel mai mare lux pe care-l simțise vreodată. Se rostogoli pe spate și închise ochii, ca să se apere de soare.

După o vreme, o voce spuse:

– O, Dumnezeule, Kit, ești mort?

Era Roger. Kit deschise ochii.

– Nu sunt mort. Nu încă.

Sări în picioare și se îmbrățișară pentru câteva momente, apoi se bătură cu palmele pe spate, într-o manieră bărbătească, doar pentru aparențe.

Roger se trase înapoi, privi spre Kit și râse.

– Ce s-a întâmplat? întrebă Kit.

– Nu știi cum arăți. Ai fața neagră de fum, ai sânge pe uniformă și un crac al pantalonilor tăi pare să fi dispărut.

Kit privi în jos.

– Mă întreb cum s-a întâmplat?

Roger râse din nou.

– Trebuie să fi avut o zi interesantă.

– Da, am avut, spuse Kit. Am câștigat?

– O, da, spuse Roger. Am câștigat.

* * *

Cazul lui Jarge Box ajunse la curtea cu juri din vară. Sal stătea în picioare, alături de el, în sala mare de la Guild Hall. Când intră judecătorul, ea fu disperată să vadă că era vulturul cu nasul coroiat, care-l spânzurase pe tânărul Tommy Pidgeon, cu opt ani în urmă. Aproape că renunță la speranță pe loc.

Dacă Tommy ar fi trăit, el ar fi fost un bărbat tânăr, acum, gândi ea cu tristețe. Poate că ar fi devenit un cetățean decent, dacă i s-ar fi dat posibilitatea. Dar lui nu i se oferise nicio șansă.

Ea se rugă ca Jarge să poată primi astăzi o șansă.

În timp ce juriul depunea jurământul, ea privi la fețele bărbaților – bine hrăniți, încrezători, ipocriți – și înțelese că toți erau stăpâni în industria textilă. Fără îndoială că Hornbeam îl forțase pe șeriful Doye să se asigure de asta. Aceștia erau oamenii care se temeau cel mai mult de luddism, cei care erau cei mai nerăbdători să transforme pe cineva în exemplu – pe oricine – cu speranța de a-i speria pe ludditi ca să se dea bătuți.

Apoi observă că Doye făcuse o greșeală. Unul dintre jurați era Isaac Marsh. Fiica lui era măritată cu Howard Hornbeam și Doye probabil presupusese că Marsh avea să fie un dur. El era vopsitor, într-o ramură a industriei textile care nu fusese mecanizată, așa că avea mai puține motive să dorească o condamnare. Mai mult decât atât, el era metodist și ar fi putut să ezite să condamne un om la moarte.

Era o slabă rază de speranță.

Dovezile de la sesiunea trimestrială fură repetate. Maisie Roberts pretinse că-l văzuse pe Jarge pe stradă, în timp ce sunau clopotele și Marie

Dodds spuse că Sal ar fi putut să tragă clopotele, dar Sal jură că Jarge nu părăsise camera funiilor, în timp ce sunau clopotele – prin urmare comise sperjur pentru a doua oară.

Judecătorul, rezumând, nu se pretinse imparțial. El îi spuse juriului că trebuia să cântărească dovezile prezentate de cele două persoane, doamna Roberts și doamna Dodds, care nu aveau niciun motiv să mintă, față de cea a unei singure persoane, doamna Box, care ar fi putut să mintă ca să salveze viața bărbatului ei.

Juriul, singurele persoane care stăteau așezate, cu excepția judecătorului, începu să dezbată, dar nu ajunse la o concluzie rapidă. Curând deveni evident că unsprezece dintre ei erau de acord și exista o singură reținere: Isaac Marsh. El nu spunea prea multe, dar, în timp ce vorbeau ceilalți, el uneori scutura din cap, cu solemnitate.

Speranțele ei crescură. Juriul trebuia să dea un verdict unanim. Dacă nu puteau, procesul se va reface, în teorie. În practică, după cum auzise ea, uneori juriul încerca să ajungă la un compromis, cum ar fi să găsească acuzatul vinovat de o crimă mai puțin gravă.

După o vreme, toți începură să aprobe din cap și se așezară la loc, ca și cum ar fi ajuns la o concluzie.

Apoi unul dintre ei se ridică în picioare și anunță că ajunseseră la un verdict unanim.

– Vinovat, domnul meu, cu cea mai puternică recomandare pentru indulgență.

Judecătorul le mulțumi, apoi se întinse după ceva pe sub masă. Sal știu imediat că era pe cale să-și pună boneta neagră și să-l condamne pe Jarge la moarte, în ciuda recomandării juriului.

– Nu, murmură ea, te rog, Dumnezeule, nu!

Mâinile lui ținând boneta apărură deasupra mesei, în fața lui; și atunci, Amos Barrowfield păși în față și spuse cu voce tare, clară:

– Domnul meu, regimentul 107 infanterie din Kingsbridge luptă împotriva francezilor în Spania.

Judecătorul păru iritat. O asemenea intervenție în faza pronunțării sentinței era neobișnuită, deși nu nemaiîntâlnită.

– Ce are asta de-a face cu acest proces? întrebă judecătorul.

– Mulți bărbați din Kingsbridge au murit în luptă pentru această cauză și regimentul are nevoie de recruți. Cred că ai puterea să trimiți un bărbat în armată, ca o alternativă la condamnarea la moarte. Apoi este voința Domnului dacă el moare sau trăiește. Te implor să iei această decizie

pentru Jarge Box, nu din compasiune, ci pentru că este un bărbat puternic, care ar putea să devină un soldat bun. Îți mulțumesc pentru că mi-ai permis să vorbesc.

Zicând acestea, Amos se retrase.

Vorbise fără emoție, ca și cum nu i-ar fi păsat personal de Jarge, ci doar dorea să ajute armata. Sal știa că asta era o mască: Amos adoptase direcția care avea cea mai mare probabilitate să îl poată convinge pe judecător, care, evident, nu era prea încercat de compasiune.

Dar va funcționa? Judecătorul ezită, așezat acolo, cu boneta neagră ținută în mâini. Respirația lui Sal era sacadată. Sala rămase tăcută.

În sfârșit, judecătorul vorbi.

– Te condamn să te alături regimentului 107 infanterie.

Sal se simți slăbită de ușurare.

– Dacă lupți curajos pentru țara ta, ai putea merge pe calea de a-ți ispăși crimele, mai adăugă judecătorul.

– Nu spune nimic, îi șopti Sal lui Jarge.

Jarge rămase tăcut.

– Următorul caz, strigă judecătorul.

Capitolul 37

După bătălia de la Vitoria, totul a început să meargă rău pentru Napoleon Bonaparte.

Bătălia de la Leipzig era cea mai mare bătălie purtată vreodată în Europa, până în acel moment. Se desfăşură în octombrie şi implică mai mult de o jumătate de milion de oameni şi Bonaparte pierdu. Între timp, armata lui Wellington traversă munţii Pirinei şi invadă Franţa dinspre sud.

Bonaparte reveni la Paris, dar armatele care-l învinseseră la Leipzig îl urmăriră. În luna martie 1814, aliaţii, conduşi de ţarul Rusiei şi de regele Prusiei, intrară triumfători în Paris.

Câteva zile mai târziu, Amos citi un titlu din *Kingsbridge Gazette* care spunea:

BONAPARTE ABDICĂ!

Putea să fie adevărat?

Textul continua:

Acest eveniment este confirmat oficial de telegramele din partea generalului Sir Charles Stewart. Tiranul căzut a renunțat la prerogativele regalității şi a acceptat să se retragă pe insula Elba, un loc nesemnificativ, în largul coastelor Toscanei.

– Slavă Domnului! spuse Amos. Războiul se terminase.

În seara aceea fu sărbătoare pe străzile din Kingsbridge. Bărbaţi care nu serviseră niciodată în armată ridicară cănile şi împărtăşiră din glorie. Femeile întrebau când se vor întoarce acasă soţii şi fiii lor, dar nimeni nu avea răspunsuri pentru ele. Băieţii mici îşi făcură săbii din lemn şi jurară să lupte în următorul război. Fetele visau să se mărite cu un erou în tunică roşie.

Wellington fu înălţat la rangul de duce.

Amos făcu o vizită la casa lui Jane, cu un dar pentru fiul lor, un glob pe un suport. Petrecu o oră să-i explice lui Hal, care avea o curiozitate vie

pentru astfel de lucruri. Amos îi arătă locurile în care armatele Marii Britanii și ale aliaților ei se luptaseră cu forțele lui Bonaparte.

Apoi luă loc în salonul de la etaj de la Willard House, privind afară, la catedrală, în timp ce Jane îi citi o scrisoare de la bărbatul ei.

Draga mea soție,

Mă aflu la Paris și, în sfârșit, este pace. Regimentul 107 infanterie s-a distins până la sfârșit - am obținut o victorie zdrobitoare la Toulouse. (Asta s-a întâmplat, de fapt, la câteva zile după ce Bonaparte s-a recunoscut învins, dar veștile nu au ajuns la noi decât după bătălie.)

Regimentul a luptat bine. Am pierdut relativ puțini oameni în ultimele bătălii. Dintre ofițeri, doar aspirantul Sandy Drummond, fiul unui negustor de vinuri, a fost ucis. Capelanul, Kenelm Mackintosh, a încasat un glonț în posterior - îngrozitor de jenant pentru un cleric! Chirurgul i-a scos glonțul, a spălat rana cu gin și i-a legat un bandaj pe deasupra și capelanul pare să fie în regulă, deși șchiopătează puțin. Aspirantul Joe Hornbeam s-a dovedit a fi, mai degrabă, un soldat bun, în ciuda tinereții sale. Poți să-i transmiți consilierului Hornbeam că nepotul lui este în viață.

Cei doi bărbați din Kingsbridge care s-au alăturat artileriștilor s-au dovedit foarte utili la Vitoria, în special Kit Clitheroe, despre care știam deja că este un bun ofițer, din perioada serviciului său în miliție. L-am desemnat să-mi fie aghiotant personal.

Acum regimentul se mută la Bruxelles.

– Bruxelles? spuse Amos. De ce la Bruxelles?

– Ascultă, spuse Jane și citi mai departe.

Bărbații măreți ai națiunilor învingătoare se întrunesc la Viena, unde vor împărți Europa pentru viitor și vor încerca să se asigure că nu vom mai avea niciodată un război atât de îngrozitor și de lung ca acesta. Printre problemele cu care se confruntă este aceea despre ce să facă în legătură cu Țările de Jos. Bonaparte a predat teritoriile pe care le cucerise aici - dar cui îi aparțin acum? În timp ce răspunsul la această întrebare este discutat la Viena, cineva trebuie să conducă la Bruxelles și umblă zvonul că armata britanică și cea prusacă vor deține controlul Țărilor de Jos, până când se anunță o decizie.

Și regimentul 107 infanterie va face parte din forța britanică.

– Ceea ce înseamnă că niciunul dintre bărbații din Kingsbridge nu se va întoarce acasă, spuse Amos. Vor fi foarte mulți oameni dezamăgiți pe aici.

– Ei bine, eu n-ar trebui să mă aflu printre ei. Pentru mine nu este prea mare diferență dacă Henry se află aici sau la o mie de kilometri depărtare.

Amos își dori ca ea să nu se plângă despre cât era de nefericită cu bărbatul ei. Nimeni nu putea face nimic în legătură cu asta. Dar nici lui nu îi părea rău. Își dorea să rămână la dreapta ei, ca să aibă grijă de Hal.

– Citește-mi și restul, spuse el.

* * *

Până în luna august 1814 regimentul fu încartiruit într-un câmp de lângă Bruxelles. Transferul lui Kit de la corpul Royal Artillery la regimentul 107 infanterie, ca să devină aghiotantul contelui de Shiring, era o onoare, dar Kit ar fi refuzat, dacă ar fi avut de ales, pentru că asta însemna să fie despărțit de Roger, care rămase cu artileriștii. Kit nu avea habar unde se afla acum Roger, ceea ce îl descuraja.

În alte privințe era fericit. Câștiga zece șilingi pe zi, înainte de deduceri. Un soldat obișnuit câștiga opt pence pe zi. Treaba lui era să ducă mesaje și să facă diverse comisioane pentru conte, dar, pe timp de pace, nu erau prea multe de făcut și el petrecea timpul lucrând la învățarea limbii germane.

Se împrietenise cu un ofițer inferior din Legiunea Regală Germană, o unitate a armatei britanice, cu o forță de 14 000 de oameni, care își avea baza la Bexhill-on-Sea. Principala motivație a acestei ciudățenii era faptul că regele George al III-lea al Angliei era și conducătorul statului german Hanovra. Un batalion de germani era campat în câmpul de alături și Kit și prietenul învățau să vorbească fiecare în limba celuilalt.

Kit îi pusese pe oamenii regimentului 107 infanterie să-și așeze corturile în rânduri ordonate și să sape latrine la marginile câmpului. Exista o amendă dacă te pișai în locul nepotrivit. Aflase, din vremea petrecută la morile Barrowfield, că până și regulile care erau în beneficiul tuturor trebuiau puse în aplicare cu forța.

Capelanul Mackintosh avea un cort personal mic, la fel ca ale ofițerilor. Kit se duse să-l vadă și îl găsi întins pe o saltea subțire, înfășurat în pături. Părul lui blond era umed. Kit îngenunche alături de el și îi verifică fruntea: era fierbinte.

– Nu ești bine, domnule Mackintosh, spuse el.

– Cred că am răcit. O să-mi treacă.

– Dă-mi voie să-ți văd fundul. Fără să aştepte încuviințarea, Kit dădu păturile deoparte şi trase în jos până la brâu pantalonii lui Mackintosh. Rana lui supura şi pielea din jurul ei era înroşită.

– Nu arată prea bine, spuse Kit îndreptând hainele capelanului, apoi aşezând păturile în jurul lui.

– Voi fi în regulă, spuse Mackintosh.

O carafă pentru apă şi o cană se aflau pe o cutie de muniție, lângă capul lui. Kit turnă nişte apă şi i-o dădu lui Mackintosh, care bău, însetat. Nu mai rămăsese prea multă, aşa că Kit luă carafa.

– Îți mai aduc nişte apă, spuse el.

– Mulțumesc.

La unul din colțurile câmpului curgea un pârâu limpede – acesta era parte din motivul pentru care aleseseră să ridice tabăra aici. Kit umplu cana și se întoarse. Când reveni în cort, se hotărâse deja ce trebuia să facă.

– Nu cred că ar trebui să dormi pe pământ, spuse el. O să încerc să te plasez într-un loc mai confortabil, până când te recuperezi.

– Locul meu este alături de oamenii mei.

– Îl vom lăsa pe colonel să decidă în legătură cu asta.

O parte din treaba lui Kit era să se asigure că orice eveniment important ajunge la colonel, și că acesta era la curent cu tot ce se întâmpla în regiment. Kit îi raportă starea capelanului.

– Rana lui nu s-a vindecat corespunzător, spuse el. Are o stare febrilă.

– Ce crezi că ar trebui să facem? Contele știa că, atunci când Kit venea la el cu o problemă, de obicei avea și soluția.

– Ar trebui să-l instalăm într-o casă de oaspeți decentă din Bruxelles. Căldură, un pat moale și odihnă s-ar putea să fie tot ceea ce are nevoie.

– Își poate permite asta?

– Mă îndoiesc. Capelanii erau plătiți mai puțin decât ofițerii. Îi voi scrie acasă, soției lui, să-i cer bani.

– Foarte bine.

– Trebuie să merg mâine în oraș ca să aduc niște recruți noi din Anglia. Voi vedea dacă pot găsi o casă de oaspeți decentă, cât mă aflu acolo.

– Un plan bun. Voi plăti eu pentru găzduire, până când vin banii din Anglia.

Kit se așteptase din partea contelui să facă această ofertă.

– Mulțumesc, domnule.

Dimineața următoare, devreme, Kit se duse la grajduri, unde erau ținuți câțiva cai, pentru uzul ofițerilor. Alese o iapă mai în vârstă. În armată se

obişnuise cu caii şi, acum, călărea fără să se gândească la asta, dar încă prefera un cal lent, domol.

Luă cu el un aspirant tânăr, care vorbea puţină franceză. Flăcăul alese un ponei cu pieptul lat.

Intrară călare în Bruxelles. Ignorând centrul oraşului, măreţ şi scump, ei cercetară pe străzile înguste şi aglomerate, după o casă de oaspeţi. Unele erau atât de murdare încât Kit le respinse în câteva secunde. În cele din urmă găsi un loc curat, deţinut de o văduvă italiancă, numita Anna Bianco. Ea păru să fie o persoană amabilă, care ar lua un invalid sub aripa ei şi, din bucătărie, venea o aromă care-ţi lăsa gura apă. Avea o cameră spaţioasă, la etaj, cu vedere spre faţadă. Kit plăti pentru două săptămâni în avans şi îi spuse că în ziua următoare venea şi chiriaşul.

Mackintosh trebuia să fie mutat acolo într-o căruţă. Rana pe care o avea îl împiedica să stea pe un cal.

Apoi, Kit şi aspirantul porniră călare spre o tavernă numită Hôtel des Halles, pe malul estic al canalului de la Anvers. Văzu o barjă mare, trasă de cai, ancorată lângă locul respectiv şi presupuse că recruţii sosiseră deja. În curte se aflau cam o sută de bărbaţi şi o mână de femei, cu un sergent englez la comandă.

– O sută trei oameni, domnule, îi spuse el lui Kit, plus şase femei, care vor sta pe lângă tabără, toate respectabile.

Barja de pe canal trebuie să fi fost aglomerată, gândi Kit. Probabil că sergentul primise bani pentru două bărci, apoi înghesuise recruţii într-una singură şi băgase în buzunar diferenţa.

– Mulţumesc, sergent. Când au mâncat ultima oară?

– Au luat un mic-dejun bun, la ivirea zorilor, domnule. Pâine şi brânză şi o bere mică.

– Asta ar trebui să-i ţină în funcţiune pentru încă o vreme.

– Cu uşurinţă, domnule.

– În regulă. Aliniază-i în formaţie de câte cinci şi porneşte cu ei.

– Da, domnule.

El privi peste ei, evaluându-i din priviri, în timp ce mărşăluiau pe lângă el. Uniformele le erau murdare, de la călătorie. În afară de câţiva tineri entuziaşti, restul formau o grămadă destul de sumbră, probabil regretând impulsul care-i făcuse să se ofere voluntari. Totuşi, cei mai mulţi arătau sănătoşi. Vor face exerciţii şi marşuri, ca să se menţină în formă, dar nu vor trebui să lupte. Războiul se terminase.

Privirea îi căzu pe spatele unui bărbat înalt, cu umeri largi și se gândi cât ar fi fost de util un asemenea bărbat la manevrarea tunurilor în bătălie. Bărbatul avea părul lung și blond și neîngrijit și îi păru vag familiar. Se întoarse și Kit rămase uluit când îl recunoscu pe Jarge Box.

De ce se afla aici? Poate că își pierduse speranța că va găsi ceva de lucru și se înrolase în armată din disperare. Sau, cel mai probabil, fusese condamnat pentru o crimă gravă – pentru care ar fi putut foarte bine să fie vinovat – și fusese condamnat să servească în armată.

Relația lui Kit cu tatăl său vitreg fusese agitată, dar acum se simți bucuros să-l vadă. Când se apropie, fața lui Jarge – care avea aspectul unuia care suportase cu înverșunare încercările unei călătorii lungi și obositoare – se lumină într-un zâmbet.

– Ei bine, să fiu al naibii, spuse el. Mă întrebam dacă voi da peste tine.

Kit îi scutură energic mâna.

– Ai venit la momentul potrivit, spuse el. Luptele s-au terminat. Apoi aruncă o privire peste umărul lui Jarge și o văzu pe mama lui.

Izbucni în lacrimi.

Se duse la ea și se îmbrățișară. Kit nu-și putu găsi cuvintele. Fu copleșit de fericire și dragoste.

În cele din urmă, ea se trase înapoi și îl privi din cap până-n picioare.

– Măi, măi, spuse ea. Atât de bronzat, atât de subțire și totuși, atât de bărbat. Îi atinse gâtul, mai jos de ureche. De asemenea și cu o cicatrice.

– O amintire din Spania. Mamă, arăți bine. Ea avea vreo patruzeci și cinci de ani, dar arăta la fel de puternică și sănătoasă ca întotdeauna. Cum a fost călătoria?

– Barja a fost supraaglomerată. Dar acum am coborât de pe ea.

– Ați mâncat?

– Un mic-dejun amărât.

– Veți mânca în tabără.

– Abia aștept.

– În cazul acesta, vom porni. Păși în spate și-l lăsă pe sergent să-și continue transformarea formației într-una de marș.

Când fură gata, el se urcă pe cal ca să li adreseze. Ridicându-și vocea în felul în care învățase pentru a se face auzit, el spuse:

– Să fii în armată este foarte ușor. Dacă faceți ceea ce vă spun, când vă spun și o faceți așa cum trebuie, veți avea o perioadă fericită. Urmă un murmur de aprobare tăcută la acest discurs: era corect.

– Dacă mă enervați, vă voi face viața atât de nefericită, încât vă veți dori să fiți morți. Oamenii râseră la asta, deși fură străbătuți de un fior subtil de nervozitate.

Kit nu făcea niciodată viața cuiva mizerabilă. Oricum, amenințarea era eficientă.

În cele din urmă, strigă:

– La comanda mea... marș!

Își întoarse calul și îl mână la pas și recruții îl urmară.

* * *

Era mijlocul dimineții când Elsie primi scrisoarea de la Kit Clitheroe. Și-l amintea ca un băiețel isteț, de la școala de duminică. Deci, micul Kit era acum căpitan în regimentul 107 infanterie, cu baza la Bruxelles.

Dacă Kit și Sal ar fi rămas în satul lor, amândoi ar fi încă niște lucrători agricoli săraci, care n-ar fi călătorit niciodată mai departe de Kingsbridge. În ce fel fuseseră transformate viețile lor de industrie și de război.

Citi de mai multe ori scrisoarea lui Kit, pentru că îi păru că Kenelm era grav bolnav. Măcină gândurile toată dimineața, apoi luă cu ea scrisoarea, la masa de prânz și le-o arătă mamei ei și lui Spade.

Arabella fu de acord cu ea, că arăta rău.

– Infecția a persistat prea mult timp, spuse ea. Aș vrea ca el să fi fost aici, ca să putem avea grijă de el, dar călătoria îi va înrăutăți starea. Este amabil din partea contelui să plătească pentru casa de oaspeți și eu îi voi trimite bani imediat. Încă mai am cea mai mare parte a moștenirii de la tatăl meu.

Arabella încă părea îngrijorată.

– Nu-mi pot imagina ce altceva am putea să facem pentru sărmanul Kenelm.

Asta era întrebarea care o necăjise pe Elsie toată dimineața, dar ea găsise o soluție.

– Trebuie să merg la Bruxelles să am grijă de el, glăsui ea.

– O, Elsie, nu! exclamă Arabella. E o călătorie atât de periculoasă!

– Nu, nu este, spuse Elsie. Cu diligența până la Folkestone, o scurtă traversare pe mare, apoi o barcă pe canal, până la Bruxelles.

– Orice călătorie pe mare este periculoasă.

– Dar asta este mai puțin periculoasă decât majoritatea.

– Cât timp vei rămâne la Bruxelles?

– Până când se însănătoșește Kenelm.

– Putem să avem noi grijă de copii, desigur – nu-i așa, David?

– Am fi încântați.

Cei cinci copii ai lui Elsie aveau vârste între opt și șaptesprezece ani.

– Nu va fi necesar, spuse ea. Ei pot să vină cu mine. Voi închiria o casă acolo. Copiilor le va prinde bine. Vor învăța franceza.

– Asta le va lărgi orizonturile, spuse Spade. Sunt de acord.

Arabellei tot nu-i plăcea planul lui Elsie.

– Și ce se întâmplă cu școala de duminică?

– Lydia Mallet se va ocupa de ea, în absența mea. Amos o va ajuta.

– Totuși...

– Trebuie să-l ajut pe Kenelm. M-am măritat cu el și îi datorez asta.

Arabella rămase gânditoare pentru un lung moment, apoi se dădu bătută.

– Da, spuse ea, reticentă. Presupun că așa este.

* * *

Jane citea un reportaj lung din *The Lady's Magazine* care îi aprinsese imaginația, așa că i-l arătă lui Amos. Bruxelles era noua destinație populară pentru lumea la modă, spunea articolul. Oamenii care se înghesuiseră ani de zile la Bath, teoretic pentru apele minerale, de fapt ca să danseze, să bârfească și să-și prezinte hainele cele mai scumpe, făceau acum aceleași lucruri la Bruxelles. Petrecerile la masă, picnicurile, vânătoarea și teatrul erau ocupațiile favorite ale expatriaților. Orașul era plin de ofițeri galanți, în uniforme splendide. Riscantul vals, cu atingerile sale scandalos de intime, se dansa la fiecare ocazie. Puteau să apară prietenii pline de satisfacții între oameni care nu s-ar fi întâlnit, în mod normal, la Londra – un comentariu care-l izbi pe Amos ca o sugestie pentru adulter. Existau mulți vizitatori englezi aristocrați și liderul societății din Bruxelles era ducesa de Richmond.

Amos se simți ușor dezgustat.

– Persoane sărace cu duhul, care socializează și dansează dansuri obscene, spuse el morocănos. Apoi îi trecu altceva prin minte. Dar ei toți își vor dori să cumpere haine noi.

– Oho! spuse Jane, triumfătoare. Acum ai schimbat discursul.

Amos se gândea că va exista o cerere tot mai mare pentru haine de lux. Asta ar fi ceva util, întrucât cererea de uniforme militare – pâinea și untul afacerii lui – va scădea acum. Trebuia să ia legătura cu clienții lui din Țările de Jos.

– Aș putea să merg la Bruxelles, zise Jane.

– Și tu! strigă Amos.

– Ce vrei să spui?

– Elsie se duce acolo să aibă grijă de Kenelm. A fost rănit. Lydia se va ocupa de școala de duminică și eu o voi ajuta.

– Tu ai face orice pentru Elsie.

Amos fu derutat de această replică.

– Ce vrei să spui cu asta?

– Ești un bărbat ciudat, Amos Barrowfield.

– Nu am habar despre ce vorbești.

– Așa e, nu ai.

Amos nu avea răbdare pentru conversații enigmatice.

– Oricum, cine va avea grijă de Hal, cât timp vei fi plecată?

– Îl voi lua cu mine.

– O. Asta însemna că eu nu-l voi mai vedea. Pentru cât timp?

– Nu știu. Atâta timp cât Henry se află acolo – cel puțin.

– Înțeleg.

– Abia aștept. Pare să fie exact stilul de viață pe care mi l-am dorit întotdeauna, dar Henry nu mi l-a oferit niciodată – numai petreceri și dansuri și haine noi.

„Nu se va schimba niciodată", gândi Amos. Ce lucru bun că ea îl refuzase. Dacă el se va însura vreodată, va trebui să fie cu cineva serios.

Avusese noroc să scape.

CAPITOLUL 38

Elsie nu călătorise niciodată pe o navă, nu fusese niciodată într-o ţară străină şi nu stătuse niciodată într-o casă de oaspeţi. Vorbea doar o spoială de franceză, se lupta cu moneda străină şi era uluită de aspectul straniu al caselor, magazinelor şi de îmbrăcămintea oamenilor. Nu era o persoană timidă, dar nu-şi imaginase niciodată dificultăţile pe care le avea de înfruntat de una singură.

Acum ştia că fusese o greşeală îngrozitoare să călătorească la Bruxelles cu cei cinci copii şi, când se aşeză, în sfârşit, pe un pat dărăpănat, într-o cameră prăfuită de hotel, cu cuferele şi copiii împrăştiaţi peste tot în jurul ei, începu să plângă.

Cu un efort considerabil reuşi să-i trimită un mesaj contelui de Shiring, la tabăra regimentului 107 infanterie şi, după aceea, lucrurile se îmbunătăţiră. Mesagerul ei reveni cu o scrisoare prietenoasă din partea contelui şi cu o altă scrisoare, nesigilată, pe care ea trebuia să i-o înmâneze ducesei de Richmond. Scrisoarea o ruga pe ducesă să-i întindă o mână de ajutor doamnei Kenelm Mackintosh şi menţiona că Elsie era fiica fostului episcop de Kingsbridge şi soţia unui capelan al armatei, care fusese rănit la Toulouse.

În ziua următoare, Elsie se duse la reşedinţa familiei Richmond, din rue de la Blanchisserie. Casa avea o înălţime de trei etaje şi suficient spaţiu pentru cei paisprezece copii pe care îi născuse ducesa. Poziţia era în cel mai scump cartier din Bruxelles şi umblau zvonuri că ducele şi ducesa veniseră aici ca să economisească bani. Era mai ieftin să trăiască aici decât la Londra. Şampania costa doar patru şilingi sticla, ceea ce nu conta prea mult pentru bugetul lui Elsie, dar, probabil, îi făcea să economisească o avere pe cei din familia Richmond, care iubeau petrecerile.

Recomandarea unui conte combinată cu menţionarea unui fost episcop şi a unui capelan al armatei, rănit, erau, împreună, suficiente ca să depăşească faimosul snobism al ducesei şi ea o întâmpină cu amabilitate

pe Elsie. Era chipeșă, mai degrabă decât drăguță, cu un nas puternic și o bărbie care strivea o gură ca un boboc de trandafir. Ea îi dădu lui Elsie o scrisoare către un negustor din Bruxelles, care vorbea bine engleză și care o va ajuta să-și găsească o casă de închiriat.

Elsie se instală într-o casă de oraș, din apropierea catedralei St Michel și St Gudule și se mută acolo împreună cu cei cinci copii. Se duse la casa de oaspeți să-l aducă pe Kenelm și se amuză să observe că lui aproape că-i părea rău să o părăsească pe Signora Bianco, care, evident, îi câștigase recunoștința.

Casa pe care o închiriase Elsie nu era măreață, dar era confortabilă. Și, cel mai important, nu se afla prea departe de bijuteria orașului Bruxelles, parcul său, care avea cincisprezece sau douăzeci de hectare de pajiști, alei cu pietriș, statui și fântâni. Nu era permis accesul cailor, ceea ce însemna că oamenii își puteau lăsa copiii să alerge în jur, fără teamă că vor fi doborâți de trăsuri.

Ori de câte ori era vreme bună, Elsie îl ducea pe Kenelm în parc. La început ea fu nevoită să-l împingă într-un scaun cu rotile, dar, curând, el își reveni suficient ca să poată merge, deși încet. Întotdeauna erau însoțiți de doi sau trei dintre copii, care își aduceau, de obicei, o minge cu care să se joace.

Ocazional se întâlnea cu Jane, contesa de Shiring, care locuia acum la Bruxelles. Ele discutau politicos. Jane devenise o prietenă apropiată a ducesei de Richmond.

Jane o întrebă pe Elsie de ce refuzase atât de multe invitații la petreceri, din partea ducesei și a altora. Elsie îi spuse că nu prea avea timp pentru astfel de lucruri, cu cinci copii și un bărbat convalescent, de care trebuia să aibă grijă. Era adevărat, dar, în plus, ea considera balurile și picnicurile și cursele de cai ca fiind triviale și plictisitoare. Ura lipsa de sens permanentă a conversațiilor politicoase. Nu-i spuse asta lui Jane.

O dată, Elsie o văzu pe Jane împreună cu un ofițer chipeș, căpitanul Percival Dwight; și cu acea ocazie, Jane nu se opri la discuții. Era deosebit de veselă și fermecătoare, flirtând cu căpitanul și Elsie se întrebă dacă ei nu cumva aveau o aventură. Își putea imagina că adulterul se putea întâmpla mult mai ușor într-un oraș străin – nu era sigură de ce.

Într-o după-amiază de decembrie, rece dar însorită, Elsie și Kenelm se odihneau pe o bancă, privind jocul apei dintr-o fântână, cu un ochi pe Martha și Georgie, cei mai mici doi dintre copiii lor. Elsie era uimită de transformarea bărbatului ei. Rana lui era doar o parte a explicației. El văzuse multă suferință și moarte și asta se vedea pe fața lui sfrijită. Ochii lui priveau în interior și ea observă că el revedea măcelul. Rămăseseră prea

puține urme din arogantul cleric cu care se măritase ea. Îl plăcea mai mult în felul acesta.

– Sunt aproape gata să mă întorc la regiment, spuse el.

După părerea lui Elsie, el nu era pregătit. Trupul lui se vindeca mai repede decât mintea. Un zgomot brusc de pe stradă, afară – o ladă grea scăpată pe podeaua unei căruțe sau ciocanul unui muncitor care demola un zid – îl făcea să-și plece capul și să cadă în genunchi pe covorul din salon.

– Nu te grăbi, îi spuse ea. Haide să ne asigurăm că ți-ai revenit complet. Cred că revenirea prea timpurie la datorie este ceea ce te-a făcut să te îmbolnăvești.

El nu acceptă asta.

– Dumnezeu m-a trimis aici ca să am grijă de bunăstarea spirituală a bărbaților din regimentul 107 infanterie. Este o misiune sfântă. Părea să fi uitat că singurul motiv pentru care devenise capelan în armată fusese acela de a-și îmbunătăți șansele să fie numit episcop.

– Războiul s-a terminat, spuse ea. Cu siguranță că nevoia este mai mică.

– Soldaților le vine foarte greu să revină la normalitate. S-au obișnuit cu ideea că viața nu valorează prea mult. Au omorât oameni și și-au văzut prietenii murind. Astfel de experiențe tocesc nevoia de compasiune. Singurul mod în care pot să treacă prin asta este să devină insensibili. Ei nu se pot întoarce, pur și simplu, să redevină niște persoane obișnuite. Au nevoie de ajutor.

– Și tu poți să le oferi acest ajutor.

– Sub nicio formă nu pot, spuse el cu o străfulgerare din vechea lui siguranță. Dar Dumnezeu îi poate ajuta, doar dacă se întorc spre El.

Ea îl privi în tăcere, timp de câteva clipe.

– Ești conștient de cât de mult te-ai schimbat? întrebă Elsie.

El aprobă din cap, gânditor.

– E din vremea petrecută în Spania. Privea spre fântână, dar ea știu că el vedea un câmp de bătălie ars de soare. Am văzut un tânăr soldat care era întins la pământ, cu sângele care i se scurgea în pământul uscat.

Făcu o pauză, dar Elsie nu spuse nimic, lăsându-i timp.

– Inamicul era aproape peste noi. Camarazii bărbatului rănit nu aveau timp să-l consoleze – trăgeau cu muschetele și reîncărcau și trăgeau din nou, cât de repede puteau. Am îngenuncheat lângă el și i-am spus că se va duce în Rai. El mi-a vorbit și a trebuit să-mi pun urechea la gura lui, din cauza trosnetului muschetelor și a bubuitului tunurilor. „Rai?" mi-a spus. „Chiar așa?" Și eu i-am răspuns: „Da, dacă ai credință în Domnul Iisus". Atunci i-am sugerat că ar trebui să spunem rugăciunea pentru Domnul

împreună. „Nu-ți face griji în legătură cu zgomotul", i-am spus. „Dumnezeu ne va auzi." Acela a fost momentul în care mi-a spus că nu știe cuvintele.

Pe măsură ce își amintea, ochii lui Kenelm se umpleau de lacrimi.

– Îți poți imagina? spuse el. Nu știa să spună rugăciunea Domnului.

Elsie își putea imagina. Copiii noi care veneau la școala de duminică, uneori, nu știau cine a fost Iisus. Era neobișnuit, dar nu nemaivăzut.

– I-am ținut mâna și am spus rugăciunea pentru el și, până când am ajuns la „A Ta este împărăția, puterea și slava", băiatul lăsase în urmă această lume și plecase spre un loc în care nu sunt războaie.

– Fie ca sufletul să i se odihnească în pace, spuse Elsie.

* * *

Spade era impresionat de *Passage des Panoramas* din Paris. La Londra nu exista nimic comparabil. Era o promenadă pavată, cu un acoperiș de sticlă, mărginită pe ambele părți de magazine care vindeau bijuterii, lenjerie, bomboane, pălării, hârtie de scris și multe altele. Aceasta se întindea de la bulevardul Montmartre până în rue St-Marc. La fiecare capăt stătea câte un bărbat solid, în uniformă – în Anglia ar fi fost numit aprod – ca să țină la distanță toți pierde-vară și hoții de buzunare. Femei pariziene elegante și multe altele din diferite țări puteau merge la cumpărături fără să-și ude părul în ploaie sau să-și murdărească pantofii în mizeria de pe străzi. O atracție suplimentară era rotonda, care prezenta picturi panoramice ale unor orașe faimoase, ca Roma și Ierusalim.

Arabella era fermecată. Își cumpără o pălărie de paie, o eșarfă și o cutie de migdale caramelizate. Spade o conduse într-un magazin care vindea țesături de lux: mătase, cașmir, in fin și amestecuri, în multe culori și modele. Scoase din buzunar un carton țeapăn care spunea, în franceză, că este un fabricant de țesături excepționale, pentru îmbrăcăminte de lux și că ar fi bucuros să-i prezinte directoarei câteva mostre, într-un moment care i-ar fi convenabil ei.

Ea îi răspunse într-o franceză rapidă. Abe, care avea cincisprezece ani și învăța franceza la liceul din Kingsbridge, o rugă să repete ceea ce spusese, dar mai lent și apoi traduse:

– Ar fi încântată să te vadă mâine-dimineață, la ora zece.

Spade se înclină și îi mulțumi în franceză. Accentul lui era îngrozitor, dar el îi oferi cel mai fermecător zâmbet al său și ea râse.

Când ieșiră în afara arcadei, Spade simți o schimbare a atmosferei de pe străzi. Unii oameni se plimbau nepăsători, dar alții erau adânciți în discuții animate. Nu era prima dată când își dori să fi putut înțelege limba.

Trecură pe lângă o femeie care stătea pe marginea drumului, la o masă încărcată cu ziare de vânzare. Privirea lui Spade fu atrasă de un titlu care spunea:

NAPOLÉON A FUI!

– Ce scrie acolo? îl întrebă el pe Abe.

– Nu știu. Bonaparte a făcut ceva, evident, dar eu nu știu ce.

– Întreab-o pe vânzătoare.

– *Madame, qu'est-ce que ça veut dire?*[1] întrebă Abe arătând spre titlu.

– *Il a échappé*, spuse ea. Observând că ei nu înțelegeau, ea mai încercă de câteva ori. *Il est parti! Il s'est sauvé! Il a quitté son prison!*[2]

– Cred că a evadat, îi spuse Abe lui Spade.

Spade rămase uluit.

– Din Elba?

Vânzătoarea de ziare aprobă frenetic din cap.

– *Oui, oui, oui!* Făcând cu mâna semn de la revedere, ea spuse: *Au revoir, Elba! Au revoir!* Apoi cotcodăci.

Ei știau ce înseamnă asta.

– Întreab-o încotro se duce el, îl rugă Spade.

– *Où va-t-il?*[3] întrebă Abe.

– *Il est déjà arrivé en France! Au Midi!*[4]

Spade cumpără ziarul.

Arabella păru descurajată.

– Cum s-a putut întâmpla așa ceva? Credeam că este păzit!

Spade scutură din cap, nedumerit și îngrijorat. Era sigur că omul nu putea să revină?

– Haide să ne întoarcem la hotelul nostru, spuse el. Cineva de acolo ar putea să aibă mai multe vești.

Stăteau la o casă de oaspeți ținută de un bărbat francez, cu nevastă englezoaică și, prin urmare, populară printre turiștii englezi. Când ajunseră, toată lumea se afla în salonul de zi, discutând animat. Spade le arătă ziarul.

– Poate cineva să citească asta? îi întrebă el.

Proprietăreasa, Eleanor Delacroix, ridică ziarul și cercetă peste articol.

– Este extraordinar! spuse ea. Cumva a reușit să adune o mică flotă și o armată de o mie de oameni.

---

[1] Doamnă, ce înseamnă asta? (lb. franceză în original, n.tr.)

[2] El a scăpat! A plecat! S-a salvat! A părăsit închisoarea! (lb. franceză în original, n.tr.)

[3] Unde se duce? (lb. franceză în original, n.tr.)

[4] A ajuns în Franța! În sudul Franței! (lb. franceză în original, n.tr.)

– Exista un englez care ar fi trebuit să-l păzească, zise Spade.

– Neil Campbell, spuse Madame Delacroix. Se pare că el plecase din Elba, pe HMS *Partridge*, ca să ducă o telegramă pentru lordul Castlereagh.

Spade râse, fără veselie.

– Ce scria în telegramă – un avertisment că Bonaparte plănuia să evadeze?

– N-aş fi surprinsă, dar nu scrie aici.

– Unde se află acum?

– Golfe-Juan, pe coasta de sud..

– Deci nu vine încoace. Asta este o uşurare.

– Dacă este adevărat, spuse proprietăreasa. Ziarele astea nu știu chiar totul.

– Dar ce ar putea să facă în Franţa cu doar o mie de oameni?

Ea ridică din umeri, ca o franţuzoaică.

– Tot ce ştiu, spuse ea, este că n-ar trebui să-l subestimăm niciodată pe Napoleon.

* * *

Amos Barrowfield era pe cale să livreze o cantitate mare de pânză de lână merinos, albastru-închis, pe o barjă, în aval de Combe, și apoi pe mare, la Anvers. Era prima lui comandă mare din proaspăt eliberatele Ţări de Jos şi dorea ca pânza să fie livrată fără probleme şi în siguranţă, pentru că spera să obţină mai multe comenzi de la acelaşi client şi de la alţii din zona respectivă; aşa că o însoţea personal peste Canalul Mânecii.

În ziua dinaintea plecării, pe când lua masa la cafeneaua de pe High Street – miel fript cu cartofi –, văzu ultimele știri.

Titlul din *Gazette* era:

Bonaparte ÎN FRANŢA

– La dracu', spuse el.

– Exact ceea ce simt și eu, spuse o voce și Amos ridică privirea şi îl văzu pe Rupe Underwood așezat la masa vecină, mâncând de asemenea miel şi citind același ziar.

Amos şi Rupe erau în relaţii destul de prietenoase, deși, pe vremuri, fuseseră rivali pentru afecţiunea lui Jane Midwinter. Amândoi aveau acum peste patruzeci de ani şi Amos fu izbit de felul în care îmbătrânise Rupe, apoi realiză că îmbătrânise şi el, în acelaşi fel: puţin argintiu în păr, o moliciune în jurul taliei, o aversiune pentru alergare.

– Bonaparte a debarcat în partea de sud a Franţei, într-un loc numit Cannes, scrie aici, spuse Rupe. Apoi s-a dus la slujbă, într-o biserică locală.

– Cel mai grav pare să fie că bărbații localnici se îngrămădesc să se înroleze în armata lui, comentă Amos.

– Toată lumea credea că va fugi într-un loc în care imperiul lui nu s-a prăbușit încă.

– Probabil la Neapole.

– Dar l-am judecat greșit – din nou.

Amos clătină din cap în semn de aprobare.

– Există un singur motiv pentru ca el să se întoarcă în Franța cu o armată, fie și una mică. Vrea să devină din nou împărat.

– Este posibil?

– Cred că mulți francezi îl vor întâmpina cu bucurie. Noul lor rege, Ludovic al XVIII-lea, pare să fi făcut tot ce a putut ca să le reamintească pentru ce au făcut o revoluție, din capul locului.

– Cum ar fi?

– Înțeleg că a revigorat vechiul obicei regal de a uita să-și plătească soldații.

– Va ajunge Bonaparte la Paris?

– Asta mă întreb și eu. Trebuie să plec mâine la Anvers.

– Care se află unde, la vreo mie și ceva de kilometri de coasta de sud a Franței?

– Ceva de genul acesta.

– E cale lungă.

– Chiar și așa, mă întreb dacă n-ar trebui să-mi anulez călătoria.

– Drumul către Paris nu este deschis pentru oricine. Există unități ale armatei franceze care ar putea să-i bareze drumul.

Amos aprobă din cap. Armata franceză se afla, acum, în serviciul noului rege, cel puțin teoretic și va primi ordinul să apere țara împotriva lui Bonaparte.

– Da, spuse Amos. De la Paris la Anvers mai sunt încă vreo trei sute de kilometri. Și Țările de Jos sunt apărate acum de armatele britanică și prusacă. Așa că...

– Pericolul ca Napoleon să ajungă atât de departe cum este Anvers pare redus.

– Și livrarea mea este mare, așa că sunt reticent să o las nesupravegheată. În plus, vreau să dau mâna cu clienții mei de acolo. Afacerile merg mult mai ușor când te cunoști personal cu celălalt.

– Deci, ce vei face?

– Încă nu m-am hotărât. Vreau să spun, cât de mult merinos albastru valorează viața mea?

Rupe oftă.

– Războiul ăsta sângeros, spuse el. Deja douăzeci și doi de ani și încă nu s-a terminat cu adevărat. Pentru cea mai mare parte a vieților noastre de adulți, ne-a afectat afacerile. În plus, am avut parte de revolte pentru pâine și distrugerea mașinilor și legi care transformă în crimă orice critică la adresa guvernului. Și ce am câștigat?

– Presupun că guvernul va spune că am împiedicat ca Europa să fie transformată într-un imperiu francez.

– Doar că nu am împiedicat asta, spuse Rupe. Nu încă.

* * *

Rezidenții casei de oaspeți a lui Madame Delacroix studiară ziarele cu nervozitate, traducând informațiile cu ajutorul ei. Regiunea Provence și sud-estul Franței erau regaliste, fiind împotriva revoluției lui Napoleon. Spade presupuse că din acest motiv urmase frontiera de est, mărșăluind spre nord, de la Cannes, pe drumuri înghețate de munte. Chiar și așa, mulți comentatori spuneau că va fi oprit imediat ce va întâlni armata națională franceză.

Ziarele raportau că, în șase zile, el ajunsese la Grenoble, care se afla la douăsprezece zile de Paris. Dar veștile aveau nevoie de patru zile ca să ajungă în capitală, așa că Napoleon trebuie să fie doar la opt zile depărtare.

Și veștile de la Grenoble erau proaste.

Napoleon și armata lui în creștere se confruntaseră, în fața orașului Laffrey, nu departe de Grenoble, cu un batalion din Regimentul 5 de linie. Armata lui Napoleon era depășită numeric de cea a guvernului. Acesta ar fi trebuit să fie sfârșitul revenirii lui.

Aparent, el pășise în fața oamenilor lui și se îndreptase, singur și neînfricat, către rândurile înarmate ale regimentului care se afla acolo ca să-l oprească.

Conform reportajului din ziar – care ar fi putut să fie cumva exagerat –, Napoleon își deschisese faimoasa haină gri, arătase spre inimă și spusese: „Ei bine, soldați, vreți să vă ucideți împăratul?"

Nu trăsese nimeni.

Unul dintre soldații Regimentului 5 strigase: „*Vive l'empereur!* Trăiască Împăratul!"

Uralele fuseseră repetate și oamenii își aruncaseră cocardele albe de Bourbon – care îl reprezentau pe regele Ludovic al XVIII-lea –, apoi îi îmbrățișaseră pe oamenii lui Napoleon.

Apoi regimentul schimbase tăbăra și pornise mai departe cu Napoleon.

– Până acum au fost doar țărani și Garda Națională, dar asta este pentru prima dată când soldați ai armatei regulate i s-au alăturat, îi spuse Spade Arabellei. Este o mare schimbare.

Același lucru se întâmplase și în următorul oraș, Vizille, unde Regimentul 7 de linie dezertase în favoarea lui Napoleon. Apoi, în orașul Grenoble, el fusese întâmpinat ca un erou cuceritor.

– O, rahat, spuse Spade, pe măsură ce aceste detalii deveniră indiscutabil de clare; și ieși afară ca să găsească bilete pentru o diligență către Bruxelles.

I se ceru să plătească de zece ori prețul obișnuit și el o făcu, fără nicio ezitare. Plecară în dimineața următoare, la ivirea zorilor.

Pe 20 martie, la primele ore ale dimineții, regele Ludovic al XVIII-lea fugi din Paris.

Câteva ore mai târziu, Napoleon intră în capitală, fără nicio opoziție.

CAPITOLUL 39

După ce își vizită clienții din Anvers, Amos se duse la Bruxelles. Hal n-ar fi trebuit să se afle într-o zonă de potențial război, iar Amos își dorea ca Jane să-l ducă pe băiat înapoi în Anglia, pentru siguranță. Nu mai avea nicio îndoială că Hal era fiul său. Jane îl iubea pe copilul lor, dar era sigur că avea să înțeleagă că orașul Bruxelles nu era locul adecvat pentru un tânăr de nouăsprezece ani?

Jane închiriase o casă impozantă aflată în apropierea parcului. „O familie de trei persoane nu prea are nevoie de un asemenea spațiu", gândi Amos, în timp ce studia imobilul, din stradă. Când păși în hol, el observă că existau prea puține dovezi ale unui locatar de sex masculin: nu erau cizme de călărie pe podea, nici vreo sabie atârnată de cuier, nici vreo pălărie „bicorn" pe suportul pentru pălării.

„N-ar trebui să fie surprinzător dacă Henry își petrece mai multe nopți cu regimentul său decât cu familia", reflectă Amos.

Amos fu introdus într-un salon; acolo, Jane era așezată, citind o revistă de modă. Era îmbrăcată minunat – ca întotdeauna – și atmosfera din jurul ei avea o discretă aromă florală.

Fața ei era inundată de entuziasm. Părea fericită, iar el se întrebă de ce. Nu prezența lui era ceea ce îi dădea energie – acele zile se terminaseră pentru amândoi. Lui Amos îi trecu prin minte că ea ar fi putut să aibă un amant. Era o bănuială răutăcioasă, se gândi el; însă nu reuși să-și alunge complet din minte această posibilitate.

Jane sună după ceai, după care purtară o conversație politicoasă timp de câteva minute. Amos o aduse la zi cu evenimentele din Kingsbridge, iar ea îi vorbi cu entuziasm despre viața socială din Bruxelles.

– Ducesa de Richmond organizează un bal, spuse ea. Trebuie să vii. Îți voi face rost de o invitație.

Pe vremuri, ea se plânsese că nu participa niciodată la petreceri. În acel moment, Amos presupunea că se ducea foarte des.

Ducesa era o snoabă vestită.

– Ești sigură că ea nu va avea obiecții față de prezența unui țesător dintr-o clasă inferioară? întrebă el.

– Destul de sigură. A invitat deja mai mult de două sute de persoane. Nu o va mai deranja încă una.

Odată cu ceaiul, apăru și Hal. Amos simți în corzile inimii sale o emoție cunoscută. Chiar dacă se afla încă la câțiva ani distanță de a deveni bărbat, fiul său se transforma. Hal îi strânse cu seriozitate mâna lui Amos, care se bucură de atingerea pielii lui moi. Cu pofta de mâncare a unui băiat în creștere, el înfulecă trei felii de prăjitură într-o succesiune rapidă.

Privindu-l, ceva din înfățișarea lui Hal fu izbitor pentru Amos. Realiză că îi amintea de fața pe care o vedea în oglinda personală, când se bărbierea. Dacă observau și alții asemănarea, asta putea provoca necazuri. Se hotărî să-și lase barbă.

Hal plecă, iar Amos conduse conversația către scopul vizitei sale.

– Aliații, care s-au întrunit la Viena, au declarat război, spuse el. Nu împotriva Franței, ci a persoanei lui Napoleon. Nu cred că s-a mai întâmplat așa ceva până acum.

– Asta este din cauză că nu avem nicio dispută cu Franța, ca monarhie pașnică, completă Jane. Vom invada Franța doar ca să-l detronăm pe Bonaparte. Și, de data asta, corsicanul parvenit nu va mai scăpa.

Era tipul de afirmație pe care englezii îl puteau repeta ca niște papagali. Jane nu avea idee cât de dificil era să-l învingi pe Bonaparte.

– Cred că știi că adună o armată la doar șaptezeci și cinci de kilometri de aici, chiar de partea cealaltă a graniței, zise Amos.

– Da, sigur că știu, răspunse ea. Dar ducele de Wellington se află în acest moment aici și s-a dovedit a fi mai mult decât egalul lui Bonaparte.

Nu era adevărat. Cei doi generali nu se întâlniseră niciodată în bătălie. Dar Amos nu dori să se contrazică.

– Eu doar cred că tu și Hal ați fi mult mai în siguranță în Anglia.

– Presupun că la Earlscastle, replică ea cu dispreț. Unde nu se întâmplă nimic. Eu cred că suntem destul de în siguranță și aici.

– Cu adevărat vă spun că nu sunteți, insistă el. Este nesăbuit să-l subestimezi pe Bonaparte.

– Știi că soțul meu este în statul major al lui Wellington! zise Jane cu un iz de mândrie. S-ar putea să știu mai multe decât tine despre situația militară.

– Eu nu sunt expert, acceptă Amos, dar cred că rezultatul unei bătălii este complet imposibil de prevăzut.

– Sper că nu ai venit aici ca să-mi ții lecții, zise Jane schimbând placa.

– Vreau ca tu și Hal să fiți în siguranță. Asta-i tot.

– Hal este cel pentru care îți faci griji. Ție nu-ți pasă de mine.

– Sigur că-mi pasă de tine! protestă el. Ești mama singurului meu copil!

– Vorbește mai încet, pentru numele lui Dumnezeu!

– Îmi pare rău. Urmă o pauză, după care Amos continuă: Te rog doar să te gândești la ceea ce ți-am spus.

Jane era în mod evident enervată și jenată.

– Mă voi gândi, mă voi gândi, zise ea pe un ton de concediere, care pentru el însemna că nu urma să se gândească.

Dezamăgit, el își luă rămas-bun.

Nord-vestul Europei avea parte de o primăvară ploioasă, dar în acea zi era o rară zi frumoasă. Amos se plimbă pe străzile luminate de soare, spre cartierul mai puțin scump în care locuia Elsie împreună cu soțul ei și copiii lor. Elsie îl întâmpină în hol cu obișnuitul ei zâmbet larg. În timp ce urcau scările, femeia spuse:

– Te rog să nu-i spui lui Kenelm cât de bine arată. Încerc să-l împiedic să se întoarcă la regiment înainte de a fi pregătit.

Amos își înăbuși un zâmbet. „Este caracteristică pentru Elsie hotărârea de a păstra controlul", gândi el cu drag.

– O să țin seama de asta, spuse el.

Kenelm se afla în salon. Fața lui, altădată frumoasă ca a unui heruvim, era sfrijită în acel moment. Oricum, din alte puncte de vedere, nu arăta ca un invalid. Era complet îmbrăcat în veșminte clericale, încălțat cu pantofi pentru exterior, de parcă era pregătit să plece la plimbare.

– Mă bucur să te văd, începu cu tact Amos. Înțeleg că te recuperezi destul de bine.

– Sunt în perfectă formă, spuse Kenelm, de parcă n-ar fi fost de acord. A durat mai mult decât mă așteptam, dar acum sunt pregătit să mă întorc la îndatoririle mele.

– Pentru ce te grăbești? întrebă Amos.

– Oamenii au nevoie de mine.

„Chiar au? se întrebă Amos. Probabil că ei spun că au nevoie de ghete bune și de muniție din belșug și de conducători inteligenți."

Kenelm parcă îi citi gândurile.

– Tu nu știi cum este viața într-o tabără militară, zise el. Băutură, jocuri de noroc și femei stricate. Elsie mă va ierta pentru că vorbesc urât, dar nu doresc să subestimezi situația. Știi care este rația zilnică a unui soldat britanic?

– Mi-e teamă că nu știu.

– Jumătate de kilogram de carne de vită, o jumătate de kilogram de pâine și o jumătate de litru de gin. O jumătate de litru! Și atunci când mai au ceva bani, pe care nu-i pierd la cărți, îi cheltuiesc pe și mai mult gin.

– Și tu ești capabil să-i salvezi de la viața asta?

– Ah, Amos, aproape că aș putea crede că râzi de mine, răspunse Kenelm zâmbind, cu regret. Nu, eu nu-i pot salva, dar, uneori, Dumnezeu poate.

– Dar tu le spui să nu se complacă în asemenea vicii.

– Unul dintre multele lucruri pe care le-am învățat în armată este că nu are niciun rezultat dacă le spui oamenilor ce să nu facă. Dar, în loc să le interzic un viciu, încerc să încurajez alte lucruri. Țin slujbe pe câmp. Le spun istorisiri din Biblie. Când sunt răniți sau le e dor de casă sau sunt îngroziți până aproape să-și piardă mințile, înainte de o bătălie, mă rog împreună cu ei. Le place să cânte și uneori am parte de un întreg pluton care cântă laolaltă un imn cunoscut. Când se întâmplă așa ceva, am sentimentul că mi-am găsit rostul pe acest pământ.

Amos fu nevoit să-și ascundă surprinderea. Auzise că viața militară îl schimbase pe Kenelm, dar bărbatul acesta era complet transformat.

– Este foarte bine, Kenelm, dar tu nu ar trebui să te întorci până nu ești complet refăcut, spuse Elsie.

– Sunt destul de mulți bărbați în tabără care nu sunt complet refăcuți.

Disputa fu curmată de izbucnirea unei pălăvrăgeli aprinse ce se auzea din hol.

– Ăștia sunt copiii care se întorc acasă, explică Elsie. Au fost în parc, cu mama mea și cu Spade.

Amos nu se așteptase să-i întâlnească pe Spade și Arabella. Știa că plecaseră la Paris, dar de atunci, nu mai auzise nimic despre ei. Se bucură să afle că scăpaseră de Bonaparte. Spera că aveau să fie, cu toții, în siguranță la Bruxelles, dar știa că era posibil să nu fie așa.

Copiii dădură năvală în interiorul camerei. Îl cunoșteau bine pe Amos și nu simțiră nevoia să se poarte frumos. Cei mai tineri debordau de povești despre ceea ce văzuseră și făcuseră în parc. Cei mai în vârstă erau însă mai reținuți – Stephen al lui Elsie avea optsprezece ani și Abe al Arabellei avea cincisprezece –, dar era clar că și ei se bucuraseră de ieșirea în parc la fel de mult.

Spade îi spuse lui Amos că preluase o mulțime de comenzi la Paris – afacerile își reveniseră rapid. Spera să fie capabil să livreze marfa. Acel lucru depindea de ceea ce urma să i se întâmple lui Bonaparte.

„Arabella şi-a cumpărat haine la Paris", presupuse Amos. Femeia avea şaizeci şi patru de ani, era subţire şi graţioasă, fiind îmbrăcată într-o ţinută din mătase verde.

Pentru a doua oară în după-amiaza aceea, lui Amos i se oferi ceai. Pentru a fi politicos, acceptă. Copiii se repeziră la sendvişuri, după care plecară în altă parte.

– Acum, că a trecut valul, vreau să îţi cer un serviciu, Amos, spuse Kenelm.

– Orice pot să fac, desigur.

– Ai vrea să o însoţeşti pe Elsie la balul ducesei de Richmond? A fost invitată şi eu doresc ca ea să meargă – merită o seară de relaxare şi distracţie –, însă eu nu pot merge. Va lăsa o impresie destul de nefavorabilă imaginea mea, bând şampanie, la un chiolhan aristocratic.

– Kenelm, te rog! exclamă Elsie jenată. Ar fi un mare deranj pentru Amos. În afară de asta, presupun că nu a fost invitat.

– De fapt, Jane, contesa de Shiring, a promis să-mi facă rost de o invitaţie.

– Chiar aşa! replică Elsie cu un ton de dezaprobare în voce.

– Nu intenţionam să accept, dar aş fi foarte fericit... mai exact, onorat... să te însoţesc, doamnă Mackintosh.

– Iată! spuse Kenelm, cu satisfacţie. Atunci rămâne stabilit.

* * *

Ducele de Wellington se aflase departe de armată, îndeplinind alte sarcini, precum aceea de ar fi ambasador britanic la Paris, dar, în acel moment, revenise la îndatoririle militare şi preluase comanda armatelor britanică şi olandeză. Armata prusacă, aliată, avea un comandament separat.

La revenirea sa, Wellington îi ceruse lui Henry, contele de Shiring, să se alăture statului său major, aşa cum se întâmplase în Spania. Henry fusese de acord – era mai degrabă un ordin decât o solicitare – şi ceruse să-l aibă pe Kit ca aghiotant.

– Este un tânăr foarte capabil, îi spusese Henry ducelui. La vârsta de şapte ani a început să lucreze într-o moară şi, până la optsprezece ani, ajunsese deja să o conducă.

Henry îi spuse lui Kit că ducele zisese: „Ăsta este genul de bărbat pe care îl vreau".

Astăzi Kit trebuia să ducă un mesaj noului ofiţer comandant al Regimentului 107 infanterie. Călări într-acolo prin ploaia unei furtuni. În timp ce se afla în tabără, îşi făcu timp să o caute pe mama lui.

Sal purta haine bărbătești. Kit știa că nu era o deghizare. Nu încerca să treacă drept bărbat, ci pentru că, într-o tabără militară, pantalonii și vestele erau mult mai practice decât rochiile. Multe dintre femeile care însoțeau trupele se îmbrăcau în același fel. Un alt avantaj era acela că le deosebea clar de prostituate, așa că nu erau nevoite să aibă de-a face cu avansuri nedorite.

Evident, Sal îl întrebă cât de curând aveau să invadeze aliații Franța.

– Wellington nu s-a hotărât încă, răspunse Kit – ceea ce era adevărat. Dar nu cred că mai durează multe zile.

Kit își dorea ca mama lui să meargă acasă, în Anglia, pentru siguranța ei, dar nu încercă să o convingă. Ea se hotărâse să rămână alături de bărbatul ei pentru momentul în care urma să-și riște viața în bătălie, iar Kit trebuia să-i respecte alegerea. Până la urmă și el făcuse același lucru, încercând să se înroleze împreună cu Roger. Ambele cupluri urmau să mărșăluiască în Franța, împreună cu armata și aveau să ia parte la atacul împotriva trupelor lui Bonaparte. Kit spera să se întoarcă vii cu toții.

Ăsta era un gând deprimant, pe care încercă să-l alunge.

Erau așezați într-un cort, la adăpost, când intră un soldat și aduse o pipă plină cu tutun pentru Sal. După ce bărbatul plecă, Kit spuse:

– Deci, acum ești fumătoare?

– Mai mult decât atât, spuse Sal. Bărbații sunt consemnați în tabără. Unii dintre ei încalcă regulile, dar nu sunt mulți... Pedeapsa este biciuirea. Așa că eu merg la Bruxelles o dată pe săptămână. Îmi ia două ore ca să ajung acolo. Cumpăr lucruri pe care bărbații nu le pot obține în tabără: nu numai tutun, ci și materiale de scris, cărți de joc, portocale, ziare englezești, genul acesta de lucruri. Le vând la preț dublu față de cât le cumpăr.

– Pe ei nu-i deranjează prețul?

– Le spun adevărul: jumătate din preț este ceea ce mă costă pe mine și cealaltă jumătate este tariful meu pentru că merg pe jos zece kilometri încolo și zece kilometri înapoi.

Kit aprobă din cap. În orice caz, bărbații nu se prea grăbeau să se certe cu mama lui, care era lată în umeri.

Ploaia se domoli și Kit își luă rămas-bun. Își recuperă calul și o porni la drum, dar nu se duse direct la cartierul general. Bateria de artilerie a lui Roger se afla la doar un kilometru și jumătate depărtare și el călări într-acolo, cu speranța să-l vadă pe bărbatul pe care-l iubea. Ofițerii nu erau consemnați în tabără, așa că Roger putea să nu fie acolo.

Totuși, Kit avu noroc și îl găsi pe Roger într-un cort, jucând cărți cu câțiva colegi ofițeri. Nu era o noutate. Probabil că urma să îi ceară ca de obicei lui Kit să-i împrumute niște bani, iar Kit avea să îl refuze, tot ca de obicei.

Kit urmări câteva mâini ale jocului, apoi Roger se scuză, își băgă banii în buzunar și părăsi masa. Se plimbară prin ploaia măruntă, ușoară. Kit îi spuse lui Roger despre afacerea lui Sal.

– Mama ta este o femeie remarcabilă, zise Roger.

Kit era de acord.

După câteva minute de plimbare prin pământul îmbibat de apă, Kit avu senzația că Roger îl conducea într-o anume direcție. Destul de sigur, trecură de o zonă de pădure sălbatică și ajunseră la o cabană părăsită. Roger îl conduse în interior.

Exista o singură ușă și nu avea ferestre. Ușa atârna în balamale. Roger o închise și o blocă apoi cu o piatră mare.

– În eventualitatea, deși improbabilă, că cineva ar încerca să intre, împingând ușa, îl vom auzi cu suficient timp înainte ca să ne prezentăm respectabil și să ne prefacem că am intrat aici doar ca să ne adăpostim de ploaie.

– Bine gândit, spuse Kit și se sărutară.

* * *

Wellington convocă o întrunire a statului major ca să analizeze ultimele rapoarte de informații. Se adunară în casa din rue Royale, închiriată de Wellington, și se poziționară în picioare, în jurul unei hărți mari, așezată pe masa din sufragerie. Dincolo de ferestre ploua tare, așa cum se întâmplase în marea parte a lunii iunie. Kit se afla în spatele grupului, străduindu-se să vadă harta, peste umerii bărbaților mai înalți. Atmosfera era încordată. În curând trebuiau să se înfrunte cu cel mai de succes general al generației lor, poate al tuturor timpurilor. După socoteala lui, Bonaparte purtase șaizeci de bătălii, dintre care câștigase cincizeci. Era un bărbat de care trebuia să te temi.

Armata națională franceză era împărțită în patru și amplasată strategic ca să apere țara de invaziile din nord, est și sud-est și de o potențială insurecție regalistă în sud-vest. Pentru britanici, era importantă Armata Nordului, care apăra o fâșie de graniță lungă de o sută de kilometri, între Beaumont și Lille.

– Estimăm că Bonaparte are 130 000 de oameni, spuse șeful serviciului de informații. Cei mai apropiați se află la vreo șaptezeci și cinci de kilometri de locul în care ne aflăm acum.

Britanicii și olandezii erau împrăștiați pe o suprafață imensă; trebuiau să fie așa pentru ca întinderea rurală să poată aproviziona armata: mâncare pentru oameni și furaje pentru cai.

– Armata noastră numără 107 000 oameni, continuă ofițerul. Dar a aliaților noștri prusaci, staționați la sud-est de noi, este formată din 123 000 de oameni.

„Așadar, gândi ofițerul, Bonaparte este depășit numeric de aproape două ori." Kit făcuse parte din armata lui Wellington timp de mai bine de doi ani și știa că „Bătrânul Năsos" încercase întotdeauna să lupte când avea un avantaj și, mai degrabă, s-ar fi retras decât să poarte o bătălie cu șanse mici de izbândă. Asta explica, în mare parte, succesul său.

– Care va fi strategia lui Bonaparte? întrebă cineva.

– În timp ce mă aflam la Viena, am discutat despre asta cu mareșalul bavarez, prințul Karl Philipp von Wrede, care a luptat de partea lui Napoleon până acum vreo doi ani, când a dezertat, răspunse Wellington zâmbind. Wrede zicea că Bonaparte îi mărturisise: „Eu nu am o strategie. Nu am niciodată un plan de campanie". Bonaparte este un oportunist. Singurul lucru pe care îl poți prevedea este că este imprevizibil.

„Asta nu prea e de ajutor", gândi Kit. Desigur, nu spuse nimic.

– Prusacilor le-ar plăcea să invadeze Franța imediat, continuă Wellington. Blücher spune că și-a lăsat vechea lui pipă la Paris și vrea să o recupereze. Bărbații din jurul ducelui chicotiră. Comandantul prusac, în vârstă de șaptezeci și doi de ani, era ștrengar. Adevărul e că guvernul este în criză de bani și dorește să termine cu războiul, iar oamenii lui sunt disperați să meargă acasă ca să adune recolta. Eu aș prefera să aștept, dar nu vreau să amân atât de mult încât oamenii lui Blücher să înceapă să se topească. L-am amăgit, promițându-i că vom ataca în iulie.

Lui Kit îi convenea amânarea. Nu era nerăbdător să lupte într-o altă bătălie. Dorea să supraviețuiască și să se întoarcă acasă și să-și reia vechea lui viață, să construiască mașini pentru industria textilă și să împartă același pat cu Roger. În această amânare de două săptămâni se putea întâmpla orice. Bonaparte putea să moară. Francezii puteau să se predea. Era posibil să nu mai existe alte bătălii.

– Încă un lucru, spuse ofițerul de informații. Ieri, o patrulă din Regimentul britanic 95 pușcași a întâlnit un grup de lăncieri francezi, la sud-vest de aici, ceea ce sugerează că ei ar putea să traverseze frontiera și să atace prin Mons.

– Foarte probabil, spuse Wellington. Bonaparte ar putea spera să ne încercuiască și să ne izoleze de coastă, astfel încât să nu mai putem primi provizii. Dar nu putem fi siguri până nu aflăm mai multe. Între timp, trebuie să transmitem un aer de calm netulburat. Dispunem de o armată superioară, avem capacitatea de alege momentul bătăliei și nu avem de ce să ne temem. Zâmbi. Și, ca să arătăm asta, mâine voi participa la balul ducesei de Richmond.

CAPITOLUL 40

Wellington închiriase o casă impozantă pe rue Royale, o stradă cu conace fermecătoare, care mărginea parcul. Casa era în același timp cartierul general, dar și locuința lui. În ziua balului, joi, 15 iunie, ofițerii lui superiori se adunară pentru a servi cina la ora trei după-amiază. Nu era o întrunire socială: soția lui se afla în Anglia și, în jurul mesei, nu existau femei. Mâncarea nu era pretențioasă. Lui Wellington îi plăcea friptura de vită și vinul foarte bun și nu prea multe altele.

Henry, contele de Shiring, se afla la masă. Kit aștepta în holul mare, împreună cu ceilalți aghiotanți. Contele era îngrijorat. Existau zvonuri stăruitoare că francezii se pregăteau să invadeze. Cu toate acestea, Wellington dăduse crezare spionilor de la Paris, iar aceștia nu trimiseseră niciun semn despre iminența unei invazii. Wellington bănuia că Bonaparte stârnise asemenea zvonuri ca să-l îngrijoreze.

Unul dintre zvonuri spunea că Bonaparte urma să trimită o mică trupă de diversiune. Atacându-i pe prusaci la sud-est de Bruxelles, l-ar fi atras pe Wellington să-și desfășoare acolo armatele anglo-olandeze, iar apoi atacul principal urma să vină dinspre vest ca să-i taie lui Wellington liniile de comunicație cu coasta. Lui Kit i se părea o înșelătorie specifică lui Bonaparte. Wellington nu era atât de convins.

La câteva minute după ce ofițerii se așezară, sosi și Willem, prințul de Orania. El era comandantul primului corp de armată al lui Wellington, care includea trupele olandeze. Având o siluetă subțire, era poreclit Billy cel Suplu. Ușa sufrageriei fusese lăsată deschisă, așa că aghiotanții puteau să audă ce se discuta.

Prințul anunță că trupele prusace de la margine se hărțuiseră cu o grupare franceză care traversase frontiera, la sud de Bruxelles.

Acest lucru fusese anticipat de un zvon în care Wellington nu avusese încredere.

Ducele era, pentru moment, prins pe picior greșit. Spionii lui nu-i dăduseră nicio avertizare în legătură cu asta.

– Ar putea să fie un atac minor, spuse Wellington. Un grup de cercetare, poate.

– Dar ar putea să nu fie! spuse prințul.

Diversiune sau atac? Nu exista nicio cale prin care puteau ști cu siguranță. Comandantul suprem trebuia să facă o alegere. Se putea baza doar pe instinctul său.

– Trebuie să obținem mai multe informații, concluzionă Wellington.

Tonul vocii prințului demonstra că se simțea dezamăgit. Era clar că se aștepta ca Wellington să trimită trupe spre sud ca să-i ajute pe prusaci. Kit nu știa ce să creadă. Bonaparte era faimos pentru că se mișca rapid; orice întârziere a reacției putea să fie fatală. Dar, dacă Wellington își deplasa trupele pe baza unor informații insuficiente, putea să fie prins pe picior greșit.

Să se deplaseze sau să aștepte?

Masa se reluă, deși nu pentru multă vreme. Următoarea sosire, cu sufletul la gură, fu aceea a fiului ducelui și ducesei de Richmond, care galopase treizeci și cinci de kilometri – schimbând caii de mai multe ori – cu vestea că francezii ocupaseră minusculul oraș medieval Thuin, imediat dincolo de frontieră, obligând trupele prusace să se retragă.

Cât de gravă era această amenințare? Tânărul nobil, cu hainele acoperite de noroi în timpul călătoriei sale valvârtej, nu avea o estimare a puterii armatei atacatoare. Regretabil. Wellington avea nevoie disperată în acel moment să afle cât de multe trupe franceze traversaseră frontiera. Judecata lui era la răspântie.

Cap sau pajură?

Câteva minute mai târziu, ofițerul de legătură prusac, generalul-maior von Müffling, sosi ca să le spună că, în acel moment, francezii avansaseră încă cincisprezece kilometri spre nord și atacau orașul Charleroi.

Wellington considera încă improbabil ca întreaga armată franceză să fie implicată în această infiltrare. O considera mai degrabă a fi o diversiune zgomotoasă ca să atragă trupele defensive și de a le duce departe de locul invaziei adevărate, din altă parte. Alții, dintre cei din jurul mesei, gândeau diferit.

Oricum, ca o măsură de precauție, Wellington îl convocă pe șeful aprovizionării, colonelul Sir William De Lancey, și îi ordonă ca toate trupele aliate să fie pregătite de marș. Îl mai informă pe De Lancey și ce ordine de marș să emită.

Kit era îngrijorat. La început, el fusese de acord cu Wellington că apariția lăncierilor francezi lângă Mons, la sud-vest de Bruxelles, indica un atac principal mai spre vest, dar în acel moment se înmulțeau dovezile contrare. Chiar și așa, Wellington rămânea la aprecierea sa inițială și interpreta noile rapoarte ca semne suplimentare ale unei diversiuni.

Dar ce se întâmpla dacă Wellington se înșela? În momentul acela, armatele aliaților erau împrăștiate pe sute de kilometri de întindere rurală; trebuiau să fie așa ca să poată găsi suficientă mâncare pentru oameni și furaje pentru animale. Înainte de a putea lupta, era necesar să fie concentrate și să mărșăluiască spre zona de război, ceea ce necesita timp; în timp ce armata lui Bonaparte putea să fie deja adunată pentru luptă.

Și lumina zilei era pe sfârșite.

Kit se temea că deasupra capetelor lor atârna o uriașă amenințare și Wellington refuza să o vadă.

Când masa, întreruptă de multe ori, se termină în sfârșit, Wellington o porni pe jos prin parc, după cum avea obiceiul. Nu era atât de nepăsător pe cât părea: subordonații lui știau că pot să-l găsească acolo, la acea oră. În timp ce se plimba, dădu o sumedenie de ordine.

Apoi reveni la locuința sa. Trăsurile așteptau ca să ducă pe toată lumea la bal, dar Wellington și statul său major tergiversară. La asfințit, reveni von Müffling cu alte rapoarte de la armata prusacă și acestea erau profund șocante. Francezii ocupaseră fortăreața Charleroi aflată la doar șaizeci de kilometri de Bruxelles și prusacii fuseseră obligați să se retragă.

Mai grav, se confirma că Garda Imperială făcea parte din trupa de atac franceză. Acesta era un corp de elită care călătorea întotdeauna cu Bonaparte.

Kit simți fiorul fricii. Wellington anticipase greșit. Asta nu era o diversiune. În timp ce aliații se pregăteau să invadeze Franța, Bonaparte răsturnase situația și invada Țările de Jos. Invadatorii fuseseră invadați.

Fața lui Wellington deveni ușor palidă.

Kit își aminti chiar cuvintele lui Wellington: „Bonaparte este un oportunist. Singurul lucru pe care poți să-l prevezi este acela că este imprevizibil".

„Acum am dat de necaz", gândi Kit.

Wellington își reveni rapid. Studie harta. Două drumuri care duceau spre Charleroi semănau cu limbile unui ceas aflate la ora două.

– În ce direcție se retrag prusacii, cu exactitate?

– Spre nord-est. Müffling își trecu degetul pe drumul asociat limbii orare, care ar fi trebuit să indice cifra doi, și se opri pe orașul Ligny. Blücher se va opune aici.

Wellington puse un deget pe drumul asociat limbii minutarului – un drum lung, drept, care trecea pe la nord de Bruxelles. Lângă Charleroi existau mine de cărbune și Kit știa că un flux continuu de care trase de boi se târau pe acest drum ca să le pună la dispoziție cărbune manufacturilor și vetrelor din Bruxelles.

– Drumul cărbunelui este lăsat acum nepăzit? întrebă Wellington. Sau Blücher l-a acoperit?

– Nu sunt sigur.

Kit se simți cuprins de panică. Drumul cărbunelui se afla la limita dintre armatele britanice și prusace și, în acel moment, realiză că la statul major nu se discutase cine trebuia să-l apere.

– Deci, trebuie să ne apărăm împotriva oricărui atac francez pe acest drum, continuă Wellington, păstrându-și calmul.

Apoi ordonă diviziei generalului Picton să mărșăluiască de la Bruxelles douăzeci de kilometri spre sud, ca să blocheze drumul cărbunelui în satul Mont St-Jean.

După aceea, spre uluirea lui Kit, Wellington plecă la bal.

* * *

Elsie arăta încântător.

În general, ea nu era considerată o femeie frumoasă. Față de frumusețea convențională, avea gura prea largă și nasul prea mare. În acea clipă, Amos se întreba dacă nu cumva convenția era greșită. Gura ei, cu zâmbetul larg, se potrivea caracterului generos, iar ochii ei căprui se potriveau sufletului ei cald. Sau, poate că era una dintre acele femei care deveneau mai atrăgătoare la vârsta mijlocie. Sau, mai mult, poate că ceea ce purta i se potrivea de minune. Rochia ei era un dar de la Spade, fiind confecționată din mătase în două culori, roșu înflăcărat și galben strălucitor, de sora lui, Kate. Nu prea avea nevoie să fie îmbunătățită cu bijuterii, dar, întrucât cele mai multe femei de la bal străluceau de diamante, împrumutase un colier de la Arabella.

Indiferent de motiv, inima lui Amos tresări atunci când o privi. Această reacție îl dezorientă. Ei erau doar prieteni, parteneri la conducerea școlii de duminică. O cunoștea mai bine decât pe oricare altă femeie, inclusiv decât pe Jane. Era un sentiment ciudat față de un prieten vechi. Se așezară în trăsură față în față, amândoi zâmbind fără niciun motiv la care se putea gândi Amos.

Reședința familiei Richmond se afla în rue de la Blanchisserie. O *blanchisserie* era o spălătorie, iar ducele de Richmond se referea uneori în glumă la casa lui ca fiind „casa pentru spălat".

Pe stradă se formase o coadă de trăsuri și o mulțime de spectatori se adună ca să privească sosirea oaspeților, nobili și bogați, acompaniați de femei în mătăsuri elaborate și cu bijuterii extravagante. Cei mai mulți bărbați purtau uniformă.

Sala de bal nu se afla în casă, ci într-o clădire separată, foarte mare, despre care lui Amos i se spusese că fusese anterior o sală de prezentare pentru un fabricant de trăsuri. Pășind în interior, Amos rămase uluit de iluminatul strălucitor: existau sute de lumânări, poate chiar mii, și mai multe flori decât văzuse el vreodată într-un singur loc. Asta îl făcu să se simtă ușor amețit, de parcă tocmai se înecase într-un pahar cu șampanie.

– Este mult mai luxos decât orice am văzut vreodată la Kingsbridge Assembly Rooms, remarcă Elsie.

– Este uluitor.

Fură întâmpinați de ducesa de Richmond, o femeie atrăgătoare, trecută de patruzeci de ani.

– Înălțimea Voastră, îmi permiteți să vi-l prezint pe domnul Amos Barrowfield, un prieten drag mie, zise Elsie.

Amos se înclină. Ducesa păru să cocheteze și spuse:

– Contesa de Shiring mi-a spus că domnul Barrowfield este cel mai chipeș bărbat din vestul Angliei și acum înțeleg ce a vrut să zică.

Amos fu luat prin surprindere de flirtul ei și rosti primul lucru care-i trecu prin cap:

– Foarte amabil din partea voastră să mă invitați, Înălțimea Voastră.

– Ține-l aproape, doamnă Mackintosh, altfel cineva ți-l va fura.

Ducesa insinua că Amos și Elsie formau un cuplu romantic, ceea ce nu era adevărat.

Elsie îl înghionti, apoi o părăsiră pe ducesă și intrară mai departe, în sală. Apăru un valet cu șampanie pe o tavă și fiecare își luă un pahar.

– Îmi pare rău, zise Amos, dar nu știu cum să reacționez la acest gen de nonsensuri. Este atât de jenant.

– Era doar jucăușă. Ca tu să fii rușinos; face parte din joc. Nu-ți face griji, te-ai descurcat bine.

– Presupun că cei mai mulți bărbați care participă la genul acesta de distracție sunt obișnuiți cu asta și știu ce să spună.

– Da și mă bucur că tu nu ești printre ei. Îmi place de tine așa cum ești.

– Și eu simt același lucru pentru tine. Haide să nu ne transformăm.

Elsie zâmbi; păru încântată.

Orchestra începu o melodie voioasă, în măsura trei pe patru, iar Elsie întrebă:

– Știu că-ți place să dansezi, dar ce zici despre valsul acesta?

– Cred că mă pot descurca.

– Atunci haide să încercăm, spuse Elsie în timp ce își lăsă paharul pe o masă.

Amos își goli paharul, scăpă de el, apoi o luă în brațe. Dansară vals pe ringul de dans.

Talia lui Elsie se încălzi sub mâna dreaptă a lui Amos. „Cât e de plăcut, gândi el, să dansez cu femeia pe care o plac atât de mult."

Amos o trase delicat puțin mai aproape de el.

* * *

Când sosi grupul lui Wellington la petrecere, se formă un blocaj al traficului în fața reședinței familiei Richmond. Cu vreo cincizeci de metri înainte de poartă, fiind nerăbdător, Wellington sări din trăsură. Mergând alături de grup, Kit rămase uluit să vadă în mulțime trupul pătrățos și fața rotundă a lui Sal, mama lui.

Kit se afla împreună cu ducele și, pentru un scurt moment rușinos, se prefăcu că nu o văzuse. Apoi se întâmplă ca ducele să arunce o privire spre el; se gândi cât ar fi fost de plăcut pentru Sal dacă ar fi recunoscut prezența ei. Așa că ieși din grup, se duse la ea și a cuprins-o cu brațele.

– Bine, bine, spuse ea, radiind de satisfacție. Micul meu Kit, împreună cu ducele de Wellington... N-am crezut că voi vedea acest lucru vreodată.

– Ce mai faci, mamă? Dar Jarge?

– Suntem în regulă. Jarge se află în tabără. Venisem aici să cumpăr câteva lucruri. Cred că ar fi mai bine să te întorci la duce.

Amintindu-și că este îmbrăcat în uniformă, el se înclină formal și se întoarse la grup.

Wellington nu ratase prea multe lucruri și observase cele întâmplate.

– Cine era?

– Mama mea, domnule, răspunse Kit.

– Dumnezeule! spuse Wellington.

Kit se simți ofensat și adăugă:

– Este singura persoană din lume pe care o admir mai mult decât pe tine, domnule.

Pentru o clipă, ducele oscilă în a înțelege această remarcă. Ar fi putut să fie considerată insolență. Apoi zâmbi și spuse:

– Bun băiat.

Apoi porniră mai departe.

Balul era în plină desfăşurare şi oaspeţii mai tineri valsau cu entuziasm. Kit se simţi derutat: „Cum puteau oamenii să danseze, când Bonaparte era pe drum spre ei?"

Sosirea ducelui provocă agitaţie. Era cea mai importantă persoană din Bruxelles, un erou, datorită victoriilor sale de la Vitoria şi Toulouse. Toată lumea dorea să-l salute şi să-i strângă mâna.

Kit era le fel de înfometat pe cât era de speriat. Privi cu jind prin uşă spre sufragerie, dar trebuia să rămână aproape de contele de Shiring, în caz că era nevoie de el. Avea să aştepte până când i se făcea foame contelui.

Wellington nu dansă, ci se plimbă prin sală, la braţ cu Lady Frances Webster, care era însărcinată şi despre care se zvonea că ar fi fost amanta lui. Deşi sărbătoarea era în derulare, un flux constant de ofiţeri în uniformă intrau în sală, traversau ringul de dans şi şopteau ceva la urechea ducelui. Wellington se angaja în scurte discuţii cu fiecare dintre ei, după care îi trimitea mai departe, cu ordine noi.

Wellington reanaliză problema drumului cărbunelui şi decise că nu era suficient să trimită divizia lui Picton la Mont St-Jean. Era momentul să îi direcţioneze într-acolo şi pe olandezii conduşii de Billy cel Suplu până la o intersecţie de drumuri numită Quatre Bras, mai la sud de drumul cărbunelui, cu scopul de a forma o blocadă timpurie a armatelor franceze.

Între dansuri, când orchestra se oprea din cântat, toată lumea putea auzi zgomotul picioarelor care mărşăluiau şi zăngănitul hamurilor din stradă, pe măsură ce tot mai multe trupe se adunau.

Îşi făcură apariţia oameni de la statul major al aprovizionării, care întrerupseră dansul pentru a da ordine ofiţerilor de punere în mişcare. Vestea şocantă a retragerii prusacilor de la Charleroi răspândi o stare de nervozitate în sala de bal. În timpul unei demonstraţii de dansuri scoţiene a grupului Gordon Highlanders, bărbaţii începură să dispară, unii ca să se supună ordinelor, alţii doar presupunând că urma să fie nevoie de ei.

Câteva dintre despărţirile survenite între tinerii ofiţeri şi fete erau uluitor de emoţionante, pe măsură ce cuplurile realizau că exista posibilitatea să nu se mai revadă niciodată.

Ducele plecă la ora trei dimineaţa, iar aghiotanţii lui putură, în sfârşit, să meargă la culcare.

* * *

Când Wellington o porni la drum la ora opt dimineaţa a acelei vineri, 16 iunie, Kit şi contele făceau parte din anturajul său.

Ieşiră din Bruxelles călare prin Porte de Namur şi se îndreptară spre sud, pe drumul cărbunelui. Suprafaţa drumului era pietruită, destinată vehiculelor cu roţi, iar pe laterale se găsea câte o bandă cu pământ, pentru călăreţi. Praful de cărbune din căruţe înnegrise noroiul. Drumul trecea pe lângă păduri, pe ambele părţi.

Deşi ploaia se opri, apa băltea şi pământul era noroios. Soarele era deja fierbinte – ziua avea să fie sufocantă.

Wellington era încordat. Faţa ducelui nu-i dezvăluia sentimentele, dar cei care-l cunoşteau puteau să citească semnele. Invazia îl luase prin surprindere. Mai rău, făcuse o eroare de judecată, lăsându-l pe Bonaparte să ajungă până la Charleroi; privind în urmă, îşi dădu seama că ar fi trebuit să-şi concentreze trupele mai repede. Dar Bonaparte îşi adunase soldaţii repede şi în linişte, reuşind să păstreze secretul invaziei până când se afla de mult pe drum. Kit îl auzise de două ori pe Wellington spunând: „Bonaparte m-a tras pe sfoară".

Toată lumea ştia că în acel moment obiectivul era să-şi unească soldaţii cu armata prusacă pentru a forma un grup copleşitor mai mare decât cel a lui Bonaparte. Şi că abilul Bonaparte avea să facă tot posibilul ca să împiedice asta.

Grupul de stat major, toţi călare, depăşi trupele regulate, care se îndreptau spre sud. Kit se înfioră să-l vadă pe Roger împreună cu artileria, în timp ce tunurile grele, trase de cai, avansau constant pe drumul pavat. Pentru un minut, Kit călări alături de Roger, care arăta foarte energic, deşi probabil pornise foarte devreme, de dimineaţă.

– Ai grijă de tine, zise Kit.

Nu mai spusese niciodată fraza aceea banală cu atât de multă emoţie. Apoi dădu pinteni calului şi se îndepărtă.

Ceva mai departe depăşiră Regimentul 107 infanterie. Kenelm Mackintosh îi dirija pe câţiva dintre soldaţi care intonau unui imn numit „Trezeşte sufletele noastre amorţite" – o alegere bună pentru câţiva bărbaţi care se treziseră în toiul nopţii. Baptiştii aveau cele mai bune cântece; de aceea, Kit avu sentimentul că şi acesta era unul dintre ale lor. Însă Mackintosh depăşise de mult meschinăria sectantă.

În timp ce trecea pe lângă ei, Kit le cercetă feţele şi, curând, o descoperi pe mama lui şi pe tatăl său vitreg. Jarge avea rucsacul standard militar, numit „sacul trăpaşului". Sal deţinea unul similar, pe care trebuia să-l fi furat de la căruţa de aprovizionare. Jarge era îmbrăcat în uniformă – o tunică scurtă, roşie şi pantaloni gri; Sal purta haine bărbăteşti – pantaloni şi o vestă. Mergeau voioşi, în lumina soarelui. Amândoi erau suficient de

puternici ca să mărşăluiască fără dificultate toată ziua. În timp ce Kit îi privea, Sal extrase din interiorul vestei o bucată de cârnat local, picant, numit *boudin*. Scoase un cuţit inutil de mare din teaca de la brâu şi tăie o bucată de cârnat pe care i-o dădu lui Jarge, care o băgă în gură şi o mestecă fericit.

Kit fu tentat să se oprească, dar vorbise cu mama sa doar cu câteva ore în urmă; aşa că se mulţumi să le atragă atenţia şi să-i salute cu mâna, apoi călări mai departe.

În timp ce se afla încă alături de contingentul din Kingsbridge, Kit îl văzu călărind rapid pe Joe Hornbeam, care, aparent, se dusese înainte şi revenise. Joe strigă spre oamenii care mărşăluiau:

– Înaintea noastră, chiar în pădure, în stânga voastră, se află un pârâu limpede; opriţi-vă şi umpleţi-vă repede ploştile cu apă proaspătă.

Apoi, Joe o porni de-a lungul coloanei, repetând mesajul.

„Abia dacă este ceva mai mult decât un băiat, dar a devenit un ofiţer bun, reflectă Kit, un ofiţer care avea grijă de nevoile oamenilor săi. Această calitate nu a moştenit-o de la bunicul său."

Drumul trecea pe lângă un grup de ferme, despre care se spunea că este Mont St-Jean, unde exista o bifurcaţie a drumului. Wellington trase pe margine ca să discute cu ofiţerii săi.

– Am ales locul ăsta în urmă cu un an, zise el. Braţul stâng duce, în cele din urmă, la Charleroi, iar cel drept la Nivelles; aşa că aici putem bloca două dintre principalele căi de acces spre Bruxelles.

Se aflau în apropierea vârfului unei coame lungi care domina câmpurile de grâu şi secară, încă verzi, dar înalte. Drumul cărbunelui cobora o pantă lină spre o vale mărginită de două ferme aflate la distanţă de vreo doi sau trei kilometri una de alta. Acesta traversa un drum de la est la vest şi urca din nou pe coama din partea cealaltă, unde se afla o tavernă.

– Dacă se întâmplă ceea ce e mai rău, spuse Wellington, acesta este locul ultimei noastre rezistenţe. Dacă eşuăm aici, vom pierde Bruxelles şi, poate, Europa întreagă.

Era un gând cutremurător în faţa căruia întregul grup rămase tăcut.

– Care a fost ultimul sat prin care am trecut? întrebă cineva.

– Locul se numeşte Waterloo, spuse ducele.

PARTEA A VI-A

BĂTĂLIA DE LA WATERLOO

între 16 și 18 iunie 1815

„A fost o treabă a dracului de strânsă."

Feldmareșal Sir Arthur Wellesley, duce de Wellington

CAPITOLUL 41

Expresia lui Wellington era gravă, gânditoare. Nu vorbi prea mult în timpul călăriei. Suferise un eşec, dar nu era genul de bărbat care să-şi plângă greşelile. Supraveghea permanent terenul, iar Kit ştia din experienţele anterioare că el evalua fiecare deal, câmp şi pâlc de pădure pentru potenţialul său militar. Cei din jur îi respectară tăcerea şi avură grijă să nu-i perturbe gândurile. Kit avea încredere că Wellington avea să vină cu soluţia corectă pentru această problemă.

La ora zece, Wellington opri grupul la o răscruce de drumuri. O mică trupă de olandezi se afla deja acolo şi, din dreapta, adică dinspre vest, veneau mai mulţi, aducând cu ei şi artilerie. Kit presupuse că acest loc trebuia să fie Quatre Bras. Într-un colţ exista o fermă, iar în diagonală cu aceasta se afla un han. Drumul către est, de asemenea pavat, probabil că ducea spre teritoriul ocupat de prusaci, aliaţii britanicilor.

După ce se estompă zgomotul copitelor cailor, Kit auzi dinspre sud focuri sporadice de muschete, ceea ce indica faptul că o oarecare grupare franceză venise dinspre Charleroi pe drumul cărbunelui şi fusese blocată de către olandezi, înainte să ajungă la răscruce. Inamicul era pe aproape. Privind în direcţia respectivă, peste lanul de grâu, putu să vadă norişori de fum. Probabil că era un mic grup de avangardă, dar asta putea să anunţe sosirea unei armate mai numeroase. Oricum, soldaţii care se aflau deja aici erau relaxaţi, pregătindu-şi cina.

Wellington cercetă priveliştea; Kit făcu acelaşi lucru. El observă un peisaj mai ales plat, cu recolte aproape coapte. La dreapta lui, câmpul lăsa loc unei păduri dese de fag şi stejar; drept înainte, drumul trecea printre nişte ferme; la vreun kilometru şi jumătate mai în faţă, se ridica un sat despre care cineva spuse că se numea Piraumont. Grupul călări în jurul acestei zone, observând caracteristicile terenului, care puteau să devină importante în cazul în care încăierările pe care le auzea aveau să se transforme într-o bătălie mult mai serioasă.

Pe măsură ce soarele se ridica mai sus pe cer, ziua devenea tot mai fierbinte.

În cele din urmă, Wellington adună grupul și făcu un anunț simplu:

– Înainte de sfârșitul acestei zile trebuie să atingem două obiective: primul, să ne unim armatele cu prusacii; al doilea, să oprim înaintarea lui Bonaparte. Făcu o pauză ca să le lase timp să reflecteze, apoi continuă: Și avem două probleme: prima, unde este Blücher? Se referea la feldmareșalul Gerhard von Blücher, prinț de Wahlstatt și comandant suprem al armatei prusace din Țările de Jos. Și a doua, unde este Bonaparte?

Müffling, ofițerul de legătură prusac care se găsea în grupul lor, arătă spre est și adăugă:

– Ultimele mele informații, Înălțimea Voastră, îl plasează pe feldmareșalul Blücher la vreo unsprezece kilometri mai departe, în satul Sombreffe, în apropiere de Ligny.

– Atunci, haideți să mergem acolo!

Grupul se întoarse pe drumul spre est și călări într-un ritm alert. Când ajunseră în apropiere de Sombreffe, îl întâlniră pe ofițerul de legătură britanic care se oferi să-i îndrume spre Blücher. Îi conduse la o moară de vânt care avea o scară din lemn ce ducea la o platformă de observație – „construită probabil de geniștii prusaci, presupuse Kit, întrucât morile de vânt nu aveau, în mod normal, platforme de observație".

Întrucât pe platformă nu era suficient loc pentru tot grupul, Wellington îi spuse lui Kit să-l urmeze, pentru că știa că acesta vorbea puțină germană.

Blücher era puțin trecut de șaptezeci de ani, cu păr alb și o frunte lată, la care se adăuga o enormă mustață maro. Se spunea despre el că este un diamant brut, întrucât avea puțină educație, dar un creier militar subtil. Obrajii înroșiți păreau ai unui băutor înveterat și între dinți strângea o mare pipă curbată. Wellington îl salută cu amabilitate și păru să-l placă, ceea ce-l surprinse pe Kit, întrucât ducele putea să fie foarte exigent cu persoanele cu care făcea cunoștință.

Blücher folosea un ochean ca să privească spre sud-vest. Wellington își scoase propria sa lunetă și o îndreptă în aceeași direcție. Cei doi bărbați vorbeau franceză, în care amestecau câteva cuvinte englezești, solicitând rareori o traducere. Kit simți că germana lui nu era suficient de bună și se temea că urma să fie inutil, dar, până la urmă, se descurcă destul de bine.

– Trupe franceze, spuse Blücher fără să-și ia ocheanul de la ochi.

– La vreo opt kilometri depărtare, spuse Wellington.

– Eu văd două coloane.

– Pe un drum de ţară.

– Se apropie de Ligny.

Căzură de acord că, la Charleroi, Bonaparte îşi împărţise armata în două. Partea pe care o vedeau ei îi urmărea pe prusaci; restul se afla aproape sigur pe drumul cărbunelui. Nu exista nicio cale prin care să determine puterea celor două grupări, dar Blücher simţi că cei mai mulţi francezi se aflau în acel loc. Wellington fu de acord. După câteva discuţii – pe care Kit nu le urmări în totalitate –, se decise ca Wellington să-şi transfere cea mai mare parte a armatei de la Quatre Bras la Ligny cu scopul de a-i întări pe prusaci.

Kit se simţi uşurat. În sfârşit, aveau un plan.

Dar planul se dezintegră aproape imediat.

În timp ce călăreau înapoi pe drumul pe care veniseră, începură să audă bubuitul îndepărtat al artileriei. Sunetul venea dinspre vest, adică din direcţia în care se îndreptau ei. Însemna că se ducea o bătălie la Quatre Bras.

Wellington îşi îmboldi calul – o bestie magnifică, numită Copenhaga –, iar restul grupului se strădui să ţină pasul cu el.

Când se apropiară de Quatre Bras, nimeriră într-un foc de muschete care venea dinspre vest, la sud de drum. Kit îşi lăsă în jos capul, iar grupul viră la dreapta, ca să iasă de pe drum şi să intre în pădurea de la nord. Din câte îşi dădea el seama, nimeni nu fusese lovit. Însă fură obligaţi să încetinească.

Prezenţa trupelor franceze atât de aproape de drum era un semn de prost augur. Era evident că, din acea dimineaţă, inamicul câştigase teren.

În timp ce se străduiau să-şi mâne caii prin tufişuri, ascultând neajutoraţi pe fundal sunetul bătăliei crâncene din faţa lor, stăpânirea lui Wellington fu serios pusă la încercare.

În sfârşit, ajunseră la răscrucea de la Quatre Bras şi obţinură o imagine bună asupra bătăliei. La doar vreo mie de metri spre sud, lupta părea aprigă, de ambele părţi ale drumului cărbunelui. Linia franceză se întindea spre nord-est, până la satul Piraumont, la marginea drumului spre Ligny, ceea ce explica focul de muschete.

„Dacă francezii ajung să deţină satul acela, pot controla drumul spre est şi împiedica armata anglo-olandeză a lui Wellington să-şi unească armatele cu cea prusacă; în acest fel, obiectivele lui Wellington din această zi ar deveni imposibil de realizat", îi trecu lui Kit prin cap.

Kit era consternat. Era obişnuit ca Wellington să fie întotdeauna stăpân pe situaţie. Însă Wellington nu se schimbase, doar că diferenţa era că în acel moment inamicul cu care se confrunta era un general de calibrul său. Bonaparte era un geniu militar pe măsura lui Wellington. „Este o mică

bătălie a giganților, gândi Kit. Mă întreb dacă voi ajunge să trăiesc să văd cine învinge."

Wellington prelua rapid comanda și spuse:

– Sarcina noastră este acum să eliminăm armata franceză de aici ca să putem mărșălui spre Ligny, pentru a-i întări pe prusaci.

Wellington ordonă Regimentului 95 pușcași să elibereze Piraumont, apoi își îndreptă atenția către bătălia principală.

Mergea prost. Francezii ocupaseră ferma de pe drumul cărbunelui și păreau să fie pe punctul de a copleși armata anglo-olandeză. Kit se simți disperat: totul mergea prost într-un ritm foarte alert.

Dar păreau să sosească mai multe trupe. Mai întâi Regimentul 95 pușcași, avangarda diviziei generalului Picton, apoi se făcură văzuți și ceilalți. Wellington nu-l plăcea pe Picton, un galez irascibil, care refuza să-și arate respectul cuvenit unui duce englez. În orice caz, în acel moment toată lumea era bucuroasă să-l vadă, iar Wellington îi ordonă să-și arunce imediat trupele în bătălie.

Dar sosiră și întăririle franceze, iar atacatorii se apropiară metru cu metru de răscrucea de importanță strategică, vitală.

La ora cinci, când sosiră și mai multe trupe britanice, Wellington contraatacă și îi respinse pe francezi. Dar, prea lent. Francezii păstrară controlul satului Piraumont. Wellington rămase blocat, fiind incapabil să li se alăture prusacilor.

Kit alerga cu mesaje de la Wellington la comandanții de pe linia frontului și înapoi. Ca întotdeauna în timpul unei bătălii, uită că putea să fie ucis în orice moment.

Își ținu atenția îndreptată spre Regimentul 107 infanterie – îl observă pe Joe Hornbeam alergând spre copacii dinspre vest și trase concluzia că trupele din Kingsbridge erau comasate în pădure. Dar nu o văzu pe mama lui.

Bătălia mergea înainte și înapoi. Bărbații erau schilodiți și mureau, iar grâul era călcat în picioare și distrus. Femeile aduceau muniție și gin pentru linia frontului și se duceau înapoi târând răniții la cortul chirurgului. În timpul acestor acțiuni, câteva femei fură mutilate de focul nediscriminant al artileriei și al muschetelor. Dar Kit nu o văzu pe Sal printre ele.

Nu se întrevedea un final clar. La căderea nopții, luptele se liniștiră. Cele două părți se aflau cam în aceleași poziții în care începuseră ziua.

Ultimul mesaj pe care-l primi Wellington veni de la Blücher, în care se spunea că prusacii suferiseră pierderi grele, dar că reușiseră să-și mențină pozițiile până la căderea serii.

Kit adormi pe o bancă și nu se trezi până în zori.

* * *

Sal și Jarge ridicară un adăpost improvizat în pădure, folosind ramuri înfrunzite. Era departe de a fi impermeabil, dar reușea să îi protejeze puțin de ploaie. Se înveliră cu pături și se așezară ca să doarmă pe pământul gol și umed.

Sal se trezi la prima geană de lumină. Ploaia se oprise. Auzi strigăte slabe de ajutor. Îl lăsă pe Jarge să doarmă, se duse spre marginea vestică a pădurii și privi peste câmpul de bătălie.

Era o priveliște pe care nu avea să o uite niciodată. Morții și răniții zăceau întinși cu miile prin grâul călcat în picioare – desfigurați și cu membre lipsă, capete fără trupuri, măruntaie vărsate pe pământ, picioare și brațe secționate, fețe acoperite de sânge. Se simțea un miros neplăcut de măruntaie și grâne zdrobite.

Sal nu era neobișnuită cu vărsarea de sânge. Văzuse bărbați și femei zdrobiți în accidente de muncă și chiar Harry al ei fusese ucis în mod îngrozitor de căruța lui Will Riddick, însă nu-și imaginase niciodată suferința la o asemenea scară. Fu copleșită de disperare. Pentru ce își făceau oamenii așa ceva, unul altuia? Spade spunea că războiul se ducea ca să-i împiedice pe francezi să domine Europa, dar asta însemna ceva atât de rău? În orice caz, acel lucru era, cu siguranță, mai rău.

Privirea îi căzu asupra unui bărbat cu picioarele zdrobite, care o privi la rândul lui și spuse cu un cârâit:

– Ajută-mă.

Sal observă că un alt bărbat, mort, zăcea peste el, iar soldatul nu putea îndepărta cadavrul și nu se putea mișca. Sal trase cadavrul într-o parte.

– Apă, spuse bărbatul rănit. Pentru numele lui Dumnezeu.

– Unde este plosca ta?

– În rucsac.

Sal reuși să deschidă rucsacul și scoase plosca. Era goală.

– Îți aduc eu apă, zise ea.

Observase înainte o albie în pădure. Se întoarse la ea și o urmă până la un iaz. Însă, spre îngrozirea ei, în apă se afla un bărbat mort. Se gândi să caute o altă sursă de apă, dar se hotărî să nu o facă. Bărbatului cu picioarele zdrobite nu avea să-i pese de gustul de sânge din apă. Umplu plosca, se întoarse la el și îl ajută să bea. Soldatul înghiți cu lăcomie apa murdărită.

Treptat se treziră și alții și începură să umble prin preajmă. Răniții care puteau merge o porniră pe drumul care ducea înapoi la Bruxelles. Alții erau

adunaţi de camarazii lor şi duşi la răscruce, unde aşteptau căruţe ca să-i care de acolo. Kenelm Mackintosh ţinea fără încetare slujbe de înmormântare.

Sal află că Regimentul 107 infanterie pierduse în ziua precedentă câţiva ofiţeri superiori. Locotenent-colonelul, unul dintre cei doi maiori şi câţiva căpitani erau morţi sau grav răniţi. Maiorul supravieţuitor preluase comanda.

Cei vii îi jefuiau pe cei morţi. Orice echipament pierdut sau deteriorat putea fi înlocuit cu cele de la cadavrele bărbaţilor care nu urmau să mai aibă niciodată nevoie de cuţite, căni, curele, cartuşe... sau bani. Sal luă cizmele de călărie ale unui ofiţer scund ca să-şi înlocuiască propria încălţăminte uzată. În rucsacul unui francez mort, ea găsi puţină brânză şi o sticlă de vin, pe care le duse lui Jarge pentru micul-dejun.

* * *

Înaintea zorilor zilei de sâmbătă 17 iunie, Wellington pusese din nou întrebarea: „Unde este Blücher?" De data asta, Müffling nu avea nicio informaţie, aşa că Wellington trimise un aghiotant ca să-l caute pe comandantul prusac. Bărbatul se întoarse la ora nouă şi spuse că Blücher era dispărut şi că probabil murise.

Existau şi veşti mai rele. În timpul nopţii, prusacii fugiseră spre nord şi plănuiau să se regrupeze lângă Wavre.

– Wavre? spuse Wellington. Unde dracului este Wavre? Un aghiotant scoase o hartă. Dumnezeule, se află la kilometri depărtare! exclamă Wellington furios.

Kit privi atent harta şi calculă că Wavre se afla la douăzeci şi cinci de kilometri depărtare de Ligny. Aşadar, departe de a-şi uni armatele, britanicii şi prusacii erau în acel moment şi mai îndepărtaţi.

Era o catastrofă. Bonaparte reuşise să-i împartă pe aliaţi în două armate mai mici, fiind mult mai uşor de învins fiecare, decât un grup unit. Între timp, drumul îi era deschis ca să mărşăluiască de la Ligny la Quatre Bras, să se alăture grupării franceze aflate deja acolo şi, cu o armată mai numeroasă, să o atace pe aceea mai mică a anglo-olandezilor.

„Într-adevăr, înţelese Kit, probabil că Bonaparte se află deja pe drum spre noi." Soluţia era evidentă şi Wellington o anunţă: trebuiau să se retragă şi asta imediat.

– Armata se va retrage până la Mont St-Jean şi va campa acolo peste noapte, zise Wellington.

Acest loc se afla la optsprezece kilometri de Wavre. Dacă prusacii puteau ajunge la Mont St-Jean ca să-i întărească pe britanici, împreună încă ar fi putut să-l bată pe Bonaparte.

Dispoziția lui Kit se însenină puțin.

Wellington îi scrise lui Blücher ca să-l anunțe că urma să lupte la Mont St-Jean în ziua următoare, în cazul în care prusacii puteau ajunge acolo.

Mesajul fu trimis, ordinele fură transmise și retragerea începu.

* * *

– Nu înțeleg pentru ce ne retragem, spuse Jarge. Credeam că ieri am câștigat.

– Am reușit doar să oprim înaintarea francezilor, dacă tu numești asta o victorie, îi răspunse Kit. Dar prusacii nu s-au descurcat la fel de bine și au plecat mai departe. Asta i-a dat libertate lui Bonaparte să vină peste noi dinspre flanc.

– Mda, dar ce rost are să fugim? El nu va face decât să ne urmărească.

– Adevărat. Dar noi ne vom întoarce și vom lupta, până la urmă. Doar că Wellington vrea să-și aleagă locul bătăliei.

– Hm. Jarge se gândi la asta un minut, apoi spuse: Are sens.

Mărșăluiau spre nord, pe drumul cărbunelui, dar retragerea amenința să se transforme într-o învălmășeală. La Genappe, un sat cu străzi înguste, ambulanțele care se duceau înapoi spre Bruxelles se ciocniseră de căruțele artileriei și cele cu provizii alimentare, care se îndreptau spre Quatre Bras. Pentru a mări starea de confuzie, localnicii panicații fugeau spre Bruxelles, dirijându-și vitele înaintea lor.

Un locotenent și treisprezece grenadieri eliberară blocajul prin golirea căruțelor cu mâncare, aruncând proviziile deoparte și trimițând căruțele înapoi la Bruxelles, încărcate cu bărbați răniți.

Sal se întrebă ce aveau să mănânce atunci când ajungeau la Mont St-Jean. Ca măsură de precauție, ea recuperă un sac de cartofi de douăzeci de kilograme aruncat într-un șanț și și-l prinse de spinare.

La scurtă vreme după miezul zilei, ploaia începu din nou.

* * *

La Bruxelles ploua torențial. Deși își trăsese pălăria în jos ca să-și ferească ochii de ploaie, Amos tot trebuia să-și șteargă constant fața cu o batistă, altfel că abia putea să vadă. Drumurile erau aglomerate de căruțe, unele aducând răniți la spitalele deja supraaglomerate, iar altele, încărcate cu muniții și alte provizii, încercau să părăsească orașul ca să ajungă la armată. Conducătorii de ambulanțe, incapabili să străbată traficul din jurul spitalelor, doar aruncau răniții pe străzile și piețele elegante, astfel încât Amos trebui să-și facă drumul printre trupuri, unele încă în viață,

altele moarte, în timp ce ploaia îi spăla de sânge în șanțurile de scurgere. Locuitorii orașului intraseră în panică și, când trecu pe lângă Hôtel des Halles, observă bărbați bine îmbrăcați care se luptau pentru bilete pe barjele și diligențele ce părăseau orașul.

Se duse la casa lui Jane cu intenția să-și reînnoiască solicitarea ca ea să-l ducă pe Hal înapoi în Anglia. Vizita lui nu mai era însă necesară întrucât ea își împacheta cuferele, îmbrăcată într-o rochie veche, cu părul prins într-o eșarfă.

– Am o trăsură și cai în grajdul de aici, zise ea. Voi pleca imediat ce Henry îmi trimite vorbă... dacă nu și mai repede.

Jane nu părea atât înspăimântată, cât mai degrabă supărată, iar Amos presupuse că ei părea rău să-și părăsească odorul mai tânăr. Era încredințat că Jane vedea războiul mai degrabă ca o întrerupere iritantă a aventurii ei. Amos își aminti cât de mult o adorase și pentru cât de mult timp; și în acea clipă i se păru de neînțeles.

Se duse de la casa lui Jane la cea a lui Elsie. Spera să o găsească pe Elsie făcând același lucru ca Jane, să împacheteze pentru plecare. Abia putea suporta să se gândească la pericolul în care se afla ea. Amos dorea ca ea să părăsească acest oraș de coșmar chiar în acea zi.

Dar Elsie nu împacheta. În salon, era în desfășurare un consiliu de război. Elsie, Spade și Arabella arătau serioși, îngrijorați.

– Trebuie să pleci, Elsie, zise Amos imediat. Viața ta este în pericol.

– Nu pot pleca, răspunse Elsie scuturând din cap. Locul meu este alături de Kenelm, iar el își riscă viața la câțiva kilometri de aici.

Amos era disperat. Elsie nu avea să-și părăsească bărbatul, știa asta; dar mai știa și că ea avea un puternic simț al datoriei. Admira acest lucru la ea, dar în acel moment chiar acel aspect putea să o facă să-și pună viața în pericol. Amos se temea că ea era hotărâtă să rămână.

– Te rog, Elsie, mai gândește-te, insistă Amos, apoi privi spre Spade, tatăl ei vitreg.

Amos dorea ca Spade să-și exercite autoritatea de cap al familiei și să insiste ca Elsie să plece. Dar știa că nu este calea pe care ar fi mers Spade.

Și avea dreptate, căci Spade îi spuse lui Elsie:

– Trebuie să-ți urmezi inima.

– Mulțumesc.

Arabella era de partea lui Amos.

– Dar ce se întâmplă cu copiii... nepoții mei? întrebă ea cu frică.

– Ei trebuie să rămână cu mine, răspunse Elsie. Sunt mama lor.

– Aş putea să-i duc eu înapoi la Kingsbridge. În acel moment, Arabella era rugătoare. Ar fi mai în siguranţă cu mine şi cu David.

– Nu! spuse cu hotărâre Elsie. Suntem o familie şi ne e mai bine împreună. Nu pot să-i scap din ochi.

– Tu ce crezi, David? zise Arabella după ce se întoarse spre Spade.

– Îmi pare rău că trebuie să repet, dar eu consider că Elsie trebuie să-şi urmeze inima.

– În cazul acesta, rămân şi eu aici. Dar tu poţi să pleci, David.

– Nu te părăsesc, răspunse el după ce zâmbi, pe un ton care nu admitea discuţii. Şi eu trebuie să-mi urmez inima.

Urmă un lung moment de tăcere. Amos ştiu că pierduse disputa.

– Atunci, asta e, concluzionă Elsie. Vom rămâne toţi, aici.

* * *

În seara aceea, Sal stătea în picioare, împreună cu Kit, în faţa fermei de la Mont St-Jean; se aflau pe vârful coamei şi priveau la peisajul dinspre nord. Furtuna părea să se potolească: razele soarelui trecură prin câteva spărturi din nori, deşi continua să plouă. Se ridicau fuioare şi panglici de abur, în timp ce soarele încălzea grâul îmbibat cu apă. Pădurile de la capătul estic al coamei, din dreapta lor, erau întunecate.

Drumul cărbunelui, care despărţea valea în două, devenea o lungă masă de oameni, cai şi artilerie tractată, pe măsură ce soseau supravieţuitorii de la Quatre Bras. Ofiţerii, care aveau ordine scrise, îi îndrumară spre diverse secţiuni, în sus pe pantă, conform unui plan pus la punct la Quatre Bras de Wellington şi De Lancey.

Sal se întrebă cât de departe în urma lor se afla Bonaparte. Împreună cu Kit stătea în apropierea unui copac care fusese deja golit de ramurile sale înfrunzite, urmare a faptului că fuseseră folosite de oamenii din Kingsbridge ca să construiască adăposturi improvizate. Jarge şi alţi câţiva ridicau un adăpost într-o manieră diferită, aşezând în picioare mai multe muschete, cu baionetele înfipte în pământ şi întinzând pături deasupra lor ca să formeze un cort. Niciuna dintre aceste construcţii nu avea să blocheze apa, dar ambele erau mai bune decât nimic.

Sal observă că oamenii erau distribuiţi la una dintre cele două ferme din vale. Îi menţionă această observaţie lui Kit.

– Cea din dreapta se numeşte Hougoumont, zise el, şi cealaltă este La Haye Sainte.

– Și de ce ne preocupăm să apărăm fermele?

– Pentru că acestea devin un obstacol în calea lui Bonaparte, când va dori să ne atace.

– Dar nu vor putea să oprească întreaga lui armată.

– Poate că nu.

– Deci oamenii aceia vor fi sacrificați.

– Nu e sigur, dar este destul de probabil.

Sal era profund recunoscătoare că Regimentul 107 infanterie nu fusese ales pentru această sarcină. Nu că alte perspective ar fi fost mult mai bune.

– Mă întreb cât de mulți dintre noi vor muri mâine, zise ea. Zece mii? Douăzeci de mii?

– Mai mulți, probabil.

– Asta este ultima posibilitate de rezistență a lui Wellington?

Kit aprobă dând din cap.

– Dacă suntem învinși aici, nu mai există nimic care să-l împiedice pe Bonaparte să ajungă la Bruxelles... și să obțină victoria. Și atunci, francezii vor domina Europa pentru mulți ani de acum înainte.

Sal își aminti că asta spusese și Spade.

– Din punctul meu de vedere, francezii pot avea Europa, zise ea. Eu doar vreau ca familia mea să se întoarcă în Anglia, bine și sănătoasă.

– Și pentru Bonaparte este totul sau nimic, spuse Kit. Dacă îi putem distruge armata aici, vom merge tocmai până la Paris. Ăsta va fi sfârșitul lui.

– Și presupun că atunci le vom da înapoi francezilor regele lor gras.

Corpolentul Ludovic al XVIII-lea nu era nici competent, nici popular, dar aliații erau hotărâți să restaureze monarhia franceză și să dovedească eșecul revoluției republicane.

– Și douăzeci de mii de bărbați vor muri mâine pentru asta, spuse Sal. Nu înțeleg. Spune-mi, fiul meu deștept, sunt eu proastă? Sau guvernul este cel care este stupid?

Jarge ieși din cortul improvizat, cu pantalonii îmbibați de noroi și se ridică în picioare.

– Nu există mâncare, îi spuse el lui Kit, pe un ton care sugera că dădea vina pe ofițeri, în general, și pe Kit, în particular.

– Cea mai mare parte a proviziilor au fost aruncate în timpul panicii de la Genappe, îi răspunse Kit.

Sal își aminti că văzuse cum se goleau căruțele cu mâncare.

– Cina noastră este într-un șanț, zise ea.

– Am putea să gătim cartofii aceia, propuse Jarge.

Sal încă avea sacul de cartofi în spinare. Se obișnuise atât de mult cu durerea aceea încât nu se gândise să lase povara jos.

– Și cu ce vom găti cartofii ăștia? întrebă ea. Totul este prea ud ca să ardă. Chiar și dacă ai putea să aprinzi un foc, acesta ar face doar fum, nu flacără.

– Îi vom mânca cruzi?

– Ați putea să-i duceți în satul Waterloo, mamă, sugeră Kit. Se află la vreo cinci kilometri spre nord de aici. Trebuie să existe cineva acolo care să aibă un cuptor.

– Tu nu vrei decât să mă îndepărtezi de câmpul de luptă.

– Mă declar vinovat, răspunse Kit. Dar ce ai de pierdut?

Sal se gândi pentru un minut. În acel loc, nu putea să facă nimic pentru Jarge și pentru ceilalți bărbați din Kingsbridge. Avea posibilitatea să facă tot ce-i stătea în puteri ca să gătească acei cartofi.

– În regulă, concluzionă ea. Voi încerca.

CAPITOLUL 42

Norii de ploaie ascundeau luna. Sal abia dacă putea să vadă ceva. Știa că se află pe drum doar după senzația pe care i-o dădeau pietrele de pavaj, prin tălpile cizmelor pe care le luase de la acel ofițer mort. Când un picior îi aluneca în noroi, știa că deviase spre stânga sau spre dreapta. Ocazional apărea câte o sclipire care scăpa printre obloanele unei colibe, de la vreo lumânare întârziată, poate sau de la un foc pe moarte: oamenii de la țară nu rămâneau treji multă vreme după lăsarea întunericului. Acest puțin care era o încuraja că, undeva, existau lumină și căldură.

Se târa prin ploaia torențială, numărându-și binecuvântările. Kit era încă în viață și la fel și Jarge. Ea însăși nu era rănită, în ciuda sălbaticei lupte de la Quatre Bras. Iar bătălia din ziua următoare putea să fie ultima, într-un fel sau altul. Dacă aveau să îi supraviețuiască, ar fi fost posibil ca ea și familia să nu mai fie chemați din nou să-și riște viețile în război.

Sau poate că era o speranță deșartă.

Oricum, căra douăzeci de kilograme de cartofi și, deși aceștia îi provocau dureri la spate, era bucuroasă că îi avea. Nu mai mâncase de la micul-dejun din acea dimineață, ce constase din brânză, dar fără pâine.

Când observă mai multe străluciri împreună, deduse că ajunsese în sat. Presupuse că era aproape miezul nopții. Cu siguranță exista o persoană trează și care muncea: brutarul. Dar cum avea să-l găsească?

Sal continuă să meargă pe drum până când luminile se împuținară, moment în care presupuse că mersese prea departe; se întoarse și o porni înapoi. Avea să trebuiască să bată la o ușă, să trezească pe cineva și să ceară indicații.

Apoi simți miros de fum. Nu era fumul cu miros de cenușă al unui foc de bucătărie aflat pe moarte, ci aroma puternică a unei flăcări, poate de la un cuptor. Se răsuci în jur, mirosind aerul din diferite direcții și o porni încotro mirosul era mai puternic. Acesta o conduse pe o alee mlăștinoasă, până la o casă în care era multă lumină. Nasul ei păru să prindă aroma pâinii proaspete, dar, poate că era doar imaginația ei. Bătu cu putere în ușă.

Îi deschise un bărbat gras, de vârstă mijlocie. Pe haine avea pete albe și în barbă praf alb: albul era, fără îndoială, făină și el era brutarul. Vorbi iritat în franceză, iar ea nu înțelese.

Sal întinse o mână pentru a ține ușa deschisă. Brutarul păru surprins de forța ei.

– Nu vreau pâine, zise ea folosind cele câteva cuvinte în franceză, pe care le prinsese la Bruxelles. „*Cherche pas de pain.*[1]"

Brutarul îi spuse ceva care, probabil, însemna că, în acest caz, venise la magazinul greșit.

Sal păși înăuntru neinvitată. Era cald. Desfăcu sforile care țineau sacul și își lăsă jos povara. Spatele o duru mai tare după ce eliberă greutatea. Puse sacul pe o masă pe care brutarul frământa cocă.

Arătă spre cartofi și apoi spre cuptorul mare din colțul camerei.

– *Cuire*, spuse ea, ceea ce credea că înseamnă „gătit". Apoi folosi o frază pe care o învățase: *Je vous paie*. Vă plătesc.

– *Combien?*

Acesta era primul cuvânt franțuzesc pe care-l învățase atunci când începuse să meargă la cumpărături la Bruxelles și însemna: „Cât de mult/ Cât costă?" Băgă mâna în interiorul vestei. Avea suficienți bani întrucât făcuse profituri bune în călătoriile ei din tabără la Bruxelles. Presupuse că brutarul urma să îi ceară cinci franci, știind că era disperată, dar, probabil, avea să accepte și trei. Înainte să plece din Mont St-Jean, își pusese trei franci într-un buzunar. Acum îi scoase. Ținându-i strâns în mână astfel încât el să nu-i poată vedea, numără doi franci și îi puse pe masă.

Brutarul rosti ceva negativ, clătinând din cap.

Sal mai adăugă o monedă.

Când el clătină negativ din nou din cap, ea îi arătă palma goală.

– *Bien*, concluzionă atunci brutarul ridicând din umeri.

După aceea, deschise ușa cuptorului și scoase o tavă cu pâini mici care păreau să fie aproape coapte. Răsturnă pâinea într-un coș mare și puse tava jos.

Sal deschise sacul și împrăștie cartofii pe tavă, apoi crestă cojile cu cuțitul ei, astfel încât să nu explodeze. Brutarul împinse tava în cuptor, după care luă o înghițitură dintr-o sticlă care stătea chiar lângă masa lui pentru frământat. Sal simți mirosul de gin. Apoi brutarul reveni la frământat. Sal îl privi pentru un minut, întrebându-se dacă să-i ceară puțin din ginul lui. Decise că nu avea nevoie de el.

[1] Nu caut pâine (în lb. franceză în original, n.tr.)

Femeia se întinse pe podea, lângă cuptor, bucurându-se de căldură. Hainele ei îmbibate de apă începură să scoată aburi. În curând aveau să fie uscate.

Închise ochii și adormi.

* * *

De când se înrolase în armată, fiecare noapte fusese la fel pentru Kit: ațipea imediat ce se întindea și dormea până când îl trezea cineva. De data aceea, când fu scuturat viguros, el se simți ca și cum abia închisese ochii. Ar fi dorit să doarmă în continuare, când auzi vocea lui Henry, conte de Shiring, motiv pentru care sări în picioare, spunând:

– Cât e ceasul?

– Două și jumătate dimineața, iar Wellington este pe punctul să ne informeze. Încalță repede cizmele.

Își aminti că se afla într-un hambar din satul Waterloo și în ziua aceea urma să se dea o mare bătălie. Simți un fior al fricii pe care o avusese cu vreme în urmă, dar nu era atât de rău pe cât fusese înainte. Reuși să și-o alunge din minte. Aruncă pătura de pe el și își găsi cizmele. Un minut mai târziu îl urmă pe conte afară din hambar.

Ploua puternic.

Se duseră la ferma în care își instalase Wellington cartierul general. Fermierul și familia lui probabil că dormeau în staulul pentru vaci – în vreme de război, armatele luau ceea ce aveau nevoie și nu acordau prea multă atenție civililor care protestau.

Wellington stătea în picioare la capătul unei mese lungi de bucătărie. Ofițerii lui superiori erau așezați în jurul mesei, iar aghiotanții acestora stăteau în picioare, sprijiniți de pereți. Wellington făcu un semn din cap spre Henry și spuse:

– Neața, Shiring. Cred că acum suntem toți. Haideți să aflăm ultimele vești.

Henry se înclină și se așeză. Kit rămase în picioare.

Șeful informațiilor se ridică în picioare.

– Ieri-seară, am trimis spioni care vorbesc franceză în tabăra lui Bonaparte. Bărbați și femei au mers ca să vândă lucrurile obișnuite pe care le cumpără soldații: tutun, gin, creioane, săpun. Prin ploaia asta deasă și cu francezii împrăștiați pe mai mulți kilometri pătrați, au avut o sarcină dificilă. Dar în baza informațiilor anterioare, plus rapoartele lor, am dedus că Bonaparte are cam 72 000 de oameni.

– Aproape la fel ca noi, spuse Wellington. Noi estimăm armata noastră la vreo 68 000. Cum stau francezii cu moralul?

– Le este frig și sunt uzi, la fel ca noi. Și au mărșăluit toată ziua, exact ca noi. Dar spionii noștri au observat o diferență. Sunt aproape toți francezi și vor să lupte. Îl venerează pe Bonaparte ca pe un zeu.

Kit știa ce fusese lăsat nespus. Cei mai mulți dintre francezi – ofițeri și soldați – își aveau originile în clasele de jos și își datorau avansarea revoluției și lui Bonaparte. În armata lui Wellington, ofițerii proveneau în special din rândurile aristocrației și ai nobilimii și celelalte grade proveneau din păturile de jos ale societății. Mai mult decât atât, doi din trei soldați aliați erau olandezi sau germani din Hanovra; de fapt, doar o treime erau britanici. Și mulți dintre acești britanici se găseau în armată împotriva voinței lor, fiind condamnați de judecători să servească în armată sau păcăliți de sergenții de recrutare. Cei mai loiali dintre soldații lui Wellington aparțineau Legiunii Regale Germane.

– Cât despre artilerie, spuse ofițerul de informații, Bonaparte pare să aibă cam 250 de tunuri de calibru mare.

– Iar asta înseamnă cu o sută mai multe decât avem noi, comentă Wellington.

Kit se descurajă. Părea că aliații se află în dezavantaj. Bonaparte făcuse câteva manevre strălucite și îl păcălise pe Wellington. „Așa că s-ar putea să mor“, gândi Kit.

Timp de câteva momente, se lăsă tăcerea. Comandantul suprem avea toate informațiile disponibile. În acel moment doar el putea să decidă ce era de făcut.

În cele din urmă, Wellington vorbi:

– O luptă egală înseamnă să pierdem vieți fără niciun scop, spuse el. Și, cumva, suntem mai puțin decât egali. Kit nu fu surprins. Wellington încerca să intre în luptă doar atunci când avea avantaj. Cu aceste cifre, nu voi lupta, zise el cu hotărâre și făcu o pauză ca să-i lase să înțeleagă. Există două posibilități, continuă el. Una: prusacii își unesc armatele cu ale noastre. Cu vreo 75 000 de oameni ai lor, se va înclina balanța. Dacă ei pot ajunge aici, atunci vom lupta.

Nimeni nu îndrăzni să comenteze, dar în jurul mesei existară clătinări din cap în semn de aprobare.

– Dacă ei nu pot ajunge, ne vom retrage din nou prin pădurea de la Soignes. Există un drum pe care prusacii pot merge, de la Wavre, prin pădure, ca să ajungă la drumul principal imediat la sud de Ixelles. Aceea va fi ultima noastră redută.

De data asta nimeni nu clătină din cap.

Kit știa că acesta era un plan disperat. Drumul pe care ar fi trebuit să-l urmeze prusacii era o cărare prin pădure, deci imposibil să fie utilizat la deplasarea rapidă de mii de oameni, printr-un asemenea teren. În orice caz, cu doar câteva ore rămase până în zori, se epuiza timpul pentru retragere.

Wellington își exprimă raționamentul:

– Preferința mea cea mai puternică este pentru Planul A, spuse el. Din fericire, feldmareșalul Blücher a reapărut. Se pare că a fost rănit și a rămas inconștient pentru o vreme, dar acum se află din nou la comandă la Wavre, iar armata lui este campată la est de oraș. Ieri-seară, târziu, am primit un mesaj care spunea că el ni se va alătura în dimineața aceasta. Kit se simți profund ușurat. În acea zi nu avea să fie nicio bătălie dacă britanicii nu ar fi avut șanse mari să învingă. Oricum, în război, situația se poate schimba foarte rapid și trebuie să am confirmarea că intențiile lui Blücher din această dimineață sunt aceleași cu cele de ieri-seară. Și dacă sunt, am nevoie să aflu la ce oră a zilei va ajunge aici. Wellington privi spre conte. Shiring, vreau să pleci călare la Wavre și să pui o scrisoare în mâinile lui Blücher. Ia-l pe tânărul Clitheroe cu tine... el vorbește puțină germană.

– Da, domnule, răspunse Henry.

Kit era entuziasmat să fie ales pentru o misiune atât de importantă, chiar dacă asta însemna să călărească douăzeci de kilometri prin ploaia torențială.

– Pregătiți-vă caii în timp ce scriu scrisoarea, ordonă Wellington.

Kit și contele părăsiră încăperea și se îndreptară spre grajduri. Contele trezi doi grăjdari. Kit îi privi cu atenție pe cei doi bărbați, în timp ce puneau cu ochii mijiți șeile pe doi cai: el nu dorea să fie nevoit să se oprească pe drum ca să-și ajusteze curelele.

Grăjdarii montară câte o lampă de furtună pe fiecare șa, în fața coapsei călărețului. Aceasta lumina drumul doar pe câțiva metri înaintea lor, dar era mai bine decât nimic.

Când caii fură pregătiți, cei doi bărbați se întoarseră în bucătăria fermei. Wellington și un mic grup de generali erau aplecați deasupra unei hărți a câmpului de luptă, desenată de mână, încercând să ghicească ce urma să facă Bonaparte. Wellington ridică privirea și zise:

– Shiring, te rog să fii atât de amabil încât să te întorci cu răspunsul lui Blücher în mare grabă. Clitheroe, presupunând că răspunsul este da, vreau ca tu să mai rămâi o vreme cu prusacii. Imediat ce se vor porni la drum, călărește înaintea lor și adu-mi informațiile actualizate despre ora la care estimezi că vor ajunge.

- Da, domnule.

- Nu mai pierdeţi timpul. Plecaţi imediat.

Ei se întoarseră la grajduri şi încălecară.

Îşi duseră pe caii pe poteca noroioasă de la marginea drumului pavat, în jos pe o pantă, până la răscrucea din apropierea fermei La Haye Sainte. Acolo o cotiră la stânga şi porniră pe un drum nepavat, spre Wavre.

Era prea întuneric chiar şi pentru trap. Călăreau unul lângă altul ca să se folosească fiecare şi de lanterna celuilalt. Ploaia îi intra în ochi lui Kit şi asta făcea ca vederea lor să fie şi mai rea. Drumul de ţară şerpuia prin teritoriul deluros, cu noroi adânc. Fiecare fund de vale era inundat, iar Kit se temea că transportarea tunurilor prusace pe acest drum avea să fie înnebunitor de dificilă şi foarte lentă.

Monotonia călăritului îi permise să simtă efectele oboselii datorate somnului întrerupt. Contele lua câte o sorbitură dintr-o ploscă de brandy, dar Kit nu bău nimic, temându-se că alcoolul tare ar fi putut să îl facă să aţipească în şa. „Sper că vom obţine răspunsul pe care-l dorim, gândea el neîncetat. Sper ca Blücher să spună că el încă intenţionează să ni se alăture în dimineaţa asta."

În sfârşit, lumina slabă a zorilor se strădui să străpungă norii. Imediat ce putură să vadă drumul din faţa lor, îşi mânară caii la galop.

Încă mai aveau mult drum de parcurs.

* * *

Pe drumul de întoarcere, Sal se rătăci.

Simţi noroiul sub tălpi şi se întoarse acolo unde îşi închipuia că ar trebui să fie drumul, dar nu simţi pietrele de pavaj. „Probabil că mi-am pierdut concentrarea", gândi ea.

Încercă să se învârtă în cercuri tot mai mari, închipuindu-şi că va trebui să ajungă la drum, mai devreme sau mai târziu, dar, pentru că era ca şi oarbă, nu putea să fie sigură că chiar se deplasa în cercuri. Ţinându-şi mâinile în faţă, nimeri peste un copac. La scurtă vreme după aceea, găsi un altul. Înţelese că rătăcise prin pădure. Se întoarse o lungime de jumătate de cerc şi o porni, spera ea, înapoi pe drumul pe care venise; dar nimeri un alt copac.

Disperată, Sal se opri. Nu avea niciun sens să se deplaseze dacă nu ştia încotro să îndrepta. Îi veni să plângă, dar se reţinu. „Deci, mă doare spatele şi sunt pierdută şi epuizată şi udă ciuciulete", gândi ea; peste câteva ore din acel moment, când avea să înceapă bătălia, urmau să se întâmple lucruri şi mai rele.

Găsi un trunchi mare de copac și se așeză cu spatele rezemat de el. Frunzele îi ofereau oarecare protecție împotriva ploii. Sacul ei era ud, dar cartofii dinăuntrul lui erau încă fierbinți. Strânse sacul la piept ca să se încălzească.

Avusese parte de un moment neplăcut la brutărie. Visase că se afla în pat cu Jarge și că el o mângâia; și se trezi ca să descopere că brutarul se așezase în genunchi, alături de ea. Îi desfăcuse nasturii de la pantaloni și mâna lui se afla înăuntru.

Se simți instantaneu transportată înapoi, în închisoarea pentru muncă silnică, unde femeile trebuiau să suporte genul acesta de lucruri sau să fie biciuite pentru nesupunere. Dar în acel moment nu mai era prizonieră și furia o cuprinse într-o clipă. Dădu la o parte mâna bărbatului cu o lovitură puternică și sări în picioare. Brutarul se retrase rapid. Sal scoase cuțitul lung din teaca de la brâu și păși spre el, pregătită să înfigă lama în burta lui grasă; apoi redeveni rațională.

Bărbatul era îngrozit.

Sal băgă cuțitul înapoi în teacă și își încheie nasturii de la pantaloni.

Fără să vorbească, deschise ușa cuptorului. Folosind cârligul din lemn al brutarului, scoase tava cu cartofi din cuptor. Putu să observe imediat că aceștia erau copți: cojile erau înnegrite și ușor încrețite. Îi puse repede înapoi în sac, pe care și-l legă ulterior de spinare.

Privindu-l pe brutar, apucă una dintre pâinile proaspăt coapte și o băgă sub braț. Îl provoca să protesteze, dar el nu spuse nimic.

Sal părăsi brutăria în tăcere. Mâncă pâinea în timp ce mergea pe drum și o termină în câteva minute.

Așezată sub copac, simți cum i se închid ochii. Dar nu trebuia să adoarmă în acel loc, ci să ajungă cu cartofii înapoi la regiment. Se ridică în picioare ca să rămână trează.

Apoi, aproape fără ca ea să-și dea seama, cerul se lumină. Veniseră zorii. După doar câteva minute, începu să distingă pădurea din jurul ei. Apoi privi printre copaci și observă la doar o sută de metri depărtare suprafața pietruită a drumului. Nu fusese niciodată prea departe de el.

Își legă din nou sacul, își croi drum spre șosea și o porni spre sud.

Ploaia se oprise și ea înălță o rugăciune de mulțumire fără cuvinte spre ceruri.

Când ajunse la Mont St-Jean, înspre est, soarele se ridica făcând lumină, dar nu și căldură. Femeia își alese drumul prin tabără. Cei mai mulți bărbați erau întinși pe pământul umed, înveliți în pături ude leoarcă. Caii uzi încercau, nefericiți, să mănânce grâul distrus. Sal îl observă pe Kenelm Mackintosh stând în picioare, cu capul descoperit, spunând rugăciunile de

dimineață împreună cu câțiva bărbați. Printre ei îl observă pe cumnatul lui Spade, Freddie Caines, care în acele clipe era sergent.

Sal se deplasă cât de repede putea de teamă că, dacă cineva ar fi intuit ce avea în sac, ar fi putut să fie omorâtă pentru asta.

Găsi cortul improvizat al lui Jarge și se târî recunoscătoare înăuntru. Jarge și alți câțiva bărbați din Kingsbridge erau întinși pe pământul ud, îngrămădiți unul în altul ca peștii într-o cutie.

– Treziți-vă, soldați norocoși, spuse ea. Deschise sacul și aroma cartofilor copți umplu spațiul mic.

Jarge sări în fund, iar ea îi oferi un cartof. Bărbatul mușcă din el.

– O, Dumnezeule! exclamă el.

Ceilalți luară și ei cartofi și îi mâncară. Jarge îl termină pe al lui și mai luă unul.

– Este ca în Rai, continuă el. Ești un înger, Sal Box!

– Ei bine, răspunse ea, n-am mai fost numită așa niciodată până acum.

* * *

Întrucât se luminase, Kit și contele ar fi putut să călărească mai repede. Cu toate acestea, niciun cal nu ar fi reușit să parcurgă douăzeci de kilometri în galop. Alternau cu trapul și cu pasul; Kit considera că era frustrant de lent, dar contele îi spuse că se dovedise a fi metoda cea mai rapidă de a călări pe distanțe lungi, fără să-ți omori calul. Începură să vadă fermieri treziți devreme, iar contele vorbea frecvent cu ei, verificând – înțelese Kit – dacă acela era drumul spre Wavre. Kit se simți încordat și nerăbdător, întrucât Wellington le ordonase să se grăbească.

Kit observă că, între timp, contele se stropise cu noroi nu doar pe pantaloni și cizme, ci peste tot, inclusiv pe față. Presupuse că și el trebuia să arate cam la fel.

Fură opriți la un avanpost al cavaleriei, ocupat de bărbați în uniforme prusace. Santinelele le confirmară că se aflau în apropiere de Wavre și le spuseră că Blücher își instalase cartierul general într-un han mare, aflat în piața orașului.

Un ceas de biserică bătu ora cinci, când intrară în oraș. Drumul era de pământ, băltit și noroios, după ploaie. Pe măsură ce se apropiau de centru, străzile deveniră mai înguste și mai întortocheate, iar noroiul cu treizeci de centimetri mai adânc.

– Wellington zicea că prusacii sunt campați la est de oraș, spuse contele neliniștit. Va dura ore întregi să deplaseze armata lui Blücher prin labirintul acesta.

Drumul principal îi duse direct în centrul orașului și intrară în cea mai mare tavernă din piață. Un soldat prusac îi opri în hol, privindu-le uniformele mizerabile. Contele îi vorbi într-o franceză poticnită, iar el scoase zgomote de negare.

Problema era că ei nu transmiteau autoritate. Uneori, oamenii simpli credeau că străinii care le vorbeau prost limba trebuie să fi fost tâmpiți. Kit strigă la bărbat:

– *Achtung! Der Graf sucht Blücher! Gehholen!* Atenţiune! Contele îl caută pe Blücher; du-te și adu-l!

Funcţionă. Soldatul scoase un zgomot de scuză și dispăru după o ușă.

– Bine lucrat, Clitheroe, murmură contele.

Când soldatul reveni, îi spuse lui Kit că feldmareșalul urma să ajungă în curând. Kit găsi acest lucru înnebunitor. De ce nu ieșise omul imediat, chiar dacă era în cămașă de noapte? Unde era simţul urgenţei? Contele Henry păru frustrat, dar nu se plânse.

Kit îi ordonă soldatului să aducă pâine și cafea pentru contele de Shiring; ascultător, omul plecă în grabă și reveni câteva minute mai târziu cu micul-dejun.

Blücher apăru proaspăt bărbierit, în uniformă și fumând pipă. Ochii lui injectaţi sugerau că băuse în exces cu o seară înainte, poate mai multe nopţi înainte. Însă era energic și hotărât. Contele se înclină și îi dădu imediat scrisoarea lui Wellington, care era scrisă în franceză. În timp ce Blücher o citea, soldatul prusac îi turnă cafea într-o ceașcă, pe care feldmareșalul o goli fără să-și ia ochii de la pagină.

Conversaţia care urmă a fost în franceză, pe care Kit nu o înţelegea, însă Blücher tot folosea cuvântul „*Oui*", despre care știa că înseamnă da. Părea să fie un semn bun.

În timp ce cei doi bărbaţi conversau într-o limbă care le era străină amândurora, începură să apară ofiţerii superiori prusaci. Conversaţia se termină cu contele și Blücher aprobând amândoi din cap; apoi Blücher dădu ordine aghiotanţilor.

Contele lămuri situaţia pentru Kit. O parte din armata lui Bonaparte îi urmărise pe prusaci până în acel punct, iar Blücher trebuia să lase în urmă o parte din grupul său ca să-i reţină. Oricum, era pregătit și dispus să-și conducă partea cea mai mare a armatei la Mont St-Jean în dimineaţa aceea; de fapt, o parte din avangardă traversase deja râul.

– Când vor ajunge acolo? întrebă Kit.

– E prea devreme ca să putem ști. Chiar acum o voi lua înapoi ca să-i spun lui Wellington că ei au pornit la drum. Tu rămâi cu prusacii, așa cum a ordonat Wellington, până când poți face o estimare realistă a orei lor de sosire. Treaba ta a devenit crucială acum. Wellington va fi disperat să afle când va primi întăriri, care să-i dubleze dimensiunile armatei.

Kit fu încântat că i se încredințase o sarcină atât de importantă și, în același timp, simți povara unei mari responsabilități.

– Rămâi cu ei cel puțin până pleacă toți din oraș, îi zise contele. Apoi folosește-ți propria judecată.

– Da, domnule.

Contele se înclină spre Blücher și își luă rămas-bun.

„Acum sunt pe cont propriu", gândi Kit.

Orașul Wavre se întindea pe malul vestic al râului Dyle. Kit își recuperă calul și o porni călare pe scurta distanță de la piață până la pod. Oamenii lui Blücher mărșăluiau deja peste pod. Își dădu seama imediat de faptul că era nevoie de ore întregi ca mii de oameni să poată traversa podul acela îngust. Râul era umflat, urmare a recentelor ploi torențiale, și era clar că nu putea fi traversat prin apă. Cercetă malul celălalt în aval și în amonte și descoperi alte două poduri, unul la capătul sudic al orașului și altul la vreun kilometru și jumătate de locul în care se afla, însă ambele erau înguste.

Când își întoarse privirea spre podul principal, văzu că soldații care mărșăluiau erau intercalați cu tunuri, baterii de câte opt piese și că se formase o coadă. O mulțime tot mai mare de soldați aștepta să traverseze. Soldații erau obișnuiți să aștepte și de aceea se așezară voioși pe pământ ca să se odihnească. Kit îl întrebă pe un căpitan cât de multe tunuri duceau la Mont St-Jean.

„*Einhundertvierundvierzig*", veni răspunsul. După un moment de gândire, Kit înțelese că era vorba de o sută patruzeci și patru.

Kit urmă traseul făcut de armată, dar spre în oraș. Aici lucrurile nu erau la fel de calme. Cizmele soldaților în marș frământau noroiul de sub picioare, transformându-l într-o pastă care devenea aproape lichidă. Curând află cauza acestui blocaj: unul dintre carele cu tunurile cele mai grele avea o axă ruptă și bloca drumul. Ar fi trebuit să fie tras din cale, dar strada era prea îngustă. Un ofițer cu fața înroșită biciuia caii și înjura furios vreo zece soldați care se chinuiau să pășească pe strada noroioasă; împingeau carul, încercând cu disperare să îl pună în mișcare.

Își croi drum pe lângă ei și se duse în partea îndepărtată a orașului, unde se asigură că trupele care trecuseră apucaseră drumul de țară care ducea la Mont St-Jean.

Întorcându-se la pod, observă că în acel moment erau imobilizați mai multe mii de oameni pe malul celălalt. Kit începu să se teamă că avea să dureze toată ziua pentru a-l traversa.

Șirul începu să se miște din nou – probabil carul rupt al tunului fusese, în sfârșit, înlăturată din drum. Soldații trebuiau să se dea la o parte, în timp ce tunurile grele, trase de cai, traversau orașul îngropat, unul câte unul. La ora opt încă nu-și traversaseră toate tunurile prin oraș.

Izbucni focul.

Kit îl mirosi înainte să-l vadă. Mirosul paielor arzând. Ar fi trebuit să fie prea ude ca să ardă. Multe dintre clădiri fiind din lemn, fumul care se înălța din centrul orașul se transformă dintr-o coloană într-un nor și, apoi, într-o ceață care învălui orașul, făcându-i pe soldați să tușească și să lăcrimeze.

Armata se opri complet. Unii dintre oameni abandonară tunurile și caii și se retraseră din calea flăcărilor. Cei aflați în apropierea căruțelor cu muniție intrară în panică și fugiră de teama unei explozii uriașe. Ofițerii le ordonară celor rămași să pornească înapoi pe drumul pe care veniseră. Pe străzile înguste, încercarea de a întoarce întreaga procesiune, inclusiv carele tunurilor, cu atelajele lor de șase cai, provocă mult mai multe înjurături și confuzie.

Kit reveni la pod cu intenția de a le sugera prusacilor să se folosească de celelalte poduri, dar ofițerii i-o luaseră înainte și trimiteau deja batalioanele pe rutele mai ocolitoare.

Kit traversă podul cel mai apropiat, din sud, și ocoli periferia ca să ajungă în partea de vest a orașului. Găsi drumul spre Mont St-Jean și se lămuri că prusacii porneau pe acel drum.

Reveni la podul principal și observă că trupele se mișcau mai cursiv pe rutele alternative. Tunurile erau trase înapoi din centrul orașului. Vagoanele de muniție se alăturară exodului.

Wellington se aștepta ca prusacii să ajungă pe câmpul de luptă la ora zece și jumătate.

Kit încercă să estimeze noua lor oră de sosire. „De îndată ce ajung pe drumul deschis, ar putea să mărșăluiască cu patru sau cinci kilometri pe oră, gândi el. Așa că îi pot spune lui Wellington că este posibil ca grosul armatei să ajungă la Mont St-Jean peste vreo cinci ore, pe la trei și jumătate după-amiaza, cu condiția să nu mai meargă și altceva prost."

Porni călare la drum ca să-i ducă vestea lui Wellington.

CAPITOLUL 43

Wellington ordonă ca toate femeile să părăsească neîntârziat câmpul de luptă. Unele se supuseră ordinului. Sal se află printre cele care îl ignorară.

Și era plictisită. Nu și-ar fi imaginat niciodată că avea să se întâmple așa ceva. Se întinse pe pământ, lângă coama crestei, cu Jarge și ceilalți oameni din Regimentul 107 infanterie, privind în jos, peste peisaj, și așteptând să înceapă bătălia. N-ar fi trebuit să se afle pe o poziție atât de înaintată, dar se găseau într-un loc în care un șanț ușor îi ascundea vederii.

Descoperi că era nerăbdătoare și aștepta să înceapă mai repede. „Ce proastă sunt", gândi ea.

Apoi, la unsprezece și jumătate, începu.

Așa cum se așteptaseră, francezii atacară mai întâi castelul și clădirile fermelor de la Hougoumont, avanpostul aliaților care se afla la vreo opt sute de metri de locul în care stătea ea întinsă, periculos de aproape de linia frontului francez.

Reuși să distingă un ansamblu de case, un hambar și o capelă, toate înconjurate de copaci. O grădină cu gard zidit și o livadă se aflau în partea de vest, pe partea dreaptă, așa cum privea Sal. Pe partea îndepărtată, spre sud, dar tot vizibilă pentru Sal, o mică pădurice – cam un hectar – se înălța între clădirile fermelor și linia frontului franceză. Lui Sal i se spusese că Hougoumont era apărat de vreo două sute de britanici din regimentul de gardă și de o mie de germani. Trupele erau staționate în pădure și în livadă, dar și în interiorul ansamblului de clădiri.

Atacul francez începu cu o canonadă puternică de artilerie, despre care Sal crezu că urma să fie devastatoare, fiind lansată de la distanță atât de mică.

Apoi, infanteriștii francezi porniră în marș de la linia frontului lor, peste un câmp deschis, spre Hougoumont. După care, răspunseră tunurile aliaților trăgând cu șrapnele împotriva infanteriei.

Aliații aflați în pădure începură să tragă în francezi, din spatele copacilor. Germanii aveau puști ghintuite care erau mult mai precise și aveau bătaie mai mare.

Șrapnelele și focurile de pușcă fură de o eficiență ucigătoare și oamenii din trupele franceze, îmbrăcați în haine albastre, căzură cu sutele; dar restul își păstrară linia și continuară să înainteze.

– Sunt o țintă atât de ușoară, spuse Sal. De ce nu aleargă înainte, în loc să meargă la pas?

Întrebarea nu era adresată cuiva anume, dar primi răspuns de la un veteran al războiului din Spania.

– Disciplină, spuse el. Peste un minut se vor opri și vor trage toți împreună.

„Eu aș fugi de-acolo", gândi Sal.

* * *

Kit ajunse înapoi la Mont St-Jean la scurtă vreme după miezul zilei.

Îl găsi pe Wellington călare, lângă regimentul de gardă, pe coama de deasupra cătunului Hougoumont. Privea intensa luptă de la ferme. Wellington îl văzu.

– Unde dracului sunt prusacii ăia? întrebă iritat. Îi așteptam să ajungă acum câteva ore!

Furia lui Wellington putea să fie otrăvitoare și nu tot timpul era îndreptată spre persoana corectă.

Kit își oțeli voința ca să-i dea veștile proaste comandantului său.

– Domnule, pot să confirm că grosul armatei prusace a părăsit Wavre până la ora zece și jumătate. Estimarea mea este că nu vor ajunge aici înainte de două și jumătate, în după-amiaza asta.

– Atunci, ce naiba au făcut atâta timp? S-a luminat înainte de ora cinci!

Kit îi oferi o versiune rezumativă.

– Wavre este o fundătură, cu un pod îngust peste râu și străzi strâmte și șerpuite prin oraș – unde, ca lucrurile să se înrăutățească, a izbucnit un incendiu violent în dimineața asta. În plus, odată ce au trecut de oraș, drumul lor până aici este îmbibat de apă...

– Incendiu? Cum s-a putut întâmpla așa ceva, după atâta ploaie?

Era o întrebare stupidă.

– Nu am informații, domnule, răspunse Kit.

– Du-te și găsește-l pe Shiring, zise Wellington. Va avea multă treabă pentru tine în după-amiaza asta.

Kit plecă mai departe, călare.

Găsi Regimentul 107 infanterie la capătul vestic al liniei aliaţilor. Unii dintre oameni înaintaseră târâş în afara poziţiei ca să arunce o privire la câmpul de bătălie, însă locotenentul Joe Hornbeam le ordonă să revină ca să nu poată fi văzuţi de francezi.

– Nu dorim ca bătrânul Bonaparte să ştie unde suntem sau cât de mulţi, spuse el. Haide să-l lăsăm pe nenorocit să ghicească.

Kit îl văzu pe Jarge, îşi opri calul şi descălecă.

– Tânărul Joe nu este un ofiţer rău, să ştii, spuse Jarge, mai ales dacă te gândeşti că are doar optsprezece ani.

– Nu te-ai fi aşteptat la asta, răspunse Kit. Cu un bunic atât de nesuferit cum este consilierul Hornbeam... Kit fu distras de prezenţa mamei lui. Se descurajă. Ce cauţi aici? o întrebă el. Femeilor li s-a ordonat să plece de pe câmpul de luptă.

– Ordinul acela n-a ajuns niciodată la mine, răspunse Sal.

– Ei bine, a ajuns la tine acum.

– Sunt aici că să fiu alături de soţul meu şi nu fug nicăieri.

Kit deschise gura să o contrazică, apoi se răzgândi. Era inutil să te contrazici cu Sal când era hotărâtă.

Se apropie de Joe Hornbeam.

– Locotenente, l-ai văzut pe contele de Shiring?

– Da, domnule, răspunse şi arătă spre nord, înapoi spre creastă. În urmă cu câteva minute se afla la vreo trei sute de metri în direcţia aceea, discutând cu generalul Clinton.

– Mulţumesc.

– Da, domnule.

Kit încălecă şi începu să coboare panta spre locul în care se aflau contele Henry şi generalul Clinton, amândoi călare. Înainte să-i poată vorbi contelui, se stârni o suprapunere de bubuituri precum sunetul a zece mii de tunete simultane, un zgomot care nu putea să însemne decât sfârşitul lumii; dar Kit activase într-o baterie de artilerie şi ştia că acela era sunetul tunurilor – doar că erau mai multe în acelaşi timp, mai multe decât auzise el vreodată.

Îşi întoarse calul şi se grăbi să urce panta înapoi, având-u-i aproape în urmă pe contele Shiring şi pe generalul Clinton. În vârf, se opriră şi priviră.

Se aflau pe partea vestică a drumului cărbunelui şi Kit observă imediat că tunurile franceze se aflau pe partea estică, trăgând spre centrul şi stânga liniei aliaţilor. Erau aliniate cel puţin şaptezeci de tunuri de mare calibru, lansând cât de repede puteau.

Cu toate acestea, nu nimereau prea multe ținte. Trupele aliaților de pe panta sudică suferiră din greu, dar cea mai mare parte a armatei lui Wellington se afla în spatele coamei și multe dintre ghiulelele lui Bonaparte se scufundau, inutil, în noroi.

Deci, ce scop avea acest baraj?

Câteva minute mai târziu, Kit înțelese.

Soldații francezi în uniforme albastre începură să avanseze, trecând printre tunuri și mărșăluind peste vale. Obuzele franceze treceau peste capetele lor și descurajau trupele aliaților să iasă pe creastă ca să-i întâmpine.

În curând, deveni evident că acest atac era unul major. Kit estimă numărul infanteriștilor care se apropiau la vreo cinci mii, apoi la zece mii, apoi și mai mulți, poate douăzeci de mii.

Tunurile aliaților deschiseră focul împotriva lor și Kit își putu da seama că trăgeau cu proiectile brizante, un fel de conserve umplute cu așchii din fier și rumeguș, care explodau și se împrăștiau într-un con ucigător, pe o rază de vreo treizeci de metri, culcând la pământ soldații inamici ca o coasă gigantică. Dar francezii pășiră peste cadavrele camarazilor lor și continuară să înainteze.

Bătălia începuse.

Scopul unui atac era de obicei distrugerea integrității liniei inamicului pentru a ajunge în spatele acesteia. Acest lucru se putea obține fie prin ocolirea liniei – numită uneori răsturnarea flancului –, fie prin străpungere, prin crearea unei breșe în mijloc. În aceste cazuri, oamenii din linia de apărare puteau fi încercuiți, prinși în capcană și atacați din toate părțile.

Kit își folosi ocheanul – luat de pe cadavrul unui ofițer francez, la Vitoria – ca să studieze capătul estic, îndepărtat, al câmpului de bătălie. Soldații francezi care avansau ajunseră primii la liniile aliaților și atacară energic, împingându-i pe apărători înapoi. Frontul aliaților urma cursul unei cărări înguste, scufundată, mărginită de tufișuri; francezii ajunseră rapid la acest refugiu. Apoi, britanicii contraatacară. Lupta era violentă și sângeroasă, iar Kit se bucură că nu se află acolo.

Înaintarea franceză pierdu din avânt, dar nu se opri. Kit observă disperat că povestea era aceeași pe toată lungimea liniei, pe partea cealaltă a drumului cărbunelui: un atac francez viguros, un contraatac și o înaintare lentă a francezilor.

Era ora două și aliații pierdeau teren.

Soldații aliați din jurul lui Kit și al contelui nu aveau astâmpăr, dornici să sară în ajutorul camarazilor lor; dar Wellington nu le ordonase asta.

– Rămâneți unde vă aflați, soldați! parcă lătră contele. Oricine fuge înainte fără ordin va fi împușcat în spate.

Kit nu era convins că vorbea serios, dar amenințarea fu eficientă și oamenii se liniștiră.

Pierderile francezilor erau mari, dar continuau să vină alți oameni, inclusiv cavalerie, pe care ei îi numeau *cuirasieri*. Kit privi înapoi pe panta din spatele coamei și văzu că Wellington avea puține rezerve de infanterie pe care să le arunce în lupta corp la corp. Oricum, cavaleria britanică aștepta. Kit putu să vadă cel puțin o mie de oameni din brigada Household Cavalry stând în picioare lângă caii lor și așteptând cu nerăbdare ordinul de atac. Regimentele Life Guards și Horse Guards aveau numai armăsari negri. Erau conduși de contele de Uxbridge, unul dintre numeroșii bărbați pe care Wellington nu-i plăcea.

Kit îi auzise pe ofițerii statului major spunând despre cavaleria britanică, printre altele, că deținea cei mai buni cai, dar că francezii aveau cei mai buni oameni. Cel puțin un lucru era adevărat: cavaleria franceză avea mai multă experiență de luptă.

Sună o goarnă și o mie de oameni încălecară; apoi, un alt sunet de goarnă îi făcu să-și tragă săbiile din teacă simultan. Era o priveliște formidabilă și Kit fu recunoscător că nu avea să se afle printre cei care urmau să se împotrivească atacului.

Reacționând la alte sunete de goarnă, ei formară o linie, de la est la vest, lungă de un kilometru și jumătate, apoi își mânară caii la pas înainte, în sus pe pantă, aflându-se încă în afara razei vizuale a inamicului. Trecură la trap, depășiră creasta și, atunci, cu strigăte și țipete, atacară la vale, într-o luptă corp la corp.

Infanteria aliaților se arătă în calea lor. Francezii încercară să fugă înapoi spre liniile lor, dar nu puteau alerga mai repede decât caii; astfel, cavaleriștii îi tăiară și secționară fără milă cu săbiile, retezând brațe și picioare și capete. Bărbații care alergau se împiedicară și căzură și fură călcați în picioare de cai. Cavaleria își continuă șarja; măcelul fu îngrozitor.

Contele Henry era agitat ca un cocoș.

– Asaltul lui Bonaparte a fost respins, cârâi el. Domnul să binecuvânteze cavaleria!

Când caii ajunseră în raza de acțiune a liniei frontului francez, Uxbridge le ordonă gorniștilor să sune semnalul de întoarcere. Kit îl auzi clar, dar, spre uimirea lui, cavaleriștii păreau surzi. Ignorară semnalul repetat și continuară să călărească, aclamând și fluturându-și săbiile. Contele Henry

scoase un mormăit dezgustat pe lângă Kit. Călăreţii erau mistuiţi de setea de sânge şi orice semn de disciplină dispăruse. Lipsa lor de experienţă de luptă ieşea la iveală.

Exaltarea lor era sinucigaşă. În timp ce atacară linia franceză, fură doborâţi de foc de artilerie şi de cel al muschetelor. Avântul lor încetini, pe măsură ce terenul din faţa lor începu să fie în pantă ascendentă şi caii obosiră.

În câteva minute, cavaleria trecu de la triumf la anihilare. Dintr-odată, fură ei cei măcelăriţi. Pe măsură ce se despărţeau în grupuri mici, francezii îi înconjurau şi îi distrugeau metodic. Kit privi disperat cum crema armatei britanice era anihilată. Câţiva supravieţuitori norocoşi îşi biciuiră caii într-un galop epuizant, înapoi spre liniile aliaţilor.

Asaltul lui Bonaparte fusese într-adevăr respins... dar cu ce preţ!

Francezii aveau mai mulţi soldaţi şi puteau să lanseze un alt atac de infanterie, pe când britanicii nu mai puteau lansa o altă şarjă de cavalerie.

Kit fu copleşit de disperare.

Urmă o acalmie. Lupta nu se întrerupse, ci continuă la un nivel mai scăzut. Artileria franceză trăgea intermitent pe deasupra văii, omorând ocazional câte un ofiţer călare sau zdrobind un tun; şi hărţuielile din jurul cătunelor Hougoumont şi La Haye Sainte continuară, trăgătorii de elită din fiecare executând trageri şi uneori lovind câte o ţintă.

Un mesager îi vorbi lui Wellington, care îl chemă pe contele Henry:

– Există un raport că au apărut câţiva prusaci, spuse Wellington. Mergi la capătul estic al liniei noastre şi verifică. Dacă este adevărat, spune-i comandantului lor că vreau ca ei să-mi întărească flancul stâng. Du-te!

Pentru Kit, instrucţiunile aveau sens. Flancul stâng al lui Wellington fusese ţinta preferată a artileriei lui Bonaparte şi a atacurilor infanteriei, în timp ce flancul drept – unde se aflau Sal şi Jarge – abia dacă fusese implicat până în acel moment. Flancul stâng era acela care avea nevoie de prusaci.

Grupul porni la galop.

La vreo doi sau trei kilometri depărtare de capătul cel mai estic al liniei frontului aliaţilor existau două petice de pădure: pădurea Ohain, spre nord, şi pădurea Paris, spre sud. În timpul mersului, Kit avu impresia că vede mişcare în ambele zone. Ajungând mai aproape, el observă sute de soldaţi în uniforme albastru închis ieşind din pădurea Ohain.

Era adevărat. În sfârşit, prusacii începeau să sosească.

Kit şi contele Henry ajunseră nevătămaţi la pădurea Ohain. În acel moment, sosiseră vreo două sau trei mii de prusaci, în timp ce alţii ajungeau

la sud de pădure. Câteva mii nu făceau mare diferență, dar, după sosirea celorlalți, aliații urmau să dispună de un avantaj copleșitor.

Dar exista timp ca să aștepte după ei?

Soldații din pădurea Ohain aparțineau corpului I, comandat de mult decoratul von Zeiten, un bărbat la vreo patruzeci și cinci de ani, cu început de chelie, și care era pe cale să ia parte la cea de a treia sa bătălie în ultimele patru zile. Pentru că Blücher încă nu sosise, contele Henry și Kit îi transmiseră mesajul lui Wellington lui von Zieten, în bine cunoscutul amestec de limbi.

Zieten zise doar că îi va transmite lui Blücher solicitarea lui Wellington, imediat ce era posibil. Kit rămase cu impresia că prusacii aveau să decidă după capul lor unde să intre în luptă.

Zieten nu putea să estimeze cât de repede urmau să ajungă ceilalți prusaci.

Contele Henry și Kit o porniră înapoi spre Wellington și îi raportară.

Kit își privi ceasul – o altă captură furată de la un cadavru – și rămase uluit să vadă că era ora cinci după-amiază. Părea să fi trecut doar câteva minute de la primul atac al infanteriei franceze.

Pe parcursul intenselor lupte din ultimele trei zile, scopul lui Bonaparte fusese să-i împiedice pe prusaci să se alăture anglo-olandezilor. Însă, în următoarele câteva ore, în sfârșit, acest lucru urma să se întâmple.

Fără îndoială că Bonaparte îi văzuse pe prusaci și trebuie să fi înțeles că, brusc, timpul devenise crucial. În acel moment, singura lui speranță era să distrugă armata aliaților înainte ca prusacii să li se alăture în luptă, întrucât un număr al lor suficient de mare ar fi influențat rezultatul.

Kit sesiză o activitate intensă în spatele liniilor franceze. Timp de câteva minute nu reuși să-și dea seama ce se întâmpla; apoi, contele spuse:

– Se adună cuirasierii. Va urma un atac de cavalerie.

Artileriștii britanici și olandezi aduseră în partea frontală tunuri suplimentare ca să le înlocuiască pe cele deteriorate. Kit se uită după Roger, dar nu reuși să-l vadă.

Artileria franceză încă trăgea intermitent, în timp ce se aduna cavaleria, când un obuz ateriză la douăzeci de metri de Kit, lovind un tun de rezervă ce era manevrat pentru a fi amplasat pe poziție. Urmară o bubuitură și o fulgerare, apoi strigătele bărbaților și un țipăt îngrozitor al unui cal rănit. După aceea se auzi o a doua explozie, mai mare, din cauza exploziei rezervei de praf de pușcă din spatele tunului. Tunul se făcu bucățele. Kit fu aruncat la pământ și asurzi, dar, o secundă mai târziu, realiză că nu fusese ars sau lovit de

obiectele dezintegrate zburătoare. Ameţit, se strădui să se ridice în picioare. Toţi oamenii care ajutau la mutarea tunului erau morţi sau răniţi, tunul însuşi fiind o ruină din metal contorsionat şi lemn. Privirea lui Kit căzu pe contele Henry, întins la pământ, nemişcat. În jurul capului era sânge. Probabil că rana fusese provocată de o bucată din tunul distrus, proiectată prin aer. Kit se aşeză în genunchi alături de el şi observă că încă respira.

Văzu un grup de infanterişti holbându-se la tunul zdrobit. Arătă spre doi dintre ei şi spuse:

– Tu şi tu! Acesta este contele de Shiring. Ridicaţi-l şi duceţi-l la chirurg. Pas alergător!

Cei doi făcură ascultare.

Kit se întrebă dacă bărbatul avea să supravieţuiască. Chirurgii nu puteau face prea multe cu rănile de la cap, în afară de a le bandaja. Totul depindea de cât de multe leziuni suferise creierul.

Nu era timp de reflecţii. Kit se întoarse pe câmpul de luptă. Începea un nou asalt francez.

Ceea ce apăru dintre liniile franceze părea un fel de maree de călăreţi. Soarele ieşi din spatele unui nor şi străluci pe săbii şi armuri. Zecile de mii de copite, la impactul cu pământul, îl făcură să tremure. Kit simţi acest lucru.

Aliaţii rămăseseră cu prea puţină cavalerie care să li se opună.

– Pregătiţi-vă să întâmpinaţi cavaleria! strigă Wellington.

Strigătul fu repetat de-a lungul liniei şi batalioanele de infanterie trecură rapid la formaţia în careuri, aşa cum fuseseră antrenaţi. Privind în lungul liniei, Kit văzu că Regimentul 107 infanterie forma rapid careurile eficiente.

În timp ce cavaleria inamică se apropia, Wellington călări în jurul careurilor, adresând încurajări. Kit şi alţi aghiotanţi îl urmară. Apoi francezii ajunseră peste ei.

La început, apărătorii avură parte de tot ce era mai bun. Cavaleria franceză ataca în jurul careurilor, strigând: „*Vive l'Empereur!*" Mulţi dintre ei fură doborâţi de focul intens de la marginile careurilor, acolo unde trăgătorii erau aşezaţi pe patru linii. Fiecare soldat britanic îngenunchea şi trăgea, apoi păşea în spate, în rândul al patrulea, unde reîncărca, astfel încât următorul soldat să poată trage. Se forma un dans cu o eficienţă ucigătoare.

După câteva minute îngrozitoare, cavaleria se retrase, dar alţi soldaţi, pe cai odihniţi, unii înarmaţii cu lănci lungi de trei metri, pe care le aruncau în careuri, încercară să creeze spaţii. Însă morţii şi răniţii erau traşi în centrul careului şi golurile umplute.

Kit nu se putu abține să nu admire curajul cavaleriștilor francezi în atacurile lor succesive, călărind peste cadavrele camarazilor lor, sărind peste caii morți și răniți. Rămășițele cavaleriei britanice contraatacară, dar nu erau suficient de mulți ca să conteze.

În timpul unui răgaz, Kit se întrebă unde era infanteria lui Bonaparte. Ar fi trebuit să susțină cavaleria – acesta era modul în care se proceda de obicei. Apoi, privi dincolo de vale, scrutând printre norii de fum de praf de pușcă și înțelese motivul: în sfârșit, prusacii se alăturaseră aliaților.

Ignorând solicitarea lui Wellington, cei mai mulți dintre nou-veniți pivotaseră în jurul capătului estic al liniei franceze și atacau satul Plancenoit, aflat sus, pe creasta din față și aproape de cartierul general francez. Bonaparte fusese orbit.

Luptele de acolo păreau acerbe. Kit realiză că Bonaparte nu ar fi putut să ia infanterie de acolo ca să sprijine atacul cavaleriei. În timp ce privea, lui Kit i se păru că vede mai sus, pe pantă, trupe suplimentare din formațiile de rezervă, care se desfășurau spre Plancenoit. Dar reuși să observe și mai multe uniforme albastru închis care veneau dinspre est și intrau în luptă.

Infanteria franceză era blocată acolo și nu putea susține atacul propriei cavalerii. Acest lucru putea salva armata lui Wellington.

„Bonaparte trebuie să fie disperat", deduse Kit. Trebuia să învingă astăzi, pentru că, în ziua următoare, armatele combinate ale prusacilor și anglo-olandezilor ar fi fost imbatabile.

Se ridică un murmur de agonie dinspre aghiotanții lui Wellington și cineva spuse cu voce joasă:

– La Haye Sainte a căzut.

Privind în partea cealaltă, Kit putu să observe, fugind de la fermă, niște rămășițe amărâte ale apărătorilor germani, o fracțiune minusculă din trupele desfășurate inițial; în sfârșit, francezii ocupară locul. Acesta fu un impuls pentru Bonaparte, pentru că însemna că slăbise serios linia de apărare a aliaților.

Artileria aliaților începu imediat să tragă asupra cătunului La Haye Sainte, iar Kit gândi: „Ăsta este Roger, care trage". Dar francezii menținură avanpostul.

Atacul cavaleriei franceze începu să slăbească pe la șase și jumătate. Oricum, aliații fuseseră loviți grav, în special în centrul liniei de apărare. Era momentul potrivit pentru ca Bonaparte să dea lovitura de grație. Wellington înțelese clar cât de periculoasă era vulnerabilitatea aliaților și călări cu furie, în lungul liniei, netinând cont de propria siguranță și dând ordine pe care Kit și alți aghiotanți le transmiseră ofițerilor: chemarea

rezervelor în față, ca să întărească linia de apărare, chemarea căruțelor cu muniție, înlocuirea tunurilor distruse cu piese de schimb care, în acel moment, erau într-un număr periculos de redus. Între timp, corpul I al lui Zieten făcuse, în sfârșit, ceea ce dorise Wellington și întărise flancul stâng al aliaților, permițându-i lui Wellington să retragă de acolo soldați, cu care să întărească centrul slăbit. În tot acest timp, Bonaparte fu împiedicat să atace zona vulnerabilă a aliaților de către atacul prusacilor de la Plancenoit.

Un colonel francez dezertă și călări spre liniile aliaților strigând: „*Vive le roi!*" Trăiască Regele! Când fu interogat de ofițerii de informații ai aliaților, el dezvălui că Bonaparte hotărâse să-și folosească trupele de elită, Garda Imperială – ținută în rezervă până în acel moment – ca să atace flancul drept al aliaților.

Garda Imperială era în mod normal introdusă în luptă doar la final, ca să dea lovitura de grație. Ajunsese bătălia în acel stadiu?

Aghiotanții fură trimiși să transmită aceste vești trupelor din partea cealaltă a drumului cărbunelui, care avusese parte de puțină acțiune până în acea clipă. Kit călări până la Regimentul 107 infanterie și îl avertiză pe maiorul Denison, care se afla la comandă. Oamenii din jurul lui Denison părură bucuroși să intre, în sfârșit, în acțiune, fie și doar ca să poată răspunde întrebării: „Tu ce ai făcut la Waterloo?"

Imediat după ora șapte, cu soarele care se scufunda dincolo de capătul vestic al văii, apăru Garda Imperială – șase mii de oameni, după estimarea grosieră a lui Kit –, purtând vestoane de uniformă albastre, mărșăluind în ritmul tobelor peste câmpurile presărate cu bărbați și cai morți și răniți, într-o putoare de măruntaie și sânge. Kit stătea pe calul său și îi privea prin ochean cum se apropiau. Ocoliră Hougoumont – încă ocupat de aliați – și trecură de La Haye Sainte, care se afla în acel moment în mâinile francezilor.

Trupele aliaților așteptară în spatele crestei, în afara vederii inamicului. Joe Hornbeam mergea în sus și în jos pe linia de apărare, spunând:

– Rămâneți unde vă aflați. Așteptați comanda. Nimeni nu sare fără ordin. Rămâneți unde vă aflați.

Kit observă că francezii atacau de lungul întregii linii a aliaților, fără îndoială ca să blocheze trupele și să le împiedice să intervină ca să întărească apărarea împotriva Gărzii Imperiale. Privind soarele care apunea, el realiză că acesta avea să fie actul final al bătăliei – într-un fel sau altul. Decise să rămână cu Regimentul 107.

Când Garda ajunse la două sute de metri distanță, tunurile aliaților deschiseră focul. Kit observă că trăgeau din nou cu proiectile brizante și, în timp ce

soldații Gărzii Imperiale începură să cadă, murmură: „Bine țintit, Roger". Dar disciplina francezilor rezistă: fără să întrerupă ritmul, ei ocoliră trupurile morților și răniților, acoperiră spațiile goale ale liniei și continuară să înainteze.

Când Garda ajunse la doar treizeci de metri depărtare, soldații din spatele crestei se ridicară brusc în picioare și traseră o salvă de muschete. La distanța aceea, multe gloanțe își atinseră ținta. Francezii traseră și ei și câțiva dintre oamenii din Kingsbridge căzură, inclusiv ofițerul comandant, maiorul Denison. Kit îl văzu pe capelanul Kenelm Mackintosh cum primește un glonț în piept, care păru să fie letal, și se gândi la cei cinci copii ai lui Elsie, care tocmai își pierduseră tatăl.

Cu inamicul aflat la doar treizeci de metri distanță, nu era timp pentru reîncărcare, așadar aliații continuară cu un atac la baionetă. Garda ezită, dar nu se retrase și conflictul se transformă într-o sângeroasă luptă corp la corp.

Regimentul 107 se afla printre trupele de la extremitatea dreaptă a câmpului de luptă, trăgând dintr-o parte în inamicul care avansa. Un batalion atacă la vale și pivotă spre dreapta ca să atace flancul vulnerabil al Gărzii Imperiale. Nu existase niciun ordin de-al lui Wellington: ofițerii preluau inițiativa. Imediat după asta, un alt grup se alătură asaltului. Dintr-odată, Joe Hornbeam strigă:

– Atacați!

Un locotenent nu avea dreptul să dea un asemenea ordin, dar Denison era mort și Joe era singurul ofițer observabil; și soldații nerăbdători îl urmară pe Hornbeam fără nicio ezitare.

Kit înțelese că acela putea să fie punctul de cotitură al bătăliei și, prin urmare, al războiului de douăzeci și trei de ani și acționă instinctiv. Smulse o muschetă cu baionetă de la un soldat căzut, sări înapoi pe calul său și se alătură atacului. În timp ce se îndepărta călare, o auzi în spatele lui pe Sal strigând:

– Kit, nu te duce!

Dar el continuă să călărească.

Garda Imperială era acum atacată din două părți, motiv pentru care începu să ezite. Aliații insistară pe avantajul lor. Regimentul 107 atacă la baionetă. Un glonț francez lovi calul lui Kit și picioarele sărmanului animal se împleticiră. Kit reuși să sară de pe cal înainte ca acesta să atingă pământul. Continuă să alerge cu arma în mână. Se trezi alături de tatăl său vitreg, Jarge.

O parte dintre francezi fugeau, dar cei mai mulți rămaseră să lupte. Kit stătea umăr la umăr cu Jarge, amândoi înjunghiind cu furie, cu baionetele muschetelor. Kit omorâse mulți oameni, dar, întotdeauna cu lovituri de tun; în acel moment, simți senzația îngrozitor de ciudată de a străpunge

carnea umană cu o lamă. Asta nu îi schimbă cu nimic spiritul de luptă: întreaga sa ființă fusese cuprinsă de nevoia de a ucide soldații dușmani și făcu asta pe cât de repede și eficient putea.

În față, văzu prăbușindu-i-se calul, apoi pe Joe Hornbeam căzând și lovind pământul. Un soldat din Garda Imperială stătea în picioare deasupra lui, cu sabia ridicată și, pentru o clipă, Joe privi neajutorat spre ucigașul său. Atunci Jarge păși în față și se întinse cu baioneta. Soldatul din gardă pivotă și își întoarse sabia ridicată spre Jarge; o lovitură violentă tăie adânc gâtul lui Jarge în același timp în care baioneta lui Jarge pătrunse prin uniforma bărbatului, intră adânc în burta acestuia și îl evisceră. Amândoi bărbații căzură. Gâtul lui Jarge pompă sânge roșu aprins, în timp ce măruntaiele soldatului din gardă se revărsară pe pământ.

Joe sări în picioare.

– Dumnezeule, a fost pe-aproape! îi spuse el lui Kit. Aruncând o privire în jos, adăugă: Jarge mi-a salvat viața.

Apoi își ridică sabia și se întoarse în încăierare.

Garda Imperială începu să se destrame. Oamenii din spate nu mai împingeau înainte, ci se întoarseră și alergară înapoi. Văzându-și rândurile diminuate numeric, bărbații din față se retraseră; și retragerea se transformă în debandadă. Aliații îi urmăriră, strigând triumfători.

Privind peste câmpul de luptă, Kit văzu că francezii din întreaga linie erau demoralizați. Unii se retrăgeau; alții observară asta și făcură la fel; unii începură să alerge și alții îi urmară. În câteva secunde, se instaură panica. În acel moment, aliații îi fugăriră pe francezii învinși, în jos, pe panta dealului și în sus, pe celălalt versant.

Kit se gândi imediat la Roger.

Lăsându-și camarazii să termine urmărirea, se întoarse în sus pe pantă sărind peste morții contorsionați și răniții care strigau, până la pozițiile artileriei, aflată pe creastă. Unii dintre artileriști își abandonaseră tunurile și se alăturau măcelului final, dar el fu sigur că Roger nu se afla printre aceștia.

Se grăbi de-a lungul liniei, privind atent la artileriștii care erau așezați sau întinși pe lângă tunuri – unii dintre ei epuizați, alții morți. Căută chipul lui Roger, rugându-se să-l vadă printre cei vii. În acea clipă, îi era mai frică decât îi fusese în orice moment al zilei. Cea mai rea situație ar fi fost ca Roger să fie mort și el viu; ar fi preferat să fie amândoi morți.

Când dădu cu ochii, în sfârșit, de Roger, acesta era așezat la pământ, cu spatele sprijinit de roata unui tun și cu ochii închiși. „Oare mai respiră?" se gândi Kit la ce era mai rău. Îngenunche alături de el și îl atinse pe umăr.

Roger deschise ochii și zâmbi.

– O, slavă Domnului! spuse Kit și îl sărută.

* * *

Sal îl văzuse pe Kit urcând panta, mergând drept și, evident, fără să fie rănit și simți un moment de ușurare pură; apoi începu să-l caute pe Jarge.

Regimentul 107 infanterie alerga dincolo de vale, urmărindu-i pe francezii în retragere. Sal speră ca Jarge să se afle printre ei, dar îi verifică pe cei rămași pe câmpul de luptă, întinși prin grâul distrus. „Dintre ei, morții sunt norocoșii, gândi ea, pentru că durerea lor se încheiase." Ceilalți strigau după apă sau după un chirurg sau după mamele lor. Sal se îmbărbătă și îi ignoră.

Când privirea îi căzu, în sfârșit, pe Jarge, ea nu-l recunoscu inițial și continuă să se uite mai departe; apoi ceva o făcu să privească înapoi și icni de groază. Jarge era întins pe spate, cu gâtul pe jumătate tăiat și cu ochii săi orbi îndreptați spre cerul întunecat.

Sal fu cuprinsă de durere. Plânse atât de mult încât abia mai putea să vadă. Se așeză în genunchi lângă trupul lui și îi puse mâna pe piept, de parcă ar mai fi putut simți bătăile inimii, deși știa că era imposibil. Îi atinse obrazul, cald încă. Îi mângâie părul.

Trebuia să-l îngroape.

Se ridică în picioare, își șterse ochii și căută prin jur. Ferma de la Hougoumont se afla la vreo două sute de metri depărtare și ceva luase foc în interiorul ansamblului de clădiri. Dar una dintre construcții arăta ca o mică biserică sau o capelă.

Doi bărbați care i se părură cunoscuți și probabil făceau parte din Regimentul 107 se întorceau de dincolo de vale, unul șchiopătând ușor, celălalt cărând un sac care conținea, fără îndoială, pradă. Sal le ceru să o ajute să urce trupul lui Jarge pe umărul ei, iar cei doi o ajutară.

Jarge era greu, dar ea era puternică și crezu că avea să se descurce. Le mulțumi celor doi jefuitori și se îndepărtă, plângând în timp ce mergea.

Își croi drumul peste câmpul de luptă, ocolind morții și trecu prin porțile ansamblului de clădiri. Castelul ardea, dar capela era intactă. Lângă zidul sudic al micii clădiri se afla un mic petic de iarbă. Putea să fie sau să nu fie pământ sfințit, dar ei i se păru un loc potrivit să-și îngroape bărbatul.

Așeză trupul pe jos cât de blând putu. Îi îndreptă picioarele și îi încrucișă brațele peste piept. Apoi, cu blândețe, își puse palmele de ambele părți ale capului lui și îl mișcă, astfel încât rana de la gât să se închidă și el să pară cât mai normal.

Se ridică din nou în picioare și privi prin incintă. Erau cadavre peste tot, cu sutele. Dar aceasta era o fermă, așa că trebuia să existe o cazma pe undeva. Intră într-un hambar. Peste tot erau împrăștiate resturi ale bătăliei: cutii de muniție, săbii rupte, sticle goale, părți de trupuri la întâmplare: un braț, un picior încălțat, o jumătate de mână.

Atârnate pe zid, suspendate de căpriorii din lemn, se aflau câteva unelte pașnice. Sal luă o cazma și se întoarse la Jarge.

Începu să sape. Era o muncă grea. Pământul era îmbibat cu apa ploii, ceea ce îl făcea să fie greu de ridicat. Se întrebă de ce o durea spatele atât de tare, apoi își aminti că își petrecuse noaptea trecută – fusese doar noaptea trecută? – cărând douăzeci de kilograme de cartofi cale de cinci kilometri, până la Waterloo, și încă cinci kilometri înapoi.

După ce săpă o groapă cu o adâncime mai mare de un metru, simți că avea să moară de epuizare dacă ar fi continuat, așa că decise că era suficient.

Îl apucă pe Jarge de sub umeri și îl trase încet în mormânt. După ce îl așeză în poziție, începu din nou să-i aranjeze trupul: picioarele drepte, brațele încrucișate, capul așezat cum trebuie pe gât.

Se ridică în picioare lângă mormânt și îl privi, în timp ce seara se transforma în noapte. Spuse Tatăl nostru. Apoi privi spre ceruri și adăugă:

– Fii blând cu el, Doamne. A fost... Sal se înecă și așteptă până când putu să vorbească din nou: A fost mai multă bunătate în el decât răutate.

Apucă lopata și începu să pună pământul înapoi în groapă. Mai făcuse asta o dată, când îl îngropase pe Harry în urmă cu douăzeci și trei de ani. Atunci ezitase să arunce pământul peste bărbatul pe care-l iubea; și acum simți la fel. Dar și acum, la fel ca atunci, se forță să facă asta pentru că făcea parte din recunoașterea faptului că el nu mai era și că ceea ce rămăsese era doar un înveliș. „Pământ din pământ“, gândi ea.

Cea mai grea parte fu atunci când trupul era îngropat, dar ea încă mai putea să-i vadă chipul. Ezită din nou. Și din nou se strădui să ducă treaba până la capăt.

După ce umplu mormântul, aruncă pe pământ cazmaua și plânse până când lacrimile i se uscară. Apoi spuse:

– Atunci, asta este, Jarge!

Rămase încă o vreme în picioare, lângă mormânt, până când se făcu prea întuneric să mai vadă.

Îi vorbi pentru ultima dată:

– Adio, Jarge, zise ea. Mă bucur că ți-am adus cartofii ăia.

Apoi se îndepărtă.

PARTEA A VII-A

PACEA

între 1815 și 1824

CAPITOLUL 44

După intrarea aliaţilor în Paris, Napoleon Bonaparte abdică pentru a doua oară şi fu închis, de data asta pe îndepărtata insulă Sfânta Elena, aflată în mijlocul Atlanticului, la trei mii de kilometri de Cape Town şi patru mii de kilometri spre est de Rio de Janeiro.

Regimentul 107 infanterie se întoarse la Kingsbridge, la fel şi contele de Shiring, soţia lui, Jane, şi băiatul lor, Hal. Două zile mai târziu, Amos, care ajunsese acasă ceva mai devreme, primi o scrisoare de la Jane prin care-l ruga să o viziteze la Willard House, la un ceai.

Amos o găsi despachetând cuferele ei de călătorie murdare din jurul ei, pe covorul din salon. Cu ajutorul unei spălătorese, ea lua pe rând costumele ei magnifice şi hotăra dacă trebuiau frecate cu buretele sau călcate sau spălate sau date de pomană.

– Este pace, în sfârşit! îi spuse ea lui Amos. Nu-i aşa că-i minunat?

– Acum ne putem întoarce la viaţa normală, zise Amos. Dacă îşi mai poate aminti vreunul dintre noi ce înseamnă asta.

– Eu pot să-mi amintesc, răspunse ea cu siguranţă. Mă voi bucura de ea.

Amos o studie. Calculă că ea avea patruzeci şi doi de ani şi observă că rămăsese subţire şi atrăgătoare. Timp de mulţi ani o adorase, dar în acel moment putea să fie obiectiv. Încă îi plăcea pofta ei de viaţă, care o făcea să fie sexy; dar el sesiza adesea privirea ei calculată şi bosumflarea egoistă atunci când plănuia să-i manipuleze pe alţii.

– Cum se simte contele? întrebă el. Are noroc să supravieţuiască unei răni la cap.

– Vei vedea, spuse ea. Ni se va alătura peste un minut sau două. Referirea la bătălie o duse cu gândul la o altă victimă şi ea adăugă: Sărmana Elsie Mackintosh... cu cinci copii şi fără bărbat.

– Îmi pare rău că a murit Mackintosh. Ştii, se transformase într-un bărbat curajos după ce a devenit capelan militar.

– Totuși, acum poți să te însori cu Elsie.

Amos se încruntă.

– Ce te face să crezi că mă voi însura cu Elsie Mackintosh? întrebă el supărat.

– Felul în care ai dansat cu ea la balul ducesei de Richmond. Nu te-am văzut niciodată atât de fericit.

– Serios? Amos era mai iritat din cauză că ea avea dreptate. Petrecuse o seară minunată. Asta nu înseamnă că vreau să mă însor cu ea, concluzionă el.

– Nu, sigur că nu, spuse Jane cu un gest neglijent al mâinii. Era doar un gând.

Un majordom aduse o tavă cu ceai, iar Jane făcu loc pe sofa și pe două fotolii. Amos reflecta la ceea ce spusese ea. Era adevărat că fusese fericit cu Elsie în brațele sale, dar asta nu însemna că o iubea. Îi era drag de ea. O admira pentru curajul cu care sfida pe oricine ca să-i hrănească pe copiii lucrătorilor aflați în grevă. Nu se plictisea niciodată alături de ea. Toate astea erau adevărate, mai puțin dragostea.

Revăzând în minte filmul balului, Amos își aminti că îi plăcuse intimitatea din timpul valsului, să atingă trupul cald al lui Elsie prin mătasea rochiei sale și realiză că i-ar fi plăcut să facă asta din nou.

Dar dansul nu era o căsătorie.

– Ia de aici rochiile la care m-am uitat și cuferele goale, îi spuse Jane menajerei, apoi întoarce-te peste jumătate de oră și ne vom ocupa de celelalte.

Apoi se așeză și turnă ceai.

Contele apăru îmbrăcat în uniformă. Avea capul bandajat și mergea destul de nesigur. Amos se ridică și îi strânse mâna, apoi îl privi cu atenție în timp ce se așeza și acceptă o ceașcă de ceai de la Jane.

– Cum te mai simți, domnul meu? întrebă Amos.

– Mai bine ca niciodată! spuse Henry, dar prea repede și prea hotărât, ca și cum ar fi simțit nevoia să afirme contrariul.

– Felicitări pentru rolul pe care l-ai jucat în câștigarea celei mai mari bătălii din toate timpurile.

– Wellington a fost absolut uluitor. Sclipitor.

– Din câte am auzit eu, a fost o luptă pe muchie de cuțit.

Henry dădu negativ din cap.

– Poate că în unele momente, dar în mintea mea n-am avut niciodată vreo îndoială în legătură cu rezultatul final.

Nu asta era ceea ce auzise Amos.

– Blücher pare să fi ajuns în ultima clipă.

Pentru un moment, Henry rămase descumpănit.

– Blücher? spuse el. Cine este Blücher?

– Comandantul armatei prusace din Țările de Jos.

– O! Da, da, desigur, Blücher. Dar Wellington a fost cel care a câștigat bătălia, să știi.

Amos era nedumerit. Războiul fusese tot timpul singurul lucru care-l interesase pe conte și el știa multe despre acest subiect. Dar purta conversația subliniind banalități, ca un ignorant de la tavernă. Amos schimbă subiectul.

– În ceea ce mă privește, sunt bucuros să fiu înapoi în Anglia și la Kingsbridge. Ce mai face Hal?

– Va începe cursurile la liceu anul viitor, răspunse Henry.

– Nu înțeleg de ce nu poate să aibă pur și simplu un educator cum ai avut și tu, Henry, când erai copil, spuse Jane încruntându-se.

Henry nu era de acord.

– Un flăcău are nevoie să-și petreacă timpul împreună cu alți băieți, să învețe cum să se descurce cu tot felul de oameni, așa cum se întâmplă în armată. Nu vrem să creștem genul de ofițer care nu știe cum să discute cu soldații.

Pentru moment, Amos fu luat prin surprindere de posibilitatea ca Hal – fiul lui – să devină soldat; apoi își aminti că, într-o zi, Hal urma să preia toate îndatoririle contelui, inclusiv să devină colonel al Regimentului 107 (Kingsbridge) infanterie.

– Desigur, cum crezi tu că este mai bine, Henry, oftă Jane.

Amos era convins că ea nu credea asta. Discuția avea să fie reluată.

Intră Hal. Acum avea zece ani, așa că era aproape vremea pentru el să meargă la școală.

Henry aruncă o privire spre Hal, se încruntă, apoi se uită în altă parte, aproape ca și cum nu l-ar fi recunoscut pe băiat.

– Iată a venit și Hal să ia ceaiul cu noi, Henry, spuse Jane vioi. Nu-i așa că fiul nostru crește repede?

Henry păru uluit pentru moment, apoi zise:

– Hal? Da. Vino, flăcăule, și ia niște prăjituri.

Era o interacțiune ciudată. Lui Amos îi păru că Henry nu-l recunoscuse pe Hal până când nu vorbise Jane. Și uitase despre Blücher, al treilea cel mai important om de la Waterloo, după Wellington și Bonaparte. Poate că acel fragment din carul tunului care se proiectase prin aer provocase mai mult decât o zgârietură pe scalpul lui Henry. Se purta ca un om cu creierul distrus.

Hal mâncă trei bucăți de prăjitură – la fel cum făcuse și la Bruxelles –, apoi își bău ceaiul și plecă. Contele îl urmă la scurtă vreme. Amos privi spre Jane, care spuse:

– Așadar, acum știi.

Amos aprobă din cap.

– Cât este de rău?

– E cu totul alt om. Cea mai mare parte a timpului se descurcă bine. Jane își coborî vocea. Apoi îți zice ceva și ajungi să te gândești: „O, Doamne, nu are habar despre ceea ce se întâmplă".

– E foarte trist.

– Este complet incapabil să organizeze regimentul și lasă toate deciziile în seama lui Joe Hornbeam, care ar trebui să fie aghiotantul lui, dar este maior acum.

Lui Amos nu-i păsa de Henry, dar era îngrijorat pentru fiul lui.

– Hal înțelege că are...?

– Că are mintea nesigură? Nu în totalitate.

– Ce i-ai spus?

– Că tatăl lui este confuz încă din cauza rănii și suntem siguri că se va face bine în curând. Adevărul este că eu nu cred că își va mai reveni vreodată. Dar este mai bine ca Hal să înțeleagă treptat acest lucru.

– Îmi pare foarte rău să aud asta... De dragul contelui și al tău. Dar, cel mai mult, de dragul lui Hal.

– Ei bine, ca să fii de ajutor, există ceva ce poți face.

Amos presupuse că pentru asta fusese chemat la ceai.

– Voi fi bucuros, zise el.

– Fii un fel de mentor pentru Hal.

Amos se învioră. I-ar fi plăcut o scuză ca să petreacă mai mult timp cu Hal.

– Nimic formal, continuă Jane. Doar discută cu el despre viață, în general. Despre școală, afaceri și fete...

– Știi că eu am prea puțină experiență legată de acest ultim subiect.

Jane îi oferi un zâmbet ghiduș.

– Poate că nu ai avut parte de prea multe lecții, dar ai avut un profesor foarte bun.

Amos se înroși.

– Serios...

– E vorba mai mult despre cum să discuți cu fetele, cum să le tratezi, lucruri despre care să nu glumești. Femeile te plac, Amos, și asta se întâmplă datorită felului în care le tratezi.

Toate acestea erau noutăți pentru Amos.

– Tu ar trebui să fii sfătuitorul lui, nu eu.

– Hal nu mă va asculta pe mine, pentru că sunt mama lui. Se apropie de vârsta aceea la care copiii cred că părinții lor sunt proști și senili și nu înțeleg nimic.

Amos își aminti că simțise la fel față de tatăl lui.

– Sigur, o voi face. Aș fi încântat să o fac.

– Mulțumesc. Ai putea să-l lași să petreacă o zi la una dintre morile tale și poate să-l duci la una dintre ședințele consiliului. Genul acesta de lucruri. Hal va deveni conte într-o zi și va avea nevoie să știe despre tot ceea ce se întâmplă în comitat.

– Nu sunt foarte convins că voi fi prea bun la asta, dar am să încerc.

– Asta-i tot ce doresc. Jane se ridică în picioare, veni deasupra lui și îl sărută cu căldură pe buze. Mulțumesc, spuse ea.

* * *

Consilierul Hornbeam părăsi moara la douăsprezece ziua, îndreptându-se către centrul orașului. Avea șaizeci și doi de ani și mersul pe jos nu era la fel de ușor cum fusese pe vremuri. Doctorul îi spusese să fumeze mai puține țigări de foi și să bea mai puțin vin, dar ce plăceri ar fi avut într-o asemenea viață?

Trecu pe lângă șirurile lungi de case așezate spate-n spate, în care locuiau mulți dintre muncitori. În acea perioadă, când războiul se terminase, afacerile urmau să înflorească din nou și să fie nevoie de și mai multe case pentru noii angajați.

Traversă primul pod, trecu pe lângă spitalul de pe Insula Leproșilor și traversă și al doilea pod, apoi începu să urce pe Main Street. Asta era partea care îl lăsa întotdeauna fără suflare.

Traversă piața, trecând pe lângă catedrală, și continuă până la cafeneaua de pe High Street, unde îl aștepta fiul lui, Howard, ca să ia masa împreună. Se așeză ușurat. Simți o ușoară durere în piept. Avea să dispară după un minut sau două. Privi prin sală, salutând câteva cunoștințe printr-o înclinare a capului, apoi comandă împreună cu Howard mâncarea.

Așa cum se așteptase, durerea nu dură mult și putu să savureze mâncarea, apoi să își aprindă un trabuc.

– În curând vom fi nevoiți să mai construim case pe încă o stradă sau două, îi spuse el lui Howard. Mă aștept la o explozie a afacerilor după război.

– Sper să ai dreptate, spuse Howard. În orice caz, deținem câteva hectare de pământ, și acolo putem să ridicăm câteva case în scurt timp.

Hornbeam aprobă din cap.

– Vreau să-l implic pe fiul tău în afaceri.

– Joe este încă în armată.

– Asta nu va ţine multă vreme. Acum, că s-a terminat războiul, se va plictisi repede.

– Şi are doar optsprezece ani.

– Creşte repede. Iar eu nu voi trăi veşnic. Într-o zi, afacerea va avea nevoie de un şef nou.

Howard păru rănit.

– Deci nu voi fi eu.

Hornbeam oftă nerăbdător.

– Haide, Howard, te cunoşti mai bine de atât. Te descurci destul de bine cu administrarea caselor, dar nu eşti genul care să conducă o întreagă întreprindere. Nici nu-ţi doreşti de fapt slujba asta, în adâncul sufletului. Ai urî-o.

– Sora mea ar putea să o facă.

– Nu fi neghiob. Debbie este deşteaptă, dar muncitorii nu vor primi ordine de la o femeie. Totuşi, ea poate să-şi sfătuiască nepotul, iar Joe o va asculta dacă are bun simţ. Şi are.

– Observ că te-ai hotărât.

– Aşa este.

Hornbeam îşi fixă trabucul între dinţi şi se ridică în picioare, după care se ridică şi Howard. Tatăl şi fiul plecară împreună, dar Howard se îndreptă către casă – el încă locuia cu părinţii lui –, iar Hornbeam o luă pe Main Street fumând mulţumit, recunoscător drumului în pantă care cobora.

În piaţă, în apropiere de Willard House, îl văzu pe Joe – o imagine care îi făcea întotdeauna plăcere. Flăcăul era înalt, lat în umeri şi arăta chipeş în noua uniformă pe care şi-o cumpărase – de la croitorul lui Hornbeam – după ce se întorsese de la Bruxelles. Oricum, Hornbeam nu se putu să nu observe că Joe nu mai arăta ca un tânăr. Nu era absolut nimic de băietan în înfăţişarea lui.

Războiul făcuse asta. Îl făcuse pe băiat să se maturizeze rapid. Hornbeam asemăna asta cu propria lui experienţă, când rămăsese orfan la doisprezece ani, fiind nevoit să fure mâncare şi să găsească un loc cald pe durata nopţii, fără ajutorul vreunui adult. Făceai ceea ce trebuia să faci şi asta îţi schimba viziunea despre viaţă. Îşi aminti că, într-o noapte rece, înjunghiase un bărbat beat ca să-i ia punga şi dormise mulţumit după aceea.

Apoi observă că Joe nu era singur. Era împreună cu o fată de vârsta lui şi că de fapt avea braţul petrecut în jurul taliei ei, cu mâna odihnindu-se

delicat pe coapsa ei, sugerând o plăcută obișnuință ce nu era departe de posesiune. Era o fată muncitoare, bine îmbrăcată, cu chip drăguț și un zâmbet cochet. Oricine i-ar fi văzut pe cei doi în acest fel, ar fi presupus că „ieșiseră la plimbare".

Hornbeam se îngrozi. Fata nu era suficient de bună pentru nepotul lui. Nici pe departe. Dorea să-i ignore și să treacă mai departe, dar era prea târziu ca să pretindă că nu-i văzuse. Trebuia să spună ceva. Nu se putu gândi la un cuvânt potrivit pentru această întâlnire chinuitoare, așa că zise doar atât:

– Joe!

Joe nu se simți jenat.

– Bună ziua, bunicule, răspunse el. Asta este prietena mea, Margery Reeve.

– Încântată să vă cunosc, domnule Hornbeam, spuse ea.

Hornbeam nu-i oferi mâna.

Fata păru să nu observe gestul umilitor.

– Spuneți-mi domnișoara Margie. Toată lumea îmi spune așa.

Hornbeam nu avea nicio intenție să-i spună în vreun fel.

Ea rămase nepăsătoare la tăcerea lui rece.

– Am lucrat pentru tine la Piggery. Apoi adăugă mândră: Dar acum lucrez într-un magazin.

Fata considera, evident, că avansa în lume.

Joe observă dezaprobarea lui Hornbeam – care, cu siguranță, n-ar fi trebuit să-l surprindă – și spuse:

– Bunicul meu este foarte ocupat, Margie. N-ar trebui să-l ținem de vorbă.

– Vorbim mai târziu, Joe, zise Hornbeam și se îndepărtă.

„Lucrează la un magazin – asta explica de ce hainele ei erau destul de bune: i-au fost oferite de angajatorul ei. Dar la început, ea a fost o lucrătoare la moară, cu unghii murdare și haine făcute în casă. Joe n-ar trebui să curteze o asemenea fată! Ea este o chestie mică și drăguță – nicio îndoială în legătură cu asta –, dar nu este suficient. Nici pe departe."

Hornbeam reveni la moară pentru restul după-amiezii, dar avea dificultăți să se concentreze și continua să se gândească la iubita lui Joe. O legătură nepotrivită în timpul tinereții putea să ruineze viața unui bărbat. Trebuia să-l protejeze pe Joe.

Îl întrebă pe directorul de la Piggery Mill dacă știa familia Reeve.

– O, da, spuse bărbatul. Tânăra Margie a fost aici până când a primit o slujbă mai bună și ambii ei părinți lucrează la moara noastră Old Mill. Mama operează o mașină de tors și tatăl o mașină de dărăcit.

Mintea lui Hornbeam era încă ocupată cu această problemă când plecă seara spre casă. Imediat ce intră în hol, îi spuse lui Simpson, valetul melancolic:

– Domnul Joe este în casă?

– Este, domnule consilier, răspunse Simpson, de parcă ar fi fost o tragedie.

– Spune-i să vină în biroul meu. Vreau să discut cu el înainte de cină.

– Foarte bine, domnule.

Așteptând să apară Joe, Hornbeam simți din nou durerea din piept; nu foarte gravă, dar înțepătoare o dată sau de două ori. Se întrebă dacă era provocată de îngrijorarea lui.

Joe intră vorbind.

– Îmi pare rău că ți-am prezentat-o pe Margie în felul acesta, bunicule. Intenționam să-ți menționez numele ei înainte să o cunoști, dar n-am avut ocazia.

Hornbeam trecu direct la subiect.

– Nu îți este potrivită. Știi asta, spuse el ferm. Nu vreau să fii văzut umblând cu o femeie de genul acela.

Joe făcu o pauză cu o expresie gânditoare, apoi se încruntă.

– Despre ce gen vorbești, mai exact?

Joe știa foarte bine la ce gen se referea bunicul său. În orice caz, dacă băiatul dorea să fie spus cu voce tare, foarte bine.

– Vreau să spun că este o fată din clasa de jos, doar puțin deasupra lucrătorilor de la moară, și tu ar trebui să-ți ațintești privirea mai sus.

– Este foarte deșteaptă, poate să scrie și să citească perfect, are un suflet bun și te distrezi în compania ei.

– Dar este o muncitoare. La fel și părinții ei, care lucrează amândoi la Old Mill.

Joe îi răspunse calm și rațional, ca și cum ar fi fost ceva la care se gândise:

– În armată am devenit apropiat de mulți oameni muncitori și am descoperit că sunt cam la fel ca noi, ceilalți. Unii sunt necinstiți și nu sunt de încredere și alții sunt cei mai de încredere prieteni pe care ai putea dori să-i ai. Nu voi desconsidera o persoană doar pentru că este un muncitor. Sau o muncitoare.

– Nu-i același lucru și tu știi asta. Nu te preface că ești mai prostuț decât ești, băiete.

Hornbeam regretă imediat că spusese „băiete".

Dar Joe nu păru să se simtă ofensat. Poate că învățase că nu merită să te lupți pentru vorbe. Rămase gânditor timp de câteva momente, apoi zise:

– Nu cred că ți-am spus întreaga poveste despre cum aproape că am murit la Waterloo.

– Ba da, mi-ai spus. Ai spus că altcineva a stat în calea sabiei care îți era destinată.

– A fost ceva mai mult decât atât. Îți voi spune acum, dacă ai timp pentru asta.

Hornbeam nu dorea să audă. Considera că este prea dureros să se gândească la singurul său nepot cum fusese aproape de moarte. Dar nu putea refuza.

– În regulă.

– Era sfârșitul după-amiezii și ceea ce s-a dovedit a fi ultima fază a bătăliei. Regimentul 107 infanterie se afla la capătul vestic al liniei frontului lui Wellington, așteptând ordine. Maiorul Denison fusese ucis, iar eu eram ofițerul care rămăsese în picioare cu cel mai înalt grad, așa că am preluat comanda.

Hornbeam nu se putu abține să nu-i treacă prin minte că acesta era exact spiritul pe care se aștepta să-l aibă bărbatul care, într-o zi, avea să îi preia afacerea.

– Bonaparte a trimis Garda Imperială, cele mai bune trupe ale lui, probabil cu speranța că ei vor termina armata noastră. Am ordonat un atac; noi – și ceilalți – am atacat garda din flanc, căutând zona sensibilă. În mijlocul încăierării, calul de sub mine a fost împușcat, iar eu am căzut pe spate. Am ridicat privirea și am văzut un soldat din gardă cu sabia ridicată deasupra capului, pregătit să se debaraseze de mine. Am fost destul de sigur că acesta era sfârșitul pentru mine.

„Doamne ferește", gândi Hornbeam. Abia dacă putea suporta să se gândească la asta. Dar trebuia să-l lase pe Joe să continue.

– Unul dintre oamenii mei a pășit în față, cu baioneta întinsă înainte. Soldatul din gardă l-a văzut venind, a pivotat și l-a lovit cu sabia pe soldatul meu. Sabia și baioneta au lovit în același timp. Soldatul din gardă a fost eviscerat, iar gâtul soldatului meu a fost tăiat pe jumătate. Iar eu m-am ridicat complet nevătămat și am continuat lupta.

– Slavă Domnului!

– Bărbatul acela mi-a salvat viața, sacrificându-și-o pe a lui.

– Cine a fost? Nu cred că ai spus.

– Cred că l-ai cunoscut. Numele lui era Jarge Box.

Hornbeam rămase înțepenit.

– Să-l cunosc?

Nu putea să se gândească la ceva ce putea spune. Cu siguranță că-l cunoșteam. Și pe nevasta lui.

– Sal. Și ea a fost la Waterloo. Auxiliar la tabără. Unul dintre cei mai buni. La fel de folositoare ca un bărbat.

Hornbeam își căută cuvintele ca să-și exprime sentimentele.

– În ultimii ani, au fost cei mai răi din Kingsbridge, care au provocat necazuri!

– Și totuși, el m-a salvat.

Hornbeam rămase descumpănit. Nu știa ce ar fi trebuit să simtă. Cum putea să-i fie recunoscător unui bărbat care-i fusese dușman timp de decenii? Pe de altă parte, cum putea să-l urască pe bărbatul care-i salvase viața nepotului său?

– Deci, spuse Joe, sper că poți înțelege de ce nu accept faptul că Margie Reeve nu este suficient de bună pentru mine. Sper ca eu să pot fi suficient de bun pentru ea.

Hornbeam fu redus la tăcere.

După un minut, Joe se ridică în picioare.

– Mă duc să văd dacă e gata cina.

– Foarte bine, spuse Hornbeam.

* * *

Lui Kit încă nu-i plăceau caii. Nu se bucura niciodată de ei, nu avea să le admire niciodată puterea și frumusețea, nici să se entuziasmeze de provocarea unui cal energic. Dar în zilele acelea, călărea fără să conștientizeze, la fel cum ar fi mers pe jos.

Călări spre Badford alături de Roger. Kit nu mai revenise în Badford din ziua în care plecase în urmă cu douăzeci și doi de ani. Satul ar fi putut să fie diferit față de cum și-l amintea el. Avea să simtă oare afecțiune pentru locul în care se născuse? Sau urma să îl urască pentru că-i alungase pe el și pe mama lui?

De-a lungul timpului, Roger se întorsese de multe ori.

– Ce simți în legătură cu Badford în zilele noastre? îl întrebă Kit.

– O fundătură plictisitoare, răspunse Roger. Oamenii sunt ignoranți, iar fermierii, needucați. Sunt conduși prost de fratele meu, Will, dar ei sunt prea proști ca să se enerveze de acest lucru. Am urât Badford încă din momentul în care am plecat și m-am dus la Oxford și am înțeles că există și o lume mai bună.

– O, dragă, zise Kit. Poate că totuși n-ar trebui să ne întoarcem, până la urmă.

– Dar trebuie să facem asta.

Își reluau vechea lor afacere. Renunțaseră la casa lor din Kingsbridge când se înrolaseră în armată și toate uneltele ce le aparținuseră fusese aduse de Sal și Jarge la vechiul atelier al lui Roger din Badford. Plănuiau să lucreze acolo și să locuiască la conac, fără chirie.

Kit era agitat în legătură cu asta, deși Roger spunea că avea să fie în regulă. Will îi urâse pe Kit și pe mama lui. Avea să își amintească acest lucru și urma să simtă același lucru? Lui Kit îi era teamă că ar fi putut să se întâmple.

Problema era că aveau foarte puțini bani. Unii bărbați se întorseseră din război cu buzunarele pline, în special proveniți din furtul bunurilor soldaților morți. Kit nu se pricepuse niciodată la asta. Roger era mai priceput, dar pierduse toți banii la pariuri. Și încă mai avea datoria care îl obliga să fugă – deși creditorii ar fi ezitat să execute un bărbat care luptase la Waterloo. În concluzie, le lipseau banii ca să cumpere materiale.

Amos îi salvase. Comandase încă un război de țesut Jacquard și plătise jumătate din preț în avans. Kit îi fusese recunoscător, dar Amos nu dorea să accepte mulțumiri.

– Când am fost pus la zid, oamenii m-au ajutat, zise el. Acum fac și eu același lucru.

Așadar, puteau să cumpere cherestea și cuie și clei, dar nu le mai rămânea nimic.

Când intrară în sat, Kit observă casa în care locuiseră ei. Arăta la fel, dar părea mai mică. Faptul că o vedea îi dădu un sentiment cald și presupuse că asta era pentru că fusese fericit acolo, până când murise tatăl lui și lucrurile începuseră să meargă prost.

În timp ce privea, din casă ieși un băiat mic, ținând în mâini un bol din lemn plin cu semințe, pe care le aruncă spre câteva găini costelive. Păsările se repeziră spre el și ciuguliră cu lăcomie semințele. Băiatul le privi. „Aș fi putut să fiu eu", gândi Kit și încercă să-și amintească apoi cum era să fie copil și să nu aibă nicio grijă; dar nu reuși. Zâmbi și dădu din cap. Pur și simplu, îi era imposibil să-și aducă aminte de unele etape din trecut.

Trecură pe lângă biserică. „Tatăl meu se odihnește acolo", gândi Kit. Fu tentat să se oprească, dar decise să nu o facă. Mormântul tatălui său fusese marcat doar cu o cruce din lemn, care probabil că putrezise până în acel moment. Kit nu ar fi putut să localizeze poziția exactă. Duminică avea să își petreacă în curtea bisericii câteva minute, doar ca să-și reamintească.

Ajunseră la conac şi Kit rămase şocat să observe că era într-o stare deplorabilă. Vopseaua se cojea de pe uşa din faţă şi o fereastră spartă fusese acoperită cu scânduri. Călăriră în jurul grajdului şi cum nimeni nu ieşi ca să le scoată şeile de pe cai, o făcură ei înşişi.

Intrară pe uşa din faţă. În hol se aflau câţiva câini mari care îl recunoscură pe Roger şi dădură din coadă. În cameră mirosea urât. Nicio femeie n-ar fi tolerat atâta mizerie şi atâta paragină, dar Will şi soţia lui erau despărţiţi, George murise fără să se căsătorească şi, desigur, Roger era singur.

Roger îi spusese lui Kit că Will cheltuise tot ceea ce avusese şi toate împrumuturile pe care reuşise să le facă. Îl găsiră în salon, jucând cărţi cu un bărbat pe care Kit îl recunoscu ca fiind Platts, majordomul. Părul lui Will era lung până la umeri. Platts purta o cămaşă, dar nu şi vestă sau cravată. Pe masă se afla o sticlă goală de vin de Porto şi două pahare murdare arătau cum se golise conţinutul ei. Şi această cameră mirosea a câini.

Kit îşi aminti cum fusese Will în acei ani din urmă: un tânăr gentleman, mare, puternic, arogant, bine îmbrăcat, cu buzunarele pline de bani şi cu sufletul plin de mândrie.

Will ridică privirea spre fratele lui şi spuse:

– Roger! Ce faci aici?

„Ce mod neprietenos de a-ţi întâmpina fratele", gândi Kit.

– Ştiam că vrei să mă feliciţi pentru rolul jucat de mine în câştigarea bătăliei de la Waterloo, spuse Roger, sarcastic,

Will nu jucase niciun rol în război, cu excepţia faptului că făcuse bani de pe urma lui.

Will nu zâmbi.

– Sper că nu plănuieşti să stai multă vreme. Nu-mi pot permite să te hrănesc. Roger îl observă pe Kit şi adăugă: Ce dracului caută aici crevetele ăsta mic?

– Kit şi cu mine suntem parteneri de afaceri, Will. Vom folosi atelierul meu.

– Spune-i doar să se ferească din calea privirii mele.

– Ar putea să fie mai înţelept ca tu să stai departe de privirea lui, zise Roger. Nu mai este băieţelul pe care obişnuiai să-l chinuieşti. A fost în război şi a învăţat să ucidă oameni. Dacă-l superi, îţi va tăia beregata mai repede decât poţi spune „cuţit".

Era o exagerare, dar Will păru nesigur. Se holbă la Kit, apoi îşi întoarse capul, aproape ca şi cum ar fi fost speriat.

Lui Kit nu-i mai era teamă de Will. Dar era îngrozit să fie nevoit să locuiască în acea casă decăzută, murdară, deținută de un bețiv. „Ei bine, gândi el, în timpul războiului am dormit în locuri mai rele. Aici va fi mai bine decât o pătură îmbibată de apă, pe un câmp noroios."

– Vom arunca o privire la etaj, zise Roger. Sper că dormitorul meu a fost păstrat curat și ordonat cât timp am fost plecat ca să te apăr de Bonaparte.

Platts vorbi pentru prima dată:

– Avem lipsă de personal, se plânse el. Nu putem angaja servitori pentru că mulți bărbați au devenit soldați. Ce putem face?

– Ai putea să cureți chiar tu locul, leneș inutil. Haide, Kit, haide să mergem să vedem camera mea.

Roger ieși, iar Kit îl urmă. Urcară pe scară și Kit își aminti cât de mare i se păruse pe vremea când era copil. Roger deschise ușa unui dormitor și intră. Camera era goală. Exista un pat, dar fără saltea, ca să nu mai vorbim despre așternuturi sau perne.

Roger deschise sertarele și le găsi goale.

– Am lăsat haine aici, spuse el. Și o perie de păr din argint și o oglindă pentru bărbierit și o pereche de cizme.

Intră o cameristă, o femeie slabă, la vreo treizeci de ani, cu părul negru și tenul neîngrijit. Purta o rochie simplă, făcută în casă și avea un mănunchi de chei legat în jurul taliei sale înguste. Zâmbi călduros spre Kit, iar după un moment, el o recunoscu.

– Fan! exclamă el și o îmbrățișă. Kit se întoarse spre Roger: Fan a avut grijă de mine atunci când am avut țeasta crăpată. Am devenit buni prieteni.

– Îmi amintesc bine de asta, zise Roger. Și de atunci încoace, de fiecare dată când am mai văzut-o pe Fanny, m-a întrebat cum o mai duci.

Kit nu realizase asta.

– Sunt surprins că încă mai ești aici, îi spuse el.

– Ea este menajera acum, zise Roger.

– Și tot neplătită, completă Fanny.

– De ce n-ai plecat niciodată? o întrebă Kit.

– N-am avut unde să mă duc, răspunse ea. Știi că sunt orfană și că asta este singura familie pe care am avut-o. Dumnezeu să mă apere!

– Dar locul este degradat.

– Cea mai mare parte a personalului a plecat. Am rămas doar eu și cu Platts, însă el nu prea face nicio muncă. Nu prea sunt bani pentru săpun și pentru lac de lustruit și pentru negru de fum folositoare la șemineuri și așa mai departe.

Roger arătă spre sertarele goale.

– Ce s-a întâmplat cu toate lucrurile mele?

– Îmi pare rău, domnule Roger, răspunse ea. Servitorii au luat totul, în locul salariilor neplătite. Le-am spus că asta înseamnă furt, dar ei au spus că probabil urma să fii omorât în război și că nu avea să știe nimeni, niciodată, că au luat de aici.

Kit ura asta. Simți că nu este binevenit, într-o casă urâtă.

– Haide să aruncăm o privire la atelier, zise el.

– Acela nu este așa deteriorat, spuse Fanny repede. Este încuiat și în afară de tine, domnule Roger, eu sunt singura persoană care are o cheie. Am avut grijă de locul acela și de toate sculele tale și nimicurile alea.

– Nu știu ce s-a întâmplat cu cheia mea, zise Roger. N-o mai am.

– Atunci, ia-o pe a mea.

Fanny scoase cheia din mănunchi și i-o dădu. Roger îi mulțumi.

Kit și Roger părăsiră conacul și merseră pe jos vreo opt sute de metri, prin sat. Durã ceva vreme pentru că Kit se tot oprea să discute cu oamenii pe care-i recunoștea. Brian Pikestaff, conducătorul metodiștilor, se îngrășase. Alec Pollock, neîngrijitul chirurg care-i bandajase craniul lui Kit, avea, în sfârșit, o haină nouă. Jimmy Mann încă purta pălăria aceea tricorn. Kit trebuia să le povestească tuturor despre Waterloo.

În sfârșit, ajunseră la atelier. Era un grajd construit solid, pe care Roger îl modificase, adăugându-i ferestre mari pentru o luminozitate mai bună. Kit observă uneltele aranjate în rânduri ordonate, pe cârlige, atârnate de perete. Un dulap conținea veselă și sticlărie, toate curate.

La un capăt al său se găsea un fost pod pentru fân, care putea fi transformat cu ușurință într-un dormitor. „Un cuib al dragostei“, gândi Kit.

– Am putea locui aici, nu-i așa? spuse el.

– Mă bucur foarte tare că ai zis asta, răspunse Roger.

* * *

Hornbeam nu se putea opri să se gândească la Jarge Box salvându-l pe Joe, în bătălia de la Waterloo. Își dorea să uite întreaga scenă, dar aceasta continua să-i revină în minte. Se gândea la ea în timp ce stătea așezat în biroul lui de la Piggery Mill, holbându-se la scrisorile sosite de la clienți, fără să le citească. Nu se putea obișnui cu ideea că îi datora o mare recunoștință unuia dintre cei mai nevolnici lucrători de rând, angajat la una dintre morile sale. Era un adevăr greu de digerat, de parcă cineva i-ar fi spus că regele Angliei ar fi fost, de fapt, un struț.

Ce putea să-i aducă liniște în gânduri? Dacă ar fi putut să-i dea lui Box vreun fel de recompensă, poate că asta ar fi reechilibrat balanța, dar Box era mort. Oricum, îi trecu prin minte că putea să facă ceva pentru văduva lui. Dar ce? Un dar în bani? Cunoscând-o pe Sal Box, ar fi fost posibil ca ea să-l disprețuiască și să-l umilească pe Hornbeam și mai mult.

Se decise să-i paseze problema lui Joe.

De îndată ce ajunse la această concluzie, se hotărî să o pună imediat în aplicare – acesta era stilul său. La jumătatea dimineții, părăsi moara și se duse la Willard House.

Fu introdus în camera din față, cu vedere spre catedrală. Deduse că acolo era încă biroul contelui, dar Henry se afla în altă parte. Veșmântul roșu al lui Joe stătea atârnat de un cârlig, în spatele ușii, iar el era așezat la biroul mare, cu o grămadă de documente în fața lui, un recipient cu pene ascuțite și o călimară cu cerneală lângă mâna sa dreaptă.

Hornbeam se așeză și acceptă o cană cu cafea. Joe știa cum îi plăcea: tare și cu lapte.

– Sunt mândru de tine, îi spuse el lui Joe. Ești maior și ai doar optsprezece ani.

– Armata crede că am douăzeci și doi, zise Joe.

– Sau se prefac a crede.

– Și asta este doar temporar. Un nou locotenent-colonel este pe drum încoace, ca să preia sarcina.

– Bine. Nu vreau ca tu să-ți petreci întreaga viață în armată.

– De fapt, nu mi-am făcut niciun fel de plan pentru restul vieții mele, bunicule.

– Ei bine, eu mi-am făcut.

Nu acesta era lucrul despre care venise să discute Hornbeam, dar găsea dificilă trecerea la subiect. Datoria lui de recunoștință către Jarge Box era umilitoare. Continuă să evite subiectul.

– Vreau ca tu să părăsești armata și să lucrezi în afacerea familiei.

– Mulțumesc. Este, cu siguranță, o opțiune.

– Nu fi prost, este cea mai bună opțiune. Ce altceva ai putea să faci? Nu răspunde la asta, nu vreau o listă. Am trei mori și vreo două sute de case închiriate și totul va fi al tău, ca singurul meu nepot.

– Mulțumesc, bunicule. Sunt, cu adevărat, onorat.

„Este un răspuns politicos, dar nu înseamnă că a acceptat", observă Hornbeam. Oricum, probabil că trebuia să se mulțumească deocamdată cu asta. Nu era momentul să insiste. O discuție contrară îndârjită ar fi putut

să-l îndrepte pe Joe în direcția greșită. Joe nu era ușor de dominat – în acest sens, era diferit de tatăl lui și îi semăna bunicului.

Hornbeam se ridică în picioare.

– Vreau să te gândești bine la asta. Ești foarte capabil, dar ai multe de învățat. Cu cât vei începe mai curând, cu atât mai capabil vei fi când mă voi retrage eu.

Încă nu spusese lucrul pe care venise să-l spună. „Îmi este foarte necaracteristic", gândi el.

– Promit să mă gândesc foarte bine la asta, răspunse Joe.

Hornbeam se duse la ușă și, prefăcându-se că tocmai își amintise ceva, spuse:

– O, și du-te să o vizitezi pe văduva lui Jarge Box. Probabil că ar trebui să fac ceva pentru ea, ca un fel de recompensă. Află ce-și dorește.

– Voi face tot ce pot.

– Întotdeauna trebuie să faci tot ce poți, Joe, zise Hornbeam și ieși.

* * *

Kenelm Mackintosh era îngropat în curta unei biserici protestante din Bruxelles. Elsie fusese una dintre sutele de femei care cercetaseră valea în căutarea trupurilor celor iubiți, după bătălia de la Waterloo. Fusese cea mai rea zi din viața ei, să privească la fețele moarte a mii de bărbați, cei mai mulți tineri, așa cum zăceau împrăștiați pe câmpurile înnămolite și cu grâu culcat la pământ, cu trupurile mutilate îngrozitor, cu ochii lor lipsiți de vedere îndreptați spre cer. Povara durerii pe care o simțea era aproape de nesuportat. Cei mai mulți dintre ei urmau să fie îngropați acolo unde se aflau – ofițerii în morminte individuale, soldații în gropi comune; dar capelanii erau privilegiați și ea reuși să ia de acolo cadavrul lui Kenelm și să organizeze o înmormântare corespunzătoare pentru el.

Copiii erau răvășiți. Elsie le spuse să fie mândri de el pentru că își riscase viața ca să aducă sprijin moral soldaților și le reaminti că el se afla în acel moment în ceruri și că ei aveau să îl revadă într-o bună zi. Credea doar pe jumătate asta, dar le oferea consolare copiilor.

Elsie însăși era mult mai îndurerată decât s-ar fi așteptat. Nu fusese îndrăgostită niciodată de Kenelm, iar el fusese o persoană egocentrică, până când armata îl schimbase; dar fuseseră împreună pentru multă vreme și aduseseră pe lume cinci copii minunați, iar moartea lui lăsa un gol în viața ei. Femeia plânse când îi coborâră coșciugul în mormânt.

Se întorsese la Kingsbridge, locuind cu mama ei și cu Spade și conducând școala de duminică împreună cu Amos. Copilul ei cel mai în vârstă,

Stephen, fusese acceptat cu ușurință să studieze la Oxford, fiind nepotul unui fost episcop; el plecase, dar, în rest, erau la fel ca înainte, cu excepția faptului că ea era văduvă și nu aveau să mai fie scrisori de la Kenelm.

Elsie nu credea că avea să se mărite din nou. Cu mulți ani în urmă, tânjise să se mărite cu Amos, dar el o dorise pe Jane. Bărbatul încă își petrecea mult timp cu Jane. Păruse destul de morocănos în timpul vizitei unui anume maior, Percival Dwight, de la biroul comandantului suprem al armatei, din Londra. Amos spunea că Dwight venise să inspecteze Regimentul 107 infanterie, dar își găsise timp să o însoțească pe Jane la hipodrom, la teatru și la sala de bal, înlocuindu-l pe bărbatul ei convalescent. Amos spusese că nu-i plăcea să o vadă pe Jane flirtând, în timp ce bărbatul ei se recupera după o rană de război. Trebuia să admită că acesta era genul de atitudine morală severă pe care ar fi adoptat-o în mod obișnuit Amos, dar Elsie suspecta că el era și gelos.

Se bucurase să danseze cu Amos la balul ducesei de Richmond. Femeia simțea că valsul era un fel de adulter simbolic, o întâlnire excitantă și de natură fizică cu un bărbat care nu era soțul ei. Era posibil ca Amos să fi simțit ceva similar. Dar asta fusese tot.

Într-o duminică de octombrie, după ce se încheiase școala de duminică și ei strângeau, Amos o întrebă relaxat ce credea ea despre Biserica Anglicană.

– Este singura religie cu care sunt familiarizată, răspunse ea. Cred cea mai mare parte din ceea ce se spune și sunt fericită să merg la biserică și să mă rog și să cânt imnuri, dar sunt absolut convinsă că preoții nu știu atât de multe pe cât pretind. Amintește-ți că tatăl meu a fost episcop și eu nu credeam nici jumătate din ceea ce spunea el.

– Dumnezeule! Femeia putu să vadă cât era de șocat. Habar n-aveam că ești atât de agnostică.

– Le spun copiilor că tatăl lor îi așteaptă în Rai, dar noi știm destule despre planete și stele ca să mai credem că Raiul nu se află sus, în cer... Și atunci, unde se află?

Amos nu răspunse la întrebare; în schimb, îi adresă o întrebare.

– Crezi că te vei mai mărita vreodată?

– Nu m-am gândit la asta, răspunse ea, fără să spună adevărul.

– Ce crezi despre metodism?

– Tu și Spade sunteți o reclamă foarte bună pentru asta. Nu sunteți fixați în dogme, respectați părerile altor oameni și nu doriți să-i persecutați pe catolici. Nu știți mai multe decât anglicanii, dar diferența este că voi vă recunoașteți ignoranța.

– Ai asistat vreodată la o slujbă metodistă?

– Nu mi s-a întâmplat, dar s-ar putea să merg o dată ca să văd cum este. Pentru ce îmi pui întrebările astea?

– O, doar simplă curiozitate.

Discutară în continuare despre găsirea unui nou profesor de matematică, dar Elsie avea să se gândească și mai târziu la discuția religioasă. Când ajunse acasă, îi povesti mamei ei despre asta.

– Nu crezi că este puțin ciudat?

– Ciudat? răspunse Arabella râzând. Niciun pic. Mă întrebam când va ajunge el să deschidă subiectul.

Elsie nu înțelese.

– Serios? De ce? Pentru ce a devenit atât de important?

– Pentru că vrea să se însoare cu tine.

– O, mamă, spuse Elsie. Nu fi ridicolă.

* * *

Sal locuia într-o cameră dintr-o casă a unei femei care primea chiriași, Patience Creighton, cunoscută ca Pat. La un moment dat, Kit sugerase ca ea să locuiască împreună cu el și cu Roger, dar femeia refuzase. Sal nu era convinsă că ei o doreau cu adevărat. Cu multă vreme în urmă, ghicise că ei erau un fel de cuplu căsătorit în toate sensurile, în afară de cel oficial și era convinsă că aveau nevoie de intimitate. Și se mutaseră la Badford.

Pat era o persoană plăcută și un proprietar decent, dar Sal era nefericită și îi lipsea Jarge. Nu mai muncea, pentru că făcuse bani în Țările de Jos, în special vânzându-le soldaților lucruri pe care armata nu le furniza; aveau să treacă luni bune până să fie nevoită să se întoarcă la o moară. Dar simțea că viața ei era lipsită de sens. Existaseră momente în care se întrebase dacă avea vreun rost să se trezească dimineața. Pat credea că aceste gânduri erau ceva obișnuit în perioada de doliu; îi spuse că și ea se simțise la fel după moartea domnului Creighton. Sal o crezu, dar asta nu o ajuta.

Fu uluită să primească vizita lui Joe Hornbeam într-o uniformă nouă și elegantă.

– Bună ziua, doamnă Box, zise el. Nu te-am mai văzut de la Waterloo.

Sal nu era sigură dacă să aibă încredere în el. Fusese un ofițer bun, dar prin vene îi curgea sângele respingător al consilierului Hornbeam. Se hotărî să-și păstreze mintea deschisă.

– Ce pot face pentru tine, domnule? zise ea pe un ton neutru.

– Știi că soțul tău mi-a salvat viața.

Sal aprobă dând din cap.

– Câțiva bărbați care se aflau prin apropiere mi-au descris evenimentele.

– Mai mult decât atât, el *a murit* salvându-mi viața.

– A fost un bărbat cu un suflet mare.

– Și totuși, tu și cu el ați fost cei mai mari dușmani ai bunicului meu.

– E adevărat.

– Bunicul Hornbeam consideră că este foarte dificil să se descurce cu acest paradox.

– Sper că nu vei dori să-ți ofer simpatia mea.

Joe zâmbi întristat și spuse:

– Este mult mai complicat de atât.

– Ar fi mai bine să iei loc, zise Sal intrigată, arătând spre singurul scaun din cameră, după care se așeză pe marginea patului.

– Mulțumesc. Uite ce este... Probabil că bunicul meu nu se va schimba niciodată.

– În general, oamenii nu se schimbă, mai ales atunci când sunt bătrâni.

– Chiar și așa, el dorește să recunoască, în vreun fel, sacrificiul eroic al soțului tău. Ar dori să facă ceva, în semn de mulțumire și, întrucât nu mai poate să-i dea nimic lui Jarge, i-ar plăcea să-ți ofere ceva ție.

Sal nu era convinsă că își dorea un dar din partea lui Hornbeam. Nu-și dorea în viața ei ceva care să-i amintească de el.

– La ce anume se gândește? izbucni ea, reticentă.

– Nu știe ce, așa că mi-a cerut mie să discut cu tine. Există ceva ce îți dorești sau ai nevoie și pe care el ți-l poate oferi?

„Îl vreau doar pe Jarge al meu înapoi", gândi Sal; dar nu avea niciun rost să spună asta.

– Orice? zise ea.

– N-a stabilit nicio limită. Sunt aici ca să aflăm ce ți-ai dori tu. Nu mi-a oferit niciun indiciu despre vreun preț. Dar orice ai cere tu, eu voi face tot ce voi putea ca să mă asigur că vei primi.

– Asta este ca un fel de poveste în care cineva freacă lampa magică și apare un duh.

– În uniforma Regimentului 107 infanterie.

Femeia râse. Joe chiar nu era un copil rău.

„Dar ar trebui să accept un dar? Și dacă da, ce ar trebui să-i cer?"

Sal se gândi pentru câteva minute, timp în care Joe așteptă, răbdător. Adevărul era că se gândise la ceva și contempla ideea deja de câteva luni,

imaginându-și cum ar fi fost, încercând să-și dea seama de o cale prin care ar fi putut să facă să se întâmple.

– Îmi doresc un magazin, zise ea, în cele din urmă.

– Vrei să deschizi un magazin? Sau să preiei unul?

– Să deschid unul.

– Pe High Street?

– Nu. Nu vreau să vând rochii la modă femeilor bogate. Nu m-aș pricepe la asta.

– Atunci ce?

– Aș vrea să am un magazin de partea cealaltă a râului, în apropierea morilor, pe una dintre străzile construite de tatăl tău. Oamenii de acolo se plâng întotdeauna că trebuie să meargă pe jos cale lungă ca să cumpere de la magazinele din oraș.

Joe aprobă dând din cap.

– Îmi amintesc că în Țările de Jos tu obișnuiai să ai întotdeauna diverse nimicuri pe care soldații își doreau să le cumpere: creioane, tutun, bomboane cu mentă, ace și ață ca să-și coasă hainele uzate.

– Să ai un magazin este o problemă care ține de a cunoaște nevoile oamenilor și de a așeza lucrurile acelea pe rafturi.

– Și de unde știi tu ce au ei nevoie?

– Îi întreb.

– Foarte logic. Joe aprobă dând din cap. Cum ar trebui să procedăm?

– Ei bine, dacă bunicul tău este de acord, îmi va da una dintre case, aflată pe un colț. Voi folosi parterul ca magazin și etajul ca locuință. Cu timpul, s-ar putea să aduc ceva modificări locului dacă fac suficient profit; dar, la început, tot ce am nevoie sunt câteva stocuri, și am adunat destui bani ca să pornesc treaba.

– În regulă. Îl voi întreba. Cred că va fi de acord.

– Îți mulțumesc, spuse ea.

Bărbatul îi strânse mâna.

– Mă bucur să te cunosc, doamnă Box.

* * *

La scurtă vreme înainte de Crăciun, în timpul unei pauze de la teatru, Jane îl trase deoparte pe Amos și îi vorbi pe un ton foarte grav:

– Chiar nu-mi place felul în care o tratezi pe Elsie, zise ea.

– Ce naiba vrei să spui? întrebă Amos uluit. Nu o tratez rău.

– Toată lumea consideră că te vei căsători cu ea, dar tu nu o ceri în căsătorie!

– De ce ar crede oamenii că mă voi însura cu ea?

– În numele cerului, Amos! Te vezi cu ea aproape în fiecare zi. La balul Curții cu Juri ai dansat cu ea aproape toată noaptea. Niciunul dintre voi nu arată nici cel mai mic interes față de oricine altcineva. Elsie are patruzeci și trei de ani, este atrăgătoare și singură, iar cei cinci copii au nevoie de un tată vitreg. Sigur că oamenii cred că te vei însura cu ea... Este singurul lucru care are sens! Ei pur și simplu nu înțeleg pentru ce nu ai întrebat-o încă!

– Nu e treaba nimănui.

– Dar este. Trebuie să existe cel puțin cinci bărbați care i-ar propune asta dacă ar considera că ar avea vreo șansă. Tu îi distrugi perspectivele. Nu este corect! Fie te căsătorești, fie te dai la o parte din calea altora!

Un ușier sună dintr-un clopot de mână și ei reveniră la locurile lor. Amos privi la scenă, dar nu văzu piesa – era complet absorbit de gândurile lui. Avea dreptate Jane? „Probabil că da", decise el. Nu ar fi inventat ceva de genul acesta... Nu exista niciun motiv pentru care să o facă.

Amos trebuia să-și răcească prietenia cu Elsie și să dea de înțeles că nu erau implicați într-o relație romantică. Dar când se gândi la asta, se simți trist. Viața fără ea părea o perspectivă deprimantă.

Așadar, de la balul ducesei de Richmond, sentimentele lui se schimbaseră. Amos își spusese întotdeauna că își dorea ca Elsie să-i fie doar prietenă, dar adevărul era că el nu mai era mulțumit doar cu asta. Un alt sentiment creștea în el, ceva care avea de-a face cu cât de cald și moale era trupul ei pe sub mătasea rochiei, pe care-l simțise când o ținuse în brațe, la vals. Se simțea puțin ca un vulcan care părea să fie stins, dar fierbea de lavă în adâncurile sale. Adânc, în interior, el dorea să fie mai mult decât prieteni.

Asta era o schimbare majoră. Și nu avea nicio îndoială în legătură cu ce simțea. O iubea. „Pentru ce mi-a luat atât de mult timp să înțeleg asta? Niciodată n-am fost prea priceput la astfel de lucruri", își spuse el.

Bărbatul începu să se gândească la cum ar fi fost viața lor dacă ar fi fost căsătoriți. Se simți atât de încântat de gândul acesta, încât nu-și mai dorea decât să se căsătorească chiar a doua zi cu ea.

Dar exista o problemă. Amos era tatăl unui copil nelegitim. „Știe sau a ghicit Elsie asta? Și dacă da, ce ar simți în legătură cu asta? Cu fratele ei, Abe, nelegitim și el, ea este întotdeauna bună și iubitoare. Pe de altă parte, femeia este fiică de episcop. S-ar căsători cu un bărbat care a comis adulter?"

Nu știa ce să răspundă. Dar putea să o întrebe.

* * *

Spade rămase surprins de vizita lui Joe Hornbeam. Era de asemenea intrigat. Flăcăul își câștigase o reputație bună printre oamenii din Regimentul 107 infanterie – ceea ce era neașteptat, spunea toată lumea, având în vedere cine era bunicul lui.

Joe îi strânse mâna și spuse:

– Mă bucur că Freddie, cumnatul tău, a supraviețuit bătăliei de la Waterloo.

Spade aprobă dând din cap.

– S-a hotărât să rămână în armată.

– Nu sunt surprins. Este un bun sergent. Vor fi fericiți să-l aibă alături de ei.

Spade era, din întâmplare, împreună cu Sime Jackson, care stătea așezat la războiul de țesut Jacquard. Joe privi cu interes spre mașină și spuse:

– Nu cred că bunicul meu are ceva de genul acesta.

– Va avea una cât de curând. Îți garantez asta, spuse Spade.

– Găurile perforate în carton îi comandă războiului de țesut cum să țeasă modelul, explică Sime. Face ca întregul proces să fie mai rapid.

– Uimitor!

– Îți voi arăta, spuse Sime și acționă războiul de țesut timp de câteva minute. Joe era fascinat. Și apoi, când trebuie să schimbi modelul, doar înlocuiești cartonul, continuă Sime. A fost inventat de un francez. Știu că ar trebui să-i urâm pe francezi din cauza lui Bonaparte, dar broscarul care a inventat asta a fost al naibii de deștept.

– L-ai cumpărat din Franța?

– Nu, Kit Clitheroe și Roger Riddick le construiesc.

– Joe, dar n-ai venit aici ca să înveți despre războiul de țesut Jacquard, zise Spade.

– Nu. Aș vrea să discut în liniște cu tine, dacă se poate.

– Desigur. Expresia *în liniște* sugera că Joe nu dorea să fie auzit de alții, așa că Spade continuă: Vino în micul meu birou.

Porniră într-acolo, iar Joe privi în jur, prin cameră.

– Nu este atât de spectaculos ca biroul bunicului meu, dar mult mai confortabil, comentă el.

Se așezară și Spade începu:

– La ce te gândești?

– Bunicul meu vrea ca eu să părăsesc armata și să încep să lucrez în afacerea lui.

– Și tu ce crezi despre asta?

– Vreau să aflu mai multe despre afacere înainte să mă hotărăsc.

„Cât de înțelept“, gândi Spade.

Următoarea remarcă a lui Joe îl surprinse.

– Tu conduci Societatea Prietenească, nu?

– Da...

– Bunicul meu spune că este un sindicat deghizat, doar o cale de a ocoli Legea Asocierii.

Spade se întrebă dacă asta nu era un fel de capcană.

– L-am auzit spunând asta, zise el dezinteresat. Dacă are dreptate, societatea este ilegală.

– Nu-mi pasă cu adevărat dacă este sau nu, ci doar m-am gândit că tu ai fi persoana potrivită să-mi dea un sfat.

Spade gândi: „Acum, încotro se îndreaptă?“ Dar nu spuse nimic.

– Vezi tu, continuă Joe, eu nu doresc să conduc afacerea în stilul bunicului meu, care și-a transformat muncitorii în dușmani. Ca să fiu sincer, ei îl urăsc. Eu nu doresc ca oamenii să mă urască.

Spade aprobă din cap. Joe avea dreptate, deși nu toată lumea vedea lucrurile în felul acela.

– Eu cred că s-ar descurca mai bine, zise Joe, dacă ar încerca să-i transforme – nu în prietenii lui, este nerealist – dar, poate, în aliați. Până la urmă, ei vor să producă pânză de calitate și să fie bine plătiți pentru asta și el dorește același lucru.

Asta era ceea ce gândeau oamenii inteligenți, dar era remarcabil să o audă din partea cuiva al cărui nume de familie era Hornbeam.

– Deci, ce vrei să faci?

– Am venit să te întreb pe tine asta. Cum pot face ca lucrurile să se schimbe?

Spade se lăsă pe spate. Era extrem de surprinzător. Dar i se oferise ocazia să educe un tânăr care avea să fie o forță în Kingsbridge. Putea să fie un moment esențial.

Se gândi un minut la ce anume să-i spună lui Joe, deși, în realitate, problema nu era chiar atât de dificilă.

– Discută cu muncitorii, spuse el. Oricând decizi să faci o schimbare – să aduci o mașină nouă, de exemplu, sau să modifici programul de lucru –, vorbește mai întâi cu ei. Jumătate dintre disputele din industria noastră se întâmplă din cauză că cineva a atentat la muncitori fără avertizare și reacția

lot imediată este să li se opună. Spune-le pentru ce vrei să faci schimbarea, discută cu ei problemele care ar putea să apară, vezi ce sugestii au ei.

– Tu poți discuta cu oamenii tăi, obiectă Joe. Tu ai doar vreo zece sau cam așa ceva. Bunicul meu are mai mult de o sută doar la Piggery.

– Știu, spuse Spade. Acolo ar putea fi util un sindicat.

– Doar că acestea sunt ilegale, după cum spuneai.

– Mulți proprietari din industria bumbacului, dar și din cea a lânii vor ca Legea Asocierii să fie revocată. Din cauza acesteia și a Legii Trădării și a Legii Întrunirilor Subversive, muncitorii abia dacă pot să vorbească fără să-și riște gâtul... Iar bărbații sunt mai dispuși să recurgă la violență, atunci când violența este tot ceea ce le-a mai rămas.

– Asta aer sens, spuse Joe. Mulțumesc.

– Oricând. Vorbesc serios. Voi fi bucuros să te ajut, dacă pot.

Joe se ridică să plece și Spade îl conduse până la ușă.

– Există vreun lucru pe care aș putea să-l fac chiar acum? întrebă Joe. Un lucru mărunt care să semnaleze că lucrurile ar putea să fie diferite?

Spade se gândi pentru un moment și răspunse:

– Abolește regula care le interzice oamenilor să meargă la toaletă, cu excepția pauzelor prevăzute.

– Dumnezeule, bunicul meu face asta? întrebă Joe făcând ochii mari.

– Cu siguranță că o face. La fel procedează și alți proprietari din oraș, deși nu toți. Eu nu am o astfel de regulă. Și nici Amos Barrowfield.

– Mă gândesc că nu. Este o barbarie!

– În special, femeile o urăsc. Bărbații, dacă chiar sunt disperați, se pișă pe podea.

– Dezgustător!

– Atunci schimbă regula.

Joe îi strânse mâna lui Spade.

– Așa voi face, spuse el și plecă.

* * *

Amos așteptă până când rămase singur cu Elsie. Asta se întâmpla o dată pe săptămână, după școala de duminică. Se așezară la o masă, în sala care încă mirosea a copii nespălați. Amos spuse, fără vreo introducere:

– Ți-a trecut vreodată prin minte că, totuși, contele Henry ar putea să nu fie tatăl tânărului Hal?

Elsie ridică sprâncenele. Amos observă că întrebarea o uluise. Dar răspunsul ei veni pe un ton scăzut.

– Gândul acesta a trecut prin mintea tuturor, spuse ea. Cel puţin a celor interesaţi de bârfe, care înseamnă cea mai mare parte a populaţiei din Kingsbridge.

– Dar ce anume i-a făcut suspicioşi?

– Simplul fapt că Jane a avut nevoie de nouă ani ca să rămână însărcinată. Aşa că, atunci când s-a întâmplat, era normal ca oamenii să se întrebe cum s-a ajuns la asta. Desigur că există mai multe posibilităţi, dar bârfele vor prefera întotdeauna varianta cea mai sordidă.

Elsie considera că adulterul era sordid. Ei bine, avea dreptate. Amos aproape că renunţă, atunci şi acolo.

Ştia ce ar fi trebuit să spună, dar când venise acel moment, se simţi îngrozit. Chiar şi aşa, se forţă să o spună.

– Cred că eu sunt adevăratul tată al lui Hal, mărturisi el şi simţi că i se încing obrajii de la un val de ruşine. Îmi pare rău dacă asta te şochează.

– Nu sunt foarte şocată, zise ea.

– Serios?

– Întotdeauna am bănuit asta. La fel şi alţi oameni.

Amos se simţi şi mai stânjenit.

– Vrei să spui că oamenii din acest oraş au ghicit că eu am fost responsabilul?

– Ei bine, toată lumea credea că ai o aventură cu Jane.

– N-a fost o aventură.

– În regulă, dar păreai să fii destul de deranjat de vizita maiorului Dwight.

– Am fost. Din cauză că urăsc să o văd pe Jane purtându-se dezonorant. Adevărul este că am iubit-o odată, dar nu şi acum.

– Deci, cum ai putea să fii tatăl lui Hal?

– Pentru că s-a întâmplat o singură dată. Vreau să spun că nu a fost un păcat pe termen lung. O, Dumnezeule, nu ştiu ce vorbesc!

– Amos, unul dintre lucrurile adorabile la tine este inocenţa ta. Dar nu trebuie să te simţi ruşinat sau stânjenit. Cel puţin, nu în faţa mea.

– Dar am comis adulter.

– Nu, nu ai comis adulter. Ai păcătuit o dată. Şi a fost cu mult timp în urmă. Femeia se întinse peste masă şi îşi aşeză mâna peste a lui. Te cunosc bine, probabil mai bine decât te cunoaşte oricine altcineva pe lume, şi nu eşti un om rău. Cu siguranţă nu eşti.

– Ei bine, mă bucur că măcar tu gândeşti asta.

Urmă o pauză. Elsie deschise gura să spună ceva, dar se răzgândi, apoi se răzgândi din nou şi zise:

– Pentru ce ai deschis acest subiect cu mine, chiar acum, la mai mult de un deceniu distanță de la eveniment?

– O, nu știu, răspunse el, apoi realiză cât de prostește se purta. Da, desigur, știu de ce.

– Deci... de ce?

– Mi-era teamă că nu vei dori să te căsătorești cu cineva care a comis adulter.

Elsie parcă îngheță.

– Să mă căsătoresc?

– Da. Mi-era teamă că mă vei refuza.

– Îmi ceri să mă căsătoresc cu tine?

– Da. Nu fac asta așa cum trebuie, nu-i așa?

– Nu ești foarte clar.

– Adevărat. În regulă. Elsie, te iubesc. Cred că trebuie să te fi iubit de îngrozitor de multă vreme, fără să-mi dau seama de asta. Sunt fericit când sunt împreună cu tine, iar când nu sunt cu tine, îți duc dorul. Vreau să te căsătorești cu mine și să vii să locuiești în casa mea, să dormi în patul meu și să iau micul-dejun în fiecare dimineață cu tine și cu copiii tăi. Dar mi-e teamă că trecutul meu sordid face imposibil acest lucru.

– N-am spus asta.

– Nu te deranjează că am făcut-o cu Jane?

– Nu-mi pasă. Ei bine, nu prea mult, în orice caz. De fapt, chiar îmi pasă, dar te iubesc oricum.

„Chiar a spus asta?

Te iubesc oricum.

A spus asta."

– Atunci... vrei să te căsătorești cu mine? o întrebă Amos.

– Da. Da, vreau. Este ceea ce mi-am dorit întotdeauna. Sigur că mă voi căsători cu tine.

– Oh, spuse Amos. O, mulțumesc.

* * *

Luni, venind de la moară pe drumul său spre casă, Hornbeam intră în catedrală dintr-un impuls. Simțea că ar fi putut să gândească mai limpede în biserică și avu dreptate. Stâlpii și arcadele, toate păreau să aibă un sens și, privindu-le la lumina celor câtorva lumânări, descoperi că gândurile lui deveneau mai ordonate. Afară, mintea lui era doar confuzie și furie.

Toate lucrurile în care crezuse dintotdeauna se dovediseră a fi greşite şi nu avea nimic cu care să le înlocuiască. Acolo, înăuntru, se simţea liniştit.

Merse în lungul navei. Apoi ocoli altarul şi continuă spre capătul estic al catedralei, zona cea mai sfântă. Se opri acolo, se întoarse şi privi înapoi.

Se gândi la Jarge Box. Întotdeauna îl considerase pe Box nevrednic sau chiar mai rău. Box provoca necazuri, participa la bătăi, făcea grevă, spărgea maşinile. Şi totuşi, la final, îi oferise lui Hornbeam un dar mai preţios decât orice altceva: viaţa lui Joe.

Box fusese supus la testul suprem. Fusese pus în situaţia de a putea salva viaţa unui camarad cu riscul propriei sale vieţi. Fusese o dublă provocare: curajul lui trecuse testul şi la fel şi altruismul său.

Astăzi era luni. Predica de ieri fusese centrată pe versul: „Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să şi-l pună pentru prietenii săi". Episcopul vorbise despre toţi cei care îşi sacrificaseră viaţa la Waterloo, dar Hornbeam se gândise doar la Box. Se întrebă: „Ce înseamnă viaţa mea, în comparaţie cu a lui?" Iisus îi dădu răspunsul: niciun om nu avea o dragoste mai măreaţă decât cea de care dăduse dovadă Jarge Box.

În acel moment, viaţa lui Hornbeam părea lipsită de valoare. Ca băiat, trăise din violenţă şi jafuri. Ca bărbat, făcuse aceleaşi lucruri, dar mai puţin pe faţă: plătise mită ca să câştige contracte comerciale şi condamnase oameni la biciuire şi muncă silnică sau îi trimisese la curtea cu juri ca să fie condamnaţi la moarte.

Scuza lui fusese întotdeauna moartea crudă a mamei sale. Dar mulţi copii induraseră cruzimi, însă duseseră o viaţă bună ca adulţi: Kit Clitheroe era un exemplu.

Reveria îi fu întreruptă de vorbărie şi râsete zgomotoase: la celălalt capăt al catedralei intrau clopotarii, pentru repetiţie. Hornbeam chiar nu putea să-şi petreacă timpul cu reflecţii melancolice. O porni înapoi pe urmele paşilor săi.

Când ajunse la răscruce, Hornbeam observă o uşă mică în colţul transeptului nordic. Era deschisă. Îşi aminti că în cursul zilei existaseră muncitori pe acoperiş, care probabil reparau scurgerile. Probabil plecaseră fără să încuie uşa. Dintr-un impuls, trecu dincolo de uşă şi urcă treptele în spirală.

Fu nevoit să se oprească de câteva ori din cauza durerii din piept, dar se odihnea puţin şi pornea mai departe.

Era o noapte senină, cu lună. Porni în lungul unei pasarele înguste şi se trezi aproape de vârful clopotniţei. Privind în sus spre turlă şi distinse statuia unui înger despre care se spunea că o reprezenta pe Caris, călugăriţa

care construise spitalul în timpul marii epidemii de ciumă neagră. O altă persoană care făcuse bine în viața ei.

Hornbeam se afla în partea de nord a acoperișului și, când privi în jos, putu să vadă la lumina lunii cimitirul. Oamenii îngropați acolo erau liniștiți.

Bărbatul știa că exista o soluție la problema lui, un leac pentru boala lui. Era menționat regulat în orice biserică creștină din lume: mărturisire și pocăință. Un bărbat putea să fie iertat pentru că greșise. Dar prețul era umilința. Când Hornbeam se închipuia recunoscând că greșise – față de familia lui, față de clienții lui, față de alți țesători, față de consilieri –, se cutremura de groază. Pocăință? Ce însemna asta? Ar fi trebuit să le ceară scuze tuturor celor față de care greșise? Nu se scuzase pentru nimic în ultima jumătate de secol. Putea să dea înapoi banii pe care-i făcuse din contractele corupte cu armata? Ar fi trebuit să fie judecat. Ar fi putut fi trimis la închisoare. Ce avea să se întâmple cu familia lui?

Dar el nu putea să trăiască în felul acesta. Dormea foarte puțin noaptea din cauza acestor gânduri chinuitoare. Știa că nu-și conducea afacerea așa cum ar fi trebuit. Abia dacă vorbea cu cineva. Fuma tot timpul. Și durerea lui din piept devenea tot mai rea.

Se duse până la marginea acoperișului și privi în jos, la pietrele de mormânt. Clopotarii își începură repetiția și, chiar lângă urechea lui, răsunară sunetele asurzitoare ale clopotelor mari, un zgomot care îi pătrundea până în măduva oaselor, stăpânindu-l. Întreaga lui ființă vibră. „Liniște sufletească, se gândi el. Liniște sufletească."

Păși dincolo de margine.

Imediat ce o făcu, se simți îngrozit. Dorea să se răzgândească, să se întoarcă. Se auzi țipând ca un animal torturat. Avea ochii deschiși și putu să vadă cât de repede se apropia pământul. Frica puse stăpânire pe el și deveni tot mai intensă, însă nu putea să țipe mai tare. Apoi se întâmplă ce era mai rău – se lovi de pământ cu o forță îngrozitoare, care îi umplu întreg trupul cu o agonie chinuitoare, insuportabilă.

CAPITOLUL 45

Arabella își ridică privirea din ziar și spuse:

- Parlamentul a fost dizolvat.

Fiul ei, Abe, care avea optsprezece ani, își înghiți șunca și întrebă:

- Ce înseamnă asta?

Cunoștințele despre viață ale lui Abe erau lacunare. În unele domenii era bine informat, în altele, ignorant. Poate că era ceva normal la vârsta lui. Spade încercă să-și amintească dacă și el fusese la fel, dar nu putea să fie sigur. Oricum, Abe urma să meargă din toamnă la universitatea din Edinburgh și, din acel moment, înțelegerea lui avea să evolueze rapid.

- Înseamnă că vor avea loc alegeri generale, răspunse Arabella întrebării.

- Și o șansă să scăpăm de Humphrey Frogmore, zise Spade.

Aceasta era o perspectivă atrăgătoare. Humphrey Frogmore câștigase alegerile parțiale ținute după moartea lui Hornbeam. Și fusese un parlamentar leneș și ineficient.

- Cum așa? întrebă Abe.

- Domnul Frogmore va trebui să fie reales dacă va dori să continue să fie parlamentarul nostru, răspunse Arabella.

- Și care este calendarul? interveni Spade.

- Noul parlament va fi convocat pe patru august, zise Arabella coborându-și din nou privirea spre ziar.

- Asta ne oferă aproape două luni, spuse Spade după ce calculă. Era mijlocul lunii iunie 1818. Trebuie să găsim pe cineva care să i se opună lui Frogmore.

- De ce? întrebă Abe.

- Domnul Frogmore susține Legea Asocierii, explică Spade.

Exista o mișcare pentru retragerea acelei legi infame, dar Frogmore își dorea ca aceasta să rămână. Era singurul subiect despre care luase cuvântul în parlament. El îi reprezenta pe durii din Kingsbridge, care fuseseră anterior conduși de Hornbeam.

– Într-un fel sau altul, avem nevoie de un candidat nou, zise Arabella. Cred că ar trebui să fie ginerele meu.

Spade clătină din cap în semn de aprobare.

– Amos este popular.

Amos Barrowfield fusese ales primar după moartea lui Hornbeam. Spade își privi ceasul de buzunar.

– Aș putea merge să discut cu el chiar acum. Aș putea să-l prind înainte să plece spre moară.

– Vin cu tine, spuse Arabella.

Își puseră pălăriile și ieșiră din casă. Era o zi frumoasă de iunie, rece, dar însorită, și orașul își îmbrăca haina de dimineață, strălucind în roua proaspătă. Îi găsiră pe Amos și pe cei din familia lui încă la micul-dejun. Copiii lui Elsie creșteau repede. Stephen era plecat la Oxford, Billy și Richie arătau ca niște tineri bărbați și Martha avea deja o siluetă feminină. Doar Georgie mai era încă un copil.

Fură aduse scaune suplimentare pentru bunici și se turnă cafea. Spade așteptă până când tinerii terminară și plecară, apoi spuse:

– Ați citit că parlamentul a fost dizolvat?

– Da, răspunse Amos. Avem nevoie de cineva care să candideze împotriva inutilului Frogmore.

– Într-adevăr, avem nevoie, zâmbi Spade. Și eu cred că tu ar trebui să fii acela.

– Mi-era teamă de asta.

– Ești un primar popular. Ai putea să-l învingi pe Frogmore.

– Îmi pare rău să te dezamăgesc, spuse Amos privind spre Elsie, pentru susținerea ei.

– Nu ne mutăm la Londra, zise Elsie. Nu sunt dispusă să-mi las școala de duminică.

– Nu va trebui să faceți asta, continuă. Amos ar putea să meargă la Londra de unul singur, când va fi nevoie de el acolo.

Dar Spade simțea că pierdea disputa. Amos se simțea prea confortabil în poziția în care se afla în acel moment. Chiar părea mulțumit. Devenise cineva cu oarecare greutate.

Amos dădu negativ din cap.

– Mi-am risipit jumătate din viață fără să fiu însurat cu Elsie, spuse el. Acum, când suntem împreună, nu am de gând să-mi petrec luni întregi la Londra, fără ea.

– Dar, cu siguranță că... începu să vorbească Spade.

- Las-o baltă, dragule, îl întrerupse Arabella. Ei vorbesc serios.

Spade o lăsă baltă. Arabella avea de obicei dreptate în legătură cu astfel de lucruri.

- Dar avem nevoie de un candidat și eu cred că cea mai bună alternativă este celălalt bărbat de la această masă, interveni Amos privind spre Spade.

- Eu nu sunt educat, răspunse Spade.

- Poți să scrii și să citești și ești mai deștept decât majoritatea oamenilor.

- Dar nu pot să țin discursuri cu citate în latină și greacă.

- Nici eu nu pot. Genul acesta de lucruri nu este necesar. Desigur că bărbaților de la Oxford le place să se dea mari în dezbateri, dar cei mai mulți dintre ei sunt destul de ignoranți în materie de industrie, cea care face ca țara noastră să fie prosperă. Ai fi un avocat foarte convingător pentru retragerea Legii Asocierii.

Spade deveni gânditor. Această lege fusese o încercare hotărâtă a elitelor conducătoare de a zdrobi orice efort al clasei muncitoare de a-și îmbunătăți situația. I se oferise o șansă să participe la abolirea acelei legi malefice. Cum putea să refuze?

- Chiar vor aboli legea? întrebă Arabella. Nu-și doresc ei, toți, să-i țină pe muncitori sub control?

- Unii își doresc, dar membrii parlamentului nu sunt toți la fel, răspunse Amos. Joseph Hume este conducătorul radicalilor și el se împotrivește acestei legi. Editorul ziarului *The Scotsman* este de acord cu Hume. Și mai există un croitor retras, numit Francis Place, care-i informează pe Hume și pe toți parlamentarii mai luminați, în legătură cu efectele negative ale legii. Place mai susține și un ziar cu caracter politic, numit *The Gorgon*.

Spade se întoarse spre Arabella.

- Ce zici să mergem la Londra?

- O să-mi lipsească Elsie și nepoții, desigur, spuse ea. Dar încă am putea să ne petrecem cea mai mare parte a anului aici. Și să locuiești la Londra ar putea să fie destul de pitoresc.

Spade putu să-și dea seama după strălucirea din ochii ei că vorbea serios. Arabella avea șaizeci și trei de ani, dar era mult mai exuberantă decât majoritatea femeilor de vârsta ei.

- Dă-mi voie să mă gândesc la asta, spuse el.

În ziua următoare, se declară de acord să candideze.

Și câștigă.

* * *

Irlandezii care veniseră la Kingsbridge în urmă cu douăzeci de ani, aduşi de Hornbeam ca să spargă greva, se amestecaseră cu populaţia oraşului şi nu mai erau numiţi „cruste". Ei încă păstrau fermecătorul accent irlandez, dar copiii lor nu-l mai aveau. Mergeau la micuţa biserică catolică a oraşului, dar nu făceau un spectacol din religia lor. Din cele mai multe puncte de vedere erau nişte lucrători similari celorlalţi. Colin Hennessy, conducătorul lor, venea adesea la magazinul lui Sal.

Parterul casei lui Sal era împărţit în două de o tejghea. În spatele tejghelei, unde ea stătea în picioare în cea mai mare parte a zilei, se aflau rafturi şi dulapuri pline de mărfuri. Sal vindea tot ceea ce aveau nevoie oamenii, în afară de gin. Ar fi putut să facă o mulţime de bani vânzând gin la sticlă, dar ura să vadă beţiile – poate din cauza slăbiciunii lui Jarge – şi prefera să nu aibă nimic de-a dace cu băuturile tari.

Stătea adesea de vorbă cu Colin. Îl plăcuse dintotdeauna. Aveau aceeaşi vârstă şi amândoi erau nişte lideri ai comunităţii. Fuseseră împreună ca să-l înfrunte pe Hornbeam. Şi Sal visase să se bage în pat cu el.

Într-o zi, din 1819, Sal îi spuse lui Colin:

– Nu ştiu dacă ţi-am spus vreodată, dar fiul meu a fost prima persoană care a vorbit cu tine când ai ajuns aici.

– Chiar aşa?

– Şi cu soţia ta, Dumnezeu să o odihnească. Mi-a părut rău să aud că a murit.

– A trecut deja o jumătate de an de atunci.

– Şi toţi copiii sunt adulţi şi căsătoriţi?

– Da.

– Îmi amintesc de ziua în care aţi ajuns aici. Fiul meu, Kit, a venit acasă alergând, cu ştirile despre cele patru căruţe plină de străini.

– Cred că îmi amintesc de micuţ.

– L-ai întrebat numele lui şi i l-ai spus pe al tău. El spunea că vorbise cu un bărbat înalt, cu părul negru, care vorbea foarte ciudat.

– Ei bine, cam ăsta sunt eu, râse Colin.

Sal privi afară prin fereastră şi observă că se lăsa noaptea.

– A venit vremea să închid, spuse ea.

– Corect. Voi pleca.

Sal îl privi amănunţit – era un diavol chipeş.

– Ai vrea o cană cu ceai?

- Ei bine, n-aş vrea să te refuz.

Femeia încuie uşa magazinului şi îl conduse la etaj. În grătarul pentru gătit ardea un foc mic şi ea puse ceainicul la fiert.

Avea magazinul de aproape patru ani şi avusese mare succes. Făcuse atât de mulţi bani încât fusese obligată să deschidă un cont bancar, pentru prima dată în viaţa ei. Dar ceea ce-i plăcea cel mai mult erau oamenii. Pe tot parcursul zilei ei intrau şi ieşeau, fiecare dintre ei cu o viaţă plină de bucurii şi tristeţi, şi îi împărtăşeau poveştile lor. Se simţea singură doar în timpul nopţii.

- Oamenii credeau că voi, irlandezii, vă veţi întoarce acasă, îi spuse Sal lui Colin. Dar aţi rămas.

- Iubesc Irlanda, dar e greu să-ţi câştigi existenţa acolo. Guvernul de la Londra nu se poartă prea frumos cu irlandezii.

- Nici cu englezii, dacă nu sunt nobili sau afacerişti bogaţi. Prim-miniştrii conduc treburile în beneficiul celor de teapa lor.

- Ăsta este adevărul Domnului.

Femeia pregăti ceaiul, îi dădu o ceaşcă şi îi oferi zahăr. Colin bău puţin şi spuse:

- Este foarte bun. Ciudat cum ceaiul are gust mai bun când îl face altcineva.

- Îţi lipseşte soţia ta?

- Cu siguranţă. Şi ţie soţul?

- La fel. Jarge al meu avea defectele lui, dar l-am iubit.

Se lăsă tăcerea pentru un minut sau două, apoi el lăsă jos ceaşca de ceai şi spuse:

- Ar fi mai bine să plec.

Sal ezită. „Am cincizeci de ani, gândi ea. Nu pot face aşa ceva."

- Nu trebuie să pleci, spuse ea însă, după care îşi ţinu răsuflarea.

- Nu trebuie?

- Poţi să rămâi, dacă doreşti. Bărbatul nu spuse nimic. Poţi rămâne peste noapte, spuse ea, ca să fie absolut clar. Dacă îţi face plăcere, adăugă ea agitată.

- Da, dragă Sal, spuse el zâmbind. O, da, mi-ar plăcea.

* * *

Henry, conte de Shiring, muri în luna decembrie a anului 1821. Până la urmă, moartea sa nu avu nimic de-a face cu rana de la cap – se stinse după o cădere de pe cal.

Jane arăta bine în negru, dar Amos ştia că ea nu era cu adevărat în doliu. Henry fusese un soldat bun, dar un soţ rău.

Înmormântarea se ţinu la catedrala din Kingsbridge, fiind oficiată de bătrânul episcop Reddingcote. Veni aproape toată nobilimea din comitat, plus orice bărbat cât de cât important din Kingsbridge şi toţi ofiţerii regimentului. Amos îşi dădu seama că se aflau mai mult de o mie de persoane în interior.

Maiorul Percival Dwight veni de la Londra. Le spuse tuturor că îl reprezenta pe ducele de York, care era comandantul suprem al armatei; fără îndoială că era adevărat, dar cunoscătorii presupuneau că venise să o curteze pe văduvă.

După slujbă, coşciugul fu purtat afară şi urcat într-o trăsură trasă de patru cai negri. Cădea o ninsoare uşoară şi fulgi de zăpadă se agăţau de coamele lor negre şi se topeau pe spatele lor cald. După ce coşciugul fu prins, trăsură se îndepărtă, îndreptându-se spre Earlscastle, unde Henry urma să se odihnească în mormântul familiei.

Priveghiul se ţinu la Assembly Rooms. Amos fu invitat într-o încăpere laterală, pentru oaspeţii deosebiţi. Jane îşi ridică voalul ca să discute cu oamenii, fără să arate vreo urmă de lacrimi.

După primul val de oameni veniţi să-şi prezinte condoleanţele, Amos o prinse singură pentru câteva minute şi o întrebă care erau planurile ei.

– Ar trebui să merg la Londra, spuse ea. Avem o casă acolo, pe care Henry abia dacă o folosea. Desigur că acum îi aparţine lui Hal, dar noi am discutat cu el şi va fi fericit ca eu să locuiesc acolo.

– Ei bine, vei avea cel puţin un prieten.

– La cine te referi?

– Maiorul Dwight.

– În afară de el, voi avea mai mulţi prieteni, Amos. Ducesa de Richmond printre ei. Şi alţi câţiva pe care i-am cunoscut la Bruxelles.

– Vei avea suficienţi bani?

– Hal a fost de acord să-mi acorde în continuare renta pentru îmbrăcăminte, care a fost întotdeauna destul de generoasă.

– Ştiu. Ai făcut-o pe sora lui Spade destul de bogată.

– Asta nu este tot ceea ce am făcut. Am încheiat o asigurare pentru viaţa lui Henry şi am plătit rastele din banii pe care mi-i dădea el, fără să-i spun. Aşa că voi avea şi banii mei.

– Sunt foarte bucuros. „Aş fi putut să ghicesc, gândi Amos, că Jane va avea grijă de viitorul ei financiar." Te vei căsători din nou?

– Este o întrebare foarte nepotrivită, pe care să mi-o pui la funeraliile soţului meu.

- Știu, dar tu urăști oamenii care sunt alunecoși cu asemenea chestiuni.

- Mă cunoști prea bine, câine, chicoti ea. Dar nu îți voi răspunde.

- Destul de corect.

Veni altcineva să-și prezinte condoleanțele și Amos se duse la zona cu mâncare. Nepotul său, Stephen, discuta cu Hal, noul conte la vârsta de doar șaisprezece ani. Amos îl auzi pe Hal spunând:

- Deci, la câte cursuri trebuie să participi în fiecare săptămână?

- Nu ești obligat să participi la niciunul dintre ele, răspunse Stephen. Dar cei mai mulți se duc la un curs pe zi.

Evident, discutau despre Oxford. Amos își aminti cât de invidios obișnuia să fie pe tinerii care se duceau la universitate și cum se întrebase dacă vreun fiu de-al lui urma să aibă vreodată acest privilegiu. În acea clipă, fiul său ilegitim și nerecunoscut era pe cale să-i împlinească acest vis. „Ce ciudat, medită Amos. Mi s-a îndeplinit o dorință într-un mod pe care nu mi l-aș fi imaginat vreodată."

Dar învățase că așa era viața – lucrurile nu ieșeau niciodată chiar așa cum te așteptai.

* * *

Cu puțin înainte de Crăciunul anului 1823, Spade, acum parlamentar, se duse la o întrunire secretă la locuința din Londra a lui Francis Place.

Campania împotriva Legii Asocierii se apropia de momentul culminant. În anul următor, avea să urmeze un alt război de la Waterloo, dar pe plan parlamentar. Dacă guvernul îl simboliza pe Bonaparte, iar opoziția pe Wellington, atunci micul grup care se întrunea în Charing Cross era reprezentat de prusacii care sperau să încline balanța.

Acolo se aflau mai mulți parlamentari radicali, inclusiv Joseph Hume. Toți susținuseră de-a lungul anilor campanii împotriva Legii Asocierii, dar fără succes. Cei mai mulți parlamentari nu erau de acord cu ei, acționând ca și cum orice întrunire a oamenilor muncitori ar fi condus la revoluție și la ghilotină.

Dar avea să fie un spectacol.

Hume îi anunță că reușise să convingă guvernul să înființeze un Comitet Special pentru Meseriași și Utilaje.

- Comitetul va investiga emigrația meseriașilor și exportul utilajelor, spuse Hume. Ambele subiecte sunt importante pentru guvern și fabricanți. Și, aproape ca o idee de ultim moment, ni s-a cerut să studiem

funcționarea Legii Asocierii. Întrucât a fost ideea mea, guvernul a fost de acord ca eu să fiu președintele comisiei. Asta este marea noastră șansă.

– Va trebui să o ambalăm inteligent, spuse Spade. Nu dorim să-i agităm pe dușmanii noștri prea devreme.

– Și cum ne vom descurca cu asta? întrebă precaut un parlamentar din nord, numit Michael Slater. Nu putem ține secret comitetul.

– Nu, dar putem păstra discreția, răspunse Spade. Vorbim despre asta ca și cum ar fi o sarcină plictisitoare și nu va duce la prea multe rezultate.

Spade învățase multe despre funcționarea parlamentului în primii cinci ani. La fel ca la șah, un atac nu trebuia să pară că este un atac până când devenea imposibil să i te împotrivești.

– Bine gândit, spuse Hume.

– Dar totul va depinde de membrii comitetului, zise Spade.

– De asta m-am ocupat, spuse Hume. În teorie, membrii vor fi aleși de președintele Camerei de Comerț. Dar eu îi voi prezenta o listă de recomandări și – fără să știe el – aceasta va fi compusă doar din bărbați care simpatizează cu cauza noastră.

Spade se gândi că ar fi putut să funcționeze. Atât Hume, cât și Place aveau experiență în derularea afacerilor parlamentare. Nu aveau să fie manevrați cu ușurință.

– Ceea ce este crucial – și motivul pentru care am convocat această întrunire – este că trebuie să aducem martori convingători care să depună mărturie în fața comitetului, continuă Hume. Martori care au o experiență personală a nedreptăților și tulburărilor provocate de această lege. Mai întâi, avem nevoie de muncitori care au fost pedepsiți sălbatic de judecători pentru încălcarea acestei legi.

Spade se gândi la Sal, care în acel moment se numea Sal Hennessy, după ce se măritase cu Colin.

– Există o femeie în Kingsbridge care a executat două luni de muncă silnică pentru că i-a spus stăpânului că încalcă o înțelegere cu care fuseseră de acord chiar stăpânii de țesătorii, spuse Spade.

– Este exact ceea ce avem nevoie. Decizii stupide ale curților, răuvoitoare, bazate pe această lege.

– Muncitorii needucați sunt martori slabi, adăugă Slater cu scepticism. Vin cu plângeri ridicole. Spun că stăpânii folosesc vrăjitoria și genul acesta de lucruri.

„Slater este un pesimist util, gândi Spade. Este întotdeauna negativ, dar scoate în evidență problemele reale."

- Oamenii noștri vor fi interogați în prealabil de domnul Place, care mă va informa despre experiența personală a fiecărui martor, spuse Hume, astfel încât să mă pot asigura că expun solicitările corecte.

- Bine, spuse Slater satisfăcut.

- Și vom avea nevoie, de asemenea, de proprietari de mori, își reluă Hume discursul, care să depună mărturie că este mai ușor de discutat cu muncitorii dacă un sindicat negociază pentru ei.

- Cunosc și câțiva dintre aceștia, spuse Spade.

- Există locuri în care salariile sunt atât de mici încât angajații primesc ajutorul pentru săraci, vorbi Francis Place. Plătitorii de taxe se înfurie din cauză că dau bani pentru subvenționarea profiturilor proprietarilor de mori.

- Bine subliniat, spuse Hume. Trebuie să găsim oameni care să depună mărturie pentru asta. Este foarte important.

- Dar și dușmanii noștri vor aduce martori, remarcă Slater.

- Fără îndoială, spuse Hume. Dar, dacă vom controla lucrurile cu atenție, ei nu se vor gândi la asta până în ultima clipă și informările lor vor fi efectuate în grabă.

„Acesta este modul în care se face politică, cugetă Spade, în timp ce întrunirea se destrăma. Nu este niciodată suficient să ai dreptatea de partea ta. Trebuia să fii mai viclean decât opoziția."

Spade reveni la Kingsbridge pentru Crăciun. Parlamentarii nu primeau salarii, așa că cei care nu erau suficient de bogați ca să fie independenți financiar trebuiau să-și ia o altă slujbă. Spade continua să-și conducă afacerea.

În timp ce se afla în Kingsbridge, îi convinse pe Sal și Amos să depună mărturie în fața comitetului lui Hume.

Comitetul lucră la Westminster Hall din februarie până în luna mai a anului 1824 și interogă mai mult de o sută de martori.

Amos vorbi despre avantajele discuțiilor cu sindicatele; Elsie, soția lui, părea foarte mândră de el.

Momentul culminant al procedurilor veni atunci când depuseră mărturie lucrătorii. Deveni șocant de clar că Legea Asocierii fusese utilizată pentru a-i teroriza și pedepsi pe lucrători, în moduri pe care parlamentul nu și le imaginase niciodată, iar mulți parlamentari se scandalizară.

Un proprietar al unei fabrici de încălțăminte din Londra înjumătățise plata oamenilor săi și, când aceștia refuzaseră să lucreze, îi adusese în fața Lordului Primar, care îi condamnase pe toți la muncă silnică. O poveste

similară spuse și un țesător de bumbac din Stockport, care fusese bătut de un polițist și trimis la închisoare timp de două luni, împreună cu alți zece bărbați și douăsprezece femei.

– O grevă din Kingsbridge a fost încheiată printr-o negociere cu un grup care îi reprezenta pe lucrători, spuse Sal. O parte a înțelegerii era aceea ca atunci când proprietarii plănuiau să introducă mașini noi, ei trebuiau să discute acest lucru cu muncitorii.

– Proprietarul era obligat să facă așa cum doreau lucrătorii? întrebă Hume.

– Nu. Era obligat să discute problema, atâta tot.

– Continuă, te rog.

– Unul dintre stăpâni, domnul Hornbeam, și-a surprins muncitorii prin introducerea unei mașini de dărăcit fără să discute cu ei. M-am dus la locuința lui împreună cu un alt membru al delegației lucrătorilor, Colin Hennessy, și cu unul dintre proprietari, David Shoveller, și toți trei am vorbit cu el despre asta.

– L-ați amenințat?

– Nu, doar i-am amintit că cea mai bună cale ca să evite o grevă ar fi să respecte înțelegerea.

– Ce s-a întâmplat după aceea?

– În ziua următoare, am fost trezită devreme și dusă la casa domnului Will Riddick, un judecător. Același lucru s-a întâmplat și cu domnul Hennessy.

– Și ce s-a întâmplat cu domnul Shoveller?

– Împotriva lui nu s-a întreprins nicio acțiune. Dar domnul Hennessy și cu mine am fost acuzați de asociere și condamnați la muncă silnică.

– Exista vreo relație între domnul Hornbeam și judecător?

– Da. Hornbeam era socrul lui Riddick.

Urmă un murmur de uimire și de dezaprobare printre membrii comitetului.

– Deci, ca să rezumăm: voi i-ați spus domnului Hornbeam că încălca o înțelegere, zise Hume; atunci, el a aranjat ca voi să fiți arestați și acuzați de asociere; prin urmare, ginerele lui v-a condamnat la muncă silnică.

– Da.

– Mulțumesc, doamnă Hennessy.

Comitetul întocmi un raport care condamnă fără nicio rezervă Legea Asocierii.

Legea a fost abrogată câteva zile mai târziu.

* * *

Will Riddick muri în același an, iar Roger deveni moșier.

Sal și Colin se mutară la Badford și preluară magazinul general din sat.

Sal nu o mai văzu niciodată pe Joanie, dar un bărbat cu accent ciudat veni la Badford cu o scrisoare din partea ei. În timp ce Joanie își ispășea pedeapsa, se măritase cu un colonist și înființaseră o fermă de oi în New South Wales. Era muncă grea și ea se gândea adesea la fiica ei, Sue, dar își iubea noul bărbat și nu plănuia să se întoarcă în Anglia.

Kit, Roger, Sal și Colin se mutară cu toții la conac.

Primul lucru pe care-l făcură fu să scoată câinii lui Will din casă, pentru ca patrupezii să trăiască permanent pe lângă grajduri.

Apoi, cu ajutorul lui Fanny, frecară bine și curățară holul.

O săptămână mai târziu, se îmbrăcară în haine vechi și vopsiră toată tâmplăria din casă într-o nuanță de crem-deschis.

– Ei bine, acum casa are în sfârșit un miros de nou, remarcă Sal.

– Mai sunt încă multe de făcut, zise Kit.

– Abia aștept să ne apucăm de treabă, interveni Fanny. Dar moșierul și familia lui nu ar trebui să facă această muncă. M-aș putea descurca, cred, cu puțin ajutor.

Platts plecase – nu că ar fi fost de prea mare ajutor – și Fanny rămăsese singurul servitor.

– Îți vom aduce câteva ajutoare, în cele din urmă, spuse Kit, dar va trebui să trăim cumpătat pentru o vreme. Afacerea noastră cu mașini produce bani, dar trebuie să plătim toate datoriile pe care le-a lăsat Will. Hotărâse să nu menționeze și datoriile lui Roger. Trebuie să cercetez finanțele conacului și să încep să plătesc ipotecile din veniturile de pe chirii.

Kit continuă să controleze toți banii. Roger primea o alocație lunară și, când o termina, înceta să mai parieze până în luna următoare. Se obișnuise cu asta și spunea că prefera ca lucrurile să meargă în felul acesta.

Se duseră în bucătărie, unde Fanny le pregătea o cină cu cartofi și costiță. Kit observă un șobolan care se zvârcolea într-o crăpătură dintre lambriuri și spuse:

– Avem nevoie de pisici ca să stârpească șoarecii și șobolanii.

– Voi aduce niște pisici, spuse Fanny. Întotdeauna există cineva în sat care încearcă să vândă câțiva pisoi pentru ceva bănuți.

Când se întunecă, se duseră toți la culcare. Kit și Roger aveau între dormitoarele lor o cameră pentru haine, dar aceasta era doar de ochii lumii,

pentru că dormeau întotdeauna împreună. Fanny le ghicise secretul; când urmau să aibă și alți servitori, aveau să răvășească unul dintre paturi în fiecare dimineață ca să păstreze o aparentă bună-cuviință.

Kit se dezbrăcă pentru a se băga în pat, dar rămase așezat în fund, privind în jur la lumina lumânărilor.

– Nu ți-e somn? întrebă Roger. Eu sunt epuizat după tot acel vopsit.

– Doar îmi aminteam de vremurile când am mai dormit aici, pe când eram un băiețel, zise Kit. Mă gândeam că era cea mai mare casă din lume și că oamenii care locuiau aici erau niște zei.

– Iar acum ești unul dintre zei.

Kit râse.

Roger se băgă în pat.

– Probabil că zei grecești, spuse Roger. Și știi ce se spune despre greci, nu-i așa?

– Nu. Știi bine că n-am avut niciodată parte de o educație ca a ta. Ce făceau zeii grecilor?

Roger își puse brațele în jurul lui Kit.

– Dă-mi voie să-ți arăt, spuse el.

SFÂRȘIT

MULȚUMIRI

Consultanţii mei istorici pentru *Armele luminii* au fost Tim Clayton, Penelope Corfield, James Cowan, Emma Griffin, Roger Knight şi Margarette Lincoln.

De asemenea, pentru ajutorul lor, le sunt recunoscător următoarelor persoane: David Birks şi Hannah Liddy, de la Muzeul Trowbridge; Ian Birtles, Anna Chrystal, Clare Brown, Jim Heaton, Ally Tsilika şi Julie Whitehouse, de la moara Quarry Bank Mill; şi Katherine Belshaw, de la Muzeul Industriei și Științei din Manchester.

M-am folosit foarte mult de lucrarea *William Pitt the Younger: A Biography* de William Hague, care a fost atât de amabil încât să lărgească oarecum cadrul cărţii sale într-un interviu personal.

Voluntarii și personalul de la societatea arheologică Waterloo Uncovered au fost întotdeauna dornici să-şi ridice privirea din mistriile lor şi să răspundă întrebărilor mele.

Editorii mei au fost Brian Tart, de la Viking, și Vicki Mellor, Susan Opie şi Jeremy Trevathan, de la Macmillan.

Prietenii şi membrii familiei care mi-au oferit sfaturi utile au fost: Lucy Blythe, Tim Blythe, Barbara Follett, Maria Gilders, Chris Manners, Alexandra Overy, Charlotte Quelch, Jann Turner şi Kim Turner.

KEN FOLLETT

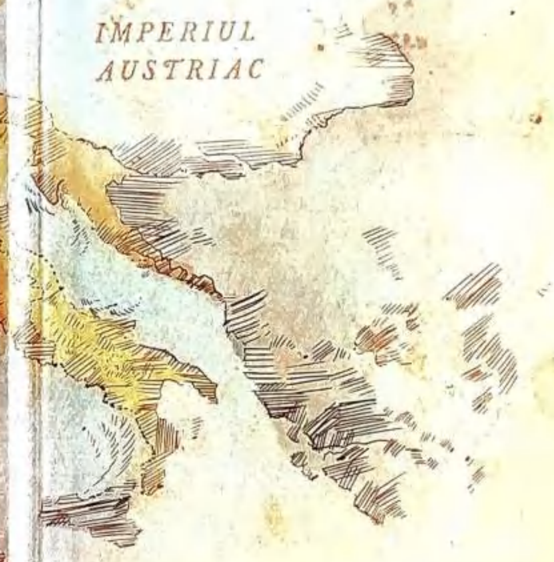
este unul dintre cei mai iubiți autori din lume, vânzând în peste 188 de milioane de exemplare cele treizeci și șase de cărți ale sale. Primul bestseller scris de Follett a fost *Prin urechile acului*, o poveste de spionaj din al Doilea Război Mondial. În 1989 a fost publicat *Stâlpii pământului* și de atunci a devenit cel mai popular roman al lui Follett. A ajuns pe primul loc pe listele de bestsellere din întreaga lume și a fost selectat de Oprah's Book Club. Titlurile următoare, *O lume fără sfârșit* și *Coloana de foc*, și prologul *Și a fost seară, și a fost dimineață* s-au dovedit la fel de populare, iar Seria *Kingsbridge* a ajuns să se vândă în peste cincizeci de milioane de exemplare în întreaga lume. Follett locuiește în Hertfordshire, Anglia, împreună cu soția sa, Barbara. Au cinci copii, șase nepoți și trei labradori.

KEN-FOLLETT.COM

KMFollett KenFollettAuthor

EUROPA ÎN 1815

„Un răsfăţ pentru fanii ficţiunii istorice."

Kirkus Reviews

Autor a numeroase bestselleruri internaţionale şi a celor mai captivante romane de ficţiune istorică, Ken Follett se întoarce la Kingsbridge pentru a ne oferi o poveste epică despre revoluţie, în mult aşteptata continuare a romanului *Coloana de foc.*

Armele luminii anunţă zorii unei noi epoci pentru Kingsbridge, unde progresul se ciocneşte de tradiţie, luptele de clasă scindează societatea, iar războiul din Europa riscă să cuprindă întregul continent, cu consecinţe dezastruoase. Părtaşe la lupta dintre compasiune şi lăcomie, iubire şi ură, progres şi tradiţie, personajele memorabile construite de Follett ne oferă o nouă perspectivă asupra schimbărilor seismice care au zguduit lumea în Europa secolului al XIX-lea.

SERIA KINGSBRIDGE

ISBN: 978-606-006-870-9

www.raobooks.com